

శతకాలు

భక్తి,జ్ఞాన,నీతి

భక్తి రస శతక సంపుటము - 1

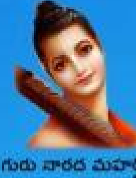

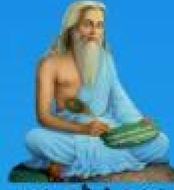
సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

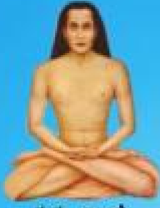

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

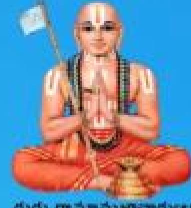
శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

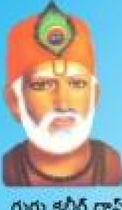

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

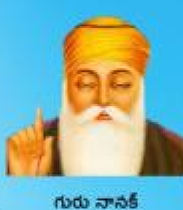

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

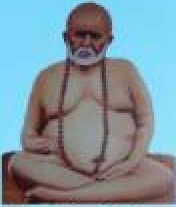

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

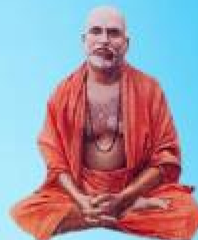

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను "నేను" తెలుసుకోవటానికి

నన్ను "నేను" మార్చుకోవటానికి

"నేను" గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంధాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంధాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంధాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంధాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకి దాదాపు **5000** పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా http://www.new.dli.ernet.in), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(https://archive.org), గూగుల్ వెబ్ సైట్(https://www.google.co.in), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(http://www.microsoft.com) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంధాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంధాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: http://www.new.dli.ernet.in లేక http://www.dli.ernet.in
2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: http://www.sairealattitudemanagement.org
3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంద వీడియోలు: https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంధపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2020010008143

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం **ఉచితంగా eBook** రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంధముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Sai**R**eal**A**ttitude**M**anagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc ×

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear | Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
• Rashtrapati Bhavan • CMU-Books • Sanskrit • TTD,Tirupathi • Kerala Sahitya Akademi	• INSA	• Times of India • Indian Express • The Hindu • Deccan Herald • Eenadu • Vaartha	• Tamil Heritage Foundation • AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900 | 1901-1910 | 1911-1920 | 1921-1930 | 1931-1940 | 1941-1950 | 1951-

Subject

Astrophysics | Biology | Chemistry | Education | Law | Mathematics | Mythology | Religion | For more subjects...

Language

Sanskrit | English | Bengali | Hindi | Kannada | Marathi | Tamil | Telugu | Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీరస్తు.

భక్తిరస

శతకసంపుటము

చెన్నపురి:
వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచే
ప్రకటితము.
1926.

విషయసూచిక

పీ ఠి క.

ఈవృషాధిపశతకమును వీరశైవమతస్థాపకుఁడగుబసవేశ్వరుని లీలల నభివర్ణించుచు నాంధ్రకవులలోఁ బేరెన్నికగన్న పాలకుఱికి సోమనాథమహాకవి రచించెను. ఇందు వర్ణింపఁబడిన బసవేశ్వరుఁడు నందీశ్వరునియంశమువలన నొకపుణ్యదంపతుల కుదయించి పసితనముననే సమస్తవిద్యాపారంగతుఁడై యుపనయనాదిబ్రాహ్మ్యధర్మము లుల్లంఘించి సంగమేశ్వరాలయమున నీశ్వరసాక్షాత్కారమునొంది వీరశైవమతప్రచారము చేయ బయలువెడలి స్వప్రతిభాతిశయములవలనకల్యాణపురరాజ్యము పరిపాలించు బిజ్జలునివద్ద మంత్రిగాఁ బ్రవేశించి మతాభివృద్ధిఁ జేయసాగెను.

బిజ్జలుఁడు జైనుఁడగుటవలన బసవేశ్వరునకు బిజ్జలునకుఁ ద్వరలో విరోధము పొసంగెను. పిదప బసవేశ్వరుఁడు మతాభినివేశపరవశులగు జంగముల సహాయముచే బిజ్జలుని జంపించి జైనుల నిర్మూలముగావింపఁజేసి వీరశైవమతము ప్రపంచమున నాట బయలువెడలెను. బసవేశ్వరుని సమకాలికులలో అల్లమప్రభువు, చెన్నబసవన్న, మల్లికార్జునపండితారాధ్యులు మిగుల సుప్రసిద్ధులు. మల్లికార్జునపండితారాధ్యులశిష్యుఁడే యీపాలకుఱికి సోమనాథమహాకవి.

సోమనాథకవి యాంధ్రసంస్కృత కర్ణాట భాషలలో నుత్తమగ్రంథములు పెక్కు రచించెను. అన్నియు మతవిషయికములే. ముఖ్యముగ బసవేశ్వరుని లీలావతారాదులను బసవపురాణములోఁ గొనియాడి దానితోఁ దనివినొందక పిదప నీశతకమును రచించి తనయప్రతిమానభక్తిని లోకమునకుఁ దెలుపుకొనెను. సోమనాథుఁ డీశతకమునఁ దనకవితను పెక్కు తెలుంగుల నలంకరించెను "బసవన్న దండనాయకునకు" అను సోమనాథుని పద్యపాదమువలన బసవేశ్వరుఁడు రాజకీయముగఁ గూడ సుప్రసిద్ధుఁ డనుట విశ్వసనీయము.

సోమనాథకవి కాకతీయరుద్రదేవునికాలమున నుండెను. ఇతనినిఁ దరువాతిశైవకవులు దైవస్వరూపముగా భావించినటుల గ్రంథాదికమువలనఁ దెలియుచున్నది. ఈశతకమువలన సోమనాథుని నిరర్గళకవితాధారయు సుప్రసిద్ధులగు వీరశైవమతనిర్మాతలచరిత్రములు బసవేశ్వరుని దైవలీలలు కవికిఁగల బహుభాషాపరిచయము సువ్యక్తము కాఁగలదు. కవి క్రీ. శ. ౧౧౯౦. ప్రాంతమున గ్రంథరచనమొనరించుచు సుప్రసిద్ధుఁడై యుండెను. ఇతఁడు నిజాము రాష్ట్రములోని ఓరుగల్లుచెంతగల పాలకురికిలో సిద్ధినొందెను. కాన నితఁడు నిజామురాష్ట్రకవి.

నందిగామ. శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ ర స్తు.

పాలకురికి సోమనాథకవివిరచిత

వృ షా ధి ప శ త క ము.

ఉ. శ్రీగురులింగమూర్తి సువిశేషమహోజ్జ్వల కీర్తి
సత్క్రియోద్యోగకళాప్రపూర్తి యవధూతపు
నర్భవజార్తి పాలితా, నేకగతసంశ్రితార్థికవిపండి
తగాయకచక్రవర్తి దేవా! గతి నీవె మాకు
బసవా! బసవా! బసవా! వృషాధిపా. 1

చ. ప్రమథవిలోల భక్తపరిపాల ధురంధరశీల సంత
తాస్తమితసమస్తదేహగుణజాల! సుఖప్రదలీల
లింగజంగమమహిమాసుపాలగతకాలసమంచిత
నాదమూలదేవ మముభరింపుమయ్యబసవా...

ఉ. అప్రతిమప్రతాప సముదంచిత నాదకళాకలాప
దీప్తప్రమథస్వరూప శివభక్తగణాత్మగతప్రదీప
ధూతప్రబలేక్షుచాప విగతప్రకటాఖిలపాప లిం
గతత్త్వప్రద నీవె దిక్కు బసవా... 3

ఉ. భక్తిరసాభిషిక్త భవపాశవితానవిముక్త జంగ
మాసక్త దయానుషక్త తనుసంగతసౌఖ్యవిరక్త

నంతతోషద్యుక్త సుకరాసురక్త పరితోషితభక్త
శివైక్యయుక్త ప్రశస్తమ నీవె దిక్కు బసవా.

ఉ. శత్రుహతాలవిత్ర గుణజైత్ర భవాబ్ధివహిత్ర
జంగమక్షేత్రవిచిత్రసుమిత్ర బుధగీతచరిత్ర శిలా
దపుత్రసత్పాత్ర విశుద్ధగాత్ర శివభక్తికళత్ర
శరణ్య మయ్య భాస్వత్త్రిజగత్పవిత్ర బసవా...

ఉ. త్ర్యక్షసదృక్ష సంచితసమాక్ష శివాత్మకదీక్షసత్ప్రి
యాదాక్ష ప్రశస్తపరీక్షితమహాప్రతిపక్ష మహోగ్రా
క్ష భూరికర్మక్షయదక్ష జంగమసమక్షమభక్తిప
రోక్ష లింగ తత్త్వపక్షమ నీవె దిక్కు బసవా...

ఉ. అక్షయభక్తిపక్ష బసవాక్షర*సాధకకల్పవృక్ష
రుద్రాక్షవిభూతిపక్ష ఫలితార్థముముక్ష శివప్ర
యుక్తషడక్ష కృపాసమంచితకటాక్ష శుభాశు
భపాశమోక్ష తత్త్వక్షమ నీవె దిక్కు బసవా.

ఉ. ఆర్యవితానవర్య భువనాధికశౌర్య యుదాత్తస
త్పదాచార్య యవార్యవీర్య బుధసన్నుతచర్య
విశేషభక్తితాత్పర్య వివేకధుర్య పరిపాలితతుర్య
శరణ్యమార్యదుర్వార్య యనూనధైర్య బసవా.

ఉ. తజ్ఞజితప్రతిజ్ఞ యుచితప్రమథానుగతజ్ఞ నమ్ర
దైవజ్ఞకళావిధిజ్ఞ బలవచ్ఛివభక్తిమనోజ్ఞ ధూత

* సాధక.

శా, ప్రజ్ఞసునాదపూరితరసజ్ఞ తృణీకృతపంచయజ్ఞ
స,ర్వజ్ఞ శరణ్య మయ్య బసవా... 9

ఉ. క్షీణజనప్రమాణ యసికృత్తకుయంత్రకఘోణ
జంగమ,ప్రాణ వినిర్జితప్రసవబాణ సమంచితభక్తి
యోగసం,త్రాణ కళాప్రవీణ శివధర్మరహస్యధురీ
ణ దత్తని,ర్వాణ శరణ్య మయ్య బసవా... 10

ఉ. గానరసప్రవీణగతకాలవితాన సమస్తభక్తస,న్మాన
మహాకులీన యసమానచరాచరరూపభేదసం,ధా
నజితాభిమాన తనుధర్మవిహీన మహాప్రధాన దే,
వా ననుఁ గావుమయ్య బసవా... 11

ఉ. లింగమయాంతరంగ గురులింగపదాంబుజభృంగ
సత్ప్రసా,దాంగ కృపాపరిస్ఫురదపాంగ విముక్త
భుజంగ జంగమో,త్తుంగ జితాభిషంగ గతదు
ష్కృతభంగ మదీయలింగసీ,సంగడ మేఁ జూమయ్య
బసవా... 12

ఉ ఉత్తమభక్తివృత్త భజనోత్సుకచిత్త యుదాత్త
చిత్సుఖా,యాత్త క్రియాప్రమత్తనిఖిలాగమవేత్త
గుణోపయుక్తస,ద్వృత్త ప్రసాదభోగసముదీర్ణ
విశేషసుఖప్రమత్త భా,స్వత్తమ నీవె దిక్కు బస
వా... 13

ఉ. దేహజవైరివాహ శివదీపితదేహ సుఖప్రవాహ

నిర్మోహవినమ్రసంయమిసమూహా లసద్గుణగేహ
సంతతో, త్సాహ సిరిహా జంగమవితానదయావి
హితావగాహ ని, గ్గ్రహాము నీవె దిక్కు బసవా.

ఉ. న్యాసఫలానివాస దరహాసముఖప్రతిభాస దత్త
శై, లాస విశేషజంగమవిలాస శివైక్యసమాస
నిర్జితా, యాస సహస్రపత్రహృదయాంబుజనిత్య
నివాస ధిక్కృత, వ్యాస శరణ్యమయ్యబసవా...

ఉ. రాగపరోపభోగ గతరాగ విధూతభవాదిరోగ
ని, ర్యాగ మహానురాగ బహిరంతరనిష్ఠితయోగ
సత్క్రియో, ద్యోగ యుక్తకర్మయోగ శివయోగ
సమగ్రసుఖాతిభోగదే, వా గతినీవె మాకు బస
వా... 16

ఉ. శీలలతాలవాల యమశిష్టజనప్రతికూలలాలితో,
త్తాల గుణానుకూల శివధర్మసమ్మతప్రతిపాల నిత్య
స, ల్లీల యశోవిశాల చరలింగసుఖోదయకాల
జియ్య దే, వా లలిం బ్రోవుమయ్య బసవా...

ఉ. కామితభక్తిభామ గతకామ మహాగణసార్వభౌ
మ ని, స్సీమ యశోభిరామ సవిశేషవిముక్తిల
లామ సద్గుణ, స్తోమ శివైక్యధామ సుఖదుఃఖవి
రామ ప్రమోదసీమ దే, వా మముఁ గావుమయ్య
బసవా... 18

ఉ. సాధితజన్మబాధ గతసర్వనిషేధ *హతాపరాధ
దు, ర్బోధకళావిరోధ పరిపోషితశాంభవవేధ
వర్జిత,క్రోధ నిరాకృతాఖలవిరోధ శివైక్యసుబోధ
యీభవ, వ్యాధికి నీవె మందు బసవా... 19

ఉ. శ్రీవిలసత్ప్రభావ †ప్రవిశిష్టపరాజితసర్వదైవ స,
ద్భావయుతస్వభావ శివతత్త్వవిశిష్టమహానుభావ
యం, హోయవనదావ పాలితమహోద్ధతశైవ
విభుండ వీవ దే, వా వరదానశీల బసవా... 20

ఉ. ఆద్య సమర్పితాఖలపురాతనభక్తగణానువేద్య
సం, పాద్యగుణానవద్య యనుభావశివాంకితగద్య
పద్య ని, ర్వేద్య గణైకవేద్య యురరీకృతవాద్య
భవాదిరోగస, ద్వైద్య శరణ్య మయ్య బసవా.

ఉ. నాదకళావినోద యభినందితవేద హృతాపవాద
సం, పాదితభక్తిమోద బుధవందితపాద చిరప్ర
మోద యా,స్వాదితసుప్రసాద యవిషాదశిలా
దసుతావిభేద దే,వా దయఁ జూడు మయ్య
బసవా... 22

ఉ. కాయగుణావిధేయ జితకాయ వినమ్రజగన్ని
కాయయా,మ్నాయవచోఽప్రమేయ యసమాన
సమంచితగేయ భక్తిధా, రేయ సదానపాయ

---

* జితాన్యగాథ. † ప్రత.

సుచరిత్రసహాయ జితాంతకాయ దే,వా యొడ
యండ వీవ బసవా... 23

ఉ. స్వీకృతభక్తలోక యవశీకృతకర్మశవాపదూక
యూ, రీకృతసద్వివేక యురరీకృతజంగమభక్తి
శూక దూ, రీకృతదుష్టపాక యధరీకృతవేదవిరు
ద్ధబౌద్ధచా, ర్వాక శరణ్యమయ్య బసవా... 24

ఉ. నిత్య యుదాత్తసత్య యతినిశ్చలజంగమభృత్య
సజ్జన,స్తుత్యకృపాకటాక్ష పరిశోభితచైత్య మహే
శభక్తిసం,గత్యభిరామసత్య గురుకార్యపరాయణ
కృత్య వర్జిత, వ్రాత్య శరణ్యమయ్య బసవా...

ఉ. ధన్య మహావదాన్య గతదైన్య విధూతజఘన్య
భక్తిచై, తన్య గుణైకమాన్య హతగర్వకసైన్య
నిరస్తమాత్సర్యకా, స్తన్య జితారిఘోరభవజన్య
శరణ్యము చిత్సుఖాత్మభా, వాన్య శరణ్య
మయ్య బసవా... 26

ఉ. చర్వితశృంగగర్వ గుణసంపదఖర్వ యపూర్వగీ
తగాం, ధర్వ దిగంతపూర్ణ సముదాత్తయశగకృత
కర్ణపర్వ యం, తర్వినివిష్టశర్వ విదితస్ఫుర
ణాంచిత *దర్వకాపుమో, పర్వఘునప్రసాద
బసవా... 27

* దర్పకోటమా పర్వఘునప్రసాద, పర్వఘునమ్రసాద.

ఉ. ఖ్యాతదయాభిజాత విపదంబుధిపోత యజాత
తత్త్వవి, జ్ఞాత వినీత భక్తిపరిణేత మనోరథదాత
జంగమ, స్తోత ముముక్షుగీత పరిశోభితనీతిస
మేత సద్గుణ, వ్రాత శరణ్యమయ్య బసవా...28

ఉ. మారమదాపహార సుకుమారశరీర గణప్రసా
దవి, స్తార వృషావతార సముదారవిహార †సమ
ద్దయాపరి, ష్కార శుభప్రకార యవికార మహా
జగదేకవీర దు, ర్వార శరణ్యమయ్య బసవా...

ఉ. దేశికజన్మదేశ యవిదేశ యనావృతపాశ సంప్ర
త, క్లేశ మహాప్రకాశ కృతకిల్బిషనాశ దయాని
వేశ నం, దీశనికాశ జంగమసమీహితకారిగు
ణావకాశ దే,వా శరణియ్యవయ్య బసవా...30

ఉ. ఉద్ధతభక్తవృద్ధ వినుతోత్తమసిద్ధ పరీతజంగమ,
శ్రద్ధ సదాత్మశుద్ధ గుణరాజిసమృద్ధ విముక్తపా
శసన్నద్ధ మహాప్రసిద్ధ యగుణత్రయబద్ధ శరణ్య
మయ్య భా, స్వద్ధతచిత్ప్రబుద్ధ బసవా... 31

ఉ. సందితభక్తబృంద యవినాశిరదాంశుముఖార
విందత †సా, నంద వినీతికంద కరుణామకరంద

---

* సముద్దయా. † రయానందవిలీయమానకరుణా.

రసోపలాలిత, స్కంద యుదాత్తభక్తితరుకంద
యశోజితకుంద సాకరా, ద్వందిత సీవె దిక్కు
బసవా... 32

ఉ. లౌల్యపరాయణాత్మగుణలౌల్య యమూల్య సదో
పయుక్తని, ర్వాల్య వినీతికల్య యసమానదయా
రసకుల్య నిత్యనై, ర్మల్య యమూల్య దుష్టజనమా
నసశల్య పదాబ్జలబ్ధకై, వల్య శరణ్య మయ్య
బసవా... 33

చ. గురుపదపద్మసద్మ యవికుంఠితజంగమశీలఖేల సు,
స్థిరమృదుపానమోద సముదీర్ణవిశేషమహాత్వత
త్త్వని, ర్భరభుజశౌర్యధుర్యపరిరంభితభక్తికళత్ర
గోత్రమ, ద్వరద శరణ్య మయ్య బసవా...34

చ. భువనహితార్థతీర్థ భవభూరుహశాతకుఠారధా
ర గా, రవసముదాత్తవృత్త యనురాగరసా
మృతసారపూరశాం, భవమయవేదబోధ శివభ
క్తహృదబ్జవికాసభాస దే, వ వరద కావుమయ్య
బసవా... 35

చ. వినుతనవీనగాన గుణవిశ్రుతభక్తవిధేయ కాయ
య, త్యనుపమగణ్యపుణ్య నయనాంచల*దూర
భవోపతాప స, ద్వినయవికాసభాస సముదీర్ణశి

---

* మారమదోపతాప...భావసముదీర్ణవిశాలశివైక్యపాల.

వైకసుఖైకపాక దే, వ నను భరింపుమయ్య
బసవా... 36

ఉ. అంచితభక్తియుక్త యసహాయవిశృంఖలవీరపూ
ర ని, శ్చంచలశైవభావ శ్రితజంగమపాదకిరీట
కూట హ్రా, త్సంచితసత్త్వతత్త్వ దురితవ్రజ
శైలకదంబశంబ ని,ర్వంచక నీవెదిక్కు బసవా.

ఉ. నిర్గతధర్మకర్మ యవినీతపునర్భవయంత్రతంత్ర దు
ర్మార్గవిహీనయాన గుణమాన్య మహావృష
*సామ్య సౌమ్యవ, ద్వర్గవిరక్తసక్త మదడంబర
వర్జితవేషభూష నీ, వర్గము నేఁజుమయ్య
బసవా... 38

చ. సరసవచస్క నిర్మలయశస్క శివైక్యమనస్క
భక్తహ్రా, త్సరసిజగేహ క్ష్మప్తభవదాహ దయా
పరివాహ చిత్సుఖో, త్తరనిజశిల్ప భక్తపరతల్ప
మహావృషకల్ప మన్మనో, వరద శరణ్య మయ్య
బసవా... 39

చ. హారసమసౌఖ్య యాదివృషభాఖ్య పురాతన
ముఖ్య తత్త్వవి, త్పరిషదుపాస్య వీతగుణదా,
స్యత్రిలోకనమస్య తార్కికో, త్కరజయశౌండ
దీర్ఘభుజదండ మహాగుణషండ మన్మనో, వరద
శరణ్య మయ్య బసవా... 40

---

* సైన్యధన్య.

చ. వరగుణదీప్ర భక్తజనవప్ర తృణీకృతవిప్ర తాత్త్వికాం, కురపదపద్మ భక్తిరసగుంభ నిరాకృతదంభ సద్గుణ, స్ఫురితవిశిష్ట శాంతగుణపుష్ట నిరస్తనికృష్ట మన్మనో, వరద శరణ్య మయ్య బసవా... 41

ఉ. లింగనిరూఢ సంచితవిలీఢ పరాక్రమగాఢ మానసా, సంగివృషాంక నిర్గళితశంక నిరస్తకళంక సంతతా, భంగురపుణ్య శీలమణిపణ్య త్రిలోకవరేణ్య దేవ నీ, వంగడమేఁజుమయ్య బసవా.

చ. ఉరుతరభాగ్య సన్మహితయోగ్య జగత్త్రయమృగ్య పాపసం, హారణసమర్థ నమ్రచరితార్థ లసద్గుణసార్థభావభా, స్వరనయసాంద్ర కీర్తిజితచంద్ర వివర్జితతంద్ర మన్మనో, వరద శరణ్య మయ్య బసవా... 43

చ. విరచితశుద్ధసాళగన వీనమృదుస్వరమంద్రమధ్యతా, రరుచిరదేశిమార్గమధురస్వరగీతసుధాతరంగిణీ, తరలతరంగజాలసముదంచితకేళివిలోలసంగమే, శ్వర గతినీవె నాకు బసవా... 44

చ. అసమవదాన్యమాన్య ప్రణుతౌర్య యవార్యరసజ్ఞ తజ్ఞ దు, ర్వ్యసనవిదూర శూర గణవంద్య యనింద్య యమాఢ్య యాఢ్యభ, క్తిసుఖసమృద్ధ

వృద్ధ చిరదీప్తిపవిత్రచరిత్రపాత్ర నా, పసిఁ గని
ప్రోవుమయ్య బసవా... 45

చ. అసమశిలీముఖస్ఫురదహంకృతికర్తన కర్మకర్మ
ఠా, భ్యసనధురీణవిభ్రమ గణాధిపపాదసరోజసం
తత, ప్రసృమరసౌరభోరుమకరందకసిక్తవసక్రి
యాకళా, వ్యసన శరణ్యమయ్య బసవా... 46

చ. అసదృశవిస్ఫురద్గుణదృగంచల కల్పితసృష్టిపాల
న, గ్రసరకళాకలాప ఘనకౌశల ఖేలన లింగమూ
ర్తి మా, నసకలనావశీకరణనైపుణ తత్పరశీల
జంగమ, వ్యసన శరణ్యమయ్య బసవా... 47

చ. ప్రమథగణాధినాథ సముపాసనభాసుర పార్వతీ
మనో, రమరమణీయహృత్కమలరాజితనవ్యప
తంగ సౌరభ, భ్రమరవిలోలతామధుకరాయితది
వ్యశరీర సత్ప్రభా, వమహిత నీవె దిక్కు బసవా.

ఉ. కందళితాత్మయంత్రితవికర్తనశీల మరీచిమన్మనో,
మందవిహారవిస్ఫురితమధ్యమయాన చిదంబరేం
దుని, ష్యందసుధారసానుభవ సంతతదివ్యశరీర
యోగిరా, డ్వందిత నీవె దిక్కు బసవా... 49

ఉ. ఖ్యాతయశశ్శ్రీప్రపూరితజగత్త్రితయాయ నమో
నమో మహా, పాతకసూతకఘ్న పదపద్మయుగా
య నమోనమో సముద్ద్యోతవృషాయ తే యను

చు నుత్సుకతఁ బ్రణుతింతు సంయమి, వ్రాతశర
ణ్యామయ్య బసవా... 50

ఉ. ఆప్తగణప్రవిష్టసకలార్తిహరాయ నమోనమో
సుఖా, వాప్తికరస్మితాంచితకటాక్ష దయాయ
నమోనమో సను,ద్దీప్తగుణాయ తే యనుచు దీన
గతిఁ బ్రణుతింతు నిన్ను ని, రావృత్తజగత్ప్రి
పంచ బసవా... 51

ఉ. కల్పితలింగజంగమసుఖస్ఫురణాయ నమోనమో
యసం,కల్పవికల్పమార్గకథితప్రథితాయ నమో
నమో గుణా, కల్పవరాయ తే యనుచు గౌరవ
లీల నుతింతు నిన్ను న,స్వల్పతరప్రభాస బస
వా... 52

ఉ. తర్జితదుష్కృతాయ భవతాపనికృంతనకల్మషా
యభ,క్త్యార్జితమానసాయ సుగుణోత్తమరత్న
కరండకాయ తే, ఆర్జితసత్క్రియాయ సదయా
య నమోయని సన్నుతింతు నా,వర్జితభక్తలోక
బసవా... 53

ఉ. చూర్ణితమన్మథాయ పరిశోభితభస్మవిలేపనాయ
సం, పూర్ణమనోరథాయ గతపూర్వభవాశ్రిత
వర్తనాయ తే,వర్ణనిరాసకాయ సశివాయ నమో
యనిసంతతంబు ని,స్వర్ణనసేయువాఁడబసవా...

ఉ. హృన్నలినే స్మరామి భవదీయపదద్వితయంభవా
టవ, స్విన్నతనుశ్రమాపహ మశేషజగత్ప్రణు
తం మదీశ నిష్పన్న దయానిధే యనుచు సం
స్కృతభాష నుతింతు నిన్నువి, ద్యున్నతనామ
ధేయ బసవా... 55

చ. పరమనె యన్నెయాండవనె పన్నగతానె యనా
థనాథనే, పెరియవనే పుళిందవనె పేరుడయా
నెపిరానెయప్పనే, తరమురియయ్యనే యనుచు
ద్రావిడభాష నుతింతు మన్మనోన్నర కరుణా
విధేయ బసవా... 56

చ. హసుశెయరెన్న రతిసువు దారయలెన్న వనీత
నెందు మన్నిసువుదు నిమ్మడింగెరగ నిమ్మప్రసా
దియె నిమ్మదాత్మవే,కసిగతి యంచుభక్తి నినుఁగ
న్నడభాష నుతింతు పద్గుణాశ్వసన పురాతనాత్మ
బసవా... 57

ఉ. దేవపరీతుమ్హీ చగురుదేవమణూనుతరీతుమ్హీ చగో,
సావితరీతుమ్హీ చతుమచాచప్రసాదచమ్హీ కృపా
కరా, హేవరదా యటంచునుతియించెద నిన్ను
ను నారెభాసదే, వా వినుతార్యలీల బసవా...

చ. అనయముఁ జేతులందు భవదంఘ్రిపరోజయు
గం నమామి నె, మ్మనమున సంస్మరామి యను

మాటల నిట్టి వరివస్యారోమ్యహా? మ్మనుచు మణి
ప్రవాళమున సంకన సేయుచు భక్తలోక హృ,
ద్వసజవిహారలోల బసవా... 59

చ. అరశుగిరిప్రసాదముదయానె భవద్గుణవర్ణనల్పి
నా,కొరుపని నేస్మరామి సురయేశ్వరు రేగణాపర్య
యంచుని, ట్లరుదు మణిప్రవాళమునసంకన సేయు
దు నిన్ను మన్మనో, వరకరుణావిధేయ బసవా.

ఉ. వాయువుపొందు యీవిగతవాన అమాపరహం
బభౌ మహా, న్యాయవిధేయమీశతరి యన్య
నబాణుకళాభిదంచువా, గ్గేయమణిప్రవాళమునఁ
దెల్లము నిన్ను నలంకరింతు దే,వా యమిబృంద
వంద్య బసవా... 61

చ. *బలుపొడతోలు చీతెయును పాపపెనల్ గిలు
పారుకన్ను వె,న్నెలతలఁజేదుకుత్తుకయు నిండిన
వేలుపుటేఱు పల్లుపూ,సలు గలతేనిలెంక వని
జానుఁదెనుంగున విన్నవించెదఁ, వలపు మదిఁ
దలిర్ప బసవా... 62

చ. తిరువడి నెమ్మనంబునను దేవ హ్మాదీశ్వర కింపరీ
యతా, బరికరితంబురాణి నినుబాహిరిఁబోలుట

---

* శుద్ధాంధ్రము.

శాసితాహతా, వరద నెగ్గిల్లెయంచు నిను బ్రస్తుతి
సేయుదుఁ బెక్కుభాషలన్, వరదవివేకశీల
బసవా... 63

ఉ. పాడువెదా మహారసదినంఘ్రియుగభ్రమగొందు
సద్గుణా, పూండుపదర్చనంబిడె సమగ్రనుతి త్వ
యిసత్క్రియన్ దగన్, గూడ మణిప్రవాళ
మునఁ గోరి నుతింతును సంచితార్థముల్, పాడిగ
నివ్వటిల్ల బసవా... 64

ఉ. రుద్ర గణాదిరుద్ర నినిరూపితలింగ సుఖాదిస
ద్రయ, ఛిద్ర దయాసముద్ర సవిశేషపరాక్రమ
వీరభద్ర యశుద్రజనావలీభవనిషూదనరౌద్ర
సమస్తభక్తదేవేంద్రద్రుమ నీవె దిక్కు బసవా...

చ. ఇహపరసిద్ధ సిద్ధవృషభేశ్వర ఈశ్వరభక్త భక్తి
హృద్గహనవిలోక లోకహితకారణ కారణజన్మ
జన్మదోషహరణాక్ష దక్షరిపుసన్నిభ సన్నిభ
రూప రూపవిగ్రహాన శరణ్య మయ్యా బసవా.

ఉ. సన్నుతజంగమాగమము స్వాతిజలంబులు భక్తి
నిమ్నగం, జెన్నుగ నీదుచూడ్కు లనుచిప్పల
జొన్నలు ముత్తియంబులై, యున్న నొకయ్యు
ప్రముగ్గు నియమోన్నతి నిల్పినధన్యు నిన్ను శ,
శ్వన్నుతులన్ భజింతు బసవా... 67

ఉ. బల్లహునొద్ద నున్న నిసుఁ బట్టణవీథులఁ జల్లల
మ్మఁజో, గొల్లతఁ బోటుపాతి కడుఁగూర్మి మెయిన్
బసవా యనన్ భవన్, వ్రేల్గఁగనీకపట్టిన యతి
స్థిరసర్వసత్త్వైకభావ మ్ము,వల్లభ నీవె దిక్కు
బసవా... 68

ఉ. వేఁడినమిండజంగమము వెక్కసమందఁగఁ దత్స
భాస్థలి, న్నాఁడటు నాగిఁ లొల్వలును నైజపుమా
నము దూలకుండఁగాఁ, బోఁడిమిఁ బట్టుపుట్ట
ములు ప్రోవులు పెట్టినపుణ్యమూర్తి నీ,వాఁడఁ
జూమయ్య జియ్య బసవా... 69

చ. అరయఁగసిద్ధరాము జిగాద్రిపయిన్ బసవాఖ్య
నిన్నుఁ బే,రరులున సంగమాజ్ఞ మెయి నారయ
నప్పుడు భక్తి పెంపుసాం, పరుడుగఁ బార్వతీశు
హృదయాంబుజకర్ణిక నత్తమిల్లు భా,స్వరుఁ డగు
నీవె దిక్కు బసవా... 70

ఉ. వర్ణవిహీనుఁ డంచు ద్విజవర్గము దా గళమెత్తి
పల్కుడున్, వర్ణములెల్లఁ జూడ శివనాగయ
గారికరంబులందు స,ద్వర్ణుఁ డితండనా నమృత
ధారలు చూపినభక్తిరూఢ నీ,వర్ణము నేఁజు
మయ్య బసవా... 71

ఉ. బిజ్జలునర్థమంతయును బ్రీతిగ జంగమకోటి కిచ్చి నా, నజ్జగతీశ్వరుం డడుగ నక్షయబండరు వాక్ష ణంబులో, నిజ్జగ మెల్లఁ జోద్యపడ నిచ్చినలింగస దర్థ నమ్రవి,దజ్జన నీవె దిక్కు బసవా... 72

చ. ఉరుశివయోగనిద్రమయినున్న తఱిఁ ఫణిహారి యేఁ గుడుఁ, మరచిచనంగ జంగమసమన్వితమై ము సుబ్రాణ మేగి యు,ద్ధురగతి వారు వచ్చుటయుఁ దోడనెవచ్చిన జంగమాత్మ నీ,వరవుఁడ నేఁ జూమ య్య బసవా... 73

ఉ. సంగయదేవుఁ డర్థి నొకజంగమమై చనుదెంచి వేఁడను, పొంగి లలాటలోచనము భోరున నద్ద మువట్టి చూపుడుఁ, జెంగి యదృశ్యుఁ డైన శివుఁ జేకొని యార్చిన యప్రతర్క్య నీ, వంగడ మేఁజూమయ్య బసవా.... 74

ఉ. కర్ణవతంసమిూక పెనఁగఁ సతిచెక్కిలి ప్రేయుఁ డుఁ మహా,తూర్ణతఁ జెంది జంగమము దోస్థుల మెత్తిపసిండియాకు సం,పూర్ణనికృష్టభక్తి మెయిఁ బొల్పుగ నిచ్చిన నిష్ప్రపంచ నీ, వర్ణము నేఁజూ మయ్య బసవా... 75

ఉ. శృంగిపురోగమాఖిలవిశేషవిషంబులు గూర్చి యుండుచుఁ, బొంగి భుగిల్లుభుగ్గు రనుభూరివిషా

గ్నినిషాదు లార్తులై, చెంగి చనన్ శివార్పితము
చేసి భుజించినసుప్రసాద నీ,వంగడ మేఁజుమయ్య
బసవా... 76

ఉ. చిత్తజవైరివిక్రమముఁ జెప్పకు చెప్పకు త్రావ
నోడి తా,గుత్తుక నిల్పెనంచుఁ గడుఁగ్రూరతరం
బగుకాలకూటమున్, గుత్తుకబంటి గ్రోలిన య
కుంఠితవిక్రమ చక్రవర్తి భా,స్వత్తమ! నీవెదిక్కు
బసవా.... 77

ఉ. తంగేటిజున్ను ముంగిటినిధానము పండినకల్పవల్లి
ముం, గొంగునముత్తియం బనఁగఁ గూర్మిమనం
బునఁ దొంగలింపఁగా, జంగమకోటి కర్పనలు
సల్పుచు నున్నయగణ్యపుణ్య నీ,వంగడ మేఁజు
మయ్య బసవా... 78

ఉ. భీమగజంబు డీకొనిన బిట్టరఁజంపుఁడు బిజ్జలేం
ద్రుఁడు,ద్దామతఁ దక్కి మ్రొక్కుటయుఁ దత్కరి
నెత్తినవిక్రమోద్ధతుం, డామడియాలుమాచ
నకు నగ్గల మైనమహానుభావ నా,స్వామివి నీవె
దిక్కు బసవా... 79

ఉ. శంక దలిర్ప నెంతయు వెసన్ బరదైవపతంగకో
ట్లకున్, బింకముతోడ ఘాలతటభీమవిలోచన
వహ్ని నేర్చునా, శంకరదాసిదేవునకు సద్భటుఁ

డంచు నుతించు నిన్ను నీ,వంకకుఁ ద్రిప్పు మయ్య
బసవా... 80

ఉ. ఏఁడులు నూఱటంచు శ్రుతు లెన్నఁగ శ్రీగిరి
మీఁద నాఱునూ,ఱేఁడులు సంచరించు సకలే
శ్వరదేవరమాదిరాజు నా, నేఁడలనూఱుమన్న
భువి నిష్ఠురకాలమహోగ్రదృష్టి క్రో,వ్వాఁడుల
ణంపు మయ్య బసవా... 81

ఉ. సూత్రము దప్పి గొత్తై గుడిఁ జొచ్చిన మిండ
నిఁజంపి సాతిఁగా, నో త్రిపురాంతకా యనుచు
నోయని పిల్చిన యల్ల*సద్యశః, పాత్రుఁడు కిన్నర
య్యకును బ్రాణసఖుండగునిన్నుఁ గొల్తు దే,వా
త్రిజగత్పవిత్ర బసవా... 82

ఉ. ఒక్కఁడె రుద్రుఁడన్న శ్రుతులొల్లక ప్రేలువు
రాణభట్టులకా, వ్రక్కలుసేసి తత్తనుపువావిరిఁ
†బ్రువ్వులుగాఁగఁజూచునా, కక్కయగారిబిడ్డఁడ
నఁగా నుతికెక్కిననిన్నుఁ బూన్తు మ,ద్వాక్కలి
కాసమూహి బసవా... 83

ఉ. దంభమయాన్యదర్శనవిడంబనుఁ దష్టముదాపహారి
యా, శంభుదుదాత్తకీర్తి యగుచోడలదేవరబా
చిరాజు వి,స్రంభసఖుండ వీ వని ప్రశంస యొ

* సాదరమా. † పురువుశబ్దమున కిది పూర్వరూపము.

నర్తు జగత్పవిత్రపూత వి, శ్వంభర శంభుమూర్తి బ
సవా... 84

ఉ. దీప్రము నీమహామహిమ దివ్యము నీమహనీయ
విక్రమం, బప్రతిమంబు నీచరిత మాద్యము నీని
జరూప మంచు నల్లప్రభుఁ డర్థితోడ నుపలా
లన సేయఁగ నొప్పుచున్న దే,వా ప్రణుతింతు
నిన్ను బసవా... 85

ఉ. మేదురభక్తి నీశ్వరుఁడు మెచ్చఁగ జిహ్వయెపళ్లె
రంబుగా, నాదటఁ బ్రాఁచియంబలి సమర్పణచేసి
పొగడ్త కెక్కునా, మాదరచెన్నలింగము
కుమారుఁడ నిన్నుభజింతు సంతతా, స్వాదిత
సుప్రసాద బసవా... 86

ఉ. బల్లిదుఁడై గణాధిపుల పాదజలంబులు కట్టెమో
పుపైఁ, జల్లికడానిగాఁపుడును జంగమకోటికిఁ
బంచియిచ్చుచుఁ, మొల్లపుభక్తిఁ బేర్కొనిన
మోళిగమారయ కూర్మిబంట మ, దల్లభ నీవె
నక్క బసవా... 87

ఉ. భీకరరుద్ర నేత్రశిఖఁ బెద్దఁగఁ జేయఁగ వీరభ
ద్రును, ద్రేకగజంబునా నితరదేవతలఁ బడఁదాఁ
కునుద్ధతుం,డాకలికేతబ్రహ్మయకునర్మిలి భృత్యుఁ

డ నిన్నుఁ గొల్తు దే, వా కరుణింపుమయ్య్య బసవా... 88

చ. పసిగమెయిన్ * వృషాధిపుని ప్రాణము జంగమ కోటి ప్రాణముల్, మసలక యెత్తుచున్ భువన మాన్యచరిత్రతఁ దేజరిల్లునమ్ముసిడిగ చౌడరా యనికి మున్నిటిభృత్యుఁడ నిన్భజింతు నన్నసిగొని ప్రోవు మయ్య బసవా... 89

ఉ. ఎన్నఁగజంగమంబుఁ దనయింటికినెప్పుడు వచ్చునప్డు దా, గన్నము వెట్టి తెచ్చి యధికంబగు నర్థము వానికిచ్చు నా, కన్నడబ్రహ్మ సంయమికి గాదిలిభృత్యుఁడ వైననిన్ను శ, శ్వన్నుతులన్ భజింతు బసవా... 90

ఉ. ఆసురవృత్తిఁ జూపగభయంపడి మ్రొక్కఁ బ్రసాదవహ్ని చే, భూసురు లిండులన్నియును బొగ్గుల ప్రోఁకలు సేయుధూతసం, త్రాసుల బిబ్బబాచయల దాసి యనన్ విలసిల్లు సద్గుణా, వాస శరణ్యమయ్య బసవా... 91

ఉ. సుంకపుఁబైఁడి భక్తులకుఁ జూఱలు విడ్వఁ బసిండికొ్రాఁగులన్, శంకరుఁ బూఁటవెట్టి నరనాయకు చేతను మ్రొక్కుఁ గొన్నయా, సుంకరబంకిదేవు

* గణాధిపుల.

నకు సూనుఁడ వైనప్రసాది దేవ నీవంకకుఁ బ్రి
ష్ఠామయ్య బసవా... 92

ఉ. దివ్యవిమానపం_క్తి దివిఁ దేజరిలన్ రజతాద్రికిన్
జగ, త్సేవ్యముగాఁగ నున్న దనచే నృతిఁబొం
దు నృగాలిఁ బుచ్చునఁ, భావ్యుఁడు తెన్గుబొమ్మ
యకుఁ బ్రాణసఖుండగు నిన్నుఁ గొల్తు దే, వావ్య
సనాదిదూర బసవా... 93

ఉ. చెన్నగు ప్రాణలింగరతిచేఁగ ప్రసాదము పుట్టిని
ల్లు న, త్యున్నత భ_క్తిసీమ శివయోగ సమగ్రత
కల్మియైన మా, యన్నకు నాదిచెన్నబసవన్నకు స
ద్గురుఁ డైననిన్ను శ, శ్వన్నుతులన్ భజింతు
బసవా... 29

చ. అడరఁగఁ గళ్లుచేసి రుచిరాన్నము లాదట నంది
యిచ్చుచోఁ, గడిఁగడి నందుకొంచు నతికాంతిఁ
మెయిన్ శివుఁ డారగింపఁ గా, నడిసనుభ_క్తుఁ డా
సురియ చౌడయగారిప్రసాది దేవ నీ, వడుగఁ జు
మయ్య జియ్య బసవా... 95

ఉ. జంగమ *మారగింపక విషంబును మీకు నన
ర్హా మంచుఁ దా, ముఁగల నారగించిన సముద్ధత
భ_క్తియుతుండు సత్ప్రసా, దాంగుఁడు శృంగి

*మారగింపఁగ.

భొప్పయకు నగ్గల మైనమహానుభావ నీ,వంగడ
మేఁ జుమయ్య బసవా... 96

చ. కొఱతను లేఁత పత్త్రియు గొడ్డునఁబాలును
రేయి జంగమం, బఱిమఱి వేఁడినన్ బడసి యా
క్షణమాత్రన యిచ్చినట్టి యా, మొఱటదవంక
దేవునకు ముద్దుతనూజుఁడ వైననిన్ను నే,వఱలఁ
గఁ బ్రస్తుతింతు బసవా... 97

చ. అనయము భక్తులీడ్యకు లటంచును వేదములా
ద్విజోత్తముల్, విన నుతియింప: గుక్కఁజదివిం
చినహలినహల్లికల్లిదే, వునకు ననుంగువాఁడ వని
యుత్సుకతన్ నుతియింతు భక్తవహ్ని, ద్వనజవి
హారలోల బసవా... 98

ఉ. భక్తువిప్రుంగఁ జంప మును భర్గునకున్ జిరుతొం
డనంబికిన్, యుక్తమెయంచు వారిపయి నొక్క
ట నుద్ధతి ఘంట ప్రేసి యు, ద్రిక్తతనొప్పఁగా న
లరు దిట్టహలాయుధు కట్టనుంగ ప్ర, వ్యక్తమ
నీవెదిక్కు బసవా... 99

చ. ధరనురులింగమూర్తి ధ్వజదండముగా మలగచ్చు
తోఁక(?) శ్రీ, కరముగ భక్తికిం బడగఁగా శివు
గర్భముఁ జొచ్చి పొల్చుమా,యరియమరాజు

గారి పరమాప్తుఁడ వైనమహానుభావ నీ, వరవుఁ
డ వేఁజుమయ్య బసవా... 100

ఉ. దండితవాది యైశివుఁడె దైవము గాకని కన్ను
లిచ్చి తా,నిండుమనంబుతోడ నెడ నిద్దపుఁగన్ను
లు దాల్చి పొల్చు మా,పండితమల్లికార్జునుఁడు
ప్రస్తుతి సేయఁగ నేర్చు నిన్ను నె,వ్వండు
నుతింప నేర్చు బసవా... 101

చ. వసుమతిఁ బేరుకొన్న నరువత్తురు మువ్వురి కూర్మి
బంట పో, డసులసుతుండ తేరసుల దక్కినభృ
త్యుఁడ వీరలాదిగా నెసఁగు మహానుభావులకు
నెల్ల ననర్గళమైనభక్తిని, న్యాసిగొని ప్రోవుమ
య్య బసవా... 102

చ. బసవనిధానమా బసవభవ్యనిధీ బసవాబ్ధితాం
బుధీ, బసవమహానిధీ బసవధర్మగిరీ బసవామర
ద్రుమా, బసవమహాబలీ బసవబండరువా బస
వోల్లసన్మణీ, వసిగని ప్రోవుమయ్య బసవా...

ఉ. నాయొడయండ నావిభుఁడ నాహృదయేశ్వర
నామనోరమా, నాయిలువేల్పు నావరుఁడ నాగు
రులింగమ నాదుజంగమా, నాయధినాథ నావర
దనన్నుఁ గృపామతిఁ బ్రోవుమయ్య దే,వా యమి
బృందవంద్య బసవా... 104

ఉ. నోరికి వచ్చినట్టు నిను నూఱువిధంబులఁ బ్రస్తుతింతు నే, నేరుతు నేరఁ బొమ్మనక నీపయి నొచ్చెములేనిమచ్చికన్, గారవమంద మత్ప్రిణుతిఁ గైకొనఁగాఁ దగు గౌరవంబునన్, వారనికూర్మి పేర్మి బసవా... 105

చ. బసవఁడు ప్రీతిఁ గైకొనియె భక్తి మెయిన్ రచియించె సోముఁడున్, బసవపురాణ మంచు మునుఁ బ్రస్తుతి సేయుదు రట్లుగాన నీ,యసమదయాధురీణతకు సంకిలిపాటు ఘటిల్లకుండ నన్, బసఁగొని బ్రోవుమయ్య బసవా... 106

చ. (?)సురవరమల్ల మల్లలిత సూత్రసుధాంబుధి ఖేలఖేలనం, గరకలకంఠ కంఠమణి నాయకభీమ భుజంగ జంగమ, స్థిరతరనాథ నాథకనిధీకృత రూప విరూపసమ్మతా, వరకరుణాబ్ధి ప్రోవు బసవా... 107

చ. సురవరపూజ్య పూజ్యగుణశోభిత శోభితరూప రూపవి,స్ఫురతరశీల శీలగణపుంగవ పుంగవ సత్త్వ సత్త్వసం, వరపరవాద వాదభయవర్జిత పాపవిచార చార యీ,శ్వరసమ నీవె దిక్కు బసవా బసవా బసవా వృషాధిపా. 108

చ. అకుటిల లింగజంగమ సమగ్రదయాకలితప్రసా
దిపా, లకురికి సోమనాథుఁ డతిలౌల్యమునన్
బసవన్నదండనా, యకునకు *నొప్పనీశతక మ
ర్పణచేసె †నలిన్ బఠించువా, రికి వినువారికిన్
గలుగు శ్రీయును నాయువు భుక్తి ముక్తి
యున్. 109

వృషాధిపశతకము సంపూర్ణము.

---

* నీకు. † ధరన్.

పీ ఠి క.

చెన్నమల్లుసీసములను సుప్రసిద్ధకవియగు పాలకురికి సోమనాథమహాకవి రచించెను. ఈకవి సంస్కృతాంధ్రములలో నిరర్గళముగాఁ గవితజె ప్పుటలో నేర్పరియేగాక శైవమత మాంధ్రదేశ ములో వ్యాప్తికిఁ దెచ్చిన వారిలో నొకఁడు. తొలుత సోమనాథుఁడు, ఉత్తమరాజువారను కౌండిన్యసగో త్రులగు నియోగులశాఖలోనివాఁడై వేదవేదాం గాదులు సమస్తశాస్త్రములు నభ్యసించి మతావేశ పరవశుఁడై వీరశైవమునఁ బ్రవేశించి దీక్షధరించెను.

సోమనాథుఁడు బసవేశ్వరునకుఁ గొంచెమా వల కాకతీయరాజ్యమును రుద్రదేవచక్రవర్తి పరి పాలించుకాలమున సుప్రసిద్ధుఁడై యుండెను. బస వేశ్వరుని దైవముగా భావించి యాతనిమహత్త్వము నకు ముగ్ధుఁడై బ్రాహ్మణ్యమునువదలి శైవజంగమైన వారిలో బసవనిగుణకీర్తనలచేఁ గవితను బునీతము గావించినవారిలో సోమనాథుఁడే యాద్యుఁడు. బస వేశ్వరునిలీలలను వృషాధిపశతకమునందును బసవ పురాణమునందును సోమనాథుఁడు ప్రశంసించియు న్నాఁడు. ఇతఁడు పశ్చిమచాళుక్యులకడ సేనానిగా నుండి యంత్యమున శ్రీశైలముఁజేరి గురుమల్లికార్జు నపండితారాధ్యులవారిని బసవేశ్వరుని మేనల్లుఁడగు

చెన్నబసవని స్తుతించుచు చెన్నమల్లు సీసపద్యములు గావించెనని ప్రజాముఖమున వినుచున్నారము.

సోమనాథుఁడు జీవసమాధి కేగుచు భూబిలమున కేర్పఱచిన ముప్పదిరెండు మెట్లను దిగనెంచి యొక్కమెట్టు దిగునపు డొకపద్యముచొప్పున ముప్పదిరెండుపద్యములు రచించినటుల శైవులుకొందఱు చెప్పుచున్నారు. సోమనాథకవి సిద్ధిపొందిన స్థలము పాలకురికి నిజామురాష్ట్రమున ఒరంగల్లునకు మూఁడామడలదూరములో నున్నది. సిద్ధిపొందిన చోట నొకశివాలయముగట్టి శివభక్తులు పూజాదికములు ఉత్సవములు సలుపుచున్నారు. సోమనాథుని చెన్నమల్లుసీసము లచటియుత్సవాదులలో నేఁటికిఁ బ్రచారములో నున్నవి.

ఈకవిజీవితమువృషాధిపశతకపీఠికలో వ్రాసితిమి. కవికాలము క్రీ. శ. ఇతనిశైలి పాండిత్యము ధారాశుద్ధి ప్రశంసనీయములు. చెన్నమల్లుసీసములు పూర్వముద్రితప్రతిలో దుష్టముగానుంటచే లిఖితప్రతుల సహాయమున సంస్కరించి నూతనపద్యములు చేర్చి సాధ్యమగునంతవఱకు నిర్దుష్టముగావించితిమి. ఫలశ్రుతినిగూర్చియుఁ బద్యానుక్రమణికను గూర్చియుఁ గలపద్యము లిందుఁ జేర్చితిమి.

ఇట్లు భాషాసేవకులు,

నందిగామ
1-1-25

శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు.

సాంబశివాయ నమః.

పాలకుఱికి సోమనాథమహాకవిప్రణీత

చెన్నమల్లు సీసములు.

భక్తస్థలము.

సీ. శ్రీగురులింగసంచితకృపోన్నతిఁజేసి
కంటి జంగమపాదకమలసేవ
జంగమలింగప్రసన్నత్వమునఁజేసి
కంటిఁ బ్రసాదసుఖంబు నొందఁ
దత్ప్రసాదప్రబోధస్థైర్యమునఁజేసి
కంటి సర్వాంగప్రకాశభక్తి
భక్తిసౌభాగ్యానుభవపూర్తిమైఁజేసి
కంటి జీవన్ముక్తి కడమలేక

ఆ. యింక నేమికోఱంత యేల నీకాశింపఁ
బాడియాడి దైన్యపడి భజించి
మెచ్చి పొగడిరేని మీఁదనొందెడిఫలం
బెన్న నున్న దెట్లు చెన్నమల్లు, 1

సీ. *అకట నాప్రమథులరాయనియేగాక
నీ వున్న చోటు మున్నెవ్వఁ డెఱుఁగు

---

* ఆకటాప్రమథుల.

పాటిగా నన్నేలు భక్తులారా యని
కాక యెవ్వండు నీఘనత నెఱుఁగు
తెలుపుమా శ్రీగురుదేవుఁడా యనికాక
యిచట నీపేరు దానెవ్వఁ డెఱుఁగు
లెస్సపోనాచరలింగమా యనికాక
యిట్టివాఁ డనుచు నిన్నెవ్వఁ డెఱుఁగు
ఆ. వారినగరి లెంకవాఁడ నేగలిగితిఁ
గాన నీకుఁ బ్రాపు గలిగెఁ గాక
యితరు లెవ్వ రెఱుఁగ రిట్లైతెంగియుఁ బెద్దఁ
జేయవేల నన్ను చెన్నమల్లు. 29

సీ. ఆనందమలర లింగార్చన జేయక
గుడుచుట పాపంబు గుడుచునట్లు
అర్చకుండయ్యు లింగానర్పితము గోరి
ముట్టుట యశ్యంబు ముట్టినట్లు
లింగప్రసాదంబు జంగమవిముఖుఁడై
కొనుట యేమేనియుఁ గొనినయట్లు
జంగమహితుఁడయ్యు సరిపాకభేదంబు
సేయుట ద్రోహంబు సేసినట్లు
ఆ. అనుపురాతనోక్తి కావంతయును దొట్రు
పడనిశుద్ధభక్తి పదము ప్రాణ

పదముగాఁ జరించు భక్తలింగంబులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 3

సీ. మేరువ సోఁకుచో భేరుండ మనువాయ
సము బూనియే తనుచ్ఛాయ చేయు
రసము సంధిల్లుచో రజతాదిలోహప్ర
భావంబు లరసియే పసిఁడి చేయు
సూర్యుండు వ్యాపించుచో సగ్రజాంత్యజా
తుల నేరుపఱచియే వెలుఁగుఁ జేయు
సురపతివర్షంబుఁ గురియుచో సస్యతృ
ణాంతరం బరసియే యఱుఁ జేయు

ఆ. ప్రాణనాథ నాదుభక్తిని శ్లేషంబు
పట్టిచూడ నీకుఁ బాడియగునె
యిన్నియేల నీమహేశ్వరత్వము వెల్తి
చేసికొనఁగ నేల చెన్నమల్లు. 4

సీ. కాలఁ దన్నినన్ోర్తు కడఁగి యేనడుగులఁ
బడిన నెత్తవు పక్షపాతి వగునె
ఆలపూజలుగొందు మేలిపుష్పంబులఁ
బూజింపనన్నపబోధ తగునె
కోరి ప్రసాదంబు గొందు నేముట్టక
ర్పించినఁ గొన విట్టికించ తగునె
మేలవుఁగబ్బముల్ మెత్తునా సంస్తుతుల్
వినియును విన వవివేకి తగునె

ఆ. వారు నడచినట్లు వచ్చునే నడువనీ
పునిచినట్లు తప్పకుండఁ జూచి
కొందుగాని నాదుగుణవిశేషతకల్మి
యెన్నఁగలదె నీకుఁ జెన్నమల్లు. 5

సీ. *పూజింప నలయింపఁ బుణ్యపాపంబులు
వివరించిచూడ నీయవియె కావె
తలఁపింప మఱపింపఁ దద్గుణదోషంబు
లరసిచూడంగ నీయవియె కావె
యాడింప నోడింప నాహెచ్చుకుందులు
తవణించిచూడ నీయవియె కావె
వలపింప సొలపింప నిలసుఖదుఃఖంబు
లవి యెన్నిచూడ నీయవియె కావె

ఆ. నామనోవిభుండ నాస్వామి సకలమై
తనర్యకర్త సూత్రధారి చేతి
బొమ్మకున్నదయ్య యిమ్మహి నీయిచ్ఛ
చెప్పనేల వేయి చెన్నమల్లు. 6

సీ. నిలుపవే ప్రాణంబు నీయందుఁ బెరసి సం
పూర్ణమై దేహంబు పొందు విడువ
సలుపవే మదినిచ్చ నిరతంబు నీభక్త
చిద్గోష్ఠి దవిలి దుశ్చింత లుడుగఁ

---

* పూన్పింప మాన్పింప-పా.

గొలుపవే సర్వాంగగుణములు నీభక్త
పదమందు లీనమై భ్రాంతి దక్క
మెలుపవేయింద్రియంబులుగూడ నీప్రసా
దంబును దవిలి *తత్పరత నిలువ
ఆ. ప్రాణనాథ భక్తపరతంత్ర మత్కాయ
సన్నిహితమహాప్రసాదమూర్తి
యిందు లేల నీకు నుండ నాయందిమ్ము
చేసికొనవె చాలు చెన్నమల్లు. 7

సీ. భజియించు కేవలభక్తిముక్తికిఁ దాన
యునికియు మనికినై తనరెనేని
చను శీలసంబంధసంపన్నతకుఁ దాన
గతియును మతియునై క్రాలెనేని
సంగతంబుగఁ బ్రాణలింగంబునకుఁ దాన
యొడలుప్రాణంబునై యుండెనేని
సంతతబాహ్యప్రసాదంబునకుఁ దాన
రూపును రుచియునై చూపునేని
ఆ. వేయియేల యతనివిమలానుభవసౌఖ్య
మున్నఁ జాలదెట్టు లెన్నఫలము
నట్లుగాన నీమహాభక్తియుక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 8

---

* పూర్వంబు మఱవ-పా.

సీ. నెపమునఁ బ్రాణంబు నీయందుఁ బ్రిదిలిన
యప్పుడె స్మృతినొందఁ దయ్యెనేని
కలనైన నిలచిన నిలుకడ చలియింప
నప్పుడ రూపకుం డయ్యెనేని
యించుకంతయు మతి నితరభావముసోఁక
నప్పుడు కని వ్రాలఁ డయ్యెనేని
అణుమాత్రమైన లింగానర్పితము సోఁక
నచ్చోటఁ దెగఁజూడఁ డయ్యెనేని
ఆ. భక్తిమాటలాడ ఫలమేమి వెండియు
మజ్జనంబు చేయ లజ్జగాదె
యట్లుగాన నీమహాప్రసాదానూన
సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమల్లు. ౨౧

సీ. లింగ నీభక్తులలీల వీక్షింపుచో
నొడలెల్ల కన్నులై యుండెనేని
దేవ నీభక్తులఁ దివిరి కీర్తించుచో
నొడలెల్ల జిహ్వలై యుండెనేని
జియ్య నీభక్తాంఘ్రిసేవ యొనర్చుచో
నొడలెల్ల చేతులై యుండెనేని
అయ్య నీభక్తమాహాత్మ్య మాలించుచో
నొడలెల్ల వీనులై యుండెనేని
తే. స్వామి భవదీయభక్తిప్రసాదముక్తి
యుక్తి కొడలెల్ల నోళ్లునై యుండెనేని

అట్టిభక్తుల *లింగదివ్యాంఘ్రియుగళ
శేఖరులఁ †జేర్చి రక్షించు చెన్నమల్లు. 10

సీ. నీరూపు నీరేఖ నీయన్ను నీచెన్ను
నీపెంపు నీసొంపు నీచలంబు
నీమూర్తి నీస్ఫూర్తి నీశాంతి నీకాంతి
నీలాగు నీబాగు నీవిధంబు
నీబల్మి నీకల్మి నీయురల్ నీసిరుల్
నీనెఱి నీగుఱి నీమెఱుంగు
నీనల్వు నీచెల్వు నీలలి నీలులి
నీరీతి నీభాతి నీస్థిరంబు

ఆ. తనువునందుఁ గుదురుకొని కనుఁగవ వెల్గఁ
బాఱి మదిఁ బెనంగి ప్రాణముగను
నీవయై చరించు నీమహాభక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 11

సీ. అతులితపరమశివాచారసారస
న్మార్గంబు గతియును మతియు నేని
రాజితగురులింగపూజనోత్సవమేళ
నంబు పదము పదార్థంబు నేని
సంతతసముచితసత్కాయజంగమ
భక్తియు శ్రీయు సంపదయు నేని

* మహిత. † శేఖరులఁ జేర్పవే నన్ను.

బాహ్యాంతరార్పితగ్రాహ్యప్రసాదంబు
లాయుష్యమును భవిష్యంబు నేని
తే. భక్తిసద్గోష్ఠిముదితవిస్ఫారసుఖము
భుక్తియును ముక్తియును నేని భక్తుఁ డతఁడు
అట్టిభక్తులమహితదివ్యాంఘ్రియుగళ
శేఖరులఁ జేర్పవే నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 12

సీ. అవగుణంబులు తనయందుఁ బరికించు
కొనవిపుడు సద్భావకులను
సద్గుణంబులు భక్తజనులం దనుష్ఠించి
శరణని మ్రొక్కెడు సజ్జనులను
దొరకినయట్లు సంతోషించి విగతాంగ
భోగులై చను మహాపూరుషులును
సకలసుఖంబులు జంగమార్పణఁ జేసి
వెండియుఁ దనియని పండితులను
ఆ. దన్ను మఱచి భక్తతతిఁ గొనియాడు ని
గర్వులను గుణోపకారమతుల
శుద్ధభక్తిరతుల సిద్ధప్రసాదులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 13

మహేశ్వరస్థలము.

సీ. సర్వేశుఁ డనఁజాల సర్వాత్ముఁ డనఁజాల
సర్వగతుం డనఁజాలఁ జాల

హారుఁ డనఁజాల మూర్ధాంగుఁ డనంజాలఁ
 జర్మాస్థిధరుఁ డనఁజాలఁ జాల
శశిమౌళి యనఁజాల సర్వాంగుఁ డనఁజాల
 నీలగళుం డనఁజాలఁ జాలఁ
మూర్తి నాఁజాల నమూర్తియు ననఁజాల
 సాధ్యపదం బనఁజాలఁ జాలఁ
తే. ప్రాణనాథునందు భక్తైక్యతనునందు
లింగమందు గురువుజంగమందుఁ
గందునట్లు వినుతి గావింతు సేవింతు
నిన్ను మఱిఁ దలంతు చెన్నమల్లు. 14

సీ. కరమర్థి నీకు శృంగారంబుగాఁ బూజ
 సేయుదుఁ గాని యాశింప ఫలము
వేడుకతోడుత వినోదార్థముగ నుతుల్
 సేయుదుఁ గాని యాశింప మెప్పు
తగిలి నీకు సుఖార్థముగఁ బదార్థార్పణ
 సేయుదుఁ గాని యాశింప రుచుల
లాలితంబుగ నీకు లీలార్థముగ భక్తి
 సేయుదుఁ గాని యాశింప ముక్తి
తే. నీవు పూజాఫలార్థివే నిష్ఫలార్థి
నీవు కీర్తిప్రియుండవే నిష్క్రియుండ
సకలసుఖభోగి వీవె ప్రసాదముక్తి
సన్నిహితుఁడను నీబంటఁ జెన్నమల్లు. 15

సీ. చూడ్కి నీలోఁ జూచి చూడంగవలవదే
వినికి నీవినికిగా వినఁగవలదె
నెఱిదాకకటమున్న గుఱిచేయవలవదే
నడుపు నీవెంబడి నడుపవలదె
రుచులు నీజిహ్వను రుచియింపవలవదే
చేత నీచేయిగాఁ జేయవలదె
తలఁపు నీలోనుండి తలఁపంగవలవదే
పలుకు నీముఖమందుఁ బలుకవలదె
ఆ. యంత్రధారిచేతి జంత్రమున్నటుల నీ
వాడినట్లు దేహ మాడవలదె
అట్లుగాన నీమహాప్రసాదంబున
సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమల్లు 16

సీ. జైమినికృతపూర్వమీమాంసకులు చతు
ర్థ్యంతంబు దా దైవ మని గుఱించి
కర్త లేఁడని కర్త కర్మంబె యని 'స్వర్గ
కామో యజే' త్తను కర్మకాండ
భాట్టశాస్త్రంబను భాష్యంబుసేయు భ
ట్టాచార్యలింగము ట్లంతరింపఁ
బోరి మహిమ్న మునముఖరయతి మోహాయ
జగతా మనుచు నున్నశాస్త్రమతము
తే. నడచెఁ గావున తత్త్వమహాత్త్వశక్తిఁ
దగిలి మీమాంసకులముక్కుఁ బగులఁ గోసి

సట్టిభక్తుల వేదవేదాంతసార
శేఖరులఁ జేర్పవే నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 17

సీ. సంకీర్ణలౌకికాచారవర్జితుఁడేని
విధినిషేధక్రియావివశుఁ డెట్లు
విధినిషేధక్రియావిరహితవర్తులే
యుభయకర్మఫలప్రయుక్తు లెట్లు
ఉభయకర్మఫలోత్తరోద్యుక్తులేనియు
స్వర్గాదిలోకప్రచారు లెట్లు
స్వర్గాదిలోకప్రచారదూరగులేని
స్తన్యపానక్రియాసక్తు లెట్లు
ఆ. అట్లుగాన లౌకికాచారదూరులఁ
బరమభక్తిరతులఁ బాత్రయుతుల
సతుల తత్త్వయుతుల సట్టిమహాత్ములఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 18

ప్రసాదస్థలము.

సీ. కాయంబు నింద్రియోత్కరమును నర్పించి
సంధిల్లు కాయప్రసాది యేని
ప్రాణంబు సత్క్రియాపదమును నర్పించి
సాధించు ప్రాణప్రసాది యేని
శబ్దంబు దచ్ఛబ్దసౌఖ్యంబు నర్పించి
శబ్దించు వచనప్రసాది యేని

గమనంబు గమనసంగతియును నర్పించి
చననేర్చు గమనప్రసాది యేని
తే. తలఁపులను జేష్టలను నర్పితంబుఁ జేసి
సంచరించు వ్యాపారప్రసాది యేని
అట్టి సర్వసంపూర్ణ మహాప్రసాద
సన్నిహితుఁ ను జేర్పుమీ చెన్నమల్లు. 19

సీ. సన్మనోభావంబు సంధిల్లుటరిది యే
తగిలి ప్రసాదమై తలఁపులడర
భక్తిసుభాషల భాసిల్లుటరిది యే
కలయ ప్రసాదమై పలుకులడర
విమలభక్తక్రియాంగము చెల్లుటరిది యే
వరలు ప్రసాదమై వ్యాప్తి దనర
చిరతరాంతశ్శుద్ధి దొరకొను టరిది యే
గూఢప్రసాదమై కోర్కులడర
ఆ. ఇంద్రియముల గెల్చుటట్లరిది యె సమ
స్తాంగములు ప్రసాద మై చెలంగ
అట్లుగాన నీమహాప్రసాదానూన
సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమల్లు. 20

సీ. తటితటి దలఁచుచో మఱలి యైనను ప్రబు
ద్ధతఁ బ్రసాదమె గాని తలఁపఁ డేని
గడగడ వణఁకుచోఁ దడఁబడియైనఁ జొ
ప్పడఁ బ్రసాదమె గాని పలుకఁ డేని

గ్రక్కునఁ బొందుచోఁ గలలోననైన ని
మ్ములఁ బ్రసాదమెగాని ముట్టఁడేని
సరినేగుచోఁ గాలుజాఱియైనను లెస్స
మీాప్రసాదమెగాని మెట్టఁడేని
ఆ. పొలసి యింద్రియముల పొగియించుచోఁ బ్రాణ
మరుగునప్పుడైన నవికలత్వ
సావధానియె నీయాఁప్రసాదిఁ గూడ (?)
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 21
సీ. సర్వగతైకభాస్వన్మహాలింగంబు
నిత్యసర్వాంగసన్నిహితుఁ జేసి
తనువునందున్న స్వతంత్రలింగంబు నె
క్కొన మనోభావంబుకొనకుఁ దెచ్చి
సన్మనోభావత జను నిష్టలింగంబు
ప్రాణపదంబున భరితుఁ జేసి
ప్రాణసంచితుఁ డగు ప్రాణలింగంబును
దనలోన నిడుకొని తాను జూచి
ఆ. బయలు నొడల మనము ప్రాణభావంబున
లోను వెలియుఁ దన్నుఁ దాను మఱచి
లింగగతిఁ జరించి లింగలింగైక్యుల
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 22
సీ. కనువిచ్చుకనుదృష్టి కనుమూయఁ గనుఁగవ
వెలుఁగుచు లింగంబు వెల్లిబాఱఁ

దలఁచుతలంపున నిలుచుసుఖంబున
నెకొ్కన లింగంబు పిక్కటిల్ల
సోఁకుడుతనువున సొగయుప్రాణంబునఁ
బసిగొని లింగంబు ప్రజ్వరిల్లఁ
బలుకుడుపలుకులఁ బలుక నీముఖమున
బరిగొని లింగంబు భరితముగను

ఆ. తగిలి మిగిలి క్రియలఁ దానయై లింగంబు
నిమ్ముకొని నిరంతరమ్ము నట్లు
నుల్లసిల్లు లింగయోగానుభవులను
జెప్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 28

ప్రాణలింగస్థలము.

సీ. కాయంబునందు నిక్కాయకుండినలీల
ప్రాణంబునందునఁ బాయఁడేని
వెలయ జాగ్రదవస్థఁ దలఁచిన యమ్మాడ్కి
యలదు స్వప్నావస్థఁ దలఁచెనేని
వెలుపలిదృష్టుల వీక్షించువిధమున
భావంబునందునఁ బదిలుఁడేని
బాహ్యార్పణంబునఁ బరవశుఁ డైనట్టి
మానసార్పితసావధాని యేని

ఆ. నతనిఁ జెప్పనొప్పు ననిశంబు నతనిసాం
గత్య మొప్పు నతనిగన్న నొప్పు

నట్లుగాన నీమహాభక్తియుక్తులఁ
జేర్చి బ్రోవు నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 24.

శరణస్థలము.

సీ. చేసిన నుపచారి చేయమి సోమరి
ఫలము గోరక చేయు భక్తిపరుఁడు
పొగడినఁ బ్రౌఢుండు పొగడమి మూఢుండు
నిరవెళ్లి పొగడఁ గవీశ్వరుండు
వలెనన్న సంసారి వలదన్న నిర్మోహి
వలదనర్పితమన్న బహుప్రసాది
తలఁచిన సువిధాని తలఁపమి యద్వైతి
తన్ను మఱువఁ దలఁపఁ దత్త్వవిదుఁడు
ఆ. అట్లుగానఁ దద్జ్ఞులగుమహాభక్తుల
సరస లింగకవులసత్ప్రసాద
రతులఁ బరమతత్త్వయుతుల మహాత్ములఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 25.

సీ. ఏదెసఁ జూచిన నాదెస లింగంబు
దృక్కులవెంబడి తేజరిల్లు
ఎక్కడఁ జూచిన నక్కడ లింగంబు
మునుఁగుచు నిలుచుచు మూర్తిఁగొనక
ఎచ్చోటఁ జూచిన నచ్చోట లింగంబు
మనమునఁ జిట్టాడుచును బెనంగు

ఎమ్మెయిఁ బొందిన నమ్మెయి లింగంబు
దనువునందునఁ దోఁట్రుకొనుచుఁ దనరు
తే. తివిరి పలుకుల లింగంబు తీఁగసాగఁ
దొడరిపలుకుల లింగంబు ముడివడంగ
నతిశయిల్లెడు పరమలింగానుభవులఁ
జేర్చి రక్షింపవే నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

సీ. తనువెల్ల నీప్రసాదమె గాని పొందదే
పునరాగతము మాన్పు మనఁగనేల
మనుచు సద్భక్తుల మఱిగాని యొల్లదే
బ్రతికింపుమని దైన్యపడఁగనేల
ప్రాణముల్ నినుగాని భజియింపకుండదే
యపవర్గ మిమ్మని యడుగనేల
విషయముల్ నినుగాని వేధింపకుండవే
యవగుణంబులఁ జేర్పు మనఁగనేల
ఆ. యెఱుక నిన్నెగాని యెఱుఁగదే సద్భక్తి
యొసఁగు మొసఁగు మనుచుఁ గొసరనేల
కోర్కి నిన్నెగాని కోరదే మఱియొండు
విన్నపంబులేల చెన్నమల్లు.

సీ. కనుమాయఁ దెలిచు నీకన్నులవెంబడి
వినుచుండు వినఁడు నీ వీనులందు

స్వాదించు మోదించు నీదు నాలుకయందు
గంధించు పొగయు నీఘ్రాణమందు
స్పర్శించుఁ బాయు నీసర్వాంగములయందుఁ
దలఁపించు తలఁచు నీతలఁపులందు
గమనించు నిలుచు నీగమనాగమములందు
భాషించు మాను నీభాషలందు
ఆ. నీడబోలు తాను నీడనై బాహ్యాంత
రప్రవర్తనముల నీప్రసాద
సౌఖ్యమునను బొందలు ముఖ్యప్రసాదుఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 28

సీ. నీవె కర్తవటన్న నిక్కంబు భక్తుండు
తానన్న నుభయకర్త్రానుగతుఁడు
నీకె యన్నను సదా నియతప్రసాదాంగి
తనకన్న నింద్రియతత్పరుండు
నిన్ను నెఱింగిన నేకైనశరణుండు
తన్ను నెఱింగినఁ దామసుండు
నీవు తానన్నను నిజము లింగైక్యుండు
తాను నీవనిన నద్వైతవాది
ఆ. కాన కాయకర్మగతిమతిశబ్దచై
తన్యభావములను దన్ను మఱచి
లింగగతి చరించు లింగలింగైక్యులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 29

ఐక్యస్థలము.

సీ. ధర 'నవశ్య మనుభో క్తవ్యం కృతం కర్మ'
యనుకర్మయోగంబు నపహసించి
యేదియు లేక 'జ్ఞానాదేవ మోక్ష'మను
జ్ఞానయోగంబు హాస్యంబుజేసి
వదలక 'యాత్మనా మిద మగ్రజే' త్తను
ధ్యానయోగంబును నాశ్రయించి
* తగవెంచ 'బూజ్యా యథామవాయం'బను
భక్తియోగంబుచే బాగుగాను
ఆ. జీవ పాదలు పరమశివయోగసుఖసుధా
శరధి మఱచి తన్ను జగము మఱచి
లింగగతిచరించు లింగలింగైక్యులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 30

సీ. కరుగనబోసినకరణి సమస్తాంగ
ములు నిండి నీలోన మూర్తిగొనఁగ
గండరించిన భాతి గలయు ప్రాణంబున
నెలకొని నీరూపు నిగ్గుదేర
అచ్చునొత్తినయట్లు నంతరంగంబున
నెలకొని శృంగార మెలమి మిగులఁ

* తగ 'నవ పూజ్యో యథాహ్యాహం' బనుభక్తియోగంబు ముక్తికిఁ జేగఁగాక, తివిరి.

జిత్తరించినభాతి చేష్టలు దవిలిన
యాకారరేఖ సమంచితముగ
ఆ. బ్రాసుజేవబలియు మాడ్కి సందడి తన్ను
నెఱుఁగఁ దెలిపి లేక కలఁకుపడక
నీవరై చరించు నీసుమాభక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 31

సీ. భక్తస్థలంబునఁ బదమూఁడు మాహేశ
పదమున నైదు నేర్పడఁ బ్రసాద
పదమున మూఁడు మత్ప్రాణలింగికి నాల్గు
శరణస్థలంబున నరయ నైదు
నైక్యస్థలంబున కలవడ రెండను
షట్స్థలవిజ్ఞానసరణి యొప్పి
తీరిని ముప్పదిరెండు సీసపద్యంబులు
సరసోక్తిగాఁ బాలకురికి సోమ
తే. నాథుఁ డననొప్పు నారాధ్యనవ్యమూర్తి
యఖిలవేదపురాణశాస్త్రార్థవిదుఁడు
వీరశైవసభాయోగ్యవిదితముగను
జెన్నమల్లేశుప్రీతిగాఁ జెప్పె నిట్లు. 32

సీ. నలి ప్రాణలింగంబునకు భూమి మోవని
కొలనిజలంబులు జలకమార్చి

పుట్టని చెట్టునఁ బుట్టిన కెందమ్మి
పుష్పంబుఁ గోయక పూజఁజేసి
అదరి యుష్ణముగాని యగ్నిలోన దశాంగ
మిడక ధూపపుఁదావు లిచ్చువేర్చి
తోడరి దీపముగానితునియలు ముడిపెట్టి
నీలనెత్తకయ నివాళినిచ్చి
ఆ. రసముగాని యోగిరము గూడ సడ్డించి
యర్పణంబు లోన నలరె నేని
శీలవంతుఁ డతఁడు సిద్ధంబు నన్నట్టి
శీలవంతుఁ జేర్చు చెన్నమల్లు.

సీ. శ్రీగురు నకట వాసిగఁ గాలదన్నిన
మేరువానందంబుఁ జేరుపూజ
నిలుపవే భజియించు నెపమున లింగని
నీరూపు నతులితనిరవగుణము
సర్వేశు కడునర్థి పర్విసచూడ్కి_ని
సంకీర్ణజైమినిసాటికాయ
తరితరి నన్నునోనిరతికాయమునందుఁ
గనువిచ్చుడును సర్వగతమనంగ
తే. చెలఁగి నలి ప్రాణలింగంబుఁ జేసి ననుప
నీవ కర్తవు తనువెల్ల నిర్మలముగ
నేదెసను జూచి కనుమూయ మోద మెసఁగ
ధర నవశ్యంబు కలవున వెలువులేక.

క. చెనమల్లేశ్వరు పేరిట
సునిశితముగఁ బాలకుఱికి సోమేశుఁడు దా
ఘనభక్తి వెలయఁ జెప్పెను
చెనమలు సీసంబు లనఁగఁ జెలఁగ ధరిత్రిన్.

క. ఈసీసము లేవేళను
భాసురముగఁ బఠనసేయుభక్తుల కిలలో
వాసిగ భుక్తియు ముక్తియు
నాసర్వేశ్వరుఁ డొసంగు ననవరతంబున్.

క. పదమూఁడు నైదుమూఁడును
పదపడి నాల్గైదు రెండుపద్దెంబులు దా
విదితభక్తాళిపఠ్నల (?)
మది వెలయఁగవలయుఁ జెన్నమలుసీసంబుల్.

స మా ప్తి.

పీఠిక.

ఈశతకమును యథావాక్కుల అన్నమయ్య శా. శ. 1164 కు సరియగు (క్రీ. శ. 1242) శుభకృత్సం వత్సరమున రచియించినటుల 130, 138, 142 పద్యములంబట్టి తెలియుచున్నది. ఈతఁడు కాలమునుబట్టి తిక్కన సమకాలికుఁడుగాఁ జూపట్టుచున్నాఁడు.

ఈతఁడు వీరశైవుఁడు. దూదికొండ సోమేశ్వరా రాధ్యులవారిశిష్యుఁడు. అమోఘకవితాధారాసంప న్నుఁడు. గ్రంథమువలన నీతనికులగోత్రాదులను గురుతింపవీలుకలుగదు. ఈశతకము కవి తానుస్వయముగాఁ జెప్పుకొన్నటుల (చూ. ప. 133) భక్తరంజనముగ, తత్త్వప్రకాశముగ, చిత్రార్థబంధురముగ, శ్రోత్రానందకరముగ నుండె ననుట కెట్టిసంశయము లేదు. కవిత నిర్దుష్టముగ నున్నది.

ఈతనిగుఱించి యాంధ్రసాహిత్యపరిషన్ముద్రిత ప్రతి పీఠికయందు,

"యథావాక్కుల అన్నమారాధ్యుఁ డాత్రేయసగోత్రోద్భవుఁడు, యజుశ్శాఖాధ్యాయి, గోదావరీ తీరవాసి, రాజమహేంద్రవరమునకు సమీపమున నున్న పట్టిసమనుగ్రామమందు వెలసిన వీరభద్రేశ్వ

రస్వామి యీాయనకు నిలువేలుపు. ఈ మహానీయుఁ డొకప్పుడు శ్రీశైలయాత్రకు వెడలి శ్రీమల్లికార్జున స్వామిని సేవించి తిరిగివచ్చుచుఁ బల్నాడుతాలూకాలో జెట్టిపాలెముదాపునఁ గృష్ణాతీరమందు విశ్వామిత్రాశ్రమ మనఁబడు సత్రశాల యనుపుణ్యస్థలమున శ్రీమల్లికేశ్వరస్వామిని సేవించుచుఁ గొంతకాలముండి యచ్చటనే యీసర్వేశ్వరశతకమును రచించెను. ఒక్కొక్కపద్య మొక్కొక్కతాటియాకుపై వ్రాసి యాయాకును గృష్ణలో వైచి యది ప్రవాహమున కెదురీఁదివచ్చెనా దానిని దీసి సూత్రమున నెక్కించెద. అట్లయాకైన రాక క్రిందికిఁ గొట్టుకొనిపో యెనా యప్పుడే నాశిరము ఖండించికొనియెద నని శపథముచేసి మెడకుగండకత్తెరవైచుకొని యాకుల మీాఁదఁ బద్యముల వ్రాసి నీళ్లలో విడిచిపెట్టఁగా నవి తిరిగి వచ్చుచుండినవి. కొంతసేపటికి "తరులం బువ్వులు పిందెలై యొదవి" అను 87-వ పద్య మెదురుగారాక కొట్టికొనిపోవుటఁ జూచి కంఠమును గత్తిరించికొనుట కుద్యమించుచుండఁగా నొక పసులకాఁపరి "నా కొకతాటియాకు దొరకినది చూడుఁ" డని యిచ్చి యదృశ్యుఁడయ్యెను. కవి యాయాకును జూడఁగా డానిపై దాను వ్రాసినపద్యమునకు మాఱుగా వేఱొక 88-వ పద్య ముండుటఁ జూచి యిది స

ర్వేశ్వరకృతమని గ్రహించి యాపద్యమును సూత్రమున కెక్కించి తాఁ జేసికొన్న నియమముప్రకారముననే శతకమునుఁ బూర్తిచేసి కొంతకాలమునకుఁ బిదప నాసత్రశాలయందే సిద్ధిఁబొందె" నని గలదు. ఇయ్యది శైవభక్తిరసోద్బోధకమయి హృదయంగమముగానున్నది. ఇం దచ్చటచ్చట ప్రౌఢములగు కల్పనలు గలవు. ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారు ప్రకటించినప్రతియందు లోపము లనేకములున్నందున నిర్దుష్టముగ నీశతకమును బ్రకటించినారము.

ఇట్లు,

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్.

శ్రీ ర స్తు.

యథావాక్కుల అన్నమయ్యకవివిరచిత

సర్వేశ్వర శతకము.

శా. శ్రీకంఠుం బరమేశు నవ్యయు నిజశ్రీపాదదివ్య
ప్రభా, నీకోత్సారితదేవతానిటలదుర్నిత్యాక్షర
ధ్వాంతుఁ జిత్పాత్రికామూర్త్యంగునపాంగమాత్ర
రచిత బ్రహ్మాండసంఘాతుఁ జంద్రార్కల్పుం బ్రణు
తింతు నిన్ను మది నాహ్లాదింతు సర్వేశ్వరా. 1

మ. ఒకమాటీసకలంబు నీమయముగా నూహించు
చు న్వేండి యొక్కొక్కమాటింతయు నీవుగా
వనుచు నే యుక్తిం బ్రశంసింప నేరక వేదం
బులు చిక్కువడ్డ వనినం బ్రవ్యక్తమై యుండు
భావకుఁడై నీనిజరూప మిట్టి దన నెవ్వం డోపు
సర్వేశ్వరా. 2

శా. జ్ఞానాతీతుఁడ వైననీమహిమఁ బ్రజ్ఞం బూని
తర్కించు టజ్ఞానాంగం బగు నైననుం దమయ
థాశక్తిం బ్రశంసించి దివ్యానందస్థితిఁ బొందు
వారిఁ గని భక్త్యావృత్తి నీ న్నెట్టివాఁ, డైనం

బ్రస్తుతి సేయుచుండుఁ దనచే నైనంత సర్వే
శ్వరా. 3

మ. అమితాంభోజభవాండభాండనిలయం బై యుం
డు నీయంతరం,గముప ట్టెంతయొ దాని కింక
బహిరంగం బెట్టిదో సూక్ష్మత, త్త్వము దా నంత
కుమీఁద నేమివిధమో తా నిట్టి నీపెంపుమా,
ర్గము నీ కైన నచింత్య మెట్లొరుఁ డెఱుంగం
జాలు సర్వేశ్వరా. 4

మ. ఇన విఘ్నేశ్వరమాతృకాద్రుహిణ బ్రాహ్మీ
స్కంద దుర్గారమా, వనితాధీశ్వర భైరవుల్
బలిసి భాస్వద్భక్తిసంయుక్తి నీ,కనిశంబుం బరివా
రభృత్యనికరం బై రన్న ని న్నింకఁ గొ,ల్వనివా
రెవ్వరజాండభాండములలో వర్ణింప సర్వేశ్వరా.

శా. ఏపారంగ నజాండభాండనికరం బేరూపులోఁ
బుట్టి యు,ద్దీపించు న్మఱి రూపు లెల్ల సమసు ప్తిం
బొంది యేరూపులో, లోపించుం గలయంగ
నంతటికిఁ దా లోనై విజృంభించి యే,రూపం
బవ్యయ మై వెలుంగు నది నీరూపంబు సర్వే
శ్వరా. 6

మ. జలజాతప్రభవాండబుద్బుదము లశ్రాంతంబు
నుం బుట్టుచుం, గలయం గ్రాఁగుచునుండు

నీపృథులలింగస్ఫారగర్భాబ్ధిలో,పలఁ దద్బుద్బుద
గర్భవాసులు హరి బ్రహ్మాదిదేవాలియుం, గలదే
వారికినీమహత్త్వమెఱుఁగంగాశక్తిసర్వేశ్వరా.

మ. భవదున్మేషవిజృంభణంబు పరికింపంగా సరోజాత
సంభవుజన్మంబు భవన్నిమేష మమితబ్రహ్మాండక
ల్పాంతప్రాగవసంక్షోభిత మన్నఁ దక్కిన భవ
త్ప్రారంభభూరిక్రియా, నివహం బెవ్వరు నేర్తు
రిట్టి దని వర్ణింపంగ సర్వేశ్వరా.   8

మ. పవనుం డై హిమధాముఁ డై యనలుఁ డై పా
నీయ మై యాత్మ యై, రవి యై యంబర మై
మహీవలయ మై రమ్యాష్టమూర్తిక్రియన్,
భువనాండంబులు లక్షణాంగములుగాఁ బుట్టించు
నత్యద్భుతో, త్సవలీలావిభవంబుతోడ భవదా
జ్ఞాశక్తి సర్వేశ్వరా.   9

మ. జలజాతప్రభవాండభాండములు దుశ్చారిత్రులం
బాత్రులం, జెలువై యుండ యథాప్రమాణము
లుగా శిక్షింప రక్షింప నిశ్చలలీలం బ్రభవించు
రాజు భవదాజ్ఞాశక్తిఁగా కింతవ్రతైలమిం జేకొని
నిర్వహింప మఱి రా జెవ్వండు సర్వేశ్వరా. 10

శా. జ్ఞానజ్యోతి విజృంభమాణముగ నోజన్ విష్ణువి
ధ్యాది దేవానీకాత్మదశావళిం దవిలి నీ వారంగ

వారిం గళా,జ్ఞానప్రౌఢులఁ జేయుటన్ వెలయఁగా
సర్వజ్ఞశబ్దంబు దా, నీనామాంకముగా విధించు
నిగమానీకంబు సర్వేశ్వరా. 11

మ. సురల న్మర్త్యసమూహిగా మనుజులన్ శోభిల్లు
బృందారకో,త్కరముంగా ఘను నల్పు నల్పుని
ఘనుంగాఁ బుణ్యపాపాలిచేఁ, దిరుగ నైవేఁచుచు
నీమహామహిమ ప్రీతిం బద్మజాండంబునం, దర
యన్ జీవుల నింద్రజాలములుగా నాడించు
సర్వేశ్వరా. 12

మ. ఘనుఁడై యేచి దశాననుండు బలిమిం గైలాస
శైలేంద్ర మె,త్తినఁ దద్దానవనాథుఁ ద్రొక్క
నతఁ డర్థి న్మోక్కినంగాచి ప్రా,క్తన శౌర్యాధికుఁ
జేసె దుష్టు నణఁపంగా శిష్టు రక్షింప రం,జనతో
నెప్పుడు వేచియుండు భవదాజ్ఞాశక్తి సర్వే
శ్వరా. 13

మ. తమకం బెత్తిన నాత్మజం గడు మదాంధవ్యాప్తి
నేకాంతప,క్షమునం దెవ్వరుఁ గానకుండఁ గవ
యంగాఁ బోయి నీబాణఘా,తమునం బద్మభవుం
డు ద్రెళ్లె ననినం దాఁ దప్ప వర్తించి లో,కమునం
దెవ్వరి కింక నిన్ను నెఱుఁగంగా వచ్చు సర్వే
శ్వరా. 14

మ. పలుజన్మంబులఁ గూడఁబడ్డ భవశుంభద్ఘోరదు
ష్కర్మరాసులుపైఁ గూలి సమస్తజీవులు వెసన్
శోషించుచు న్బద్ధదుర్బలు రై చిక్కిన దద్భవా
పహరణార్థం బొప్పఁ బద్మోద్భవ, ప్రళయం
బోకొక్కమాటు సేయుదు తుదిన్ భావింప
సర్వేశ్వరా. 15

మ. సుమహత్పద్మభవాండపంక్తుల లయక్షోభప్ర
తాపంబుతో, నిమిషార్థంబునఁ గ్రాఁచి పెంపెసఁగు
నీనేత్రానలజ్యోతి య,య్యమమీనాంకజలంధర
త్రిపురదైత్యాలి న్విజృంభించి భస్మముగాఁ
జేయుట నిశ్చయింప నిదిదా శౌర్యంబె సర్వే
శ్వరా. 16

మ. అతిదక్షుం డగుదక్షుఁ డీజగములో యాగంబు
సల్లక్షణ, స్థితిగాఁ జేయుచునుండి మిమ్ము మదిను
ద్దేశింపమిం జేసి తాఁహతుఁ డయ్యెం దుది నట్టి
కార్యములఁ బొందై యుండునే కర్తస్మృతితోఁ
జేయని దుర్మదుండు మనునే భావింప సర్వే
శ్వరా. 17

మ. జగతీచక్రము పాదఘట్టన సదృశ్యం బై ప్రవ
ర్తింపఁగా, గగనం బంతయు బాహుమండల
సమగ్రవ్యాప్తులం దద్భుతంబుగ ఘూర్ణిల్ల నజాం

త్యవేళల సముద్భూతాంగహారావళుల్, నిగు
డం బొంగి నటింతు తాండవమహానృత్యంబు
సర్వేశ్వరా. 18

మ. అమరేంద్రాబ్జభవాళి కెన్నఁ దుది నీవాదిం బ్ర
సాదింప న, ర్థము సిద్ధించుచు నుండుఁగాని సుర
మాత్రుం గోరిన స్వీరికా, ర్యము సిద్ధింప దనేక
మార్గములఁ బ్రారంభించిరే నిశ్చయా,ర్థముగా
నీవ సమస్తకర్త వగుటం దర్కింప సర్వేశ్వరా.

మ. అమరంగా స్ఫుటభక్తినాటకము భాషాంగక్రి
యాంగాభిర, మ్యముగాఁ జూపిన మెచ్చి మీరిల
బలే యన్నంతకుఁ జోనిగే, హాములఁ రూపు
లు వన్నుకొంచును నటుండై వచ్చి సంసారరం,
గములోనం బహురూపమాడు వెలయంగా జీవి
సర్వేశ్వరా. 20

శా. శ్రీవత్సాంకు రమావిశేషతయు వాక్ఛ్రీనాథుచా
తుర్యముల్, దేవాధీశ్వరు వైభవోన్నతియు నా
తిగ్మాంశు తేజంబు శ్రీ,దేవీనందనురూపవిభ్రమము
చింతింపంగ నీభక్తిస,ద్భావాత్మ్యుం డగుపుణ్య
మూర్తికిఁ దృణప్రాయంబు సర్వేశ్వరా. 21

మ. ఇల సద్భక్తులపాదధూళిపటలం బేసుర్త్యఫాలం
బునం, జిలుకు న్వాఁ డపవర్గనాథుఁ డనిన సిద్ధం

బుగా వారిని,ర్మలహస్తార్పితభూతిఁ బ్రీతి నొస
లారం బూయు విశ్వాసికిన్, ఫల మూహించి
విధించి యెవ్వరికిఁ జెప్ప న్వచ్చు సర్వేశ్వరా.

మ. పలుతీర్థంబులఁ గ్రుంకుకంటె మహిలో భక్తాం
ఘ్రి పానీయముల్, తలమీఁదం జిలికించుకొన్న
శుచితీర్థం బాడ భారంబు త, త్ఫల మత్యల్పము
భక్తపాదయుగళాంభస్స్పర్శనిర్భర మై, యల
రున్ శాశ్వతభుక్తిముక్తిఫలదం బై యుండు
సర్వేశ్వరా. 23

మ. రమణన్ భక్తసమగ్రదర్శనము తీర్థశ్రేణి తద్గో
ష్ఠి తీ, ర్థముతద్దివ్యదయావలోకనము తీర్థం బెన్నఁ
గా నిట్టి జం,గమతీర్థాంబుధి నోలలాడక వివేక
భ్రష్టులై పోయి లో, కములోఁ దీర్థములంచు
నేఱులు సొఱంగా నేల సర్వేశ్వరా. 24

మ. కమనీయం బగుసర్వతీర్థములు లింగం బున్నచో
మూర్తిమం, తములై యొప్పచునుండు లింగ
మును దాత్పర్యంబుతో భక్తగా, త్రములం
దెప్పుడు నుండుఁగాన మహిలోఁ దత్త్వార్థమూ
హింపఁ దీ,ర్థములం దెల్లను దివ్యతీర్థము భవద్భ
క్తుండు సర్వేశ్వరా. 25

మ. ధరణిం దీర్థము లాడుకంటె నతిమోదం బొప్ప

యజ్ఞంబులం, బరగం జేయుటకంటె సువ్రతము
లొప్పంగ వేదశాస్త్రార్థత, త్పరుఁడై యాదటఁ
జల్పుకంటె మది నుత్సాహించి నీభక్తిమ, త్పురు
షశ్రేష్ఠులఁ బూజసేయుట మహాపుణ్యంబు సర్వే
శ్వరా. 26

మ. భవదీయామలతత్త్వనిర్ణయకళా ప్రఖ్యాతసద్భ
క్తవపుం, గవగోష్ఠి సుఖవార్థిలోనఁ గడువేడ్కం
దేలినం గాక యీ,భువిలోఁ దీర్థజలంబులం గడ
గినం బోనేర్చునే ఘోరదు, ర్భవసంఘాకలితా
త్మ తామసమహాపంకంబు సర్వేశ్వరా. 27

మ. ధరణిం బ్రాక్తనభక్తనిర్మితమహాస్థానంబు లై
యొప్పు శ్రీ, గిరిముఖ్యం బగు దివ్యతీర్థములు
భక్తిం జూచిరే వారిదు, స్తరదోషంబులు వాయు
నన్న మఱిసాత్వద్భక్తులం జూచినం, బరమార్థం
బుగఁ బాయదే నరులపాపం బెల్ల సర్వేశ్వరా.

మ. కని సద్భక్తుల కంత నంతఁగడు వేడ్కంగాహ్లాత్పవి
ణామంబు సే, సినమాత్రం జెడు సర్వదోష
ములు తచ్ఛీపాదము ల్మట్టి మ్రొక్కిన సర్వాం
గసమగ్రశుద్ధి యగుభక్తిఁగ వారికిం బ్రీతిచేసినఁ
ద్వద్దివ్యదయావలోకనఘనశ్రీ లొందు సర్వేశ్వరా.

మ. జలజాతప్రభవాచ్యుతాదులు మదిం జర్చించి

చర్చించినీ,కలరూపాగయలేక చిక్కులఁబడం
గా నిన్ను హాస్త్రార్పితా, మలకవ్యాప్తికిఁ దెచ్చి
యేర్పఱచి సంబంధించి చేకొన్న భక్తులశౌర్యం
బుపమింప నెవ్వఁడు సమర్థుం డింక సర్వేశ్వరా.

మ. అమరన్ భక్తగణాత్మమధ్యమము లింగావాస
మీలింగ మ, ధ్యమమందుం బద్మభవాండభాండ
నిలయంబై యుండుటన్ భక్తత్వ, ప్తిమహాలింగ
ము త్వప్తిరై మహిమ నుద్దీపించుఁ దల్లింగత్వ,
ప్తిమహత్త్వంబున నీవు నస్తమును ద్వప్తిం బొం
దు సర్వేశ్వరా. 31

మ. అనురాగంబున నిన్నుఁ జూచుఁ దలపోయన్
జొక్కుఁ గాంక్షించు వర్ణనసేయుం దమకించు
సిగ్గు విరియన్ బ్రార్థించు శోషించు నం,తనెదన్
ధ్యానము దాల్చుఁ దన్ను మఱచుం దా నీద
శావస్థలం, దనరంగా మది నిన్ను డక్కఁ గొను
సద్భక్తుండు సర్వేశ్వరా. 32

మ. ఎలమిన్ భక్తుఁడు వక్రుఁడై నడిచినే నేపారఁగా
దానికిం,గలుషింపంగలహింపఁగింకిరిపడంగా దెట్టి
చోనైన నిర్మలగంగాపృథులప్రవాహ మరయం
బ్రస్ఫూర్తిఁ దానెన్నివం,కలుగాఁ బాఱిన దాని
నొండు వలుకంగాఁ జన్నె సర్వేశ్వరా. 33

మ. సికతాధామము నీకుఁ జేసి మదిలోఁ జెన్నొంది క్రీడించు బాలకు లింద్రాధిపు లన్న నీగుడు లతిశ్లాఘ్యేష్టకాష్ఠాదులన్, సుకుమారంబుగ నెత్తి భూతలములో శోభిల్లువంశప్రదీపకు సౌభాగ్యము మాన మెవ్వరికిఁ జెప్పన్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 34

మ. భవదభ్యర్చనవేళలన్ భవుల సంపద్భ్రాంతు లన్ దీనమా, నవులన్ విద్విషులన్ భవాతురుల సన్మానించుటల్ సౌఖ్యము,ఖ్యవిహారేచ్ఛలు నీ మహాత్త్వములు నిత్యానంద మూహించుచో, భువి నీభక్తుల కాత్మలో విరసము ల్వుట్టించు సర్వేశ్వరా. 35

మ. కరుణం జేకొని రేని రౌరవపదగ్రస్తాత్ము దేవేంద్రుఁగాఁ, బరగం జేయుదు రాత్మలో నలిగిరేఁ బర్జన్యనాకౌరవో,త్కరపంకప్రవిలీనకీటకముఁగాఁ గల్పింతు రన్నట్టిచో, నరయన్ భక్తులశక్తియెట్లు గుఱిసేయ న్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 36

మ. రమణీయక్షితిపాలుఁ డింద్రుని చతుర్మాసక్రమాయుష్యుఁ డా, యమ రేంద్రుం డజునాడికాద్వయమువాఁ డాబ్రహ్మ యుష్మన్నిమే, షముమాఁడం చును వీరినెల్ల నగు నీసాలోక్య సామీప్యసత్త

మరాజ్యస్థితిపట్టభద్రుఁ డగుసద్భక్తుండు సర్వే
శ్వరా. 37

మ. ప్రకటింపంగ సమస్తపాతకములం బాపంగ నీపూ
జయం,దొకపుష్పాంశము చాలు నన్న మహిలో
నూహింపఁగా నీపదా,ర్చకు లేమార్గమునందు
శుద్ధులు మదిం జర్చింపఁ దద్దుర్గుణ, ప్రకరంబె
న్నెడివాఁడు లోకములలోఁబాపిష్ఠి సర్వేశ్వరా.

మ. తమతేజంబుఁ దృణీకరించుచు సముద్యత్తేజు
లై మీఁదిలో, కములందుఁ జరియించు నీయ
చలభక్తశ్రేష్ఠులం జూచి నె,య్యమునం దారును
దద్విధంబునను ని న్నర్చింప నూహించి మ, ర్త్య
మునం బుట్టఁగ వాంఛసేయుదు రమర్త్యశ్రేణి
సర్వేశ్వరా. 39

మ. అమరం భక్తుల కెల్ల నీవ హృదయం బై యుం
డుట న్వారి సౌ,ఖ్యము నీసౌఖ్యము వారికూ
ర్మియు సమగ్రం బై నసీకూర్మి త,త్త్వముభావిం
పఁగ వారికోపము భవత్ప్రఖ్యాతరౌద్రప్రభా,వ
ముదా వారలవాక్యనిర్ణయము నీవాక్యంబు
సర్వేశ్వరా. 40

మ. అవనిం బెన్నిధి భాగ్యహీనునకుఁ బ్రత్యక్షంబు
గాకప్పు డొం,డవ భాండాకృతిఁ దాల్చి మాఁ

టుపడి మాయావృత్తి నున్నట్లు దా, భవదీయ
ప్రతిబింబమూర్తి యగుసద్భక్తుండు సంసారదు
ర్వ్యవయసాయాత్ముల కెల్లఁ గేవలనరుండై తోఁ
చు సర్వేశ్వరా. 41

మ. క్షితిపై శ్వేతమునీంద్రుఁ జంప నలుకం గీనాశుఁ
డేతెంచి నీ, యతిశోభోజ్జ్వలనాహుతి న్మడిసెఁ
దథ్యంబేకనిష్ఠాసము, న్వితులంజేకొనిభక్తవత్సలుఁ
డవై నీవెప్పుడు న్గావఁగాఁ, బ్రతిపక్షావలి కెట్లు
వారిదెసఁ జేరన్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 42

శా. కింకం దన్ను నదల్చి చక్రమునఁ దాఁ గృష్ణుం
డని నైవ్వచినం, బోంకం బొప్పఁగ దానిఁ దుత్తు
ఱుముగాఁ బోఁదట్టి యుప్పొంగె ని,శ్శంకాత్ముం
డు దధీచి శాశ్వతులు నీసద్భక్తు లూహింపఁగా,
సంకల్పప్రభవప్రతాపవనభాస్వద్దానసర్వేశ్వరా.

మ. ఘటదుగ్ధంబులు పేరుఁగాక వెలయంగా నెంత
తోడంటి న,న్నటదుగ్ధాంబుధి పేరునే జగము
లోనల్పుండు దుస్సంగతిం,జటులాత్ముం డగుఁగా
క యెయ్యెడల నీసద్భక్తుఁ డేకార్యము, త్కట
మై తాఁకిన నన్యచిత్తుఁ డగునే తర్కింప సర్వే
శ్వరా. 44

మ. సతివేడ్కం దనప్రాణవల్లభునితో సంయోగమర్థిం

చుఁగా,కతనిం బ్రార్థనసేసి సొమ్ముగొనిపో నజ్ఞా
డునే భక్తుఁడీ,తీతి నీభక్తియ వేఁడుఁ గాక మ
ఱి నీశ్రీపాదముల్గొల్చి కు, త్సితకామ్యార్థము
లొండు వేఁడుకొనునే చింతింప సర్వేశ్వరా. 45

మ. భ్రమరధ్యానము దాల్చి కీటకము సద్భావాది
సంయుక్తిఁ దా, భ్రమరంబై ఖగవీథి నాడు నని
నన్నాటించి నిన్నాత్మ నె,య్యముతో ధ్యానము
సేయుమర్త్యుఁడును నీయట్ల పరవ్యోమత, త్త్వ
మునం దవ్యయలీల నుండు టరుదే భావింప
సర్వేశ్వరా. 46

మ. అమరశ్రేణులకు న్సుధామయకళౌఘూత్మీయసా
రంబు ర,క్ష్యముగాఁ గ్రోలఁగ నిచ్చి తా నొక
కళామాత్రాంగుఁడై యున్నచం,ద్రమునింజూచి
జగమ్ము మ్రొక్కు గతినారఁ భక్తపూజానిధి,
క్రమభాంగకృశుఁ జూచి మ్రొక్కుదురు లోకం
బెల్ల సర్వేశ్వరా. 47

మ. చెదరంబాఱు దశప్రభంజనములఁ శిఖఁ సు
షుమ్నంబునం, గుదియంబట్టి చలింపకుండ శశి
నర్కుం గట్టి భాస్వన్నన,స్పదనస్థానమునందు ని
న్నెలమి సంస్థాప్యంబు గాఁ జేసి తా,హృదయా
నందరసాబ్ధిఁదేలు శివయోగీంద్రుండుసర్వేశ్వరా.

మ. వెలి వీక్షించిన నీస్వరూపమె మహావిస్పష్టమై
యాత్మలోఁ, బలభావించిన నీస్వరూపమె మహా
ప్రవ్యక్తమై దృష్టులం, దలఁపం జేకొని యున్న
నీయచలితధ్యానంబునం జేసి తాఁ, గలనైన న్నివ
యోగి తన్ను జగముం గానండు సర్వేశ్వరా. 49

మ. భవదాకారమె కాంచు నీస్తవకదంబశ్రేష్ఠసద్వా
క్యముల్, చెవులార విన్నను నిన్నె చెప్పు మది
దుశ్శీలేంద్రియాటోపదు, ర్వ్యవసాయాత్ములఁ
గాంచుచోఁ వినెడిచోఁ వర్ణించుచోఁ జీకునుం,
జెవిటి న్మూఁగయు నై చరించు మహి నీశీలుండు
సర్వేశ్వరా. 50

మ. అతిలాలిత్యముగా సహస్రశము నిన్నర్చింపఁగా
వచ్చు నుఁ, వ్రతుఁడై యుండఁగవచ్చు నెల్లకళ
లం బ్రాజ్ఞుండు గావచ్చు వా, క్పతి గా నైనను
వచ్చుఁగాని మఱి నీభక్తుండు గారాదు సుస్థితి
గా నీదయలేనిమానవునకుం జింతింప సర్వే
శ్వరా. 51

మ. భవికిన్ భక్తి మహత్త్వ మంకురితమై పాటిల్ల
భక్తుండు బాం, ధవమాత్రుం డగుభక్తి పుష్పిత
ముగాఁ దద్భక్తుఁ డాప్తైశుఁడై, సవిశేషస్థితిఁదోఁ
చు భక్తిసఫలోత్సాహంబునుం బొందఁగా, నవి

కల్పస్థితి నంత భక్తుఁడును నీవైయుండు సర్వే
శ్వరా. 52

మ. సుముఖుండై శివయోగి మోదము మదిన్ శోభి
ల్లఁ జేకొన్న భిక్షము విప్రోత్తమకోటిభోజనస
దృశం బన్న సౌభాగ్యయోగమునం దారయ
నమ్మహామహుఁడు వేడ్కం గోరి యారోగిణం,
బమరం జేసినపుణ్య మెట్లు గుతి సేయ న్వచ్చు
సర్వేశ్వరా. 53

శా. ఎచ్చో నీపదభక్తుఁ డుండు మది నింపెక్కం బ్ర
యత్నంబుతో, నచ్చో నీ వనిశంబు నుండుదు
త్వదీయధ్యానచిన్మూర్తులై, యచ్చో నన్నును లెల్ల
నుండుదురు మంత్రాంగాక్షరాయుక్తులై, య
చ్చోఁ దీర్థము లెల్లనుండు నిది వేదార్థంబు స. . .

శా. సత్యం బెప్పుడుఁ దప్పఁడేనియు దురాచారుం
డు గాఁడేని యహా, చిత్యం బేమఱఁడేని దుర్జనుల
గోష్ఠిం బొందఁడే భక్తసాంగత్యం బాదటఁ బా
యఁడేని మదన గ్రస్తుండు గాఁడేని నీభృత్యుం
డాతఁడు మూఁడులోకములలోఁ బెంపొందు
సర్వేశ్వరా. 55

శా. పెంపం దల్లియగున్ రుజాపటలదుష్పీడావిధి
క్షోభ వారింపన్ వైద్యుఁ డగుం గుమార్గవి

ధులం గ్రీడింపఁ బోకుండ శిక్షింపఁగ బల్లిదుఁ
డై నతండ్రి యగుచుఁగ శ్రీమంతుఁగా నెంత
యుఁగ,సంపద్వృద్ధి యొసర్చు దాతయగు నీసద్భ
క్తి సర్వేశ్వరా. 56

మ. ఉరుసంసారగజేంద్ర[illegible]శశనవ్యాధప్రతాపోగ్ర
కేసరిదుష్పాపశరీ[illegible]ఘనవిపులత్వాజవ్రజచ్ఛేదవి
స్ఫురితక్రూరకుఠార[illegible]గదురితప్రోద్భూతజీమూ
తదుస్తరసంఘాతవిఘాతమారుతము నీ సద్భక్తి
సర్వేశ్వరా. 57

మ. అరివీరప్రకరంబు భీక[illegible]రంబై తాఁకుచో సింహ
సింధురశార్దూలవ్[illegible]గాదిభయము ల్దోతెం
చుచో ఘోర ([illegible]) దుస్తరసంసారవికార
వేదనలు మీఁదం బ[illegible]చో వజ్రపంజరమై చే
కొని తన్ను నెత్తుకోను నీసద్భక్తి సర్వేశ్వరా.

మ. కమలాప్తుం డుదయింపఁగా నవలనక్షత్రప్రభాధీ
శతేజము లెల్లం బాసి పోవుగతి నీసద్భక్తి
భావంబు చిత్తములోనం బ్రభవింపఁగా నితర
మంత్రధ్యానతద్దేవతా,క్రమమాయాపటలంబు
లన్నియును వీఁకం గ్రాఁగు సర్వేశ్వరా. 59

మ. చటులప్రాయగుణేం[illegible]యాత్ములకు వాంఛావృ
త్తి నీభక్తిసంస్ఫుటమై యుండదు భక్తితత్పరు

లకుం బో లోఁ బొందఁగాఁ జిత్తము, త్కటదుష్టేం
ద్రియవర్గతామసపరిగ్రస్తంబుగా దెట్లు చీఁ, కటి
కిం దిగ్మమరీచికింగలదె సాంగత్యంబుసర్వేశ్వరా.

మ. బలవంతుండును దుర్బలుండును మహాప్రాజ్ఞుండు
మూఢుండునుం, గులహీనాత్మకుఁడుఁ మహాకు
లజుఁడుఁ గ్రూరుండు శాంతాతిని, శ్చలచిత్తుం
డును నొక్కరూప మది నీసద్భక్తిచిత్తంబులో,
పల వర్ధిల్లిన మీఁద నేవిధమునన్ భావింప
సర్వేశ్వరా. 61

శా. కామోద్రేకవిజృంభణంబును సమగ్రక్రోధమున్
లోభమున్, వ్యామోహంబు మదంబు మచ్చర
ము దీవ్రం బైనపంచేంద్రియో, ద్దామాటోపము
గ్రాఁచి పెం పెసఁగు తత్త్వజ్ఞానికిం గాక తా సా
మాన్యాత్ములకేల నూలుకొను నీసద్భక్తి స...

మ. ఉరుపక్షంబులు వచ్చునంతకు నిరుద్యోగంబున
న్వృత్తకో, టరమధ్యంబున నుండుపక్షిగతి నిష్ఠం
గూరి (డి) నీభక్తి వి, స్తర మాత్మం బ్రభవించు
నంతకును నీసంసారకారాగృహాం, తరగేహంబున
నుండి జీవుఁ డతివంతం బొందు సర్వేశ్వరా. 63

శా. లింగారాధన జంగమార్చనము లోలిన్ భక్తి
కంగంబు ప్రా, ణాంగవ్యాప్తియు నై స్ఫురించు

నిది తత్త్వార్థం బగుం గాన నా,యంగాభ్యర్చన
జంగమాహితకరుం డై చేసినందాశవ(?),శృంగా
రం బగు వానిభ_క్తి మదిఁ జర్పింపంగ సర్వే
శ్వరా. 64

మ. ధరణిం గర్మవిధానభ_క్తి విభవద్ధ్యానో_త్తమజ్ఞాన
ముల్, వరుసం జెర్గొ_న నాల్గుయోగములు త
_త్త్వం బెందు నీభ_క్తి వి,_స్తరబాహ్యక్రియ లెల్లఁ
బొల్లు లగుటం దద్భ_క్తియోగంబు తాఁ,బరగం
దక్కినయాఁడుయోగములకుం బ్రాణంబు సర్వే
శ్వరా. 65

మ. అమరంగా ధన మిచ్చి కాతురు మహీయఃప్రీతిఁ
బ్రాణంబుఁ బ్రా,ణము నర్థంబును నిచ్చి కాతు
రభిమానంబు నిర్విశేషించి మా,నముఁ బ్రాణం
బును నర్థము న్గొసఁగి సన్మానంబుగా ను_త్తమో,
_త్తమచారిత్రులు భ_క్తిఁ గాతురు ప్రమోదం
బంది సర్వేశ్వరా. 66

మ. అనుబద్ధేంద్రియభూతవర్గము యమాద్యష్టాంగ
మంత్రోరుసా,ధన నుచ్చాటనసేసి పాపి గురు
సద్వాక్యప్రకాశో_త్తమాం, జనదృష్టిం బరికించి
యేర్పఱిచి వాంఛం గోరి సాధించి చే,కొను
చిన్మూ_ర్తికిఁ గాని భ_క్తినిధి గిల్గొ_ దెందు స...

మ. కనకం బందు ఘనీభవించిన కళంకం బెల్ల సువ్య
క్తిగా, నసలాస్యంబునఁ గ్రాఁగిపోవుగతి జీవాత్మం
బ్రవేశించి చే, కొని వర్తించిన దుర్మలత్రయపరి
క్షోభంబు నీభక్తిచే, తను బాపంబడుఁ గాని వే
ఱొకటిచేతం బోదు సర్వేశ్వరా. 68

మ. అమరంగా గురుమంత్రకార్ముకమునం దాత్మాస్త్ర
మష్టాంగయో, గమహాముష్టివివేకియేయుటయుఁ
దత్కాండం బజాఁడాదిత, త్త్వములెల్ల న్వడి
గ్రుచ్చి పాటి భవదుద్యత్సూక్ష్మకైవల్యల, క్ష్య
మునం దద్భుతశక్తితోడఁ గమియంగా నాటు
సర్వేశ్వరా. 69

మ. తనరం గాయపవిత్రమందు హృదయస్తంభాభి
సంస్థాన మై, చను నీధ్యానపటంబు నూల్కొలిపి
భాస్వద్భక్తివాతాహతి, న్నిసుతజ్ఞానపథంబు చే
కొని సముద్వేగంబునన్ జీవుఁ డీ, ఘనసంసార
మహార్ణవంబుఁ గడువంగాఁ బాలు సర్వేశ్వరా.

మ. అకలంకస్థిరభక్తి ము న్నొసగయ ని న్నశ్రాంతముం
జూచి పా, యకపూజించు మహామహుండుభవద
భ్యర్చ్యుం డగుంగాక దా, సకలేచ్ఛావిషయంబు
లం బోరయుచుం జాపల్యతం జేయు నా, బకవే
షార్చన లేల నిన్ను సొగయింపం జాలు స...

మ. సమదో(రో)త్సాహసుఖాభిలాషలును నీసంసా
రమాయావినో, దములు న్స్వర్గఫలాపవర్గఫలచి
త్తభ్రాంతులుం బ్రాజ్యరా, జ్యమహాకాంక్షలు
నెన్ని చూడ నివి నీసద్భక్తి కత్యంతరా, యము
లై మాటికి మాటి కడ్డుపడుఁ గామ్యశ్రేణి సర్వే
శ్వరా. 72

శా. మోహాంధ్వాంతములో మునింగినమహామూ
ఢుం డతిభ్రష్టుఁడై, సోహం బంచుఁ దొడంగి నీకుఁ
గడు దూరాత్ముం డగుంగాని దుస్సాహంకార
గుణంబు మాని మది సొంపారంగ సద్భక్తి దా,
సోహం బన్న భవత్పదార్చకుఁడు నీవైయుండు
సర్వేశ్వరా. 73

శా. చావంబుట్టుచుఁ బుట్టఁ జచ్చుచు మహాచండాల
సంసారహా, రావారంబునఁ గూలి తాఁ జెడుట
కుం బ్రవ్యక్తిగా నాత్మలో, నేనం బొందక
యేను నీ వనుట తా నేజ్ఞానమో శ్రీమహా, దేవా
యిట్టికుతర్కముం గలదె చింతింపంగ సర్వే
శ్వరా. 74

మ. రసికుండై భవదంఘ్రిపద్మయుగ మారాధించుచో
దుర్మన, వ్యసనాటోపము చిక్కులంబొరయుచు
న్వర్తించుచున్నట్టిహా, లసుపూజావిభవం బదో

ప్పునె మహీశ లక్షింప నారంభముం, గనప్పం
బెంచినచేనియట్లుఁ దలఁపంగా మీఁద సర్వే...

మ. అమితోత్సాహము నంది నీకుఁ దనసర్వార్థంబు
లుం గూర్చు నే, మముతో నిచ్చుటకంటె శౌర్య
గుణసామర్థ్యంబునం జేసి ప్రాణము నీ కిచ్చుట
కంటెన్ దుస్తరభవోన్మాదంబు మర్దించి చిత్తము
నీ కిచ్చుట పెక్కుభంగుల మహౌదార్యంబు
సర్వేశ్వరా. 76

మ. ఘనవైరిప్రకరంబుఁ దాఁకి యనిలో ఖండించు
కంటెన్ మృగేం, ద్రుని జేపట్టుటకంటె దిగ్గజ
ముతోఁ ద్రొప్పాడుకంటెన్ మహా, శనిఁ దా
ప్రేయుటకంటె ఘోరభవదుశ్చారిత్ర వారించి రం,
జనతోఁ జిత్తము శిక్షసేయుట మహాశౌర్యంబు
సర్వేశ్వరా. 77

మ. అమితామోదనవప్రసూనముల నిన్నర్చించుచో
గద్యపద్యము లూహించి నుతించుచో వివిధగీత
వ్రాతము ల్పాడుచో,నమృతాహారము లిచ్చుచో
నిపుణుఁడై యాటాడుచో నందుఁ జిత్తము సద్భ
క్తియె నీవు చేకొనుపదార్థం బెల్ల సర్వేశ్వరా.78

మ. కడుఁ జిత్రంబుగఁ జేయఁగా నొంఱ సురంగం
బయ్యెనే ఖడ్గముం,దిడకున్నం జెడురూ పదేమి

కొఱ దానిం బెక్కుపాటింపఁగా,నొడ లెబ్భంగు
లనోపునే నియతితో నూహించి ని న్నాత్మలో,
నిడకున్నం జనురూపు లేమిఁకొఱ తా నీడింప
సర్వేశ్వరా. 79

మ. జ్వరసంతాపవిశోషితాంగుఁడు సుధాసంకాశది
వ్యాన్నపా,నరసశ్రేణి భుజింప రోయుగతి నున్మా
దేంద్రియధ్వాంతదు, ష్టరసంసారమదప్రమత్తుఁ
డు మహాసౌఖ్యోత్సవం బైనమీ,చరణారాధన
యందు బుద్ధిఁ జొనుపం జాలండు సర్వేశ్వరా.

మ. కలయం గాష్ఠయుగంబుఁ గూర్చి తరునంగాఁ
బుట్టి తత్సాధనం,బుల రెంటిన్ దహియించువ
హ్నిగతిఁ దాఁ బొల్పొందఁ గాయంబు సం,ధిల
సత్కర్మముతో మథింపఁగ భవచ్ఛిద్భక్తిసద్వహ్ని
యు,జ్జ్వలమై కాయముఁ గర్మముం జెఱుచుఁ ద
త్త్వం బెన్న సర్వేశ్వరా. 81

మ. స్థిరబుద్ధిం దనసొమ్ము భక్తవరసుక్షేత్రంబునన్
బీజమై, పరగంగా వెదపెట్టి మీఁద నతిసంప
న్నుం డగుంగాక దా, నరిషడ్వర్గముపాలుసేసి
భవమాయాగ్రస్తుఁడై యిచ్చ నె,వ్వరి వేఁడం
జనువాఁడొకో విషయదుర్వ్యాపారిసర్వేశ్వరా.

శా. కాయం బన్నది వారిబుద్బుదసదృక్షం బందు

జితములై యత్యద్భుతం బవ్విరుల్, కరులౌ నశ్వ
ములౌ ననర్ఘమణులౌఁ గర్పూరమౌ హారమౌఁ,
దరుణీరత్నములౌఁ బటీరతరులౌఁ దథ్యంబు సర్వే
శ్వరా. 87

మ. ఒకపుష్పంబు భవత్పదద్వయముపై నొప్పంగ
సద్భక్తిరం,జకుఁడై పెట్టిన పుణ్యమూర్తికిఁ బునర్జ
న్మంబు లే దన్నఁ బ్రా,యక కాలత్రితయోపచా
రముల ని న్నర్చించుచుం బెద్దనై,ష్ఠికుఁడై
యుండెడువాఁడు నీ వగుట దాఁజిత్రంబె సర్వే
శ్వరా. 88

శా. ఆనందంబును బొందినప్పుడును న (న్నాచారచ
ర్యాది) త్యాశ్చర్యకార్యార్థ భా,వానీకంబులు
దోఁచునప్పుడును రోగాపాయ దుఃఖాతుర,
గ్లానిం బొంది చరించునప్పుడును సత్కార్యంబున
న్నీవు నా,ధ్యానంబం దుదయింపుమయ్య దివిజేం
ద్రస్తుత్య సర్వేశ్వరా. 89

శా. నానాశాస్త్రసముచ్చయాగమపురాణప్రౌఢులై
తత్త్వవి, జ్ఞానధ్యానసమాధివిద్య లతివిస్పష్టంబు
గా నేర్చిరే, దా నీనేర్పుల నెల్లనొప్పదు భవత్స
ద్భక్తివిద్యాసమా,ధానప్రస్ఫుటశక్తి నీకరుణచే
తంగాని సర్వేశ్వరా. 90

మ. ప్రకటింపంగ మదీయచిత్తమది దాఁ బంచేంద్రి
యావ్యావృత్తమై, ప్రకటప్రాప్తిని బోలుఁగాని
మఱి నీపాదాబ్జసంసేవనం, బొకవేళ న్భజియింప
నొల్లదు నిజం బూహింప నెట్లన్న నీఁ,గకు దుర్గంధ
ముగాక సహ్యావగునే కస్తూరి సర్వేశ్వరా. 91

మ. మలినాంగుం డగుటేమికష్టము మనోమార్గంబు
నీభక్తిని,ర్మలసౌభాగ్యనిధానదీపశిఖయై రంజిల్ల
దే భూషణో,జ్జ్వలదేహుం డగుటేమి తేజము మ
నోవ్యావృత్తిదుర్మోహచం,చలదుష్కర్మతమంబు
పీడఁబడునే చర్చింప సర్వేశ్వరా. 92

మ. ఇల నాచిత్తము యోగసాధనలయం దీఁదాడఁ
గాఁ గొంతని,శ్చలతం జేరఁగవచ్చు లేక తన
వాంఛానివృత్తిఁ బోనిచ్చినం, బలుపై నీదెసఁ జేర
దట్టి దకటా భావించినంగాక కే,వలసంబోధన
నేల నిల్చు బుజువై వర్తిల్లి సర్వేశ్వరా. 93

మ. ఉదకం బింకిన లావు దూలిపడిఁ దానుష్ణింపఁగా
రొంపిలోఁ,గదలంజాలని మీను వానగురియం
గ్రమ్మెక్కి పెన్నీటిలోఁ, బొదలం గన్నవిధంబు
నన్ భవముతోఁ బొర్లాడుమర్త్యుండు దా,హృద
యాబ్జంబున నిన్ను నిల్పఁ గనునే యింపొంద
సర్వేశ్వరా. 94

మ. భవదీయార్చన సేయుచోఁ బ్రథమపుష్పం బెన్న
సత్యంబు రెం, డవ పుష్పంబు దయాగుణం బతి
విశిష్టం బేకవిశ్వాసమో, స్వనసంపత్తి తృతీయపు
ష్ప మది భాస్వద్భక్తి సంయుక్తి యౌ, గవిధానం
బవిలేనిపూజలు మహిం గైకొంపు సర్వేశ్వరా.

మ. అసురేంద్రాద్రి శరాసనంబు హరి దివ్యాస్త్రంబు
భూమండలం, బమరంగా రథ మర్కచంద్రులు
తదీయాంగంబులై యొప్పుఁ జి, త్రమె నీకుం
బురలక్ష్య మేయు నెడ నుద్యద్భాతి నత్యల్పకా,
ర్యములం దైనను గా మహాఘనము నీయత్నంబు
సర్వేశ్వరా. 96

మ. దివిజేంద్రత్వముఁ బద్మజత్వము జగత్సేవ్యస్థిరా
నర్గళో, త్సవరూపం బగు కేశవత్వమును నీసద్భ
క్తి సంవృద్ధిలో, లవమాత్రస్థితు లెన్న భక్తిజని
తోల్లాసావనోద్యత్సుఖో, ద్భవసౌభాగ్యపుమా
న మెవ్వరికిఁ జెప్పన్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 97

మ. పరమార్థంబుగ నామనంబున భవద్భక్తిప్రభావం
బు వి, స్తరమై పుట్టదు పుట్టినం బ్రబల దంతం
గొంతవర్ధిల్లనే, విరసంబై యటమీఁదఁ జిక్కువ
డుఁ దా వేవేగ నెట్లన్న న, స్థిరుఁడం గాన జడుం
డఁ గాన బకవేషిం గాన సర్వేశ్వరా. 98

శా. శ్రీకంఠాయ నమోనమో నతసురజ్యేష్ఠాయ
రుద్రాయ లిం, గాకారాయ నమోనమో విగత
సంసారాయ తారార్క చం, ద్రాకల్పాయ నమో
నమో దురితసంహారాయ తే యంచు ని, న్నా
కాంక్షం బఠియించుమానవుఁడు నీవై యుండు
సర్వేశ్వరా. 99

మ. భువనోత్పత్తి విధించుచో భవుఁడవై పొల్పొం
దఁగా దాని ను, త్సవలీలం బ్రభవించుచో
మృడుఁడవై సర్వంబుఁ గల్పాంతవే, ళవసంక్షోభ
నటించుచో హరుఁడవై త్రైగుణ్యశక్తిం దుదిన్,
శివనామాంకముఁ దాల్చు నీమహిమ దాఁ జిత్రం
బు సర్వేశ్వరా. 100

మ. కులశైలంబులు పాదు పెల్లగిలి దిక్కూలంబునం
గూలినం, జలధుల్మేరల నాక్రమించి సముదం
చద్భంగి నుప్పొంగినన్, జలజాతప్రియశీతభా
నులు యథాసంచారము ల్దప్పినం, దలఁకం డుబ్బఁ
డు చొప్పుఁ దప్పఁడు భవద్భక్తుండు సర్వే
శ్వరా. 101

శా. శూలస్థాపితుఁ డైనమానవునకున్ శూలంబు
దుర్వారవా, త్యాలిం గంపము నొందకుండుట
సుఖంబై తోఁచు మాడ్కిన్ భవా, భీలజ్వా

లలఁ గ్రాఁగుమానవులకుఁ బింబాధరల్ పాలవ,
స్త్రాలంకారగము లించుకించుక సుఖంబై తోఁచు
సర్వేశ్వరా. 102

శా. ఆకాశానలచంద్రసూర్యపవనానాత్మాంబువిశ్వం
భరా, ప్రాకామ్యాంచితమూర్తిభేదములు నీబ్ర
హ్మాండసానాఘటా, నీకప్రాకటజీవభావాల సన్నిర్మా
ణకర్మాద్భుతా, స్త్రోకశ్రీకరమూర్తి యై నెగడు
నీస్థూలంబు సర్వేశ్వరా. 103

మ. అతివాఙ్మానసమై యజాండనిలయంబై యాది
మధ్యాంతవ, ర్జితమై నిర్గుణనిష్కలంకపదమై
(శీలోత్తమాధ్యాత్మ) సిద్ధాంత మధ్యాత్మసం,
యుతమై కోటిరవిప్రకాశయుతమై యోంకార
మంత్రాదిసం, స్తుతమై యెంచ నచింత్యమై
వెలుఁగు నీసూక్ష్మంబు సర్వేశ్వరా. 104

మ. అజుఁడై సృష్టియొనర్చు రాజసమునం దందంబు
గాఁ దా నధో, క్షజుఁడై వర్ధిలఁజేయు సాత్త్వి
కము సంప్రవ్యక్తిగా గోపతి, ధ్వజుఁడై సంహృ
తి సేయుఁ దామసమునం దత్సర్వముం జూడఁగా,
నిజవిస్ఫూర్తి వెలుంగుఁ దుర్య మగుచుక్
నీయాజ్ఞ సర్వేశ్వరా. 105

మ. సకలాధీశ్వరపట్టభద్రుఁడవు భిక్షాగామి వత్యంత

శాం, తకళాత్ముండవు రౌద్రమూర్తి వతిసౌంద
ర్యాంబికాసంగమా,ధికలోలుండవు దివ్యయోగివి
మదిం దెల్లంబుగా నెట్టివా,రికిఁ దా శక్యమె నీవి
జం బరసి చర్చింపంగ సర్వేశ్వరా. 106

మ. భవదుఃఖార్ణవయానపాత్రముపరబ్రహ్మాంబుయో
గీంద్రహృ, ద్భవనప్రస్ఫురితప్రదీపము లయ
ధ్వాంతార్కబింబం బతి, శ్రవణానందకరంబు
సన్మునిగణస్వాధ్యాయసారంబు మీ,శివనామాం
కము భక్తపుంగవసదాసేవ్యంబు సర్వేశ్వరా.

మ. అణిమాద్యష్టగుణప్రసిద్ధులు త్రిలోకారాధ్యు లు
ద్యద్వచో,మణికోటిప్రతిమప్రభాపటలులున్మాదేం
ద్రియధ్వాంతభీ, షణదైత్యేంద్రవినాశకారణమ
హాశౌర్యోన్నతు ల్లోకర,క్షణదక్షుల్ వినుతింప
నీప్రమథసంఘాతంబు సర్వేశ్వరా. 108

మ. సకలాధీశ్వరులై గణాధిపతులై సర్వజ్ఞులై నిత్యు
లై,యకలంకాత్మకులైమహామహిములై యంభో
జగర్భాండర, క్షకులై యుండుదు రెల్లవారును
భవత్సృష్టి నానాగణా, ధికలీలావిధి నంతరంగ
ముల వర్తింపంగ సర్వేశ్వరా. 109

మ. అమరేంద్రాబ్జభవాద్యుతాదులకు నీయాజ్ఞాప్ర
భావం బలం, ఘ్యము నీకుఁ భవదీయభక్తమ

పాదాబ్జాపంబు నుదన్వత్ప్రభా, వము లోకంబు
లలో నలంఘ్య మగుట న్వర్ణింపఁగా నీమహా,
త్త్వముకంటెం గడుఁ జెల్లు భక్తులమహాత్త్వం
బెన్న సర్వేశ్వరా. 110

మ. శివసాహిత్యులసత్కారస్థలము కాశీక్షేత్ర మా
హాత్మ్యదే, శవిశాలోన్నతశాఖ లారయఁగఁ బంచ
క్రోశ మాహాణిసం, భవశోభాన్వితచిత్రరేఖలు
మహాభాగీరథీతీర్థముల్, శివలింగం బలవిశ్వనా
థుఁ డరయన్ సిద్ధంబు సర్వేశ్వరా. 111

మ. వరుసం బైకొని పచ్చుకర్మముల ము న్వారించి
మాయామమఁ, జ్వరము ల్దూల్చి యపారఘోరత
రసంసారాబ్ధి లంఘించి భీ, కరసూత్రాంగవిచిత్ర
కంచుకము వీఁకంబుచ్చిపోవైచి తాఁ,బరమవ్యో
మము సొచ్చునీయచలసద్భక్తుండు సర్వేశ్వరా.

మ. పరమార్థం బగుతత్త్వ మారయఁగ నీపాదాబ్జ
సద్భక్తుఁ డొ,క్కరుఁడుం దక్క సరోజజాద్యమ
రసంఘాతంబులో నెల్లఁ దా, నెరయం గాచికొ
నంగఁజాలరు మహానిర్భీతుఁడున్ లేఁ డతి, స్ఫు
రణం గాలుఁడు దన్ను వేచి పడిఁ గొంపోనుండ
సర్వేశ్వరా. 113

మ. తనచారిత్రముతత్త్వవేత్తలగుభక్తశ్రేణి వర్ణిం

పఁగాఁ, దనచిత్తంబుభవత్పదస్మరణచేత న్నిన్నుమె
ప్పింపఁగా, ననుకూలస్ఫుటనిష్కలంకబహిరంగా
భ్యాంతరంగస్థితి, న్నీనుతిం బొందిన తజ్ఞుఁ డీజగ
ములో నీ మెచ్చు సర్వేశ్వరా. 114

మ. క్షితి సత్యగ్రతపంబునందు జతరాత్రిం గ్రాఁగఁ
గాసేల మిమ్మతిభక్తిస్థితిఁ బూజసేయుమహానీయ
త్వంబు తాఁ జాలదే, ప్రతిపత్పాలి నడంప రోగభ
వదుర్వారంబు వారింప న, ద్భుతసౌభాగ్యముఁ
బెంప దివ్యసుఖముం బొందింప సర్వేశ్వరా. 115

మ. శివవాక్యస్ఫురితాక్షరద్వయ సత్పుజ్జిహ్వాప్రదేశా
త్ముఁడై, భవదుఃఖాంబుధి దాఁటు నన్న మతి
దత్పంచాక్షరీమంత్ర మ్మొన్నలీలం గడు శుద్ధుఁ
డై జపము సాంగంజేయు భాస్వద్గుణాన్వసౌ
భాగ్యముమాన మేశ్వరుకీ గాన స్వచ్చు సర్వే
శ్వరా. 116

మ. అరిషడ్వర్గబలంబులో మఱసి మాయావృత్తి
నాయం దతి, స్ఫురణం జేసినవాఁడు మోహముఁ
డతనిక్ బోఁద్రోచి నీభక్తితోఁ, బరగం గూర్చి
విపేకిఁ జేసి నెరయం బాటించి నాయం దధీశ్వరుఁ
డై యుండఁగదయ్య రాష్యకుధరవ్యాపార
సర్వేశ్వరా. 117

మ. అమలామ్నాయవిధిప్రబోధము లసంఖ్యాతంబు
లైయుండు నా,గమమార్గోత్తమమంత్రతంత్రము
లసంఖ్యాతంబు లైయుండుఁ దత్క్రియలు ల్కా
కవి యేల నీవు మెఱయంగా నిన్ను సద్భక్తి
యో,గమునం గొల్చి జయింపఁజేయు మిదె
మత్కామ్యంబు సర్వేశ్వరా. 118

శా. ఏ దేశంబున నేదిశాముఖమునం దేయూర నే
వాడ మీ,పాదాభ్యర్చనసేయునిర్మలుఁడు సద్భ
క్తుం డొకం డుండెనా, యా దేశంబును నాదిశా
ముఖమును న్నాయూరు నా వాడ గంగాదిస్నా
ననదీప్రవాహఫలదంబై యుండు సర్వేశ్వరా.

మ. ఒసరం జిత్తము శుద్ధిలేనిసరుఁ డుద్యోగంబునం
గొని చేసినపూజావిభవంబు సువ్రతములుఁ
శీలంబులు స్మంత్రసాధనము ల్ తీర్థములుం దపం
బులును మీఁదం జెట్టవాఁ డభ్యసించి, నశస్త్రాస్త్ర
కళానిభంబు లగుఁ జర్చింపంగ సర్వేశ్వరా. 120

మ. క్రమసంయుక్తి మనంబు బుద్ధియు నహంకారం
బుఁ జిత్తంబు నా,యమలాంతఃకరణంబు నక్షర
చతుష్కావాప్తిఁగాఁ దీర్చి పం,చమవర్ణంబుగ
నాత్మఁ గూర్చి కడువాంఛ యోగి పంచాక్షరీ,

సుమహాన్మంత్రముతోడ నైక్యపదవిన్ శోభిల్లు సర్వేశ్వరా. 121

మ. భవదీయాననపంచకంబువలనం బంచాక్షరశ్రేణి యుద్భవమై తత్పదవర్ణపద్ధతుల శుంభత్పంచ భూతంబు లు, †ద్భవనంబై యఖిలంబుఁ బుట్టెను లసత్పంచాక్షరీమంత్ర మీ, భువనాండంబులఁ దల్లియై శుభములం బొందించు సర్వేశ్వరా.

మ. పటుశాస్త్రాగమదృష్టి నివ్విధమునన్ భావించి వీక్షించి యుద్భటవృత్తిన్ భవదీయభక్తినికర బ్రహ్మాండఖండైన నాఁదట లోఁ గాచుకొనంగ వచ్చు విధితోద్దండప్రతాపోత్కటస్ఫుటకోపా నలమూర్తియై యముఁడు కొంపోకుండ సర్వే శ్వరా. 123

మ. కలవారై మతిమంతులై రసికులై గంభీరులై ధీరులై, లసనామసన్మథులై సముజ్జ్వలనచోలాలి తుల్యులై నిత్యులై, బలవిభ్రాజితులై యశోభరితు లై భాసిల్లుభాగ్యోదయుల్, తొలిజన్మంబులమిమ్ముఁ గొల్చిన మహాత్ముల్ వారు సర్వేశ్వరా. 124

మ ఖలులై యాచకులై విరుద్ధవికటాకారాంగులై పంగులై, బలహీనాతురులై రుజాపటలతాపచ్ఛ

---

† ద్భవమై యీయఖిలంబు.

న్నులై ఖిన్నులై, చలనాందోళితచిత్తులై మలి
నులై జాఘన్యులై శూన్యులై, యిలజన్మింపుదు
రాత్మని న్నెఱనివారి క్షింప సర్వేశ్వరా. 125

శా. ఏయేవేళల నేవయస్సున నరుం డేదేశగామి నేయూ
రిలో, నేయేకర్మము నాచరించు నశుభంబేని
న్శుభంబేని దా, నాయావేళల నావయస్సున
నరుం డాదేశగామి నాయూరిలో, నాయాకర్మ
ఫలంబుఁ జెల్లఁ గుడుచుఁ దా నొంద సర్వే
శ్వరా. 126

శా. ఆడం బోయినచోట బాలురు వినోదార్థంబు
పాషాణముల్, గూడంబెట్టి శివాలయంబనుచుఁ
బేర్కొన్నంతటంజేసి వా, రాఢంబోయి సురాంగ
నాకలితదివ్యారామచింతామణి, క్రీడాశైలవిహా
రులై వెలయుటల్ గీర్తింతు సర్వేశ్వరా. 127

శా. కానీ దారసమన్వితుండు మిగులంగానీడు కంద
ర్పునిక్, గోనీ మానవకోటిలో మహలు పైకో
నీఁడు మోహంబునుక్, రానీ రాజిరాజ్యవైభ
వము పైరానీఁడు గర్వంబునుక్, లో నీవైనమ
హాత్ముఁ డన్యమునకుక్ బోనీఁడు సర్వేశ్వరా.

మ. తమలింగార్చనకంటె జంగమము సౌందర్యంబు
గాఁ గొల్చు టు, త్తమభక్తస్థితి లింగజంగమ

ముల న్నానమ్యంబుగాఁ జేత మ,ధ్యమభ_క్తస్థితి
లింగపూజ నధికుండై జంగమోపాసనా, క్షముఁ
డై యుండుట భ_క్తియం దది కనిష్ఠత్వంబు సర్వే
శ్వరా. 129

శా. శాకాబ్దంబులు వార్ధిషట్క-పురజిత్సంఖ్యం బ్రవ
_ర్తింప సు,శ్లోకానందకరంబుగా మహిమతో
శోభిల్ల సర్వేశ్వర, ప్రాకామ్య_స్తవమొప్పఁ జెప్పె
శుభకృత్పరివృత్తవర్షంబునం, శ్రీకంఠార్పితమై
వసుంధరపయిం జెన్నొందె సర్వేశ్వరా. 130

మ. అభిరమ్యంబుగ దూదికొండ మహనీయారాధ్య
సోమేశ్వర, ప్రభుకారుణ్యవసంతసంజనిత (మత్ప
ద్య) మద్వాక్యప్రసూనావళి,న్విశ్రవం బొప్పఁగఁ
గూర్చితెంతయు లసద్విఖ్యాతి సంపత్సుఖ, ప్ర
భవంబైన భవత్పదద్వయము నారాధింతు సర్వే
శ్వరా. 131

శా. ఏ నిన్నే శరణందు బాంధవులు గానీ యెల్ల
వారుం బగే, కానీ మృత్యువు తల్లక్రిందుపడనీ
కాలుండు గీవెట్టనీ, నానాకర్మచయంబు గింజు
కొననీ నాకేమి నేరాజ నిం, తే నీచాఁటున దాఁ
గియున్నపుడు భీతే యింక సర్వేశ్వరా. 132

శా. ధాత్రిన్భ_క్తజనానురంజనముగాఁద_త్త్వప్రకాశం

బుగాఁ, జిత్రార్థాంచితశబ్దబంధురముగా సేవ్యం
బుగా సజ్జన,శ్రోత్రానందముగా శుభాంచితము
గా శోధించి సర్వేశ్వర,స్తోత్రం బన్నయచెప్పె
నిజ్జగములో శోభిల్ల సర్వేశ్వరా. 133

శా. బాలుం డాడెడుమాటలెల్ల నుపమింపం దం
డ్రికిం బ్రౌఢభా,వాలాపంబులకంటె మించుగతి
నే నజ్ఞానభావంబునం, దాలోచించి రచించినట్టి
కృతి యింపారంగ నీకు న్మనో,లాలిత్యస్తుతికంటెఁ
గైకొనుఁగదా శ్లాఘ్యంబు సర్వేశ్వరా. 134

మ. పరమార్థంబుగఁ దత్త్వము న్నెఱుఁగ నొప్పం
దీర్చి డెందంబు నీ, కరుణాస్థానముఁ జేర్పలేక తన
వంకం బాఱిపోనిచ్చిరే, నరకాబ్ధిం బడవైచుఁ ద
త్క్షణములోనం గానఁ దత్త్వక్షమం, బరయం జి
త్తము శోకలాశ్వము నిభంబై యుండు సర్వే
శ్వరా. 135

మ. భవదంఘ్రి ద్వితయార్చనంబును బవత్ప్రఖ్యా
తసద్భక్తపుం, గవగోష్ఠీవిభవంబు నీవిమలసూక్ష్మ
ధ్యానయోగంబునా, నివిసంపూర్ణసుఖంబు లెన్న
మఱి నే వేంద్రాదిభూతాఖిలో, త్సవసంబంధములె
ల్ల దుష్టిగతులు తథ్యం బెన్న సర్వేశ్వరా. 136

మ. సముదాయోద్దిష్టసహస్రపంకరుహపూజాపూరణార్థం

బునేత్రము విష్ణుండు సుభక్తి యేర్పడ భుజాత్పా
దంబు లర్పించిచక్రము నీచేఁ గొని దైత్యకోటి
ననిలో ఖండించెఁ దా నీపదక్షమతా సేవ సమస్త
దేవతలకు స్వత్వంబు సర్వేశ్వరా. 137

మ. అమర స్వేదపురాణశాస్త్రములుమున్నా కాంతుఁ
దస్త్వప్రభేదము లూహింపఁగ నేరనన్న వాటియా
తత్త్వఁబు లెట్లున్న నుత్తమ సంతోష మెకోరు (ని
న్నెపుడును) నేని నరుఁడు త్సాహించెనీ(భక్తిను)
భక్తస త్తమసంతోష మొనర్చు నే నతఁడు తత్త్వ
జ్ఞుండు సర్వేశ్వరా. 138

మ. అమితోద్యద్భు వదీయతత్త్వము మహీయస్తోత్ర
వాణీవిలాసములై యొప్పు సమస్తవేదములు
శాస్త్రశ్రేణియుఁ దివ్యవిభ్రమవాదంబులు నె
న్నిచూడ నివి నీపంచాక్షరీమంత్రభావములై
యుండు సమస్తలక్షణముల న్వర్ణింప సర్వే
శ్వరా. 139

శా. సంకీర్ణాకలితాక్షరత్రయము భాస్వన్నాదబిందు
క్రమా, లంకారద్వితయంబుతోఁ గలిసి లీలన్
దివ్యయోగీంద్రహృత్పంకోద్భూతములందు రూ
ఢమగుచుం బంచాక్షరీమంత్రము, యోంకారా
త్మక మౌ లసన్మునిగణం బూహింప సర్వేశ్వరా.

మ. అమలజ్ఞానవికాసభాసురతనయ్యష్టాంగపూ
జావిధి,క్రమయోగంబుల నిన్ను నెల్లప్పుడు జోకం
గొల్వంగా నేల నిక్కము నీభక్తులగోష్ఠి చాలుం
గడువీకన్ ఘోరసంసారదుఃఖము లెల్లం బెడ
వాపి నిన్ను వెలయంగాం జూపు సర్వేశ్వరా. 141

మ. జయశక్తి న్రవిచంద్రతారకముగాం జల్పెన్
యథావాక్కులా, న్స్వయసంజాతుండు నన్నయా
ర్యుం డవని న్వర్ణించి నీసత్కథా, క్రియసంబోధ
ననీదుభక్తినిమహానిర్ణీతవిశ్రాంతిగా,భయవిభ్రాం
తులులేక యీశతకముం బ్రఖ్యాతి సర్వేశ్వరా

సర్వేశ్వరశతకము సంపూర్ణము.

తొలిపలుకు.

ఆంధ్ర భాషయందుఁ బ్రాచీనగ్రంథములు పెక్కులు నామమాత్రావశిష్టములైనవి. కొన్ని మాఱుమూలల నణఁగిపోయినవి. ఈశతకరాజము నట్లే యింతవఱకు మాఱుమూలఁ బట్టియుండినది. ఇదియు సమగ్రముగాఁ దొరకదు. ప్రాచ్యలిఖితపుస్తక భాండాగారమున రెండుమాతృకలుగలవు. వానిలో నొకట దాదాపు 110 పద్యములును మఱియొకట 40 పద్యములునుగలవు. వానిలో నీశతకకర్తవిషయము కానరాదు. ఈక్రిందనుదహరింపఁబడిన పద్యగద్యముల వలన దీనికర్త కొడుకగు త్రిపురాంతకుఁడుగాఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

*"మ. అతులప్రక్రియనిట్టురాయకవియయ్యల్రాజు సత్పుత్రుఁడం, చితభక్తిం ద్రిపురాంతకుండు విరచించెన్ గ్రొత్తపద్యంబులన్, శతకం బొక్కటి దీని నీవు గొని యాచంద్రార్కమున్ నిల్పు పర్వతకన్యాసుత! యొంటిమిట్టరఘువీరా! జానకీనాయకా!"

"గద్యము. ఇది శ్రీమదొంటిమిట్ట రఘువీరశతక నిర్మాణకర్త

---

* ఈపద్యము తంజాపుర పుస్తకభాండాగారమున నున్నమాతృకలో గలదు.

జగదేకఖ్యాతిధుర్యాయ్యల్రాజు తిప్పయమనీషి పర్వతాభిధ
నపౌత్ర........"   రామాభ్యుదయము

ఈకవి రామాభ్యుదయకర్త యగు రామభ
ద్రకవికి మాతామహుఁడు యని వీరేశలింగము పంతులుగారు
వ్రాసియున్నారు. అది సరియని తోఁపదు తిప్పయమ
నీషిపర్వతాభిధాను లన్నదమ్ములు కావచ్చును. ఇట్లై
యునచో రామభద్రకవి కీతఁడు పెదతాతయగును
ఈతఁడు శ్రీకృష్ణదేవరాయల కించుకపూర్వుఁడగును

ఈ త్రిపురాంతకుఁడు కర్ణాటరాజుల యాస్థా
నమున సత్కారము లొందినటుల ఆకర్ణాటక మం
డలాధిపతిచే నాస్థానమధ్యంబులో నాశావ్యం
లు మెచ్చఁజేసితిని అను శతకస్థపద్యములవలనఁ దె
యుచున్నది. ఇతఁ డేనృపునిచే సత్కరింపఁబడెన
తెలియరాదు. కవి శ్రీ గిరిరాం ప్రాంతమున నుం
యుండును. ఎఱ్ఱాప్రగడ వ్రాసిన నృసింహపురాణవ
లోని పద్యమునందలి భావము నీ కవి సంగ్రహిం
యున్నాఁడు.

చ. మృగమదచందనాద్యనుపమేయసుఖోచితసారవస్తువుల్
తగఁ గఫవాతపైత్యకలితంబగు కీడులప్రోకయైన యా
యగుణశరీరముం గడిసినంతన దుష్టతఁ బొందు మేలుఁ గీ
డుగ నొనరించు నీముఱికికిడొక్క మనంబున నమ్మఁబాడిరే
(చూడుము ప 32 ద్యమ

శ్రీరామస్తుత్యాత్మకము లైన యిందలిపద్యములు మిగుల రసవంతములు. ఎల్లకడల వ్యాపించి ప్రసిద్ధి కెక్కినవి. శ్రీకృష్ణరాయల యాస్థానమునఁ బ్రసిద్ధుఁ డగు రామభద్రకవి ప్రశంసించుట యీశతకప్రఖ్యాతిని వెలయించుచున్నది. నేఁటివ్యాకరణములకు సరిపడనిప్రయోగములు కొన్ని యిందుఁ గలవు. భారతభాగవతములయందలి పద్యములరచనముతో సరివచ్చినపద్యములు కొన్ని యిందుఁ గలవు. ఇంకను దీనియందలి గుణవిశేషములఁ జదువరులే తెలియఁగలరు. ఇట్లనేకప్రాచీనగ్రంథములను వ్యయప్రయాసములను లెక్కింపక ముద్రించి విద్యాభిమానులకు సులభసాధ్యములుగఁ జేయు శ్రీవావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారెంతయుఁ బ్రశంసార్హులు.

గన్నవరపు సుబ్బరామయ్య.

శ్రీ ర స్తు.

అయ్యలరాజు త్రిపురాంతకకవివిరచిత

ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతకము.

శా. శ్రీకల్యాణగుణాభిరామ విబుధశ్రేణీకిరీటద్యుతి,
వ్యాకీర్ణాంఘ్రిసరోరుహద్వయసహస్రాక్ష స్తుతా!
యచ్యుతా, నాకుం బ్రాపును దాపు నీవె యగు
చుఁ నన్నేలుమీ రామభద్రా కారుణ్యసము
ద్రధీర రఘువీరా జానకీనాయకా! 1

శా. ఆకర్ణాటకమండలాధిపతి చే నాస్థానమధ్యంబులో,
నాకావ్యంబులు మెచ్చఁ జేసితివి నానారాజులుం
జూడఁగా, నీకుం బద్యము లిచ్చుచో నిపుడు
వాణీదేవి నాజిహ్వకుఁ, రాకుం డెట్లు వసించుఁ
గాక ర... 2

శా. నీకేలఁ దృణ మందివైవ నదియుఁ నిర్ఘాతపాత
క్రియఁ, గాకాకారవికారదానవుని లోకా
లోకపర్యంత మీ, లోకంబుల్ పదునాల్గు ద్రిప్పి
నది కాలు న్మోపఁగానీక యా, రా కాకుత్స్థకులా
గ్రగణ్య ర... 3

మ. సకృపాలోకన నందగోపునితనూజాతుండవై గొ
ల్లవై, సకలక్షోణులు నేలినాడ వట మించం
గశ్యపబ్రహ్మ గన్నకుమారుం డన మిన్నుముట్టి
కులుచై నాఁడేలయాలీల నేరక దానంబులు
వేఁడుకొంటి ర... 4

మ. సకలామ్నాయములన్ బఠించుఫల మాజ్ఞాతాత్మ
నామంబులం, దొక టేదైనఁ బఠింపఁ గల్గు నటు
వంటుత్కృష్టపుణ్యప్రవర్తననామంబులు చక్ర
పాణికి సహస్రంబుల్ సహస్రాభ మార్కకులా
నీశుభనామ మూర ర... 5

శా. కొంకన్ గారణ మేమి ధర్మములు పెక్కుల్
చేసి మర్త్యుండు నీవంకన్ జిత్తము నిల్పలేక
పెటత్రోవల్ త్రొక్కినన్ సర్వముల్, బొంకై
(పోవు)తూలు కురంగనేత్ర తగునోముల్ వేయు
నున్ నోఁచి తాఁళంకాడంగఁ దొడంగినట్లు ర.

శా. ఆగారీశ్వరకీర్తనీయుఁడగుని న్నర్చింపఁగా లేనివా,
రోగుల్గాక నిజానయోగు లయినన్ యోగ్యాను
సంధానులే, మాగుర్వాజ్ఞ యథార్థ మాడితిని
నీమంత్రంబె మంత్రంబురా, రాగద్వేషవిదూర
ధీర ర... 7

మ. జగముల్ మూఁడు సృజింపఁ బ్రోవఁ బిదపన్ సం

హారముఁ జేయఁగాఁ, ద్రిగుణాకారముఁ దాల్చి
నట్టిపరమూర్తీ వాసుదేవాచ్యుతా, నిగమస్తు
త్య పవిత్రగాత్ర నృహరీ నీలాభ్రవర్ణా మహా,
రగతల్పా జనకల్పభూజ ర... 8

శా. నీచారిత్రము చెప్ప నద్భుతమగుఁ నీనామసంకీ
ర్తనం, బాచండాలున కైన మోక్షమొసఁగుఁ
హత్యాదిదోషంబులఁ, వేచించుఁ విదళించుఁ
ద్రుంచుఁ దునుముఁ వేఁటాడు నంటంబడుఁ,
రాచుం ద్రోచు నడంచు నొంచు ర... 9

శా. తేజం బొప్పఁగ నీవె కావె మొదలఁ ద్రేతా
యుగాంత్యంబునఁ, రాజై పుట్టితి వింక నీకలి
యుగాంత్యంబందునఁ రౌతవై, వాజిందోలివిరో
ధులం దునుమ దేవా నీవ యొండెవ్వఁడా, రా
జుఁ రౌతును నీవె కావె ర... 10

శా. గాజుంబూస సురేంద్రనీలమణిఁగాఁ గల్పించు
చందంబునఁ, బాజుంజర్మము మీఁది(బే)జేగడ
పొఁఅల్ బంగారు చేసేగతిఁ, నాజన్మంబుఁ బవి
త్రభాజనముగా నన్నేలరా యేలరా, రాజీవాక్ష
కృపాకటాక్ష ర... 11

శా. నాజన్మాంతరవాసనావశమునఁ నాపాలిభాగ్యం
బునఁ, నాజాడ్యంబులు పోవుకాలముతఱిఁ

నాపుణ్యాపాకంబునన్, ఈజన్మంబున నిన్నుఁ గొ
ల్వఁ గలిగెన్ హీనుండఁ గా నింక నే, రాజన్
నా కెదు రెవ్వ రుర్వి ర... 12

శా. నేఁటం దీఱె ననేకజన్మములనుం డేనన్ను వెంటాడుచున్, వాటంబై చనుదెంచుపాపములు శ్రీవత్సాంక నీవంక నీ, పాటల్ పాఠము సేయువారికి మఱిన్ బాపంబులం బాపుఁ గ, ర్ణాటాధీశ్వర యొంటిమిట్ట ర... 13

మ. పటునిర్ఘాతకఠోరనాదము ఘనబ్రహ్మాండభాండంబు వి, స్ఫుటితిలం జేయుచు వచ్చునప్పు డితరుల్ గాండీవినామంబు లె, న్నుట మే లందురు వైష్ణవుల్ తలఁప రన్యుం గోర యెంతంతదు, ర్ఘటముల్ వచ్చిన నిన్నె కాక ర... 14

మ. కొడుకుల్ బ్రహ్మలు కూఁతు రీశ్వరశిరఃకూటంబుపైఁ గాపురం, బుడురాజుం దినరాజుఁ గన్నులహిరా జయ్యాలమంచంబు నీ, పడఁతుల్ శ్రీయు ధరిత్రియున్ సవతు చెప్పన్ పేరు? నీ సన్యు లా, రడిమర్త్యు ల్గన లేరు కాక ర... 15

నీమహాలింగ నమోఘమై నిగుడునీవాలమ్ము
ధీర రక్షఁ దాఁ, కెడునంచున్ మెడ యొడ్డినన్

మ. జగముల్ గీలొ్కన్న కారుణ్య మే, ర్పడ మున్నే

సినయమ్ము వేతె యొకనారాచమ్మునం ద్రుంచి పే,
ర్వడి తారా విలుకాండ్రలోన ర...　　16

మ. చెడుగన్ గష్టుఁడ దుష్టచిత్తుఁడఁ బరస్త్రీలోలుఁ
డన్ బాలుఁడన్, జడుఁడన్ మూఢుఁడఁ గొండె
కాఁడను దురాచారి న్నిషేధాత్ముఁడన్, గడుసన్
గాకరిఁ గల్లగుల్లఁ గపటిన్ గర్వి న్ననుం గావు
మూ,అడి యున్నాఁడను నీవె దిక్కు రఘు...

మ. అడిగేవిద్యకు లోను చేసితివి న న్నావంతయున్
వంత లే, కడియాసల్ గొనుచుం దురాత్మకుల నే
నర్థింపుచున్నాఁడ నెన్నఁడు రక్షించెదు నీవు
నన్ను బలె నెన్నంజేసవా యేలయా,అడిఁ బెట్టే
వు రమావిహార ర...　　18

మ. ప్రణుతింపన్ మృతదేహముఁ జూచి బ్రదికింపన్
బ్రహ్మరుద్రుల్ మరుద్గణనాథాదులు నోప రద్భు
తము గాఁగ న్నిదుభృత్యుండు లక్ష్మణుప్రాణం
బులు దెచ్చెఁ జచ్చినతతిన్ సంజీవనీప్రక్రియన్,
రణభూభాగములోనఁ దానె ర...　　19

శా. ఏతాత్పర్యముగల్గి కొల్చెదవురా యేనేలనిన్నెం
తురా,నీతో నాకుఁ బనేమిరా యనక మన్నింపం
దగున్ నన్ను నీ,చేతన్ మోక్షముగన్న వారి వి
ననా చిత్రంబుగా నిర్జరా,రాతిన్ జాతిఁగిరాతుఁ
దొల్లి ర....　　20

శా. దాతల్ త్రాతలు దల్లిదండ్రులు మఱిన్ దైవంబు
లాప్తుల్ చెలుల్, భాగ్రిత ల్లక్ష్మీనవారు చుట్ట
ములు మీపాదాలమీఁ దాన నా, దాతల్ త్రా
తలు తల్లిదండ్రులు మఱిన్ దైవంబు లాప్తుల్
చెలుల్, భాగ్రితల్ సర్వము నీవె కావె ర... 21

మ. శ్రుతిపాథోధి మథించి శాస్త్రమహిమ లోహ్లాదించి
యష్టాదశ, స్మృతులాలించి మహేతిహాసకథలుం
జింతించి త్రా రౌక్య సమ్మతమై సన్ము లాచరిం
చినమహామార్గంబు నీసేవదు, ర్మతు లీమార్గముఁ
గానలేరు ర... 22

మ. మతి నూహింపరు కొంద ఱీసుకృత మేమార్గం
బునందున్న దు, గ్రతపోధ్యానము సామగాన
మును దీర్ఘస్నానముల్ దానముల్, గ్రతుసంధా
నము నేల నేలఁ దులసిం గర్వయ్యెనో యూర
నీ, ప్రతిమ ల్లేవా నమస్కరింప ర... 23

మ. సుతు లంచున్ హితు లంచు బంధుజను లంచు
న్దల్లులు న్దండ్రులున్, సతులున్ బౌరులు నంచు
నెంచుకొనుచున్ సంసారమోహాబ్ధిలో, గతజన్మం
బులఁ దేలుచున్ మునుఁగుచున్ గర్వించి యే
ని న్ననా, రతమును గొల్వనిమోస గల్గె ర....

మ. క్షితిలోఁ దాము బ్రహ్మసృష్టికి బునస్సృష్టిన్

వినిర్మించియున్, గ్రతువిఘ్నం బొనరించు దాన
వుల వేగం దోలఁగాలేక నాఁ,డతిబాలున్ నినుఁ
దోడు తోడుకొని పోఁడా గాధిసూనుండు నీ,
ప్రతివీరాగ్రణి యెవ్వఁ డింక ర... 25

మ. క్షితిలో నల్వులమీఁదఁ జెప్పినకృతుల్ చీ! చీ!
నిరర్థంబులై, మతికిం బాత్రము గావు మేఁక మెడ
చన్నుల్ నేతిబీఱాకులున్, వితతప్రౌఢిమ నీకుఁ
జెప్పినకృతుల్ వేదాలు శాస్త్రాలు భా,రతరామా
యణముల్ తలంప ర... 26

శా. సంతానంబును పారిజాతకమహీజాతంబు మందా
రమున్, జింతారత్నముఁ గామధేనువు సుధాసిం
ధూత్తమంబున్ మదిన్, జింతింపన్ సరిగావు నీకు
విజయశ్రీధామ యోరామ య,శ్రాంతత్యాగ
వివేకపాక ర... 27

శా. ఏదైవాలవరాలకంటె సులభంబెవ్వానికైనన్ దు
దిన్, నీదాత్మత్వము చెప్పఁ గ్రొత్త శరణంటేఁ
గాతు వింతేల నీ, పాదాంభోజరజంబు తాతిక
యినన్ బ్రాణంబు లేఁజాలు నా,రా దిక్పూరితకీ
ర్తిహార ర... 28

శా. విందున్ వేదపురాణశాస్త్రముల గోవిందున్
ముకుందున్ హరిన్, విందున్ వేల్పునునైన భ

క్తసులభుఁ డ్విశ్వంభరుఁ డ్సచ్చిదానందుఁ డా
నందుఁడు కన్నచిన్నిశిశువుఁ డ్నాపాలిపాలిఁ
బాలుండో లేనరసింహ నిన్ను ర... 29

శా. సందిఁ బూసలలోన నీకవచరక్షామంత్రరాజం
బుఁ బెం,పొందఁ వ్రాసి ధరించినాతఁడు రిపు
వ్యూహంబులో నైన నేకందుం బొందక వజ్ర
పంజరములోఁ గాఁపున్నచందానఁ బాలుండో
లుఁ బగవారినోర ర... 30

మ. వృథగా దెవ్వఁడు నిన్నుఁగొల్చినఁ గృపఁ వీక్షిం
చి వాఁ డేమనో, రథముల్ వేఁడిన నట్లె సేయు
దుష్ప్రగా రక్షావిధేయుండవై, కథ గా దీవచనం
బు నిక్కమటులం గాదేని మున్నేల సారథివై
తర్జును తేరుఁ దోల ర... 31

మ. ఘనసారంబును లోనికిం గొనిన శ్రీగంధంబుఁ
బైఁబూసినఁ, దినముఁ మర్దనజేసినఁ గడిగినఁ
దృష్టంబులోనఁ దోలం, గనిదుర్గంధము వైజ
యంతిమూఢాత్ముల నేమి చెప్ప ర... 32

మ. ఇనుమా శ్రాశ్రితు నిల్పవాడ వినుమా తేమా
టయుఁ సాయకం, బినుమా ఆహవభూమిఁ
బూన నిదిగా కింకొండు మేలంచు నీవినుమా

జేదురితాంధకారపటలం జేరీతి వీక్షింతు వుగ్ర
నిశాటాంతక రామభద్ర ర... 33

మ. మును నా కెన్నఁడు వేదశాస్త్రపఠనంబుల్ రిత్త
తీర్థాటనం,బును దానంబును జేయఁబోను సతతం
బుగ నిన్ను సేవించి కీ,ర్తన చేసేమతి లేదు దా
నమున కర్థంబల్ప మింకెట్లు బో,రన నాదుష్కృ
తముల్ తొలంగు ర... 34

మ. మును నా కెన్నఁడు దోసముల్ గలవు నామ్రో
లగ భయంబందకే, మనినగ గాలునిపోటుబం
టులిక నన్నా పేరు నాపేరు పె,ట్టినవానిగ బర
లోకదూరుఁడని పట్టదెట్లు పొందంచుబో,రన
రమ్మా యిపు డడ్డగింప ర... 35

మ. అనఘుం బైనదశాశ్వమేధకృతపుణ్యస్ఫూర్తి నీ
కొక్కసా,టు నమస్కారము సేయఁ గల్గునని
విందుగ యాగధర్మంబులుగ, గొనసాగుం జన
నంబు లొక్కమటి నీకుగ మ్రొక్కనేనిగ బున,
ర్జననం బేది తలంచిచూడ ర... 36

మ. దనుజారిజ్వలనాంతకా సురసముద్రస్వామివా
యుత్రిలో, చనమిత్రాభవసూర్యసోమధరణీ
జాతాంబుజాతద్విష,జ్జననాంగీరసశుక్రభానుతన
యస్వర్భానుకేతుప్రవ, ర్తనముల్ నీవిభవం
బులౌర ర... 37

మ. కనుఁగొన్నప్పుడె గుప్పఁడే కుజనులన్ గాలుం
డు కాలుండు పాం,డనుచున్ రౌరవనారకాగ్ను
లఁబడన్ హత్తించి యయ్యగ్నులన్, మునుఁ
గంజాలఁ బరేతరాజునకు నన్నొప్పింపఁగాఁబోకు
ము, గ్రనిశాటాంతక రామభద్ర ర... 38

మ. నిను సేవించెదనంచుఁ గోరుకొని యుండేవా
నికిన్ బూర్వకర్మనిమిత్తంబు(నఁ గల్గుకష్టములు
వేమాఱుయింప)నీవడ్డవత్తా,వని చెప్పంబడు ద్రౌపదిం
గరిని బ్రహ్లాదుఁధ్రువున్ మున్నుబో,రన రక్షిం
చుట కల్గా లేదా గ... 39

మ. అనిశంబున్ నినుఁ గొల్చుమానవులు ప్రాణాం
తంబునన్ రోగబా,ధనిమిత్తంబున రామరామ
యనుచున్ వాక్రువ్వ లేకుండినన్, జననాథా
గ్రణి నీవు వారిరసనాస్థానంబున న్నిల్చి బో,రన
రామా యనిపింతు వౌర ర... 40

మ. ఇనవంశోత్తమ వేదశాస్త్రములలో నేవింటి
నేవింటివాఁ,డును నీకుం బ్రతిగాఁడు నీకుఁ గల
బంట న్నన్ను రక్షింపు కా, లునిబంట్లన్ విదళిం
పఁగావలయు నాలోనుండుమీ మెండుమీ,జ
నమోహాస్త్రమువిల్లుఁ బూని ర... 41

మ. జననాథాగ్రణి నిన్నుఁ గొల్చునతఁ డాచండా
లుఁడైనన్ బునర్జననం బొందక ముక్తిఁ గాంచు

నొనరన్ సద్భక్తుఁడైనన్ దుదిన్, జనుఁ జండాల
కులంబులోన నుదయించం గోరి నీనామకీ, ర్తన
సేయన్ నిరసించెనేని ర... 42

మ. జనకుం డెవ్వఁడు నీకు నీకడుపులో సర్వంబు
నుండంగ నీ,యునికిస్థానము దుగ్ధవార్ధి నడుమన్
యోగీంద్రహృద్దేహ య్యే,మని వర్ణింపుదు నీమ
హాత్త్వముల సర్వైశ్చర్యముల్ పుణ్యావ, ర్తన
రాజన్య యశోవిహార ర... 43

మ.జనకుం డా జనకుండు నీసతికిఁ గౌసల్యా యహ
ల్యాఘ,మోచన నిన్ గాంచినతల్లి పంక్తిరథుండా
సర్వేశ మీతండ్రి యే, మినిమిత్తంబున నుద్భ
వించితి[1]వో నమ్మేనెట్లునీపుట్టువు,గ్రనిశాటాంతక
రామభద్ర ర.... 44

మ. హనుమంతుం డొకయబ్ధి దాఁటు నని యేలా
ప్రస్తుతుల్ సేయఁగా, దనుజారాతి భవత్పదా
బ్జములు హృత్పద్మంబునన్నిల్పినా,ఘనపుణ్యుండు
భవాంబురాసులు తృణీకారంబుగా దాఁటు భో,
రన దానింతయుఁ గొంకులేక ర... 45

శా. నీపాదోదక మత్తులం దదుముకొంటిన్ గొం
టి నాలోనికిన్, నీపళ్లెంబు ప్రసాదముం గుడిచి

1 వి నెమ్మిన్నిట్టు లీపుట్టువు.

తిఁ నీపేరునుం బెట్టితిఁ, నీపెన్ముద్రలుదాల్చి
తిఁ భుజములఁ నీవింక న న్నేగతిఁ,బ్రోవె ప్రో
చెదొకాని పూని ర... 46

మ. తపముల్ చేసినఁ బోనిపాపములు మంత్రంబుల్
సమర్థంబుగా, జపముల్ చేసినఁ బోనిదోషము
నదీస్నానంబునం బోనిఘో, రపుకర్మంబులు వా
యు నొక్కమాఱె శ్రీరామా యనేమాట కర్ణపు
టం బించుక సోఁకెనేని ర... 47

శా. కంపింతుఁ ముసు దండధారికిని మత్కాయంబు
వీక్షించి శం,కింపఁ గారణ మేమి నాకిఁక నినుఁ
గీర్తింపుచున్నాఁడ బల్, దుంపల్ గట్టినఘోర
పాపములసంధు ల్గోసివేసేతఱిఁ, అంపం బైనది
నీచరిత్ర ర... 48

శా. నీమంత్రంబు సదా సదాశివుఁడు పత్నీయుక్తుఁ
డై కాశిలో, నేమంబొప్ప జపించునంచు [1]శ్రుతుల
న్నిఁ నిన్నేవర్ణింపఁగా, నేమా నిన్ను నుతించు
వార మయినఁ నేనేర్చిన ట్లెన్నెదఁ, రామా
రాఘవ రామభద్ర ర... 49

శా. నీమంత్రంబు జపించుమానవులకుఁ నిశ్శ్రేయ
మానర్థముల్, హేమంబు ల్గొడుగుల్ తురంగ

---

1 శ్రుతులు న్నిన్నెన్ని.

ములు మత్తేభంబు లాందోళికల్, గ్రామంబుల్
నగరంబులుఁ విభవముఁ రాజ్యంబులుఁ రత్న
ముల్, రామారత్నము లేమిలెక్క ర... 50

శా. గోమేధాధ్వరమశ్వమేధశతముల్ గోదానభూ
దానముల్, హేమాద్రుల్ తిలపర్వతంబులుసువ
ర్ణాశ్వదానంబులుఁ, నీమంత్రం బగునక్షరద్వ
యము[1] నే నీపుణ్యముంబోలవో, రామారాఘువ
రామభద్ర ర... 51

శా. గోమాంసాశని మద్యపాని నగరిఁ గొండీఁడు
చండాలుఁడుఁ, హేమస్తేయుఁడు సోదరీరతుఁ
డుఁగూడే కాదశిఁ భుక్తిఁగాం, చేమూఢాత్ముఁడు
లోనుగాఁగలుగుదుశ్శీలాత్ము లైనఁ దుదిఁ,
రామా యన్నను ముక్తిఁ గాంత్రు ర... 52

శా. ఏమీ పాతకులార మాపురికి రా రీవుట్టునం
దున్నత, శ్రీమైఁ బోయెద రెందుకన్న జమునిఁ
గ్రేఁగన్నులఁ జూచుచుఁ, రామయ్యా యిఁక
నంచు పల్కి యపవర్గస్వర్గముం జొత్తురో, రామ
య్యా! నినుఁ గొల్చువారు ర... 53

శా. స్వామిద్రోహిని తమ్ముఁడెట్లు ఘనరాజ్యం బెల్ల
నీవిచ్చు టె, ట్లామాటల్ విని కాదె నిన్ను నడి

1 పాం దేపుణ్యముం.

గేయాసక్తి నాకున్న దోం, డేమిన్ పల్కులు వేస
రింప కిఁక నీ వీరాదె నీసీమలో, గ్రామం బొక్కటి
చాలు నాకు ర... 54

శా. మామాయంచును మామయంచు నెపుడున్
మాయల్లుఁ డుదగ్రతిన్, హేమాద్రిప్రతిమాన
మైన హరువిల్లేవిల్లు మోపెట్టఁగా, సామర్థ్యం
బున [1]మేటి యీతఁ డనుచున్ సత్వంబె వర్ణిం
పుదున్, రామా రాఘవ రామభద్ర ర... 55

మ. కమరం గ్రాఁగినలోభివానితఃపుస్కున్ గుక్క
మాంసంబు మ, ద్యముతో పండుకొంతిన్నమాలఁ
డయినన్ దత్పాపకర్మంబులన్, యమకూపంబుల
లోపలం బడఁడు జిహ్వాగ్రంబునన్ రామమం,
త్రముఁ జేర్కొన్నను నౌర ధీర ర... 56

మ. యమకూపంబులలోపలం బడి మహాహైన్యంబు
నున్ బొందకుం,డ ముదంబారఁగ నన్నుఁ బ్రోచి
కరుణన్ సాయుజ్య మిమ్మీ తుదిన్, క్రిమిరూపుం
దనరూపుగాఁ జేనిచి రక్షింపన్ విచారించునా,
భ్రమరంబుం బలెఁ బాపదూర ర... 57

మ. మమకారంబున సార్వకాలమును నీమంత్రంబు
వాక్రుచ్చుడెం,దము నాకుంగలుగంగని మ్మటుల

---

1 వీఁడు మేటి యని నీసత్వంబు వర్ణింతు నో.

నైనఁ బృత్యువక్త్రమ్ము దూ, అము నిన్నుఁ
మతి దూఱ మంత నపవర్గస్వర్గమార్గంబు దూ,
రము గాకుండును మాకుఁ జేర ర... 55

మ. తమగర్వంబున వారు మూఢులగుచుఁ దైవంబు
మంత్రంబు తం, త్రములఁ వీడఁగ నాడుచుఁ
దిరుగు నిర్భాగ్యుల్ మహారాజులై, మము నూ
రింపఁగ నేము నిన్నెఱిఁగి నీమంత్రం బెఱింగిఁ
దరి, ద్రమతిఁ వేఁడఁగఁబోవు టెట్లు ర... 59

మ. హిమధామప్రతిమానకాంతియుతులై యింద్రాది
దిక్పాలకుల్, తములఁ స్తోత్రముసేయ నుం
డుదురు నీదాసానుదాసుల్ సుర, ప్రమదాపల్లవ
పాటలాధరసుధాపానాదికేలీవిహా, రములఁ
మీఱుచు మీరుచూడ ర... 60

శా. మిమ్మున్ గొల్వఁ దలంచి పాపముల నెమ్మిం జోఁ
పినా నింక నే, నెమ్మిఁ సౌఖ్యముఁ బొందువాఁడ
నగుచుఁ నీమూర్తి భావించెదఁ, రమ్మా పీని
తలంపు మేలని కృపఁ రక్షింప నాలోనికిఁ,
రమ్మా నన్నుఁ గృతార్థుఁజేయ ర... 61

మ. ప్రమదారత్న మహల్య గౌతమునిశాపప్రాప్తిఁ
బాషాణరూ, పముతోఁ బెక్కుయుగంబు లుం
డఁగ హరబ్రహ్మాదులుం బాపలే, నిమహాపా

పముఁ బాపనోపినది కా నీపాదరేణుప్రకా, రము
నే నేమని సన్నుతింతు ర... 62

శా. నాయజ్ఞానముఁ బాపుమంచు మదిలో నానాప్ర
కారంబులన్, గాయం గూయ నదేమిరా యన
వు నీకున్ మ్రొక్కినా కుక్కినా, ఛీ యం చేటికి
రోఁతగించెదవు నీచిత్తంబు రాకుండినన్, బ్రాయ
శ్చిత్తము నాకు నెద్ది ర... 63

మ. నియమంబొప్ప ననేకజన్మములనుండిన్ దాఁచు
కొన్నట్టిసం, చయదోషంబులు మాటమాత్ర
మునఁ గొంచుం బోవుచోరత్వ మెన్నియుపా
యంబుల నభ్యసించినవిరో నీనామముల్
వేయు నా, రయలీల న్వివరించు టెట్లు ర... 64

శా. తారుణ్యోదయ యొంటిమిట్టరఘునాథా! నీకు
నేఁ బద్యముల్, నూఱున్ జెప్పెద నూరఁ బేరు
వెలయన్ నూత్నంబుగా నంత నా, నోరుం
బావన మౌను నీ కరుణఁ గాంతున్ భక్తిన [1]న్నం
దఱున్, దారమ్మందురు గారవించి ర... 65

శా. చీరన్ దీయకు చన్నుగుబ్బలపయిన్ జీకాకుగాఁ
గాకుగా, జేరన్ దీయకు మందబోయఁ డిదె వచ్చె
ప్రొద్దు రావద్దురా, జారల్ మేనుల జారలం గవ

---

1 స్నేహరన్.

యు కృష్ణా ఏకపత్నీవ్రత, ప్రారంభం బిపు డేల
నీకు ర... 66

మ. తిరునామంబు ధరింపఁడేని నొసలన్ దిక్కార్పరితం
బైననీ, వరనామంబుఁ దలంపఁడేని మదిలో
వాంఛించి నీపాదపం, కరుహశ్రీతులసీదళోద
కముఁ ద్రాఁగండేని వాఁ డేఁటినే,ర్పరి వైకుంఠ
పురంబుఁజేర ర... 67

మ. శరణం బన్నను మాటమాత్రమున విశ్వద్రోహి
తోఁబుట్టుకున్, గరుణాపూర్ణవిలోకనం బొదవ
లంకారాజ్యసింహాసన, స్థిరపట్టం బొనరించినాఁడ
వఁట యేదేవుండు నీసాటి యు,ర్వరలోనన్ భ
వరోగదూర ర... 68

మ. పరనారీకుచకుంభపాలికలపైఁ బాదాబ్జయుగ్మం
బుపైఁ, గరమూలంబులపైఁగపోలతటిపైఁగంఠం
బుపైఁ గొప్పుపైఁ, బరువుల్ వాఱెడునాతలం
పులు మిమున్ భావింపఁగాఁజేసిన,ర్వరసాధీశ్వర
నన్నుఁ బ్రోవు ర... 69

మ. నరకుల్ గ్రాఁగినయిన్పకంబముల నంటంగట్టఁగాఁ
గొట్టఁగాఁ, బొరలం బొర్లఁగఁ గక్కుటాలఁ
గొని వీఁపు ల్గోయఁగా వ్రేయఁగా, నరకావాసుల
లోన నుండుదురు నీనామంబు వర్జించిదు,ర్మరణం
బుల్గని చన్నవారు ర... 70

మ. పురసంహారునిచాపమున్ జివురుదంబున్ ద్రుంచి
పోవైచినన్, పరశూదగ్రభుజుండు పోవిడుచునే
భంజించుఁ గాకంచు నిష్ఠురముల్ పల్కిన భార్గ
వున్ నిజబలాటోపంబు వారించి నిర్భరశాంతం
బునఁ గాచితౌర ర... 71

మ. స్మరసంహారుఁడు గౌరిఁ బొత్తున భుజింపన్ బిల్వ
నే గాను శ్రీ, హరినామంబులు వేయు నెన్నె
దను నిత్యం బైనదో మన్న నో, యరవిందానన వే
యు నేమిటికి రామా యన్ననుం జాలు మం, త్రర
హస్యంబుఁ దలంతు నేను ర... 72

శా. బాలత్వంబునఁ గొంతకాలము వృథాపాపంబు
దుర్బుద్ధినై, చాలం జవ్వనమందు గర్వమతినై సం
సారినై దుష్క్రియా, జాలభ్రాంతిఁ జరింతుఁ
గాని నినుఁ గాంతుం గొల్వలేదయ్య హా, రాళం
బైనది చింత వంత ర... 73

శా. సాలగ్రామశిలాశిలోచ్చయగయాస్థానప్రయాగ
స్థలుల్, పోలన్ జూచెద నంచుఁ బోవఁ దలఁ
తున్ బోలేను మీదాసులన్, బోలే నన్నను
బుద్ధిపుట్టదిఁక నేఁ బుణ్యాత్ముఁ డౌ టెట్లు హా,
రాళం బైనది చింత వంత ర... 74

మ. కొలువంజాలక మాన్ల నీనుతులు పెక్కుల్

సేయుటల్ మానసనిన్, దలఁపన్ జాలకమానసనిన్
గలసి నీదాసాదివర్గంబుతోఁ, నిలువంజాలకమా
ననేఁగడపటన్ నీనామముల్ విన్నవా,రలకున్
గల్గును మోక్షలక్ష్మి ర... 75

మ. తలఁపన్ జిత్రము మీమహాత్త్వములు మీదా
సుల్ మహాభాగ్యవం, తులు త్రైలోక్యమునన్
బదస్థులు ధ్రువుం డుండున్ నభోమండలిన్, బలి
పాతాళమునన్ విభీషణుఁడు భూభాగంబునన్
బద్మజ,ప్రలయం బైనను బోవ రౌర ర... 76

మ. చెలఁగన్ మర్త్యులువేఁగి లేచి తమచేసే వెల్లఁ
బాపంబు లీ,కలుషంబుల్ బెడబాయు వేదిగతి
యింకన్ ద్రోవ యొండెద్ది పు,ర్వ్వలగుంటం బ
డఁబోకయుండ దయనేర్పన్ బుద్ధియున్ గల్గు
వా,రలు నీసేవకు లౌట లెస్స ర... 77

మ. కలకాలంబువ్రతంబులున్ దపములున్ గావించి
యన్యు ల్తుదిన్, గలకాలంబును బోలె నిర్జ
రపురీకాంతాకుచాలింగనం, బులఁ గొన్నాళ్లను
భవించి క్రమ్మఱ నిలం బుట్టెదినే మెచ్చ ని,ర్మలము
క్తుల్ నినుఁ గొల్చి కాంతు ర... 78

మ. నిలువెల్లన్ బులకాంకురంబు లొదవన్ నీపాద
తీర్థంబుతోఁ, దులసీవర్ణమొకించుకంతఁ గొనినన్

దోషాలు ఖండింపఁగా, బొలపాకుల్ దినఁ గాన
నంబులఁబడన్ బోనేల మోతుంబుకూ,రలను న్నా
రల నేల గల్లు ర... 79

మ. చెలువం బొప్పు సువర్ణముద్రలితరుల్ చెల్లించు
టేకో త్తకా, కలనీముద్రలు చూడఁ జెల్లుబడి
చక్రాలంచు వేయించుమం, డలనాథాగ్రణి క్రో
త్త నీబలిమి నానావర్ణపుం దోలుము, ద్రలు చె
ల్లించితి విందు నందు ర... 80

మ. ప్రళయాపాదితకాలమృత్యు[1]నిభ యీరాకాసి
రాగా వ్రాదులు వారింపఁగ[2]నోప వింక నెటుచో
త్తున్ నొత్తుఁ గాకన్న సం, చలితున్ గౌశికుఁ
గాచి తాటకను శస్త్రజ్వాలచేఁ ద్రుంచిదో, ర్బల
శక్తిన్ విలసిల్లి తౌర ర... 81

మ. చిలుకన్ ముద్దులు చిల్కఁ బల్కుతఱి రాజీ
వాక్షీ యొక్క ర్తు ని,చ్చలు నోరాఘవ రామరా
మయనినన్ సాలోక్యసామీప్యముల్, కొలఁదు
ల్మీఱఁగ నిచ్చినాఁడవట నీకున్ బిడ్డపే రిడ్డవా,
రలపుణ్యంబున కెద్ది మేర ర... 82

మ. ఇల నిన్నున్ దొలుబాముసం దలఁపనై తీజన్మ
మందైన నా, తలఁపు ల్మీపదపంకజంబులపయిన్

1 నగు నా. 2 నేర.

దాపింతు నే నింక బి, డ్డలలోఁ జెట్టులలోన నంబువులఁ బ ట్టిం బుట్టఁగా నోపఁగ, న్గలతాబం ధముఁ బాపుమయ్య ర... 83

మ. ఇల నీమీఁదను జాల భక్తిగలవాఁ డేచెట్టవాఁ డైన నే, ఖలుఁడైనన్ మది నుత్తమోత్తముఁ డగున్ గాదన్నఁ గొంగీడ్చెదన్, దెలుప న్నిల్చిన నాఁడుకొన్న పరవాదిన్ గెల్చెదన్ వేదశా,స్త్ర లసద్వాక్యనుతప్రతాప ర... 84

శా. దేవా! నాదౌక విన్నపంబు గల దేదీ యంటివా వింటివా, త్రోవన్ దండధరుండు దుర్గతులకై త్రోవన్ విచారించునో, యేవిఘ్నం బొనరించునో యెఱుఁగరా దా ముక్తికిన్ బోవుచో, రావే వెంబడి నింత నంత ర... 85

శా. గోవం దొల్లటిజన్మకాలముల నీకుం బంటఁ గా నైతిఁ గాం, చీ వక్త్రంబు లెకాక నాకు నివి లక్షింపంగ జన్మంబులా, చావుం బుట్టువు మా న్పుకోవలయు నీజన్మాన నీవాఁడనై, రావా నామ ది కింకనైన ర... 86

శా. చావు ల్మర్త్యులకెల్లఁ గల్గుటలు నిస్సందేహము లేహాముల్, చేవ ల్గల్గిననాఁడె శ్రీగిరి గయా శ్రీ వేంకటాహోబిల,గ్రావప్రాంతములందుఁ జేర

వలెఁ జేరంబోవ కేలబ్బు నా, ర్యావాణీస్తుత మో
క్షలక్ష్మీ ర... 87

శా. త్రోవన్ మానవుఁ డొంటిఁ బోవుతఱి నీస్తో
త్రంబు వాక్రుచ్చినన్, నీవుం దమ్ముఁడుఁ దోడు
వత్తురఁట కా నెయ్యంబు తియ్యంబుగా, నీవం
టాప్తుఁడు నిన్నుఁ బోలుహితుఁడున్ నీవంటిభ
క్తప్రియ, ప్రావీణ్యుండును లేఁడు చూడ ర...

మ. నవనీతంబుల కేల పాటెదవురా నాయన్న రా
యెన్న రా, యివి దూత్యంబులు గాఁగ గోపికలు
నీయింటన్ బదార్థంబు లై, య్యవి లే వంచు
వచించునమ్మకడ కొయ్యం జేరు నీచేయు మా, రవి
నోదంబులు నేఁ దలంతు ర... 89

మ. వివిధబ్రహ్మాలయంత్యకాలముల నేపీనిల్వ వావే
శలన్, ధ్రువుఁడుండుండు విభీషణుండు బలియుం
డున్ వారు నీదాసులై, నవిశేషంబునఁ గాక త
క్కొరుల కుండంబోలునే యింద్రరు, ద్రవిరించి
స్తుతశౌర్యసార ర... 90

మ. చెవి నీనామము విందునో యని కడున్ శంకించి
కర్ణంబులన్, రవము ల్మీఱినఘంట లంట నిడి ఘం
టాకర్ణుఁ డే తేరఁగా, నవి చూచే వర మిచ్చినాఁ
డవఁటనీయంఘ్రిద్వయీసేవక, ప్రవరున్ గాచుట
యేమిలెక్క ర... 91

మ. రవిసూనుఁ బరిమార్చి యింద్రసుతునిఁ రక్షించినాఁ డందునో, రవిసూనుం గృప నేలి యింద్రసుతుఁ బోరం ద్రుంచినాఁ డందునో,యివి నీ యందును రెండునుంగలవు నీకేదిష్టమౌనో కదా, రవివంశాగ్రణి తెల్పవయ్య ర... 92

శా. దోషంబు ల్కులపర్వతంబులకొలందుల్ గల్గినన్ గల్గనీ, మీసంకీర్తనశబ్దమాత్రమున భస్మీభూతముం జేయఁగా, త్రాసు ల్కోటిసహస్రముల్ గలిగి యెత్తఁ రానికాశ్వాసపున్, రాసు ల్సోఁకిన నిప్పువోలె ర... 93

మ. కసుమాలం బగుదేహి పుట్టుపుల నీకష్టంబులం బాసి దీప్యసుకాయం బొనరింతు వెవ్వఁడునినుఁ వాక్రుచ్చినన్ యోగిమా, నసగేహంబులనుండి లోహము సువర్ణచ్ఛాయగాఁ జేయఁగా, రసవాదంబులు నేర్చి తౌర ర... 94

మ. పసులం గాచినగొల్లవాఁడ వనుచుఁ భావింతు నెంతుఁ మదిన్, ముసలిప్రాయమువాఁడ వైతి వనుచుఁ మూర్తిత్రయాకారునిన్, పసుధాధీశ్వరు నెంతు నిక్క మెఱుఁగన్ సర్వాపరాధిన్ గృపా, రసపాథోనిధి కావుమయ్య ర... 95

మ. పిసిడిం జూచి మహాప్రదాత యనుచుఁ బీభ

త్సుతాంగునిన్, బ్రసవాస్త్రప్రతిమానరూపుఁ
డనుచున్ బందన్ బ్రియంబంద శ, త్రుసమూ
హాంతకుఁ డంచు నెప్పుడు నరస్తోత్రంబుఁ గావిం
చు నీ, రసుఁడన్ నిన్నుఁ నుతింప నేర ర... 96

మ. బహురూపాలు ధరించుకొంచును గ్రియాభా
షాంగము ల్మట్టఁగా, బహు కాలంబులనుండి
యాడితి నీకన్ బ్రాల్మాలి నట్లయ్యేడిన్, దహాలం
బెట్టక చాల్పురే యనుము నీత్యాగంబు నే నా
ల్గ నా,గ్రహంబై లేయమదాపహార ర... 97

శా. మోహావేశ జనించె నాకు నిది యేమో కాని
యీజన్మమున్, దక్షిణోదయ ముక్తి కెట్టుఁడో డ
యం డాపుణ్యుని జెప్పెదో, దశానుస్తుత నీవె
కర్తవయినన్ దక్కల నీవే ననున్, రక్షింతో
యెఱుఁగంగఁ జెప్పు ర... 98

మ. అక్షీణప్రతిమానదానవిభవాహంకార పారీణ
యో, రక్షోదైత్యమదాపహారవిబుధత్రైలోక్య
సంరక్షకా,దక్షధ్వంసవధూటికావినుత నీదాసా
నుదాసుండ నన్, రక్షింపంగదవయ్య నీవు ర...

మ. చదువు ల్గొంగిలి సోమకాసురుఁడు భాషాభర్త
కూపెట్టఁగా, సుదధుల్ సొచ్చిన వానిఁబట్టుటకు
నుద్యోగించి మత్స్యంబవై, యదరంటన్ రిపుఁ

ద్రుంచి వేదములు తేవా దేవ శాండిల్యనా,రద
కౌండిన్యనుత ప్రతాప ర... 100

*మ. దనుజాధీశులు నిర్జరాధిపతులున్ దామందఱున్
మందరన్, ఘనసత్వంబున నెత్తివైచి జలధిన్ గ
ర్వంబుతోఁ ద్రచ్చుచో, మునుఁగం బారక
యుండఁ గచ్ఛపమవై మున్నీటిలో నుండు వ, ర్త
నమే నాత్మఁ దలంచుచుండ ర... 101

మ. ధర కల్పాంతమునన్ గరంగఁబడి పాతాళంబులో
[1]నంటినన్, దొరయన్ దొల్లిటియట్లకా నిలుప
నుద్యోగించి క్రోడంబవై, పోరి నబ్భ్యాతల మె
త్తినట్టిఘనదర్పున్ నిన్ను భావింతు ని,ర్భరకారు
ణ్యనిరూఢ చిత్త ర... 102

మ. వడుగా నీవడుగ న్నెఱుంగ విట నల్పం బైనవా
సంబు న, న్నడుగన్ వచ్చితి వన్నఁ గన్గొని బలీం
ద్రా నాకు నీవిచ్చుమూఁ, డడుగు ల్మూఁడుజగంబు
లంచుఁ గొనవా [2]యాద్యంతముల్ మాట మా,
ర్పడ నాడే [3]పతికాఁడ వౌర ర... 103

*మ. అమరుల్ రాక్షసనాయకుల్ కడఁకతో నత్యంతగర్వంబు
నన్, దమసత్వంబున మందరాచలముచేఁ ద్రచ్చంగ నం
భోధిలో, రమణన్ దద్గిరి మోచి కాచినజగత్ప్రాణుండ
కూర్మావతా,రమనంగా మఱి నీవె కావె ర...

1 ఁజొచ్చినన్. 2 యత్యంతముల్. 3 మొడికాఁడవౌదు.

శా. ఏతాఁగాక మురాంతకుండు గలఁడా యెందైన
నిందైన నీ,†చేతల్మానుమటంచుఁ దండ్రి సుతునిన్
స్తంభంబులోఁ జూపరా, చూతా మన్న నృసిం
హరూపమున నచ్చో నుండవా చెండవా, రాతిం
బోలినదైత్యు మేను ర... 104

మ. సమరక్షోణులఁ బాఱఁబాఱఁగ జరాసంధాదు
లన్ ద్రుంచి చం, డమదాభీలుని ధేనుకాసురుని
చట్టల్చీరి ముష్టిప్రహా, రములన్ ముష్టికు నా
ప్రలంబదనుజున్ మ్రందించి తా రేవతీ, రమ
ణాకారముఁ దాల్చి యహార ర... 105

మ. నిను నారాయణమూర్తిఁ గాఁ దలఁచుచున్
నీదండ నాదండకా, వనవాచంయము లెల్లఁ జేరి
కొలువన్ వారిం గృపన్ జూచుటల్, వనధిం గ
ట్టుట రావణుం దునుముటల్ వర్ణింతు రామావ
తా, రనిరూఢాకృతి నిన్ను నోర ర... 106

మ. అమరారాతివధూటికారమణుల న్నశ్వత్థనారా
యణ, ద్రుమముం గౌఁగిటచేర్పఁజేసి వ్రతముల్త్రా
లించి బుద్ధావతా, రమునన్ రుద్రసహాయుమై
త్రిపురముల్ మ్రగ్గించి తా రౌరధీ, రమునిస్తుత్య
యశోవిహార ర... 107

---

† చాఁతల్.

మ. కలికాలాంతమునన్ గిరాతజనముల్ గర్వించి
చంచత్కిరాతులనెల్లన్ విదళింపుచున్ గృత
యుగదోద్యోతంబుఁ గావింప నిం, పలరన్ గల్కివి
గాఁగనున్న హరిని న్నశ్రాంతముంగొల్చువా,రలు
పుణ్యాత్ము లగణ్యశూర రఘువీరా జానకీనా
యకా.　　108

ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతకము
సంపూర్ణము.

పీఠిక.

దేవకీనందనశతకము రచనాక్రమము కవితా ధారఁ బట్టిచూడఁ బూర్వకవికృతమని తోఁచును. ఇందలి పద్యములు శ్రీకృష్ణభగవానుని లీలావిహారాదికములను గొండాడుచు విష్ణుమహిమాదికములఁ బ్రశంసించుచు మృదుమధురపదగుంఫనములతో సుకుమారములగు సమాసములతో నలరారుచున్నవి. ఇందలి కృష్ణలీలావర్ణనములలోని పద్యములు శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము ననుసరించి వ్రాయఁబడినవి విశేషించి కలవు. దృష్టాంతమున కొకదానిని జూపుచున్నారము.

ఉర్వ్యాంకోఽపిమహీధరోలఘుతరోదోర్భ్యాంధృతోలీలయా
తేన త్వం దివి భూతలేచ సతతం గోవర్ధనోద్ధారకః
త్వాం త్రైలోక్యధరం వహామి కుచయో రగ్రే న తద్గణ్యతే
కింవా కేశవ భాషణేన బహునా! పుణ్యైర్యశో లభ్యతే.

ఈశ్లోకము ననుసరించి వ్రాయఁబడిన పద్యమీశతకమున 16-వ సంఖ్యలో నున్నది. ఇటులె కొన్నిపద్యములు భక్తిరసప్రతిపాదకములగు శ్లోకములకు ఛాయలుగాఁ గానుపించుచున్నవి. ఇందలి ప్రతిపద్యము కదళీపాకములో సుకుమార

సమాసకల్పితమై యుంటచేఁ బఠనయోగ్యముగ నున్నది. శతకమున 100 పద్యములు మాత్రమె కలవు. ఫలశ్రుతి తెలుఁగుపద్యము కందపద్యముగ నున్నది. కవిచరిత్రముగల పద్యము స్తుతివిషయిక పద్యములు లోపించి యుండునని తోఁచుచున్నది. శతకమువలన మాత్రము గ్రంథకర్తను నిరూపింప వీలు చిక్కదుగాన, సాధనాంతరము లన్వేషించి గ్రంథకర్తృనామము కాలము తెలిసికొనఁ బ్రయత్నింపుదము.

జక్కనకవి విక్రమార్కచరిత్రమునఁ గృతి పతివంశావతారముఁ జెప్పుకొనుచుఁ గృతిపతితండ్రి యగు జన్నమంత్రి నీవిధముగాఁ బ్రశంసించి యున్నాఁడు.

సీ. పరమహృద్యంబైన పద్యశతంబున
దేవకీతనయుఁ విధేయుఁ జేసె

... ...

హారితమునివంశరత్నరత్నాకరేంద్ర
చంద్రుఁడై యొప్పు సిద్ధయజన్నమంత్రి.

దీనివలన దేవకీతనయశతకము రచించినది హారితసగోత్రుఁడగు జన్నమంత్రియనియు నతఁడు దేవరాయ మహారాయల యాస్థానమున మంత్రిగ

నున్నటులఁ దెలియుటచే క్రీ. శ. ౧౬౨౨-౧౬౪౦ లోగనుండియుండుననియుఁ దలంప వీలుకలుగుచు న్నది. ఇతరాధారములు లభించువఱకు దేవకీనందన శతకమురచనా కాలము గ్రంథకర్తృనామము పై నిర్ణయముతో సరిపుచ్చుకొనవచ్చును. ఈశతక మున వ్యాకరణదోషములు గనుపట్టుచున్నవి.

అయినను అప్పకవివంటి లాక్షణికుఁడు ఇందలి పద్యములు ఉదాహరణమునకుఁ దీసికొనుట వలన నీశతకప్రశస్తి యప్పకవికాలమునకె సుప్రసిద్ధముగా నుండె ననుటకు సంశయము లేదు. లిఖిత ప్రతి యొకదానిలో నీశతకము కవిరాక్షసుఁడు వ్రాసినటులఁగలదు. కవిరాక్షసుఁడేజన్న య్యకవియో యాబిరుదనామ మెవరిదో తెలియంగ వీలుకాదు. మఱియు నాపద్య మొకప్రతియందే గానవచ్చుట వలన నెంతవఱకు విశ్వసనీయమో యెఱుంగనయితి గాదు.

ఈ శతకమును నిర్దుష్టముగా ముద్రించి యాంధ్రదేశీయుల కందించిన వావిళ్లవారి ప్రయత్నము ప్రశంసాపాత్రము.

నందిగామ
1-1-25

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీ కృష్ణాయ నమః.

వెన్నెలకంటి జన్నయ్యమంత్రికృత

దేవకీనందనశతకము

శా. శ్రీకైవల్యరమాధినాథ నిను సర్థిం గీర్తనల్ జే
సి కా,దా కంజాతభవేంద్రనారదశుకవ్యాసాంబ
రీషార్జునుల్, నీకారుణ్యముఁ గాంచుటల్ వసుమ
తిన్ నే నెంతధన్యుండనో, నాకున్ జేకురె నట్టి
భాగ్యములు కృష్ణా దేవకీనందనా. 1

శా. శ్రీవైకుంఠనివాస గోత్రధర లక్ష్మీనాథ గోపా
ల లీ,లావిర్భావ పతంగవాహ యదువంశాంభో
ధిచంద్రోదయా, నీవే దిక్కని యున్నవాఁడను
దయన్ వీక్షించి రక్షించవే, నావిజ్ఞాపన మాల
కించు మది కృ... 2

శా. శ్రీరామావసుధాకళత్రములపైఁ జెన్నొందుపా
దాబ్జముల్, గారామారఁగఁ జూచి శేషఫణి
దాఁ గౌతూహలంబొప్పఁగా, క్షీరాంభోనిధిఁ బ
వ్వళించి యమరుల్ సేవింపఁగా నొప్పని; న్నా
రాధింతు మదీయచిత్తమునఁ గృ... 3

శా. నీడల్ దేఱెడుచెక్కుటద్దములతో నిద్దంపుఁ
గెమ్మోవితో, కూడీకూడనిచిన్నికూఁకటులతో
గోపార్భకశ్రేణితో, క్రీడాశూన్యకటీరమండల
ముతో వేడ్కన్ వినోదించుచు,న్నాఁ డాశైశవ
మూర్తి నేఁ దలఁతుఁ గృ... 4

శా. అందెల్ చిన్నిపసిండిగజ్జియలుమ్రోయన్ మేఖ
లాఘంటికల్, క్రందై మ్రోయఁగ రావిరేక నుదు
టన్ గంపింప గోపార్భకుల్, వందారుల్ గన
వెన్నముద్దలకునై వర్తించుమీబాల్యపుం, జందం
బౌ దివిజుల్ నుతించుటలు కృష్ణా దేవకీనం
దనా. 5

శా. వేదోద్ధారకుఁగా సుధాప్రభవుఁగా విశ్వంభరా
వాహుఁగా, వాదావిర్భవుఁగాఁ ద్రయీవటువుఁ
గా వర్ధిష్ణుతాయుష్యుఁగాఁ, గోదండాశుగపా
ణిఁగా బలునిఁగా ఘోరవ్రతచ్ఛేదిఁగా, నాదిబ్ర
హ్మాముఁగాఁ దలంతు మదిఁ గృ... 6

మ. అమరుల్మ్రొక్కులచే మునుల్నుతులచే నార్యు
ల్మహానిష్ఠచే, సమరోత్సాహజనుల్ పునశ్చరణ
చే సాధుల్ దయాబోధచే, నమితోదారకళా
ఢ్యు లర్పణలచే నధ్యాత్ము లైక్యంబుచే, సమతం
గాంచిరి మీపదాబ్జములు కృ... 7

మ. జపముల్ సేయఁగ నేర నీమమున నిచ్చల్పూజ
సేయంగలే, నుపవాసవ్రతభక్తిచొప్పెఱుఁగ
వేదోక్తక్రమస్థుండఁగా, నపరాధంబులు నాయె
డం దలఁచు నేనజ్ఞాని నెబ్భంగులన్, జపలుం డం
చు నుపేక్ష సేయకుము కృ... 8

మ. సుకరంబై సురసేవ్యమై సులభమై సువ్యక్తమై
యుక్తమై, ప్రకటంబై పరమార్థమై ప్రమదమై
ప్రద్యోతమై పథ్యమై, యకలంకామృతమై య
మోఘుతరమై యానందమైయందమై,సకలంబులన్
భరియించు మీనామహిమ కృ... 9

శా. కొండల్పంటికవీశ్వరుల్ శతకము ల్గూర్పంగఁ
గోటానకో, ట్లుండన్ నీవును జెప్పఁబూనితి వదే
మో యంటివా వింటివా, వండే నేర్పులఁ బెక్కు
రీతుల రుచుల్ వర్ణింపవే శకముల్, దండిన్
నామన వాలకింపు మదిఁ కృ... 10

శా. చన్నే నిన్నును బాలుఁగాఁదలఁచి యిచ్చంబూత
నాకాంతదాఁ, జన్నుల్నిండఁగఁ జేఁదుఁబూసికొని
యాచన్బాలు నీకిచ్చినం, జన్నుంబాలకు లో
నుగాక యసురన్ సాధించియాయింతికిన్,సన్నన్
ముక్తి యొసంగి తీవు భళి! కృష్ణా దేవకీనందనా.

మ. విలసిల్లన్ పదియాఱువేలసతులన్ వీక్షించి వా

రింఢ్లలో, వలవర్తించుచు నుండి పీటఁ గలగో
పస్త్రీలనెల్లన్ గడుం, బలిమిన్ బట్టి రమించినాఁ
డవు భళీ ప్రాజ్ఞుండ వీవాదు భూస్థలి నీవేకద కొం
టదేవరవు కృ.... 12

మ. పాలుపొందన్ నడిరేయిఁ గుక్కుటరవంబుల్
చూపి గోపాలకా, వళి విభ్రాంతులఁ జేసి మంద
లకు నై వారేగఁ దత్కామినీ, కలనాయత్న
ము తాప్రచూడగతులం గావించి నీకీర్తి రచ్చ
ల కెక్కం గడుగొయ్యదేవరవు కృ... 13

మ. అనిరుద్ధాచ్యుత యీశ కేశవ ముకుందాధోక్ష
జోపేంద్ర వా, మన దామోదర చక్రపాణి
హలి రామా శౌరి శార్ఙ్గి జనా, ర్దన పీతాంబర
భక్తవత్సల నమో దైత్యారి వైకుంఠ వా, స నృ
సింహాంబుజనాభ ప్రోవు నను గృ... 14

మ. ఇల గోవర్ధన మెత్తితీ వనుచు బ్రహ్మేంద్రాదు
లెంతో నినుం,బలుమాఱున్నుతులొప్పఁ జేసెదరు
పద్మాక్షా కుచాగ్రంబునం, జాలక న్నెత్తినరాధ
నెన్న రిదిగో సొంపొంద సత్కీర్తి ని,శ్చలపుణ్యం
బునఁ గాక చొప్పడునె కృ... 15

శా. మత్తాళిం బింఛపుదండ యొప్పుగ నటింపంగాను
శృంగారపున్, శ్రీ లెంచంగను పిల్లఁగ్రోవిరవ

ముఁ జేకోల ముం జెక్కుచుఁ, గేలఁ మెచ్చొ
నరింపఁ గోపకులతోఁ గ్రీడారసస్ఫూర్తినీ, వాలం
గాచువిధంబు నేఁ దలఁతుఁ గృ... 16

శా. పెచ్చుల్ ప్రేలుచుఁ బిల్లఁగ్రోవిరవముఁ బెం
పొందఁగాఁ జొక్కుచుఁ, నిచ్చల్ నిన్ను భజింప
గోపగణముఁ నిత్యోత్సవక్రీడమై, నిచ్చల్
మచ్చికముచ్చటచ్చుపడఁగా హెచ్చించి కీర్తించి
నీ, సచ్చారిత్రము విన్నఁ బుణ్యమగుఁ గృష్ణా
దేవకీనందనా. 17

మ. లలనాకుంచితవేణియుం దడవ మొల్లల్ జాజు
కస్తూరికా, తిలకంబుం గఱఁగంగ లేఁతనగవుఁ
దీపింప నెమ్మోమునఁ, దళుకుల్ చూపెడి
చూపు లుల్లసిల నానారీతులఁ వేణువు, ష్కల
నాదంబుల పెంపుఁ జూపుదువు కృ... 18

మ. కలకాంచీమణికింకిణీమధురనిక్వాణంబు మంజీర
మం, జులరావంబును గొంతకొంత వినవ
చ్చెఁ బట్టలేనైతి నం, కిలి నిద్రించుట మోస
పుచ్చె హితవాగ్గేయుండు నేఁడంచు ని, చ్చలు
మీశౌర్యము లెంచు గోపతతి కృ... 19

మ. కలనైనఁ నగిరైనఁ గోప మెసఁగంగా నైనమీ
నామ నిర్మలవర్ణద్వయ మెవ్వ రేఁదలఁచినం బా

శోఘము ల్వాయు ను,జ్జ్వలభాస్వప్రతిమానచం
డకిరణవ్రాతాహతిం జీఁకటుల్, చలనం బంది
తొలంగుచందమునఁ గృ... 20

మ. నిను నెవ్వాఁడు దలంచు నీమహిమ వర్ణింపంగ
నెవ్వాఁడు నే,ర్పునఁబూనున్ నినుగొల్చునట్టిఘ
నుఁ డాపుణ్యాత్ము లోకైకమా,న్యునిఁగా ధన్యు
నిఁగా వివేకనిధిఁగా సుద్యద్గుణాంభోధిఁగా, నని
శంబుం గొనియాడఁ గోరుదురు కృ... 21

శా. శీలంబున్ గులమున్ వివేకనిధి లక్ష్మీకాంతవక్ష
స్థలిన్, హాళిం బాయకయుండు కాముకుఁడవై
హంకారవృత్తిన్ సదా, స్త్రీలోలుండన రాధతోఁ
బెనఁగుట ల్చిత్రంబులు న్నార నీ,జాలం జేమని
సన్నుతించెదను కృ... 22

శా. శ్రీలక్ష్మీధవ రుక్మిణిం గలసి కూర్మిన్ మిత్రవిందా
సునం,దాలోలాక్షులఁ గూడి జాంబవతి సత్యా
లక్ష్మణాభద్రలన్,కాళిందిన్ మరుకేళిఁ దేల్చితివి
శృంగారాంగగోపాంగనా,జాలంబున్ దనియిం
తు వౌర తుదఁ గృష్ణా దేవకీనందనా. 23

శా. ముద్దు ల్గూల్చినలాగొ వేగ మనిలో మన్నించి
గాండీవికిన్, బుద్ధుల్ సెప్పినలాగొ మోదరస
ముప్పొంగన్ యశోదమ్మకున్, ముద్దుల్గా నటి

యించులాగొ వరుసన్ మువ్వేళలన్ వేడుకన్,
చద్దు ల్మెక్కి రహించులాగొ ధరఁ గృ... 24

మ. చరణాబ్జంబులు పీడ్వ్వడన్ నిలిచి యోజన్
ధట్టిలోఁ బిల్లఁగ్రోల్,కర మొప్పారఁగ నుంచి
యింపొదవఁ జంకన్ గోల నందిచ్చి బ,ల్వ్యారుగొ
పాలురుజుట్టునుంగొలువ వేల్పుల్ గ్రుక్కిళుల్మిం
గఁగా,నరయం జల్ది భుజింపవే యడవిఁ గృ... 25

మ. మెఱుఁగు ల్దేఱుమహేంద్రనీలనిభ మహామేనన్
సమీపాటగొ, ఖురనిర్ఘాతధరాపరాగలవపంక్తి
ల్గప్పఁగానొక్క చేఁ,బురిగోలొక్కటఁ బాలకుండఁ
గొనుచుం బొల్పొంప గోధుగ్జనాం,తరవర్తిష్ణుఁడ
వైననిన్ గొలుతుఁ గృ... 26

శా. ఆధివ్యాధిహరంబు జన్మమరణవ్యాపారదుష్క
ర్మదు,ర్బోధావ్యాప్తినివారణంబు సతతస్ఫూర్జజ్జ
గద్రక్షణో,న్మేధాయుక్తము భక్తవాంఛితఫలా
నీకప్రథానైకదీ,క్షాధారేయము నీమహామహి
మ కృ... 27

శా. హాలాహాలశిరోధిమాళినయనో ద్యద్భీమధూమ
ధ్వజ,జ్వాలాకీలకరాళరూక్షవిషనిశ్వాసోష్ణకృ
ష్ణానదాం,భోలీలాస్పదకాళియస్ఫుటనటద్భోగా
గ్రమధ్యంబునన్, హాళిన్ దాండవమాడు నిన్
దలఁతు గృ... 28

మ. తినదే చెట్టున నాకు మేఁక గుహ గొందిం జాము నిద్రింపదే, వనవాసంబునఁ బక్షులున్ మృగములున్ వర్తింపవే నీటిలో, మునుకల్ వేయవెమత్స్యకచ్ఛపములున్ మోక్షార్థమౌనా ముక్తికిన్, మనసే మూలము నీదుభక్తులకు కృష్ణా దేవకీనందనా. 29

శా. వింటిం గొంతగ నీమహత్త్వమును నుర్విన్ దర్శనప్రాప్తిచే, ఘంటాకర్ణుని నుగ్రసేనతనయుం గైవల్యతేజంబు నిన్నంటం జేయవెమాటమాత్రమున నిట్లాశ్చర్యమున్ బొందఁగా, నంటం బొందనివేల్పు నిన్ గొలుతుఁ గృ... 30

మ. విలసత్కావ్యకళాధురీణతలు తద్విజ్ఞాను లైన ట్టివే, త్తలకుం గా కవి యేల మూర్ఖులకు గాథల్ జెందు భాగీరథీ,నలితాంభోరుహషండమండితమరందగ్రాసమాధుర్యవాంఛలు జోడీఁగల కేల తేంట్లగతి కృ... 31

మ. చతురంభోధిపరీతభూవలయరాజానేకకోటీరరం, జితమాణిక్యవిరాజమానపదరాజీవుండు ధర్మాత్మజుం, డతికారుణ్యముచేత మత్స్యపతికిన్ లాసింపఁడే నీదుశా,శ్వతకారుణ్యముగల్గునంతకును కృ.

మ. శుకమద్గాతమకణ్వకుత్సజమదగ్నిష్వ్యదంకశాండి

ల్యశౌ, నకపారాశరకశ్యపత్రిఘటజా హ్నేంద్ర
ప్రభూతత్రియం, బకకంజోద్భవనారదాదిముని
హృత్పంకేజసౌమ్యత్విపా, సకృపాసాగర నీకు
మ్రొక్కెదను కృ... 33

మ. వివిధోగ్రస్థవనప్రచండబలవిద్వేషావనీనాయకో,
త్సవభంజీకృతశాలి యర్జునుఁడు దోస్సత్వుండు
మత్స్యావనీ, ధవుగేహంబున నాట్యతాళధరియై
తా నిల్వ డే సన్మని, స్తవ నీసత్కృప గల్గునంత
కును కృ... 34

మ. బలభేది న్నలయించి ఖాండవవనిఁ భస్మంబు
గావించి ము,న్నెలమిఁ దైత్యులఁద్రుంచి యొక్క
టిశివున్నిర్జించి కౌరవ్యులఁ, బలి గావించి కిరీటి
బోయలకు గోపస్త్రీల నొప్పింపఁడే,యల నీ తే
జము నీవు గైకొనినఁ గృష్ణా దేవకీనందనా. 35

మ. ఇలఁ దద్వైరిన్నృపాలఫాలఫలక (?) ప్రత్యగ్రరక్త
చ్ఛటా, కలితోదారగదావిజృంభణఘుజాగర్వుం
డు భీముండు కు, క్కలకుం జాపఁడె యేక
చక్రపురిభిక్షావేళయుష్మత్సము,జ్జ్వలకారుణ్యము
గల్గునంతకును కృ... 36

మ. అతిసౌందర్య సమగ్రధైర్య ఘనశౌర్యస్ఫూర్తి
యుఁ కీర్తియు,న్నతులప్రాభవరేఖయుఁ గలిగి

చోద్యంబెన్నఁగా ఘోటక,ప్రతతిం దిద్దఁడె
నిత్యముఁ నకులుఁ డేపారంగ నీసత్కృపన్,
సతమై రాజ్యము గల్గునంతకును గృ... 37

మ. బకదైతేయమహాబలున్ సమరభూభాగంబునన్
వాయుపుత్రుకుఁ డీల్గించిన నేకచక్రపురివారల్
మెచ్చి యింటింట వంటకము ల్బెట్టిరిగాని భిక్ష
యనుమాటన్ మాన్పలేరైరి యంతకు వారల్
గాఁతేమి చాలుటకుఁ గృ... 38

మ. గహనావాసములోన నన్నలకుఁ దా గారాబు
తమ్ముండునై,విహరించేతఁటి భావికాలగతి నన్వే
షించుచున్ శౌర్యసంగ్రహుఁడై యావులఁగాచె
మత్స్యపురిలోఁ గర్మానుగుణ్యక్రియ, నృహదేవుం
డతిధైర్యమార్గమునఁ గృ... 39

మ.వినుతానేకతురంగవారణరథోర్వీనాథదివ్యన్నికే,
తనచక్రధ్వజచామరద్రఢిమతోఁ దథ్యాత్ముఁడౌ
నాసుయోధనుఁ డేకాకియుఁ బాదచారియు
నునై దర్పంబు వోనాడి పోయెను మిమ్మెట్టుఁ
దలంచి చూడకయ కృ... 40

శా. రక్షింపం దగువీరుఁ డెవ్వఁ డగు నీరాజుల్
వృథా తేజులే,మోక్షశ్రీయొసఁగన్ విభుండెవఁడు
శ్రీమోహాకృతిన్ దేవతల్, రక్షోధ్వంక్ష శుభప్ర

ఘానగరిమన్ రాజిల్లు రాజేంద్రులన్, సాక్షాద్భ్రీ
ష్మాము నీవె ధన్యులకుఁ గృష్ణా దేవకీనందనా. 41

మ. కొలిచేదిన్ వగలేకనే యడిగితే కోపించు టీలే
కనే, చెలువం బెచ్చుట కోటనే విభవముల్
చేకూరుటల్ రూకనే, బలవంతుం డగుమూఁకనే
సతి చెడున్ ప్రాణేశుపైఁ గోకనే, జలదశ్యామలశం
ఖచక్రధర కృ... 42

మ. బలశౌర్యోన్నతి శత్రులం గెలిచి సప్తద్వీపవిశ్వం
భరాస్థలి నేలించి సమస్తవైభవములన్ దీపించి
దిక్పాలకావళి కీర్తింప మెలంగు నైషధుఁడు దా
వర్తింపఁడే తొల్లి వంటలవాఁడై ఋతుపర్ణు చెంగ
టను కృ... 43

మ. ధరలో గోళకుఁ డైన పాండునికళత్రం బందు
వేర్వేఱ నే, పురకున్ బుట్టిన పాండునందనులు
దివ్యు ల్మెచ్చ వర్తింపఁ, దచ్చరితం బంతయు భార
తం బని ప్రశస్తం బయ్యె నీనామసంస్మరణప్రా
ఢిమఁ గాదె యాఘనత కృ... 44

మ. క్రతువుల్ నూఱొనరించి యింద్రపదవి న్గర్వించి
యింద్రాణికై, ధృతిఁ దూలన్ మరుఁ డేఁచఁగా న
హుషుఁ డద్దేవేంద్రుభోగానుసం, గతిగాఁ గోరిన
కుంభసంభవుఁడు గిన్కన్ దిట్టినన్ జెందఁడే, సత
తంబున్ పెనుబాముచందమును గృ... 45

మ. ఘనులన్ నీచుల నీచులన్ ఘనుల సత్కార్యాఢ్యులన్
దుష్క్రియా, జనితోద్యోగుల నర్థవంతులను
భిక్షాయుక్తులన్ భిక్షులన్, ధనికవ్రాతముగా నొన
ర్చుచును నిత్యంబున్ మహాగారుడం, బనినందించు
వినోదరాయ హరి కృ... 46

శా. శ్రీలక్ష్మీధవ వాసుదేవ వరరాజీవాక్ష పద్మాసన,
వ్యాళాధీశ్వర శర్వషణ్ముఖ శుకాద్యస్తోత్ర సత్పా
త్ర గో, పాలానీకముఖాబ్జభాస్కర కృపాపాథో
ధి నన్ గావు మూ, ర్ధాలంకార మయూరపింఛ
ధర కృష్ణా దేవకీనందనా. 47

మ. పతులు న్నేవురు నెన్నఁగాఁ గలిగి భూపాలాం
గనానీకముల్, సతతంబున్ గనుసన్నలన్ మెలఁగు
చైశ్వర్యంబుతో నుండి తా, నతిభక్తింజని యా
సుధేష్ణకును జేయం బూనదే ద్రౌపదీ, సతియాశ్చ
ర్యము నీవిలాసములు కృ... 48

శా. మీసామర్థ్యము గల్గునంతకును నెమ్మిన్ బాండు
సూనుండు నా, యాసం బొంది మహాద్భుతంబుగ
విరాటాధీశుపట్టంబులో, గ్రాసోపాయము లేక
భిక్షు వడుగన్ గాషాయముంబూని స, న్న్యాసం
బున్ ధరియింపఁడే యచటఁ గృ... 49

మ. విరటుం గొల్చినవాఁడునొక్కఁడిలఁ బృథ్వీనాథు

లన్ గూల్చి సం।గరభూమిన్ ఘనవైరివీరతతుల
న్గారించుచున్ ద్రుంచి యి।ద్ధరకు న్నగ్రజు రాజుఁ
జేసియు తుదిన్ దా నీకృపంబాయఁడే,సరిపోదే
భువి నింద్రసూనుధృతి కృ... 50

మ. అమరు ల్వద్మజువ్రాఁతదాఁటియిపుడొక్కట్బొంబు
పెద్దయ్యె దు, ర్దమదోర్దండపటుప్రతాపనిజసంరం
భామరానీకవి,క్రమదుర్వారగజాసురప్రళయమిం
కం జేయుఘాలాక్షునిన్, సమరక్షోణి జయించె
నర్జునుఁడు కృ... 51

శా.అకూరిరాత్మకులైనపాండవుల బాహాశక్తియున్
ధాత్రి వి,ర్వక్రంబయ్యెడునట్లుజేతు ననుచున్
వాత్సల్య మింపొంద నా,శక్రాత్మోద్భవు తేరిపై
దురమునన్ సారథ్యముం జేసితౌ,చక్రీ నీముని
కోలకున్ జయము కృ... 52

శా.గంభీరంబుగ రాయబారగరిమన్ గాంతేయుకా
ర్యార్థమై, శుంభల్లీలల ధార్తరాష్ట్రసభలో
సొంపార తద్వాక్యము,ల్సంభాషింపఁగ వారవ
జ్ఞ దలఁపన్ సర్వంబు నీవైనచో,శంభుండే యె
ఱుఁగున్ భవన్మహిమ కృష్ణా దేవకీనందనా. 53

శా.ఏలావిద్యలు సొంపు రూపవిభవం బేలా కులీన
త్వమున్, శీలత్వంబును నేల యేఁటికి వచశ్రీష

యేల బాహాబలం, బేలా చాతురి మీకృపాగ
రిమ నిక్షేపంబు లేకుండినన్, జాలిం బొందినం
గల్గునే సిరులు కృ... 54

శా. సర్వజ్ఞుండును సర్వలోకగురుఁడున్ సర్వంసహా
నాథుఁడున్, సర్వేశుండును సర్వసాధకుఁడునౌ
సర్వేశ నీమూర్తిదా, సర్వంబు న్గలిగించు పెంచు
నణఁచున్ సుదేహమేలాస్మృతుల్, 'సర్వంవిష్ణు
మయంజగ' త్తనఁగ కృ... 55

మ. పుడమిన్ బెద్దలబోటివారి నడుగం బోరాదె
చోద్యంబు ప్రాల్కడలిన్ గల్గినముద్దరాలు గలు
గంగాఁ బూర్వకాలంబునన్, పొడవెల్లన్ గడు
తగ్గి దానవునితో బొంకైనమాటాడి మూఁడ
డుగు ల్నేలను వేఁడఁగాఁ జనవు కృ... 56

శా. రంగత్ప్రౌఢిమ భార్గవుం గెలిచి కౌరవ్యుల్ భ
యం బంద వీరాంగంబుం ధరియించి జీవము
సతంబై యుండ వర్తించు నా, గాంగేయుండు
శిఖండిచేతఁ దెగె నీకారుణ్యముం దప్పియుం, డం
గా మృత్యువుఘాటి కోపుదురె కృ... 57

శా. అకూరస్థితి నుండఁగా వలయురాజాస్థానమ
ధ్యంబునన్, వక్రింపం బనిలేదు ధర్మమునకై వ
ర్తింపఁగాఁ బోయినన్, శుక్రాచార్యుని కన్నుఁ

బో నడఁచవే నూటికిన్ గుళాగ్రంబునన్, జక్రీ
నీకరపంకజాతమున కృ... 58

మ. వరసౌందర్యవివేకధైర్యనయధీ వాత్సల్యధారే
యుఁ డీ,ధరణీనాయకరత్న మంచు మహితార్థం
బాశ్రితశ్రేణికిన్,స్థిరసామ్రాజ్యవిభుత్వ మాధురీ
పునికిన్ దేజంబు గా నిచ్చి తా,సరణిన్ విరాకృ
ప గల్గువాఁ డగుట కృష్ణా దేవకీనందనా. 59

శా. ధారాపూర్వముగాఁగ సంయమికి స_ప్తద్వీపము
ల్ సూనృత, ప్రారంభంబున నిచ్చి చేతితడియా
ఱన్ లేక వ_ర్తింపఁడే, శారీరార్థముగొంచు భి
క్షుము హరిశ్చంద్రుండు యాగాదిసం,చారుం
డిందు మనండె తొల్లి హరి కృ... 60

మ. పటుబాహాబలస_త్త్వవైఖరుల దిక్పాలుల్ ప్రశం
సించునం,తటివాఁడయ్యుఁద్రిశంకునందనుఁడుకాం
తారత్నముఁ విక్రయిం, చుటలున్ నీమహిమం
బుచేతఁ గద యిట్లాశ్చర్యమే మర్త్యు లెం,తటి
వారైనను నేమిచేసెదరు కృ... 61

మ. తనశౌర్యోన్నతి యుగ్ర సాధనముగా దాక్షాయ
ణీశున్ శివున్, దనరన్ మెచ్చఁగఁజేసి లోకము
జయస్తంభంబుగావించియున్,మును దాఁ జేసిన
కర్మవార్ధిఘనమై ముంపం గడుంబాలు చేఁ,జనఁడే
దుర్మతి విక్రమార్కుఁ డిల కృ... 62

మ. తెగువన్నిర్జరులన్ జయించుచు మదోద్రేకంబునన్ గానలో, మృగనేత్రన్ ధరణీతనూజ నసురుస్త్రైచ్ఛంగఁ దాఁ దెచ్చి న,వ్వగలం బెట్టి విధిప్రయత్నమున నిర్వంశంబుగా రాముచే, జగతిం గూలఁడె యా దశాననుఁడు కృ... 63

మ. పరనారీహరణం బొనర్చినమహాపాపాత్ముఁ డారావణుం,డరయన్నాతనితమ్ముఁడై నదనుజుండత్యంతసద్భక్తితో, శరణన్నం దయఁ జూచి యగ్రజుని రాజ్యం బిచ్చి రక్షింప వా,సగణిన్ నీపదభక్తియే ఘనము కృ... 64

మ. వెఱచైనన్ మఱచైనఁ గార్యముతఱిన్ వేసారుచున్నైన యా, దరమొప్పైనను మాయనైన నృపతుల్ దండింపఁగా నైననున్, బరిహాసంబుననైన మిమ్ము నుడువన్ బ్రాపించుపుణ్యాత్మకుల్, నరకావాసముఁ జేర రాఘనులు కృష్ణా దేవకీనందనా. 65

మ. నాసటన్ గన్నులఁ గట్టి వేల్పుసతి నెంతో భక్తితోఁ జూడఁగా, నిసుమంతైన భయంబులేక తలమీఁదెక్కె న్నదట్టుండ నీ,చసుధన్ భర్తలు స్త్రీల కెవ్వరయినన్ వశ్యాత్ములై మట్టులే,కసమిషశ్రీం దల కెక్క నుండుదు రె కృ... 66

మ. కరితోఁ దోఁచు మృగేంద్రుతోఁ నరుఁడు బంగారంబు
తోఁగంచు భాస్కరుతోఁ మిణ్ణురుబుర్వ్వకల్పకము
తోఁ గానుంగు రత్నాకరేశ్వరుతోఁ నూపరల
ల్వాలంబు నురుశేషస్వామితోఁ మిద్ధయుక్, సరి
యైనన్ సరి మీకు దైవములు కృ... 67

మ. నుతలోకప్రతిసృష్టి నిర్మలకళానూత్నాబ్జగర్వ్వున్
మహాప్రతిభున్ గౌశికుఁ గుక్కమాంసము భు
జింపంజేసి మాలాతనిన్, బతిమాలింపవె చండ
చండతరశుంభత్త్వంబు పల్కాఱు నాశతఁ బొం
దింపవె దేవ దేవమయ కృ... 68

మ. వరభోగాధ్వరదానధర్మగుణముల్ వర్జించి తృ
ష్ణారతిన్, నరులత్యంతము మూఢలోభమతులై
నారీరతిం గూర్పఁగాఁ, దరముం గానిధనంబు త
స్కరవరుల్ ధాత్రీశులుం జేకొనున్,సరఘువ్రాత
ము జేర్చు తేనెక్రియఁ గృ... 69

మ. ఖలవాక్యప్రతిపాలకుల్ పరధనాకాంక్షుల్ పర
స్త్రీరతుల్, కులధర్మౌఘనిబద్ధచిత్తులు నయాంకూ
పారపారంగతుల్, కలుషుల్ రాజులువారిసేవకు
లకెల్లం గల్గు నత్యంతనిశ్చలసౌఖ్యంబులు ని న్భ
జింపఁగను కృ... 70

శా. బొంకు ల్లతులు నిత్యసంభరితసంభోగారతుల్

దుర్మదా, హంకారంబులు కోట్లసంఖ్యయగువో
హంబా యనంతంబు దుష్పంకాభార మపారమి
న్ని గలభూపవ్రాతసర్పాళిని, శ్శంకం బ్రాజ్ఞులు
చేరం బోవుదురె కృష్ణా దేవకీనందనా. 71

శా. చీమల్ పుట్టలు పెట్టుచుండ నవి విస్తీర్ణంబు
గావించినన్, పాముల్ జేరినరీతి లోభిజనసంప
న్నార్థరాసుల్ వృథా,భూమీపాలుర పాలుగాక
చనునా పుణ్యంబులే ల్లోల్లరో, సామాన్యంబు
ధనాధినాథులకుఁ గృ... 72

మ. అదనం బ్రొద్దుటినీడచందమున నిచ్చల్ స్రుక్కి
దుష్టాత్మునం,పదపెంపై ధరనిల్వదించుకయుసౌభా
గ్యప్రభాభాసిత్రైమై, పొదలున్ మాపటినీడకై వడి
భవత్సూజావిధేయజ్ఞుఁడై, సదయుం డైనను లేమి
జేకురునె కృ... 73

శా. కీడున్ మేలును వచ్చుఁ గర్మవశతన్ క్రీడాగ
తిన్ జోకలై, యోడల్ వచ్చును బండ్లు నో
క్కొడధరన్నొక్కప్పుడున్ బండ్లపై, నోడల్ నాఁ
గద దేశకాలగతి శీతోష్ణంబు లీరితి నే,జాడన్
వచ్చును దుఃఖసౌఖ్యములు కృ... 74

శా. అంతశ్శత్రుల గెల్వలేరు మమతాహంకారము
ల్మానలే,రంతే మూర్ఖము వీడలేరు భవదీయాంఘ్రి

ద్వయీచింతనా, చింతారత్నముఁ గానలే కిల
ను దుశ్చిత్తుల్వ్రథా వేదవేదాంతంబుల్ చదు
వంగ నేమి యగుఁ గృ... 75

శా. నానావేదపురాణశాస్త్రముల నానందింపఁగా
నిత్యమిం, పౌనార్య ల్వినుతింప ధార్మికరహస్యం
బుల్విన న్వచ్చునా, నా నామాంకభవద్వివేకుల
కమ్ము న్నాశ్చర్యమే సత్వరా,జ్ఞానాధిక్యముగాని
ము_క్తిగని కృ... 76

శా. గట్రాలన్ బలుకానలన్ గుహల గంగాసింధు
దేశంబులన్, వట్రాతావుల దేహమెల్లఁ జెద
రన్ వర్తించినన్ మేరువున్, చుట్రా యేఁబది
మార్లుమెట్టినమనశ్శుద్ధుండు గాకుండినన్,చట్రా
వానిప్రయాస మంతయును గృష్ణా దేవకీనందనా.

శా. గంగాజన్మపదాబ్జమందు నభిషేకంబు ల్సదా
గాంచెదన్, అంగారార్చనచేసి పారణము
నన్ నర్పింతు నంభోధరా, శృంగారాధిపశా
స్త్రుభాభరణ యేశృంగారముల్ జేతు మీ,కంగీ
కారము గాఁగ నాతరమె కృ... 78

మ. అతిమోహాంధులఁ బాపకర్ముల మహాహంకా
రులన్ దోషదూ,షితులన్ గర్వితదుర్విచారులఁ
బ్రశంసింపం †బ్రశంసింపఁగా,శితిపర్యా_ప్తిదినంబు

† ప్రపంచవ్యవ, స్థితపర్యా ప్తిదినంబు లేగి.

లొంది త్రిజగద్విఖ్యాతయుష్మత్సము, న్నతసేవా
భిముఖుండనైతి నిట కృ... 79

మ. పలుమాఱుల్ ఇహభోగకాంతుసభలన్ పొండి
త్యముల్ సేయువా, రలయజ్ఞానము మాన్పఁగాఁ
గలరె యెట్లైనన్ బ్రకాశించుకో, మలదీపాళి
తొలంగఁ ద్రోయునె భవన్మాయాంధకారంబు
న్నుజ్జ్వలితానందమయస్వరూపయుత కృ... 80

శా. ఉర్విం బాఱుమహానదీజలము లాయూరూరునం
దెల్లఁ గూ, డురుఘోషంబున వంకలై కలియఁగా
యోగ్యంబులైనట్లు మీ, స్మరణఁ నాసుడువున్
సదాశుభములై సంపూజ్యముల్ గా భవ,చ్చర
ణంబుల్ మది నిల్పి కొల్చెదను కృ... 81

శా. బాలక్రీడలఁ గొన్నినాళ్లు పిదపన్ భామాకు
చాలింగనా, లోలాభ్యున్నతిఁ గొన్నినాళ్లు మఱి
యిల్లున్ ముంగిలిం గొన్నినా, ల్పీలలన్ విహ
రించితిన్ సుఖఫలం బెందేనియున్ లేదుగా,చా
లన్ నీపదభక్తిఁ జేసెదను కృ... 82

మ. మతిలో మిస్సుఁదలంచుపుణ్యుఁడిలఁదామాయన్
స్వదారాదుల, న్వేతలం బోర్లఁడు భాగ్య
వంతుఁ డగుఠీవిన్, దివ్యమృష్టాన్న సం,గతిలోనా
డుజనుండు భిక్షము నొసంగన్ నేర్చునే శూలు

భృచ్ఛకు రాస్యప్రముఖాసురప్రణుత కృష్ణా దేవ
కీనందనా. 83

శా. అన్నంబైనను దక్రమైన దగుతోయంబైన
నభ్యాగతుల్, దన్నాశించిన నేమియు న్నిడక
యేధర్మంబునుం జేయ కే, మన్న న్నారకయుండు
జీవశవము ర్త్యశ్రేణి యిద్ధాత్రిలో, చన్న న్నేమగు
నేమగుణ్ గలుగc గృ... 84

శా. ప్రారబ్ధానుభవంబు దీఱ కపవర్గప్రాప్తి లేదం
డ్రుగా, ధీశ్రేష్ఠు లనంతకోటులిక నైతే వారి
కర్మంబులున్, ప్రారబ్ధంబులు గావె ముందటను
నోభ్రాజ్ఞ సైరించి నా, ప్రారబ్ధంబులc దీర్పవే
కరుణc గృ... 85

శా. శ్రీజన్మప్రభుతావిశేషుc డగు రాజేంద్రుండు ధీపా
లనా, జ్ఞాజాగ్రత్త్వనిదానకీర్తియుత రత్నాలతు
ణాధీశుడై, రాజిల్లున్ బహుకష్టుcడైన ధరసా
మ్రాజ్యంబు బాలించుచో, నైజంబై తగునా
విశేషములు కృ... 86

మ. సమదద్వేషుల సంగరాంగణమునన్ సాధించి సా
మ్రాజ్యసౌఖ్యము దాcగాంచి సహించి చొప్పడు
వివేకప్రాజ్ఞగ్లాంచుభూరమణశ్రేష్ఠుcడు తావకా
నుచరుడై రాణించు శిక్షించు దుష్టమతి భ్రష్ట
మదాంధశత్రువుల కృ... 87

మ. విగతక్లేశులు వీతకిల్బిషమయుల్ విజ్ఞానవిద్యా
విధుల్, నిగమార్థజ్ఞులు నిశ్చలవ్రతయుతుల్
నిర్వ్యాజనిష్ఠాయుతుల్, సుగుణుల్ సూనృతవర్త
నుల్ శుభకరుల్ శుద్ధాంతరంగుల్ శుభుల్,
జగతీమండలి నీదు సేవకులు కృ... 88

శా. దీనుల్గల్గిన నీదురక్షణగుణాధిక్యంబు రాణించు
నా, దీనుం డెవ్వఁడు లేఁడు నీదుకరుణాదృష్టిం
గృతార్థుల్ జుమీ, నేనే దీనుఁడ నన్నుఁ బ్రోవు
శరణంటిం ద్వన్ముఖోదీర్ణను, జ్ఞాన శ్రీకరమూర్తి
నమ్మితిని కృష్ణా దేవకీనందనా. 89

శా. పాత్రాపాత్రవివేకము ల్పనుసె పాపం బెచ్చె
ధర్మంబునుఁ, మిత్రఘ్నత్వము కల్లలాడుటయు
స్వామిద్రోహముం గొండెముఁ, ధాత్రిం బూ
జ్యములయ్యె సజ్జనులచందం బెట్లు రక్షించెదో,
సత్రాజిత్తనయామనోరమణ కృ... 90

మ. అరయన్ *శంతనుపుత్త్రుపై విదురుపై నక్రూరు
పైఁ గుబ్జపై, నరుపై ద్రౌపదిపైఁ గుచేలునిపై
నందవ్రజస్త్రీలపైఁ, బరఁగం గల్గు భవత్కృపార
సము నాపైఁ గొంత రానిమ్ము మీ, చరణాబ్జంబుల
నమ్మినాఁడ హరి కృ... 91

* చందనగంధిపై.

మ. అనుకూలాన్విత యైనభార్యయును ధర్మార్థంబు
లై నట్టినం, దనులుఁ సజ్జను లైనసోదరులు నె
న్నంగల్గు సంపత్క్రియా, ఘనుఁడై నట్టి సహాను
భావుఁడె భవత్కారుణ్యదృగ్జాలభా, జనుఁ డప్పు
ణ్యుని జూచినఁ శుభము కృ... 92

మ. శరణాగత్యనురక్తి? భక్తి జనరక్షాసత్కృపాసే
వ్యస,త్కరుణాపూరసుధారసంబు గలశృంగారం
రంబు మీమూర్తియుం,వరణోపాయ మెఱుంగ
లేని కలుషాధారుఁ ననుం దావక, స్మరణా
ధీశుఁజేయు మొక్కెదను కృ... 93

మ. ప్రలయాభీలకరాళదావదహనప్రజ్వాల మజ్జో
దరా ! జ్వాలానాకారము దాల్ప దానిమొదు
టఁ సంతప్తసంతాపహాం, ఛలు దివ్య ల్మునులుం
గృశాస్యులగుచుం జల్లార్పఁగాలేక ని,చ్చలునీపా
దములే భజించెదరు కృ... 94

మ. మొఱయాలింపవొ మానమున్నిలుపవో ముల్లో
క మేలింపవో, మఱఁదీ యంచును వెంటనేతిరు
గవో మన్నింపవో యందుమో,కరినో ద్రౌపదినో
సురాధిపతినో గాండీవినో యెవ్వఁడఁ, ధర నిఁ
గొల్చినవారిలో నొకఁడ కృష్ణా దేవకీనందనా.

మ. కుటిలారాతినిశాటకోటికదళీకూటాటవీభంజనో,

ద్భటమత్తద్విపకేళిలోలము సముత్ప్రావీణ్యదై
త్యాంగనా, స్ఫుటముక్తామణిరత్నహారతిలకా
పుంజాదిలూనక్రియా, చటులజ్వాలకును నీసుదర్శ
నము కృ... 96

మ. కులిశానేకసహస్రకోటినిశిత క్రూరోరుధారాము
ఖా, కలితార్చిఃప్రభవ ప్రభావ త్రిజగత్కల్యాణ
సంధాయియై, విలసిల్లుఁ భవదీయచక్ర మఖి
లోర్వీభారనిర్వాపణో, జ్జ్వలనిర్వాహపరాక్రమ
క్రమణ కృ... 97

మ. అతికాకోలకరాళకాళియ కరోరంహశ్శిఖాస్ఫావిర్భవ,
క్షితినోనాటిన నాఁటిపాటు తలఁపన్ శంకించి
యుంకించె దా, సతతోద్వర్తులవర్ణసర్వభయ
దాంచత్పింఛచూడావతం, సతయుం గారుడకేత
నోద్ధృతియు కృ... 98

శా. నక్రోదగ్రతఁ బ్రాణవాయువులు మేనన్నిల్వఁగా
నోపవో, చక్రీ నన్ దయ గావు మన్న కరుణన్
జాజ్వల్యచక్రంబుచే, నక్రంబుం దెగఁ జూచి
కాచితిగదా నాగంబు వేగంబునన్, శక్రాద్యా
మరవందితాంఘ్రియుగ కృ... 99

మ. కరి నేలింది హుళక్కి ద్రౌపదికి కోకల్ మెచ్చి యి
చ్చింది ద, బ్బఱ కాకాసురునిం గటాక్షమునఁ

జేపట్టెం దబద్ధం బహో, శరణన్న జా బగవాని
తమ్మునికి రాజ్యం బిచ్చుట ల్కల్లయి, త్తటి నన్నే
లిన నిక్క మీకథలు కృష్ణా దేవకీనందనా. 100

క. ఈకృష్ణశతక మెప్పుడు
పైకొని విన్నట్టివారు వ్రాసినవారల్
చేకొని పఠించువారలు
శ్రీకృష్ణునికరుణ కలిగి చెలఁగుదు రెలమిన్. 101

*మ. సదయస్ఫూర్తికళల్ ఘటించు కవిరత్నశ్రేష్ఠుఁ
డుత్సాహియై, పదివేల్పద్యములందు నూటపదిస
త్పద్యంబులర్పించె నీ, పదనీరేజములందు దివ్యత
టినీపాథఃప్రపూర్ణాభిము, ఖ్యదయన్ గాంచిన
దాట మీకరుణ కృష్ణా దేవకీనందనా.

దే వ కీ న ం ద న శ త క ము
స ం పూ ర్ణ ము.

---

* అడయారు లైబ్రరిలోని పుస్తకపాఠము.

పీఠిక.

ఈనారాయణశతకము గేయముగఁ బూర్వ కవి యెవరో రచించెను. ఇందలి గేయము పదలాలిత్యముతోఁ గూడికొని చదువుటకు ననుకూలమగు మృదుశైలిలోఁ బండితపామరరంజకముగా నున్నది. ఇందలి రచనసందర్భము, కవితాప్రౌఢి, విషయసంగ్రహణముఁ బరిశీలింప నీగ్రంథకర్త సంస్కృతాంధ్రములలో విద్వాంసుఁడనియు శిశుబాలబోధకై వేదాంతభావములను బదములలో నిముడ్చ సంకల్పించి యీపాత్తమును రచించెనని తోఁచుచున్నది. "సూక్ష్మములో మోక్ష" మన్నటుల ఈశతకము మిగులఁ జిన్నదైనను అద్వైతసంప్రదాయానుకూలము లగు తత్త్వరహస్యములను సుబోధముగ నెఱింగించుచున్నది.

మొదట మానవుఁడు యుక్తాయుక్తజ్ఞానశూన్యుఁడై స్వేచ్ఛగ సంచరించి విషయాదిసౌఖ్యములనుభవించి విసుఁగొంది తత్త్వవిచారమునకుఁ దొరకొనుట సహజముగాన, కవియుఁ దొలుత స్వేచ్ఛావర్తనను దానఁగలకష్టములు దెలిపి పిదప నీశ్వరతత్త్వనిరూపణ మొనరించుఁ బ్రపంచసృష్టి నెఱుంగఁ

జేసెను. తరువాత క్రమముగ నిందు మానవజన్మసం దర్భము, బాల్యకౌమారయౌవనాద్యవస్థలు, పిదప గురూపదేశమువలన మోక్షధర్మములు గ్రహించు విధము, మనోహరముగ వర్ణింపఁబడెను.

ఇందు భగవద్గీతాది వేదాంతగ్రంథములలోఁ బ్రతిపాదింపఁబడిన తత్త్వరహస్యములు సుబోధము లగు తేటతెలుఁగుమాటలతో వివరింపఁబడుటచే వేదాంతశాస్త్రానుభవము స్వయంకృషితో నార్జింప నెంచిన స్త్రీబాలుర కిది యనుకూలముగ విషయ ప్రవేశమునకు సులభమార్గముఁ జూపుచున్నది.

చిదచిదీశ్వరభావములు, మాయాస్వరూపము, షడ్గ్ద్ర్యశ్యములు, ప్రకృతిస్వరూపము, తత్త్వములు, పంచీకరణము, గురుశిష్యధర్మములు లోనగుమహత్తరవిషయము లింత సులభమగుశైలిలో గేయముగ వ్రాసి ప్రాకృతజనులు తరించు త్రోవఁ జూపినగ్రంథకర్త ప్రశంసాపాత్రుఁడు.

శతకమువ్రాసిన కవిపేరుగాని కాలముగాని గుఱుతింప నాధారములు కానరావు.

నందిగామ. }
1-1-25. }

ఇట్లు భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు.

నారాయణశతకము.

శ్లో. నమామి నారాయణపాదపంకజం
వదామి నారాయణనామ నిర్మలమ్,
భజామి నారాయణతత్త్వ మవ్యయం
కరోమి నారాయణపూజనం సదా.

శ్లో. ఆలోడ్య సర్వశాస్త్రాణి
విచార్య చ పునఃపునః,
ఇద మేకం తు నిష్పన్నం
ధ్యాయే న్నారాయణం సదా.

శ్రీరమాహృదయేశ్వరా
భక్తజనచిత్తజలరుహభాస్కరా
కారుణ్యరత్నాకరా
నీవె గతి కావవే నారాయణా. 1

పాపకర్మములఁ జేసి
నరకకూపములఁ బడఁజాల నికను
నీపాదభక్తి యొసఁగి
యొక్కదరిఁ జూపవే నా...

దానధర్మములఁ జేయ
  నేర నీదాసులను బొగడనేర
నానేరములఁ దలఁపక
  దయచేసి నన్నేలు నా.... 3

ఆన యించుక లేకను
  దుర్భాష లాడు నాజిహ్వయందు
నీనామచతురక్షరి
  దృఢముగా నిలుపవలె నా... 4

ఒకటి పరిశుద్ధి లేక
  నాజన్మ మకట వ్యర్థం బాయెను
అకలంక మగుమార్గముఁ
  జూపవే సకలేశ నా... 5

వేఁగి లేచినది మొదలు
  సంసారసాగరంబున నీఁదుచు
నీగుణము లొకవేళను
  తలఁపఁగదె మేలనుచు నా... 6

లోకవార్తలకు మరిగి
  కరమొప్ప మీకథల విననేరను
ఏకరణి భవజలనిధి
  తుదముట్ట నీఁదుదును నా... 7

ఇల మనుజజన్మ మెత్తి
  సుజ్ఞాన మించుకంతయు లేకను

కలఁక జెందెడుచిత్తముఁ
స్వచ్ఛంబుగాఁ జేయు నా... 8

ఎంతపాపాత్ముఁ డైన
మిముఁ దలఁచి కృతకృత్యుఁ డౌను పుడమి
నింతపరుసము సోఁకిన
లోహంబు హేమమౌ నా... 9

కామాంధకారమునను
పెక్కుదుష్కర్ములఁ జేసి నేను
నీమఱుఁగుఁ జొచ్చినాను
నామీఁద నెనరుంచు నా... 10

సమయ మయినపుడు మిమ్ముఁ
దలఁచుటకు శక్తి గలుగునో కలుగదో
స్మరణతోఁ దలఁతు నిపుడె
నాహృదయకమలమున నా... 11

ఆటలన్నియు అంకులు
నే నాడు మాటలన్నియు బొంకులు
పాటింప నింతకైన
నున్నదే పాపంబు నా... 12

వావి దప్పినవాఁడను
దుష్క్రియావర్తనుఁడ నగుదు నేను
పావనునిగాఁ జేయవే
నను పతితపావనుఁడ నా... 13

దేహామే దృఢ మనుచును
    తెలిసి నే మోహాబద్ధుఁడ నగుచును
సాహసంబునఁ జేసితి
    నే గురుద్రోహంబు నా... 14

ఎన్ని జన్మము లాయెనో
    నేఁటి కెందెందు జన్మించినానో
నన్ను దరిజేర్పఁ గదవే
    యిఁకనైన నాతండ్రి నా... 15

యమకింకరులఁ దలఁచిన
    నాగుండె ఝల్లుమని యనుచున్నది
యమునిబాధల మాన్పను
    మాయప్ప వైద్యుఁడవు నా... 16

అరయ కామక్రోధముల్
    లోభంబు మోహామదమత్సరములు
తఱుఁగ వెప్పుడు మనసున
    నిన్నెపుడు దలఁచెదను నారాయణా. 17

ఆశాపిశాచి బట్టి
    వైరాగ్యవాసనలఁ జేరనియదు
గాసి పెట్టుచు నున్నది
    నే నేమి సేసెదను నారాయణా. 18

తాపత్రయంబు జెంది
    చాలపరితాప మొందెను చిత్తము

నీపాదముల నమ్మిన
చల్లనై నిలువఁగల నారాయణా. 19

చింతాపరంపరలచేఁ
జిత్తంబు చీకాకుపడుచున్నది
సంతోషమునఁ గూర్పవే
దివ్యప్రసాదమును నా... 20

ప్రాయమెల్లను బోయెను
ఆశ లెడఁబాయఁజాలక యున్నవి
మాయాప్రపంచ మేల
చేసెదవు మాయయ్య నా... 21

శరణుఁ జొచ్చినవాఁడను
నేఁ జేయుదురితముల నపహరించి
పరమపద మొసఁగఁగదవే
యింకనైనఁ బరమాత్మ నా... 22

సంకల్పములు పుట్టిన
కర్మవాసనల దృఢముగఁ జేయవు
సంకటము నొందించకే
నను సత్యసంకల్ప నా... 23

ఒకవేళ నున్నబుద్ధి
యొకవేళ నుండ దింక నేమిసేతు
విశదంబుగాఁ జేయవే
నీవు నాచిత్తమున నా... 24

నెట్టుకొని సకలజీవ
　　కోటులను నోట భక్షించినాను
పొట్టకొఱకై నీచుల
　　సేవించి రట్టయితి నా... 25

నేను బుట్టినది మొదలు
　　ఆహారనిద్రలకు జనెఁ గాలము
పూని యెప్పుడు సేయుదు
　　నీపదధ్యానంబు నా... 26

ప్రొద్దు బోవక యున్నను
　　వేసరక పొరుగిండ్ల తిరుగుఁ గానీ
బుద్ధిమాలిన చిత్తము
　　నీయందు పొందదే నా... 27

ఎన్నివిధములఁ జూచిన
　　నిత్యమును హృదయమున నిను మఱువక
యున్నంతకన్న సుఖము
　　వేఱొక్కటున్నదే నా... 28

లాభలోభముల విడిచి
　　యిహాపరము లనుఫల మ్మాసింపక
నీభక్తులైనవారు
　　ధన్యులై నెగడెదరు నా... 29

ముందు నీసృష్టి లేక
　　సచ్చిదానందస్వరూపంబును

పొంది భేదము నొందక
బ్రహ్మమై యుందువఁట నా... 30

కాలత్రయాబాధ్యమై
మఱి నిరాకారమై యుండుకతన
జాలఁగాఁ దత్త్వజ్ఞులు
తెలియుదురు సత్తనుచు నా... 31

జ్ఞానస్వరూపమునను
నాజడమె జడపదార్థములనెల్లఁ
గానఁగాఁ జేయుకతనఁ
జిత్తంద్రు ఘనులు నిను నా... 32

సుఖదుఃఖముల రెంటిని
వేఱగుచు సుఖరూప మైనకతన
సఖిల వేదాంతవిదులు
ఆనంద మంద్రు నిను నా... 33

గుణ మొకటి యైనలేని
నీయందు గుణమయంబైన మాయ
గణుతింపఁ గనుపట్టెడు
దర్పణము కైవడిని నా... 34

అందు ప్రతిబింబించిన
చిత్సదానందసముదాయ మెల్లఁ
జెందు నీశ్వరభావము
త్రిగుణసంశ్లిష్టమయి నా... 35

సత్త్వంబు రజము తమము
　　ననుమూఁడు సంజ్ఞలను క్రమముతోడ
తత్త్వజ్ఞు లేర్పరింప
　　తద్గుణత్రయములను నా... 36

ప్రకృతినీయందు లీన
　　మయియుండి వికృతిఁ జెందిన పేర్లను
సకలప్రపంచ మిటులఁ
　　గనుపట్టె సకలంక నారాయణా. 37

మీరు సంకల్పించిన
　　యట్టిప్రకారమును జెందు మాయ
ఆరూఢి వివరించెద
　　నవ్విధం బప్పయ్య నారాయణా. 38

పంచభూతములు మనసు
　　బుద్ధియును ప్రకటాహంకారంబును
నెంచంగ నాయెమాయ
　　యిదిగా ప్రపంచంబు నారాయణా. 39

భూతపంచకతత్త్వసం
　　ఘాతమునఁ బుట్టె నంతఃకరణము
ఖ్యాతిగా నందుఁ దోఁచె
　　చిత్తు జీవాత్మాయె నారాయణా. 40

వెస మనోబుద్ధిచిత్తా
　　హంకారవృత్తు లంతఃకరణము

ప్రచురించు నవి నాలుగు
    తత్త్వరూపము లాయె నా... 41
భౌతికరజోగుణమును
    నేకమై ప్రాణంబుఁ బుట్టించెను
వానిభేదములచేత
    పంచభావము లాయె నా..... 42
అలరు ప్రాణ మపానము
    వ్యానం బుదాన యానోదానముల్
తలఁప నీసంజ్ఞ లమరెను
    వాయుతత్త్వము లొప్పు నా... 43
ప్రత్యేక భూతసత్త్వ
    గుణములను పరఁగ బుద్ధీంద్రియములు
సత్త్వమున జనియించెను
    తత్త్వపంచక మగుచు నా... 44
చెవులు చర్మము కన్నులు
    జిహ్వ నాసికము పేరులచేతను
తగిలి బుద్ధీంద్రియముల
    విషయసంతతి దెలియు నా... 45
భౌతికతమోగుణమున
    విషయములు తఱుచుగా జనియించెను
శబ్దకస్పర్శరూప
    రసగంధనామములు నా... 46

తాదృశరజోగుణమున
　　జనియించె నరకకర్మేంద్రియములు
ఐదుతత్త్వము లగుచును
　　కర్మనిష్ఠాదులకు నా... 47

వాక్పాణిపాదపాయూ
　　పస్థలను వానిపేళ్లమరుచుండు
పక్వాహ్రపయులకుఁ దెలియు
　　నీవిధము పరమాత్మ నా.... 48

పలుకు పనులును నడుచును
　　మలమూత్రముల విడుచు నీయిదును
వెలయ కర్మేంద్రియముల
　　విషయములు నలినాక్ష నా... 49

పరఁగఁ జంద్రుండు బ్రహ్మ
　　క్షేత్రజ్ఞుఁ డిరవొందు రుద్రుండును
వరమానసాదులకును
　　అధిపతులు వివరింప నా... 50

అరయ దిక్కులు వాయువు
　　సూర్యుఁడును వరుణుండు నశ్వినులును
పరగ శ్రోత్రాదులకును
　　అధిపతులు పరికింప నా... 51

అనలుఁ డింద్రుఁడు విష్ణువు
　　మృత్యువును అలప్రజాపతియుఁ గూడి

యొనర వాగాదులకును
 అధిపతులు పరికింప నారాయణా. 52
పంచీకృతం బాయెను
 ఆభూతపంచకము ప్రబలి సృష్టి
పంచీకృతముచేతను
 స్థూలరూపము లాయె నా... 53
పదియింద్రియములు మనసు
 బుద్ధియును ప్రాణంబు లైదు గూడి
పదియేడు తత్త్వములును
 సూక్ష్మరూపము లాయె నా... 54
స్థూలసూక్ష్మములు రెండు
 కలుగుటకు మూల మగు నజ్ఞానము
లీల కారణ మాయెను
 జీవులకు నాలోల నా.. 55
ఈమూఁడు దేహములకు
 విశ్వంబు నెల్లప్రకటం బాయెను
నామరూపముల చేత
 లోకైకనాయకుఁడ నా... 56
కొన్ని మ్రానున బుట్టును
 గ్రుడ్లలోఁ గొన్ని తనువులు బుట్టును
గొన్ని ధరణినిఁ బుట్టును
 చమటలను గొన్ని హరి నా... 57

ఈచతుర్విధభూతము
  లందుఁ గడు హెచ్చుమానవజన్మము
నీచ మని చూడరాదు
  తథ్యమే నిర్ణయము నా... 58

ఈజన్మమందె కాని
  ముక్తి మఱి యేజన్మమందు లేదు
చేజేతఁ దనుఁ దెలియక
  మానవుఁడు చెడిపోవు నా... 59

చేతనాచేతనములు
  బుట్టుచును రోఁతలకు లోనగుచును
ఆతంక పడుచుండును
  కర్మముల చేతనుఁడు నా... 60

సకలయోనులఁ బుట్టుచు
  పలుమాఱు స్వర్గనరకములఁ బడుచు
నొకట నూఱటఁ గానక
  పరితాప మొందితిని నా... 61

వెలయ యెనుబదినాలుగు
  లక్షయోనులయందుఁ బుట్టి గిట్టి
అలసి మూర్ఛలఁ జెందుచు
  బహుదుఃఖములచేత నా... 62

క్రమముతో మనుజగర్భ
  మునఁ బడుచుఁ గర్మవశగతుఁ డగుచును

అమితముగ నచ్చోటను
  గర్భనరకమునఁ బడు నా... 63

ఈశ్వరాజ్ఞను బుట్టిన
  తెలివిచే హృదయమునఁ దలపోయుచు
విశ్వమున తనుబొందిన
  పాటెల్ల వేర్వేఱు నా... 64

చాలు ఛీ యిఁక జన్మము
  ఇఁక పుట్టు చాలు శ్రీహరి భజించి
మేలుఁ జెందెద ననుచును
  జింతించు నాలోన నా... 65

ప్రసవకాలమునఁ దల్లి
  గర్భమునఁ బాదుకొని నిలువలేక
వసుధపయి నూడి వడిన
  తెలివిచే వాపోవు నా... 66

చనుబాలు గుడిచి ప్రాణ
  ధారణను నీఁక మూత్రమలములోను
మునీఁగి తేలుచు నుండును
  దుర్గంధమునఁ దేలు నా... 67

బాలత్వమున బిత్తరై
  నలుగడలఁ బారాడు సిగ్గు లేక
పాలుపడి యౌవనమున
  విషయానుభవ మొందు నా... 68

ముదిమి వచ్చినవెనుకను
సంసారమోహంబు మానకుండ
తుద నేగు కర్మగతులఁ
బొందుటకు ముదమేమి నా... 69

అజ్ఞాన లక్షణములు
ఇటువంటి వని విచారించి నరుఁడు
సుజ్ఞానమునకుఁ దగిన
మార్గంబు చూడవలె నా... 70

వేదాంత వేది యైన
సద్గురుని పాదపద్మములు జెంది
ఆదయానిధికరుణచే
సద్బోధ మందవలె నా... 71

ఏవిద్య కైన గురువు
లేకున్న నావిద్య పట్టుపడదు
కావునను అభ్యాసను
గురుశిక్ష కావలెను నా... 72

గురుముఖంబున విద్యలు
ఎన్ని గైకొనిన భావజ్ఞానము
చిరతరాధ్యాత్మవిద్య
నభ్యసింపఁగ లేఁడు నా... 73

అనపేక్షకుఁడు సదయుఁడు
వేదాంతనిపుణుఁ డయ్యాచార్యుఁడు

ద్వారకు టపరూప మపుడు
గుఱుతైన గుఱి యొప్పు నా... 74

అట్టిసద్గురుని వెదకి
దర్శించి యామహాత్ముని పదములు
పట్టి కృతకృత్యుఁ డౌను
సాధకుఁడు గట్టిగా నా... 75

మొగి సాధనములు నాల్గు
గలనరుఁడు ముఖ్యాధికారి యగును
తగినయుపదేశ మఁనకు
యోగసాధకులలో నా... 76

ఇది నిత్య మిది యనిత్యం
బనుచుఁ దనమది వివేకించు టొకటి
అదను నిహపరసుఖములు
కోరనిది యిది యొకటి నా... 77

ముదముతో శమదమాది
షట్కసంపద గలిగియుండు టొకటి
విదితముగ ముక్తిఁ బొందఁ
గాంక్షించు టది యొకటి నా... 78

ఈనాల్గు సాధనముల
నధికారి యై నిజాచార్యుఁ జేరి
నానాప్రకారములను
శుశ్రూష నడుపవలె నా... 79

ఉల్లమునఁ గాపట్యము
 లవమైన నుండనీయక నిరతము
తల్లి దండ్రియు దైవము
 గురు వనుచుఁ దలఁపవలె నా... 80

తనువు ధనమును సంపద
 గురునిష్ఠాని సమర్పణము చేసి
యెనసి తత్పరతంత్రుఁడై
 నిత్యమును మెలఁగవలె నా... 81

ఏనిష్ఠ గురునిష్ఠకుఁ
 దీటుగా దీప్రపంచంబునందు
మానసము దృఢముఁజేసి
 యలరవలె మానియై నా... 82

ఇట్టి శిష్యుని పాత్రత
 వీక్షించి హృదయమున కారుణ్యము
నెట్టుకొని బ్రహ్మవిద్య
 గురుఁ డొసఁగు నెయ్యముగ నా... 83

బ్రహ్మంబు గలుగఁగానే
 ఏతత్ప్రపంచంబుఁ గలిగియుండు
బ్రహ్మంబు లేకున్నను
 లేదీప్రపంచంబు నా... 84

ఈవిధంబున నూక్తుల
 బ్రహ్మసద్భావంబుఁ గలుగఁజేసి

భావగోచరముఁ జేయు
చిత్స్వరూపము లెల్ల నా.... 85

ఆబ్రహ్మమందె పుట్టు
విశ్వంబు నాబ్రహ్మమందె యుండు
ఆబ్రహ్మమఁదె యణఁగు
నదె చూడు మని చూపు నా... 86

అది సచ్చిదానందము
అది శుద్ధ మది బుద్ధ మది యుక్తము
అది సత్య మది నిత్యము
అది విమల మని తెలుపు నా... 87

అదె బ్రహ్మ మదె విష్ణువు
అదె రుద్రుఁ డదియె సర్వేశ్వరుండు
అదె పరంజ్యోతి యనుచు
బోధించు విదితముగ నా... 88

భావింప వశము గాదు
ఇట్టి దని పలుక శక్యంబు గాదు
భావంబు నిలుపుచోట
అది తాను పరమాను నా... 89

అది మాయతోఁ గూడఁగ
శివుఁ డాయె నదియె విద్యను గూడఁగ
విదితముగ జీవుఁ డాయె
నని తెలుపు వేర్వేఱ నా... 90

శివుఁడు కారణశరీరి
కార్యంబు జీవుఁ డాలక్షణములు
ద్వివిధముగఁ దెలియు మనుచు
బోధించు వివరముఁగ నా... 91

అరయ నిరువదినాలుగు
తత్త్వంబు లై యుండు నంద మగుచు
కరతలామలకముగను
బోధించు క్రమమునను నా... 92

కారణము కార్య మగుచు
వ్యవహారకారణాఖ్యత నుండును
ఆరూఢి బ్రహ్మాండము
పిండాండ మని తెలుపు నా... 93

అయిదుభూతములు నింద్రి
యములు పది యంతరంగములు నాల్గు
ఐదువిషయములు తత్త్వ
సంఘాత మని తెలుపు నా... 94

స్థూలసూక్ష్మాకృతులును
కారణముతో మూఁడు తెఱఁగులగును
నీల మగు నందు నమరు
అని తెలుపు లాలించి నా... 95

వెలసి పంచీకృతములు
అగుభూతములకుఁ బుట్టినది తనువు

స్థూలంబు నది యనుచును
బోధించు దయతోడ నా... 96

ఐదు నయిదింద్రియములు
ప్రాణంబు లయిదు మనసును బుద్ధియు
పాదుకొని సూక్ష్మమందు
బోధించు ప్రకటముగ నా... 97

గాఢ మగు నజ్ఞానము
ఈరీతిఁ గారణశరీర మగును
మూఢులకు వశముగాదు
తెలియవిను మోదమున నా... 98

ఈమూఁడు తనువులందు
తానుండి యీతనువు తా ననుచును
వ్యామోహపడుచుండును
జీవుండు వరుసతో నా... 99

కలలేక నిద్రించును
కలఁ గాంచి కడు మేలుకొనుచుండును
కలకాల మీజీవుఁడు
త్రివిధములఁ గలిగియును నా... 100

ప్రాజ్ఞతైజసవిశ్వులు
తానె యీ పర్యాయముగ జీవుఁడు
ప్రజ్ఞఁగోల్పడి పొందును
సంసారబంధంబు నా... 101

మూఁడవస్థలకు సాక్షి
నైనట్టిమూలంబు తాఁ దెలిసినఁ
జూడు మని సన్మార్గము
తేటఁగాఁ జూపుచును నా... 102

నీవు దేహంబు గావు
ప్రాణంబు నీవుగా దింద్రియములు
నీవు గాదని తెలుపును
వేదాంత నియమమున నా... 103

అనిలతప్తంబు గాదు
,, జలమునను మునిఁగి తడిసెందఁబోదు
అనిలశుష్కంబు గాదు
నిరుపమం బని తెలుపు నా... 104

కామహంకార మిపుడు
చిత్తంబుగా వీవె బుద్ధి నీవు
కావుమనసును సత్యము
సాక్షి వగు గట్టిగా నా... 105

దేహధర్మములు నీకు
తోఁచుటంతేగాని నిత్యముగను
మోహంబు మాను మనుచు
బోధించు ముఖ్యముగ నా... 106

ఎన్ని దేహములు జెడిన
నీవు చెడని యేకస్వరూపుఁడ వగుచు

చెన్నలరి యుండు విలను
 తత్త్వప్రసిద్ధముగ నా... 107

అన్ని వేదాంతవాక్య
 ములలో మహావాక్యములు నాలుగు
నన్ను నీశ్వరునిగాను
 వర్ణించు నిక్కముగ నా... 108

ఉభయదృశ్యోపాధులు
 కడద్రోసి పోక యయ్యాత్మ మిగులు
అభయముగ నిటు లెప్పుడు
 చింతింపు మని తెలుపు నా... 109

జీవశివతారతమ్య
 మున నైక్యసిద్ధి కానేర దనుచు
భావ సంశయము దీర్ప
 కార్యార్థ పటిమచే నా... 110

నిర్వికారుఁడవు నీవు
 నీయందె నిజమైనచందమునను
దోఁచు ప్రకృతివికారము
 లని తెలుపు ప్రౌఢిచే నా... 111

సద్గురుం డీరీతిగా
 బోధించు సరళితో వాచ్యార్థము
హృద్గతము జేసి యుండి
 జగతి జీవింపుదును నా... 112

అనిచింతనము జేయుచు
చిత్తమున తనివిఁ జెందుచు నెప్పుడు
కనుదమ్ములను మూడుచుచు
ధ్యానంబుగాఁ జేయు నా... 113

అపగతాఘకృత్యుఁడై
యీరీతి నభ్యాస మొనరించుచు
అక్షరోత్కృష్టసిద్ధి నొందు
బ్రహ్మంబు తానగుచు నా... 114

కందళితహృదయుఁ డగుచు
సచ్చిదానందస్వరూపుఁ డగుచు
సందర్శితాత్ముఁ డగుచు
నుండు నవికారతను నా... 115

అవ్యయానందపూజ్య
రాజ్యసింహాసనాసీనుఁ డగుచు
భవ్యాత్ముఁడై వెలసెను
పూజ్యసంభావ్యుఁడై నా... 116

నీవు సకలంబుగాని
యున్నదే నీకన్న వేఱొక్కటి
జీవుఁ డని వర్ణించుట
వ్యవహారసిద్ధికిని నా.... 117

చిలుకపలుకులు పలికితి
నాకేమి తెలియుఁ దత్త్వరహస్యము

వలదు నను నేర మెంచ
　　సాధులకు నలినాక్ష నా... 118

శరణు భక్తార్తిహారి
　　గురురూప శరణు సజ్జనరక్షక
శరణు దురితౌఘనాశ
　　శర ణిపుడు కరుణించు నా... 116

శ్లో. కాయేన వాచా మన సేంద్రియై ర్వా
　　బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతే స్స్వభావాత్,
　　కరోమి యద్య త్సకలం పరస్మై
　　నారాయణా యేతి సమర్పయామి.

నారాయణశతకము సంపూర్ణము.

పీ ఠి క.

ఈశతకమును కంచెర్ల గోపమంత్రి రచించి భద్రాచలరాములవారి కంకితము గావించెను ఇతఁడాత్రేయగోత్రుఁడు. లింగమంత్రికుమారుఁడు. ఆదిశాఖాబ్రాహ్మణుఁడు. భట్టరాచార్యులశిష్యుఁడనియుఁ దిరుమంత్రము పఠించుచుంటిననియు నూర్ధ్వపుండ్రముఁ బెట్టితిననియుఁ గవి చెప్పికొనియుండుటచే గోపమంత్రి వైష్ణవత్వము నొందినవాఁడని సువ్యక్తమగును. ఇందుల కనుకూలముగ ముకుందమాల, యామునాచార్యస్తోత్రము లోనగువైష్ణవగ్రంథములలోని భావము లిందలిపద్యములలోఁ గానవచ్చుచున్నవి.

కంచెర్ల గోపమంత్రియే రామదాసు. గోపమంత్రి దానశాధేయులని ప్రశస్తివహించిన అక్కన్నమాదన్నగారలకు మేనల్లుఁడై తానిషా యని వ్యవహరింపఁబడు అబూల్ హసన్ కుతుబుషా గోలకొండ రాజ్యముపాలించుతఱి భద్రాచలప్రాంతమునకు తాహసీలుదారుగా నియోగింపఁబడెను. దొరతనమువారి ధనమును దేవాలయనిర్మాణమునకు వ్యయము చేసి శిక్షితుఁడగుటయు శ్రీరామానుగ్రహము వలన బంధముక్తుఁడగుటయు నాబాలవృద్ధ మెఱింగిన సుప్రసిద్ధకథయే.

రామభక్తివిశేషముచే రామదాసుఁడని పేరొందిన కంచర్ల గోపన్నయే యీదాశరథిశతకమును రచించినటులు జనులు చెప్పుకొనుచున్నారు. కంచర్ల గోపన్నయే రామదాసనువిషయములో సందేహము లేదు ఇతఁడు కంభముమెట్టు చెంతగల నేలకొండపల్లి నివాసియని కొందఱు పినుకొండ చెంతగల కంచర్లనివాసి యని మఱికొందఱు చెప్పికొనుచున్నారు. నేలకొండపల్లి నివాసి యనుప్రవాదము చిరకాలశ్రుతము గ్రంథస్థమునై యున్నది. తానీషా క్రీ. శ. 1658-1687 వఱకు రాజ్యమేలియుంటచే రామదాసాకాలమునందుండెననుట నిర్వివాదాంశము.

దాశరథీశతక కర్త తొల్లి ప్రబంధము వ్రాసి నరాంకితముగావించితి నని పశ్చాత్తాపపడుచున్నాఁడు. ఆగ్రంథ మేదో తెలియరాదు. రామునియందు హృదయము సర్వవిధముల లీనముగావించి తాదాత్మ్యమున నీశతకము వ్రాసినటులఁ దోఁచుచున్నది. ఇందలిపద్యములు మనోహరధారాశోభితములై భక్తిరసమును వర్షించుచున్నవి. తెలుఁగుబాసలో నిట్టిభక్తిరస ముద్బోధించుశతకము లరుదుగా నున్నవి. రామదాసు శతకమువ్రాయుచు గోదావరితీరమునఁ గూర్చుండి తాటాకుపై నొక్కొకపద్యము

వ్రాసి గోదావరిలో విడువసాగెననియు నేటి కెదు
రీదివచ్చిన పద్యములనే సమకూర్చెనని ప్రజలు
చెప్పుకొనుకథ శతకస్థపద్యములన్నియు నన్నిరత్న
ములని తెలుపుటకుఁ బర్యాయపదము.

నేలకొండపల్లి రామదాసు నివాసమని విని మే
మట రామదాసునిగూర్చి వారివంశీయులను గూర్చి
విచారింపఁగా నచటివారు గృహస్థలముమాత్రము
చూపి యావంశము నశించినటులఁ జెప్పియున్నారు.
కంచర్ల శరభకవి యధ్యాత్మరామాయణములోని

తే. "కొండపల్లిని గొందఱు గొల్లపూఁడిఁ
గొంద ఱుండిరి తంజావు రందుఁ గొంద
ఱెలమి వసియించి ప్రబలిరి చెలువు మిగుల
మీఱి కంచర్లవంశంబువారు ధరణి."

అను పద్యమువలన కంచెర్లవారు నేలకొండపల్లె
పూర్వము నివసించి రనుట విశ్వాసార్హమె. నూఱు
సంవత్సరములకుఁ బై కాలమునందున్న తిరుక్కడ
యూరి కృష్ణదాసు రామదాసుచరిత్రమును వ్రా
యుచు నందు రామదాసుఁ డక్కన్నమాదన్నల మేన
ల్లుఁడని చెప్పి

తొహరా. శ్రీమించిన నెలకొండపల్లెలో
శిష్టజనులు పొగడఁగనూ

కామాంబకు గోపన్న జనించెను
కమలాక్షుని వరముననూ
ఆత్రేయసగోత్రంబున కంచె
ర్లాంధ్రులవంశముననా
పుత్త్రుఁ డగుచు లింగనమంత్రికిఁ దాఁ
బుట్టెను గోపన్నసఁగన్.

అని వ్రాసియున్నాఁడు. ఇందలి వంశానుక్రమణిక దాశరథీశతకములోని కంచర్ల గోపన్నవంశానుక్రమణికకు సర్వవిధముల సరిపోవుచున్నది. నూటయిరువదిసంవత్సరములనుండి గ్రంథస్థమైయున్న కంచర్ల గోపన్న రామదాసు నొక్కఁడే యనుప్రవాదము రామదాసుఁడు నేలకొండపల్లి వాస్తవ్యుఁడను ప్రవాదము గ్రంథస్థములై యుండుటవలన సత్యదూరములని తలంప వీలుపడదు.

రామదాసు దాశరథిశతకమునేగాక కొన్ని గేయములుగూడ రచించెను. అవి మనోహరమగు ధారతో భక్తిరసమును వర్షించుచు నాంధ్రదేశమునందలి యాబాలగోపాలముచేఁ బఠింపఁబడుచున్నవి. అన్నిఁటికంటె రామదాసకృతమగు దాశరథీశతకప్రశస్తి యాంధ్రలోకమున నిండియున్నది.

శ్రీ ర స్తు.

భద్రాచలరామదాసకవికృత

దా శ ర థి శ త క ము.

ఉ. శ్రీరఘురామ చారుతులసీదళదామ శమక్షమా
దిశృం, గారగుణాభిరామ త్రిజగన్నుతశౌర్యర
మాలలామ దు, ర్వారకబంధరాక్షసవిరామ జగ
జ్జనకల్మషార్ణవో, త్తారకనామ భద్రగిరిదాశరథీ
కరుణాపయోనిధీ. 1

ఉ. రామ విశాలవిక్రమపరాజితభార్గవరామ సద్గుణ,
స్తోమ పరాంగనావిముఖసువ్రతకామ వినీలనీరద,
శ్యామ కకుత్స్థవంశకలశాంబుధిసోమ సురారి
దోర్బలో, ద్దామవిరామ భద్రగిరిదాశరథీ కరు
ణాపయోనిధీ. 2

చ. అగణితసత్యభాష శరణాగతపోష దయాలస
జ్ఝరీ, విగతసమస్తదోష పృథివీసురతోష త్రిలో
కపూతకృ, ద్గగనధునీమరందపదకంజవిశేష మణి
ప్రభాధగ, ద్ధగితవిభూష భద్రగిరి దా... 3

ఉ. రంగదరాతిభంగ ఖగరాజతురంగ విపత్పరంపరో,
త్తుంగతమఃపతంగ పరితోషితరంగ దయాంతరంగ
స, త్సంగ ధరాత్మజాహృదయసారసభృంగ నిశా
చరాబ్జమా, తంగ శుభాంగ భద్రగిరి దా... 4

ఉ. శ్రీద సనందనాదిముని సేవితపాద దిగంతకీర్తిసం,
పాద సమస్తభూతపరిపాలవినోద విషాదవల్లికా,
చ్ఛేద ధరాధినాథకులసింధుసుధామయపాద నృ
త్తగీ, తాదివినోద భద్రగిరి దా... 5

ఉ. ఆర్యుల కెల్ల మ్రొక్కి వినతాంగుఁడనై రఘునా
థభట్టరా, చార్యుల కంజలెత్తి కవిసత్తముల న్వి
నుతించి కార్యసౌ, కర్య మెలర్ప నొక్కశతకం
బొనఁగూర్చి రచింతు నేఁడు తా, త్పర్యమునన్
గ్రహింపు మిది దా... 6

చ. మసకొని రేగుబండ్లకును మౌక్తికము ల్వెలపో
సినట్లు దు,ర్వ్యసనముఁజెంది కావ్యముదు రాత్ముల
కిచ్చితి మోసమయ్యె నా, రసనఁ బూతవృత్తి
సుకరంబుగ చేకుఱునట్లు వాక్సుధా, రసములు
చిల్కఁ బద్యముఖరంగమునందు నటింపవయ్య
సం, తసమును జెంది భద్రగిరి దా... 7

ఉ. శ్రీరమణీయహార యతసీకుసుమాభశరీర భక్త
మం, దార వికారదూర పరతత్త్వవిహార త్రిలో
కచేతనో, ద్ధార దురంతపాతకవితానవిదూర ఖ
రాదిదైత్యకాం, తారకుఠార భద్రగిరి దా...8

చ. దురితలతాలవిత్ర ఖరదూషణకాననవీతిహోత్ర
త్ర భూ, భరణకళావిచిత్ర భవబంధవిమోచన

మాత్ర చారువి, స్ఫురదరవిందనేత్ర ఘనపుణ్య
చరిత్ర వినీలభూరికం, ధరసమగాత్ర భద్ర
గిరిదా... 9

చ. కనకవిశాలచేల భవకాననశాతకుఠారధార స,
జ్జనపరిపాలశీల దివిజస్తుతసద్గుణకాండకాండసం,
జనితపరాక్రమక్రమవిశారద శారద కందకుంద
చం, దనఘనసారసారయశ దా... 10

ఉ. శ్రీరఘువంశతోయధికి శీతమయూఖుఁడ వైననీ
పవి, త్రోరుపదాబ్జము ల్వికసితోత్పలచంపకవృ
త్తమాధురీ, పూరితవాక్ప్రసూనములఁ బూజ
లొనర్చెదఁ జిత్తగింపుమీ, తారకనామ భద్ర
గిరి దా... 11

చ. గురుతరమైనకావ్యరసగుంఫన కబ్బురమంది ము
ష్కరుల్, సరసులమాడ్కి సంతసిలఁజాలుదు
రోటు శశాంకచంద్రికాం, కురముల కిందుకాంత
మణికోటి స్రవించినభంగి వింధ్యభూ, ధరమున
జాలునే శిలల దా... 12

చ. తరణికులేశ నానుడులఁ దప్పును గల్గిన నీదునా
మస, ద్విరచిత మైనకావ్యము పవిత్రముగా దె
వియన్నదీజలం, బరుగుచు వంకరైన మలినా
కృతిఁబాఱినఁ దన్మహత్త్వముం, దర మె గణింప
నెవ్వరికి దా... 13

చ. అజునకుఁ దండ్రివయ్యు సనకాదులకుం బరతత్త్వ
మయ్యు స, ద్ద్విజమునికోటికెల్లఁ గులదేవత
వయ్యు దినేశవంశభూ, భుజులకు మేటివయ్యుఁ
బరిపూర్ణుఁడవై వెలుంగొందుపతీ రా, ధ్ద్విజ నినుఁ
బ్రస్తుతించెదను దా... 14

ఉ. పండితరక్షకుం డఖిలపాపవిమోచనుఁ డబ్జసంభ
వా, ఖండలపూజితుండు దశకంఠవిలుంఠనచండ
కాండకో, దండకలాప్రవీణుఁ డనుతావకకీర్తివ
ధూటి కిత్తుఁ బూ, దండలుగాఁగ నాకవిత
దాశరథీ కరుణాపయోనిధీ. 15

ఉ. ముప్పునఁ గాలకింకరులు ముంగిట వచ్చినవేళ
రోగముల్, గొప్పరమైనచోఁ గఫము కుత్తుక
నిండినవేళ బాంధవుల్, గప్పినవేళ మీస్మరణ
గల్గునో గల్గదో నాఁటి కిప్పుడే, తప్పక చేతు
మీభజన దా... 16

చ. 'పరమదయానిధే పతితపావననామ హరే' య
టంచు సుస్థిరమతులై సదా భజనసేయుమహా
త్ములపాదధూళి నా, శిరమునఁ దాల్తు మీరటకుఁ
జేరకుఁ డంచు యముండు కింకరో, త్కరముల
కానఁబెట్టు నఁట దా... 17

ఉ. దారుణపాతకాబ్ధికి సదా బడబాగ్నిభవాకులా

ర్తివి, స్తారదవానలార్చికి సుధారసవృష్టి దురంత
దుర్మతా, చారభయంకరాటవికిఁ జండకఠోరకు
ఠారధార నీ; తారకనామ మెన్నఁగొన దాశ
రథీ కరుణాపయోనిధీ. 18

చ. హరునకు నవ్విభీషణున కద్రిజకుం దిరమంత్ర
రాజ మై, కరికి నహల్యకుఁ ద్రుపదకన్యకు నార్తి
హరించుచుట్టమై, పరగినయట్టి నీపతితపావననా
మము జిహ్వపై నిరంతరము నటింపఁ జేయు
మిఁక దా... 19

ఉ. శ్రీరమ సీత గాఁగ నిజసేవకబృందము వీరవై
ష్ణవా, చారజనంబు గాఁగ విరజానది గౌతమిగా
వికుంఠము, న్నారయ భద్రశైలశిఖరాగ్రము
గాఁగ వసించి చేతనో, ద్ధారకుఁ డైనవిష్ణుఁ
డవు దా... 20

ఉ. కంటి నదీతటంబుఁ బొడగంటిని భద్రనగాధివా
సముం, గంటి నిలాతనూజ నురుకార్ముకమార్గణ
శంఖచక్రముల్, గంటిని మిమ్ము లక్ష్మణునిఁ గంటిఁ
గృతార్థుఁడ నైతి నోజగ, త్కంటకదైత్యనిర్ద
ళన దా... 21

చ. హలికునకుఁ హలాగ్రముల నర్థము సేకుఱు
భంగి దప్పిచే, నలమటఁ జెందువానికి సురాప

గలో జల మబ్బినట్లు దు, ర్మలినమనోవికారినగు
మర్త్యుని నన్నొడఁగూర్చి నీపయిం, దలఁపు
ఘటింపఁజేసితివి దా... 22

ఉ. కొంజక తర్కవాద మనుగుద్దలిచేఁ బరతత్త్వ
భూస్థలిన్, రంజిలఁ ద్రవ్వి కన్గొనని రామనిధాన
ము నేఁడు భక్తిసి, ద్ధాంజనమందు హస్తగతమ
య్యెభళీయనఁగా మదీయహృ, త్కంజమునన్
వసింపుమిఁక దా... 23

ఉ. రాముఁడు ఘోరపాతకవిరాముఁడు సద్గుణకల్ప
వల్లికా, రాముఁడు షడ్వికారజయరాముఁడు సా
ధుజనావనవ్రతో, ద్దాముఁడు రాముఁడే పరమ
దైవముమాకని మీాయడుంగుగెం, దాసురలే
భజించెదను దా... 24

ఉ. చక్కెరమాని వేముఁ దినఁజాలిన కైవడి మాన
వాధముల్, పెక్కురు బక్కదైవముల వేమఱు
గొల్చెదరట్లు కాదయా, మ్రొక్కిన నీక మ్రొక్క
వలె మోక్ష మొసంగిన నీవయీవలెం, దక్కి
నమాట లేమిటికి దా... 25

ఉ. రా కలుషంబులెల్ల బయలం బడఁ ద్రోచినమా
కవాటమై, దీకొని ప్రోచు నిక్కమని ధీయుతు
లెన్నఁ దదీయవర్ణముల్, గైకొని భక్తిచేనుడు

వఁ గానరు గాక విపత్పరంపరల్, దాకొనునే జగజ్జనుల దా... 26

ఉ. రామ హరే కకుత్స్థకులరామ హరే రఘురామ రామ శ్రీ,రామ హరే యటంచు మదిరంజిల భేకగళంబులీల నీ, నామము సంస్మరించినజనంబు భవంబెడఁ బాసి తత్పరం,ధామనివాసులౌదు రఁట దా... 27

ఉ. చక్కెరలప్పకుఙ్ మిగుల జవ్వనికెంజిగురాకుమోవికిం, జొక్కపుజుంటితేనియకుఁ జొక్కులుఁ గనలేరు గాక నేఁ, డక్కట రామనామమధురామృత మానుటకంటె సౌఖ్యమా, తక్కిన మాధురీమహిమ దా... 28

ఉ. అండజవాహ నిన్ను హృదయంబున నమ్మినవారిపాపముల్, కొండలవంటివైన వెసఁగాలి నశింపక యున్నె సంతతా, ఖండలవైభవోన్నతులు గల్గక మానునె మోక్షలక్ష్మికై, దండ యొసంగకున్నె తుద దా... 29

ఉ. చిక్కనిపాలపై మిసిమిఁజెందినమీఁగడ పంచదారతో, మెక్కినభంగి నీవిమలమేచకరూపసుధారసంబు నా,మక్కువపళ్లెరంబున సమాహితదాస్యమనేటిదోయిటన్, దక్కె నటంచు జుర్రెదను దా... 30

చ. సిరులిడ సీత పీడ లెగఁజిమ్ముటకున్ హనుమం
తుఁ డార్తిపో, దరుఁడు సుమిత్రసూతి దురితం
బులు మానుప రామనామముం, గరుణ దలిర్ప
మానవులఁగావఁగఁబన్ని నవజ్రపంజరో,త్కరము
గదా భవన్మహిమ దా... 31

చ. హలికులిశాంకుశధ్వజ శరాసనశంఖరథాంగకల్ప
కో,జ్జ్వలజలజాతరేఖలను సాంకములై కనుపట్టు
చున్న మీ, కలితపదాంబుజద్వయము గౌతము
పత్ని కొసంగినట్లు నా,తలఁపునఁ జేర్చి కావఁ గదె
దా... 32

చ. జలనిధిలోన దూఁటి కులశైలముమీఁటి ధరిత్రిఁ
గొమ్మునం, దలవడ మాటి రక్కసునియంగము
గీటి బలీంద్రు నిన్ రసా,తలమున మాటి పార్థివ
కదంబముఁ గూల్చినమేటి రామ నా,తలఁపున
నాటి రాఁగదవె దా... 33

ఉ. భండనభీముఁ డార్తజనబాంధవుఁ డుజ్జ్వలబాణ
తూణకో, దండకళాప్రచండభుజతాండవ కీర్తికి
రామమూర్తికిన్, రెండవసాటిదైవ మిఁక లేఁ
డనుచున్ గడగట్టి భేరికా, డాండడడాండడాం
డనినదంబు లజాండము నిండ మత్తవే, దండము
నెక్కి చాటెదను దా... 34

చ. అవనిజకన్నుదోయితొగలందు వెలింగెడుసోమ
జానకీ, కువలయానేత్రగబ్బిచనుఁగొండల నుండు
ఘనంబ మైథిలీ,నవనవయౌవనం బనువనంబున
కుంజ మదదంతి వీవె కా, తవిలి భజింతు నెల్ల
పుడు దా... 35

చ. ఖరకరవంశజా విను మఖండితభూతపిశాచఢా
కినీ, జ్వరపరితాపసర్వభయవారక మైనభవత్ప
దాబ్జపి, స్ఫురదురువజ్రపంజరముఁ జొచ్చితి
నీయెడ దీనమానవో, ద్ధరబిరుదాంక మేమఱకు
దాశరథీ కరుణాపయోనిధీ. 36

ఉ. జుర్రెద మీకథామృతము జుర్రెద మీపదకంజ
తోయముఁ, జుర్రెద రామనామమున జొబ్బి
లుచున్న సుధారసంబు నే,జుర్రెద జుర్రజుర్రఁగరు
చుల్ గనువారిపదంబుఁ గూర్పవే, తజ్జులతోడి
పొత్తిడక దా... 37

ఉ. ఘోరకృతాంతవీరభటకోటికి గుండెదిగుల్ దరి
ద్రతా, కారపిశాచసంహరణకార్యవినోది వికుం
ఠమందిర, ద్వారకవాటభేది నిజదాసజనావళి
కెల్లప్రొద్దు నీ,తారకనామ మెన్నుకొన దాశ
రథీ కరుణాపయోనిధీ. 38

ఉ. విన్నప మాలకించు రఘువీర నహిప్రతి లోకమం
దునా, కన్నదురాత్ముఁడుం బరమకారుణికోత్తమ

వేల్పులందు నీకన్న మహాత్ముఁడుం బళిత కల్మష
దూరుఁడు లేఁడు గాన వి,ద్వన్నుత నీవె నాకు
గతి దాశరథీ కరుణాపయోనిధీ. 39

ఉ. పెంపను దల్లివై కలుషబృందసమాగమ మొంద
కుండ ర,క్షింపను దండ్రివై మెయి వసించుదశేం
ద్రియరోగముల్ నివా, రింపను వెజ్జవై కృప
గుఱించి పరంబుఁ దిరంబు గాఁగ స,త్సంపద
లీయ నీవె గతి దాశరథీ కరుణాపయోనిధీ. 40

ఉ. కుక్షి నజాండపంక్తు లొనఁగూర్చి చరాచరజం
తుకోటిసం,రక్షణ సేయుతండ్రివి పరంపర నీతన
యుండనైన నా,పక్షము నీవు గావలదె పాపము
లెన్ని యొనర్చినన్ జగ,ద్రక్షకకర్తవీ వెకదదా...

ఉ. గద్దరియోగి హృత్కమల గంధరసానుభవంబుఁ
జెందుపె, న్నిద్దపుగండు దేఁటి ధరణీసుతకౌఁగి
లిపంజరంబునన్,ముద్దులుగుల్కురాచిలుకముక్తి
నిధానమ రామరాఁగదే,తద్దయు నేఁడు నాకడకు
దా... 42

ఉ. కలియుగమర్త్యకోటి నినుఁ గన్గొనరానివిధంబొ
భక్తవ, త్సలత వహింపవో చటులసాంద్రవిపద్ద
శవార్ధిఁ గ్రుంకుచోఁ, బిలిచినఁ బల్కవింతమఱవే
నరు లిట్లనరాదుగాక నీ, తలఁపున లేదె సీతచెఱ
దా... 43

చ. జనవర మీకథాళి విన సైఁపక కర్ణములందు ఘంటికా, నినదవినోదముల్ సలుపునీచునకున్ వర మిచ్చినావు ని, న్ననయము నమ్మికొల్చినమహాత్ముల కేమి యొసంగెదో సనం, దనసుత మాకొసంగు మది దా... 44

ఉ. పాపము లొందువేళరణపన్నగభూతభయజ్వరాదులం, దాపద నొందువేళ భరతాగ్రజ మిమ్ము భజించువారికిం, బ్రాపుగ నీవుఁ దమ్ముఁడిరుపక్కియలం జని తద్విపత్తిసం, తాపము మాన్పి కాతురఁట దా... 45

చ. అగణితజన్మకర్మదురితాంబుధిలో బహుదుఃఖవీచికల్, దెగిపడ నీఁద లేక జగతీధవ నీపదభక్తినావచేఁ, దగిలి తరింపఁ గోరితిఁ బదంపడి నాదుభయంబు మాన్పవే, తగ దని చిత్తమం దిడక దా... 46

ఉ. నే నొనరించుపాపము లనేకము లైనను నాదుజిహ్వకుం, బానక మయ్యె మీపరమపావననామము దొంటిచిల్క రా,మా ననుఁగావు మన్నఁ దుదిమాటకు సద్గతిఁజెందెఁగావునన్, వానిధరింపఁ గోరెదను దా... 47

చ. పరధనముల్ హరించి పరభామల నంటి పరాన్నమబ్బినన్, మురిపము గాని మీఁదనగు మోసము

అుంగదు మానసంబుదు, స్థర మిది కాలకింకరగ
దాహతిపా ల్పడనీక మమ్ము నే, తటి దరిఁ జేర్చి
కాచెదవొ దా... 48

ఉ. చేసితి ఘోరకృత్యములు చేసితి భాగవతాపచా
రముల్, చేసితి నన్యదైవములఁ జేరి భజించిన
వారిపొందు నేఁ, జేసిననేరముల్ దలఁచి చిక్కు
లఁ బెట్టకు మయ్య యయ్య నీ, దాసుఁడనయ్య
భద్రగిరిదా... 49

చ. పరులధనంబుఁ జూచి పరభామలఁ జూచి హారిం
పఁ గోరుమ, ద్దురుతరమానసం బనెడు దొంగను
బట్టి నిరూఢదాస్య విస్ఫురితవివేకపాశములఁ
జుట్టి భవచ్ఛరణం బనెమరు, త్తరువునఁ గట్టివే
యఁగదె దా... 50

చ. సలలితరామనామజపసార మెఱుంగను కాశికా
పురీ, నిలయుఁడఁ గాను మీచరణనీరజరేణుమ
హాప్రభావముం, దెలియ నహల్య గాను జగతీ
వర నీ దగుసత్యవాక్యముం, దలఁపఁగ రావణా
నుజునితమ్ముఁడఁ గాను భవద్విలాసముల్, తలఁచి
నుతింప నాతరమె దా... 51

ఉ. పాతకులైనమీకృపకుఁ బాత్రులు కారె తలంచి
చూడఁ జ, ట్రాతికిఁ గల్గె బావన మరాతికిరాజ్య

సుఖంబు గల్గెడు, జ్ఞాతికిఁ బుణ్యమబ్బెఁ గపిజాతి
మహత్త్వమునొందెఁగావునన్, దాతవ యెట్టి
వారలకు దా... 52

ఉ. మామకపాతకవ్రజము మాన్ప నగణ్యము చిత్ర
గుప్తుఁ డే, మేమని వ్రాయునో శమనుఁ డేమి
విధించునో కాలకింకర, స్తోమ మొనర్చుటేమొ
వినఁ జొప్పడ దింతకుమున్నె దీనచిం, తామణి
యెట్లు గాచెదవొ దా... 53

ఉ. దాసినచుట్టమా శబరి దాని దయామతి నేలి
నావు నీ, దాసునిదాసుఁడా గుహుఁడు తావకదా
స్యమొసంగినావు నేఁ, జేసినపాపమా వినుతి సేసినఁ
గావవు కావు మయ్య నీ, దాసులలోన నే నొ
కఁడ దా... 54

ఉ. దీక్ష వహించి నాకొలఁది దీనుల నెందఱిఁ గాచి
తో జగ, ద్రక్షక తొల్లి యాద్రుపదరాజతనూజ
తలంచినంతనే, సాక్షయ మైనచల్వ లిడి తక్క
ట నా మొఱ చిత్తగించి ప్రత్యక్షము గావ వేమి
టికి దా... 55

ఉ. నీలఘనాభమూర్తి వగునిన్నుఁ గనుంగొనఁగోరి
వేఁడినన్, జాలము సేసి దాఁగెదవుసంస్తుతికెక్కి
నరామనామ మే, మూలను దాఁచుకోఁగలవు

ముక్తికి బ్రాపది పాపమూలకు, ద్దాలము గాదె మాయెడలదా ... 56

చ. వలదు పరాకు భక్తజనవత్సల నీచరితంబు వమ్ము కా, వలదు పరాకునీబిరుదు వజ్రమువంటిది కావ కూరకే, వలదు పరాకు నాదురితవార్ధికిఁ దెప్ప వుగా మనంబులోఁ, దలఁతుమెకా నిరంతరము దా... 57

ఉ. తప్పు లెఱుంగలేక దురితంబులు సేసితి నంటి నీ వు మా, యప్పవు గావుమంటి నిఁక నన్యులకున్ నుదురంట నంటి నీ, కొప్పిద మైనదాసజను లొ ప్పినబంటుకు బంట నంటి నా, తప్పుల కెల్ల నీవె గతి దా... 58

చ. ఇతఁడు దురాత్ముఁడంచుజను లెన్నఁగనాఅడిఁగొం టి సేనెపో, పతితుఁడనంటి నోపరమపావనమూ ర్తివి నీవు గల్గనే, నితరుల వేఁడ నంటి నిహా మి చ్చిన నిమ్ము పరం బొసంగుమిా, యతులిత రామ నామమధురాక్షరపాళి నిరంతరంబు హృ, ద్గత మని నమ్మి కొల్చెదను దా... 59

ఉ. అంచిత మైననీదుకరుణామృతసారము నాదుపై నిఁ బ్రో, క్షించినఁ జాలు దాన నిరసించెద నా దురితంబు లెల్లఁ దూ,లించెద వైరివర్గ మెడలిం

చెదఁ గోర్కుల నీదుబంటనై, దంచెదఁ గాల
కింకరుల దా... 60

చ. జలనిధు లేడు నొక్కమొగిఁ జక్కికిఁదెచ్చె శరం
బు ఆతి నిం, పలరఁగఁజేసె నాతిగఁ బద్మాబ్జప
రాగము నీచరిత్రముఁ, జలబభవాదినిర్జరులు
సన్నుతి సేయఁగ లేరు గావునం, దలఁప నగణ్య
మయ్య యిది దా... 61

ఉ. కోఁతికి శక్యమా యసురకోటుల గెల్వను గెల్చెఁ
బో నిజం, బాతనిమేన శీతకరుఁ డౌట దవానలుఁ
డెట్టివింత మా, సీతపతివ్రతామహిమ సేవకు
భాగ్యము మీకటాక్షముఁ, ధాతకు శక్యమా
పొగడ దా... 62

ఉ. భూపలలాము రామ రఘుపుంగవ రామ త్రిలోక
రాజ్యసం, స్థాపన రామ మోక్షఫలదాయక
రామ మదీయపాపముల్, పాపఁగదయ్య రామ
నినుఁ బ్రస్తుతి సేసెదనయ్య రామ సీతాపతి
రామ భద్రగిరి దా... 63

ఉ. నీసహజంబు సాత్త్వికము నీవిడిపట్టు సుధాప
యోధి ప, ద్మాసనుఁ డాత్మజుండు కమలాలయ
నీప్రియురాలు నీకు సిం, హాసన మిద్ధరిత్రి గొడు
గాకస మక్షులు చంద్రభాస్కరుల్, నీనుమతల్ప

మాదిఫణి నీవె సమస్తముఁగొల్చినట్టి నీ, దాసు
భాగ్య మెట్టిదయ దా... 64

చ. చరణము సోఁకినట్టిశిల జవ్వనిరూపగు టొక్క
వింత సుస్థిరముగ నీటిపై గిరులు దేలిన దొక్క
టివింతగాని మీ, స్మరణఁ దనర్చు మానవుల
సద్గతిఁ జెందిన దెంతవింత? యీ, ధరను ధరాత్మ
జారమణ దా... 65

ఉ. దైవము తల్లి దండ్రి తగుదాత గురుండు సఖుఁ
డు నిన్నె కా, భావనసేయుచున్న తఱిఁ బాపమ
లెల్ల మనోవికారదు, ర్భావితుఁ జేయుచున్నః
కృపాపాఁతి వైననుఁ గావు మీజగ, త్పావన
మూర్తి భద్రగిరి దా... 66

ఉ. వాసవరాజ్యభోగసుఖవార్ధిని దేలుప్రభుత్వ వ
చ్చినన్, ఆసకు మేర లేదు కనకాద్రిసమా
ధనంబుఁ గూర్చినం, గాసును వెంటరాదు కన
కానకచేసినపుణ్యపాపముల్, వీసరపోవనీవు పర
వేలకుఁజాలుభవంబునొల్ల నీ, దాసునిగాఁగ నేఁ
కొను దా... 6

ఉ. సూరిజనుల్ దయాపరులు సూనృతవాదులలు
మానవుల్, వీరపతివ్రతాంగనలువిప్రులుగోవుల
వేదముల్ మహీ, భారముఁ దాల్చఁగా జనుల

పావన మైనపరోపకారస, త్కార మెఱుంగలే
రకట దా... 68

ఉ. వారిచరావతారమున వారిధిలోఁ జొరఁబాఱి
క్రోధవి, స్తారగుఁ డైనయానిగమతస్కరవీరని
శాచరేంద్రునిం, జేరి వధించి వేదముల చి క్కఁ
డలించి విరించికిన్ మహో, దారతనిచ్చి తీవెకద
దా... 69

చ. కరమనురక్తి మంథరముఁ గవ్వముగా నహిరాజు
ద్రాడుగా, దొరఁకొని దేవదానవులు దుగ్ధపయో
ధిమథించుచున్నచో, ధరము చలింప లోకములు
తల్లడమందఁగఁ గూర్మమై ధరాధరము ధరించి
తీవె కద దా.... 70

ఉ. ధారుణిఁ జాఁపఁ జుట్టినవిధంబునఁ గైకొని హే
మనేత్రుఁడ, వ్వారిధిలోన డాఁగినను వానివధించి
వరాహమూర్తివై, ధారుణిఁ దొంటికైవడిని
దక్షిణశృంగమునన్ ధరించి వి, స్తార మొనర్చి
తీవెకద దా... 71

చ. పెటపెట నుక్కుఁగంబమునభీకరదంతనఖాంకుర
ప్రభా, పటలముఁ గప్ప నుప్పతిలి భండనవీధి నృ
సింహభీకర, స్ఫుటపటుశక్తి హేమకశిపున్ విద
ళించి సురారిపట్టినం, దటఁ గృపఁ జూచి తీవెకద
దా... 72

చ. పదయుగళంబు భూగగనభాగములన్ వెస నూని విక్రమా, స్పద మగునబ్బలీంద్రు నొకపాద మునం దలక్రింద నొత్తి మే, లొదవ జగత్త్ర యంబుఁ బురుహూతునకియ్య వటుండవైనచి, త్సదమలమూర్తి నీవెకద దా... 73

చ. ఇరువదియొక్కమారు ధరణీశుల నెల్ల వధించి తత్కళే, బరరుధిర ప్రవాహమునఁ బైతృకతర్పణ మొప్పఁ జేసి భూ, సురవరకోటికిన్ ముదము సొప్పడ భార్గవరామమూర్తి వై, ధరణి నొసంగి తీవెకద దా... 74

చ. దురమునఁ దాటకం దునిమి ధూర్జటివిల్ దును మాడి సీతనుం, బరిణయ మంది తండ్రి పనుపన్ ఘనకాననభూమి కేగిదు, స్తరపటుచండకాండకు లిశాహతిరావణకుంభకర్ణభూ, ధరములఁ గూల్చి తీవెకద దా... 75

చ. అనుపమయాదవాన్వయసుధాబ్ధిసుధానిధి కృష్ణ మూర్తి నీ, కనుజుఁడు గా జనించి కుజనావళి నెల్ల నణంచి రోహిణీ, తనయుఁ డనంగ బాహా బలదర్పమునన్ బలరామమూర్తివై, తనరిన వేల్పు నీవెకద దా... 76

చ. సురలు నుతింపఁగాఁ ద్రిపురసుందరులన్ వ[illegible] యింప బుద్ధరూ, పరయఁగఁ దాల్చితీవు త్రిపుర

సురకోటి దహించునప్పుడా, హరునకుఁ దోడుగా
వరశరాసనబాణముఖోగ్రసాధనో, త్కరమొన
రించి తీవెకద దా... 77

ఉ. సంకరదుర్గమై దురితసంకులమైనజగంబుఁ జూచి
స, ర్వాంకషలీల ను త్తమతురంగము నెక్కి కరాసిఁ
బూని వీ,రాంకవిలాస మొప్పఁ *గలికాకృతి సజ్జన
కోటికిఁ బ్రో, తంక మొనర్చి తీవెకద దా. 78

చ. మనమున నూహాపోహణలు మర్వకమున్నె కఫా
దిరోగముల్, దనువ్రసనంటి మేనిబిగి దప్పక
మున్నె నరుండు మోక్షసా,ధన మొనరింపఁగావ
లయుఁ దత్త్వవిచారముమానియుండుట, ల్తనువు
నకుఁ విరోధ మిది దా... 79

చ. ముదమున కాటపట్టు భవమోహమదద్విర
దాంకుశంబు సం, పదలకొటారు కోరుకులపంట
పరంబున కాడి వైరుల, న్నదీన జయించుత్రోవ
విపదబ్ధికి నావగదా సదా భవ, త్పదమలనామ
సంస్మరణ దా... 80

చ. దురితలతానుసారిభవదుఃఖకదంబము రామనా
మభీ, కరతరహేతిచేఁ దెగి వకావకలై చనకుండ
నేర్చునే, తరికొని మందుచుండుశిఖిఁ దార్కొ

* కలిక్యాకృతి యనుటకు కలికాకృతి యనెను.

నినన్ శలభాదికీటకో, త్కరము విలీనమై చన
దె దా... 81

చ. హరిపదభక్తినింద్రియజయాన్వితుఁడుత్తముఁడిం
ద్రియంబుల, స్మరుగక నిల్పనూఁదినను మధ్యముఁ
డింద్రియపారవశ్యుఁడై, పరఁగినచో నికృష్టుఁ
డని పల్కఁగ దుర్మతి నైననన్ను నా, దరమున
నెట్లు కాచెదవో దా... 82

చ. వనకరి చిక్కె మైనసకు వాచవికిం జెడిపోయె
మీను తా, వినికికిఁ జిక్కెఁ జిల్వ కను వేఁదుఱుఁ
జెందను లేళ్లు తావిలో, మనికి నశించెఁ దేఁటి త
రమా యిరుమూఁటిని గెల్వ నైదు సా, ధన
ములు నీవె కావఁ దగు దా... 83

చ. కరములు మీకు మ్రొక్కులిడఁ గన్నులు మిమ్మునె
చూడ జిహ్వ మీ, స్మరణఁ జనర్ప వీనులు భవత్క
థలన్ వినుచుండి నాస మీ, యఱుతను బెట్టు
పూసరుల కాసకొనం బరమార్థసాధనో, త్కర
మది చేయవే కృపను దా... 84

చ. చిరతరభక్తి నొక్కతులసీదళ మర్పణసేయు
వాఁడు ఖే, చరగరుడోరగప్రముఖసంఘములో
వెలుఁగున్ సదాభవ, త్స్ఫురదరవిందపాదములఁ
బూజ లొనర్చినవారికెల్లఁ ద, త్పర మఱచేతి
ధాత్రిగద దా... 85

ఉ. భానుఁడు తూర్పునందుఁ గనుపట్టినఁ బావకచంద్ర
తేజముల్, హీనతఁ జెందినట్లు జగదేకవిరాజిత
మైననీపద, ధ్యానము సేయుచున్నఁ బరదైవ
మరీచు లడంగ కుండునే, దానవగర్వనిర్దళన
దా... 86

ఉ. నీమహనీయతత్త్వరస నిర్ణయబోధకథామృతా
బ్ధిలోఁ, దామును గ్రుంకులాడక వృథా తను
కష్టముఁజెంది మానవుం, డీమహి లోకతీర్థముల
నెల్ల మునింగిన దుర్వికారహృత్తాపసపంక
ముల్ విడునె దా... 87

ఉ. కాంచనవస్తుసంకలితకల్మష మగ్నిపుటంబు వెట్టి
వారించినరీతి నాత్మ నిగిడించినదుష్కరదుర్మల
త్రయం, బంచితభక్తియోగదహనార్చిఁ దగుల్పక
పాయునే కన, త్కాంచనకుండలాభరణ దా...

ఉ. నీసతి పెక్కుకల్ములిడ నేర్పరి లోకమకల్మ
షంబు గా, నీసుత సేయు పావనము నిర్మితకా
ర్యధురీణదక్షుఁ డై, నీసుతుఁ డిచ్చునాయువులు
నిన్ను భజించినఁ గల్గకుండునే, దాసుల కీప్సితా
ర్థములు దా... 89

ఉ. వారిజపత్త్రమందిడినవారివిధంబునవర్తనీయమం,
బారయ రొంపిలోనఁ దను వంటనికమ్మరపుర్వు
రీతి సం, సారమునన్ మెలంగుచు విచారగుఁడై

పరమొందఁగాదె స, త్కార మెఱింగి మాన
వుఁడు దా... 90

ఉ. ఎక్కడితల్లిదండ్రి సుతు లెక్కడివారు కళత్ర
బాంధవం, బెక్కడ జీవుఁ డెట్టితను వెత్తినఁ
బుట్టుచుఁ బోవుచున్నవాఁ, డొక్కఁడె పాపపు
ణ్యఫల మొందిన నొక్కఁడె కానరాఁడు వే, ఱొ
క్కఁడు వెంటనంటిభవ మొల్లనయా కృపఁజూడవ
య్య నీ, తక్కరిమాయలం దిడక దా.... 91

చ. దొగసినకాయముల్ ముదిమితోఁచినఁజూచిప్ర
భుత్వముల్సిరుల్, మెఱుపులుగాఁగఁజూచి మఱి
మేదినిలోఁదమతోడివారుముం, దరుగుటఁజూచి
చూచి తెగునాయువెఱుంగక మోహపాశము, ల్ద
రుగనివారి కేమిగతి దా... 92

చ. సిరిగలనాఁడు మైమఱచి చిక్కిననాఁడు తలంచి
పుణ్యముల్, పొరిఁబొరిఁ జేయనైతి నని పొక్కినఁ
గల్గునె గాలిచిచ్చుపైఁ, గెరలినవేళఁ దప్పిగొని
కీడ్పడువేళ జలంబుఁ గోరి త, త్తరమునఁ ద్రవ్వి
నం గలదె దా... 93

ఉ. జీవన మింకఁ బంకమునఁ జిక్కినమీను చలింప
కెంతయుం, దావున నిల్చి జీవనమె తద్దయుఁ
గోరువిధంబు చొప్పడం, దావలమైనఁ గాని

గుఱి దప్పనివాఁడు తరించువాఁడయా, తావక
భక్తియోగమున దా... 94

చ. సరసునిమానసంబు సురసజ్జుఁడెఱుంగునుముష్క-
రాధముం, డెఱిఁగి గ్రహించువాఁడె కొల నేక
నివాసముగాఁగ దర్దురం, బరయఁగ నేర్చు నెట్లు
వికచాబ్జమరందరసైక సౌరభో, త్కరముమిళింద
మొందుక్రియ దా... 95

ఉ. నోఁచినతల్లిదండ్రికిఁ దనూభవుఁ డొక్కఁడె
చాలుమేటి చే, చాఁచనివాఁడు వేఱొకఁడు
చాఁచిన లేదన కిచ్చువాఁడు నో, రాఁచి నిజంబ
కానిపలు కాడనివాఁడు రణంబులోన మేన్,
దాఁచనివాఁడు భద్రగిరి దా... 96

ఉ. శ్రీయుత జానకీరమణ చిన్మయరూప రమేశ రామ
నా, రాయణ పాహిపాహి యని ప్రస్తుతిఁ జేసితి
నామనంబునం, బాయక కిల్బిషప్రజవిపాటన మం
దఁగఁ జేసి సత్కళా, దాయిఫలంబు నాకియవె దా.

ఉ. ఎంతటిపుణ్యమో శబరియెంగిలిఁ గొంటివి వింత
గాదె నీ, మంతనమెట్టిదో యుడుతమైని గరాగ్రన
ఖాంకురంబులన్, సంతసమందఁ జేసితివి సత్కులజన్మ
ము లేమి లెక్కవే, దాంతముగా దెనీమహిమ దా.

ఉ. బొంకనివాఁడె యోగ్యుఁ డరిబృందము లెత్తినచో
టఁ జివ్వకున్, జంకనివాఁడె జోదు రభసంబున

సర్థికరంబు సాఁచినం, గొంకనివాఁడె దాత మిముఁ
గొల్చి భజించినవాఁడెపో నిరా, తంకమనస్కుఁ
డెన్నఁగను దా... 99

చ. భ్రమరము కీటకంబుఁగొని పాల్పడిఝాంకరణోప
కారియై, భ్రమరముగా నొనర్చునని పల్కుటఁజేసి
భవాదిదుఃఖసం, తమసమెడల్చిభక్తిసహితంబుగ
జీవునివిశ్వరూపత, త్త్వముపధరించుటేమరుదుదా.

చ. తరువులుపూచి కాయలగుఁ దత్కుసుమంబులు
పూజగా భవ, చ్చరణము సోఁకి దాసులకు సార
ములౌ ధనధాన్యరాసులై, కరిభటఘోటకాం
బర నికాయము లై విరజానదీసము, త్తరణ
మొనర్చుఁ జిత్ర మిది దా... 101

ఉ. పట్టితిభట్టరార్యగురుపాదములిమ్మెయినూర్ధ్వపుం
డ్రముం, బెట్టితిమంత్రరాజమొడిఁ బెట్టితినయ్య
మకింక రాళికిం, గట్టితిబొమ్మ మీచరణకంజములం
దుఁదలంపువెట్టిపోఁ, దట్టితిఁ బాపపుంజములదా.

ఉ. అల్లన లింగమంత్రిసుతుఁ డత్రిజగోత్రజుఁ డాది
శాఖి కం, చెర్లకులోద్భవుండనఁ బ్రసిద్ధుఁడనై భవ
దంకితంబుగా, నెల్లకవుల్ నుతింపరచియించితిగో
పకవీంద్రుఁడన్ జగ, ద్వల్లభ నీకు దాసుఁడను దా.

దాశరథిశతకము సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈనరసింహశతకము రచించినకవి గోగులపాటి కూర్మనాథుఁడు. ఇతఁడు విశాఖపట్టణమండలనివాసి. *లక్ష్మీనరసింహాసంవాదము (పద్యకావ్యము) మృత్యుంజయవిలాసము (యక్షగానము) అను రెండుపొత్తము లీకవి రచించినవి మేము చూచితిమి. కవి క్రీ. శ. 1750 ప్రాంతమునందుండి యుండును. ఇతని యితరగ్రంథములవలన నితఁడు ఆపస్తంబుఁడగు ముద్గలగోత్రుఁడనియు నాలువేలనియోగియనియుఁ బెద్దింటి సంపత్కుమార వేంకటాచార్యులశిష్యుఁడని తెలియును.

ఆంధ్రదేశములో సింహాచలము సుప్రసిద్ధమగు నృసింహక్షేత్రము. తురకదండు ఆంధ్రదేశమునకు దాడివెడలి మార్గమధ్యమున నున్నగ్రామములఁ గాల్చుచు జనులఁ బీడించుచు సతులమానభంగము గావించుచు పొట్నూరు, భీమసింగి, జామి, చోడవరము లోనగుగ్రామములలోని దేవాలయముల రూపుమాపి సింహాచలము ముట్టడించెను. ఆలయమండపములలో గోహత్యగావించి బ్రాహ్మణాదులఁ బరాభవించి సతులయభిమానధనములు చూఱగొని తురక లెన్నియో దుండగములకుఁ బాల్పడిరి.

---

* దీనినే చోరసంవాదమని చెప్పుదురు.

కూర్మనాథుఁ డాసమయమున ధర్మసంరక్షణార్థము లెమ్మని సింహాద్రినారసింహస్వామిని చురుకు పలుకులతోఁ బ్రోత్సహించి, నిందించి, కటూక్తులాడి ఆలయము ముం దేకపాదమున నిలిచి యఱువది యెనిమిదిపద్యములను రచించెను. తురక లీవేదబాపని లక్ష్యపెట్టక దురంతములు గావింపసాగిరి. కూర్మనాథుని పలుకు వాఁడికి నొచ్చి నృసింహస్వామి *కందిరీఁగల తెట్టెను లేపఁగా నది తురకలఁ గుట్టి నానావస్థలఁ బెట్టి దిక్కుచెడి తలకొకదిక్కై నిలువ నీడలేక యవనులు పాఱిపోయిరి.

జనపరంపర చెప్పుకొను నీకథవిశ్వాసపాత్ర మనుటకు అఱువదియెనిమిదవపద్యము మొదలు "నీదు కరుణఁగంటి మిప్పుడు" "జయమయ్యె యవనరాట్సంతమసముబాసె" అని నృసింహుని కవి సంకల్పసిద్ధుఁడై ప్రశంసించుటయే దృష్టాంతము కాఁగలదు.

కూర్మనాథుకవి మృదుపదగుంభితము. ఇతని నుడి పొందికలో శిలలకైన జీవశక్తి గలిగించు నొక యమోఘశక్తి గలదు. లోపముల నెత్తిపొడిచి యచేతనమగు శిలావిగ్రహముచేఁ బనిగొన్న యీ కవిశక్తి ప్రశంసార్హము. కావ్యాంతమున భగవం

---

* ఈయంశము దెలుపుపద్యము లీశతకమున నుదాహరింపఁబడియున్నవి. చూ. ప.

తుని గటువచోహతిచే నొప్పించితినని కవి పరితపించు దీనవాక్యములు హృదయదారణములు. ఏతదుత్తమశతకరచనమూలమున నీకవికీర్తి యాచంద్రతారమై వెలుగుచున్నది.

ఈశతకము యుక్తియుక్తములగు సామెతలతో మృదుమధురములగు మాట పొందికలతో శతక వాఙ్మయమునకు భూషణప్రాయముగనున్నది. ఆంధ్రదేశమును యవనదళములు ముట్టడించి చేసినకల్లోలములకు, దేశీయులు లంచగొండులై వారిఘాతికవకాశము లొసంగి యాత్మహత్యాసమమగు నాత్మవంచనమునకుఁ బాలుపడినందులకీశతకము తార్కాణము కాఁగలదు.

ఇట్టి విప్లవపరిస్థితులలో రచింపఁబడిన వెంకటాచలవిహారశతకము, మట్టపల్లి నృసింహశతకము లోనగునవి చూచుట కాంధ్రప్రపంచ మాతురపడుచున్నది. వానిల్లవా గ్రంథముల లోకమున కొసంగఁ బ్రార్థితులు.

ఇట్లు,

నందిగామ
1-1-25

భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీరస్తు.

సింహాద్రి

నారసింహశతకము.

సీ. శ్రీమద్రమారమణీమణీరమణీయ
సరసచిత్తాబ్జబంభర పరాకు
శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గచాపాదిభా
సురదివ్యసాధనకర పరాకు
ప్రహ్లాదనారదవ్యాసశుకాదిక
భక్తసంరక్షణపర పరాకు
బహుతరబ్రహ్మాండభాండపరంపరా
భరణలీలాధురంధర పరాకు

తే. నీకు సాష్టాంగవినతు లనేకగతులఁ
జేసి విన్నప మొనరింతుఁ జిత్తగింపు
చెనఁటి వీఁ డని మదిలోనఁ గినుక మాని
వైరిహరరంహ సింహాద్రినారసింహ. 1

సీ. అవధారు దేవ చిత్తావధానతఁ గొను
వనజజాదులు సేయు వందనములు
సెలవె రాత్రిందివస్థితిగతు ల్దెలుపఁగా
సోమపద్మాప్తు లిచ్చో నిలిచిరి

మందారతరుసూనమాల్యము ల్గొని యింద్రుఁ
డేతెంచె నిందుల కేమియాజ్ఞ
గంధర్వకిన్నరు ల్కరగతవీణు లై
తడవాయె వచ్చిరి దర్శనేచ్ఛ
తే. ననుచు జయవిజయులు దెల్ప హాయి యనుచు
నిందిరను గూడి యుంటి వీ వింటికన్న
గూడె పదిలమంచు యవనులఁ గొట్టవయ్య, వైరి.

సీ. చటులఘోణకహాసస్ఫుటతరాటోపంబు
కుంభినీభరణ విజృంభణంబు
ఖలహిరణ్యాక్షశిక్షణరూక్షదక్షత
క్షుభితహిరణ్యరక్షోభిదాత్మ
బలిమహావైభవభంజనమహిమంబు
నుర్వీశగర్వాంతకోర్వతిశయ
మతిదుష్టదశకంఠహరణబాహాశక్తి
ప్రబలప్రలంబదారణవిధంబు
తే. పురవధూవ్రతభంగవిస్ఫురణసరణి
భువనములు బ్రోవఁ గావించి జవనయవన
సేన నణఁచుట కిటు జాగు సేయఁదగునె, వైరి.

సీ. *మొఱవవోయెనొ వక్త్రముఖనక్రహారమహా
సంపర్కనిర్వక్రచక్రధార

* మొక్క-పాఠాం.

వాసి దప్పెనొ హాటకోద్భాసిసుమాలిమ
 హాసుర శార్ఙ్గబాణాసనంబు
పదను వాసెనొ మధుప్రముఖేంద్రరిపురాజి
 బృందాంతకారకనందకంబు
కడిమి దప్పెనొ సౌంభకమథనప్రణిధాన
 చండమై తగుగదాదండపటిమ
తే. జబ్బుపడి యుంటి వేల మాయబ్బ యొక్క
 దెబ్బ దీయక తురకలయుబ్బు చెడదు
 గొబ్బునఁ జెలంగు మీకనైననిబ్బరముగ, వైరి.

సీ. చుట్టి బెట్టెను మహారట్టజంబులతోడ
 నిఖిలరాజ్యము పఠానీలపోఁజు
మట్టి మల్లాడెను మదసామజంబులఁ
 బురజనపదములు తురకబలము
కొట్టి కొల్లలు వెట్టె గురుసారప్రమాణినీ
 ఘనగోగణంబుల ఖానసమితి
పట్టిపల్లార్చిరి బహుదుర్గవర్గముల్
 సరభసోద్ధత్యపాశ్చాత్యచయము
తే. మించి భూస్థలి నిటు లాక్రమించి రాఁగ
 నలుక రా దేమి నగరివారలను దోఁచఁ
 బొంచియుంటివి యవనుల ద్రుంచుమీకను, వైరి.

సీ. మొగిసి రక్కసుని బొండుగఁ జించునీగోళ్లు
చిటిలెనో సిరికుచశిఖరి దాఁకి
యరులపై భగభగలాడుకోపజ్వాల
లారెనో శ్రీకటాక్షామృతమునఁ
బరవీరగర్భము ల్పగిలించుబొబ్బ ప
ల్కదో రమానందగద్గదికచేత
ఖలుల దండింపగాఁ గఠిన మౌనీగుండె
కరఁగెనో శ్రీలక్ష్మి సరసకేళి
తే. నహహా నీభీకరోద్వృత్తి నల్పు లనక
యవనరాజుల నడఁచి ప్రేయంగ వలయు
పిన్నపామునకైనను పెద్దదెబ్బ, వైరి. 6

సీ. పొలలో డాఁగెనో పాట్నారులో నున్న
రమణీయకోదండరామమూర్తి
యెక్కడి కేఁగెనో యెఱుఁగంగ రాదుగా
పటుభీమసింగి గోపాలమూర్తి
సాధ్వసోద్వృత్తి నెచ్చోటి కేఁగి యుండునో
జామిజనార్దనస్వామిమూర్తి
యెన్నిపాట్లను బడుచున్నాఁడో చోడవ
రంబులోఁ గేశవరాయమూర్తి
తే. నిబిడయవనులభయశంక నీవు నింకఁ
బరుల కగపడకుండుమీ ప్రక్క నున్న
గాయమిప్పటికిని మానదాయె నయయో, వైరి.

సీ. పాశ్చాత్త్యుల సమాజుపై బుద్ధిపుట్టెనో
మహానుభావ మంతిపై మనసు రోసి
యవనులకందూరియం దిచ్చ చెందెనో
విప్రయజ్ఞములపై విసువు బుట్టి
ఖానజాతిసలాముపై నింపు బుట్టెనో
దేవతాప్రణతిపై భావ మెడలి
తురకలయీదునందు ముదంబు గల్గెనో
భక్తనిత్యోత్సవపరత మాని
తే. వాండ్రు దుర్మార్గు లయ్యెరో వ్రతము చెడ్డ
సుఖము దక్కదు వడి ఢిల్లి చోరఁగఁదోలు
పారసీకాధిపుల పటాపంచలుగను, వైరి. 8

సీ. నీకొండపై నెక్కి నియతు లౌభక్తులఁ
గొట్టి నానావస్థ బెట్టకుండ
గాంగధారాతీరకలితమండపముల
మద్యపానము జేసి మలయకుండ
నీవంటశాలలో నిశ్శంకతో మాంస
ఖండము ల్మెండుగా వండకుండ
నీగుడిఁ జొచ్చి దుర్నీతిఁ గామాంధులై
పరవధూటుల భంగపఱుపకుండఁ
తే. బౌరుషంబునఁ దురకల బొాఱఁ దఱుము
వేఁటకాఁ డిల మెత్తనా వేళ లేడి
మూఁడుకాళ్లను నడుచునిర్మూలితాంహ, వైరి.

సీ. నెల వైన భైరవుం డలుకచే వైరుల
నెత్తి బల్లదచేత మొత్తలేఁడె
యాజ్ఞ యిచ్చిన వీర హనుమంతుఁ డహితుల
ఘనవాలమున నేలఁ గలుపలేఁడె
యంపించితేఁద్రిపురాంతకుం డరి సేన
ఘోరశూలమ్మునఁ గ్రుమ్మలేఁడె
కనుసన్నఁ జేసిన వినతాతనూజుండు
విమతుల నెగిరి పో విసరలేఁడె
తే. యింత తాలిమి చేయుదే యిప్పటికిని
మట్టుకొని వచ్చె శత్రుసమాజ మెల్ల
ప్రజల రక్షింపు యవనేశుబలముఁ గూల్చు, వైరి.

సీ. యవనేశుధాటికి నడలి సర్వస్వమ్ము
విడిచి మందిరములు వెడలువారు
వెడలియు దలఁ దాఁచ వెర వేమి గానక
నడవుల నిడుమలఁ బడెడువారుఁ
బడియు నెచ్చట కూడుఁ బట్టఁ గానక తమ
శిశువులతో వెతఁ జెందువారుఁ
జెంది డెందము గుందఁ గాందిశీకత నభి
మానార్థులై ఖేద మానువారు
తే. వైరి యొక్కొక్క భార్యతో నవని ప్రజలు
అష్టమహిషులపై పదియాఱువేల
సతులతో నీవు వలప కెచ్చటి కరిగెదు, వైరి.

సీ. దర్పణాకృతి తళ త్తళలాడుకంబాలు
డంబై చెలంగు బేడాహైరంగు
చెప్పఁ జూపఁగ రాని యొప్పైన నుప్పరం
బప్పళించెడువంక కొప్పుచొప్పు
చిత్రవిచిత్ర మాచిత్రంపుబొమ్మలఁ
గులుకు చక్కనిగుళ్లు గోపురములు
నమృతోపమాన మై యలరారుగాంగధా
రాముఖ్యసకలధారాజలంబు
తే. నెంత ముచ్చటపడి సృజియించి నావొ
యిల్లు చెడఁగొట్టుకొనకు నన్నేలినయ్య
ఘనతురుష్కులఁ బడఁగొట్ట మనసుబెట్టు, వైరి.
సీ. యవనధాటికి భయ మందియే కాఁబోలు
నక్కజంబుగఁ గొండ యెక్కినావు
ఖానుల కడలియే కాఁబోలు సంపూర్ణ
పౌరుషంబునఁ గత్తి బట్టవైతి
వఖిల పాశ్చాత్యుల నలమ లేకయెపోలు
తాపసగతి జడఁ దాల్చినావు
మ్లేచ్ఛనాయకబలాలికి జంకి కాఁబోలు
మిక్కిలిగంధంబు మెత్తినావు
తే. గట్టిగా నీవు తురకలు ముట్టకుండ
నవవరాహాకృతి ధరించినావు సామి
వలదు నిందలఁ బడ తురుష్కులవధింపు, వైరి.

సీ. పటుతర స్తంభంబు పటపట బ్రద్దలు
గా జనించిన నీయఖండవహ్ని
చటులతరంబుగా బెటపెట దంష్ట్రిలు
కొలుకుచు వచ్చునీఘోరవృత్తి
స్ఫుటతరోద్భటవృత్తిఁ జిటచిటధ్వని మీరు
నీనిటలాక్షవహ్నిక్రమంబు
కుటిలనఖంబుల సొటసొట నెత్తురు
సింద రక్కసిరొమ్ముఁ జించుకినుక
తే. యెందుబోయెనొ నేఁడు మహీజనంబు
గుంద యౌద్ధత్యమున వచ్చుఘోరయవన
బృందములయందుఁ జూపుతద్భీకరగతి, వైరి. 14
సీ. నట్టువల్ ద్రొక్కఁగా నవయామునీయకూ
లంబు గాదు రణస్థలంబుగాని
కొట్టి తోలఁగ నీకు గోవృషభంబుల
బాజుగాదు గుజాల పోఁజుగాని
పట్టిచూడఁగ నీకు పసిగాఁపుఁజెలఁలచా
లిండ్లుగావు ఫిరంగిగుండ్లు గాని
ముట్టి ముక్కలు సేయ ముదిచినయర్జున
తరులు గా వరివీరతరులుగాని
తే. యవనబలములతోడఁ బోరాడలేవు
శూరుఁ డౌజరాసంధుండు చుట్టుకొనిన
నాఁటితీరయ్యె మేల్మికు నవ్వగాదు, వైరి.

సీ. కాంతలఁ జెఱఁబట్టఁ గనుఁగొను చుంటివి
పాంచాలివెత యెట్లు బాపినావొ
గోవధ సేయఁ గన్గొనుచుంటి విప్పుడు
కరుణతోఁ గరి నెట్లు గాచినావొ
ద్విజులు బాధలుపడఁ దిలకించు చుంటివి
భువిఁ గుచేలుని నెట్లు బ్రోచినావొ
సత్పవిభురాజ్యనాశన మొందఁ గంటివి
ధ్రువుని కెట్లిచ్చితో దొడ్డపదవి
తే. దుష్టశిక్షణ మొనరించి శిష్టరక్షఁ
జేయకుండిన పూర్వప్రసిద్ధి జెడును
ఆర్తరక్షణబిరుదంబు హానిఁ జెందు, వైరి. 16

సీ. సముదగ్ర మగుసముద్రముజొచ్చి యీఁదుటో
కొండ నెత్తినిఁ బెట్టుకొంట యొక్కొ
ధారుణీస్థలి ద్రవ్వి తల నెత్తుకొంట యో
గొబ్బున సింగంపుబొబ్బ యిడుటొ
యడుగిడి త్రైలోక్యమాక్రమించుట యొక్కొ
వేయిచేతులవాని వేయుటొక్కొ
యొకశరాగ్రమున నుదధి నింకించుటో
కరిపురంబెల్ల బెగల్చుటొక్కొ
తే. కరుణ జగములఁ బ్రోచుటో తురగ మెక్కి
ఘనరిపులఁ గొట్టుటో తురుష్కవధ యెంత
కొండయెక్కెదు బ్రతిమాలుకొనినఁ గాలఁది, వైరి.

సీ. కుఱుపాలు ప్రొద్దునఁ గ్రోలక నొకక్షణ
  మైనఁ దాళవుగదా యాఁకటికిని
బాగుగా మెయి మలాకీగంధ మలఁదక
  నింపు పుట్టదుగదా యెప్పటికిని
తనువునిండఁగ ధగద్ధగితపట్టాంబరం
  బవధరింపక మాన వహరహంబు
నాటపాటలు మొద లగువినోదంబుల
  సుఖసుప్తిచ్చుచుఁ గాని యుండలేవు
తే. భక్తు లెల్లరు దుర్మార్గపరతురుష్క-
రాజిచేఁ బొంది రిదె పడరానిపాట్లు
భోగరాగంబు లేక నీకుఁ బొసఁగు టెట్లు, వైరి.

సీ. పుట్టినప్పుడు పీఁకఁ బోకార్చితివి భళీ
  పూతనాఖ్యోపేతయాతుధానిఁ
బుడమిపై కడుతప్పటడుగిడునప్పుడు
  బండిరక్కసుమేను చెండినావు
ఆటప్రాయమునఁ దృణావర్తబకధేను
  కాదిదైత్యకులంబు సణఁచినావు
యౌవనంబున నృశంసావతంసకకంస
  విధ్వంసనదిరంస వెలసినావు
తే. భూసురులఁ బ్రోవవేమి మహాసురారి
యిప్పు డేటికిఁ ద్రుంప వేండ్లెగస నైన
బుద్ధి దిగసన వచ్చెనో పో మతేమి, వైరి. 19

సీ. ఎలమితో సోమయాజుల పెద్దఘూరీలు
గుడిగుడీలుగఁ జేసికొనెడువారు
యజ్ఞవాటికలలో నగ్నిహోత్రంబుల
ధూమపానము జేసి త్రుళ్లువారు
యాగపాత్రలుదెచ్చి హాసుగా వడి లుడి
కీచిప్పలుగఁ జేసి కేరువారు
స్రుక్స్రువముఖ్యదారుమయోపకరణముల్
గొని వంటపాయి నిడుకొనెడువారు
తే. నగుచు యవనులు విప్రులఁ దెగడుచుండ
సవనభోక్తవు నీ విట్లు సైఁపఁ దగునె
తినఁ దినఁగ గారెలైనను కనరువేయు, వైరి. 20

సీ. చింపికుళాయైన శిరమునఁ దాలిచి
దివ్యకిరీటంబు దీసి దాఁచు
వనమాలికయు చాలు వక్షంబున ధరింపఁ
గౌస్తుభరత్నంబు గట్టిసేయు
పూఁడ కుండఁగఁ జెవిపుడకైన నిడుకొని
మకరకుండలములు మాటుసేయు
కటి ధగద్ధగిత మౌకనకచేలం జేల
మొలచుట్టు మొకపాటిముతుకగుడ్డ
తే. దొడ్డసరకులు తురకలు దోఁచుకొనినఁ
గష్టమౌ కానివేళ జగత్కుటుంబి
వీవు వేషంబు చెడిన నీ కెట్లు గడచు, వైరి. 21

సీ. నామొ ఱాలింపవు నారదగానంబు
వినుచుంటివో వేడ్క వీను లలరఁ
గరుణఁ జూడవు మమ్ముఁ గమలామహాదేవి
కన్నులు మూసెనో కౌతుకమున
మముఁ బ్రోవ రా వేమి కమలభవాదులు
భక్తితోఁ బాదముల్ పట్టుకొనిరొ
ఆదరకలన మాటాడవు భూనీళ
లలరఁగా ముచ్చట లాడుచుండ్రొ
తే. యిట్టు లున్న ననాథల కేది దిక్కు
సమయమా యిది కేళికాసౌఖ్యమునకు
దుష్టుల వధించి ప్రోవు సాధువుల నెల్ల, వైరి. 22

సీ. పాలీయ వచ్చిన భామిని ప్రాణంబు
లపహరించి చెలంగినట్లు గాదు
యాగోత్సవంబున కతిమోదమునఁ బిల్వ
నపుడు మామను ద్రుంచినట్లు గాదు
చేతగా కొకనరు చేతఁ జుట్టంబుల
నందఱఁ జంపించినట్లు గాదు
తుంగఁ గల్పించి యుత్తుంగవంశద్రోహ
మాచరించి చెలంగునట్లు గాదు
తే. పరబలం బిది నీప్రజ్ఞ పనికిరాదు
లెమ్మిఁకను మీనమేషము లెక్కయిడక
చోరవతురకలఁ గొట్టఁగాఁ జొక్క లెదురె, వైరి.

సీ. అవని మూఁ డడుగు లి మ్మని వేఁడ నిచ్చిన
బలి నణంచిన దేమిప్రాభవంబు
ఇనకుమారుని మది కిచ్చకంబుగఁ బొంచి
వాలినిఁ జంపు టేపీలు నీకుఁ
గడుకాలయవనున కడలి యాముచుకుందు
పాలి కేతెంచు టేపౌరుషంబు
భువి జరాసంధుతోఁ బోరాడఁగా లేక
ద్వారకఁ జేరు టేధైర్యవృత్తి
తే. యతార నిజ మూఢ నిష్ఠురం బౌ నటంద్రు
కాక రోషంబు గలిగినఁ గఠినయవన
సేన నిర్జించి యీయాంధ్రసృష్టి నిల్పు, వైరి.

సీ. నీరుహాలుక్కా పకడోరె గద్దాయని
యాహితాగ్నుల నెత్తు లణఁచకుండ
పాముధో నేకు తుం పాని లారే యని
తివిరి శ్రోత్రియుల మర్దింపకుండ
ఘూసులారే అరే గాండూ యనుచు శిష్ట
తతులపైఁ బడి వడిఁ దన్నకుండ
కులితీ పకావురే జలిదీ యటంచు మా
ధ్వల మెడ వడిఁ బట్టి త్రోయకుండ
తే. బహులహాలామదావిలపరుషయవన
రాజి నిర్జింపు నీవంటిప్రభువు గల్గ
బ్రాహ్మణుల కిన్నిపాట్లు రారాదు గాదె, వైరి.

సీ. అగ్రజపీడితుం డైనవిభీషణు
  తీవి ముక్తి దయం జూచినావుగావా
అలమునిభీతుం డౌనంబరీషునియా_ర్త
  నాదంబు మున్ను విన్నావు గావా
బహుబాధితుం డైనప్రహ్లాదునకును ము
  న్నీవు ప్రత్యక్షమైనావు గావా
ధ్రువముఖ్యు లైనభక్తుల నెల్ల మున్ను సం
  తసమున రక్షించినావు గావా
తే. నాంటిమది లేదొ కరుణ న న్ననవు వినవు
రావు బ్రోవవు వేగం బురాణపురుష
తాతతాతవు ముది మది దప్పినావొ, వైరి. 26

సీ. గ్రామంబు లన్నియుం గాల్చి దీపారాధ
  నలు చేసి కౌర యానందముగను
వడి సాధుజనులసర్వస్వమ్ముం గొని శత
  గోపంబు బెట్టిరి గురుతరముగ
పటఘటాదులు పోవం బ్రతిమాలువారి కే
  మియ్యక ఘంట వాయించి రహహా
పెద్దలకడ దుడ్డుపెట్టి ప్రసాదంబు
  వడ్డించి తగ పరవశులం జేసి
తే. రవుర యవనార్చకులు నీకు నాప్తు లైరి
భూసురులు సేయుపూజలు పోసంగ వాళ్కొ
అకట యిది యేమి పాపమునకు వెలువవు, వైరి.

సీ. వాసవ పిడుగులవానకు వెఱవవు
కడుఫిరంగిగుండ్ల కడల నేల
వెఱవవు భీష్మాదిభీష్మబాణాళికి
బాణాల కేటికి భయపడంగ
దవవహ్ని దిగమ్రింగితివి గాని జంకవు
భయ మేల యీయరబ్బులకు నీకు
గణియింప కధికరాక్షసుల శిక్షించితే
మ్లేచ్ఛుల నణఁచు టేలెక్క నీకు
తే. నీకలిమి నీ వెఱుంగవుగాక లోక
కర్త వగునీ కొకయసాధ్యకార్య మేది
పామరులు నవ్వకుండఁగఁ బరుల దఱుము, వైరి.

సీ. సమధికప్రేమచే శబరి యెంగిలిజేసి
యొసఁగినపండ్లెల్ల మెసఁగి మెసఁగి
చెలఁగి కుచేలుండు జీర్ణచేలంబునఁ
బొదవుముక్కటుకులు బొక్కిబొక్కి
వనములోఁ బాంచాలి వండిన శాకభాం
డములోనిబలుసాకు నమలి నమలి
పొంచి యాదుగ్గనబోయనిపొట్టిలో
కొట్టగింజలు కొన్ని కొఱికి కొఱికి
తే. పొంది తిప్పఁడు భక్తుల పుణ్యమునను
భోగ మోయప్ప యీతిప్ప బోర్లపడిన
దేమితినియెద వరుల యుద్వృత్తినడవు, వైరి.

సీ. తను దానె కౌఁగిలించెను నిన్ను రుక్మిణి
యలసత్యయును పాలయలుక మానె
క్షణమైనఁ బాయదు జాంబవతీదేవి
మేనుమే న్గదియించె మిత్రవింద
భద్రయు భవదూరు భద్రపీఠిక నెక్కె
వదలకుండె సుదంత వామకరము
కాళింది నిజపాదకమల మొత్తుచు నుండె
లక్షణ మెయితీఁగెలాగు బెనఁగె
తే. రాఁగ నోపవా పాశ్చాత్యరాడ్బలంబు
సాధుతతిఁ గొట్టి దోఁచగా చకితులయిరి
తుది పనికివచ్చెలే నీకు తురకగుద్దు, వైరి. ౩౦

సీ. తపనీయకశిపుండు దండించు తరువాత
కాని ప్రహ్లాదునిఁ గావలేదు
కురురాజు పాంచాలికొప్పుపట్టీడిపిం
చినవెన్కఁగాని రక్షింపలేదు
కరిరాజు మొసలిచేఁ గడుకష్టపడినపి
మ్మటగాని వేంచేసి మనుపలేదు
పాండవు ల్బాధలఁ బడినయనంతరం
బునఁగాని సిరు లిచ్చి ప్రోవలేదు
తే. భక్తు లిప్పుడు కొన్ని యాపదలఁ బడక
ముందు పోషింపవట్లయా కొందఱికిని
మును శిశువు నేడిపింపక ముద్దు రాదు, వైరి. ౩౧

సీ. జడవిప్పి జులపాలు సవరింపు మిరువంక
బలుకిటికీదారుపాగఁజుట్టు
బొట్టు నెన్నుదుటిపై బొత్తిగా దుడుచుకో
పోగు లూడ్చుము చెవు ల్వ్రాడవిడువు
వడిగ నంగీ యిజా ర్గొడుగు దట్టీ జుట్టు
కై జారుదోపు డాల్కత్తిఁ బట్టు
భీబినాంచారిని బిలిపింపు వేగమే
తుద కభ్యసింపుమీ తురకభాష
తే. శక్తి లేకున్న నిట్టివేషంబు పూను
మన్న సరి లోకవంద్యుఁడ వైననీవు
నీచులకును సలాం సేయ నే సహింప, వైరి. 32

సీ. గోవర్ధననగంబు గొడుగుగాఁబట్టిన
నాఁడు కేలున నొప్పి నాఁటె నో కో
సరిదెబ్బ లాడుచో జాంబవంతునిగ్రుద్దు
కో రెక్కలో గుల్లు పోరె నో కో
నరునిసారథి వైననాఁడు భీష్మునిచేతి
కలుకుటమ్ముల బొమ్ము కవిసె నో కో
దుగ్గన బోయసితూఁపు నాఁటినప్రక్క
గాయ మిప్పటికి బోదాయె నో కో
తే. యొక్కటి యవనరాట్సేన జక్కజేసి
యుక్కణఁప నెందుచేత నీవోపలేవు
వేదపుం డెల్ల బయలను బెట్టవలయు, వైరి. 33

సీ. కనిపించుకోవుగా ఖలులు మార్గస్థులఁ
గొంకక ముక్కులుఁ గోయునపుడు
ఆలకింపవు గదా యయ్యయో ప్రజఘోష
ధూర్తులు వడినిళ్లు దోఁచునపుడు
జాలిగాదాయెగా చటులతురుష్కులు
భామినులను చెఱల్పట్టునపుడు
అలుక రాదాయెగా యవనులు సత్ప్రభు
వసుమతి ముట్టుకోవచ్చునపుడు
తే. మంకుతనమేమి మాతండ్రి మఱచినాఁడ
మాను నే గొల్లపాల్ద్రావ మందబుద్ధి
దేవకీదేవిపాల్ద్రావఁ దెలివిరాదె, వైరి. ౬

సీ. అల విప్రభార్యయా నదితిపాల్ద్రావుట
బలి యాచనావృత్తి పాదుకొనియె
క్షత్రియకన్యయా కౌసల్యపాల్ద్రావ
రావణాదులఁ ద్రుంచి ప్రబలినావు
గొల్లయా నందుని కులసతిపాల్ద్రావఁ
బసులఁ గాచెడుబుద్ధి పట్టువడియె
నిసుమంతవిసపురక్కసిపాలు చవి చూడఁ
గాబోలు మాపట్ల కఠినవృత్తి
తే. పాలకాగ్రణి వైయనగోపాలబాల
పాలబుద్ధులు మాని మాపాలగలిగి
పాలన మొనర్పవయ్య కృపాలవాల, వైరి.

సీ. జేగి అరే అరబ్బీ పడోశే యని
బోడిసన్యాసులఁ బోడుచువారు
మత్రఖో మూపరు మాటీ యనుచు వైష్ణ
వులబొట్లు దుడుపఁగ బోవువారు
పత్తరుకాయకు బందియారే చోడు
దేవనిశైవులఁ దిట్టువారు
కాలటీకాతూ నికాల్దే వటంచు మా
ధ్వులఁ బ్రల్లదము లాడి త్రోయువారు
తే. వైరి యవనులు మిమ్ము ని ట్లడలఁజేయ
నట్టివాండ్రకు ద్విజులెంతయాగగ గుడి
మ్రింగువానికి లింగ మూర్చిండి వడెము, వైరి.
సీ. విషవహ్నిఁ బ్రజకెల్ల వెతఁజేయు కాళియు
పడగలు వడిఁ ద్రొక్కుపటిమ యేది
వడిగ బిడౌజుండు పిడుగులు వర్షింప
శైలమెత్తిననాఁటి శక్తి యేది
దుర్యోధనాదులు దొరకించుకొను వేళ
విశ్వరూపముఁ జూపువింత యేది
మురనరకాది ముష్కర దుష్కరాదుల
మర్దించి చెలఁగు నీమహిమ యేది
తే. యిట్లు ఖలులేచ దీనుల నెన్నఁటికిని
గరుణఁజూచెదు కలవాఁడుగాదెఁ దీయు
దనుక బీదలప్రాణముల్ తాళువెట్లు, వైరి. 87

సీ. ఆభీరగృహముల నారఁ గాఁగినపాల
మీఁగడ ల్వడి దిగ మ్రింగఁగలవు
తల్లియిచ్చిన చల్ది తగ బ్రహ్మవచ్చిన
వెనుకఁ జూడక వేగ విసరఁగలవు
రాధికామధురాధరామృతధారలు
గుటుకుగుటుక్కునఁ గ్రోలఁగలవు
భక్తులెల్లను దిరుపణ్యారము లొసంగఁ
జెలఁగి లోలోన భక్షింపఁగలవు
తే. గాని యవనులపై వడి బూనలేవు
కబళ మన నోరుఁ దెఱుతువు కల్గె మన్న
మోము ద్రిప్పుహయగ్రీవమూర్తివహహ, వైరి.
సీ. అల విభీషణుపల్కు లాదరించినవాఁడె
యతిదుష్టుఁడౌ రావణాసురుండు
వసుదేవముఖ్యులవరబోధ వినియెనే
దుండగీడైన కంసుండు నాఁడు
విదురాదిబుధుల వివేకము ల్దెలిసెనే
క్రోధాత్ముఁడైన దుర్యోధనుండు
భీష్మాదు లెంతచెప్పిన నిచ్చగించెనే
బాలిశుఁ డగు శిశుపాలకుండు
తే. కొట్టకుండఁగ ధూర్తుల వట్టిశాంతి
తాలిమేటికి తురకలు తరిమి రాఁగ
నొదిగిచూచెదు కలిబోయ నుట్లదిక్కు, వైరి.

సీ. నిదురించినావా నిర్నిద్రభద్రాకార
కలితభోగీంద్రభోగంబుమీఁద
శయనించినావా శైశవమూర్తితోఁ బయః
పాథోధి పటువటపత్రసీమఁ
బవళించినావా శ్రీభామినీదోర్మూల
కూలంకష స్తనకుంభయుగళిఁ
బడక గావించితో భక్తసమ్మాన్మాన
స్సంకల్పితానల్పశయ్యయందు
తే. నిబిడ పాశ్చాత్యభీతులై నిఖిలజనులు
కదసి మొఱవెట్ట నీకెట్లు నిదురవట్టె
లెమ్ము నాసామి జాగేమి చిమ్ము రిపుల, వైరి..

సీ. నినుఁబూజఁ గావింప ఘనవిప్రు లేటికి
గోడువ గాకుండ సయ్యదులె కలరు
వినుతింప శాస్త్రజ్ఞవిద్వాంసు లేటికి
పీలుగామించు మౌల్వీలె కలరు
ఆత్మకీర్తనఁ జేయ హరిభక్తు లేటికిఁ
గేకలు వేయ పకీర్లు కలరు
పూతాత్ము లగు నమ్మాతలు నీకేల
తలుదుగా పీరుజాదాలె కలరు
తే. వట్టియాసల నిటు మెడ వట్టి త్రోయ
చూరు వట్టుకొ వ్రేళ్లాడినార మిట్టి
ముచ్చటకె నీవు పశ్చిమముఖుఁడ వౌట, వైరి.

సీ. జయవిజయీభవ జగదవనాసక్త
జయవిజయీభవ శౌర్యయుక్త
జయవిజయీభవ శాశ్వతకళ్యాణ
జయవిజయీభవ నయధురీణ
జయవిజయీభవ సర్వాంకషప్రజ్ఞ
జయవిజయీభవ సన్మనోజ్ఞ
జయవిజయీభవ సాధుజనాధార
జయవిజయీభవ భయవిదూర
తే. యనుచు జయవాక్యముల జను లెన్నుతి సేయఁ
జక్రహస్తుఁడవై రిపుక్షయ మొనర్చి
ధరణిఁ బాలింపు మాచంద్రతారకముగ, వైరి.

సీ. చాటక పోఁ జుమీ చాలఁ బ్రోవక యున్న
నాఁటి వ్రేపల్లెలోఁ గోటిమాట
ప్రకటింతుఁ జుమి మమ్ము రక్షింపకుండినఁ
దగఁ గొల్లచెలుల వస్త్రములమాట
దాఁచను జుమి మమ్ముఁ దరిఁజేర్పకుండినఁ
గొంకక మధురలోఁ గుబ్జమాట
బైటఁ బెట్టెద జుమీ పాలింపకుండినఁ
గాలయవనునాఁటి కానిమాట
తే. మర్మ మెఱిఁగినవారితో మానువాఁడు
బైసి పోఁగొట్టుకోకు మాపాలఁ గలిగి
సాధురక్షణ దుష్టశిక్షణ మొనర్పు, వైరి. 43

సీ. ఖలవధార్థమునందు నిలయ మొందితి వంటి
నలవెన్నదొంగిలి తనుట లేదు
లక్ష్మియా రుక్మిణీలలనఁ గూడితి వంటి
నలరాధ మరఁగితి వనుట లేదు
అవనిఁ బాలింపఁగా నవతరించితి వంటి
పశుపాలకుఁడ వని పలుకలేదు
దుష్టులౌ రాజదైత్యుల హరించితి వంటి
నల నరసారథి వనుట లేదు
తే. అయ్యయెడ గాఁడ నామాట లనకమున్నె
ఖలుల వధియించి నీసిగ్గు నిలుపుకొమ్ము
పరులు నవ్వఁగ నపకీర్తిపాలుగాక, వైరి. 44

సీ. గ్రామదాహకకర్మగతి మానుపు మటన్న
వెస నదే మఱియుఁ గావింపె దీవు
పథికులఁ దోఁపించు పగ మానుపు మటన్న
వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
చెఱలు జూఱలుపట్టు సేఁగి మాన్పు మటన్న
వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
బహుసస్యనాశనార్భటి మానుపు మటన్న
వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
తే. వేఁడుకొనుకొద్ది లావాయె వెట్టివాఁడ
యోడ ముంచకు మనురీతి యొనరె మాకు
బుద్ధిదెచ్చుకొ యవనుల బొంకమణఁచు, వైరి.

సీ. మామిడిచిగురుసొం పేమిలక్ష్యం బన
  కరచరణాంబుజకాంతి వెలుఁగఁ
గలకలనవ్వ చక్కనిముద్దునెమ్మోము
  పద్మసౌభాగ్యంబుఁ బరిహసింపఁ
వెలిదమ్మిరేకుల వెలవెలఁ బోఁజేయు
  సోగకన్నులచూపు చోద్యపఱుప
నిద్దంపు నునుఁజెక్కుటద్దంబులందుల
  మొలకనవ్వలతేఁట ముద్దుఁగులుక
తే. నపుడు బుట్టిన పసిబిడ్డఁ డనఁగఁ బాల
కడలిమఱ్ఱాకుపైఁ బండి కరుణ జగముఁ
బ్రోతునఁట మమ్ముఁ గావవిప్పు డదియేమి, వైరి.

సీ. పుడమిపై నడుగిడి నడువనేరనివారి
  తీవ్రతఁ బరువు లెత్తించినావు
పైమీఁదిదుప్పటి బరు వనువారిచే
  మింటిచెనమూట మోయించినావు
గడపదాఁటని కులగాంతామణుల పృథ్వి
  నెల్లెడఁ గలయఁ ద్రిప్పించినావు
షడ్రసోపేతాన్న సంభోక్తృజనపరం
  పరఁ బలుసాకుపాల్పఱచినావు
తే. భళిర యఘటనఘటనప్రభావ మెల్ల
దీనజనులందె చూపితి దెలసి వచ్చె
నయ్యొ సామెల్లనింటనే యన్నమాట, వైరి. 47

సీ. భవదీయముఖభవ బ్రాహ్మణోత్తములకా?
యవనులచేత నాయాసపడుట
భవదీయబాహుసంభవ రాజవరులకా?
మ్లేచ్ఛనాథుల గెల్వలేక యుంట
భవదూరుసంభవ బహువైశ్యకోటికా?
తురకలచే నిట్లు దోపుఁ బడుట
భవదీయపాదసంభవ శూద్రజనులకా?
విమతులౌ తురకల వెట్టిచేత
తే. మాకుఁ జెప్పను మెట్లైన మంచిదిగద
లోకకర్తకు నపకీర్తి నీకు వచ్చు
వలదునాయన్న యిఁకనైన నఖలులనణఁచు, వైరి. 48

సీ. రాఘవమము బ్రోవ రావయ్య ఖగయాన
రాకున్న మీదశరథునియాన
శీఘ్రంబు మమ్ము రక్షింపు శేషశయాన
జాగు చేసినను గౌసల్యయాన
మది కఠినత మాని మనుపుము మాయాన
మనుపకున్న వసిష్ఠమౌనియాన
పాలింపు మమ్ము నీపరమసత్కృపయాన
పాలింపకున్న శ్రీభామయాన
తే. యాన బూన సమర్థుఁడ వఖిలజగము
నానదప్పక పోషింపుమా నతారి
తగవు దప్పి నటింపఁగా ధర్మమగునె, వైరి. 49

సీ. అరులఁ గొట్టక సింహగిరి గుహఁ డాఁగిన
నవని నీకీర్తి కీడాఁ డందురయ్య
నీవు రక్షింపక నీలాద్రి కేగిన
నవనిని న్నొండిపాఁ డందురయ్య
పోషింపఁగాలేక శేషాద్రి కేగిన
నతిలోభి వనుచు ని న్నందురయ్య
తగనాదరింప కంతర్వేది కేగిన
నత్యుగ్రుఁడంచు ని న్నందురయ్య
తే. నాథ! యిటు లోకనటనం బొనర్చునీకు
నహహ నిందలు వచ్చును నదియు విడిచి
యొద్దుకొనఁబోకు వెసఁ బ్రోవు ముర్విజనుల, వైరి.

సీ. అరిసైన్యధూళి సూర్యాక్రాంతమై మించె
నీకనేమి దయఁ జూచె దీవు మమ్ము
పరభేరిభాంకృతు ల్పగలించె దిశల నిం
కేమినా మొఱ విని యెదవు నీవు
ధరశత్రుహరిఖురదళితమయ్యె నీకేమి
వచ్చెదవయ్య ప్రోవంగ మమ్ము
వైరి తేజము శిఖివారగా నింకేమి
మొగమునఁ జూచెదు జగతిజనులు
తే. నీపయికి వచ్చునప్పుడు నీవెఱుంగ
వేమి మసలకు మింక దిక్కేది మాకు
జాగరూకుఁడవై రిపుక్షయ మొనర్పు, వైరి. 51

సీ. ప్రజలెల్ల విసికిరి పాశ్చాత్యరాట్ప్రముఖా
భీతులై మిమ్ముఁ బిలిచి పిలిచి
జనులు వేసారిరి సమదతురుష్కుల
వెతలచే మిమ్ముల వేఁడి వేఁడి
నరులెల్ల మ్రొక్కిరి నానాయవనహృత
ముఖ్యార్థులై మిమ్ము మ్రొక్కి మ్రొక్కి
ప్రాణిసంతతి భంగపడియె ఖానులు సేయు
దరిలేని వెత మిమ్ముఁ దలఁచి తలఁచి
తే. యిందుఁగలఁడందు లేఁడనుసందియంబుఁ
జెందవల దన వేదవాగ్బృంద మెల్ల
నెందు వెదకినఁ గానరావేమి యిపుడు, వైరి. 52

సీ. బహుఫణాదీప్తుఁడౌ ఫణిరాజుపైఁ బండి
గాలివారక యుండఁ గాచెదీవు
వరగరుద్విస్ఫురద్గరుడునిపైఁ జెంది
చిరసుఖగతుల రక్షించెదీవు
వేత్రాధిగతజగద్విततివిష్వక్సేను
దరిఁజేర్చి బలయుక్తిఁ దనిపెదీవు
ఘనభుజాబలవంతు హనుమంతు నెదఁజేరి
యెలమి బ్రహ్మానంద మిచ్చెదీవు
తే. పొసఁగ నీరీతిఁ దలపోయ పొడుగుచేతి
వాని పణ్యార్థ మాయెగా దీనపాల
పృథుబిరుదలీల యేమూలఁ బెట్టినావు, వైరి.

సీ. మా మొఖాసాకు గ్రామంబు లిమ్మనలేదు
కొంపలు గాల్పింపకూడ దంటిఁ
గరిహయాదుల మేము గాంక్షింపఁగాలేదు
గోవధ మాన్పించి బ్రోవు మంటి
మాకు మిమ్ములను సామ్రాజ్య మిమ్మనలేదు
జనులను దోఁచింపఁ జనదటంటి
స్వామి మాకొఱకేమి కామింపఁగాలేదు
క్షితిలోనఁ బ్రజల రక్షింపుమంటిఁ
తే. జెలఁగి నీపదసేవలు జేయుమాకు
వేఱెకోరిక లేటికి వెన్నగలుగ
నహహా నేటికి నేతికి నంగలార్చ, వైరి. 5

సీ. భక్తసంరక్ష కృపాపర జలజాక్ష
నరహరి గోవింద హరి ముకుంద
సంసారతారక సజ్జనాధారక
సత్యసంకల్ప శేషాహితల్ప
నీలాంబుదశ్యామ నిఖిలదైవలలామ
సర్వపాపవినాశ జగదధీశ
శ్రీరమానాయక శ్రితఫలదాయక
శృంగారదరహాస చిద్విలాస
తే. భవదచలపాదగతులైరి యవను లయయొ
అలుక మానక తరుమువాండ్రందసికయు
నందఱుండినఁ గాల్పట్టుకొందురయ్య, వైరి. 6

సీ. దశకంఠకంఠమర్దనదుర్దమాటోప
రామనామకమహా ఫిరంగిదెబ్బ
తతమేఘనాదభేదకమోదలక్ష్మణ
ప్రకటనామకమహా ఫిరంగిదెబ్బ
ఖర హిరణ్యాక్షశిక్షకరూక్ష నిజనృహ
ర్యక్షనామకమహా ఫిరంగిదెబ్బ
కుంభినీభరణ విజృంభణ శ్రీకూర్మ
రమ్య నామకమహా ఫిరంగిదెబ్బ
తే. తగిలివచ్చియుఁ జావక ధరణి దిరిగె
యవనబలము సువర్ణనామాత్మ మహోగ్ర
రాహువన నట్లుగాకుండ రహిజయింపు, వైరి.

సీ. గ్రామముల్ నిర్ధూమధామము లాయెను
సస్యంబులెల్ల నాశనముజెందె
దొడ్లలో శాకముల్ దుంపశుద్ధిగబోయె
దోచిరి సర్వంబు గోచిదక్క
చెట్టొక్కపిట్టయై చెదరిరి దిక్కుల
బలువెతఁ బడరానిపాట్లు బడిరి
యన్నమందఱకును నమృతోపమంబయ్యె
వరుసగా నటమీఁద వానలేదు
తే. ప్రజలపసతీత నీకమొద ల్పదిలమయ్యె
దరిదరికివచ్చె నిదె మెండుతురక దండు
చిత్తమునఁ జూచుకోవయ్య శీఘ్రబుద్ధి, వైరి.

సీ. శ్రీదేవి మఱచి తను జేరరానీకని
　　భూదేవి వదలక పొదివె ననఁగ
మోక్ష ధనంబని మునులు మహాపేక్ష
　　చేతని క్షేపంబు జేసి రనఁగ
భక్తాగ్రగణ్యుఁడౌ బలిపూజ సేయఁగా
　　బలిసద్మముననుండి వెలసె ననఁగ
బ్రహ్మాది హృదయసారసములతోఁ దాఁ
　　గుడుమూఁత లాడుచుండెడు ననంగ
తే. ధరణి గుప్తములైన పాదములతోడఁ
బాఱిపోలేవుగద యేది బ్రతుకుత్రోవ
పౌరుషముచాలదుతురుష్కబలముద్రుంప,వైరి.

సీ. నిఖిలవిశ్వంబును నీయందణఁగియుండు
　　విశ్వంబులో నీవు వెలసినావు
విశ్వరూపకుఁడవు విశ్వమయుండవు
　　విశ్వసాక్షివి విశ్వవిభుఁడ వీవు
విశ్వసర్గస్థితివిదళనకరుఁడవు
　　విశ్వంబునకు నీకు వేఱు లేదు
కినుక విశ్వద్రోహ మొనరించు దుష్టుల -
　　శిక్షించి ప్రజల రక్షింపవేమి
తే. యింతబతిమాల మాకేల యెట్లులైనఁ
గాని శుభకంద కందకు లేని దూల
బచ్చలికి నేలగల్గునో పరమపురుష, వైరి. 59

సీ. ఉరమున శ్రీదేవి యొఱపైనమెఱుపుగా
గంభీరవాగ్ధార గర్జితముగ
హారమౌక్తికకళ లలవడగండ్లుగా
భ్రూలత హరిచాపలీల మెఱయ
కోరిక భక్తమయూరముల్ నటియింప
దీనచాతకపంక్తి తృప్తిఁ జెందఁ
దనువసనప్రభ దశదిశల్ నిండఁగా
పృథివీస్థలిని కృపావృష్టి నించి
తే. సత్ప్రజాసస్య సంరక్షసలుప నిది యొ
సమయ మోహోయ్య యిఁక మాను జాగుసేయ
నన్నుఁ గన్నయ్య రక్షింపు నల్లనయ్య, వైరి. 60

సీ. నిడుదకడానిశౌల్లడుమున బిగియించి
తీరైన గండపెండేర మూని
రమణీయమణిశిరస్త్రాణ మౌదలఁ బూని
స్ఫుటవజ్రమయమైనజోడు దొడఁగి
తూణంబు లిరువంక తోరణంబుగఁ గట్టి
విలసితశరమైన విల్లుబట్టి
పరవైరిహరమైన తరవారి ధరియించి
దాపల చికిలికటారి చెక్కి
తే. రామవేషంబుతో సుమిత్రాసుతుండు
నీవు రణరంగమున నిల్చి నిబిడశత్రు
జాలముల నేల పాల్సేయులీల నెఱపు, వైరి. 61

సీ. గాధేయయజ్ఞవిఘ్నకరాసురావళి
జక్కుఁజేసినయట్టి శౌర్యనిధివి
పరవీరభీకర పరశురాముని పరా
క్రమము బెండుగఁజేయు ఘనభుజుఁడవు
పదునాల్గువేల దుర్మదరాక్షసులతోడ
ఖరుని మర్దించిన వరబలుఁడవు
బంతులాడినరీతి పంక్తికంఠునితల
ల్ఖండించు చండప్రచండరుచివి
తే. నీకు నొకదొడ్డకార్యంబె నీచయవన
సేన నిర్జించుపని ప్రజ ల్చెచ్చికొనిన
కర్మమున నీదుచిత్తంబు కరఁగదాయె, వైరి. 62

సీ. కోటిసూర్యోజ్జ్వలకోటీరములతోడ
రమణీయ మణికుండలములతోడ
శంఖ చక్ర గదా సి శార్ఙ్గాయుధములతోఁ
బ్రస్తుతప్రభ కౌస్తుభంబుతోడ
వలిపెబంగరువల్వ వలెవాటునీటుతోఁ
బొక్కిలితామరపువ్వుతోడ
గంగను గన్న చక్కనిపదాబ్జములతో
మిసిమి చామనిచాయ మేనితోడఁ
తే. బక్కిగుఱ్ఱంబుమీఁదను నెక్కి నాదు
మ్రొక్కుఁ గైకొని శౌర్యంబు పిక్కటిల్ల
నొక్కట యవనరాట్సేన జక్కుసేయు, వైరి.

సీ. దండంబు నీకు నుద్దండ తేజశ్చండ
జోహారు భక్తదుర్మోహ నాశ
మ్రొక్కెద గొను జలముక్కాయరుక్కాంత
వందనం బిదె చిదానంద కంద
నుతిజేతు శతధృతిస్తుతియుతోన్నతచర్య
ప్రణతి జేసెద మునిప్రణుత చరణ
సాష్టాంగ మిదె నీకు సాష్టాపదాంబర
కేలుమోడ్చెద జగత్కేళిలోల
తే. వలదు వలదు పరాకు భావమున నీకు
దీనజనముల కృపబ్రోవ దిక్కు నీవ
దుష్టుల వధించి పోషింపు శిష్టజనుల, వైరి 64

సీ. గరుడాచలంబుపై కడంకతో వసియించి
సత్యభామాతటిచ్ఛాయ నలరి
వరచాప మని యొడిహారచాప మమరించి
వివిధభక్తులఁ గృపావృష్టి ముంచి
అమర మయూరవారము మోద మందించి
దీనచాతకముల దృప్తి నించి
క్షత్రకన్యాకామసస్యము ల్పండించి
జగములు చల్లనై నెగడఁజేసి
తే. నవఘనస్ఫూర్తిచే ముర నరక ధేను
ఖర దవానల మార్చిన కడఁక నిపుడు
రిపుల శిక్షించి రక్షించు పృథివి జనుల, వైరి.

సీ. నీపాదరజమున నిమిషంబులోపల
బాపురే సతియయ్యె చాపఱాయి
నీబాహుబలమున నిలవక పెళ్లున
ముక్కంటిచాపంబు ముక్కలయ్యె
నీయాజ్ఞచే గిరుల్ నీటఁ దెప్పునఁ దేలె
కడఁక సముద్రంబు గట్టువడియె
నీప్రతాపాగ్నిచే నిఖిలరాక్షసకోటి
మాడి దోమలపోల్కి మడసిపోయె
తే. బాగులే యిట్టినేరమైనప్రాపు గల్గి
యల్పులకు లొంగి తిరుగలేమయ్య మేము
కర్మమా మాకు గజమెక్కి కంత దూర, వైరి.

సీ. మున్ను తాటకప్రాణము ల్గొన్నబాణంబు
మెఱసి సుబాహు దున్మిన విశిఖము
మించి విరాధు ఖండించిన ప్రదరంబు
ఖరదూషణాది సంహారణశరము
మాయలమారీచు మద మణంచిన తూపు
ఘోరకబంధునిఁ గూల్చుచిలుకు
వాలిని బలశాలిఁ గూలనేసినకోల
జలధి నింకించిన సాయకంబు
తే. రావణాది మహాసురరాజి నణఁచు
చండకాండంబు లేమాయెఁ జటుల యవన
ఖండనముసేయ నయ్యంబకములఁ బఱపు, వైరి.

సీ. ఖల హిరణ్యాక్షు ముఖ్యుల నెల్ల ఖండించి
దేవతాతతిఁ బ్రోచు దివ్యమహిమ
రావణ కుంభకర్ణ ప్రముఖుల నెల్లఁ
గొట్టి మానులఁ బ్రోచు దిట్టతనము
శిశుపాలకాది దుశ్శీలులఁ బరిమార్చి
క్షితి దీనజనుల రక్షించు కడఁక
కంసాది దుష్ట విధ్వంసనం బొనరించి
ధరణి పాలించు నుదార కరుణ
తే. వినుటయే కాని కన్నులఁ గనుట లేదు
కంటి మిప్పుడు యవనుల గర్వ మణఁచి
ప్రజల రక్షించు నీదు ప్రభావమెల్ల, వైరి. 68
సీ. కారుణ్యదృష్టిచేఁ గనిమమ్ము రక్షింప
నీరజేక్షణ నేఁడు నీవు బంపఁ
బారసీకుల దండుపైఁ గొండలో నుండి
గండుతుమ్మెదలు నుద్దండ లీలఁ
గల్పాంతమున మిన్ను గప్పి భీకరమైన
కాలమేఘంబులు గవిసినట్లు
దాఁకి ఘోరున రక్తధారలు గురియఁగా
గఱచి నెత్తురుపీల్చి కండలెల్ల
గీ. నూడిపడ నుక్కుమూతుల వాఁడి మెఱసి
చించి చెండాడి వధియించెఁ జిత్రముగను
నాకొ కని చుట్టుముట్టిబల్ మిక్కుటముగ, వైరి.

సీసపద్యగీతము.

అరులఁ బరిమార్చి వైశాఖపురసమీప
గిరిబిలంబున డాఁగె బంభరము లెల్ల
అదిమొదల్ తుమ్మెదల మెట్టి యంద్రు దాని
వైరి హార... 7

సీ. జయమాయె యవనరాట్సంతమసము బాసె
భవదీయభాస్వత్ప్రభాబలమున
భువనజాతంబులు పొలుపుచేఁ జెన్నొందె
దిక్చక్రములు చాల తెలివి నొందె
కమలజాదులనుతు ల్గణన సేయని నీవు
లీల నామనవి చెల్లించినావు
బ్రహ్మాండభాండ సంభరణలీలాఘను
నిల నిన్ను మెచ్చి యేమియ్యఁగలను

తే. తోఁచ దేఁక నెట్టు లిదె నాకు దోఁచినట్టు
తులసిదళ మొక్కటిత్తు సంతోష మొందు
మది యె యగణితపూజగా నవధరింపు, వైరి. 7

సీ. అపరాధి నపరాధి నార్తరక్షణపక్ష
యపరాధి నపరాధి నంబుజాక్ష
యపరాధి నపరాధి నద్భుతగుణధుర్య
యపరాధి నపరాధి నధికశౌర్య
యపరాధి నపరాధి నంభోధిగంభీర
యపరాధి నపరాధి నత్యుదార

యపరాధి నపరాధి నానందపరిపూర్ణ
యపరాధి నపరాధి నభ్రవర్ణ
తే. నేర్పిరైనను మిక్కిలి నేరకైన
నిష్ఠురోక్తులు పల్కితి నిన్ను నాదు
తప్పు సైరించి దాసుని దయదలంపు, వైరి. 72
సీ. వీరాధివీరుఁడ వై రాజిలెడునిన్ను
బిఱికివాఁ డంటివి భీతిలేక
జగదేకవితరణాశ్రయమూర్తి వగునిన్ను
బహులోభి వనుచును పలికినాఁడ
పరిపూర్ణ కరుణాస్వభావుండ వగునిన్ను
నిర్దయుం డంచు నిందించినాఁడ
సద్భూతానందకళ్యాణగుణుండ వౌ
నినుఁ గూర్చి పలికితి నిర్గుణుఁ డని
తే. యలుక జనియించి దుష్టుల నణఁచుకొఱకుఁ
బడుచుఁదనమున నిటులంటి భక్తవరద
మదపరాధసహస్రముల్ మది క్షమింపు, వైరి.
సీ. పరమమోహాంధుఁడఁ బాపస్వభావుండ
దుశ్శీలపరుఁడను దుర్మదుండ
దుష్కామయుక్తుండ దుర్మార్గసక్తుండఁ
గ్రోధాంతరంగుఁడ కుటిలమతిని
లోభిని యింద్రియలోలుండఁ జపలుఁడ
దంభవృత్తుండ మాత్సర్యయుతుఁడ

దుష్టుండ దుస్సంగదూష్యుండ శమదమ
హీనుఁడ శౌర్యవిధానపరుఁడ
తే. నైన శరణొందితిని నన్ను నాదరింపు
సజ్జనునకైన మిగుల దుర్జనునకైన
సౌఖ్య మొసఁగదె కల్పవృక్షంబు నీడ, వైరి. 7

సీ. తేనమో రక్షితదేవతాయ సురేంద్ర
సేవితాయ మునీంద్రభావితాయ
తేనమో నిత్యసుధీరతాయ సుమేరు
ధీరతాయ యశుభవారణాయ
తేనమో నిర్జితదీనతాయ భృతాప్త
మానవాయ దళితదానవాయ
తేనమో జ్ఞానసుధీహితాయ స్మరాయు
తాకృతాయ బుధోరరీకృతాయ
తే. పాహి మాం పాహి మా మనన్యథాహి నా
శరణ మరుణాబ్జదృక్కోణకరుణ యనుచు
వందనము చేసికొలుతు భావముననిన్ను, వైరి.

సీ. స్నాన సంధ్యాద్యనుష్ఠాన శక్తుఁడఁగాను
పరమ యోగాభ్యాసపరుఁడఁగాను
విమల దివ్యక్షేత్ర గమనదక్షుఁడఁగాను
ఘన వరదాన సంగతుఁడఁగాను
భవదీయ పదపద్మ భక్తియుక్తుఁడఁగాను
నిరుపమజ్ఞాన మానితుఁడఁగాను

పరమోపకార సంభరిత చిత్తుఁడఁగాను
శమదమ సత్యనిశ్చలుఁడఁగాను
తే. వినుము దీనావన యనాథజనుఁడనయ్య
నేను మిక్కిలి తెలియఁగా నేరనయ్య
దేవ నిర్హేతుకృప నన్నుఁ బ్రోవవయ్య, వైరి. 76
సీ. ధరణి గుప్తంబైన చరణయుగ్మముతోడ
నలరారు పక్కగాయంబుతోడ
రమణీయమైన వరాహాననముతోడ
ఘనతలఫాలలోచనముతోడ
నిగనిగలాడుబల్నిడుదకోల్దడతోడ
నస్యశ్రీ(?)క్షీరవర్ణంబుతోడ
మైనిండ నలఁదిన మంచిగంధముతోడ
నమితభక్తానుగ్రహంబుతోడ
తే. నఖిలలోకావనము సేయ నవతరించి
యున్న మిమ్ముల వినుతింప నోపలేరు
హిమకర కిరీట ముఖులు నే నెంతవాఁడ, వైరి. 77
సీ. సోమకాభిఖ్యరక్షోనేత ధృతిచేత
నామ్నాయజాతము లపహరించి
మధ్యేనదీనాథమగ్నుఁడై డాఁగిన
తత్తలు దునిమి వేదములు మఱల
ధాత కొసంగఁగాఁ దలఁచి నీ వలమత్స్యమూర్తి
వాటను దపస్స్ఫూర్తివేళఁ

దొడరి ధీవరులు సద్గుణజాలముల నెంచి
నిలుపుదు రాత్మమందిరము లందుఁ
తే. గాన నినుభక్తిరసపూరకలితలలిత
మామకీనమనస్సరోమహితుఁ జేతు
శీఘ్ర మిష్టమొసంగ వేంచేయుమయ్య, వైరి.
సీ. చలువగాఁ బన్నీట జలకంబు లొనరించి
విలువలేని కడానివలువ గట్టి
కలికిమానికములఁ గులుకుగద్దియ నిల్పి
తిలకంబు నొసటఁ జెన్నలర దిద్ది
కలపంబు మైనిండ నలఁది బల్మగరాల
తళతళలాడుసొమ్ములు ధరించి
యలరు నెత్తావిదండలు వీలుగా వేసి
కలిత రసాన్న మింపొలయఁ బెట్టి
తే. విడె మొసఁగి పదముపడుదు వేడ్కతోడఁ
బవ్వళింపుము మన్మనఃపద్మశయ్య
నల రిపుల నెల్లమర్దించి యలసినావు, వైరి 7
సీ. భువనము ల్కుక్షిలోఁ బూని రక్షించి తా
భువనంబులో నిక్కముగఁ జరింతు
పరమాణురూప విభ్రాజమానుఁడవయ్యు
తా మేటిరూపంబు దాల్పనేర్తు
వసుమ వైరాగ్యమానసుఁడవయ్యు వినోద
గతితోన మందరాగము ధరింతు

వతినిర్భరాత్ముఁడవై వెలిఁగియు నీవ
నంతరూపంబు ధరింతు వెప్పు
డనుచు లోకోపకారార్థ మవతరించి
మించి యాక్రియ లొనరించి మిగులఁ జెలఁగు
కూర్మనాయక నన్నేలుకొనగదయ్య, వైరి. 80

సీ. అతితీక్ష్ణరుచి మండలాతీతయుగ్మచ్ఛాయ
వలయాద్రిదావాగ్నివలె వెలుంగ
రిక్కించు తనురుహశ్రేణి గాడినయఖం
డాళిసూచ్యగ్రముక్తాంచితముగ
గురుదిశాభేదక ఘుర్ఘురధ్వని తోయ
స్తనయిత్ను గర్జకుం జదువు చెప్ప
పదఘట్టనలఁజిమ్ము ప్రళయోదకము నభ
స్థ్సలము నామ్రేడితార్థముగఁ జేయ
తే. కిటితనువుతో హిరణ్యాక్షు గీటణంచి
క్షమధరించితి చర్వణసమయ లగ్న
మేఘశకలంబుగతి దంష్ట్రమీఁద నడర, వైరి.

సీ. నతి జేతు నిదె నీకు నాసికానిస్సృత
ఝంఝానిలోద్ధూత శైలజాత
వందనం బిదె నీకు బ్రహ్మాదశుకపరా
శర ధీర హృదయగహ్వర విహార
సాష్టాంగ మిదె నీకు స్వర్భానుహిమధామ
జేతృప్రతాప నృసింహరూప

మ్రొక్కెద నిదె నీకు క్రూరసంహారక
సాగరపూర శోకోద్ధారకరుణ
తే. పాలన మొనర్చు నఖరకుద్దాల దళిత
కనకకశ్యప ముఖ్యదానవ విదళన
జాతకీలాల పరితృప్తభూతనివహా, వైరి. 82

సీ. దేవతాతతికోర్కె దీర్పఁగా సమకట్టి
జనకతార్థికిఁ గశ్యపునకు బుట్టి
యుదుటుగా నుదుట మృదూర్ధ్వపుండ్రముఁ బెట్టి
కింశుకదండంబుఁ గేలఁ బట్టి
పసపునిగ్గులు దేరు పచ్చగోఁచియుఁ గట్టి
మధ్యస్థలంబున మౌంజిఁ జుట్టి
వర్ణనీయద్విజవర్ణి వై పొడకట్టి
బాలార్కశత శతాభ గనుపట్టి
తే. ధరణి గగనము రెండుపాదములు మట్టి
మఱి తృతీయాంఘ్రి నబ్బలి మట్టినట్టి
వామనప్రేమ నామనశ్శ్రీ నుందు, వైరి. 83

సీ. కార్తవీర్యార్జున కరచయారణ్యంబు
దారుణాగ్రకుఠారధారఁ దునిమి
చిరతరక్షత్రియ క్షేత్రముల్ సొంపుగాఁ
ఘోమేశుహాలములఁ బెగడ దున్ని
తన్నృపమస్తకతతులు గుట్టలు వైచి
మిగులచిత్రంబుగా మెట్లు గట్టి

తత్తను కీలాల ధారాసరిత్తుల
నవనవంబులుగఁ గాలువలు దిద్ది
తే. ఘనయశస్సస్య మవని యాకసము నిండఁ
బ్రబలఁజేసితి వౌభళీ పాదుకొని యె
భావిహంమూర్తి పరశురామావతార, వైరి.

సీ. మనువంశభూషణ మహిమచేఁ జెన్నొంది
ఘనకళాసాంగత్యకలనఁ జెంది
సకలసాయకవర్ణసంగతి నింపొంది
సద్గుణరీతి ప్రశస్తినొంది
యత్రాసపటల శీలాత్మతఁ జెలువొంది
నిర్దోషగతులచే నెరవుఁజెంది
సకలజగన్నుతసంపదఁ జెన్నొంది
సుకుమారవత్స్న సంశుద్ధి నొంది
తే. సరస దశరథపత్ని కౌసల్యగర్భ
మనెడుగనియందు హరినీల మన జనించి
రామసంజ్ఞ మెలంగు నిజ ప్రస్తుతింతు, వైరి. 85

సీ. ఫణిరాజశయ్యపై బవ్వళించెడునీవు
పండితి కౌసల్య పక్కలోన
బ్రహ్మాండగోళముల్ బ్రాఁకియాడెడునీవు
రహిఁ బ్రాఁకితివి దశరథునియింట
బహు వేదశాస్త్రప్రభావుండవౌ నీవు
నవ్యాక్తవాక్యము లాడినావు

సకలచరాచర సంచారి వగుసీవు
మహిఁ దప్పటడుగుల మసలినావు
తే. తల్లిభాగ్యమువనో తండ్రితపము గతినో
పురజనంబుల తొల్లిటి పుణ్యమునవో
భూవ్రతంబుననో యిట్లు బుట్టితీవు, వైరి. 86

సీ. చిఱుతకూఁకిటి ఘటించిన రావిరేకము
త్యములు నెన్నొసటిపై దుముకుచుండ
నిద్దంపుచెవులఁ జెందిన పెద్దమగఱాల
మద్దికాయల జతముద్దుగులుకఁ
బులిగోరునాఁటిన బలుపద్మరాగంబు
హారమక్కున తళుక్కనుచు మెఱయఁ
గంకణధ్వని మొలఘంటల రొదయు కిం
కిణి రావములును నేకీభవింప
తే. భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్న బాలకేళిఁ
దనరు నినుఁగన్న తలిదండ్రు లనఘులెన్న
చిన్నిరామన్న నన్ను రక్షింపుమన్న, వైరి. 87

సీ. రత్నకీలిత తనుత్రాణంబు ధరియించి
కస్తూరికాతిలకంబు దిద్ది
బాణాసన సబాణతూణీరమును దాల్చి
యందంపు జాబరాగంద మలఁది
మొసలివా నెఱబాకు మొల జక్కఁగాఁ జెక్కి
కలికిబంగరురంగు కాసెఁగట్టి

భీకరంబుగ గండపెండేరములు బూని
నవరత్నమయభూషణములు దాల్చి
తే. వీర శృంగార రసములు వెలయ నీవు
కౌశికునితోడ జనుట తాటకవధంబు
సలుప జానకిఁ బెండ్లాడ దలఁచియో కద, వైరి. 88
సీ. శిల డాసినప్పుడె చికురభావము దోఁచెఁ
బదపద్మకలిత షట్పదము లనఁగ
నడుగిడినప్పుడె యాననం బేర్పడె
నఖతారగతి నిశానాథుఁ డనఁగ
నంజవేయఁ గుచద్వయము గనుపట్టెను
రతియుక్తకోకదంపతు లనఁ దగి
కలయఁ గుమ్మరువేళఁ గాంత యయ్యెఁ దనూజ
నాసఁగ నల్లునిఁ జూచు నురిపి యనఁగ
తే. నంత గౌతమునతివ యహల్య యగుచు
నతిథిసత్కారములు సల్పెనట త్వదంఘ్రి
రజము నుతిసేయదర మె శ్రీరామచంద్ర, వైరి. 89
సీ. జనకరాజన్య సంసన్మధ్యమునునుండి
గొబ్బునలేచి వే నిబ్బరముగ
మణిలసత్కంకణమంజుధ్వనుల చేత
రాజన్యమనములు రగులఁజేసి
సామిలంబుగ కంఠసరములు దాలిచి
యీశ్వరచాపంబు నెత్తి హస్తి

హస్తాగ్రమున బిస మవలీలఁ గొనులీలఁ
గొని నారి దివియ ఫెళ్లునను విఱిగె
తే. విఱిగె రాఘువ తద్ధ్వని దరులు గిరులు
విఱిగె నృపతులమనసులు విఱిగె రిపుల
నడుము ఫెళ్లున నీభుజౌన్నత్యగరిమ, వైరి. 90

సీ. కనకశలాకశృంగారతరంగంబు
రాజమరాళి సామ్రాజ్యలక్ష్మి
మదనబాణము నవమాలిక మాణిక్య
వల్లరీచంచలావల్లి చంద్ర
కళ ధగద్ధగిత నక్షత్రంబు నవరత్న
మంజరీ కందర్పమదగజంబు
లావణ్యసరసి విలాసపేటిక మనో
జవనవాటిక ఘనసారఘుటిక
తే. జాతరూపసమేత భూజాత జనక
జాత దృగ్జాత నవవనజాత సీత
బరిణయంబగు నీమూర్తి ప్రస్తుతింతు, వైరి. 91

సీ. కళ్యాణవేదిక కౌతుకంబులు దాల్చి
యుందంపుమైగంద మలఁది ప్రేమ
తెరవైచి బాసవాల్తెరవలు దీవింప
లోలోనఁ జూచుమేల్జూపుసొగసు
తోరంపుముత్యాలు దోసిళ్ల గిలించి
తలఁబ్రాలుబోయు చిత్తరపుకోపు

మంగళసూత్రసంబంధ వేళానోన్యన్య
పులకితస్విన్నాంగముల మెఱుంగు
తే. చెట్టపట్టులతో నల సీత నీవు
గురువులకు వందనముసేయు కూర్మిభక్తి
రంగుమీఱంగ మిథిలాపురంబునందు
జూచుపుణ్యాత్ము లేనోము నోచినారొ
భద్రయుతకీర్తి శ్రీరామభద్రమూర్తి, వైరి. 92
సీ. తమ్ములు నీవు నందమ్ములతోఁ బెండ్లి
కొడుకులై సతులతోఁ గూడి చనుచుఁ
బరశురాముని భంగపఱచి యయోధ్యాపు
రంబు వైభవము మీఱంగఁ జేరి
కోరిక ల్మీఱఁగా కొన్నాళ్లు వసియింప
దశరథేశుఁడు మీకు ధర్మనియతి
యువరాజ్యపట్టణోద్యోగంబు గావింప
కడు జూడఁజాలక కైక మిమ్ము
తే. సకలలోకైకనిందకు జడియ కకట
యడవులకు నేగు మనఁగ నోరాడె నెట్లు
కైక నననేల నీదుసంకల్ప మిట్లు, వైరి. 93
సీ. అంటినగందెడు నడుగుదమ్ములతోడ
నడవి జానకి యెట్లు నడచెనయ్య
పుడమి యేలుట మాని జడదారు లగుమిమ్ము
తల్లి గన్గొని యెట్లు తాళెనయ్య

యనుఁగుదమ్ముఁడు సుమిత్రాత్మజుం డొక్కఁడౌ
మిముగొల్చి వెతమాని మెలఁగెనయ్య
నీదుపావలు రాజ్యనేతలుగాఁ గొల్చి
భరతుఁ డక్కట యెంతభక్తుఁడయ్యెఁ
తే. చిత్రకూటాద్రిఁ గడుతప్పు జేసినట్టి
చెడుగుకాకము మఱల రక్షించినావు
రామ నీవెంతకరుణాంబురాశివయ్య. వైరి. 94

సీ. దండకారణ్య దైత్యావళిఁ బరిమార్చి
సాపరాధు విరాధురూపు మాపి
మును హేతిఁజుప్పనాతిని విరూపిని జేసి
ఖరకృత్యు ఖరదైత్యు గండణంచి
మాయాతినీచుని మారీచుఁ బరిమార్చి
దుర్మదాంధుని గబంధుని వధించి
తతవక్రశీలము ల్తాళముల్ ఖండించి
వాలిమహాశాలిఁ గూలనేసి
తే. తోడరి సుగ్రీవహనుమదాదులను గూడి
వనధి గర్వ మడంచి రావణుని ద్రుంచి
ఘనవిజయ మొందు వీరరాఘవుఁడ వీవు, వైరి.

సీ. శాశ్వతంబుగ విభీషణునకు లంక ని
శ్చలకృప నొసఁగుటఁ దలఁచుకొన్న
జెఱబడ్డ సుర సిద్ధ గరుడ గంధర్వకాం
తల విడిపించుటఁ దలఁచుకొన్న

నిఖిలలోకంబులు నిష్కంటకములుగా
నలర బ్రోచినవింతఁ దలఁచుకొన్నఁ
గొలిచినవారికి గొంగు బంగారమై
తగు కోర్కు లిచ్చుటఁ దలఁచుకొన్న
తే. ముదముగాని; ధరాసుత ముద్దరాలి
బరమపావని వినరాని పలుకులాడి
యగ్ని చొరఁజేయుట కెమాకునలుకపుట్టె, వై రి.
సీ. అభినవాయోధ్యపురాంతరపురమునందు
మిసిమిబంగరురంగు మేడలోన
జిలుగుమేల్ రతనాల సింహాసనముమీఁద
వామాంకమున సీత ప్రేమ గులుక
హనుమంతుఁ డగ్రంబునందు భక్తి జెలంగ
ఛత్రంబు వెనుక లక్ష్మణుఁడు బట్ట
భరతశత్రుఘ్నులు పార్శ్వస్థులై వీవ
వాయవ్యకోటి జాంబవద్విభీష
తే. ణేన జాంగదముఖులు పెంపెసఁగ మధ్య
నీలజలరుహ రుచిమీరు నిన్ను రాము
రమ్యగుణధాము పట్టాభిరాము గొల్తు, వై రి.
సీ. మానితమూర్తియై మహిమచేఁ జెన్నొంది
కామపాలాభిఖ్య గరిమఁజెంది
పంకజాతంబుల బరిమార్చు కళమించి
యరిభయంకరగతి నధిగమించి

శుభకరధవళాంగశోభ చేఁ దనరారి
రేవతీరమణాంకరీతి మీఱి
సభ్యులభద్రప్రశస్తిచేఁ జెన్నొంది
ఘనతర రామాకృతిని జెలంగి
తే. చంద్రుఁడన భూజనాహ్లాదసరణి మీఱు
నిన్నుఁ గొనియాడ దరమె వాఙ్నేతకైన
నతులసంకర్షణస్వరూపాభిరామ, వైరి. ౮

సీ. నీమహామహిమ వర్ణింపఁగాఁ దరమౌనె
ఫణిపతికైన వాక్పతికి నైన
సకలలోకంబులు జననంబు నొందింప
రక్షింప శిక్షింప రాజనీన
యఖిల జగత్కంటకాకృతి నుగ్రులౌ
త్రిపురరాక్షసుల వర్ధించుకొఱకుఁ
దద్వధూనికరవ్రతంబులు భంగించి
దుష్టసంశిక్షయు శిష్టరక్ష
తే. చేయఁగా బుద్ధమూర్తిప్రసిద్ధిఁ గన్న
యతులకారుణ్యమూర్తి ని న్నభినుతింతు
నీపదంబులపై భక్తి నిలుపఁజేయు, వైరి. ౯

సీ. అయ్యారె నెమ్మోము నొయ్యార మాభళీ
నిక్కు వీనులు ముక్కు చక్కఁదనము
జొరకై జామోఁదయల్లాక్షు నుద్ధతి
సేబాసురొమ్ములో జిగిబెడంగు

అన్నన్న చిత్రతరాంఘ్రి ధారాగతి
వాహువా సుందర బాహులీల
ఆహా సమస్తశుభావర్తవిస్ఫూర్తి
బాపురే విపులమహా పీపుకోపు
తే. అనుచు సకలజనుల్ చోద్య మంది పొగడ
ఘనతరాశ్వంబుపై నెక్కి కలికిమూర్తి
వగుచు పాశ్చాత్యపరులను నడఁచెదీవు, వైరి.
సీ. దేవకీసతి వసుదేవనందనుఁడవై
నందయశోద లానంద మొంద
సముదాత్మ పూతనా శకట తృణావర్త
ధేనుక ముష్టికాదికుల ద్రుంచి
గొల్లచేడెలవల్వ లుల్లంబుల హరించి
మామకంసునిద్రుంచి మథుర నలరి
రుక్మిణీముఖ్య సరోజేక్షణలఁ గూడి
ద్వారక వసియించి ధర్మసరణి
తే. పాండవులఁ బ్రోచి కౌరవబలము నడఁచి
భక్తరక్షణశిక్షచేఁ బ్రబలినట్టి
కృష్ణ గోవింద మాధవ కేశవ హరి, వైరి. 101
సీ. మాణిక్యపీఠికామధ్యపద్మస్థితు
రవికోటితేజోవిరాజమానుఁ
గందర్పశతకోటిసుందరాకారుని
శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గధరుని

శ్రీ భూమి యువతి సంశోభిపార్శ్వద్వయం
 బంచితపుండరీకాయతాక్షు
శ్రీవత్సకౌస్తుభ శ్రీహారయుతవక్షుఁ
 గటిలసన్మణికాంతి కనకచేలు
తే. మకుటకుండలకేయూరమహితకంక
ణాంగులీయకముఖ్యభూషాంగు విశ్వ
నిలయు నారాయణస్వామి నిన్నుఁగొల్తు, వైరి.

సీ. తిరుమలపెద్దింటి ధీర సంపత్కుమా
 రార్య సద్వేంకటాచార్యశిష్యు
సురుచిరాపస్తంబసూత్ర మౌద్గల్యస
 గోత్రు గోఁగులపాటికులజగౌర
మాంబికాశ్రితబుచ్చనామాత్యవరపుత్త్రు
 కూర్మదాసాఖ్యు నన్ గూర్మి నీదు
చరణదాస్య మొసంగి సంతరించితి భళీ
 యేరచించినయట్టి యీశతకము
తే. వినిన జదివిన వ్రాసిన వివిధజనుల
కాయు రారోగ్య మైశ్వర్య మతిశుభంబు
కరుణ దయచేసి పాలింపు కమలనాభ
వైరి హరరంహ సింహాద్రి నారసింహ. 108

సింహాద్రి నారసింహశతకము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈ కృష్ణశతకమును భారద్వాజ గోత్రుఁడును గంగాంబ కుమారుఁడునగు నృసింహాకవి రచించి నటులఁ జివరపద్యమువలనఁ దెలియుచున్నది. కవి కాలము స్థలము నెఱుంగఁదగు నాధారములు ఇందు లేవు.

శ్రీకృష్ణుని బాల్యక్రీడలు ఈ శతకమున సులభ శైలిలో వర్ణింపఁబడియుంటచేతను సుబోధముగ నుంటవలనను జనసామాన్య మీశతకమును గౌరవ భావముతోఁ బఠించుచున్నది. వీధిబడులలో నీశత కము పఠనీయగ్రంథమైయుంటచే నిందలిపద్యములు చాలవఱకుఁ జిరపరిచితములె.

మొన్నటివఱకీ శతకము ఉలిపిరికాగితములపై తప్పులతడికగా ముద్రింపఁబడి యగ్రాహ్యముగనుం డెను. నూతన సంస్కరణములతో వావిళ్లవారీ పుస్తకము ముద్రించి విద్యార్థిబృందమునకుఁ బరమోప కారము గావించిరి. ఈ శతకమున వ్యాకరణదోష ములు చాలగలవు. ఐనను స్త్రీబాలవృద్ధాదు లీశత కమును బ్రేమించుచునేయున్నారు.

నందిగామ.
1-1-25.

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు.

నృసింహకవికృత

కృష్ణ శతకము.

క. శ్రీరుక్మిణీశ కేశవ
నారదసంగీతలోల నరసఖ శౌరీ
ద్వారకనిలయ జనార్దన
కారుణ్యముతోడ నన్నుఁ గావుము కృష్ణా. 1

క. నీవే తల్లివి దండ్రివి
నీవే నాతోడునీడ నీవే సఖుఁడౌ
నీవే గురుఁడవు దైవము
నీవే నాపతియు గతియు నిజముగఁ గృష్ణా. 2

క. నారాయణ పరమేశ్వర
ధారాధరనీలదేహ దానవవైరీ
క్షీరాబ్ధిశయన యదుకుల
వీరా నను గావు కరుణ వెలయఁగఁ... 3

క. హరి యను రెండక్షరములు
హరియించును పాతకంబు లంబుజనాభా
హరి నీనామమహత్త్వము
హరిహరి పొగడంగ వశమె హరి శ్రీ... 4

క. క్రూరాత్ముఁ డజామీళుఁడు
నారాయణ యనుచు నాత్మనందను బిలువన్

ఏరీతి నేలుకొంటివి
ఏరీ నీసాటివేల్పు లెందును కృష్ణా. 5

క. చిలుక నొకరమణి ముద్దులు
చిలుకను శ్రీరామ యనుచు శ్రీపతిపేరుం
బిలిచిన మోక్షము లిస్తివి
అలరఁగ మిముఁ దలఁచుజనుల కరుదా... 6

క. అక్రూరవరద మాధవ
చక్రాయుధ ఖడ్గపాణి శార్ఙ్గి ముకుందా
శక్రాదిదివిజసన్నుత
శుక్రార్చిత నన్నుఁ గరుణఁ జూడుము... 7

క. నందునిముద్దులపట్టిని
మందరగిరిధరుని హరిని మాధవు విష్ణున్
సుందరరూపుని మునిగణ
వందితు మిముఁ దలఁతు భక్తవత్సల... 8

క. ఓకారుణ్యపయోనిధి
నా కాధారంబ వగుచు నయముగఁ బ్రోవన్
నా కేల యితరచింతలు
నాకాధిపవినుత లోకనాయక.... 9

క. వేదంబులు గన నేరని
యాదిపరబ్రహ్మమూర్తి యనఘు మురారీ
నాదిక్కుఁజూచి గావుము
నీదిక్కే నమ్మినాను నిజముగఁ గృష్ణా. 10

క. పదునాలుగు భువనంబులు
కుదురుగ నీకుక్షి నిల్పుకొని నేర్పరి వై
విదితంబుగ నా దేవకి
యుదరములో నెట్టు లొదిగియుంటివి... 11

క. అష్టమి రోహిణి ప్రొద్దున
నష్టమగర్భమున బుట్టి యా దేవకికిం
దుష్టుని గంసు వధింపవె
సృష్టిప్రతిపాదనంబు సేయఁగఁ... 12

క. అల్ల జగన్నాథుకు రే
పల్లియ క్రీడార్థ మయ్యెఁ బరమాత్మునకున్
గొల్లసతి యాయశోదయుఁ
దల్లియు నై చన్ను గుడిపెఁ దనరఁగఁ... 13

క. అందెలు గజ్జెలు మ్రోయఁగఁ
జిందులు ద్రొక్కుచును వేడ్క చెలు వారంగా
నందునిసతి యాగోపిక
ముందర నాడుదువు మిగుల ముద్దియుచుఁ...

క. హరిచందనంబు మేనను
గర మొప్పెడు హస్తములను గంకణరవముల్
ఉరమున రత్నము మెఱయఁగఁ
బరగితి వౌ నీవు బాలప్రాయము కృష్ణా. 15

క. పాణితలంబున వెన్నయు
వేణీమూలంబునందు వెలయఁగ బింఛం

బాణీముత్యము ముక్కున
జాణఁడవై దాల్తు శేషశాయివి... 16

క. మడుఁగునకుఁ జని కాళింగుని
పడగలపై భరతశాస్త్రపద్ధతి వెలయం
గడు వేడుకతో నాడెడు
నడుగులు నే మదిని దాల్తు నచ్యుత... 17

క. బృందావనమున బ్రహ్మా
నందార్భకమూర్తి వేణునాదము నీవుꣳ
మందారమూలముగ గో
విందా పూరింతు వౌర వేడుకఁ... 18

క. వారిజనేత్రలు యమునా
వారిని జలకంబు లాడవచ్చిన నీవుం
జీరెలు మ్రుచ్చిలి యిస్తివి
నేరుపురా యిదియు నీకు నీతియె... 19

క. దేవేంద్రుఁ డలుకతోడను
వావిరిగా రాళ్లవాన వడిఁ గురియింపꣳ
గోవర్ధనగిరి యెత్తితి
గోవుల గోపకులఁ గాచుకొఱకై కృష్ణా. 20

క. అండజవాహన విను బ్ర
హ్మాండంబుల బంతులట్ల యాడెదునీవుꣳ
గొండల నెత్తితి వందురు
కొండికపనిగాక దొడ్డకొండా... 21

క. అంసాలంబితకుండల
కంసాంతక నీవు ద్వారకాపురిలోనన్
సంసారరీతి నుంటివి
*సంసాదితవైరి సత్ప్రశంసిత... 22

క. పదియాఱు వేలనూర్వురు
సుదతులు నెనరుండ్రు నీకు సొంపుగ భార్యల్
విదితంబుగ బహురూపుల
వదలక భోగింతు వారి వడి శ్రీ... 23

క. అంగనపనుపున ధోవతి
కొంగున నటుకులను ముడిచికొని వచ్చినయా
సంగతి విప్రున కిస్తివి
రంగుగ సంపదలు లోకరక్షక... 24

క. హా వసుదేవకుమారక
కావుము నామాన మనుచుఁ గామిని వేడన్
ఆవనజాక్షికి నిస్తివి
శ్రీవర యక్షయ పటంబుఁ జీరెలు కృష్ణా. 25

క. శుభ్ర మగుపాంచజన్యము
†నభ్రంకషమగుచు మ్రోవ నాహవభూమిన్
విభ్రమమై దనుజసుతా
గర్భంబులు పగులఁ జేయు ఘనుఁడా... 26

---

* అసురాదినరేంద్రవైరియచ్యుత-ముద్రితప్రతిపాఠము.

† అభ్రంబులపగిది-ముద్రితప్రతి.

క. జయమును విజయున కీయవె
హయముల ములుగోల మోపి యదలించిమహా
రయమున రొప్పవె తేరును
భయమున రిపు సేన విఱిగి పాఱఁగ... 27

క. దుర్జను లగునృపసంఘము
నిర్జింపఁగ కలసి నీవు నిఖిలాధారా
దుర్జనుల సంహరింపను
నర్జునునకు నీవు సారథ్యమైతివి... 28

క. శక్రసుతుఁ గాచుకొఱకై
చక్రముఁ జేపట్టి భీష్ముఁ జంపఁగ చను నీ
విక్రమ మేమని పొగడుదు
నక్రగ్రహ హరణ లోకనాయక... 29

క. దివిజేంద్రసుతుని జంపియు
రవిసుతు రక్షించినావు రఘురాముఁడ వై
దివిజేంద్రసుతుని గాచియు
రవిసుతుఁ బరిమార్చి తౌర రణమునఁ గృష్ణా. 30

క. దుర్భరబాణము రాఁగా
గర్భములో నుండి యభవ కావు మటన్నన్
నిర్భరకృప రక్షించితి
యర్భకు నభిమన్యుసుతుని నచ్యుత... 31

క. గిరులందు మేరు వౌదువు
సురలందును నింద్రుఁ డౌదు చుక్కలలోనన్

పరమాత్మ చంద్రుఁ డౌదువు
నరులందును నృపతి వౌదు నయముగ... 32

క. చుక్కల నెన్నఁగవచ్చును
గ్రక్కున భూరేణువులను గణుతింప నగున్
జొక్కపునీగుణజాలము
నక్కజమగు లెక్క పెట్ట నజునకుఁ.... 33

క. కుక్షిని సఖిలజగంబులు
నిక్షేపము జేసి ప్రళయనీరధినడుమన్
రక్షక వటపత్త్రముపై
నక్షీణత బవళించునట్టిధన్యుఁడ... 34

క. విశ్వోత్పత్తికి బ్రహ్మవు
విశ్వము రక్షింపఁ దలఁచి విష్ణుఁడ వెన్నన్
విశ్వము జెఱుపను హరుఁడవు
విశ్వాత్మక నీవె యగుచు వెలయుదుఁ గృష్ణా. 35

క. అగణితవైభవ కేశవ
నగధర వనమాలి యాదినారాయణ యో
భగవంతుఁడ శ్రీమంతుఁడ
జగదీశ్వర శరణు శరణు శరణము... 36

క. మగమీనమవై జలనిధిఁ
బగతుని సోమకునిఁ జంపి పద్మభవునకున్
నిగమములు దెచ్చి యిస్తివి
సుగుణాకర మేలు భక్తశుభకర... 37

క. అందఱు సురలును దనుజులు
పొందుగ క్షీరాబ్ధిఁ దరువ పొలుపుగ నీవున్
అందం బగు కూర్మంబై
మందరగిరి నెత్తితౌర మాధవ... 38

క. ఆదివరాహము నయ్యును
నాదనుజుహిరణ్యనేత్రు హతుఁ జేసి తగన్
మోదమున సురలు పొగడఁగ
మేదిని వడి గోరను నెత్తి మెఱసితి... 39

క. కెరలియటఁ చేతఁ గంబము
నరుదుగ నేయుటయు వెడలి యసురేశ్వరునిన్
బురమునఁ జేరి వధించితి
నరహరి రూపావతార నగధరకృష్ణా. 40

క. వడుగఁడవై మూఁడడుగులు
నడిగితి వౌ భళిర భళిర యఖిలజగంబుల్
దొడిగితివి నీదు మేనను
గడుచిత్రము నీచరిత్ర ఘనుఁడవు... 41

క. ఇరువదొకమాటు నృపతుల
శిరములు ఖండించి తౌర చే గొడ్డఁటన్
ధరఁ గశ్యపునకు నిచ్చియు
బరగఁగ జమదగ్ని రామభద్రుఁడ... 42

క. దశకంఠుని బరిమార్చియుఁ
గుశలముతో సీతఁ దెచ్చికొనుచు నయోధ్యన్

విశద మగుకీర్తి నేలిన
దశరథరామావతార ధన్యుఁడ... 43

క. ఘను లగు ధేనుకముష్టిక
దనుజులఁ జెండాడి తౌర తగ భుజశక్తిన్
అనఘాత్మ రేవతీపతి
యనఁగా బలరామమూర్తి వైతివి... 44

క. త్రిపురాది దైత్యభార్యల
నిపుణతతో వ్రతముఁ జేసి నిలిపితి కీర్తుల్
కృపగలరాజవు భళిరే
కపటపుబుద్ధావతారఘనుఁడవు కృష్ణా. 45

క. బలుపు గల తేజి నెక్కియు
నిలపై ధర్మంబు నిలుప హీనులఁ ద్రుంపన్
గలియుగము తుదను వేడుకఁ
గలికివిగా నున్నలోకకర్తవు... 46

క. వనజాక్షభక్తవత్సల
ఘను లగు త్రైమూర్తులందుఁ గరుణానిధి వై
విను నీసద్గుణజాలము
సనకాదిమునీంద్రు లెన్నఁజాలరు... 47

క. అపరాధసహస్రంబులు
నపరిమితము లైన యఘము లనిశము నేనున్
గపటాత్ముఁడనై చేసితిఁ
జపలుని ననుఁ గావు శేషశాయివి... 48

క. నరపశువ మూఢచిత్తుఁడ
దురితారంభుఁడను మిగులదోషకుఁడను నే
గురు తెలియఁగ నెంతవాఁడను
హరి నీవే ప్రాపు దాపు వౌదువు... 49

క. పరనారీముఖపద్మము
గురుతుగఁగుచకుంభములనుగొప్పునునడుముల్
ఆరయఁగఁ గనిమోహింతురు
విరతిమః నిను భక్తిఁ గొల్వ నేరరు కృష్ణా. 50

క. పంచేంద్రియమార్గంబులఁ
గొంచెపుబుద్ధిని జరించి కొన్నిదినంబుల్
యెంచుక సజ్జనసంగతి
నెంచుచు మి మ్మెఱిఁగినాఁడ నిప్పుడు... 51

క. కష్టు ననాచారుని గడు
దుష్టచరిత్రుఁడను చాల దుర్బుద్ధిని నే
నిష్టతనుఁ గొల్వ నేరను
గష్టుని నను గావు కావు కరుణను... 52

క. కుంభీంద్రవరద కేశవ
జంభాసురవైరి దివిజసన్నుతచరితా
యంభోజనేత్ర జలనిధి
గంభీరుఁడ నన్నుఁ గావు కరుణను... 53

క. దిక్కెవ్వరు ప్రహ్లాదుకు
దిక్కెవ్వరు పాండవులకు దీనుల కెపుడున్

దిక్కెవ్వ రయ్యహల్యకు
దిక్కెవ్వరు నీవు నాకు దిక్కుగు... 54

క. హరి నీవె దిక్కునాకును
సిరితో నేతెంచి మకరి శిక్షించి దయం
బరమేష్ఠి సురలు పొగడఁగఁ
గరిఁ గాచినరీతి నన్నుఁ గావుము కృష్ణా. 55

క. పురుషోత్తమ లక్ష్మీపతి
సరసిజగర్భాది మౌనిసన్నుతచరితా
మురభంజన సురరంజన
వరదుఁడ వగు నాకు భక్తవత్సల... 56

క. క్రతువులు తీర్థాటనములు
వ్రతములు దానములు సేయవలెనా లక్ష్మీ
పతి మిముఁ దలఁచినవారికి
నతులితపుణ్యములు గలుగు టరుదా... 57

క. స్తంభమున వెడలి దానవ
డింభకు రక్షించినట్టిరీతిని వెలయన్
అంభోజనేత్ర జలనిధి
గంభీరుఁడ నన్నుఁ గావు కరుణను... 58

క. శతకోటిభానుతేజుఁడ
యతులితసద్గుణగణాఢ్య యంబుజనాభా
రతినాథజనక లక్ష్మీ
పతి హిత నను గావు భక్తవత్సల... 59

క. మందుఁడ నే దురితాత్ముఁడ
నిందల కొడిగట్టినట్టి నీచుని నన్నున్
సందేహింపక కావుము
నందునివరపుత్త్ర నిన్ను నమ్మితిఁ గృష్ణా. 60

క. గజరాజవరద కేశవ
త్రిజగత్కల్యాణమూర్తి దేవ మురారీ
భుజగేంద్రశయన మాధవ
విజయార్చిత నన్నుఁ గావు వేగమ... 61

క. దుర్మతినై బలుకష్టపుఁ
గర్మంబులు జేసినట్టికష్టుని నన్నున్
నిర్మలుఁ జేయఁగవలె ని
ష్కర్మ్ముఁడ వని నమ్మినాఁడఁ గదరా... 62

క. దుర్వారచక్రధరశర
శర్వాణీప్రణుతనామ జగదాధారా
నిర్వాణనాథ మాధవ
సర్వాత్మక నన్నుఁ గావు సరసతఁ... 63

క. సుత్రామనుత జనార్దన
సత్రాజిత్తనయనాథ సౌందర్యకళా
చిత్రావతార దేవకి
పుత్త్రా నను గావు నీకుఁ బుణ్యము... 64

క. బల మెవ్వఁడు కరిఁ బ్రోవను
బల మెవ్వఁడు పాండుసుతులభార్యను గావన్

బల మెవ్వఁడు సుగ్రీవుకు
బల మెవ్వఁడు నీవు నాకు బలమౌ కృష్ణా. 65

క. పరుసము సోఁకిన ఇనుమును
పరుసతో బంగారమైన పడువున జిహ్వన్
హరి నీనామము సోఁకిన
సురవందిత నేను నట్లు సుభుఁడఁ... 66

క. ఒకసారి నీదునామము
ప్రకటముగాఁ బలుకువారిపాపము లెల్లన్
వికలము లై తొలఁగుటకును
సకలాత్మ యజామిళుండు సాక్షియె... 67

క. హరిసర్వంబునఁ గలఁ డని
గరిమతో దైత్యజుఁడు పలుకఁ గంబములోనన్
ఇరవొంద వెడలి చీరవె
శరణన్నవిభీషణుండు సాక్షియె... 68

క. భద్రార్చితసజచరణ సు
భద్రాగ్రజ సర్వలోకపాలన హరిశ్రీ
భద్రానుజ కేశవ వర
భద్రాధిప నన్నుఁ బ్రోవు భయహర... 69

క. ఎటువలెఁ గరిమొఱ వింటివో
యెటువలెఁ బ్రహ్లాదు కభయ మిచ్చితొ కరుణన్
అటువలె నను రక్షింపుము
కటకట నిను నమ్మినాఁడఁ గావుము కృష్ణా. 70

క. తటపట లేటికిఁ జేసెదు
కటకట పరమాత్మ దుష్టఘంటాకర్ణున్
ఎటువలెఁ బుణ్యునిఁ జేసితి
రటువలె రక్షింపుమయ్య యచ్యుత... 71

క. తురగాధ్వరంబుఁ జేసిన
పురుషులకును వేఱె పదవి పుట్టుట యేమో
హరి మిముఁ దలఁచినవారికి
నరుదా కైవల్యపదవి యచ్యుత... 72

క. ఓభవబంధవిమోచన
యోభరతాగ్రజ మురారి యోరఘురామా
యోభక్తకామధేనువ
యోభయహర నన్నుఁ గావు మోహరి... 73

క. ఓతండ్రి కనకకశ్యపు
ఘాతకునై యతనిసుతుని గరుణను గాచెన్
బ్రీతి సురకోటిఁ బొగడఁగ
నాతండ్రీ నిన్ను నేను నమ్మితి... 74

క. ఓపుండరీకలోచన
యోపురుషోత్తమ ముకుంద యోగోవిందా
యోపురసంహారమిత్రుఁడ
యోపుణ్యుఁడ నన్నుఁ బ్రోవు మోహరి కృష్ణా.

క. ఏవిభుఁడు ఘోరరణమున
రావణు వధియించి లంక రాజుగ నిలిపెన్

దీపించి యావిక్షేపణు
నావిభునేఁ దలఁతు నేను అచ్యుత... 76

క. గ్రహభయదోషముఁ బొందదు
బహుపీడలు చేర వెఱచుఁ బాయును నఘముల్
ఇహపరఫలదాయక విను
తహతహ లెక్కడివి నిన్నుఁ దలఁచినఁ... 77

క. గంగ మొదలైన నదులను
మంగళముగఁ జేయునట్టి మజ్జనములకున్
సంగతి గలిగినఫలములు
రంగుగ మిముఁ దలఁచు నాటి రాపర... 78

క. ఆదండకావనంబునఁ
గోదండముఁ గాచినట్టి కోమలమూర్తీ
నాదండ దాపు గమ్మీ
వేదండముఁ గాచినట్టి వేల్పుఁడ... 79

క. చూపుము నీరూపంబును
బాపము దుష్కృతము లెల్లఁ బంకజనాభా
పాపుము నాకును దయతో
శ్రీపతి నిను నమ్మినాఁడ సిద్ధము కృష్ణా. 80

క. నీనామము భవహరణము
నీనామము సర్వ సౌఖ్యనివహాకరంబున్
నీనామ మమృతపూర్ణము
నీనామము నేఁ దలంతు నిత్యుఁడ... 81

క. పరులను నడిగిన జనులకుఁ
గుఱుచ సుమీ యగునటంచు గుఱుతుగనీవుఁ
గుఱుచవు నై బలిచే మును
ధరఁ బాదత్రయముఁ గొంటి దద్దయు... 82

క. పాలును వెన్నయు ముచ్చిలి
ఆోలను మీాతల్లి గట్ట రోషముతోడన్
లీలావినోది వైతివి
బాలుఁడవా బ్రహ్మకన్నఁ బ్రభుఁడవు... 83

క. ఏఘుడియను నీనామము?
లఘుమతితోఁ దలఁపఁగలనె లక్ష్మీరమణా
అఘములు వాపుము దయతో
రఘురాముఁడ వైన లోకరక్షక... 84

క. అప్పా యిత్తును దయతో
నప్పాలను నతిరసంబు లనుభవశాలిన్
అప్పా ననుఁ గనుఁగొననే
యప్పా ననుఁ బ్రోవు వేంకటప్పా కృష్ణా. 85

క. కొంచెపువాఁ డని మదిలో
నుంచకుమీా వాసుదేవ గోవింద హరీ
యంచితముగ నీకరుణకుఁ
గొంచెము నధికంబు గలదె కొంతయుఁ... 86

క. వావిరి నీభక్తులకున్
గావరమున నెగ్గు సేయు గర్వాంధులకున్

దేవ వధించుట వింటిని
నీవల్లను భావ్య మయ్యె నిజముగఁ... 87

క. అయ్యా పంచేంద్రియములు
ఉయ్యాలలు ఊఁచినట్టు లూరక నేనుఙ
నీయాజ్ఞఁ దలఁగ నేరను
కుయ్యాలింపుము మహాత్మ గుఱుతుగఁ... 88

క. కంటికి రెప్పవిధంబున
బంటుగదా యనుచు నన్నుఁ బాయక యెపుడుం
గంటుండ వెఱవ నేలా
కంటక మగుపాపములను గడచితిఁ... 89

క. యమునకు నీక నే వెఱువను
కమలాక్ష జగన్నివాస కామితఫలదా
విమల మగు నీదునామము
సమరఁగ దలఁచెదను నేను సమరఁగఁ గృష్ణా. 90

క. దండమయా విశ్వంభర
దండమయా పుండరీకదళనేత్ర హరీ
దండమయా కరుణానిధి
దండమయా నీకు నిపుడు దండము... 91

క. నారాయణ లక్ష్మీపతి
నారాయణ వాసుదేవ నందకుమారా
నారాయణ నిను నమ్మితి
నారాయణ నన్నుఁ బ్రోవు నగధర... 92

క. తిరుమణి దురితవిదూరము
తిరుమణి సౌభాగ్యకరము త్రిజగములందున్
తిరుమణి పెట్టినమనుజుఁడు
పరమపవిత్రుండు భాగ్యవంతుఁడు... 93

క. శ్రీలక్ష్మీ నారాయణ
వాలాయము నిన్నుఁ దలఁతు వంద్యచరిత్రా
ఏలుము నను నీబంటుగఁ
జాలా నిను నమ్మినాను సరసుఁడ... 94

క. శ్రీధర మాధవ యచ్యుత
భూధర పురుహూతవినుత పురుషోత్తమ నీ
పాదయుగళంబు నెప్పుడు
మోదముతో నమ్మినాఁడ ముద్దులకృష్ణా... 95

క. శిరమున రత్నకిరీటము
కరమున నవశంఖచక్ర ఘనభూషణముల్
ఉరమున వజ్రపు పతకము
సిరినాయక యమరవినుత శ్రీహరి... 96

క. అందెలఁ బాదము లందును
సుందరముగ నిల్పినావు సొంపమరంగా
మందరధర మునిసన్నుత
నందునివరపుత్త్ర నిన్ను నమ్మితిఁ... 97

క. కందర్పకోటిసుందర
మందరధర భానుతేజ మంజులదేహా

సుందరవిగ్రహా మునిగణ
వందిత మిముఁ దలఁతు భక్తవత్సల... 98

ఓపాలదొంగ మురహర
పాపాలను బాఱఁదోలు ప్రభుఁడవు నీవే
గోపాలమూర్తివయతో
నాపాలిటఁ గలిగి బ్రోవు నమ్మితిఁ... 99

అనుదినము గృష్ణశతకము
వినినఁ బఠించినను ముక్తి వేడ్కఁ గలుగుణ్
ధనధాన్యము గోగణములు
తనయులు నభివృద్ధిఁ బొందుఁ దద్దయుఁ గృష్ణా. 100

భారద్వాజసగోత్రుఁడ
గారవమున గంగమాంబకరుణాసుతుఁడన్
పేరు నృసింహాహ్వయుఁడన్
శ్రీరమయుత నన్నుఁ గావు సృష్టిని కృష్ణా! 101

శ్రీ కృ ష్ణ శ త క ము
సంపూర్ణము.

క. తిరుమణి దురితవిదూరము
తిరుమణి సౌభాగ్యకరము త్రిజగములందున్
తిరుమణి పెట్టినమనుజుఁడు
పరమపవిత్రుండు భాగ్యవంతుఁడు...

క. శ్రీలక్ష్మీ నారాయణ
వాలాయము నిన్నుఁ దలఁతు పుణ్యచరిత్రా
ఏలుము నను నీబంటుగఁ
జాలా నిను నమ్మినాను సరసుఁడ...

క. శ్రీధర మాధవ యచ్యుత
భూధర పురుహూతవినుత పురుషోత్తమ నీ
పాదయుగళంబు నెప్పుడు
మోదముతో నమ్మినాఁడ ముద్దులకృష్ణా...

క. శిరమున రత్నకిరీటము
కరమున నవశంఖచక్ర శుభభూషణముల్
ఉరమున వజ్రపు పతకము
సిరినాయక యమరవినుత శ్రీహరి...

క. అందెలఁ బాదము లందున
సుందరముగ నిల్పినావు సొంపమరంగా
మందరధర మునిసన్నుత
నందునివరపుత్త్ర నిన్ను నమ్మితిఁ...

క. కందర్పకోటిసుందర
మందరధర భానుతేజ మంజులదేహా

సుందరవిగ్రహ మునిగణ
వందిత నిముఁ దలఁతు భక్తవత్సల... 98

క. ఓపాలరోఁగ మురహర
పాపాలను బాఱఁద్రోలు ప్రభుఁడవు నీవే
గోపాలమూర్తి దయతో
నాపాలిటఁ గలిగి బ్రోవు నమ్మితిఁ... 99

క. అనుదినము కృష్ణశతకము
వినినఁ బఠించినను ముక్తి వేడుకఁ గలుగున్
ధనధాన్యములు గోగణములు
తనయులు నభివృద్ధిఁ బొందుఁ దథ్యము కృష్ణా. 100

క. భారద్వాజసగోత్రుఁడ
గౌరవమున గంగమాంబకుమారుఁడఁగన్
పేరు నృసింహదాసుఁడఁగన్
శ్రీరమయుత నన్నుఁ గావు సృష్టిని కృష్ణా! 101

శ్రీ కృ ష్ణ శ త క ము
సంపూర్ణము.

పీఠిక.

తెలుఁగుబాసలోఁ బేరెన్నికఁగన్న శతకములలో మాతృశతక మొకటిగా నెన్నఁదగియున్నది. ఇందు గర్భధారణమునకు ముందునుండి పుత్త్రవాంఛతో నతు లువ్విళులూరువిధము గర్భభారముచేఁ గృశించుచు సత్పుత్త్రునకై జననిపొందునాందోళనము కుమారుని శ్రేయోభివృద్ధులకు విద్యావిశేషాదులకుఁ దల్లి యానందించువిధము రమణీయముగ, మనోహరముగ, స్వభావానుకూలముగ రసవత్తరముగ వర్ణింపఁబడినది. శతకకుమారుఁడు విద్యావివేకశాలియై రాజకీయకార్యములతోఁ బేరెన్నికఁ గనినంత తల్లి భారముతీఱెనని కాఁబోలు. ఈకవికొడుకు కోడలు కలిసిమెలసి యుండునప్పుడు మనుమఁడు కలిగినపుడు మాతృదేవి పొందు సంతోషపారవశ్యములీగ్రంథమున సజీవముగఁ జిత్రించియున్నాఁడు

మాతృలీలలను, శతకకర్త యగు నీకవి చక్కఁగ హృదయగతము గావించుకొని భక్తిరసామృతమగు నిరర్గళకవితతో "మాతృదేవో భవ" యను వేదవాణిని ముక్తకంఠముతో గానముగావించి మాతౄణముక్తుఁ డయ్యెను. ఆంధ్రవాఙ్మయమునఁగల శతకసమూహమునం దిట్టి ప్రేమస్వరూప మనఁదగు మాతృదేవతను స్మరించు గ్రంథములు చాలయరుదుగానున్నవి. ఈశతకము మాతూరి అప్పావు మొదలారిచే

రచింపఁబడినటులఁ బూర్వముద్రణమువలనఁ దెలియు చున్నది. అంతియగాక కవి తననామము అప్పావు అని నూఱవపద్యములోఁ జెప్పికొనినాఁడు. ఈశతక ములోఁ బలుతావుల మీనాక్షీస్మరణము (చూ.ప. 14, 30, 70, 86, 93) చేసియుంటవలనను, మాతృ శతకము పూర్వముద్రణము గావించిన కవికుమా రునినామము మీనాక్షీదాసు ఐయుంటవలనను కవి మీనాక్షీభక్తుఁడనియు మధురామండలనివాసి యనియు నూహచేయ నవకాశము చిక్కుచున్నది. శతకమునుండి కవిచరిత్ర మింత కెక్కుడు తెలియ రాదు.

ఈశతకరచయితయగు అప్పావు మొదలారి ద్రవి డదేశముచేరిన యాంధ్రుఁడని కవితనుబట్టి యూహ చేయవచ్చును. ఈశతకము ప్రథమముద్రణము కవి కుమారుఁడు క్రీ. శ. 1861లో నొనర్చియుంటవలన నిది యిప్పటికి రమారమి డెబ్బదిసంవత్సరములనాఁడు రచింపఁబడినటులఁ దోఁచుచున్నది. ఉపజ్ఞాకల్పిత మగు నిట్టియుత్తమశతకమును పునర్ముద్రణ మొనర్చి యాంధ్రలోకమున కొసంగిన బ్రహ్మశ్రీ వావిళ్ల వేంక టేశ్వరశాస్త్రిగారి యుద్యమము ప్రశంసాపాత్ర ము. కవితలో నటనట వ్యాకరణదోషములు గాన వచ్చుచున్నవి.

శ్రీ ర స్తు.

అప్పావుమొదలి విరచిత

మా తృ శ త క ము.

ఉ. శ్రీపతియైనఁ గాని విధుశేఖరుఁడైన త్రిశూల
పాణియై, నా పరమేష్ఠియైన గణనాయకుఁడైన
రమామృడానులై, నా పలుకుం బొలంతి యయి
నా పరిరక్షణకార్యశక్తియో, ధీపనబోధనోక్తు
లను దెల్పను తల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 1

చ. జలరుహనేత్రుఁడైనయల చక్కనిదేవునిబొడ్డుత
మ్మిలో,పలను జనించి వాగ్వనితపాలిటిపెన్నిధి
యో యనంగఁ బెం, పలరిన బ్రహ్మసృష్టికిని
నాదిమకారణమై త్రయీమయో, క్తులఁ గొని
యాడినాద్యయగుతొయ్యలిఁ ద... 2

చ. చిఱుతతనంబునన్ జెలులఁ జేరి విహారము సల్పు
వేళ నా, దరమునఁ గొయ్యబొమ్మను ముదం
బునఁ బుత్త్రునిగాఁ దలంచి తాఁ, బరవశ మొంది
వేడుక నెపం బిడి లాలనఁ జేసి మిక్కిలిన్, మురి
పముఁ గాంచి మోహమున నాల్కొనుత... 3

ఉ. బాలలఁ గూడి బొమ్మ నొడిపైఁ గడుఁ బ్రేమ
చెంగ నిల్పి తా, నోలలు పాడుచుఙ్ బొదలి
యుగ్గిడి కేలను మేను దువ్వుచోఁ, జాల మనం
బులో నిటులఁ జక్కనిపట్టిని గాన నెప్పుడో,
కాల మటంచు నెంచు మదిఁ గల్గినతల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్. 4

చ. ఇలఁ గలదేవతాతతుల నెల్ల మనంబున నెంచి
నామముల్, పలుమఱు నోటఁ బల్కుచును
బార్వతిగేహముఁ జొచ్చి శాంభవీ, లలితకుమా
రసంభవఫలప్రద మైనవివాహ మింకఁ గా, వలె
నని మ్రొక్కి వేఁడు సుతవాంఛకుఁ ద... 5

చ. చిలుకలు లేనిపంజరము శీతమయూఖుఁడు లేని
రాత్రి చెం, గలువలు లేని పెంగొలను గాదె
పరేహసుఖప్రదానని,ర్మలగుణశాలి నాఁ దగుకు
మారకునిం గన లేనిదాని మే, ల్బలువ మ దేల
యంచు మదిఁ జింతిలు త... 6

చ. సుతులను గన్నయట్టి నెఱసుందరులం గని భాగ్య
భోగసం, గతమతులార నందనులు గల్గుటకుఙ్
డిట మార నేమినోఁ, చితిరొ తపంబు లేమి
ఘటి చేసితిరో యని పుత్రవాంఛలోఁ, గుతుక
మెలర్పఁగా నడుగుకోమలిఁ ద... 7

చ. పొరుగిరుగిండ్ల భామినులు పుత్రులు గల్గుట
కాత్మత త్త్వసుస్థిరమతిఁ జేయుసాధనముఁ జెప్పిన
యట్లుపవాసదేవతా, చరణయుగార్చనప్రభృతి
సత్కృతు లెల్లను దానొనర్చుచోఁ, జిఱుతల
మీఁదియాశ మదిఁ జేర్చెడుంత... ౮

చ. తనయునిమీఁదిబాళి మదిఁ దాఁకినచో నుప
వాస మీశ్వరా, ర్చనము నోము లాది మ
గుసత్క్రియ లెల్లను జేయుచో నెదం, బెనఁగిన
ప్రేమమై నొగిఁ దపింపఁగ నోర్చుచు సౌఖ్య మేమి
నె, మ్మనమున నాస పాల్పడని మానినిఁ బ... ౯

ఉ. సేతువులో మునుంగు నతిశేముషి దీనుల నన్న
దానసం, ప్రీతుఁ జేయు దేవతలఁ బెర్గొను
నైదువరాండ్రకెల్లన, య్యే తనివారువాయనము
లిచ్చుఁ బురాణము లాలకించుఁ దా, నేతటి నో
మునోఁచుఁ దన మేచ్చును దల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్. 10

ఉ. మోద మెలర్పఁగా దనయుమోహము చేతను
బిప్పలద్రున్, గాది ప్రతిష్ఠలెల్ల జనులందఱుఁ
సంతస మందఁ జేయుచో, వేదతీరం బదెంత మఱి
బిడ్డలు గల్గినఁ జాలు నంచు నా, పాదన జేయు
చో నెపుడుఁ బల్కెడుంత... 11

చ. ఇలఁ బెఱవారినందనుల నెత్తుచు ముద్దిడుచోఁ
బెనంగి య్యన్నులఁ గని బిడ్డలెన్నటికినో కన నోఁ
తు నటంచు బల్కు లే, మొలకమెఱుంగునవ్వు
లకు మోదముఁ జెందుచు నిష్టదైవముల్, దలఁ
చుచు బుత్త్రవాంఛ మతిఁ దాఁకినత... 12

చ. తనయులబాళి ప్రుగ్గు లిడుఁ దాలిమి మీఱఁగ
నెవ్వ రేమిచె, ప్పిన నది సేయుచుండు నిల వేల్పు
లకుఁ మ్రొక్కి మీఁదు గట్టు దా, ననయము గర్భ
హేతువివిధౌషధముల్ పచరించు ధర్మచిం,తన
నొకకాలమైన మదిఁ దప్పనిత... 13

చ. అనయము నందనేచ్ఛ హృదయంబున మల్లడి
సేయ మీనలో, చన నిలయంబులో నిలిచి ష
ణ్ముఖునిం జెలువారఁ గన్నరో, జనని దయానిధీ
సుతులఁ జయ్యన ని మ్మని నెమ్మి మీఱఁగా,
మునుకొని సాగిలం బడుచు మ్రొక్కెడుత...

చ. మునుకొని తాను బెద్దలకు మ్రొక్కిన వారును
బ్రేమఁ బుత్త్రులం, గనుఁగొని సర్వకాలము సుఖం
బున నుండుదు వీ వటంచు దీ, వన లిడునంతలో
నన సువర్ణమహీధర మెక్కినట్లు నె, మ్మనమునఁ
జాల సంతసిలుమానినిఁ ద... 15

చ. ఎఱుకులసానిగద్దె విన నెంచుమనోరథ ముప్ప

తిల్లఁగాఁ, గరగతలేఖ లూర్జితముగాఁ గని పెద్ద
లు నీకుఁ బుత్త్రులే, వురుగల రన్నమాత్రమున
నూరట దోఁప నుతేచ్ఛ లోనము, ప్పిరి గొన
సంతసిల్లి మది జేర్చెదు త... 16

చ. నెల నిలిచెంగదే యనుచు నీరజపాణులు పల్కు
సంతలో, పల నిధిఁగన్నయ ట్లుదరభాగములో
పలఁ బిండ ముష్ణముల్, దొల. గెడురీతి భోజన
విధుల్ మఱి గోరుచుఁ బుత్త్రమోహ ము, త్యు
రుతరభంగిఁ గొల్పుచు నుండెడుతల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్. 17

ఉ. వేవిళు లోఁకిరింతఁలు నవిన్నఁపనఁబును దోఁప
డస్సి గ, ర్భావసగార్భకాపనశుభక్రమ మొప్పఁ
గ మంత్రతంత్రసం, భావన మీఱ మాంత్రికుల
భావనఁ జేయుచుఁ బుత్త్రవృద్ధికిన్, దైవము తో
డు గావలె పదా యనుత... 18

చ. నెల నిలువన్ మనోరథము నిర్వటిఁంగను బైఁడి
రతురే, కులు మెఁఁగట్టు మోముననుఁ గోరిక
మీఱ విభూతిఁ బెట్టుఁ దా, నలయక గాలి
సోఁకెను నటంచు నుతేచ్ఛను నాఁడునాఁటి కీ,
చెలువున నుత్తమక్రియలు చేసెడుత... 19

చ. చెలు లిటు రమ్మటంచుఁ దనుఁ జీఱిన వేసట గర్భ

గోళసం, కలితసుతావనేచ్ఛఁ జనఁగా వఁటి యా
హాఁదొలంగు దేహళీ, స్థలి నెగడాఁటనేర నని
తగ్గులు విఱ్ఱులు చూచి తిన్నఁగాఁ, గలక దలంగి
తా నడచు కామినిఁ ద... 20

ఉ. మాసము లెల్లఁ బూర్ణమయి మానవతీమణి గర్భ
వేదనా, యాసము తోఁక నుండు తఱి నుగన
పుత్త్రునిఁ గాంచె నన్నుఁ దా, నాసడి విన్నమా
త్రమున నావచనం బమృతప్రవాహధా, రాపమ
మైనచో మనము రంజిలుత... 21

చ. విసుకుచు బిడ్డనుం గనినవేదనఁ గుందుచు నున్న
యప్పుడా, విసుపును దెచ్చి పొత్తులను నించి
నచోఁ దనకష్టరీతులఁ, మసలక తత్సుతాననవి
మర్శ ఘనంబుగఁ జిందు ద్రొక్కుఁ దా, మనమునఁ
బ్రోచు నేర్పు గలమానినిఁ గ... 22

చ. చిఱుత జనించునంతఁ దనచిత్తము సార్థక మై
చెలంగిన, ట్లురుతరభాగ్య మబ్బినటు లుర్వి సమ
స్తము నేలినట్లు పెం, దురమున గెల్చుచో విజ
యతూర్ణము లెల్లెడ నాఁటినట్టు ల, బ్బురముగ
సంతసిల్లువిరిబోఁడిని దల్లిని బోల రెవ్వరున్. 23

చ. పురిటిలు సొచ్చి యున్నతఱిఁ బుత్త్రునకుఁ వివి
ధోపచారముల్, మెఱవడి చేయువారలను

మిక్కిలి ప్రార్థన చేసి దేవతా, తరుణులయట్లు
చూచునెలతాలిమి మీఱఁగ నిట్టు లక్ష్మకా,
తురమున నేమిచెప్పఁగలేఁ దొయ్యలిఁ ద... 24

చ. తన కుపచారముల్ జరుపుతామకసాత్త్వులఁ జూచి
బిడ్డ కిం, పొనరఁగ బోకుమాన్పి చెలు వొందఁ
గ ను గ్గిడరమ్మ మీరలే, దినదిన మంచు బిక్కి
తన దేహసుఖం బిసుమంతయైనఁ గోరని తనయా
వనక్రియలరంజిలుత... 25

చ. ప్రమదము మీఱఁ గన్నయలబాలునకై యొక
వేళఁ బక్షిదో, వ మొనరుహృష్టి పోఁకుగ్రహాసం
సరణంబును గాలి ముట్టుదో, షము మొదలైన
దోషములు సంధిలకుండఁగ నంతలోన వే, గము
నను రక్షరేకు మొలఁ గట్టెడుత... 26

చ. పురుడు చనంగ జాతకముఁబొంక మెఱింగినయట్టి
పెద్ద లా, దరచున దీర్ఘ కాలము మునంబున
మానవిలోచనాతిపి, స్ఫురకరుణావిశేషమున
శోభిలుచుం భవదాత్మజుండు బ, ల్వొరలు నటన్న
మాట విన వాంఛిలుత... 27

చ. నెలఫరు డిఁగుదాఁక బలునేర్పులరారను మూల
యింటిలో, పలఁ బరు లెవ్వరేని తనపట్టినిఁ జూ
చిన దృష్టిదాఁకు ని, మ్ములననిడాఁచి గాలితె

ఱముంగలఁ దా నొనరించి పెంపుటిం, తుల ప
యిఁ గాఁపుగా నిడినతొయ్యలిఁ ద... 28

ఉ. కారము నూరిపోయఁ నెడ గాసిలనీయదు బోరు
బెట్టినన్, గూరిమితోడ నెత్తుకొని గుబ్బల
పా లిడు బోలఁ బాడు స, త్కారము మీఱు
చోఁ గసురు దాఁకె నటం చని కుందుఁ బుత్త్రులీ,
లారతి నాఁటనాఁట నిటుల న్మదిఁ ద... 29

చ. తనపొరుగిండ్లభామినులు తారసిలంగను దృష్టి
తాఁకునో,యని మిహిరాదికగ్రహచయాభిమతు
ల్పచరించి మీనలో, చనను దలంచి నందనుని
సంగతిఁ బాయకప్రోవవమ్మ యో, జననియటంచు
నంజలులు సల్పెదు తల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 30

చ. పెనఁకువమీఱునంతఁ దనబిడ్డపయిం గలయట్టి
బాళిచే, తను మలమూత్రము ల్గడు ముదంబున
నెమ్మెయిఁ బూసినట్టి చం,దనహిమనీరసౌరభము
దారిఁ దలంచు నిజాన్వయాబ్ధిచం, ద్రునిఁ గని
నట్లు బొంగు భళిరే యల త... 31

చ. అనుదిన మాత్మసంభవున కాముద ముగ్గిడు నం
తమీఁద లో, చనములు ముక్కుచెందొడలు
చంకలుకాళ్లను చేతు లాదిగాఁ, గను సమమొం

దఁగా నివిరి చక్కనివాఁ డగునట్లు చేయునే,
ర్పున నలరారుచున్న ననబోణినిఁ ద... 32

చ. పిడికిలి పట్టువేళఁ దనుఁ జేర్కొని నవ్వెడువేళ
నోరలం, బడియెడు వేళ నూకురులు పల్కెడివే
ళను దోఁగులాడుటన్, దడఁబడు వేళఁ జూడఁ
గని తప్పటడుం గిడువేళఁ బ్రేమ బల్, గడలు
కొనంగ సంతసిలుకామినిఁ ద... 33

ఉ. బాలుని వృద్ధికై యొరులుపల్కినయట్టుల నెంత
ద్రవ్యమై, నా లవమాత్రమంచుఁ దననాథున
కున్ దెలియంగఁ బల్కుచున్, లీల ఘటించి
నందనుని లీలలకు న్మది సాక్షి యోగులం, బో
లినయట్టు లుండు ననబోణినిఁ ద... 34

చ. మన మతిప్రీతి నొంద నొకమంచిముహూర్తముఁ
జూచినంతఁ దా, ననువమరంగ రంగలరువన్నము
ముట్టఁగఁ జేసి బిడ్డఁ డిం, పెనయఁగ నాఁకఁటం
బొదలి యెన్నఁడు బువ్వదినంగ నేర్చునో, యని
మది నూహపాల్పడినయంగనఁ ద... 35

చ. చెలు లుదకంబు దేరఁ దనచేతను నూనియఁ
దోఁగ నంటుచోఁ, దల జలకంబు లార్చి బలు
తాలిమితోఁ దడియొత్తి మోమునన్, దిలకము
చుక్కబొట్టువలె దీరిచి సంతసమంద నాత్మలో,

పల నలరారుచున్న యలభామినిఁ దల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 36

ఉ. ఇంతులఁ జూచి మీసుతుల కేపస రుగ్గిడినారు మీరు గోరంత యెఱుంగఁ బల్కఁగదరమ్మ యటంచుఁ జికిత్స దోఁప నిం, తంతనరానియాపదము లారయుచుణ్ గడుఁ బ్రోచుచున్న ధ, న్వంతరియో యనంగఁ జెలువారెడుత... 37

ఉ. భావ మెలర్ప మూలికల భావనచేసినయట్టిబంగ రుం, దీవెల నాకచిట్టుడుకు దీసి మరీ విశుఖ్యశో చితంబుగాఁ, ద్రావఁగఁ జేసి వేఁడి జలధారల మేను గడింగి నిద్దురం, బోవఁగ జోలఁ బాడు చును బొంగెడుత... 38

ఉ. తీకము శర్కరాన్నమును జిక్కనిగట్టిపెరుంగు పాయసం, బారయ బొజ్జ నిండునటు లామె తగాఁ దినిపించి బిడ్డఁ డే,మో రహి లేక ముట్టఁ డని మో మఱి వాంచుచు "ముద్దులయ్యగా, రార" యటంచుఁ బిల్చుచును రాజిలుత... 39

చ. చిఱుతను జంకఁ బెట్టుకొని చిత్రముఁ జూపుచు వెండిగిన్నెలో, మెఱయుచు నున్నబువ్వఁ దిను మీ తినకున్నను బూచివాని వే, గిర మిదె

పిల్తు నంచు నళికించుచుఁ గాకికి వేతు నంచుఁ
దా, బిరబిర చేతిముద్దఁ దినిపించెడుత... 40

చ. అరమర మానుచుక్ గురుపదార్థము లెవ్వి
భుజించితేని పా, లరుగవు బిడ్డ కంచు విహితా
శనముం గబళించుచోఁ బరా, త్పరుని మునీంద్రు
లట్లు సుతతత్పరదృష్టు లనంతపథ్యవి, స్ఫురణఁ
జెలంగుచున్న యిలనుందరిఁ ద... 41

ఉ. ఆఁకొని పోరువెట్టునెడ నారయ నడ్డముగాఁ
దనూజానిం, జేకొని క్రుచ్చి ముద్దిడుచుఁ జెక్కిలి
దువ్వుచుఁ బాయిద్రావఁ, గా కనతండ్రి యం
చని మనంబునఁ గుందుచు బొజ్జనిండఁ గ, తౌక
లితోక్తిఁ జన్గుడుపు కామినిఁ ద... 42

చ. తడఁబడునట్లు ముంగిటను దప్పటడుం గిడువేళ
నజ్ఞతక్, బడు నను చింతయు న్నడుమఁ బొల్పడె
నన్న కుతూహలంబు చే, డ్పడ నొకట్టైన మైమఱచి
బాలునకుక్ దనప్రే లొసంగి నే, ర్పడరఁగ
ప్రేర్పుచో శుభముఁ బల్కెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్. 43

చ. తనసరిబాలురం గలసి దవ్వుల కాటల కేగి
యున్న చోఁ, దనయుఁ డిదేమొ లేఁ డనుచుఁ
దత్తఱ మొందుచు నావ తాగిన, ట్లనయము

నాత్మఁ గుందుచుం దదాగమనాభిముఖాభిలాష
పై, గొని కనినంత సంతసిలుకోమలిఁ ద... 44

చ. చిఱుతలతోడ నాటలకుఁ జేతులు జాచుచు
నందుగొందులం, బరుగులు పారుచున్న పసిబాధ
ఘటించు నటంచు సాధ్వసా, తురమున రాణి
వాస మటు ద్రోసి బహిస్థలి కేఁగి యంత నా,
బురుకనిఁ గేల నందికొని పోయెడుత... 45

చ. కడువడి నెందఱేఁ గనినఁగాని తనూజులు చెంతఁ
జేరి పైఁ,బడి మురిపంపుఁ బెంపు నెఱబాధలు
పెట్టినఁగాని వేసటం, బడక నితోఽధికం బయిన
బాలురఁ గవ్వలె నంచు బాళిలోఁ, బొడమి
చరించుచుండువిరిబోఁణినిఁ ద... 46

చ. విన వినఁ బాలు గాఱునెఱవేడుక మీఱఁగ
ముద్దుముద్దుగాఁ, దనయుఁడు పల్కుచున్న విని
తాఁగనకం బొడిఁ గట్టినట్లు నె, మ్మనమున సంత
సిల్లుచును మాటికి మాటికి దృష్టి దీయుచోఁ,
జను గుడిపించి మై నివురుచక్కని త... 47

చ. గునగున నేగుదెంచి తనకు స్మతి పప్పు లొసంగు
మంచుఁ బల్కిన నెఱముద్దుమాటలకుఁ గేవలము
న్మది సొక్కి తద్వచో, జనితసుధారసానుభవ

సంగతి నాఁకలి నొప్పి దప్పు లెం,చని తనుజెప్పి
తార్థఫలశాలినిఁ ద... 48

చ. పెరచిఱుత స్మథింపఁ గని పెంచినయాబిడ చాడి
చెప్పినన్, మఱి విని సీతనూభవునిమంచికి నీమది
మెచ్చఁబోలు మా, బురుకని గొట్టినాఁ డనుచు
బొంకి నిజాలయస్థిమఁ జేరి య, బ్బురముగ
బుద్ధిఁ జెప్పు సిరిబోలినతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 49

చ. తనయునికొంటెచేఁతలకుఁ దండ్రి యహో
బెదరించుచున్న లే, దనుచు నిజాత్మనాయకు
నియాజ్ఞ దొలంగఁగ రా దటన్న వా, గ్ధన మఱు
డించి నందనుని దండనపా ల్పడనీక యడ్డముం,
జని కరుణింపఁ జేయునెఱజాణను ద... 50

చ. తలఁపున నున్నభావ మొకదారిఁ జెలంగఁగ
వచ్చి రానిమా, టలు మఱి పల్కువేళఁ గడు
తాయి జెలంగెడుశౌరిసత్కథా, కలితవినోదము
ల్ వినెడుకై వడిగా వడి నాలకించుచో, ఫల
మొనఁగూడె నంచు నుతిఁ బల్కెడుత... 51

చ. తనతనుజాతుఁ డొక్కతఱిఁ దప్పిదముల్ ఘటి
యింప భర్త నె, మ్మనమున సంతసించుటకు మంచి
విగా వినిపించు మంచిగాఁ, బను లొనరింప నంద

అను "బాలుఁడు యోగ్యుఁ" డటన్న మాటఁ
దా, విని మది సంతసిల్లునలివేణినిఁ ద... 52

చ. తినుకుచు బువ్వఁ బెట్టు మని తేపకుఁ బాతర
లాడుఁ బెట్టినన్, గనుఁగొని పాలుపోయు మను
గ్రక్కునఁ బోసిన "వెన్న గావలెం, జననీ" య
టంచుఁ దా నగడు జేసినఁ గోపములేక తన్మనం,
బనుపడఁ జేసి సంతసిలునంగనఁ ద... 53

చ. కలకొలఁదిం దనూజునకుఁ గా నొనరించినయట్టి
భూషణం, బులు ధరియించుచో నెదుటఁ బుత్త్ర
నకుం దనదృష్టి తాఁకి మై, చెలువు దొలంగునో
యనుచుఁ జేరువవారలమీఁద దృష్టి నై, కొ్కా
లుపుచు సంతసిల్లునుమకోమలిఁ ద... 54

చ. అలసట వేసటల్ దలఁప కాఁకలిదప్పుల మీఁది
యాశమై, తొలఁగుచు రాత్రులుం బగలు తోడి
చెలులు మ్మది మెచ్చఁ దత్తనూ, విలసనకార్యకర్మపద
విం బడి "భర్తృవినోద మింతకుం, గలదె" య
టంచు సంతసిలుకామినిఁ ద... 55

చ. సరసవివేకము ల్దనరుజాడగలుంగను బిడ్డ నొక్క
స, ద్గురునకు నొప్పగింపు మని కోరిక మీఱ
నిజేశుతో మనో, హరగతి మీఱఁ బల్కి తన

యా ననుఁ నీ వెపుడో పురాణవై, ఖరు లెఱిఁగిం
తు వంచుఁ గుణుకంపదుతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

ఉ. శ్రీలు చెలంగఁగాఁ జదువు చెప్పెడువేళఁ బరా
కు మాని మా, బాలున కిడ్డు విద్య బహుభం
గుల నేర్పు మటంచు వెక్కుచం,దాల నొసంగు
వస్తుసముదాయము నాఘఁ దెలుంగనీక బ్ర,ల్మా
ేమి మీఱ నట్టిసుకుమారిని ద... 57

చ. చనివితివేని నీ కిపుడు జానుఫలంబులు దెచ్చి
యిత్తు సమ్మనమున నుంటిదోవతులు మాడ లో
సంగుదు నంచుఁ బల్కి మే, ల్పొదలఁగ బుజ్జగిం
చుచును బొంకముగా బడిఁ జేరఁ బంపి తాఁ,
బనపడి త్రోవలో నిలుచుఁ బల్మఱుత... 58

చ. చిఱుతను ద్రోవబాలకులు చిన్నతనంబునఁ గొట్టి
కుండ భూ,సురునకు దిట్టముం బఱుచుచో నిలు
చేరను బ్రొద్దుపోవఁగా, నరయుచు బిడ్డఁ డా
కొనిరో నంచు మదిన్ దిగులొంది పిల్వఁగాఁ
బఱచుఁ దనంతటన్ బడికిఁ బల్మఱు త... 59

చ. పెనఁకువ మీఱ భోజనము పెట్టు మటంచని రాఁ
గుమారునిన్, గని చిఱునవ్వు మోవిపయిఁ
గ్రమ్మఁగ నీ విపు డేమి నేర్చితో, వినవలె నంచుఁ

గోరుచును వేమఱు లాలనసేసి వేడుకన్, దిను
మసి బుజ్జ్వఁ బెట్టుయువతీమణిఁ ద... 60

చ. మఱి బడిఁ జేరఁ బోవు నెడ మార్గములోపల
ముల్లు నాఁటునో, మెఱపడి గోవు లేమయిన
మీఁదికిఁ జేర్వడి వచ్చునో యటం, చఱిమురి
కొందఱిం బనిచి యాఁడటఁ దానును బోవ నెంచు
వాం,ఛ రహి చెలంగ నెల్లపుడుఁ జయ్యనఁ ద...

చ. కొడుకు కేటువంటివాఁ డయినఁ గుంభినిలో నద
లింపరానిదుం,దుడుకయి యున్న నన్యులకు దొడ్డ
ఱికం బెఱిఁగించుచున్ మదిన్, జిడజిడ మాని
సంతసము చిప్పిలఁ గంటికి ఱెప్పచాడ్పునన్,
దొడఁబడి ప్రోచుచున్న యలతొయ్యలిఁ దల్లినిఁ
బోల రెవ్వరున్. 62

చ. సదమలరీతు లుల్లసిల సార మెఱింగెడిరీతిఁజక్కఁ
గాఁ, జదివితి వేని భూజనులు సన్నుతి చేసెద
రింతె కాక సం, పద లెడఁగూడు నీ కనుచు
బాలునకు న్మఱి బుద్ధి చెప్పుచో, మది ముద మంది
యొప్పెసఁగుమానినిఁ ద... 63

చ. తనయుఁడు సర్వవిద్యలను దక్షతఁ గాంచి పఠించు
చున్నచో, విని పరితోషనీరనిధి వెల్లువగాఁ
బయిఁ బొఱినట్లు నై, క్షణమున సంతసిల్లుచుఁ

కుమారునిఁ గన్న ఫలంబుఁ గంటిఁగా, యని తల
పోయు చుండుకనకాంగినిఁ ద... 64

చ. వెడవెడ నింక భోజనపువేళ గతించిన బిడ్డఁడే
మొకో, బడి విడి రాఁడు నేఁ డనుచుఁ బాతర
లాడుచు నుండునంతలోఁ, గడఁ జనుదేర నెత్తు
కొని కౌఁగిటఁ జేరిచి చుంచు దువ్వి మై, బడ
లిక దీఱ సంతసిలుభామినిఁ ద... 65

చ. తనయునిముద్దుమాటలకుఁ దా ముదమందుచుఁ
దేటనీట మ, జ్జన మొనరించి మోమునను జాఁ
దిడి సన్నపుఁజేలఁగట్టి బల్, పెనఁకువ షడ్రసా
న్నములు పెట్టి భుజించిన "ముద్ద ముట్టలే",
దని పెఱవారితోఁ బలుకు లాడెడుత... 66

చ. పలుమఱు తాను నందనుఁడు పాఠశాలకుఁ బో
వునాఁడు "నా, పలుకు వినంగదయ్య మృదుభా
షణ లాడఁగదయ్య సత్యముల్, బలుకఁగదయ్య
నీ కెవుడు భాగ్యము గల్గు" నటంచు ప్రేమతోఁ,
దెలుపుచు బుద్ధిఁ జెప్పుయువతీమణిఁ ద... 67

చ. సరసులు మెచ్చఁగా గణితశాస్త్రము నేరిచి సం
ఖ్య లెల్ల ను, స్థిరమతితోడఁ జెప్పుటకుఁ దెల్వి
వహించినయట్టిమంచిలే, కరి యగుఁ గాక నాను

తశిఖామణి యంచుఁ బరాపరేశు సుద్గురునిఁ దలం
చుచో నెదను గోరెడుత... 68

. విమలవిచారశీలుఁడయి విశ్రుతకీర్తి దిశల్ ఘటిం
ల్ల మా, ఘము మొదలైనకావ్యరసకల్పనలు న్మతి
శాస్త్రము ల్పురాణములు నలంకృతు ల్మనము
నకు బెనుపారఁగ నెన్నఁ డింక నా, కొమరుఁడు
నేర్చునో యనుచుఁ గోరెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్. 69

చ. స్వరము లలంకృతుల్ కృతులు సయ్యన ముప్ప
దిరెండురాగముల్, మెఱయఁగఁ దాళమానల
యమిశ్రసమంచితఖండజాతిసు, స్థిరఘనతాపసం
గతులు తేటపడ న్మతి పాడనేర్చునా, వరసుతుఁ
డెన్నఁ డింక నని వాంఛిలుత... 70

చ. పాలు పలరారఁగాఁ జదివి పూర్ణతఁ గాంచి వ
యోవిలాసముల్, వెలయుచునున్న నందనుని వే
డుకఁ గన్గొని పెండ్లిచేయఁగా, వలె నని భర్త
తో వినయవాక్యములం దగువేళఁ దిన్నఁగాఁ,
దెలుపుచు సంతసిల్లెడుసతీమణిఁ ద... 71

చ. కులమును రూపముం జెలువుఁ గోమలతం దలి
దండ్రు లన్న ద, మ్ములుఁ గలదానిఁగా సుగుణము
ల్గలదానినిఁగా దలంచి పై, దలి నటు పెండ్లి చేసి

యలదంపతులం గని మూఁడులోకముల్, చెలు
వుగ నేలినట్లు విలసిల్లెడుఁ దల్లి... 72

చ. చెలువము మీఱుచున్న తనచిన్నికుమారునిఁ
జూచి మంత్రవా, దులు కలుషం బొనర్తు రని
తోడనె పెద్దల నాశ్రయించి ని, ర్మలుఁ డగున
ట్లు చేయ వారిమంత్రములఁ బఠియింపఁ బూన్చి
వా, రల కుపయుక్తిఁ జేయ నల రారెడుఁ దల్లి...73

చ. కొమరుఁడు రాజకార్యములకుఁ జని క్రమ్మఱ
నింటఁ జేర రాఁ, దమక మెలర్పఁగాఁ బనులు
తాల్మిఘటించినంగాని వందిత, క్రమ మిగురొత్త
నందఱిని గా దని తాఁ దని వార నంద నాభిమత
ము మీఱ భోజనముఁ బెట్టెడి తల్లి... 74

చ. కర మరుదార రాజహితకార్యములఁ సవరించి
రా సభాంతరమునఁ జేయుసత్క్రియలు దా విని
తత్కమనీయకల్పనా, పరవశయై సదా "త్రిపుర
భంజన నేమ" మొసంగు మంచు మీఁ, సన మల
రార దీవనలు సల్పెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

ఉ. భూరివివేకుఁడై సుజనపోషకుఁడై యభిమా
నుఁడై సదా, చారవిహారుఁడై పరమసాత్త్వి
కుఁడై గుణవంతుఁడయ్యు నేఁ, గోరినయట్లు

పట్టి తనకుం బ్రభవిల్లెఁగదా యటంచుఁ దా, నూ
రక సంతసిల్లి మది నుబ్బెడు త... 76

చ. చతురతఁ గాంచుచో విమలసాత్త్వికశాస్త్రము
లెల్ల నేర్చి సు, వ్రతుఁ డయి సత్యసంధుఁ డయి
రాజసభాంతరపూజనీయుఁడై, సుతుఁ డుద
యించె నంచు మదిఁ జొక్కి ప్రహర్షణ ముప్ప
తిల్ల లోఁ, గుతుకము మీఱు చున్నయలకో
మలిఁ ద... 77

ఉ. శ్రీలలరారుసంతతసుశీలుఁడు భూతదయాపరుం
డు వా, చాలుఁ డనన్యచారుజలజాతముఖీహృ
దయానుకూలుఁ డీ, బాలకుఁ డంచు సజ్జనులు
పల్కినఁ దద్వచనంబు వీనులం, గ్రోలుచు సంత
సిల్లుసుమకోమలిఁ ద... 78

ఉ. దానధురాయశోవినయధైర్యనిరంతర సాహసక్రి
యా, మానజనోపకారఘనమాన్యరతుండయి
మీనలోచనా, ధ్యానమనస్కుఁడై సకలధర్మ
విశారదుఁ డైనసూనునిం, దాను వలంచి సంత
సిలుతన్విని ద... 79

చ. పరనికరోపకారమృదుభాషణభూషణుఁ డాశ్రి
తావన, స్థిరగుణశాలి నీతిపథజీవనజీవనుఁ డుత్త
మాధమాం, తరము లెఱుంగుమేటి తలిదండ్రు

లకు స్జవ దాఁటఁ గన్నచో, నరసి మనంబులోన
ముద మందెడుత... 80

చ. కలుపుఁదనంబుతోడఁ దనుఁ గన్నకుమారుఁడు
సంతసిల్లి కో, డలికి నలంకరించుచు నొడంబడి
బుద్ధులు చెప్పుచుణ్ దనూజులపాలెఁ బ్రేమ మీఱ
మఱి చూచుచు భూజను లాడు మంచిప, ల్కు
లకుఁ బ్రమోద మొందుసుకోమలిఁ ద... 81

చ. కొమరుని దేహపోషణకుఁ గోడలితో దమయంతి
సత్కథా, క్రమము లతాంగి చంద్రమతికార్య
ము జానకివర్తనంబుచం, దము ననసూయనర్మిలి
మొదల్ జగతిం గల మేల్పతివ్రతా, త్వము
లెఱిఁగించుచుండెడు సువాసినిఁ దల్లిని బోల
రెవ్వరున్. 82

చ. తనవలె నన్నపానములఁ దన్పునొ తన్పదొ ప్రేమ
మీఱ నం, దనుని నటంచు సందియము తన్నె
డఁబాయకఁ గోడ లంత భో, జన మిడు వేళఁ
దాను బతిసౌఖ్యసమాచరణంబు ముక్తిసా, ధన
మని తెల్పుధర్మగుణదాయినిఁ ద... 83

ఉ. చూతఫలోష్ణనూత్నఘృతసూపసమంచదపూపష
డ్రసో, పేతము గాఁగ భోజనము పెట్టి కుమా
రున కోలి ఘర్మసం, జాతశరీరబాధ విగ జా

అుట కై దయఁ దాళవృంతముం, జేతి కొసంగు
దివ్యగుణశీలను వ... 84

చ. కొడుకును గోడ లొంటిపడి కొంకుచు సైగలు
నారజంపుటా, గడములు వింతవింత నెఱగారవ
ముల్ గిలిగింత లాడు మే, ల్నడిసడిసన్నలుం గు
సగుసల్ జరిగించుట చూచి యాత్మలోఁ, బుడ
మి సమస్త మేలుగతిఁ బొంగెడుత... 85

చ. తనయుఁడు పుత్త్రులం గనువిధంబు ఘటించుట
కై రమేశు నీ, శుని సిరి మీనలోచనను జో
క్కము మీఱ భజించు నెన్నఁ డే, మనుమని
నెత్తి ముద్దిడుదు మక్కువతోడ నటంచుఁ గో
డలిం, గని ముద మందుచో మిగులఁ గాంక్షి
లుత... 86

చ. కర మనురక్తి నందనులు గల్గుటకై తనముద్దు
కోడలిం, గురుతరభక్తి దేవతలకుం బ్రణమిల్లఁగ
జేయు వేంకటే, శ్వరునకు మీఁదుగట్టుమని చా
టును నోములు నోఁచ ద్రవ్య ము, త్కరముగ
నిచ్చుచోఁ గరుణ గల్గినత... 87

చ. అనయము కీర్తిహాని సుజనాదరణీయము గాదు
సిగ్గుఁబా, టెనయఁగఁ జేయు లోకు లతిహీనత
గా మతి నెంతు రెందుదు,ర్జనసహవాస మేరికిని

జౌక ఘటించుఁ దలంచినఁ జుమా, విను మని
బుద్ధిఁ జెప్పుఘనవేణినిఁ దల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

చ. ధన మొనగూర్చు సద్గుణవితాన మొనర్చు ధరి
త్రిలోపలన్, ఘనత ఘటించు రాజగురుకార్య
సమున్నతిఁ జేయుఁ గీర్తికాం, తను గొని తెచ్చు
ముక్తిపథతత్త్వము లెల్ల నెఱుంగఁ జేయు స,
జ్జనసహవాస మంచు నుడి సల్పెడుత... 89

చ. అనయము రాజకార్యములయందుఁ బ్రవర్తన
సేయువేళ భూ, జనులకుఁ గీడు వన్నునెడ సద్గ
ఘటింపఁగ నీకు లోకనిం, దన కెడగానినిర్మల
విధంబు సమస్తము నీకుఁ గీర్తిసా, ధన మని తె
ల్పుసద్గుణమతల్లిని ద... 90

చ. తలఁప నగణ్యుఁడై బుధవితానము వర్ణనచేయ
సత్క్రియా, కలనఁ జెలంగి సద్గుణము గల్గినసుం
దనుఁ గన్నతల్లితం, డ్రులగుణమెల్లఁ బాయ
భళిరే యనిపల్కుడు రంచుఁ బట్టికిం, దెలుపుచు
సంతసిల్లుయువతీమణిఁ ద... 91

ఉ. శిష్టులు మెచ్చ సజ్జనులు చేకొనుసట్లు దలంచి

జ్ఞానవా, సిద్ధముఖప్రబంధములు చెప్పెడు స
త్త్వపురాణమర్మసా, భీష్టవిధుల్ పఠించుటకుఁ
బెద్దలఁ జూపుచుఁ బుత్త్రవాంఛసం, తుష్టిచెలం
గుచున్న యలతోయ్యలిఁ ద... 92

ఉ. కోడలు గర్భమౌట తనకు న్మదిఁ దోఁచినయంత
ప్రేమ గొం, డాడ సుపుత్త్రునిం బడయునట్లు ఘ
టింపు మటంచు శూలి పూఁ, బోఁడిని మంద
గామినినిఁ బుష్పసుగంధిని మీనలోచనన్, వే
డుకమీఱ వేఁడుసలివేణినిఁ ద... 93

చ. మనుమఁ డటంచుఁ బిల్వ సుకుమారునిఁ గోడలు
గన్నమాటఁ దా, విని యనివార దానముల వే
లముగా నొనరింపఁజేసి చ, య్యన శుభవాద్య
ముల్ మొరయునట్లు ఘటించెఁ గదా యటం
చుఁ గన్గొని ముదమందునట్టి యలకోమలిఁ ద...

చ. కలిమి బలంబు భోగము సుఖంబు జయంబు
యశస్సమృద్ధియుం, గలుగఁగఁ గోరుచుం దన
దు కాయము డస్సిన శక్తిలేమిఁడిన్, బలము దో
లంగి యుండినను బాయనికూర్మితురంగలింప ని,

ర్మలమతిఁ బుత్త్రవత్సలత రంజిలుతల్లినిఁబోల రె
వ్వరున్. 95

చ. సరవిఁ గుమారవాంఛ కొనసాగుటకై పడువేవ్ర
లింతనో, రరుచివిచేష్ట గాసి మొదలైనప్రయాస
ములెల్లఁ జూడఁగా, హరిహరపంకజాసనముఖా
మరు లైననుగాని యిట్టిదు, ష్కరతరబాధ లో
రువరు గావునఁ ద... 96

చ. కడుపడి మీాఅ నందనునిగర్భములో భరియించి
యింటిలో, నడిచెడివేళఁ దాఁ బనులునానెము
గా నొనరించువేళ నిం, పడరఁగఁ గూరుచుండు
నెడనైన ప్రయాసము లోర్చెఁ గాన నీ, పుడ
మిని లోకమాత యనఁ బోలినత.... 97

చ. ప్రసవము నొందునాఁడు పడుబాములు చూచి
నఁ బ్రాణహానియై, యెసఁగినఁగాని లోనఁ గస
టంతయు లేకయె పుత్త్రవాంఛలో, మసలెడుఁ
గాన నింకిట సమానదయారసపూర్ణు లెవ్వ రీ;
వసుమతిలోన దివ్యగుణవార్ధినిఁ ద... 98

ఉ. నేరుపు విద్యయుం గలిమి నీతివివేకము గల్గున
ట్లుగా, సారెకుఁ దెల్పుచో జగతి సౌఖ్యము

గల్గ ఘటింపఁ జేయుచో, నారయఁ బ్రేమఁ దా
నహరహంబును గంటికి ఱెప్పచాడ్పునం, దార
మురీతిఁ బ్రోచుగుణధన్యను ద... 99

ఉ. శ్రీ వెలయంగ లోకులిది చిత్రమటంచు మదిం
దలంప నన్, ప్పావతిభక్తితో జననిపైఁ గలప్రేమ
దురంగలించి రాఁగ, గా వగ మీఱ మాతృశతకం
బొనగూరిచెఁ గానఁ జూచినం, బూవిలుకానిఁ
గన్నసిరిఁ బోలినతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 100

మాతృశతకము సంపూర్ణము.

పీ ఠి క.

ఈశతకము రచించిన కవినామము ఇందుఁ గాన రాదు. ఇంకను నీశతకమునఁ గొన్నిపద్యము లున్న గాని యష్టోత్తరశతపద్యసంఖ్య పూర్తిగాదుగాన ననుపలభ్యములగు పద్యములలోఁ గవిచరిత్రపద్యమిమిడియుండునేమో!! ఎవరేని మాతృకగలవారీ ప్రతిలో లేనిపద్యములఁ బంపుదురేని వందనీయులు.

శతకకర్తయగు కవినివాసము ఉన్నవ కొండవీటిలోని యొకపూర్వగ్రామము. ఇది గుంటూరునకుఁ దూర్పున రెండామడల దూరములోనున్నది. ఈశతకము రచించినకవి పద్మావతీపరిణయమను పద్యకావ్యమునుగూడ రచించెను. అందుఁ బద్మావతిని వేంకటేశ్వరుఁడు పెండ్లాడినకథ చెప్పఁబడినది. పద్మావతీపరిణయకృత్యాదికమువలన నీశతకకర్త ఉన్నవ యోగానందకవి యని తెలియును. ఇక్కవి ఆపస్తంబసూత్రుఁడు గార్గ్యగోత్రుఁడు. ఆరువేలనియోగి బ్రాహ్మణుఁడు. యోగానందకవి జీవితచరిత్రము సంగ్రహముగాఁ బద్మావతీపరిణయపీఠికలోఁ గలదు. దానివలన నీకవి రమారమి నూటయేఁబదిసంవత్సరములక్రిందనున్నట్టుల నెఱుఁగ నగును. కవిజీవితమందలి విశేషములు కొండవీటిసీమలోఁ గృషిచేసి విచారింపవలసియున్నది.

ఇందలి పద్యములు ధారాశోభితములై భక్తిరస మున కాటపట్టుగా నున్నవి. ఇందలి కవిత మృదు మధురముగాని వ్యాకరణము దోషములు ఛందో లోపములు నందందు గానవచ్చుటచే నిది ప్రథమ ప్రయత్నమేమో యని తోచుచున్నది.

ఈ రాజగోపాలశతకములోని కొన్ని పద్యములు శ్రీకృష్ణకర్ణామృతములోని శ్లోకముల కాంధ్రీకరణ ములుగ నున్నవి. కొలఁదిగా సామాన్యనీతులుగ వ్యవహారాదర్శములుగా నున్నవి. ఇందలి కృష్ణుని శృంగారలీలావిహారములను వివరించు పద్యము లిప్పటి నాగరికులకుఁ గొంచెము వెగటు గలిగించి నను భగవద్వర్ణనము లగుటచేఁ బఠనీయములే యని మాతలంపు.

నందిగామ. }
1-1-25 }

ఇట్లు భాషాసేవకులు,
శేషాద్రి రమణకవులు.

శ్రీ ర స్తు.

ఉన్నవ యోగానందకవివిరచిత

రాజగోపాలశతకము.

సీ. శ్రీకరనిలయమై చెన్నొంది యుష్మత్కృ
    పామృతవృష్టిచే నంకురించి
సత్పదసందర్భసరసవాఙ్మహనీయ
    శాఖోపశాఖలచ్ఛాయఁ బరగి
పరమసుగంధకృద్భావమానమంజరీ
    పరిఫుల్లసుమములఁ బరిమళించి
యలరుచు నుండెడు నస్మన్మహాభాగ
    ధేయసారస్వతదివిజతరువు
నందు సత్ఫల ముదయంబు నొందుకొఱకు
సముచితంబుగ సీసశతము రచింతు
సురుచిరాకార ఉన్నవపురవిహార
రాజగోపాల రాధామనోజఖేల. 1

సీ. బృందావనంబులో బిబ్బోకవతులపైఁ
    గూర్మిచే మరుకేళిఁ గూడికూడి

కరుణతోఁ గుబ్జను గైకొని రతిలీల
 నలవరించినభంగి జలవు మెఱసి
నవరసాలంకారకవివరప్రోక్తప్ర
 బంధాభినుతిచేతఁ బరిఢవిల్లి
కృపఁ జూచి నావంటికించిజ్ఞుఁ డొనరించు
 శతకముఁ గొమ్ము శాశ్వతముగాను
నిన్ను వర్ణింప శేషాహీనీరజాత
సంభవభవాదులకు నైన శక్యమగునె
సురుచిరాకార...

సీ. దండము పద్మగర్భాండభాండోదర
 పుండరీకాక్ష వేదండవరద
దండము కాళియకుండలిరాట్ఫణా
 మండలకృతచిత్రతాండవపద
దండము మదగజశుండాభదోర్దండ
 చండపరాక్రమాఖండలనుత
దండము రక్షితపాండవవాహీకృ
 తాండజరాజ విఖండితాఘ
దండ మంభోధిభయదప్రచండకాండ
దండ మతులితశార్ఙ్గకోదండభరణ
సురుచిరాకార...

సీ. వందన మిందిరానందకరీహృదయారవిందానుషంగ ఖేలింద నీకు
వందన మమృతాంశుసందోహసన్నుతసుందరధరణ గోవింద నీకు
వందన ముజ్జ్వల నందకహస్తవైత్రబృంద త్రయీమూలకంద నీకు
వందన మాత్మజకందర్ప దేవకీవందన సుతముకుంద నీకు
ననుచు సద్భక్తిపూర్వకముగ నుతించు
మనుజులకు ముక్తి కరతలామలక మగును
సురుచిరాకార... 4

సీ. యదుకులవార్ధి రాకాప్రేతకిరణాయ
భవహారణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
గగనధునీజన్మకారణచరణాయ
యగధరణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
కమనీయమారళీగానప్రవీణాయ
భద్రగుణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
కస్తురీతిలకాయ కౌస్తుభాభరణాయ
భర్మచేలాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
పంకరుహలోచనాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
భక్తసంరక్షణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
సురుచిరాకార... 5

సీ. అక్షీణరణరంగరక్షోనివహభంగ
పక్షిరాజతురంగ బహుపరాకు
ఘోరారిధర చక్రధారాదళితనక్ర
భారావనీచక్ర బహుపరాకు
తాండవస్ఫుటలీల ఖండితార్జునసాల
పాండవపరిపాల బహుపరాకు
వరభుజంగమతల్ప గురువిక్రమానల్ప
పరమార్థి జనకల్ప బహుపరాకు
భక్తయోగీశహృద్వాస బహుపరాకు
భానుకోటిప్రభాభాస బహుపరాకు
సురుచిరాకార...

సీ. రుక్మిణీహృదయసరోరుహభృంగాయ
భామామనఃపద్మభాస్కరాయ
జాంబవతీచిత్తపద్మసంచరణాయ
తారుణ్యమిత్రవిందాధవాయ
భద్రాహృదంతరఫలదాయకాయ సు
దంతామనోహరస్వాంతజాయ
వరకళిందాత్మజాసరసప్రియాయ ని
రంతరలక్షణారంజనాయ
రాధికాదృక్చకోరతారావరాయ
దివ్యకల్యాణవిభవాయ తే నమోఽస్తు
సురుచిరాకార...

సీ. భవదీయసత్కథాఘణితపద్యంబులో
నొరగులు మిక్కిలి యుండెనేని
ఇక్షుదండంబు వేడెత్తిన గుజ్జైనఁ
గుంటువోయినఁ గడుఁ గుఱుచ యైన
మధురంబుగాక నెమ్మది విచారించినఁ
దిక్త మౌనా యని ధీరు లైన
సుకవు లాదరణతోఁ జాతురు గావునఁ
దప్పు లుండిన నైన నొప్పుచేసి
కైకొనుము నీకటాక్షవీక్షణము గలిగి
భవ్యకరుణావిధేయ సద్భక్తగేయ
సుమచిరాకార... 8

సీ. నీనామపఠనంబు నెమ్మిఁజేసియెకదా
యాకిరాతుఁడు దా మహర్షి యయ్యె
నీపాదరేణువు నెఱయ సోఁకినఁ గదా
పాషాణ మప్పుడె పడఁతి యయ్యె
నీతరుణాంఘ్రిసంజాత యాటనె కదా
జాహ్నవి లోకప్రశస్త యయ్యె
నీమంత్ర మెడలోన నిల్పుటనే గౌరి
సర్వమంగళయన జగతిఁ బరగె
నౌర భవదీయదివ్యనామామృతంబుఁ
గ్రోలునరుఁ డేల యితరంబుఁ గోర నేర్చు
సుమచిరాకార... 9

సీ. మకరిచేఁ గడుడస్సి మది నిల్పి వేఁడిన
గజరాజుఁ గాచినఘనుఁడ వీవు
హా! కృష్ణ! యన్నంత నక్షయపటములు
ద్రౌపది కొసఁగినదాత వీవు
అడుకులు దెచ్చిన యాకుచేలునకు సౌ
భాగ్యమిచ్చిన జగత్ప్రభుఁడ వీవు
గంధ మర్పించువక్రాంగిఁ గుబ్జను జూచి
రమ్యాంగిఁ గాఁ జేయురాజ వీవు
అహహా నీమహానీయదయార్ద్రచిత్త
వృత్తి వర్ణింప నలవియే విధికి నైన
సురుచిరాకార...

సీ. శరధిఁ జొచ్చి బిరానఁ దిరిగి యిట్టటుఁ బా
రలి నోరుదెఱచి కెరలి జలములు
గళగళఁ ద్రాగి వెక్కసమైన నుమియుచుఁ
గమఠఝషములఁ గర్కటకములను
జట్టి వట్టాడుచుఁ జటులకోపాటోప
మున సోమకాసురుఁ గనిసి పట్టి
కులిశసన్నిభ దంష్ట్రములఁ జక్కుచక్కు7
నటికి విక్రమమున మెఱసి వేద
ములను గొనివచ్చి ప్రియమున నలువ కి
నట్టిమత్స్యావతార మేమని నుతింతు
సురుచిరాకార...

పాలమున్నీటిలోపల సురాసురులు గుం
    పులుగూడి మందరభూధరంబుఁ
గవ్వముఁ గావించి కాకోదరాధిపు
    నాఁకత్రాడుగఁ జేసి యబ్ధిలోనఁ
జేకొనితరువంగ శైలంబు గలఁగిన
    సురలమొఱ విని యాదరణతోడ
నంబుధిలోఁ జొచ్చినప్పుడు జలజంతు
    జాలంబు భయమున సంచలింపఁ
గూర్మరూపంబుఁ దాల్చి యాకొండ నెత్తి
నట్టినీవేష మెన్న బ్రహ్మకు వశంబె
సురుచిరాకార... 12

సన్నపుఁబదములు నున్ననిగోరిజలు
    చిన్నికన్నులు విలసిల్లు చెవులు
వెడఁదతోమ్మును గొప్పవెన్నును గుఱుచవా
    లము కఱకయినరోమములు కొద్ది
నడుమును బటువైన యొడలు నున్నతఘోణ
    మును గడునిశితదశనయుగమును
గిటగిట గిటించు ఘుటఘుటాత్కృతముల
    నడరి మహార్ణవమందుఁ జొచ్చి
హేమనయనాసురుని జంపి భూమి నన్య
రదమునను నానినట్టివరాహరూప
సురుచిరాకార... 13

సీ. చిడిముడి హేమకశిపుఁడేడి రా చక్రి
 స్తంభంబులో నని చఱచినపుడు
పటపట స్తంభంబు పగిలి భీకరకరా
 ళముఖము నిశితనఖములుఁ గ్రకచ
కఠినదంష్ట్రలుచిఱు కన్నులు కొద్దినె
 న్నడుమును జొక్కపునిడుదవాల
మలర నృసింహమై వెలసి కీలార్చి వి
 పక్షుని పెనుకళేబరముఁ జించి
రక్తధారలు గురియ నాగ్రహము మెఱసి
నట్టినీశౌర్య మెన్నఁగా నజునివశమె?
సురుచిరాకార... 14

సీ. చిఱుతపాదములును జిన్నారిబొజ్జయుఁ
 గుఱుచకరమ్ములు గులుకుమోము
నిద్దంపుఁజెక్కులు కొద్దియంగుళములు
 కరకమండలము వ్యాఘ్రాజినంబు
నారముంజియు గోఁచి యాతపత్రంబును
 యజ్ఞోపవీతంబు నక్షమాల
యును ధరియించి వామనుఁడవై బలిని బ
 దత్రయభూమిని దాన మడిగి
యవని దివి రెండుపదముల నాక్రమించి
యొక్కపాదంబుఁ దలమీఁదఁ ద్రొక్కితౌర
సురుచిరాకార... 15

సీ. భార్గవరామరూపము ధరించి కరము
న ధనుప్రుఁ బట్టి దొనలు వహించి
గండ్రగొడ్డలిఁ బూని కడిసి రాజులమీఁద
శరవృష్టిఁ గురియుచు నలుకునపుడు
కూలు తేరులు ధరవ్రాలు ఘోటకములు
పడియున్న కరులు కబంధములును
తెగిపడ్డతలలుఁ విఱిగిపడ్డ రాజులు
నైనయాహవభూమియందు నిలిచి
కార్తవీర్యుని భుజములగర్వ మణఁచి
విజయ మొనరించితౌ జగద్విదితముగను
సురుచిరాకార... 16

సీ. దశరథసుతుఁడ వైతి తాటకఁ దునిమి సు
బాహుని ద్రుంచి తాపసునిజన్న
మును గాచి యాశంకరునివిల్లు విఱిచి సీ
తను బెండ్లియాడి మోదమునఁ జెలఁగి
తండ్రివాక్యమునిల్పి దండకాటవిఁ జొచ్చి
మాయామృగముఁ జంపి జాయఁ బాసి
వాలినిగూల్చి భాస్వత్తనూజునిగూడి
సామీరిచే సీతసేమ మరసి
వనధి బంధించి రావణవధ మొనర్చి
యవనిజను గూడుకొన్న రామావతార
సురుచిరాకార... 17

సీ. కలువపూవన్నియ చెలువుచల్లడము జా
 క్కవునీలిధట్టి నిగన్నిగప్ర
భలు గుల్కనల్లనిపట్టుదుప్పటి నీల
 మణికిరీటము మృగమదతిలకము
ధరియించి రాజసత్త్వము మీఱి కంసుని
 సభఁ జొచ్చి భుజములు చఱచి మల్ల
రంగంబులో నిల్చి పొంగుచు ముష్టికా
 సురుని జయించి కంసుని వధించి
నట్టి నీబలభద్రరామావతార
మహిమ వర్ణింపఁగా నేనె మర్త్యులకును
సురుచిరాకార... 18

సీ. వెలయఁ బురత్రయవాసుల రాక్షసులు నిజ
 భార్యాపతివ్రతాప్రాభవమున
విజయులై వెలిఁగి దివిజుల బాధింప నా
 యమరులు మొఱవెట్ట నాదరమున
విని వారి కథయంబు మనసుకొని యొసఁగుచు
 బుద్ధరూపముఁ దాల్చి పొందు మీఱ
వరదితిజాంగనావ్రతభంగ మొనరించి
 శివునివిల్లానిఁగాఁ జేసి నీవు
శరముఖంబున నిలిచి తత్పురనివాస
పుణ్యజనులను ద్రుంచితౌ ముదముతోడ
సురుచిరాకార... 19

సీ. కడునొప్పు గోరంజలు వెడఁదయొప్పును జిలు
  గొద్దివాలము వెన్నకుఱుచందనము
కళలు గుల్కెడుమోము గలపంచకల్యాణి
  హయముపైఁ జికిలికల్లియము పసిఁడి
పల్లము ముత్యపుజిల్లుల యంకవ
  న్నియలును గైసేసి హొయలు మీఱఁ
జెనువిల్లు తరకసంబును వజ్రపుంబాకుఁ
  గట్టి యుత్తమతురంగంబు నెక్కి
యవనిఁ దిరిగెదునీదుకల్క్యవతార
విభవ మెన్నంగ వగునె యేవిధికి నైన
సురుచిరాకార... 20

సీ. [1]చోఱవై జలనిధి చొచ్చిన కూర్మమై
  కొండ వీఁపున దానుకొనిన ఘోణి
వై నేలత్రవ్విన వరనృసింహంబ వై
  భయపెట్టినను పొట్టిబ్రహ్మచారి
వై దానమడిగిన మేదినీసురుఁడ వై
  రాజులఁ గొట్టినరాజవయ్యు
నడవులుదిరిగిన హలము మోపిన బుద్ధ
  కలికి రూపములచే వెలసియుండి
నన్ను రక్షింపకున్న వెన్నంటివచ్చి
పట్టి సాధింతు నీబంటుపంత మిటుల, సురు...

---

1 మత్స్యవిశేషము.

సీ. పాలకడలి వటపత్రశయనుఁడ వై
　　యోగనిద్రాముద్ర నొందియుండి
నను శేషఫణిరాజఘనఫణామండల
　　సింహాసనంబునఁ జెలఁగియున్న
గరుడవాహన మెక్కి మురియుచు లోకముల్
　　దిరుగఁగఁ బోయిన వరమునీంద్ర
హృదయాంతరంబుల నొదిగి తారుండిన
　　సూర్యమండలమునఁ జొచ్చియున్న
నన్ను రక్షింపకున్న వెన్నంటి వచ్చి
పట్టి సాధింతు నీబంటుపంత మిటుల
సురుచిరాకార... .. 22

సీ. తల్లిదయాహీనతను జన్నియనివార్త
　　యెఱిఁగి పార్గింటను బెరుగుటయును
దానవిచనుబాలు త్రావి జీవించుట
　　దొంగిలి వెన్నలు మ్రింగుటయును
జాల రోసి యశోద త్రోలఁ గట్టినసుద్ది
　　మద్దులు గూల్చినపెద్దఱికము
గొల్లభామలకట్టుకోఁక లెత్తుకపోయి
　　పొన్న మ్రా నెక్కినపిన్నతనము
పసులకాపరి వైనట్టిపలుచఁదనము
చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
సురుచిరాకార... 23

సీ. సలలితంబుగ మూఁడునెలలబాలుండవై
బండిఁ దన్నినయట్టిదుండగంబు
వలనొప్ప నేఁడాదివాఁడవై యాతృణా
వర్తునిఁ జంపినధూర్తతనము
క్రేపులఁ గాఁచుచోఁ గినిసి బకాసురుఁ
బట్టిత్రుంచినయట్టిదిట్టతనము
ఆటలాడుచును వత్సాసురు నదరంట
నెలగోలఁ గొట్టినబలిమి కలిమి
ఖరదనుజుఁ గూల్చినట్టియాచుఱుకుఁదనము
చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
సురుచిరాకార... 24.

సీ. గోపుల మనుజుల బ్రోవ గోవర్ధన
గిరిఁ గేల నెత్తినబరవసంబు
సొంపు మీఱఁగ నాయశోదకు ముఖమున
లోకముల్ చూపినభీకరంబు
బలియుఁడ వై గోపభామినీమణులను
దుడుకుపనుల్ సేయుపడుచుఁదనము
పరమేష్ఠి దాఁచిన బాలవత్సములను
బ్రతికల్పనముచేయు చతురతయును
దగిలి కార్చిచ్చు మ్రింగిన తెగువతనము
చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
సురుచిరాకార... 25

సీ. ఘట్టించి మల్లయుద్ధమునఁ జాణూరునిఁ
బట్టిత్రుంచిన యట్టిదిట్టతనము
అపకీర్తికోడక యవలీలగా మేన
మామను జంపిన తామసంబు
అవినీతుఁ డగుకాలయవనుని ధాటికి
వెఱచి పోయినయట్టి పిఱికితనము
రూఢిగా బావయౌ రుక్మకు ననయుని
మూతి గొరిగినట్టి ముఱుచతనము
అత్త యగురాధ నంటినయపయశంబు
చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
సురుచిరాకార...

సీ. పాండవు ల్పంపినపని కియ్యకొనిపోయి
దూతకృత్యము చేయుకౌతుకంబు
విహితబాంధవులను విడిచి విదురునింట
విందారగించిన పొందికయును
గర్ణదుర్యోధనుల్ దుర్నీతులై పట్ట
విశ్వరూపముఁ జూపు విభ్రమంబుఁ
జొక్కదనం బని చూడక విజయుని
సారథివైనట్టి పౌరుషంబు
ఘోటకాసురుఁ దునిమిన పాటవంబు
చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
సురుచిరాకార...

సీ. ఎలమి సత్రాజిత్తునిల్లుఁ జూడఁగఁబోయి
యలశమంతకమణి కాసపడుట
మణి ప్రసేనుండు ప్రేషను గొనిపోవఁగా
నీవు మానవులచే నింపపడుట
జాడపట్టుకపోయి జాంబవతుం డున్న
గుహఁ జొచ్చి యతనిమార్కొని నిలుచుట
ఆభల్లుకేశ్వరుం డాత్మజాతను మణిఁ
దెచ్చియిచ్చిన ప్రీతిఁ బుచ్చుకొనుట
తెలిసి యపవాద మెల్లను దీర్చుకొనుట
చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
సురుచిరాకార... 28

సీ. కేళికిఁ గలియక చాటఁ గోపించిన
యాలికి మ్రొక్కిన వేలుఁదనము
వెలఁదిమాటలు విని యలకల్పవృక్షంబు
నిలకుఁ దెచ్చినయట్టిబలిమికలిమి
నరకాసురుని జూచి వెఱచి యాసత్యకుఁ
జేసాచి విల్లిచ్చుకోఁచదనము
కారియఁ బడియున్నకన్యకాషోడశ
సాహస్రములమీఁద మోహపడుట
గొల్లయిల్లాండ్రమానముల్ కొల్లగొనుట
చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
సురుచిరాకార... 29

సీ. ముద్దులుగుల్కు నెమ్మోము నిద్దపుఁదళ్కుఁ
జెక్కులసొబగు నాసికము వెడఁద
కన్నులు జిగివొప్పుకర్ణము లాజాను
దీర్ఘబాహువులు విస్తీర్ణవక్ష
మును సోయగపుమేను తనుమధ్యమును చిన్న
బొజ్జయు నునుగాంతిపొడమతొడలు
చెలువంపుజంఘలు చిఱుతపాదములును
గలిగి యొప్పులకుప్పకరణిఁ దేజ
రిల్లు నినుఁ గన్నతల్లి నారీమతల్లి
దేవకీదేవి భాగ్యంబు దెలియ వశమె
సురుచిరాకార... 30

సీ. లలితముక్తామణిలాలాటికద్యుతుల్
నిటలంబుమీఁదను నృత్యమాడఁ
గాంచనరత్నసంగతరశనాఘంటి
కానినాదము ఘల్లుఘల్లు మనఁగఁ
గరయుగమంజుల కంకణరోచులు
గగనభూభాగముల్ గప్పుకొనఁగ
వెలయంగఁ గరమున వెన్నముద్ద ధరించి
కొత్తకంబళము నొక్కింత దాఁచి
కొనుచు దోఁగాడునిన్నుఁ గన్గొను యశోద
పుణ్యఫల మింత యని చెప్పఁబోల దార
సురుచిరాకార... 31

సీ. ధగధగద్యుతులతోఁ దనరుము _త్తియముల
రావిరేక నుదుట ఠీవిఁ జూప
రత్నసంఘటిత మై రంజిల్లుమద్దికా
యలజోడు చెక్కు_ లలంకరింపఁ
బులిగోరు నేవళమునఁ గల్గునునుకాంతి
గరిమ యురంబునఁ గప్పుకొనఁగ
మణిమయమంజులమంజీరనినదంబు
కడఁగి యొక్కొ_కసారి ఘల్లుమనఁగ
తప్పటడుగు లిడుచు నాడ నొప్పు నిన్నుఁ
గన్నతల్లియు భాగ్యము నెన్నవశమె ?
సురుచిరాకార... 32

సీ. ఆణిము_త్తియముల నమరినకుల్లాయి
శిరమున నొకవింతచెలువు మెఱయఁ
దళతళ మనుపైఁడితళ్కు_లకుబుసంబు
కమనీయతనునీలకాంతు లీనఁ
బదయుగంబున నున్నపసీఁడిగజ్జలు సారె
కును ఝణంఝణ ఝణంఝణ యనంగ
ముంగిటఁ దిరుగంగ ముద్దులమాటలు
విని నందుఁ డానందమునఁ జెలంగి
యయ్య రావోయి యటుపోకు మనుచునిన్నుఁ
గౌఁగిలించినతండ్రిది గాక ఫలము
సురుచిరాకార... 33

సీ. బెడఁగైనయొట్టిచల్లడము ధరించి పైఁ
దళుకుబంగరువన్నెదట్టి గట్టి
చెలువార సందిట నెలవంకజాళువా
తాయెతుల్ గట్టి కౌశేయశాటి
వల్లెవాటుగ వేసి వాసించుకస్తూరి
తిలకంబు నుదుటను దీర్చి శిరము
మూర్కొని చెక్కిళ్లు ముద్దాడుచును దండ్రి
రావోయి యనుచు గారాబమునను
నిన్నుఁ జంకిటు బిడుకొని యాన్న యాయ
శోదసౌభాగ్య మెంతని స్తుతి యొనర్తు
సురుచిరాకార... 34

సీ. అమ్మ! ఏమిర యాదవాగ్రణి? గిన్నె దే;
ఏలరా చషకంబు ? పాలు ద్రావ;
నిపుడు దుగ్ధములులేవు; వెప్పుడుగల్గును ?
రాత్రికాలమునందు; రాత్రె మెపుడు?
నంధకారపువేళ; ననినఁ గన్నులుమూసి
యిదె నిశివచ్చెనే యిమ్ము పాన
పాత్రంబు దెమ్మని బలిమి యశోదమ్మ
పైఁటకొం గీడ్చినబాల్యచేష్ట
లన్నియును జూపరులకుఁ జోద్యంబు లగుచు
నేత్రపర్వంబు లౌ నీవిచిత్రమహిమ
సురుచిరాకార... 35

సీ. వెలువకదినమును బోరుగిండ్లఁ జొరబడి
మీఁగడల్ వెన్నలు మెసవి మెసవి
యుట్లమీఁదటిపాలచట్లు చేయందక
తగురంధ్ర మొనరించి త్రావి త్రావి
పెరుగుకుండలలోన సురువడి చేవెట్టి
సొంపుగా నొకకొంత జల్లిజల్లి
యొరులు చూడకయుండ నరిగి యెప్పటియట్ల
తోఁటిబాలురతోడ నాటలాడి
కేరి నవ్వుచుఁ దల్లికౌఁగిట వసించి
తొంటి నీచాపల్యమహిమ యేమని నుతింతు
సురుచిరాకార... 36

సీ. ఏమిరా కృష్ణ! మ న్నేఁటికిఁ దిన్నావు?
అమ్మ! నేఁ దినలేదు అయ్యతోడు
చిన్నవాండ్రందఱు చెప్పిరి గదవోయి
నీవు వారలమాట నిజము జేసి
విందువా నేనంతవెఱ్ఱినా శిశువునా!
ఆఁకొంటినా! చూడవమ్మ నోటి
వాసన యనుచును వక్త్రంబుఁ దెఱచి లో
నాయశోదకును బ్రహ్మాండభాండ
పంక్తులెల్లను దోంతులపగిదిగాను
జెంపుచేసిననిన్ను వర్ణింపఁ దరమె?
సురుచిరాకార... 37

సీ. తనరంగ నాయశోదాదేవి యొకనాఁడు
దధి కుంభమున నించి తరుచుచుండఁ
జని నీవు పెరుఁగుతె మ్మనుచుఁ గవ్వముఁ బట్టు
కొన్న యాకుండలో గుమ్మఁ డనెడు
బూచి యున్నాఁడు రా పొ మ్మని బెదరింప
గుమ్మణ్ణిఁజూపవే యమ్మ యనుచుఁ
గరమునఁ జేలంబుఁ గట్టిగఁ బట్టి నా
ఘుమ్మనునాదమే గుమ్మఁడనిన
నవ్వు మోమునఁ జిల్కఁ జిన్నారిబొజ్జ
గదల గంతులు వేసినఘనుఁడ వహహా
సురుచిరాకార... ౩౪

సీ. అమ్మ! మీఁగడపాలు తెమ్ము లే లెమ్మని
పాణిపంకజమునఁ బైఁటఁబట్టి
తిగిచినమోము[1]నొద్దికఁజూచి ముద్దాడి
గిలిగింత లిడుచుఁ గౌఁగిటను జేర్చి
జౌనుర కృష్ణ! నీ వాఁకలి గొన్నావు
బువ్వపెట్టెద నని యవ్వథూటి
మీఁగడపాలతో మేళగించినయోగి
రముఁ దపనీయపాత్రముననునిచి
చేతి కందీయ మెసఁగినకౌతుకంబుఁ
దలఁచి వర్ణింప నెవ్వారి కలవియగునె, సురుచి...

---
1 లాచి.

సీ. గోపబాలురతోడఁ గూడి నిత్యంబును
వత్సంబులను గాయ నుత్సహించి
నునుబట్టుపచ్చడమును మేనఁ గీలించి
కనకచేలము బిగికాసెఁ గట్టి
పదముల రంజిల్లఁ బాదుకల్ ధరియించి
కరమున సెలగోల నెఱయఁ బట్టి
క్రేపుల నదలించి కేరుచుఁ జెలికాండ్రఁ
జేరుచుఁ జిఱునవ్వు చిల్కు మోము
పూర్ణచంద్రునిరీతిని బోలువుమిగిలి
వెలయునీగోపవేషము చెలువుఁ బలఁతు
సురుచిరాకార... 40

సీ. మౌళిపైఁ జుట్టినమాయూరబర్హంబు
బలభేదికార్ముకప్రభలు గాఁగ
భువనమోహన మైనమురళీవినాదంబు
పటుతరస్తనితశబ్దంబు గాఁగ
ఘనతరోరఃకనత్కౌస్తుభమణికాంతి
లాలితచంచలాలతిక గాఁగఁ
గమనీయదృక్కోణకరుణారసంబులు
రాజితవర్షనీరములు గాఁగఁ
బ్రావృడంబుదతుల్యవిగ్రహము పొంపు
లలర బృందావనంబున వెలసి తార
సురుచిరాకార... 41

సీ. ఏకాంతి గని గోవ్రు లిడి కళిందాత్మజా
   జల మనుశంకచేఁ జనును ద్రావ
నేదీప్తి నీక్షించి యిది వలాహక మని
   యుత్తమయూరముల్ నృత్తమాడ
నేరుచుఁ జూచి యాభీరకాంతలు తమా
   లదళంబు లివియని పిదుమఁ దలఁతు
రేశోభఁ గనుఁగొని యిలలోన శిశువులు
   సరసజంబూఫలేచ్ఛను జెలంగి
రట్టి భవదీయమూర్తిమహాప్రభావ
మితరులను భ్రాంతి నొందించు టెంతయరుదు
సురుచిరాకార... 42

సీ. ఆపీతదుగ్ధమై యభినవనవనీత
   సంస్నిగ్ధమై ఘనసదృశ మగుచుఁ
గోమలతాపింఛగుచ్ఛసమాన మై
   ముగ్ధమై దధికణదిగ్ధ మగుచు
నమలకేకీంద్రబర్హాలాంఛితము నయి
   వాసవోపలసువిలాస మగుచు
నలరుయుష్మద్విగ్రహము భక్తజనమనో
   వాంఛితంబును దీర్చు నంచితముగ
భువనమోహనరూప విస్ఫురితశార్ఙ్గ
చాప యదుకులభూషణ చక్రహస్త
సురుచిరాకార... 43

సీ. తతగోఖురోద్ధూతధరణీపరాగంబు
గప్పినకుంతలాగ్రంబుతోడ
సంచరణాయాసజనితఘర్మాంబుకం
దళశోభితామలాననముతోడ
నధరబింబాసక్తపృథులవేణూద్భవ
నవ్యమాధుర్యగానంబుతోడ
భద్రదంతావళిప్రతిమానయానంబు
తోడ గోపాలురతోడఁ గూడి
సంజకడ నీవు రాఁజూచి సంభ్రమమున
ఘోషకాంతలు సేవింతుఁ గోరి రాజ
సురుచిరాకార... 44

సీ. ఒకనాఁడు గోపికాయూథంబుతోఁ గూడి
కడిమిమైఁ జని కుప్పిగంతు లిడుచు
నొకసారి గుమిగూడి యుల్లాసమునఁ బూని
జోడుదాఁగిలిమూఁత లాడుకొనుచు
నొకవేళ మదమున నుప్పొంగి కొలఁకుల
సారెకు జలకేళి సలుపుకొనుచు
నొకమాటు నవకుసుమోద్యానవనములఁ
బువ్వుల నొండొరుల్ రువ్వుకొనుచు
జెలఁగి యిచ్ఛావిహారంబుఁ జేయునీదు
శైశవక్రీడ లేమని చెప్పవాఁడ
సురుచిరాకార... 45

సీ. ఏరుచి వదనపంకేరుహాసంగిభృం
గనివహవ్యామోహాకరముఁ దాల్చు
నేబెడంగమలముఖేందుమండలమున
సలలితలాంఛనశంకఁ జూపు
నేకాంతి కుంతలానీకసూర్యాత్మజా
రమణీయకుల్యాభ్రమము వహించు
నేఛవి దృశ్యమాణేందీవరేక్షణా
చిత్తజబాణ మై చెలువు నెఱపు
నట్టికస్తూరితిలకముఁ బెట్టి నుదుట
సతుల వలపించుటకు నెఱజాణ వీవె,సురుచి...

సీ. ఏరవం బభినవాభీరకామినులను
వశలుఁగ మోహప్రవశలఁ జేయు
నేనినాదము సూరిమానిసంఘములకు
శ్రావ్యమై చిరకాలభవ్య మొసఁగు
నేధ్వని †మృగగోపతండంబులకు మనో
హారముగాఁ దాపాపహరము చేయు
నేశబ్ద మసురకులేశవినాశన
కరముగా హృదయభీకరముఁ జూపు
నార! నీకేలఁ బట్టినచారువంశ
నాళనినదంబు లంతవిన్నాణ మయ్యె
సురుచిరాకార...

† గోగోపమృగసంతతికి.

సీ. కుండంబు నవనీతసుందరగంధవా
హాలంకృతంబుగా నలరుచుండ
మాటలు తస్కరకోటియుక్తివ్యాజ
పాటవంబున మీటి తేటపడఁగఁ
గన్నులు కుహనాప్రకారభాస్వరములై
జారవిలాససంచరతఁ దెలుపఁ
జరణాంఘ్రిపంకజద్వంద్వంబు సారెకుఁ
బటుతరతాండవభ్రమము నెఱప
సొబగు మీఱినినుఁ జూచుసుదతు లెల్లఁ
బంచశరసాయకంబులపాలు గారె
సుచిరాకార... 48

సీ. ఎవ్వనిమృదుభాష లిందుబింబాననా
శ్రవణరంధ్రములకుఁ జవులు గఱపు
నెవ్వనికన్గంట నెసఁగినచూడ్కులు
కామినీహృదయముల్ గఱఁగఁజేయు
నెవ్వనిమోవి పైనవ్వు భామాజన
నవలోచనోత్సవకరము నెఱపు
నెవ్వనిసుందర మకుటకోమలరుచి
భంగి నింతులనెల్ల భ్రమయఁజేయు
నట్టినీమోహనాకార మవనిలోన
వలపుఁ బుట్టింపదే పతివ్రతలకైన
సురుచిరాకార... 49

సీ. పంతగింపుచు గోపబాలురతోఁగూడి
కందుకక్రీడలఁ జెందుచున్న
తఱి నొక్కఘోషసుందరి పొడచూపినఁ
గడువేగ నాకాంతఁ గదియఁ బోయి
యిదె బంతివచ్చె నో యెలనాఁగ నీపైఁట
కొంగుఁ జూపు మటంచుఁ గుదియఁ బట్టి
కుచములపై నఖక్షోరకంబులు నిల్పి
యరసిన బంతి లేదంచు మరలి
మొలకనవ్వులు మోముపైఁ జిలుక వచ్చు
నట్టినీ చతురత్వ మేమని తలంతు
నురుచిరాకార... 50

సీ. మందకుఁ జనుచున్నమందయానను జూచి
వెనుకొనిపోయి వేవేగఁ గదిసి
పెండ్లికూఁతుర నీదు పెనిమిటి పేరేమి
చెప్పుమా యని కేలు చేతఁ బట్టి
నలుదిక్కు లీక్షించి బలిమిఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి
ఘనమాలతీకుడుంగమున నునిచి
కరములఁ బాలిండ్లు గదియించి బిరబిర
పలుచని కెమ్మోవిఁ బంట నొక్కి
మారుకేళిని గూడిన చేరజంపు
చర్యఁ దలపోయ జనుల కాశ్చర్య మయ్యె
నురుచిరాకార... 51

సీ. పొరుగూరఁ జల్లమ్మఁబోయినగొల్లయి
ల్లాండ్రను ద్రోవలో నడ్డగించి
వనితలారా మీకు వల్లభు లెవ్వార
లెందుండుదురు మీర లేకతమునఁ
జిక్కితి రిఁక నేమి చేతురు నాతోడ
మదనకేళికి రండు ముదముతోడ
ననుచు బెంకించి యవ్వారిమానయనలఁ
బొదరిండ్లలోఁ దార్చి భూరిసత్త్వ
శాలి వై యందఱికి నన్ని చందములను
నల్లపని చేసి విడిచినబల్లిదుఁడవు
సురుచిరాకార... 52

సీ. కౌతుకంబున ఘోషకాంతలు యమునాన
దీజలకేళిని దేలుచున్న
సమయంబుఁ జూచి వే చని వారివస్త్రంబు
లన్నియు గొనిపోయి పొన్న యెక్క
నతివ లంశుకవిహీనాంగలై లజ్జించి
యతనుమందిరముల హస్త మిడుచు
వలువ లిమ్మని వేఁడ వనితలారా చేతు
లెత్తి మ్రొక్కినఁ జీర లిత్తు ననుచు
కీరవాణులచేత మ్రొక్కించుకొనుట
యెంత విం తని నే విస్మయింతు నార
సురుచిరాకార.... 53

సీ. కుసుమాపచయకాంక్ష గోపిక ల్వనవాటి
కేగినజాడల నెఱిఁగి వెంటఁ
బడిపోయి వనములోఁ బడఁతులఁ గనుఁగొని
యింతులార! సుమము లిచట లేవు
ముందట మల్లెలు మొల్లలు గల వని
తప్పుమాటలు కొన్ని చెప్పి పొదలు
చోరఁ దీసి బలిమిచేఁ బరిరంభణము చేసి
యధరబింబామృతం బాని యాని
సురతకేళిని వేర్వేఱఁ జొక్కఁ జేసి
తౌర నీ వెంతనేర్పరి వని వచింతు
సురుచిరాకార... 54

సీ. హా లక్ష్మఁ జనుగొల్లపడఁతులవెనువెంట
నరిగి కాననభూమి నడ్డగించి
బలిమిచే నొకయింతిపాలిండ్లు చెనకుచు
మురియుచు నొకకాంతమోవి నొక్కి
సుందరి నొక్కర్తుఁ జూచి చెక్కిలి మీటి
కామిని నొక్కర్తుఁ గౌఁగిలించి
ముదముతో వారిని మోహవశలనుఁ గా
వించి కంతునికేళి వేడ్క లలర
నందఱికి నన్నిరూపులై పొందినట్టి
నీదుచాతుర్యమహిమ వర్ణింప వశమె
సురుచిరాకార... 55

సీ. బృందావనమున నాభీరకాంతలనెల్ల
దినదినంబును బల్మి నొనరఁగూడి
మాపటివేళల నేపార నిండ్లకుఁ
జని పురుషులు లేనిసదనములను
జొచ్చి కన్యలఁ జూచి మచ్చిక నచ్చిక-
బుచ్చిక ల్గావించి పొందుగాను
సరసంబు లాడుచుఁ జక్కిలిగింతలు
పెట్టుచు వారలగుట్టు లరసి
పాన్పుమీఁదటఁ గ్రుంగిలఁబడఁగఁ దిగిచి
ప్రథమసురతంబుఁ గావించుప్రౌఢ వార
సురుచిరాకార... 56

సీ. నందునిపోదరి సుందరీమణి రాధ
యొకనాఁడు నీబాల గొనరఁ జూచి
రార కృష్ణా యని గారవంబునఁ బిల్వఁ
జని నీవు ప్రేమ నవ్వారుహాక్షి
మిసమిస మనుమేనిపసఁ జూచి నిబ్బెపు
గబ్బిగుబ్బలపోయగంబుఁ గాంచి
తత్తరంబునను మేనత్తని తలఁచక
చేరి కౌఁగిటిలోనఁ జేర్చి కూర్మి
నతనుకేళిని దేల్చినవితతచరిత
మెంత వింతని సాకె వర్ణింతు నహహ
సురుచిరాకార... 57

సీ. రాధావధూటి నిరంతరప్రేమాతి
శయభవదర్పితస్వాంత యగుచు
దధిరిక్తమైనట్టిపృథులకుంభంబున
మంథదండంబుఁ బల్మారు పూని
తఱచఁగ నీవును దత్కుచస్తంభచం
చలలోలదృష్టిచే నలరి ధేను
దుగ్ధదోహనముకై తొడరి యాఁబోతును
బిదుకంగఁ బోవుట విదిత మయ్యె
నౌర విహ్వలచిత్తులై యలరినట్టి
యుభయమోహంబు లెంతనియభినుతింతు
సురుచిరాకార...

సీ. యమునాతటంబున నమరంగ నొకరాత్రి
నవ్యమాధుర్యగానంబు సేయ
విని గోపకాంతలు విహ్వలస్వాంతలై
పతులను సుతులను బరగ విడిచి
వచ్చి భవన్ముఖవనజంబుఁ బొడగాంచి
విరహాగ్నితప్తలై వేఁడుకొనినఁ
గరుణించి యాఘోషకామినీజనముల
కన్నిరూపములఁ బ్రియం బొనర్చి
రాచకేళిని దేల్చినప్రాభవంబుఁ
జూచి వర్ణింపఁగాఁ దమ్మిచూలివశమె
సురుచిరాకార...

సీ. ముదముతో రుక్మిణి గదిసి వీడె మొసంగఁ
దగ సత్యభామ గంధంబుఁ బూయ
జాంబవతీకన్య చామరంబులు వీవ
మిత్రవింద విపంచి మేళవింప
భద్ర డా శ్రీపాదపద్మంబు లొత్తంగఁ
బరఁగ సుదంత దర్పణముఁ జూపఁ
గాళింది నవపుష్పమాలిక లొసఁగంగ
లక్షణ శయ్య నలంకరింప
స్త్రీలు కొలువున్న వేళఁ జిత్తభవుని
బలెను శృంగారరసము నీకలరె నార
సురుచిరాకార... 60.

సీ. బాణునిపట్టిలోపల ననిరుద్ధుండు
రుద్ధుఁడై పడియున్న రోష మొదవి
చని వానివాఁకిట నొనరంగఁ గాపున్న
హరుని బాణాహతి నురువడించి
యారక్కసునితోడ నడరి కయ్యముచేసి
చతురంగబలములఁ జదియఁగొట్టి
సాహసంబున ఘనచక్రధారను బాణ
దనుజాసిబాహువుల్ దునిమి వైచి
విజయశంఖంబుఁ బూరించువేళఁ జూడ
వీరరస మెల్ల నీయందె వెలసె నార
సురుచిరాకార... 61.

సీ. ధరణిలో నొకవిప్రవరుఁడు కుచేలుండు
  నిరుపేద యైయుండి నెమ్మి నొక్క-
నాఁడు భవద్దర్శనముఁ గోరి తనజీర్ణ
  పటముకొంగునఁ గొణిదెఁ డటుకు లఁ
కొనివచ్చి నినుఁ గాంచి యొనర దీవించి:
  నేమి తెచ్చితి వని ప్రేమతోడ
నరసి యాపృథుకముల్ కరమున నిడుకొ:
  భక్షణం బొనరింపఁ దత్క్షణమున
వితతసామ్రాజ్యవిభవసంగతునిఁ జేసి
నట్టికరుణారసంబు నీ కమరె నౌర
సురుచిరాకార...

సీ. బలభేది యలుకతోఁ బటుతర మేఘజా
  లములను విడిచి శిలాప్రయుక్త
వర్షంబుఁ గురియింప వల్లవజనమును
  గోవులు భీతి నాకులత నొంద
వీక్షించి మీరేల వెఱచెద రని వారి
  నందఱ నావులమందఁ దోలు
కొనుచు రమ్మని పోయి గోవర్ధనాచలం
  బిరవుగా నొకకేల నెత్తిపట్టి
సర్వజీవుల నెల్ల రక్షణము చేసి
నట్టియద్భుతరసము నీ కలరె నౌర
సురుచిరాకార...

సీ. రుక్మిణికోఅకు నై రూఢిగా భీష్మక
నగరంబుఁ జొచ్చి యాఖగకులేంద్రుఁ
డమరనాథుని గెల్చి యమృతంబుఁ గైకొన్న
కరణి చైద్యాదుల నుకుమడించి
పుష్పగంధిని గొనిపోవఁగ రుక్మకుఁ
డదె పోకు మని వెంటనంటి వాఁడి
నారసంబుల నేయ నవ్వి యాతనిఁ బట్టి
బాప రమ్మని శితభల్లములచేఁ
దలయు మూఁతియు రేవ్ర లై తనర గొఱిగి
నట్టిపాస్యరసంబు నీ కలదె నాఁక
నురుచిరాకార... 64

సీ. మధురాపురంబు నెమ్మది నేలుచుండఁగఁ
జతురంగబలసముచ్చయము తోడ
నడరి జరాసంధుఁ డతికోపఘూర్ణిత
హృదయుఁ డై దాడిగాఁ బోదివి నిన్నుఁ
గదనంబునకుఁ బిల్వ మదిలోన నూహించి
నగరంబు వెడలి కాననముఁ జొచ్చి
కొండఁ బ్రాఁకినఁ జూచి ఘోరదావానలం
బిడిన నందుండక కడురయమున
ద్వారకాపుర మిరవుగాఁ జేరి యుండి
నట్టిభయరస మవ్వేళ కలదె నాఁక!
నురుచిరాకార... 65

సీ. ధరణిఁ బౌండ్రకుఁ డనునరపాలకుఁడు భవ
ద్చిహ్నము ల్దాల్చి ప్రసిద్ధముగను
వాసుదేవుఁడ నేను వసుధలో నాకంటె
విక్రమశాలి యేవీరుఁ డనుచు
దూత నంపిన విని తోడిఁబడ వానిపైఁ
జని రోషమున ఘోరసంగరమునఁ
బటుశరవహ్నిచే బలముల సమయించి
కరితురంగములఁ జీకాకుచేసి
యతనితలఁద్రుంచి వైచినయట్టితఱిని
వెలఁగి బీభత్సరసము నీ కలరె నార!
సురుచిరాకార... 66

సీ. కౌరవపాండవుల్ ఘోరయుద్ధముఁ జేయు
తఱి నరసారథిత్వము వహించి
యరదంబుఁ గడపంగ నురవడి భీష్ముండు
విజయునిపై బాణవిసరములను
జొనిపి గర్వము మీఱి సునిశితశరము నీ
యురము నాటించినఁ గెరలి నీవు
ధరణిపైఁ గుప్పించి యురికి చక్రము చేతఁ
బట్టి యామిన్నేటిపట్టిమీఁద
నరుగఁ బార్థుండు మన్నింపు మని మరల్చు
నపుడు రౌద్రరసంబు నీకలరె నార!
సురుచిరాకార... 67

సీ. ధర్మపుత్రుఁడు మహాధ్వరముఁ జేసెడువేడ్కఁ
బూని నానాదేశభూపతులను
బిలిపించి హితబంధువులను రావించి పే
రోలగం బుండెడువేళయందుఁ
బటుమదాంధుఁడు శిశుపాలుండు నినుఁ జూచి
పూర్వవైరముఁ దలపోసి కొన్ని
ప్రల్లదంబులు పల్కఁ బ్రతిభాషలాడక
యూరకుండితి వేమికారణంబొ
కాని తెలియదు లోకప్రకాశమైన
శాంతరస ముప్పతిల్లె నీసమ్ముఖమున
సురుచిరాకార... 68

సీ. సతులు శృంగారంబు దితిజులు వీరంబు
భూసురు ల్కరుణ యద్భుతము జనులు
హాస్యంబు రుక్మకుం డలజరాసంధుండు
భయము పౌండ్రకుఁడు బీభత్సరసము
రౌద్రంబు భీష్ముండు రమణీయశాంతంబు
శిశుపాలుఁ డెఱుఁగంగఁ జేయునట్టి
నవరసాలంకారభవదీయనామంబు
పగనైన వగనైన బాంధవమున
నైన భీతినైన యిం పొప్పరఁ దలఁచు
నరుల కంటనిదందురు దురితచయము
సురుచిరాకార... 69

సీ. న్యాయమార్గముఁ దప్పి నరులను వేధింప
రాజు గాఁడతఁడు తరాజు గాని
పతిభక్తి విడిచి సంపద నొందుజవరాలు
ఆలు గాదది పేచులాలు గాని
తల్లిదండ్రులమాట దాఁటిన సుతుఁడు దా
సుత్ముఁడు గాఁడతఁడు కుత్సితుఁడు గాని
అతిథిభాగవతుల నర్చింపలేనిల్లు
యిల్లు గా దది వల్లిపొల్లు గాని
పరమధర్మజ్ఞుఁడే రాజు భక్తిగలదె
యాలు సుగుణుండె కొడుకు పూజార్హ మిల్లు
సురుచిరాకార... 70

సీ. కరణంబు కాఁపులుఁ గలహించుచుండిరా
యూరుగాదది లత్తుకోరు గాని
అర్థులు వేఁడిన నడియాస వెట్టినా
దాతగాఁడాతఁడు ప్రేత గాని
ధనమిచ్చుదాతపద్యము చదువఁడ యేని
వంది గాఁడాతఁడు పంది గాని
సురుచిరసచ్ఛబ్దశుద్ధి లేకుండెనా
సుకవి కాఁడాతఁడు, కుకవి గాని
వైర ముడిగిన దూరిడువాఁడె దాత
చదువు గలవాఁడె భట్టు వాగ్భూరి యెసు సుకవి
సురుచిరాకార... 71

వినయంబు గలకాంత విడిచి వర్తించెనా
విభుఁడు గాఁ డతఁడు రాసభుఁడు గాని
గురుమంత్ర మెదలోన గుప్తంబు సేయఁడే
వరుఁడు కాఁ డతఁడు వానరుఁడు గాని
ప్రేమతోఁ జన్నిచ్చి పెంచకయుండెనా
తల్లి గా దది మారుతల్లి గాని
ప్రభువు చెప్పినయట్టి పనికి మాఱాడెనా
భటుఁడు గాఁ డతఁడు దుర్భటుఁడు గాని
గుణము గలవాఁడె పతి మంత్రి గోప్త జనుఁడు
పెంచినది మాత పనులు గావింప బంటు
సురుచిరాకార... 72

ఆమయఘ్నుం డైనయాతఁ డభిజ్ఞుఁడు గాని
వెజ్జు గాఁ డాతఁడు జజ్జు గాని
చతురుపాయంబులసరణిఁ దెలియనిమంత్రి
మంత్రి గాఁ డతఁడు దుర్మంత్రి గాని
విదితనానాశాస్త్రవేది గానిబుధుండు
బుధుఁడు గాఁ డతఁడు బుద్బుదుఁడు గాని
శమదమానుష్ఠానసమితిఁ దాల్పక యున్న
తపసి గాఁ డతఁడు కుతపసిగాని
[1]ప్రాజ్ఞుఁడే వెజ్జు సదుపాయపరుఁడె సచివుఁ
డర్థవేది యె సూరి బ్రహ్మజ్ఞుఁడె మునిసురుచి...

1 శాస్త్రి వైద్యుండు.

సీ. ప్రియముతో రమ్మని పిలిచి పెట్టనికూడు
కూడు గా దది పుట్టగూడు గాని
భోగదానములనుఁ బొందరానిధనంబు
ధనము గా దది పన్నెదనము గాని
సత్యవాక్యము నిల్పఁ జాలనిపరుజిహ్వ
జిహ్వ గా దది గోధిజిహ్వ గాని
పరుల కుపకారంబు పట్టిసేయని బ్రతుకు
బ్రతుకు గా దది రోఁతబ్రతుకు గాని
ఒయగలది భోజ్య మక్కరధనము ధనము
పలుకఁదది నాల్క యుపకృతినియతి బ్రతుకు
నరుచిరాకార... 74

సీ. పరసాన్నములఁ దృప్తిసలుపఁజాలని పెండ్లి
పెండ్లి గా దది దూబపెండ్లి గాని
ఆఁసి తారతమ్యము లెఱుంగని పెద్ద
పెద్ద కాఁ డాతఁడు గ్రద్ద గాని
వినయమ్ము లేక వేవే లొసంగిన యీవి
యీవి గా దది మంటిదీవి గాని
బంధువుల్ సమ్మతపడనట్టిశుభము దా
శుభము గా దది విపన్నిభము గాని
తృప్తిఁ బొందినదే పెండ్లి తీర్పు పెద్ద
తనదు వినయమె యీవి బాంధవమె శుభము
మురుచిరాకార... 75

సీ. వల పెంతగల్గిన వారకాంతలమాట
మాట గా దది నీళ్లమూట గాని
కుల మెంతగల్గినఁ గులహీనుతోఁ జెల్మి
చెల్మి గా దది పాముచెల్మి గాని
నెల వెంతకల్గిన నీచులతోఁ బొందు
పొందు గా దది పెట్టుమందు గాని
ధన మెంత గల్గినఁ దా విజాతులసేవ
సేవ గా దది చెడుత్రోవ గాని
మానినిది మాట సుగుణిది మంచితనము
ఘనునితోఁ బొత్తు సత్కులజునిది సేవ
సురుచిరాకార... 76

సీ. పరగ శ్రీవైష్ణవార్పణము సేయనికల్మి
కల్మి గా దది పెద్దకొల్మి గాని
పరమభాగవతసంస్పర్శఁ జెందని నోము
నోము గా దది పెనుగోము గాని
హరిదాసచరణానుసరము గానిజలంబు
జలము గా దదియొ కజ్జలము గాని
కమలాక్షుభక్తసంగతిఁ గోరనిత్రిదండి
దండి గాఁ డతఁడు త్రిదండి గాని
వైష్ణవార్పణసిరి భాగవతమె నోము
ముక్తసంగుఁడె యతి తీర్థములె పదములు
సురుచిరాకార... 77

సీ. స్థిరబుద్ధితో నినుఁ జింతసేయనిదినము
దినము గా దది యొ దుర్దినము గాని
వితతమౌ నీకథ ల్వినకయుండిన చెవుల్
చెవులు గా వవి కొండగవులు గాని
భవదీయనామము ల్పలుకకుండిననోరు
నోరు గా దది డక్కతీరు గాని
పొంపుగా నీమూర్తి సొబగుఁ గాననికనుల్
కనులు గా వవి నీటిదోనలు గాని
చింతగలదియె తిథి వినఁగఁ జెలఁగు శ్రుతులు
పఠనగలదియె నోరు చూపరయ కనులు
సురుచిరాకార... 78

సీ. సతతంబు నీప్రదక్షిణము సేయనికాళ్లు
కాళ్లు గా వవి మరగాళ్లు గాని
అనయముఁ నీపదార్చనము సేయనికరము
కరము గా దది దర్వీకరము గాని
భవదలంకృతసుమభ్రమతఁ జెందనిముక్కు
ముక్కు గా దది పందిముక్కు గాని
చేరి యుష్మత్కథల్ చింతసేయనిబుద్ధి
బుద్ధి గా దది పాపవృద్ధి గాని
వలగొనిన వంఘ్రులును పూజగలవి చేతు
లలరువాసనఁగొను నాస మతిశమంతి
సురుచిరాకార... ... 79

మంత్రప్రభూత్సాహ మహితశక్తిత్రయం
బును రజస్సత్త్వతమోగుణంబు
లును దానధర్మపరోపకారంబులు
వరభవిష్యద్భూత వర్తమాన
ములు లయస్థితి జన్మములు శైత్యమాంద్యసౌ
రభ్యాది లక్షణత్రయము లెఱిఁగి
సరసవేదపురాణ శాస్త్రేతిహాసాది
విద్యాచతుష్టయ విభవ మరసి
నడచుకొను మానవేశుండు పుడమిలోనఁ
బ్రణుతిఁ గాంచును దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార... 80

ఘనమనోవాక్కాయకర్మంబులను ధర్మ
కామార్థమోక్షము ల్పేర్మి నెఱిఁగి
రథగజాశ్వపదాతిరమణీయచతురంగ
బలసమేతుఁడగుచు బ్రహ్మచారి
భిక్షువానప్రస్థపితృమాతృబంధుగృ
హస్థులఁ గరుణచే నరసికొనుచుఁ
దగ సామఋగ్యజురథర్వణవేత్తలౌ
భూసురోత్తములను బూజచేసి
వెలయు నరపాలచంద్రుఁ డీయిలను మిగులఁ
బ్రణుతి కెక్కును దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార... 81

సీ. అరయఁ బ్రభాతమధ్యాహ్నసాయంకాల
ములను సంధ్యాదికములను దీర్చి
ఘనతరాహవనీయగార్హపత్యసుదక్షి
ణాగ్నిహోత్రులకు హవ్యము లొసంగి
యంశుకాభరణగంధాదిచతుర్విధ
శృంగారములఁ గను రంగు మీఱి
ధరణిఁ గృతత్రేతద్వాపరకలియుగ
ధర్మప్రవర్తనఁ దవరఁ బ్రజలఁ
గరుణ నేలినరాజశేఖరుఁడ వై జగతిఁ
బరిఢవిల్లును దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార...

సీ. భూజలతేజోనభోవాయుపంచక
భూతాత్మకుఁడ వని బుద్ధి నెఱిఁగి
యలరుప్రాణాపానవ్యానాదిప్రాణవా
యువు లున్నతావుల యుక్తిఁ దెలిసి
రూఢి శబ్దస్పర్శరూపరసగంధంబు
లేనింటియందలి యెఱుక గలిగి
త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణనిర్మల
పంచేంద్రియంబులఁ బదిలుఁ డగుచు
వెలయ భూపాలముఖ్యుఁ డీవిశ్వమునను
బ్రస్తుతికి నెక్కు దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార...

సీ. మాఘురఘువంశకుమారసంభవమేఘ
సందేశభారవిసముపయార్థ
మెఱిఁగి భాట్టప్రభాకరతర్కమీమాంస
వేదాంతవైశేషికాదికములు
దెలిసి వ్యాకరణజ్యోతిషకల్పశిక్షాని
రుక్తఛందస్సుల యుక్తికలిగి
యాజనాధ్యాపకాధ్యయనదానప్రతి
గ్రహాయజనాఖ్యషట్కర్మనిరతు
లైనవిప్రుల నరసినమానవేశుఁ
డతులగతి నొప్పుఁ దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార... 84

సీ. ఘనహరిశ్చంద్రసగరపురూరవనల
పురుకుత్సకార్తవీర్యులచరిత్ర
మెఱిఁగి పౌరాణికపరిహాసవిద్వాంస
భటకవిసప్తాంగభరితుఁ డగుచు
ధనధాన్యవస్తువాహనమిత్రసంతాన
బాంధవాద్యష్టసంపదలు గలిగి
నిధితటాకారామనిర్జరాలయకృతి
భూసురస్థాపనపుత్త్రు లనెడు
సప్తసంతానములను బ్రశస్తిఁ జైన
ప్రభువునకుఁ జెల్లుఁ దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార... 85

సీ. భోజనవస్త్రతాంబూలగంధప్రియ
కామినీసంగీతకనకభూష
ణాదుల మృదుశయ్య లనఁ దగునష్టభో
గము లనుభవింపుచుఁ గటుకషాయ
తిక్తామ్లమధురవార్ధిజముఖ్యషడ్రస
ముల నెఱుఁగుచు భక్ష్యభోజ్యలేహ్య
పానీయచోష్యసుపంచవిధాహార
ముల నతిథులఁ దృప్తి బొందఁజేసి
చెలఁగి విహరించుమనుజుఁడే క్షితితలమున
బ్రతిభఁ గాంచును దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార...

సీ. వీర బీభత్సశృంగారకరుణాద్భుత
శాంతాదినవరసస్వాంతుఁ డగుచుఁ
గులరూపయౌవనస్థలధనవిద్యాప్ర
భుత్వాష్టమదములఁ బెనఁగుగొనక
నిధిజలపాషాణనిక్షేపకక్షోణి
కాగామిసిద్ధసాధ్యస్వామ్యంబు లనెడి
యష్టభోగములతో నైనగ్రహారామ
క్షేత్రముల్ భూసురశ్రేణి కొసఁగు
పురుషసింహుండు వెలయు నీపుడమిలోన
వితతయశుఁ డనఁ దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార...

సీ. శాల్మలిప్లక్షకుశక్రౌంచపుష్కర
  శాకజంబూద్వీపసరణి విజయ
శాసనంబులు నిల్పి చంద్రసూర్యాంగార
  కాదిగ్రహబలవిహారుఁ డగుచు
సంస్కృతమగధపైశాచికప్రాకృతా
  పభ్రంశకాద్యష్టభాష లెఱింగి
శబ్దవిరోధదుస్సంధిపునరుక్తి ఛం
  దోభంగముఖదశదోషరహితు
లైనకవిరాజులను బ్రీతి నరసికొనినఁ
బ్రాజ్ఞుఁడై యొప్పుఁ దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార... ౪౮

సీ. అంగలాటదశార్ణకాంగకాంభోజకే
  కయఘూర్జరకిరాతగౌళసాల్వ
బాహ్లీకశాల్మలబార్బరనేపాళ
  పాంచాలమలయాళపాండ్యమత్స్య
సౌరాష్ట్రకోసలసౌవీరటెంకణ
  కొంకణగాంధారకురుయుగంధ
రాంధ్రకళింగమహారాష్ట్రమాళవ
  ప్రముఖచప్పన్నదేశములభాష
లెఱింగి ధర్మప్రవర్తనఁ దిరుగురాజు
భాసిలుచు నుండుఁ దా సభాపతి యనంగ
సురుచిరాకార... ౪౯

సీ. కేశవ మాధవ కృష్ణ హృషీకేశ
వామ నాచ్యుత హరి వాసుదేవ
దామోద రానిరుద్ధ జనార్దన నృసింహ
ప్రద్యుమ్న గోవింద పద్మనాభ
నారాయణోపేంద్ర ధీర మధుసూదన
శ్రీధ రాధోక్షజ శ్రీశ విష్ణు
సత్పుండరీకాక్ష సంకర్షణ త్రివి
క్రమ యనునామముల్ క్రమముతోడ
నేనరుండైనఁ బఠియింప నిహపరముల
సౌఖ్య మొసఁగుదు వఁట యెంతసదయమతివి
సురుచిరాకార... 90

సీ. ధరలోన నేజాతినరుఁడైన శంఖచ
క్రాంకితుఁడై భక్తి నలరెనేని
చిద్రోర్ధ్వపుండ్రంబుఁ జెన్నుమీఱ ధరించి
దాసనామంబునఁ దనరెనేని
మదిని అష్టాక్షరీమంత్రజపం బొన
రించి వనమాల వహించునేని
సద్గురుకృపచేతఁ జరమార్థవిభవంబుఁ
దెలిసి పరతంత్రుఁడై నిలిచెనేని
యతనికలుషము లెల్లను హతముచేసి
పరమపద మిత్తు వఁట యెంత సరసమతివి
సురుచిరాకార.... 91

ప్రహ్లాద నారద బలి భీష్మ రుక్మాంగ
    దార్జున పుండరీ కాంబరీష
సనకసనందన శౌనక వ్యాస ప
    రాశర ధ్రువ బాదరాయణ గుహ
విదుర విభీషణ వినతాతనూభవ
    గజరాజ వాల్మీకి భుజగనాథ
పవనతనూజ యుద్ధవ వసిష్ఠాదిభా
    గవతోత్తములు నీదుకరుణఁ బడసి
తావకీయాంఘ్రి సేవలఁ దగిలి జన్మ
రహితులై కాంచి రంట భవన్మహితపదవి
సురుచిరాకార... 92

హాలకులిశాంకుశ జలజశంఖరథాంగ
    కల్పక రేఖా ప్రకాశితములు
అభినవవికసనహల్లకదళనిభ
    పరిపూర్ణ శోణభా భాసురములు
హరజటాజూటనృత్యత్తరంగోజ్జ్వల
    గంగానదీజన్మ కారణములు
అఖిలమౌనీంద్రహృదంతర రంగస్థ
    లస్ఫురన్నాట్య విలాసములును
భద్రకరములు భవదీయపదయుగములు
నామనోవీథి నిలుపవే నలిననాభ
సురుచిరాకార... 93

సీ. సకలయోనులయందు జన్మించి జన్మించి
దినములు పొట్టకై తిరిగి తిరిగి
యున్మత్తవృత్తిచే నుప్పొంగి యుప్పొంగి
పంచేంద్రియవ్యాప్తిఁ బరగి పరగి
కలుషజాలంబులు గావించి కావించి
మొగిని సంసారాబ్ధి మునిఁగి మునిఁగి
తనుజరాభారంబుఁ దాలిచి తాలిచి
నరవిఁ గొన్నాళ్లకుఁ జచ్చి చచ్చి
మరలఁ బుట్టంగలేక నీచరణయుగళ
సేవ గోరితి నను దయఁ గావలయు
మరుచిరాకార...

సీ. మర్యాదరహితుఁడ మదనపరవశుండ
వంచనాపరుఁడను గొంచెగాఁడఁ
గలినహృదయుఁడ దుష్కర్ముఁడ నీచుండ
గురుఘాతకుఁడ గృతఘ్నుఁడను దురభి
మానిని లోభిని మత్సరయుతుఁడను
దుర్గుణుండను గురుద్రోహి నైన
నావంటియజ్ఞాను నేవిధంబున నీదు
దయకుఁ బాత్రునిగాఁగఁ దలఁచుకున్నఁ
బతితపావనబిరుదు యేపట్లు నీకు
నిలువఁబోవదు మమ్ము భూతలమునందు
మరుచిరాకార...

సీ. పుత్త్రమిత్త్రకళత్త్రపూరితసంసార
జలధికి నావ మీచరణసేవ
బహుజన్మసంచితపటుఘోరపాతక
సముదయాభావ మీచరణసేవ
బధిరాంధశాబకపశుపతిసుజ్ఞాన
జననప్రభావ మీచరణసేవ
శాశ్వతమహనీయసాయుజ్యపదవికిఁ
జక్కనిత్రోవ మీచరణసేవ
యనుచు వేదాంతసిద్ధమై యలరుచుండుఁ
గాన భవదంఘ్రిసేవయ కలుగఁజేయు
సురుచిరాకార... 96

కఠినతరాజ్ఞానఘనతిమిరార్యమ
కిరణముల్ మీనామకీర్తనములు
చటులదురింద్రియసర్పసముచ్చయ
కేకులు మీనామకీర్తనములు
కలుషౌఘదుర్గమకాననదావాగ్ని
కీలలు మీనామకీర్తనములు
మహితారిషడ్వర్గమదగజసంచయ
కేసరుల్ మీనామకీర్తనములు
గాన మామకహృదయరంగస్థలమున
నర్తనక్రీడ సల్పు మనాథనాథ
సురుచిరాకార... 97

సీ. జపహోమసంధ్యాదిసత్క్రియల్ జేసిన
    నుపవాసములఁ గార్శ్య మొందియున్న
బుణ్యస్థలంబులు పోయి సేవించిన
    మానక దానముల్ పోయి సేయఁ
గాశీప్రయాగగంగానదీస్థలముల
    సకలధర్మంబులు సలుపుచున్న
సారె ధనుఃకోటి స్నానంబు చేసిన
    భక్తి నీయెడ లేక ముక్తి లేదు
కాన నీపదపంకజధ్యానపరుని
గా నొనర్పుము కరుణించి కమలనాభ
సురుచిరాకార...

సీ. అల యజామిళునికలుషంబు లెడలించి
    యొలమితో సాయుజ్య మీయ లేదె?
అపకార మొనరించినట్టికాకాసురుఁ
    గృపతోడఁ జూచి రక్షింపలేదె?
పగవానితమ్ముని మృగధరార్కస్థాయి
    గా లంకఁ బట్టంబు గట్టలేదె?
సభలోన నపరాధశతము పల్కినయట్టి
    శిశుపాలు నాత్మలోఁ జొనుపలేదె
నీదయారస మొరులు వర్ణింపఁ గలరె
నన్ను గరుణింపు మిదె నీకు విన్నపంబు
సురుచిరాకార...

సీ. జపహోమసత్క్రియల్ సలుపంగ నోప నే
నుపవాసములఁ గ్రుస్సి యుండ నోప
పుణ్యస్థలంబులు పోయి చూడఁగ నోప
స్నానసంధ్యావిధుల్ పూన నోప
కాశి గంగాప్రయాగములకుఁ బో నోప
సకలధర్మంబులు జరుప నోప
అఖిలవ్రతంబుల నాచరింపఁగ నోప
నిరతాన్నదానంబు నెఱప నోపఁ
గనుక నిజదాసనఖ్యంబుఁ గలుగఁజేసి
నీదునామంబు జిహ్వను బాదుకొలుపు
సురుచిరాకార... 100

సీ. నాలుక కేశవనామము నొడువుము
చిత్తమా హరిమీఁదఁ జింత నిలుపు
పాణియుగంబ శ్రీపతిపూజ సేయుము
కర్ణద్వయమ విష్ణుకథలు వినుము
పదయుగ శ్రీధరభవనంబు వలగొను
నయనయుగ్మమ యదునాథుఁ జూడు
నాసాపుటమ జగన్నాయకశ్రీపాద
తులసి నాఘ్రాణించు మలర ననుచు
నవయవంబుల మనవిగా నడుగుకొంటి
విన్నపము లెంత చేసియు వేఁడుకొంటి
సురుచిరాకార... 101

సీ. శ్రీరాజగోపాలశేఖరపరమహేమో
  న్నతగోపురంబు ఉన్నవపురంబు
ప[illegible]ంసహాచక్రసంచరద్భారతీ
  నాట్యరంగంబు ఉన్నవపురంబు
కామితాఖిలవస్తుకల్పనారుచిరాభి
  నవగోపురంబు ఉన్నవపురంబు
సంలితనిర్మలసలిలధారాపూర
  నలినాకరంబు ఉన్నవపురంబు
నవనిధిశ్రీకరంబు ఉన్నవపురంబు
సరసఖస్థావరంబు ఉన్నవపురంబు
సురుచిరాకార ఉన్నవపురవిహార
రాజగోపాల రాధామనోజఖేల.

తే. శ్రీరమణీకుచకుంభిత
ఘటీరమ్యకురంగమదపటీరసుగంధ
వాస్రరోపితవక్షస్థల
గోపతిపరిపాలరాజగోపాలహరి!

రాజగోపాలశతకము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈ మానసబోధశతకమును తాడేపల్లి పానకాల రాయఁడను కవి రచించెను. కవి కాలము కులము గోత్రాదికము తెలుసుకొనుటకుఁ దగిన యాధారము లీశతకమునందుఁ గనఁబడవు. చిత్తబోధ శతకమునఁ గల విప్రుఁడవను విశేషమువలనఁ గవి బ్రాహ్మణుఁ డని నిశ్చయింప వీలుచిక్కినది. పానకాలు కవి పై రెండుశతకములే గాక పార్థసారథిశతకము రామ శతకము లక్ష్మీదేవిశతకము నృసింహస్వామిశతకము రుక్మిణీపతిశతకము నేత్రదర్పణము వైద్యశాస్త్రము రచించెను. నేత్రదర్పణములోనిదగు

"సీ. శ్రీవత్సగోత్రుఁ డంచితపటుశాస్త్ర సం
ఖ్యావతీ దేవకులాగ్రగణ్యుఁ
డగు తాడెపల్లి...
పానకాలరాయఁ డనువాఁడ..."

అను పద్యమువలన నీకవి శ్రీవత్సగోత్రుఁడనియు నారువేలనియోగియనియుఁ దెలియును. నేత్రదర్ప ణములోని

"సీ. గీ. సీటుగానెన్నఁదగుఁ గొండవీటిసీమ...

వ. అట్టిసీమాప్రదేశంబునను దగ్భాగంబున...కృష్ణా
తీరంబున...

కం. పదపడి ముదమలరు తాడెపల్లిధరిత్రిన్."

అను పద్యములవలన తాడేపల్లి పానకాలుకవి బెజ వాడకుఁ జెంతగల తాడేపల్లినివాసి. పానకాలుకవి మానసబోధశతకము వ్రాసి హరికి సమర్పించెను. కాసులపురుషోత్తముఁడు తానొక మానసబోధశత కము రచించెను. అది ప్రకృత మనుపలభ్యమగుటవ లన నీకవి దానిని దొంగలించి మార్చికొనియుండునని శతకకవిచరిత్రకారులు వావిడిచియున్నారు. పానకాల కవి చౌర్య మొనరించెననుటకుఁ దగినన్ని దృష్టాంత ములు సంపాదింపక పురుషోత్తమకవి శతకము కాన కానంతన నిటుల నెంచుట ప్రమాదమనఁదగును. నూ టయిరువది సంవత్సరములనాఁటి రామదాసుచరిత్ర ములో నీమానసబోధశతకములోని పద్యము లుద హరింపఁబడుటవలన నీపానకాలుకవి నూటయేబది సంవత్సరముల కించుక పైకాలమువాఁడనితోఁచును. ఇతనిగ్రంథములు లక్షణగ్రంథములలో నుదాహ రింపఁబడక పోవుటవలన నంతకుఁ బైవాఁడని తెలుప వీలు లేదు.

మానసబోధశతకము కేవలభగవచ్చింతనముతో భక్తిరసప్రతిపాదకముగ నున్నది. ఈశతకము మహాపరాజయోగ సంధాయకమని కవి చెప్పినమాట సత్యము. శ్రీమహాత్ముని లీలావతారముల నభివర్ణించుచు మనమునందుఁ జొన్పుటయే నైహికములను వరించువిధమని కవిమృదుమధుర కవితాస్నిగ్ధమగు సుకుమారవచనములతో నుడివి పామరజనులఁ భగవచ్చింతనమునకుఁ బురికొల్పుచున్నాఁడు. ఇందలిపద్యము లైహికబంధములు నిస్సారములనియుఁ గళేబరము మలమూత్రస్విన్నము గావున దానిపై మమకారము బెట్టుకొనరాదనియు జన్మబంధదూరముగు పరమాత్ముని సన్నిధిజేరుటకుఁ బ్రయత్నించుమనియు బోధించుచున్నవి. ప్రజాసామాన్యమునం దీశతకము మిగుల వ్యాప్తినొందియుంటయే దీని యుత్కృష్టత కొక దృష్టాంతము.

చిత్తబోధశతక మనునది యొకటి యీకవి పేరుతోఁ గానవచ్చుచున్నది. దానిశైలియు ధారయు విషయ సమీకరణము మానసబోధశతకమునకు మిగుల చేరువలో నున్నది. ఈశతకనిర్మాతయగు

పానకాలురాయఁడే బాల్యావస్థలో చిత్తబోధశతక
మువ్రాసి తృప్తికరముగ నుండమిచేఁ బ్రౌఢవయ
స్సులో మానసబోధశతకము వ్రాసెనేమో యని
తోఁచుచున్నది. కవి వృత్తము దెలుపుపద్యము ఇం
చుకమార్పుతో రెండుపాత్రములలో నొకేవిధము
గా నుంటయుఁగూడ శతకద్వయ మేకకర్తృక మన
సాహసము కలిగించుచున్నది.

నందిగామ. 1-1-26 — ఇట్లు భాషాసేవకులు, శేషాద్రిరమణకవులు

శ్రీ ర స్తు.

తాడేపల్లి పానకాలరాయ కవికృత

మానస బోధ శతకము.

ఉ. శ్రీరమణీమణీహృదయసేవితముల్ నవఫుల్లహల్ల
క, శ్రీరమణీయసుందరవిశేషవిలాసము లబ్జసంభ
వో, దారకిరీటరత్నలలితద్యుతిపూర్ణములక్షరాప
గా, సారతరంబు లంచు మనసా హరిపాదము
లాశ్రయింపుమా. 1

ఉ. దండిగఁ జట్టుజాతిని యథావిధి సంగడగా నొ
నర్చెను, ద్దండతఁ గొండచిల్వను ముదంబునఁ
జేసెను దివ్యదేహింగాఁ, బండితులైనవారి నెడఁ
బాయక బ్రహ్మపదంబుఁ జేర్చె నీ, చండితనంబు
మాని మనసా హరిపాదము లాశ్రయింపుమా. 2

చ. సనకసనందనాదిమునిసత్తము లుత్తమభక్తియుక్తి
సా, ధనమున నంబుజాక్షునిపదంబుల సేవ యొ
నర్చి ధన్యులై, మనుట యెఱింగి యింకఁ గొఱ
మాలినవారల వేడనేల నీ, వనవరతానురక్తి
మనసా హరి... 3

ఉ. ...రపు లేనిసంసరణసాగర మీఁదఁగ లేకఁ
జాల వే, సారుచుఁ గర్మబంధములఁ జచ్చుచుఁ
బుట్టుచు సారెసారెకుఁ, దారుణకాలకింకరుల
వంచనకోరువలేవుగాన వి, స్తారసుఖంబు గల్గు
మనసా హరి... 4

చ. పరిపరికర్మబంధములఁ బాయక పుట్టుచుగిట్టుచుఁ
మహా, దురితకళంకపంకమునఁ దూఁగుచు సంసర
ణానుబంధ దు, స్తరజలధిఁ మునింగి జనతఁ
బరతత్త్వముగానలేక వా, సరములు బుచ్చకింక
మనసా హరి... 5

చ. తను వతిచంచలంబు ధనధాన్యములా సట యా
ధనం బహో, కనుఁగొనుచుండ నేగ చనుఁ గా
వున భ్రాంతిని బొంది దుష్టన, ర్తనమున సంచరిం
పకు వృథా కని కానిమఱుంగు జొచ్చె ద, చ్చ
న వీక నెల్ల మాని మనసా హరి... 6

చ. అతిమలినంబు లైనవిషయంబులఁ జిక్కి సదాని
జాత్మ సం, గతి పరిపంథిబంధురవికారములం గడు
స్రుక్కి సర్వకా, మితములు దక్కి చక్కనగు మే
లుపదంబుఁ దలంపలేక నీ, చతఁ బడనేల నీవు మ
నసా హరి... 7

చ. మలినముఁగొంప రోగముల మ్రగ్గెడుసేవఁగంప
జంతుసం, చలనముఁ బొందుదుంప భవసాగర
మీఁదఁగనీదికంప యె, మ్ములు పలలంబు తోలు
నరముల్ మలమొప్పఁదలంప మేను ని, శ్చలమ
ని నమ్మఁబోకు మనసా హరి... 8

చ. అనుఁగులు నాలుబిడ్డలును నన్నలుఁ దమ్ములు నా
దిరైయెనవా, రను వగువేళ వెంటఁ బడి యంత
మునం దొకరైనఁ దోడుగా, వెనుకొని రారు
వారికయి వెఱ్ఱిగఁ బం డ్లిగిలింప నేల నీ, యను
చితవృత్తి మాని మనసా హరి... 9

చ. పెనిచినవాని నమ్మి వెనువెంటనె దిర్గుపాటలు
వానిచే, తన మృతిఁబొందునట్లు నుమి తప్పక శా
లము నిత్యమంచు నీ, వనిశము నమ్మి యుంటి
నకటా యిఁక నేమనుకొందు నింక నీ, వనుపమ
వృత్తి గల్గి మనసా హరి... 10

చ. ఋతుమతి నాతి యంటు చెడ నె గ్గగుతద్రుధి
రంబు శుక్లసం, గతిఁ గని దేహ మయ్యె నది గ
న్గొన దుర్మలమూత్రమాంసశో, ణితక్రిమిజాలసం
కుల మనిత్య మసౌఖ్యము గానఁ గాయమే, నత
మని నమ్మ కీవు మనసా హరి... 11

చ. తరువులు కొమ్మలుజ విరులుఁ దద్దయుఁ బూచి

యడంగునట్లుగా, సిరు లిల వచ్చుచుం జనుచుఁ
జిక్కులు బెట్టెడి నట్టిదానికే, పరులను వేఁడు
చుం దిరిగి ప్రాయము రిత్తయొనర్చి వెన్కవా,
చఱచిన లేదు ముక్తి మనసా హరి... 12

చ. పరుసము సోఁకఁగా నినుము భాసురకాంచనమై
నభంగి శ్రీ, హరిపదసేవచే భవభయంబు లడంగి
వినిష్కలంక వశా, పరమపదంబు గల్గు నని
పాయక కొల్చి తరించి రార్యులా, సరణిని భ
క్తి గల్గి మనసా హరి... 13

ఉ. పెట్టనికోట ఘోరభవభీరులకుం బరమార్థదేహి
కిం, గట్టనియిల్లు పూర్వకృతకర్మలతల్ దెగఁగోసి
వేయఁ జే, పట్టనిమేలివాలునొకపట్టుదలంపఁగ
మోక్షసంపదల్, అట్టె కొనంగవచ్చు మనసా
హరి... 14

చ. అఖిలతజపోపవాసనిగమాగమసంస్తుతికంటె నిత్య
సం, యమనియమాదియోగవిహితాచరణంబు
లకంటె సాధుసం, గమముఖదానధర్మములకంటె
మహోత్తమసౌఖ్యభాగధే, యము లనుచుం
దలంచి మనసా హరి... 15

చ. సిరివిగ రేవెలుంగుదొరవెన్నెలల న్నెల వచ్చు
చుం జనుఁ, గరులుహరుల్ సిరుల్ విరులు కామి

నులుఁ నిజదేహ గేహముల్, స్థిరములుగావు
వానిభ్రమఁ జెంది తుదిం జెడిపోవ కిప్పుడే, యఱ
మర లేక నీవు మనసా హరి... 16

చ. పుడమిని నీరుబుగ్గ చెడిపోయెడి నంచు జడుండు
లోహపుం, గడియము వేయఁబూనుగతిగా నిజ
దేహము నిల్వఁ గోరి యా, గడమునఁ బ్రాణ
రోధమునఁ గాంచు యొనర్పరు యోగులెప్పుడా,
సడి విడనాడి నీవు మనసా హరి... 17

చ. తనుఁ జెనుబాము పట్టుకొనఁ దద్వదనంబుననుం
డి యీఁగలం, గని తిన నేఁగుకప్పగతిఁ గాల
భుజంగము తన్ను మ్రింగఁగా, ఘనవిషయాళిఁ
గోరెడుజగం బిది నిత్యము కాని దంచు నీ, వని
శముఁ గాంచి నేఁడు మనసా హరి... 18

చ. నిరుపమపద్మపత్త్రమున నీరము లంటకనుండుమా
డ్కిఁ గు, మ్మరపురు వొందు నంటనిక్రమంబున
బూడిద గప్పుకొయనుఁ, దొరయనిరీతి నాత్మ
విదు దుర్భవబంధము లంట వండ్రు నీ,వరసినితాం
తభక్తి మనసా హరి... 19

ఉ. ఎక్కడియర్థచింతనము లెక్కడిసంగ్రహణైకసా
ధనం, బెక్కడిరక్షణక్షమత లెక్కడిహామ్ము మ
తాభిమానముల్, కక్కస మింత యేల యొ-

కకార్యము దెల్పెద నిత్యసౌఖ్యముం, జక్కఁగణిం
పు నీవు మనసా హరి... 20

చ. మనుజుఁ డపథ్యవస్తువుల మానక కొన్న నజీర్ణ
బాధ నం, జననమునొందునంచు మది సంశయ
మొందెడుఁగాని దుర్భవం, బనియెడు పెద్దరోగ
మున కాత్మ దలంకఁడ హో విచిత్ర మా, యను
వుఁ దలంచి నీవు మనసా హరి... 21

చ. విటులవృథాభిలాషలను వేడుక దెల్పుచుఁ జిత్త
మర్థసం, ఘటనమునందుఁ జేర్చుగణికానతిరీతిని
లౌకికక్రియా, పటిమను సర్వకార్యముల పారము
దంబున నిర్వహింపుచుఁ, జటులత నాత్మబోధ
మనసా హరి... 22

చ. సకమల వేదశాస్త్రము లసంఖ్యలు నేర్చి తదంత
రార్థస, త్పద మెఱుఁగంగలేనియెడఁ బ్రాణము
వాసి పునశ్శరీరివై, యుదయమునొంది యాచదు
వులొప్పఁగ నీకుఁ బఠింపఁ గష్టమా, నది యుదియం
చునేఁడు మనసా హరి... 23

చ. ఇలఁ గలప్రాణికోటులకు నెక్కుడు మానవులందు
విప్రుల, త్యలఘులు వారికంటె నిగమార్థవిదుల్
ఘను లట్టివారిలో, జలరుహనాభుపాదజలజా
శ్చకు లుత్తము లండ్రు గాన ని, శ్చలమున భ
క్తిగల్గి మనసా హరి... 24

చ. తొలుతను మాతృగర్భమునఁ దోఁచినతత్త్వవి
చారబుద్ధినే, యలయక చేసి యెల్లవిషయంబుల
రోసి నిజాత్మశత్రులం, దొలఁగఁగఁ ద్రోసి దుర్భవ
ము తూలఁగ మోక్షపదంబు జేరి యిం,పలర సు
ఖించెదీవు మనసా హరి... 25

చ. నిలయము కాలఁగా జడుఁడు నీటికి నై యిలు
ద్రవ్వినట్లు నీ, విల నవసానవేళఁ బరమేశ్వరుఁ
గొల్చి తరింతు నంచు నా,సలఁబడ నేల నేఁడె హరి
సర్వశరణ్య రమేశ పాహి మాం, జలజదళాక్ష
యంచు మనసా హరి... 26

ఉ. అద్దమున న్మనుష్యుఁడు నిజాస్యముఁ దాఁ గనుఁ
గొన్నమాడ్కి లో,నిద్ధపుదృష్టిఁ జూడఁగ విని
ర్మలబ్రహ్మము గానవచ్చు దా, నెద్దియు బొంద
కుండు జగమెల్లను తా నయి వెల్గుచుండునీ,
వద్దరిఁ గాంచఁ గల్గు మనసా హరి... 27

చ. ఇటు నటు పాలుద్రావి పరువెత్తుటకంటెను ని
ల్చి నీరు గ్రోలుట కడు మేలు మే లనెడులోక
హితోక్తిగణించి చాల మి, క్కుటమగుకర్మబం
ధముల గాసిల కచ్యుతుఁ జేరు మంటి వే, నట
బడకింక నైన మనసా హరి... 28

ఉ. ఏనుఁగు నెక్కి దొడ్డి జొర నేల తలంచితివే జ

గత్రయా, నూనపదక్రమోద్యత మహోజ్జ్వల
విక్రమకేళికామసం, థాను జగద్విథాను ఫణి
తల్పశయానుని౯ గొల్చి యస్యవాం, ఛానుభవం
బి౯కేల మనసా హరి... 29

చ. సకలచరాచరావనవిచారుని దివ్యపదాబ్జసేవచేఁ
బ్రకటితమోక్షసంపదలు బాటిలుటాత్మ నెఱింగి
సీదుబూ, టకములు బుగ్గిగాను అకటా వికటం
పుశిఖండివృత్తిరో, యక నెలకొంటివేల మనసా
హరి... 30

చ. గురుతుగ నేటియొడ్డు తెగి కూలెడువృక్షము
భంగి దేహ మీ, ధరణిని౯ గూలునేడనో య
థావిధి నేఁడొనరించఁజూచె దీవరయక చన్నవా
రినిధ్రువంబుగఁ జూడఁగలేవో కాలని, స్మరణము
సేయనేల మనసా హరి... 31

ఉ. ఇచ్చె ధ్రువంబుగా ధ్రువున కెన్న మహోన్న
తలోకపాలనం, బిచ్చె విభీషణాదులకహీనసుఖా
స్పదరాజ్యభోగ మం, బిచ్చె పరార్థముక౯ శబరి
కిచ్చెఁ గుచేలున కిష్టసంపదల్,సచ్చరితుం డతండు
మనసా హరి... 32

చ. పరసతిఁ గోరి కీచకుఁడు ప్రాణముఁ బాసె పరా
స్త్రకాదియై,దురమునఁగార్తవీర్యుఁ డతిదుర్బలుఁ

డై పడె నన్యవస్తు వ్యాపరమునఁ గోరి మున్ను
శతధన్వుఁడు కూలెనటందు రార్యులా, సరణినిఁ
గోరఁబోక మనసా హరి... 33

చ. నలువ లొసంగి వాయకుఁడు వాసిగ లేప మొ
సంగి కుబ్జ దా, నలరు లొసంగి మాలికుఁడునన్న
మొసంగి భరాసురాంగనల్, ఫలము లొసంగి
యాశబరి పాయనిసద్గతిఁ గాంచి రట్లు పొం, పల
రఁగ సేవఁ జేసి మనసా హరి... 34

ఉ. కన్నులు లేనివాఁ డడవిఁ గాడ్పడి పంగునిఁ ద్రో
పఁ జూపఁ గై, కొన్న కెఱుంగునట్ల జడతఁ గోరి
పరేతరు లైనవారి నీ,వెన్నిక జేసి కొల్వ ఫలమే
మిఁక మాటలు వేయునేల త,త్సన్నిధిఁ జేరవ
చ్చు మనసా హరి... 35

చ. పతిని నహల్య పాసి సురపాలునిఁ బొంది దురం
తపాపనం, గతినొకఱాయియయ్యె వ్రజకాంత
లుకాంతులఁ బాసి భ్రాంతలై, సతతము శౌరితో
రతులు సల్పి మనోరథసిద్ధిఁ గాంచి రా,చతురతఁ
గాంచి నీవు మనసా హరి... 36

ఉ. కన్నవుదొంగ వాక్కు మది కాయము లేశము
జేసి యర్థసం, పన్నతఁ గాంచు నవ్విధము బల్విడి
నారని పొంచియుంచినో,ళ్ళైన్నత మాపదార్థము

ను నొప్పుగ జేకొనవచ్చు మృత్యువా, సన్నము
గాకమున్నె మనసా హరి... 37

చ. వృకదనుజుండు శంకరుని వేదనఁ బెట్టఁగ వేగ
వచ్చియా, వికలత మాన్చి ప్రోచె సురవిద్విషు
లామధుకైటభాదు లో, ర్వక యలయింప బ్రహ్మ
ను సుకతీతుఁ జేసినదేవు గొల్వఁ దోఁ, చక
చెడనేల నీవు మనసా హరి... 38

చ. తననిజనాథుని న్వదలి తప్పక దర్పకుబారి గొఱ్ఱె
యై, కనుఁగొని జారులం గలసి కామిని దుష్క
ళత్రమైనభంగినిక్, వనరుహనాభుని న్వదలి వారక
యన్యులఁ గోరుచుక్ దురాశను బడనేల నీవు
మనసా హరి... 39

చ. కనికని నూతిలోఁ బడెడికష్టునికైవడి ఘోర
దుర్భవం, బునఁ బడి చచ్చుచుక్ మఱలఁ బుట్టు
చు నాత్మసుఖోపభోగతక్, మనుకు వపేక్ష చేసి
పలుమాఱును వేదనఁ బొంద నేల యొ,య్యన
దరిజేరవచ్చు మనసా హరి... 40

చ. అమరనదిక్ సరస్వతి మహాంబుధి నర్మదఁ గృష్ణ
వేణి గౌ, తమి యమునక్ సువర్ణముఖి ద్వార
వతిం బదరిక్ గయా ప్రయా,గములను గ్రుంకఁ
గల్గుగతిఁ గాంచును శ్రీహరినామ మొక్కమా,
టమరఁగఁ బల్కనేని మనసా హరి... 41

ఉ. వెన్న కరంబునం గలుగ వెత్తిగ నేతికి నేగినట్లు లో,నన్నెలకొన్న వెన్నుని గనంగ నపేక్ష యొకింతలేక యా,పన్నత నన్యులం గొలిచి పందలఁగూడక జ్ఞానదృష్టి భా,స్వన్నలినాక్షుఁ గోరి మనసా హరి... 42

ఉ. బూరుగుమ్రాను గాంచి భ్రమఁబొంది నశించుశుకంబుమాడ్కి సం,సార మపార మంచుఁ గనఁజాలక నీచులఁ గోరి కొల్చి నే,నూఱక మోసపోయి తయారొ యని నంతల నొందనేల వే,సాకముం దెఱింగి మనసా హరి... 43

చ. మొదలను గర్భవేదనల మూర్ఛిలుదుఃఖముపుట్టి భూమిపై, మొదలఁగ బాల్యదుఃఖ మటమీఁద వయస్సున కామదుఃఖ మ,య్యదనున సంసృతింబొరలు నంతట మృత్యువుచేత దుఃఖమౌ, నదిదలపోసి చూచి మనసా హరి... 44

ఉ. ఎందఱు దేవతల్ చనిరొ యెందఱు తాపసులట్టె భ్రష్టులై, యెందఱు రాజు లేగిరొ మఱెందఱు యోగులు జోగులై రొగో,యిందునిపాదపద్మములు వీడనిభక్తి భజింప నేరకా, చందము నొందకీవు మనసా హరి... 45

ఉ. గోవు లనేకవర్ణములఁ గ్రమ్మఁ బా లొకటైన

సంగి నా, నావిధభూషణంబుల ఘనస్థితి గాం
చుకొడానిమాడ్కి లో, కావళిలోనఁ బాసను
ననాకృతి లోకము లయ్యు నంతరా, త్మావహుఁ
డచ్యుతుండు మనసా హరి... 46

చ. తురఁగవు నక్షరుండవు ననంగివి శ్రీమహిళాను
షంగి వే, శ్వరుఁడవు సత్తపోనిధివి శాంతుఁడ
వుగ్ర భయదోగ్రకృష్ణ కే,సరివి భవన్మహత్త్వము
నిజమ్ముగ నెవ్వరికేనిఁ గాంచఁగా, నరుదుగఁ
దోఁచు నంచు మనసా హరి... 47

చ. శ్రుతముగ బుద్ధ్యహంకరణచిత్తములార వినుం
డు మీకు నే,హితముగఁ జెప్పెదన్ మన కధీశుఁ
డు నల్వుర కాదిమూల మ,చ్యుతుఁ డతిమాయ
నుం డతనిసొంపుగఁ బట్టెదఁ దోడుగండు మీ,
కతిసుఖ మబ్బు నంచు మనసా హరి... 48

చ. శరమున నొంచినన్ బగవశమ్మునఁ గొట్టినఱోలఁ
గట్టినన్, దఱిపులఁ గావ బంపినను దప్పక వాఁ
కిటఁ గాపువెట్టినన్, మఱువక ప్రోచువానినిను
మంచిగ వేఁడిన నన్ను బ్రోతువే, సరిసరి యంచుఁ
గూర్మి మనసా హరి... 49

ఉ. భక్తినిఁ గొల్వలేఁడు సదుపాయ మెఱుంగని
వాఁడు సంతతా,సక్తిని నేఁడు వీఁడు నను సారె

ను దూఱుచు వేఁడినాఁ డభి, వ్యక్తుఁ డటం
చు నెంచక యవారిత మౌదయ నన్నుఁ బ్రోవను
వ్యక్తుఁడ నీవ యంచు మనసా హరి... 50

ఉ. నేరము లెన్న నేల కరుణింపుము నే నిను వెం
బడించి వే,సారుచు వేఁడినఁ గానఁ వప్పు సామి యొ
కానొక వేళనైననా, కోరికదీఱఁ గన్పడవు కూరిమిఁ
జేయ నిఁ కేమి సేతు న, యాగ్ని నఘువరక్షి
ఝుంచు మనసా హరి... 51

చ, సరసిజనాభవాఙ్మయరసంఘము లాత్మల నీమహ
త్త్వముఁ, దరి గననేర రట్టినినుఁ దప్పక గొల్చి
తరించువార మం,చరయసుధాబ్ధి రేణుగణ మచ్చు
టఁ గ్రోలవె యేనుఁగీఁగ లా,పరణి నటంచు
నెంచి మనసా హరి.... 52

ఉ. చక్కనివాఁడు సర్వగుణసంపదలుం గలవాఁడు
భక్తిచేఁ, జిక్కెడువాఁడు లోకములచిక్కెడ
లించెడువాఁడు దీనులఁ, మిక్కిలిఁ బ్రోచువాఁ
డు కననేర్చినఁ గన్పడువాఁడు గాన నీ, వక్కజ
పాటుతోడ మనసా హరి... 53

ఉ. వేఁడెద నిన్ను నీడకయె వేదవలఁ గృశియించి
నాఁడ నీ,వాఁడ నెపమ్ము లెన్ని నను వంచనఁ జేసి
తివేని నింక ది,క్కెడ దయాపయోధి వని యెన్ని

తి నాదుమొఱాలకించు మె, గ్గాడకు మంచు
మ్రొక్కె మనసా హరి... ౕ౫

చ. అతులితశర్మిచర్యల గృహస్థమనీషలఁగానసాంత
రస్థితమితవృత్తులం గతివిశేషవిధంబుల ముక్తిగల్గు
నే, వితతదయాపయోధి యగువిష్ణునిఁ గోరి భ
జించువారి కా,యతముగఁ గల్గినట్లు మనసాహరి.

ఉ. తమ్ములమీరుసోరుకనుదమ్ములు ఖోమునిఁ గేరు
మోముకుం,దమ్ములచాలుఁబోలురదనమ్ములు నద్ద
ఫుమేను పద్మరా,గమ్ములడాలు నేలుపదకంజము
లుం గలతమ్మికంటి సౌ,ఖ్యమ్ము లొసంగు నీకు
మనసా హరి... 56

చ. గరళముఁబ్రామి చన్గుడుపు కామిని కిచ్చెను మోక్ష
మాసభాంతరమున నెగ్గులాడినఁబదంపడి వానికి
నైక్య మిచ్చె భీ,కరగతిఁ బట్టి మ్రింగుభుజగంబున
కిచ్చెను మర్త్యరూప మూ,చరితము లెన్నఁగల్గు
మనసా హరి... 57

ఉ. హెచ్చుగుగట్టుమోసి యలయింపక ప్రాణులఁ
బ్రోచినాఁడుతా,నిచ్చనుగొల్చుపాండవుల కేర్పడ
రాజ్య మొసంగినాఁడు కా,ర్చిచ్చును బట్టి మ్రింగి
నిజసేవకులన్ బ్రతికించినాఁడు నీ వచ్చపుభక్తి
గల్గి మనసా హరి... 58

ఉ. ఎన్నిక సంపదల్గలిగి యెగ్గని చూడక గొల్లయిండ్లలో, వెన్నయు జున్ను పాల్పెరుగు వేమఱు దొంగిలితిన్న చిన్నినీ, చిన్నెల నెన్న జోద్యముగఁ జెల్వుగ నీవిట రాఁగదన్న మా, యన్న యిదేమి యంచు మనసా హరి... 59

ఉ. నందునిమందయందు వ్రజనందనులందఱుఁ గొల్వ గోపికా, బృందవిపంచికారవము లింపొనరింపఁగ సుందరాకృతిం, జెంది కళిందజాతటము చెంతను తాండవకేళి సల్పునీ, చందము లెంతు నంచు మనసా హరి... 60

చ. ఎఱుఁగవు ముక్తిమార్గ మిది యొక్కఁడికర్మము దాఁపురించెఁ జే, టెఱుఁగనిబొట్టె తా మగని కింపుగ బెండ్లి యొనర్చినట్లు దుష్కర మగుకామ్యకర్మములఁ గాలము బుచ్చెదవేల బాపురే, సరసముగాదు నీకు మనసా హరి... 61

చ. పరుసము లాడఁబోకు పరభామలఁ గోరకు దుష్టవృత్తిచేఁ, దిరుగకు యాచకావలినిఁ దిట్టకు రచ్చలపక్షపాతముల్, నెఱపకు సాధుసంఘముల నిందలొనర్పకు కామమోహమత్సరముల జెంద కీవు మనసా హరి... 62

చ. పోలువుగఁ గోటివిద్యలును బొట్టకుఁ బట్టెఁడు

కూటికే కదా, యిలనుజయించి పెంపుగనున్న
టికైనను గాటికే గదా, కలిమి నిజం బటంచుఁ
గడఁగానక నిక్కెద వాయు రర్థముల్, జలముల
మీఁదివ్రాఁత మనసా హరి... 63

ఉ. కూరిమితోడ నైనఁ దగుకోరిక నైనను ప్రాణభీతి
చే,దూఱుటనైన వైరమునఁ దూఁగుచు నైనను
భక్తి నైనవే,మాఱు హరిం దలంప ననమానసు
ఖంబు ఘటిల్లుఁ గాన వే,సారక నీవు నేఁడు
మనసా హరి... 64

ఉ. కోఁతుల నేలినాఁడ వని కోవిదు లెన్నఁగ వింటి
నేనయో, కోఁతిగ నుంటి న స్నటుల గొబ్బున
నేవకుఁగా నొనర్చి సం,ప్రీతిగఁ బ్రోవు మంటి నిరు
పేదలఁ బ్రోదిగ సాఁకుటల్లఁబ్ర,ఖ్యాతియ కాదె
యంచు మనసా హరి... 65

చ. ఉదుతకుఁ గల్గె ముక్తిపద మూసరవెల్లికి సౌఖ్య
మబ్బె నె,క్కుడుగతి పక్షికబ్బె ధరఁ గోమలిరూ
పముఁ జెందెఁ దాయి మేల్,నడసెను పాయకుండు
భవబాధలఁ బాసె నిషాదుఁ డామహా, జడధిశ
యానునాజ్ఞ మనసా హరి... 66

ఉ. ఇల్లని నూతిలోఁ బడితి యేదరిఁగానక తల్లడిల్లినా,
తల్లివి తండ్రి వీవ యని తప్పక నన్ దరిఁజేర్చు

మంటినీ, వెల్లజగంబు లేలుకొనునేలికవై ననుబ్రో
వకున్న నేవల్లరిఁ జేతు నంచు మనసా హరి...

ఉ. నీసతి యిచ్చు భాగ్యములు నీసుతుఁ డిచ్చుఁ జిరా
యుసంపదల్, నీసుత జేయు పావనము నీవు జగం
బులఁ బ్రోతువౌ భళీ, నీసరిదైవము ల్గలరె నిన్ను
భజించినవారి కేటి దా, యాస మటంచు నీవు మ
నసా హరి... 68

చ గరుడునిమూఁపున న్నిలిచి ఖడ్గశరాసనశంఖచక్ర
ముల్, కరముల నుల్లసిల్ల మృదుకాంచనచేలము
కాంతులీన నుం, వరమణిభూషణావళు లుదారకి
రీటముఁ దాల్చి వచ్చి నీ, సరసను నిల్చి ప్రోచు
మనసా హరి... 69

ఉ. దాఁకొని జన్మకర్మపరితాపములం గృశియించి ది
క్కు నీ, వే కరుణింపవే మనుపవే యని వేఁడిలి
నన్ను బ్రోవవే, యాఁకటిబాధ చేఁ దనయుఁ డన్న
ముఁ దెమ్మనిపోరు చేసినన్, సాఁకదె తల్లియంచు
మనసా హరి... 70

చ. భవదుదరప్రభూతమగుపద్మభవాండమునం దనే
కజం, తువు లుదయింపఁ జేసి కృపతోడను బ్రోవ
ననేకభంగులన్, భువిజనియించు విశ్వపు పూర్ణుని
నిత్యుని నిన్నుఁ గూర్చి నం, స్తవ మొనరింతు నం
చు మనసా హరి... 71

ఉ. ఆఁకొని సత్త్వముం దొఱఁగి యట్టిటుఁ గ్రుమ్మరలేఁ
క కాలమం, దాఁకొని కుంభికుంభపిశితస్పృహఁ బీడని
గంధసింధురా, నేకపవైరిమాడ్కిఁ గను నేవ్యాపసం
సరణానుబద్ధుఁ డై, యాకమలాత్ముఁ గోరు మనసా
హరి... 72

ఉ. పాక్కిటఁ దమ్మిలో నలుస పుట్టువుఁ గూర్చినవాఁ
డు ఫాలపం, దెక్కుడుకంటి వేల్పు జనియింపఁ
గఁ జేసి యాతండు దాల్పఁ బెం, పెక్కిన మెట్టు
కమ్మిఁ జెదలేటిబిపథూటినిఁ గన్నమేటి సీ, యక్క
ఱ లెల్ల దీర్చు మనసా హరి... 73

చ. పలను పృగంబు నోదమున వారణ ముచ్చున
నంబుజంబు భూ, తలమునఁ జిక్కిన ట్లనితరస్థితి
నిర్మలభక్తిసూత్రధా, రుల కనువొంద లభ్యుఁ
డగు రూఢిగ నీశ్వరుఁ డంచు నెప్పుడొ, జ్జలు
పరికింతు రట్టి మనసా హరి.... 74

చ. సలలితశంఖచక్రజలజాభయహస్తము లొప్పువా
ని ను, జ్జ్వలదురురత్నకీలితసువర్ణకిరీటశిరంబు
వానిఁ గొ, మలతులసీవిభాసురమాయుతవ
క్షమువాని. గొల్చినం, జలనము లేనిముక్తి మన
సా హరి... 75

చ. హరచతురాస్యషణ్ముఖ సహస్రము ఖేభముఖాది

దేవతా, వరులు సమస్తవేదములు వర్ణన సేయఁ
గ లేరు ని న్నరయో, నరుఁడను జ్ఞానహీనుఁడను
నాథుఁడ వెన్నఁగ నాకు శక్యమే, శరధిశయాన
యంచు మనసా హరి... 76

ఉ. పాపము లెల్లఁ దీఱు భవబాధలు గొందులఁదూ
ఱు ఘోరసం, తాపదవాగ్ను లాఱు విపదంబు
ధులింకఁగఁబాఱు మోక్ష ము, ద్దీపితవృత్తిఁదేఱు
మనదీనత మాన్పెడివారు లేరు నీ, యాపద లె
ల్లఁ దీఱు మనసా హరి... 77

చ. తిరుమలలోఁ బ్రఖ్యాతవిధిఁ దీఱిచి సెలగిరిఁ భు
జించి కే, సరిగిరిఁ జందనం బలఁది చల్లనిదాహ
ము మంగళాద్రిలో,గురురుచిఁ ద్రావి రంగపురిఁ
గోమలితోఁ బవళించినట్టియా, పరసుని జేరె
దెవ్రు మనసా హరి... 78

ఉ. శ్రీకరముల్ సుధీజనవశీకరముల్ రిపులోకభేద
ద, ర్వీకరముల్ శ్రుతిప్రకరవేద్యాలసత్పరతత్త్వ
నిత్యాల, శ్మీకరముల్ సతీపతి శచీపతి వాక్పతి
సౌభాగ్యభోగ్యభా, గ్యాకరముల్ దలంప మన
సా హరి... 79

చ. తొలిచదువుల్వడింగొనుచుఁ దోయధిఁజొచ్చిన
సోమకాసురుఁ, బలిమిగ మీనరూపమునఁ బట్టి

వధించి రయంబునన్ శ్రుతుల్, నలువ కొసంగి
లోకముల నర్మిలి బ్రోచిన మత్స్యమూర్తిషాం,
పలరఁగ నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 80

చ. కులగిరి కవ్వ మంబునిధి కుంభము పాములత్రాఁ
డు త్రాడుగాఁ, దలపడి దేవదానవులు తత్పర
తన్ మథియింప భార మ, గ్గలమయి క్రుంగు
శైలము సుఖస్థితిఁ దాల్చిన కూర్మమూర్తి ని,
శ్చలముగ నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 81

ఉ. పుత్తడికంటిరక్కసుఁడు బొత్తిగ నీధరఁ జాఁప
జుట్టిన, ట్లెత్తుక తా రసాతలికి నేఁగఁగ వాని
వరాహరూప మై, కుత్తుకఁ ద్రుంచి భూతలముఁ
గొమ్మునఁ దాల్చినదంష్ట్రి సత్కృపా, యత్తత ని
న్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 82

ఉ. సర్వమయుండు విష్ణుఁ డని చాఁటిన యాపసిబా
లుఁ గావఁగా, శర్వముఖామరు లొగ్గడ స్తం
భమునన్ బ్రభవించి నిష్ఠురా, ఖర్వనఖాలి దా
నవుని గర్భము జీరిన శ్రీనృసింహుఁడే, సర్వఫ
లంబు లిచ్చు మనసా హరి... 83

చ. బలి బలిమిన్ దివౌకసులఁ బాఱఁగఁదోల జగం
బు లెల్ల రం, జిలుపటువేష మూని బలిఁ జేరి
పదత్రయభూమిదానమున్, వలనుగ వేఁడి తత్ప

దవి వజ్రి కోసంగినయా త్రివిక్రముం, డలయక
నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 84

చ. ఇరువదియొక్కసయ్యములనిట్టులఁ గంటకులైన
రాజులన్, దఱలఁగఁ గూల్చి తద్రుధిరధారల
నేలు లోనర్చి పైతృకా, చరణము సల్పి శాశ్వ
తయశస్కరుఁడౌ భృగురామమూర్తి ని, న్నరసి
కృతార్థుఁ జేయు మనసా హరి... 85

చ. రవికులమందుఁ బుట్టి బలుసక్కసి తాటకఁ గొ
ట్టి మౌనిరా, ట్సవనము చక్కఁ బెట్టి గురుసప్న
తిఁ గావను ముట్టి వార్ధి దోర్జవమునఁ గట్టి రా
వణు ధరం బడఁ గొట్టినరామమూర్తి ని, న్నవి
రళలీల నేలు మనసా హరి... 86

చ. జలవసుదేవరోహిణుల కద్భుతలీల జనించి మిం
చె చే, హలముసలాస్త్రశస్త్రముఖరాయుధముల్
ధరియించి ముష్టికా, దుల వధియించి భూభర
ముఁదీర్చిన శ్రీబలరామమూర్తి తా, సలలితలీల
నేలు మనసా హరి... 87

చ. ఘనతరబోధలం ద్రిపురకాంతలనిష్ఠలు మాన్పి
పార్వతీ, శునకు శతాంగశస్త్రశరశూలధనుః
ప్రముఖోగ్రదివ్యసా, ధనములొసంగియున్ ద్రి

పురదైత్యులఁద్రుంచినబౌద్ధమూర్తి వి,న్న నవరతం
బుఁ బ్రోచు మనసా హరి... ౮౮

ఉ. మిత్రులమంచు దేవత లమేయసుఖస్థితి నిల్చి
యుండఁగా, శత్రులమంచు రాక్షసులు సంగర
భూములయందుఁ జావఁగా, శత్రులు మిత్రులుం
గలరె సర్వసముం డురగేంద్రశాయి త,చ్ఛాత్ర
నిఁ జేయు మంచు మనసా హరి... ౮౯

చ. తెలియక పాపకర్మములఁ దెంపునఁ జేసితి మంద
బుద్ధినై, మెలఁగితి కాలుఁ డేమిమిడి మేల మొన
ర్చునో యంచు భీతిచే, నిలిచితి నాకు దిక్క
నుచు నీవె మఱెవ్వరు లేరు బ్రోవవే, జలనిధిశా
యి యంచు మనసా హరి... ౯౦

చ. చిలుకకు రామరామ యని చెప్పినవేశ్య తరించె
ముద్దుచేఁ, దలపడి పుత్త్రుపే రిడుట ధన్యతఁ గాం
చె నజామిళుండు పే, రెలుఁగున బోయ చక్రి
స్మరియింప భవాంబుధి దాఁటె నట్లు ని,మ్ముఁలువ
తఁ గాంచె దీప్ర మనసా హరి... ౯౧

ఉ. గాలము మ్రింగినట్టిఝషకంబు తుదిం జెడిపోయి
నట్లు నీ, వేల భ్రమించి సంసరణహేయసుఖంబు
లఁగోరె దక్కటా, కాలుఁడు పోరఁజొచ్చెఁ

గడకాలము దాఁకొనవచ్చెఁగాన దోషాళి నడం
చి వేగ మనసా హరి... 92

చ. హరి భజియింతు నే నహరహంబు హరి స్మృతి
యింతు భక్తిచే, హరికి సపర్య సేతు హరి కం
జలు లిత్తు మనోహరంబుగా, హరి సరియైనదై
వత మజాండమున న్నహి యంచు నెంచ శ్రీ
హరిపురిఁ జేరవచ్చు మనసా హరి... 93

చ. బలిమిగ నూహలుజ్ఞ మిగుల ప్రౌఢి గలంగి చె
లంగి జీవితా, శలు దలపోయుమజ్ఞ వనలంజా
లక నంబుధిమధ్య మీనముం, బలె నిగళాంత
రాప్తిగతి బాధల నొంది కృశింప నేల నుజ్జ్వలత
రభక్తి గల్గి మనసా హరి... 94

చ. కరివరు నేలినాఁడు మునికాంతవిపద్దశ మాన్పి
నాఁడు ద, ర్భరశరవహ్నిఁ గ్రాఁగ నుదరస్థుని
బాలునిఁ బ్రోచినాఁడు త, త్తఱపడి వేఁడ త
త్క్షణమె ద్రౌపది మానము గాచినాఁడు ని, న్న
జమఱచేయఁబోఁడు మనసా హరి... 95

ఉ. తల్లికిఁ గల్గినట్టిదయ దాదికిఁ గల్గునె యెన్ని
చూడ నీ, చిల్లరవేల్పులు న్నెవరు జిక్కఁగ బ్రో
చుట కల్లగాదె నేఁ, జెల్ల జగత్కుటుంబి వెస

చేయక తొల్లిటివారియట్ల నే, యల్లనఁ బ్రోవు
మంచు మనసా హరి... 96

ఉ. ఊడుగవిత్తు లత్తరువు నొయ్యనఁ జేసినరీతి వా
హీనుల్, వీడక వార్ధిఁ జొచ్చిన ప్రవీణత నుత్త
మసాధ్వివల్లభుఁ, గూడఁగ నేఁగుమాడ్కి లత
కూనమహీజముఁబ్రాఁకినట్లు మా, రాడకఁ గోర్కు
లూర మనసా హరి... 97

ఉ. శ్రీదము లాశ్రితావనవిశేషవినోదము లాగ
మాంతస, మ్మోదము లబ్జజాద్యమరముఖ్యమనశిక
మలార్చనాంతరా, మ్లోదము లార్తరక్షణమహా
త్త్వపటుత్త్వసమస్తశిష్టక, ప్రొదములోఁ దలంప
మనసా హరి... 98

ఉ. ఏదయ నీదయాభిమత మెందుకు నావయి యా
దిరాదయా, నాదయ నీపదాశ్రయము నమ్మితి
దబ్బరమాట గాదయా, నీదయ నే నకించనుఁడ
నీవు ప్రపూర్ణుఁడ వంచు భక్తర,క్షా దయ బ్రోవు
మంచు మనసా హరి... 99

ఉ. పూర్వభవంబునందనరుపుణ్యగతిఁ లభియించి నీ
మహా, ఖర్వచరిత్రము ల్విదువఁ గల్గెను పెన్ని
ధిఁ గన్న పేదవాఁ, డుర్వి సుఖించినట్లు ముద

మొప్పఁ గృతార్థుఁడ నైతి నోవిహాం, గార్య ర
మేశ యంచు మనసా హరి... 100

ఉ. పాయక తాడెపల్లికులపావనుఁడై విలసిల్లు పాన
కాల్, రాయనిచేఁ బ్రణీత మయి రంజిలు మా
నసరాజయోగసం, ధాయకవంద్యసంస్తవశతం
బనిశంబుఁ బఠించి మోక్షసం, ధాయతఁ బొం
దెదీవు మనసా హరి... 101

ఉ. మంగళ మబ్జజాసహిత మన్మథకోటిస్వరూపసుం
దరా, మంగళ మార్యలోకహిత మంగళ మగ్ని
రవీందులోచనా, మంగళ మభ్రకేశనుత మంగళ
మాహవరంగభీమ దై, త్యాంగవిభంగయంచు
మనసా హరిపాదము లాశ్రయించుమా! 102

మా న స బో ధ శ త క ము
సం పూ ర్ణ ము.

పీఠిక.

ఈచిత్తబోధశతకము, మానసబోధశతకము నొక్కఁడే రచించినట్లుఁ దోఁచుచున్నది. విషయమునందు రచనయందుఁ బదముల సారూప్యమునం దీరెండుశతకములందు సామ్యముండుటయేగాక వంశవృత్తము వెలుపుపద్యము మంగళపద్యము ఇంచుకమార్పులతో సమముగా నున్నవి. కాని చిత్తబోధశతకము మానసబోధశతక మంత ప్రౌఢముగా నుండకపోవుటచే చిత్తబోధశతకము ప్రథమప్రయత్నమని యూహింప నవకాశము కలుగుచున్నది.

శతకము రచించినకవి తాడేపల్లి పానకాలరాయఁడు. ఇతఁడు నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. మంగళగిరి పొన్నూరుక్షేత్రములను పలుమాఱు స్మరించుటబట్టియు శ్రీకాకుళక్షేత్రమాహాత్మ్యము వ్రాసెననుటబట్టియు నితరాధారములఁబట్టియుఁ గృష్ణాతీరమునందలి తాడేపల్లి నివాసియేమో యని నిర్ణయింప వచ్చును.

కవి యీశతకమును "సకలపురాణసంగ్రహ"మని చెప్పికొనినాఁడు. విశేషముగాఁ బద్యములలో విష్ణు మహిమానుభావమును దెలుపు పురాణాంశములే కలవు. ప్రతిపద్యము రసాస్వదమై సుబోధకమగు భక్తిరసమునఁ గాఁపట్టుగ నుంటచేఁ జదువుటకుఁ జవులూరుచుండె ననుటకు సందియము లేదు.

హృదయమునను ఐహికములనుండియు విషయాదులనుండియు మఱలించి భగవచ్చింతనమునకుఁ బురికొల్పునట్టి యీశతకము ముముక్షువులకుఁ దోడ్పడఁ గలదు. కవిజీవితము మానసబోధశతకమునఁ దెలుపఁబడియున్నది.

నందిగామ.
1-1-25

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,
శేషాద్రి రమణకవులు.

శ్రీరస్తు.

తాడేపల్లి పానకాలరాయకృత

చిత్తబోధశతకము

ఉ. శ్రీరమణీయవైభవవిశేషములై సనకాదియోగి
హృద్వ్యాప్తతరమ్ములై గగనశైవలినీజననప్రవర్ధనా
గారములై జగత్త్రితయగణ్యములై బుధలోక
జీవనాధారములైన శ్రీహరిపదమ్ములు కోరిభజిం
పు చిత్తమా. 1

చ. హల కులిశాంకుశ ధ్వజ శరాసన తోరణ శం
ఖ చక్ర కోమలజలజాత మత్స్య యవ మంజుల
రేఖల సుందరమ్ములై, జలజభవాభవాద్యమర
సంఘము సంతతభక్తియుక్తినో, దలల ధరించు
శ్రీహరి... 2

ఉ. నందసునందసేవిత సనందనవందితసుందరాంగ
గోవింద ముకుంద భాస్వదరవిందదళాంబక కం
దవర్ణ, శ్రీమందిర విశ్వతుంద ధృతమందర వం
దనమయ్య వేదవిద్వందిత యంచు శ్రీహరి...3

ఉ. తమ్ములు దమ్ములంచు విదితమ్ముగ లాలనసేయు
చుం బ్రవా, ళమ్ములడాలు డీలుపడులక్షణకాం

క్షుంబించి పద్మరాగమ్ముల ప్రస్తరమ్ములన గ్రమ్మిన
విమ్ములనొంచి హాల్లకార్థమ్ముఁబోలు శ్రీహరి...

శా. యమున సుకాళియోరగవిశాలఫణాంతరసీమఁ
జేరి దిం, ధిమికిటదింధిమింధిమిత తైయ్యని తాండవ
కేళిసల్పు నీ, యమలినకోమలాంఘ్రియుగము
ల్లనఁ జూపఁగదయ్య మ్రొక్కెదన్, దయఁగొని
యుందు శ్రీహరి... 5

ఉ. దండము పాండుతుండరథ దండము పాండవరా
జ్యదాయకా, దండము చండికేశనుత దండము
కంజభవాండ నాయకా, దండ మఖండతత్త్వమ
యా దండము కుండలిరాజతల్పకా, దండ మటంచు
శ్రీహరి... 6

ఉ. దేవ మహానుభావ వసుదేవతనూభవ వాసుదేవ
రా, జీవభవాదిదేవగణసేవిత మాధవ సర్వలోక
సం, భావిత నీగుణత్రయము బ్రస్తుతిఁజేసెద
నంచు నాత్మబో, ధావళవృత్తి శ్రీహరి... 7

చ. ఉరమున లక్ష్మి నాభినళినోద్భవుఁ డంగములందు
దేవతల్, కరముల శంఖచక్రములు కంఠమున
న్మణిహారకాంతులున్, శిరమున రాజరత్నరుచి
చిత్రకిరీటము గల్గువేల్పు సా, దరమునఁ బ్రోచు
శ్రీహరి... 8

ఉ. నల్లనివాఁడు సుందరవదనమ్ములవాఁడు సమస్తలోక
ముల్, చల్లఁగనేలువాఁడు రిపుసంఘములన్ హతి
యించువాఁడు వ్రే,పల్లెప్రజాంగనాజనుల భాసక
కేళినిఁ దేల్చువాఁడు నీ, తల్లడమార్చు శ్రీహరి.

చ. సిరిఁజెలువొందు పెన్నురము, చిందము చందము
నొందుచింతము, స్ఫురదరవిందనేత్రములు సన్నుత
సింగిణిఁబోలు కన్బొమల్, సురుచిరకుంకుమంబ్రంప
ముల సొంపగుపల్లవగల్లుదైవ మూ,వరముసఁబ్రో
చు శ్రీహరి... 10

ఉ లోకపుఁ జింతచేయాలు పతిలౌల్యమునఁ గతిదూలు
నీకన్నా,లోకసేయమేలు ప్రపంచభూషమహాత్ములు
కాలుమోక్షముల్, నైకోపవీలు సక్షమైన
ఘనములన్ను రక్షింపఁజాలు మే, శాస్త్రకృతి నేలు
శ్రీహరి. 11

చ. క్రమమున సర్వలోకములఁ గల్పనఁజేసెడి బో
విధాతయై, సమత సర్వరక్షణము సల్పెడు
కాలమున నందు విష్ణుఁడై, యమరినప్పు త్రిసర్వవి
లయం బొనరించెడువేళ రుద్రుఁడై, రమఁజెలు
వొందు శ్రీహరి... 12

ఉ. సోహము నీవు భాగవత సూరులఁగూడుతదీయ
భక్తిదా, సోహమటంచు వేఁడు పరిశుద్ధిగ విష్ణు

నీఁ బాడుమింక సంశయము లేదు చూడు హరి
దీనులపాలిటివాఁడు సంతతో, ద్ధ్యానహాశ నేఁడు
శ్రీహరి... 13

చ. సిరులు చెలంగు లోనరిపుచేష్ట లణంగు మహో
గ్ర కాలకింకరభయము ల్దొలంగు సుకరమ్ముగ
సంసారలింపెసంగు దుస్తరభయము ల్దలంగువి
వరమ్ముగ ముక్తి గలుంగు కల్మషోత్కరములు
ద్రుంగు శ్రీహరి... 14

ఉ. పారెకుసారెకుజ్ఞ దనుజసంహరుదివ్యకథామృతం
బు వేసారక శ్రోలుచు స్వినుచు సంతత మ
చ్యుతదివ్యమంగళాకారము ధారణావశతఁ గ
ట్టిగనాత్మనుజేర్చి భక్తిబోధారతగల్గి శ్రీహరి...

చ. సిరుపము నిత్య నిర్విషయ నిర్గుణ నిష్కల నిర్వికల్ప
వి, ర్జర నిగమాంగ నిర్మమ నిరంజన నిశ్చల నిర్వి
కార నిస్పృహ నిరావలంబ నిరుపద్రవ నీసుగుణ
మ్ము లెంతు సత్వరముగ నంచు శ్రీహరి... 16

చ. బలి జన కాంబరీష ధ్రువ పార్థ విభీషణ భీష్మ
దాల్భ్య పిప్పల హనుమ త్పరాశర సుపర్ణగ
జేంద్ర వశిష్ఠ వత్సదేవల శుక నారదప్రముఖ
భాగవతోత్తములం దలంచినం దలఁగక మెచ్చు
శ్రీహరి... 17

చ. కరివరుదైన్యమున్ హారిణిగండము ద్రౌపది భంగ
ముత్తరో, దరశిశుబాధ కుబ్జమదితాపము విప్ర
సుపుత్త్రచింత భూ, భరము నృపాలకోటిచెఱ
బాపినదైవము నేఁడు నన్ను సత్వరముగఁ బ్రో
చు శ్రీహరి... 18

చ. కరివరునిన్ జలగ్రహము గట్టిగఁబట్టిన డస్సి వే
యిటు వత్సరములు కుయ్యిడంగ విని సర్వమయ
త్వము లేమి వేల్పుల్, వెఱఁగుపడంగ నచ్యుతుని
వేఁడిన నక్రము ద్రుంచి హస్తినా, వరమును బ్రో
చు శ్రీహరి... 19

చ. పలుబు నిషాదుఁడేసిన కఠినాస్త్రముఁ గృష్ణుఁ బ్ర
పాతివేదనన్, కళవళపాటుఁ జెందుచున్ హరిణకామిని
మోహవిమోహరమేశ్వరా, దయఁ బాపవే
యనుచు వేఁడ దయాళుకృష్ణమూర్తి నేఁ, బలుఁ
గఁ బ్రోచు శ్రీహరి... 20

చ. పసపడి కౌరవ్య సభకు బల్మిని ద్రౌపది నీడ్చి
తెచ్చి దు, ర్జనుఁడు వలువ లొల్వఁగ రమావర
నాదుకష్టముఁ బాపవే, యదునందనా వని యనంగ
నక్షయచేలము లిచ్చి ప్రోచు న, ద్భుతుఁడగు
నట్టి శ్రీహరి... 21

చ. తరలని ద్రౌణిబాణశిఖ దార్కొని యేఁచఁగఁదా

శబాలనో, మురహారకృష్ణ యోభువనమోహన
కావవె యంచు వేడ ను, త్తరజశరస్థబాలుని
ముదంబునఁ బ్రోచిన శౌరి నిన్ను న, త్వరముగ
నేలు శ్రీహరి.... 22

ఉ. కాముముఁ జెంది శూర్పణఖ కంసునిదాసిగఁ బుట్టి
కుబ్జయై, యామథురాపురిఁ మధుమర్దాంతకుఁ
బొంది హరించె నింక నీ, కేమిటి కీవిచార మేల రె
ట్టింపుగఁ గోరిన నట్లు ప్రోచు శ్రీ, ధాముఁడు గాన
శ్రీహరి... 23

చ. ధరణి కుశస్థలీపురనివాసుఁడు విప్రుఁడు పుత్త్రులీ
ల్గినఁ, నరుని ప్రతిజ్ఞ దూలెనని నందకుమారుని
వేడినంతనే, కరుణను ద త్తనూజశతకంబు సజీ
వముఁ జేసి తెచ్చి న, త్వరముగ నిచ్చె శ్రీహరి.

ఉ. ఆలముచందుఁ దోల్గి దెగటారిన దైత్యులు వ్వా
షసంబునం, దోలిఁ బ్రబంబ కంస నరకోరగ కారన
సాల్వ చేది భూ,పాలక దంతవక్త్రముర పౌండ్ర
కులఁ బడఁగూల్చెమాన్చె ను,త్తాలభరంబు శ్రీ.

చ. సురవరులం జయించి బలశోభితుఁడై నరకాసురుం
డు భూ, వరులను బట్టి యాఁకగొని వంచననే
యఁగ కావవె హరీ, శరణని వేడి వారి చెఱ

---

* లైనను ద్రుంచి.

శయ్యనఁ బాపిన దేవదేవుఁ డా, పరమునఁ బ్రోచు
శ్రీహరి... 26

చ. విను మొకపక్కి యుండు తనవీనులఁ గెన్నఁడు విష్ణు
నామముల్, వినఁబడకుండఁగాఁ జుచుమిక్కుటము
నెప్పుడు చెండుపినులక్, ఘనముగ జంటగంట
లాగిఁగట్టినవాని చెవిం పత్కృపం, దనియఁగ
బ్రోచు శ్రీహరి... 27

చ. తెలుకె మహాపరాధులయి తూలిగయ్యాఖ్యుఁడు
వాఁకదానవుం, డలన్మృగువుం బుఱందరుఁడు పా
కగర్భుఁడు దీనస్తుతిచే, వెలుపడి కావవేయను
చు వేఁడిరఁ నన్నతుమించిప్రోచెఁగొం, దాటఁగిఁ
గించి శ్రీహరి... 28

చ. చెలిమిని నీపాదపద్మల్ భయముచేతను గంసుఁడు
భక్తితో మునుల్, పఁపుర గోపకామినులు వై
రము మానక పెక్కుపక్కుసుల్, తలపడి శౌరి నిం
దగిరి ధన్యతఁ గాంచిరి గాదె నీవిదే, తలఁగని
ప్రేమ శ్రీహరి... 29

ఉ. తన్నినఁ బట్టికొట్టినను ద్రాటనుగట్టిన జాడ్యమిష్టి
నన్, మిన్నకదుండఁగీ డనిఁ మిండఁ డన న్మటు
మాయివన్న నం, పన్నులగా నొనర్చివఁజ్రాఘుఁ
డు వెన్నుఁడుగాన నన్యచిం, త న్నొగిలేవు
శ్రీహరి... 30

చ. తలఁప నహల్యఁ దార కురుదార దశాననదార
ద్రౌపదీ, లలనను నమ్మహాత్ముఁడు విలాసయశః
పరిపూతగాత్ర లై, వెలయఁగఁ జేసినాఁ డనుచు
వింటివి సంశయ మెందుకింక నం,తలఁ బడనేల
శ్రీహరి... 31

చ. అడవుల నొక్కలుబ్ధకుఁ డహర్నిశలం పతిక్రూర
కృత్యముల్, నడుపుచు రామరామయని నర్మిలిఁ
బల్కుటచేతఁ బూతుఁడై, వడి జడదారియై
కడకు వాసిక నెక్కుట వింటి వివరంబో, తడఁబడ
నేల శ్రీహరి... 32

ఉ. నింగికి నేగి దైత్యుల ననిం దెగటార్చ సురాళి మె
చ్చిఖ, ట్వాంగుఁడుఁ వేఁడినట్టుఁ నిజాయువుఁ
జెల్ప నతండు ధాత్రి దీ, ర్ఘం గమలాక్షుసంస్మ
రణస్పృముహూర్తములోఁ దరించెఁ దద్భంగిని
నీవు శ్రీహరి... 33

ఉ. భూసురదాసిగర్భమునఁ బుట్టి సదా హరిభక్తిఁ
గొలచె, భూసురసత్తి నారదుఁడు బాగుగ దేవ
ఋషిత్వ మొంది నే, వాసురమర్త్యలోకముల
నందఱికి న్గురుఁ డయ్యెఁ గాన నీ, వాసి నటించు
శ్రీహరి... 34

ఉ. హేయపుబానిసెం గలసి హీనుఁ డజామిళభూ

సురుండు లేం, బ్రాయమునందు సంతుగని ప్రాణ
ముఁ బాసెడివేళఁ బుత్త్రునా, రాయణ యంచుఁ
బాముడువ నచ్యుతలోకముగల్గెఁ దత్కథా, ధ్యా
యుని యాచు శ్రీహరి... 35

చ. పరువడికోసలాత్మజయుఁ బంక్తిరథుం డరయంగ
దేవకీ, వసుదేవులై పొడమి వారిజనేత్రుని
గాంచి పెంచి ర, చ్చరితము లెంచి ఘోరభవసం
ఘముల న్నిరసించి ముక్తి స, త్త్వరగతిఁ గాంచి
శ్రీహరి... 36

ఉ. పాండుగద్రోణుఁ డన్వయవిభుండును భార్యధరా
భిధానయుక్, నందయశోదలై పొడమి నందను
గాం గని పెంచి ముక్తులై, రందరుగారె భావ
మెట్లులైనను రక్షకుం డండు నమ్మి రే, తం
దర లేక శ్రీహరి... 37

చ. అలర సుమిత్రరోహిణిసమాఖ్య వహించి జనిం
చి కాంతచే, హలధరుఁగాంచికాంచెనఖిలామరు
లందఁగలేనిసౌఖ్యముక్, దలఁగక తచ్చరిత్రము
యథావిధిగా నుడువంగ నీకుఁ బక్షపాతము గలుం
గు శ్రీహరి... 38

చ. నయమును బాసి పూతనయు నందునిమందిరమం
దువెన్నునిన్, దయమున నొంపఁబట్టఁగను రాజ

నందత్కుచ దుగ్ధరక్తముల్, ప్రియమునఁ గ్రోలి
కూల్చి దయపెంపున నైక్య మొసంగె నేమివిం,
తయొ తలపోసి శ్రీహరి... 39

చ. మదమునఁ గాలనేమి హనుమంతునిచే హతుఁ
డౌచు ద్వేషిగాఁ, బదపడి కంసుఁడై పొసఁగ పంక
జనాభునిఁ జేరె మాయురే! యదనున భక్తినైనఁ
బగనైనను బన్నగతల్పుఁ గొల్వ భద్రదమగుఁ
గాన శ్రీహరి... 40

ఉ. *భ్రాతృశిరోవిఖండనకృతంబున ద్రౌపదిగా నొ
నర్చి యా, నాతికిఁ దుష్టిఁ జేయఁగ రణస్థలి కౌరవసే
ననిచ్చి బల్, జాతరఁ జేసి రుద్రగణజాడ్యముఁ బా
పితి వెన హేఁజగ, త్రాత యటంచు శ్రీహరి...

చ. చతురతఁ గాధినందనుని జన్నము గాచె నహల్య
శాపమా, తతమునఁ బాపె రాజకులతన్వికి మో
క్షమొసంగె నత్యసం, చితముగ సర్వలోకములఁ
జేకొని యేలిన దేవదేవుఁ డు, ద్ధతినినుఁ బ్రోచు
శ్రీహరి... 42

ఉ. కోరిక దీఱ నొక్కపరి కోమలసౌరభపుష్పదామ
ముల్, గూరుప మాలికున్ననిచెఁ గొంగుపసిం

* ఈకథ పురాణాంతరములవలన దెలిసికొనవలయును.
శాంతాదులలో మృగ్యము.

దిగమోతుపుచ్చి య, య్యారె! నిరంతరార్చకు
లు నైనమహాత్ములకేమిలోపమా, తారుణి నందు
శ్రీహరి... 43

చ. కలిమి కుచేలుఁ జేర్చె వ్రజకాంతలకిచ్చెను భో
గభాగ్యముల్, వలువ లొసంగె ద్రౌపదికి వైభ
వమూహరవిశ్మికిచ్చె దో, స్కలమలపాండవేయు
లకు నొ జ్యమొసంగిన శౌరిదికకేఁ, దలఁగక ప్రో
చు శ్రీహరి... 44

ఉ. శ్రీస్త్రీబాలల స్నుషహను గీష్పతిదాఁచ గణించి
ప్రోచెఁడే, బాఁకనిబాణపహ్ని కశిబాలుఁ నేఁచఁ
గ నాఁడికాచఁడే, పాపగతి స్థలాసులకు బ్రొష్టా
పుత్త్రుఁ నుద్ధరించఁడే, వాఁపుర మేల? శ్రీహరి...

ఉ. వ్రత మొనరించి పాత్రజతి వాసిగనిచ్చినభర్తృ
దానము, స్థితిసురపదాని యమ్ముతరి తత్పతితుల్య
పద్మము లేనిచో, వెతఁబడి సత్య రుక్మిణిని వేఁడఁ
గ. భక్తులలోన భీష్మక, క్షితిపతిపుత్త్రి యొక్క
తులసీదళ ముంచిన తుల్యుఁడౌ జగ, త్పతి నిను
బ్రోచు శ్రీహరి... 46

చ. పరువిగ రంగమందిరము వేంకటశైలము తోత
శైల వృషాద్రికబదరి వనమ్ములను గండకి నైమిశ
నీలశైలముల్, హరినిజమూర్తులౌ నెనిమి దార

య నేఁగఁగ లేవ్ర ముందునా, పరియెటు లంచు
శ్రీహరి... 47

చ. పారిపారి పైఁబడి పుష్పములను పూజలు చేసిన భూమి
పాలునిన్, విరివిగ మంటి పువ్వులను వేడ్కనో
సర్పశకుంభకారునిన్, సరసతమల్లెపూవుల నోసం
గిన భూసురవర్యునిన్ సుహా, సరమునఁ బ్రోచు
శ్రీహరి... 48

ఉ. పొందున మేనమామ తనపుత్త్రికనిచ్చె నటంచు
మాని గో, వింధునకీయకున్న వెనువెంటనె హా
టకగఁ గారినుండి వే, రోంపగ వచ్చి పెండ్లి నిగ
మోక్తుని పొన్నుఁరిలో నొనర్చి త, ద్వ్రందితుఁడైన
శ్రీహరి... 49

చ. విరిసరు లీయఁగైకొనుచు వింత నెఱుల్ పరుఁబం
దుఁగాంచి భూ,వరుఁ డలుగన్ దదర్చకుని వాక్య
ము నిక్కముగా శిరోజముల్, విరివిగఁ జూపి
యా చెడఁద వీడఁగఁ జేసెను మున్ను కాకుళాం
తరమున నట్టి శ్రీహరి... 50

ఉ. తేనె ఘృతంబు పాలు గడుతీర్థము నాల్గుయుగ
క్రమంబులం, దానును శంఖచక్రముఖ రాయుధ
ముల్ స్వకరాంబుజంబుల, న్బూనుచు సాధుసం

గములఁ బ్రోదిగ సాఁకుచు మంగళాచలాస్థాప
కుఁడైన శ్రీహరి... 51

ఉ. పొంగుచు వొక్కవిప్రకులపుంగవుఁ డంగజకేళి
వేల్పువా, రాంగన వీడిన వ్యగచుచంతటికి [illegible]
[illegible]నవేషధారివై, బంగరుగిన్నెఁ దా నొసఁగి
బాగుగఁ బ్రోచి [illegible]డాక్యవహ్ని, స్సంగతుఁ డౌ
చు శ్రీహరి... 52

ఉ. పాతకురాల నోపతితపావన నీమహనీయరూప
ముల్, ప్రీతిగఁ జూపుమంచు మొఱఁబెట్టఁగ నీల
ధరాధరంబునన్, ఖ్యాతిగఁ జేర్చి దాని గరికల్మ
షరాలిని జేసితౌ జగత్త్రాతవటంచు శ్రీహరి...

ఉ. కోరితి నీపదాబ్జము లకుంఠితభక్తిని బూజసే
యఁగాఁ, జేరితి నీమహోన్నతవిచిత్రచరిత్రము
లాలకింపఁగా, దూరతిఁ గావలెన్ దురితదూర
దయామృతదృష్టిఁ జూడు నా, జారితినంచు శ్రీ
హరి... 54

ఉ. నీగుణముల్ నుతింపఁగ ఫణీంద్రుఁడు చాలఁడు
నీచరిత్రము, ల్బాగుగఁ గాత్రపీఠ్యుఁ డొగివ్రా
యఁగనేరఁడు నీదుసాయగం, బాగిరిభేది నిక్క
ముగ నారయనోపఁ డజాండపాలనో, ద్భాగుడ
వంచు శ్రీహరి... 55

ఉ. నీకు నమస్కరించెదను నిర్మలభక్తిని నిన్నుఁ గొ
ల్చెదన్, నీకథ లాలకించెదను నీపదభక్తుల సేవఁ
జేసెదన్, నా కిలువేల్పునీవ నిను నమ్మితి నన్నుఁ
గృతార్థుఁ జేయఁగా, బాళిగొనుమంచు శ్రీహరి

ఉ. నీవు సమస్తలోకములు నెమ్మి సృజించితి వందు
లోన నన్నే వసుధ న్మనుష్యునిగ నేఁటికిఁ బంపితి
వట్లుగాక నానావిధదుష్కృతమ్ములఁ బెనంగొ
నఁ జేసితి వేమి సేతు నీ భావన కందఁ శ్రీహరి...

ఉ. నిక్కము దాతపేర్మి కనిపింపఁగఁ బాత్రము లేన
సుమ్ము నే,జ్యోక్కటి వేఁడ నీదుపదయుగ్మము
నిమ్ముదలంచి భక్తియే, తక్కఁగఁ గొంకఁగోరితి కృత
జ్ఞుఁడవై దయసేయఁ గూడదే, తక్కువ యందు
శ్రీహరి... 58

ఉ అక్కట జన్మ వేసరె నా ఇడుముఁ బొందితినయ్య నీకు
నే, మ్రొక్కెదనయ్య నేనిటుల మోసముఁ బుచ్చు
కుఁ బడుంగనయ్య నా, దిక్కటుచూడుమయ్య పడి
దీనతఁ బాపఁగదయ్య నీకు నే, మ్రొక్కెదనయ్య
శ్రీహరి... 59

ఉ. మన్ననఁ గుంభకారకుఁడు మంచిఘటమ్ము లొన
ర్చినట్లు ఘాతస్వన్నిగ మోక్తి లోకమునసంఖ్యముఁ
గల్పనఁ జేసి ప్రోచు సంపన్నుఁడవీవు నన్నొకవిధ

న్నని మన్ననసేయరాదె విద్వన్నుతయంచు
శ్రీహరి... 60

ఉ. మానసమా! వృథావిషయమగ్నత నంటఁగనేల
ప్రాకృతైక, కానక మేఁక మాత్రఁ బడుకై పడిఁ గన్న
దె నీ ప్రచారముల్, మానుము మాధవు
న్గొలుచు మంచిసుఖంబు ఘటిల్లుఁ గాన విద్యా
నయవృత్తి శ్రీహరి... 61

ఉ. ఉత్తమధర్మముల్ నడుపనోప వనుత్తమధర్మ
కర్మముల్, మొత్తముగానొనర్చెదవు మోసము
వచ్చు టెఱుంగవైతివే, యెత్తునమోక్షమందె
దవా! యెందుకు జాగిఁక నీదువృత్తితద్ధ్వత్తము
చేసి శ్రీహరి... 62

ఉ. ఎత్తఁగరానిజన్మముల నెన్నిటఁద్రోచితి వన్ని
యెత్తినేఁ, డుత్తలమంది కుంది యిపు డోరువఁ
జాలక నిన్నువేఁడ నన్నిత్తఱి నిర్నిమిత్తముగ
నేఁటికి యేఁచెదవయ్య మాన్పు నాత్తతలమంచు
శ్రీహరి... 63

ఉ. దాకొనుపుణ్యపాపములఁ దప్పక మానవలోక
మందు దుర్వ్యాకులవృత్తిఁ బుట్టి యపవర్గముఁ
గానక గోరుచుట్టుపై, రోఁకలిపట్టరీతి నెదరో
యక సంసృతిఁ జిక్కి యింక నెందాఁకఁ జరింతు
శ్రీహరి... 64

ఉ. ప్రాయము కాయముం సతమె భక్తిఁ బఠించిన
వారిఁ బ్రోవ నా, రాయణుఁడుం గదీయ మగు
రాజ్యము లుండఁగ ఘోరదుర్గతి, న్బాయక గూ
లు మానవుల బాధలు చూడ సహా విచిత్ర
మూ, దాయము లేదు శ్రీహరి... 65

ఉ. సర్వచక్రవర్తులు పసార్వరాజులు రాజ్య
మేలిరి, యుర్విగలంత కాల మిటులుండిరె నీబ్రతు
కెంతలోని దీపర్వ్యాలు పర్వనేల ముకభంజను
సేవయె ముక్తికర్యాకా, సర్వగ నెంచి శ్రీహరి.

ఉ. వేమరు మాధవున్దలఁపవే యని సఁచెవిఁజాటి
చెప్పఁగా, నేమలుపాటుఁజెంది వినవేమిపురా
కృతకర్మ మయ్యయో!, పామరవృత్తి మైమఱచి
బాముల కేయొడిగట్టుకొంటి వీ, తామసమేల
శ్రీహరి... 67

చ. ప్రకటితవేదశాస్త్రముల భాసిలుతత్త్వ మెఱుంగ
లేక యీ, వికటతమంబులం దగిలి వెక్కిరిచేష్టల
పిల్లిపిగుచుం, సకలము నాదె నే ననుచు సంసృ
తిఁ జిక్కి చరించువారితోఁ, బకబిక లేక శ్రీహరి.

ఉ. ఆతతముక్తిమార్గము నయం బుపదేశముఁ జేసిఁ
చూడఁగాఁ, గోఁతికి రత్నహారములు గొంకక
వేసినమాడ్కిఁ దోఁచె నీ, నీతికి నేమనందు

నీఁక నేర్పరివై భయభక్తితో మునివి, ధ్యాతము
లైన శ్రీహరి... 69

ఉ. నీరము వృక్షమూలమున నించినఁ జల్లఁదనంబు
కొమ్మలం, జేరినమాడ్కి విష్ణునకుఁ జేయుపచర్యల
సర్వదేవతల్, భూరితరేష్టభోగపరిపూర్ణతఁ గాం
తురు నీకుఁగల్గు వి,స్తారసుఖమ్ము శ్రీహరి... 70

చ. ఉరమునఁగల్గు రత్నరుచిరోజ్జ్వలహారము వెల్గె
వాఁడు దా, నరయఁగ లేనిమాడ్కి భవసంతమ
త్మనుగానవైతి వ,స్థిరముసుమీ యొకల్ తెలిపి
దెచ్చుక యింతటనైన భక్తిత,త్పరతఘటిల్లు శ్రీ
హరి.... 71

చ. పనుపడ లౌకికక్రియలు పాయక పల్కఁగవచ్చు
నంటివా, విను మొకనీతిదెల్పెదను విప్రగవా
మరభూతకోటికిన్, గానకాని మెగ్గునేయఁ యు
కుంఠితవృత్తిని జిడ్డు నాలుక,న్దనరనినీతి శ్రీహరి.

చ. కలఁగనిలేచి తద్విధము గానని కైవడి దైవ
మాయచేఁ,గలపడిదేహధారులయి తప్పదు మో
హముఁజెంది తత్త్వము,ల్దెలియక మోహపాశమై
గతిం జరియింపక మోక్షకాంక్షచేఁ, దలఁపు
వహించి శ్రీహరి... 73

చ. ఎన్నికఁజేసినన్నిటుల నెన్నివిధంబుల బోధఁజేసి

నన్, జన్మలరంగ హీనునకుఁ జేసినమేల్ చెడు
నట్లు గన్పడెన్, గన్నడఁబుద్ధిలోఁ గలపె కాలముఁ
దప్పక నింకనైన వి,ద్వన్నుతుఁ డైన శ్రీహరి.

ఉ. అంధతమంబులోపలఁ బదార్థగవేషణమెల్ల నైం
ధవ, గ్రంథి జలంబులో విడుటగావున నాత్మజ
నావనైకహృ,న్మంథుఁడుసంహృతోగ్రభవబంధుఁ
డు లౌకికగాథమానుమీ,దంధనలేల శ్రీహరి.

ఉ. జ్ఞానము మేళవించి మరుగాళ్లనటించు మనుష్యుఁ
డౌదల,న్బానినదొంతులన్ మఱవుఁ బొందనిడెం
దముభంగి సంసృతి, న్మానక సర్వకర్మము లమంద
ముగా నొనరించుచో సదా, ధ్యానముగల్గి శ్రీ
హరి... 76

ఉ. తరణినమస్కృతుల్ సలుపు ధన్యులఁగన్గొనివాన
రంబు ద,త్సరణినొనర్చుచందమున సాధుల సే
వనఁజేయుకొంతయున్, పరమపదాధినాథు పద
భక్తులఁగూడి విశిష్టవర్తివై, తరలనిభక్తి శ్రీహరి.

ఉ. బట్టలఁగొట్టిచిట్టెలుక పట్టెఁడుపొట్టకుఁ గాంచ
నట్టులి,ట్టట్టుమెలంగి మోక్షగతులారయనేరని
చెట్టనైతి నీ,వెట్టులగట్టుబట్టెదవొ ? వఁటికిబు
ట్టఁగ గిట్టఁగా నయో, దట్టపుభక్తి శ్రీహరి...

ఉ. తంతువునన్ గృహంబు బలితమ్ముగఁజేయుడు సం

దుఃజిక్కి తా, రెంతయు లేకబున్నివురు వేర్పడ
వంతమునొందినట్లు వి,భ్రాంతివహించి సంసృతివి
బాల్పడి గోల్పడ నేలకల్లయా, ధ్వాంతమణం
చు శ్రీహరి... 79

చ. చిరిగినచీరమాని మఱుచీరధరించినమాడ్కి మా
టికిఁ, బరివిగదేహమున్విడచి వేఱొకదేహము
లోనఁ జొచ్చు తాఁ, బరఁగనిమాయలోనఁబడి త
ల్లఁడపాటునఁ దన్నుఁ గానఁడుచుఁ, దరిఁగన వే
ల శ్రీహరి... 80

ఉ. కూపముగప్ప నేర్పునను గొబ్బునమాన్పడి చి
ల్వపోలికఁ, వేసటసేయు జన్మపరివేదన వీడు
నుపాయమార్గము, ల్గాపనమున స్థనుంగొనికలక్షు
ణపంతులఁ గూడి నిర్మలో, జ్ఞానుప్రవృత్తి
శ్రీహరి... 81

ఉ. అన్నము ధాత్రి యందమృతమాప్రలమందలయం
దుపావకం, బెన్నసమిత్తులందునరులేర్పడఁగాంచి
నభంగిబుద్ధిచేఁ, గ్రన్నన మోక్షము స్వాదయుఁగా
నగుఁగావున భక్తి చేత వి, ద్వన్నుతుఁడైన
శ్రీహరి... 82

చ. నిరతము నీరుపక్కియలు నీరములందుమునింగి
యీఁదు నే, గుఱుతుగ మేడిపండ్లఁ గ్రిమికోటు

లు పుట్టుచుండులోనఁజిక్కి నే, విరివిగ సంస్కృతిఁ బో
రలి వెల్వడుమార్గమెఱుంగవన్న నీ, తరమె
తరింప శ్రీహరి... 83

ఉ. మాయురె! కొందమా హరికి మార్పడియన్యుల
గొల్చుటందమా, పాయకగంగచేరువను బావి
యొనర్పఁగబూనుటందమా, కాయము నమ్మి కా
లగతి కానని చందమదేల ముక్తిసం, ధాయకుఁ
డైన శ్రీహరి... 84

ఉ. మిథ్య సుమీ జరామరణమేదురమైన యొడల్
దురంతశా, స్త్రార్థ్యయనమ్ములెల్లను మహాఫలద
మ్ములు కావుసుమ్మి యీ, మధ్యమలోక మింతటిది
మర్త్యకుమస్తదుదీరిత మ్మిదే, తథ్యము వేగ శ్రీ
హరి.... 85

ఉ జారుని దుష్టవర్తనుని సజ్జనదూరు నసత్యవాది
నిఁ, జోరుని లుబ్ధు నిర్దయుని జూదరి బ్రాహ్మణ
వృత్తిఘాతుకుఁ, క్రూరుని ధర్మదూషకుని గూ
డక నిత్యము సర్వకల్మషో, త్తారములైన శ్రీహరి.

ఉ. భూసురవృత్తిపోషకుల భూతదయాళుల పుణ్య
వర్తనా, భ్యాసుల మాతృభక్తిపరిపాలననిష్ఠుల
నాత్మతత్త్వవి, న్యాసుల సత్యభాషుల ననంతుని

దాసులఁ గూడి నిర్మలో, ద్భాసురలీల శ్రీహరిప
దమ్ములుకోరి భజించుచిత్తమా. 87

దశావతారవర్ణనము.

ఉ. అండజ కూర్మ సూకరమృగాధిపకుబ్జకుఠారి ధారి
మా, ఖాండకులాచ్యుతాగ్రజపురాసురభేదక
తాదిచర్యలక్, తాండవచండిమక్ దితిజదర్ప
ము లార్పఁగ నేర్చువంట నీ, దండఁగలందు శ్రీ
హరి... 88

ఉ. నీరజసంభవుండలిసి నిద్దురఁబోయినరాత్రి చోరుఁ
డై, యారసి వేదముల్గొనుచు నంబుధిఁజొచ్చిన
సోమకాసురు, న్వారకత్రుంచి వేదములు నల్వకొ
సంగినమత్స్యమూర్తి మ, ద్భారముఁ బూను
శ్రీహరి... 89

చ. కడువడి మందరా చలము కవ్వముగా ఫణిరాజు
త్రాడుగా, జలధిమథింప నంబుధిని శైలముగ్రుంగఁ
గ దేవదానవుల్, తడఁబడివేఁడ గూర్మమయి త
ద్గిరిఁదాల్చినశౌరి నిన్నుహో, తడయక ప్రోచు
శ్రీహరి... 90

ఉ. ఈతిబిఁ జుట్టిపట్టుకొని హేమపురసాతలచారి
యైన హేమనేత్రుని బట్టికొట్టి సకలామరులెన్నఁ
గ భూమినిఁ కోఱపై, దక్షతఁదాల్చినట్టి క్రతువర్ష్మి

దయామతి నిన్నుఁ బ్రోచునే,తక్షణమందు శ్రీహరీ.

చ. హరిగిరినిందుఁజూపుమన హాంకృతి స్తంభముఁజక్క
నందుభీ, కరనరసింహుఁడై వెడలి గ్రక్కున రక్క
సు డొక్కఁజించిని, ర్భరముగఁ దత్సుతున్నె నరు
బాయకప్రోచుమహానుభావుఁడి, త్తటినిను బ్రో
చు శ్రీహరి... 92

చ. సురలను బాఱదోలి బలిసుస్థిరతన్ భువనంబులేల
సుం, దరవటువేషియై ధర పదత్రయదానము
వేఁడి తద్బలిం, గరుణగలంచి వజ్రికి జగత్రయ
మిచ్చినశౌరి నిన్ను నా, దరమునఁబోషిచు శ్రీ
హరి... 93

ఉ. కంటకులైనరాజులను గట్టిగనాలములందు గం
డ్రగొ, డ్డంటను జక్కడంచి ప్రకటంబుగఁ ద
ద్రుధిరప్రవంతులై, దింటను బైతృకంబు లొగిఁ
దీటిచి భార్గవరాముఁడైన బ, ల్దంటనెటింగి శ్రీ
హరి... 94

చ. తరణికులంబున న్బొదమి తాపసి జన్నముగాచి
తాటక న్బొరిగొని శంభువి ల్లునిమి భూమిసుత
న్వరియించికానల, న్దిరిగి పడంతికై యని నెదిర్చి
న రావణకుంభకర్ణుల, న్దఱిగినజోదు శ్రీహరి...

చ. హలధరమూర్తియై హరికినగ్రజుఁడై జనియించి

ముష్టికా, దులవధియించి రేవతిని ద్రొయ్యలికా
వరియించి ధాత్రికా, నలజడిమాన్పి లోకము
నన్నిటిఁ గాచినసీరి నీదుకొం, దలము నణంచ
శ్రీహరి...

చ. నలువవరమ్మునన్ జలమునం ద్రిపురాసురు లె
లోకముల్, గలఁచిన బౌద్ధశాస్త్రములు కల్ప
జేసి తవంగనామనగ్నస్థలనమొనర్చివారి నడఁచ
ద్రిపురారికి సాయకాకృతిన్, నలఁకొనున
శ్రీహరి...

చ. గుఱ్ఱమునెక్కి క్రూరులగు ఘూర్జరబర్బరపా
పీకులన్, గొత్తెలకై వడిన్నతికి ఘోరతరప్ర
ప్రతాపియై, మొఱ్ఱలడంచి దేవతల మ్రొక
లు గైకొను సామిగల్గనీ, తత్తెలపేడి శ్రీహరి.

చ. అరయఁగ బిందుమాధవుప్రయాగరమాధవు
తుమాధవున్, వరదునివద్మనాభుని జనార్ద
రంగని . వేంకటాధిపున్, బరమపదార్థసిద్ధిక
ప్రార్థనఁజేసి తదీయభక్తిత, త్వరతను జెంది
హరి...

చ. పాలుననెయ్యి కాష్టములఁ బావకుఁడశ్మమునఁ
లోహమున్, బూలను వి త్తనం బలరుపా
విష్ణునియందు నిజగ, జ్జాలమునుందు విష్ణు

త్రిశక్తియుతుండఁగాఁగానఁ దత్త్వబో, ధాలసి
తోక్తి శ్రీహరి... 100

చ. పన్నగవైరివాహనము పన్నగరాజఫణాతపత్త్రి
వై, పన్నగభూషణాద్యమరపాలురుగొల్వఁగ
సుప్రసన్నుఁడై, కన్నులఁగానుపించె నదె కాంక్ష
యుఁగాంచి ప్రసన్నవృత్తినే, తన్నిగమోక్తి
శ్రీహరి... 101

ఉ. ధాతలిఖించు ఫాలలిపి తాపసులెన్నినవేదశా
స్త్రవి, ఖ్యాతము మత్పురాకృతశుభాధికపుణ్య
ము లొక్కటౌటని, స్నితఱిగొల్వఁగల్గె ఫలి
యించెను నాతపమంచు నుద్భవో, త్సాతమడం
చు శ్రీహరి... 102

ఉ. అంగములో వెలుంగు విమలాంగుఁడటం చెటుఁ
గంగఁజాలకి, బ్భంగిమెలంగి లొంగి పటుభంగుల
బాముల బ్రుంగనేల శ్రీ,రంగని యంతరంగబహి
రంగముల న్గనకున్న నెట్లు త, త్సంగతిగల్గు
శ్రీహరి... 103

చ. సురుచిరగోపవేష మధుసూదన మాధవ రాధి
కామనో, హర సురభూరుహాపహా మహాసురనీ
క మదాపహార సుం, దరతర హేమచేల శుక
నారదవంద్య జగన్నివాస మం, దరధరయంచు
శ్రీహరి... 104

చ. మనుకొనినీయనుగ్రహముపొందునన_ర్తకుఫాంగి
హంగుగా, నెనుబదినాల్గులక్ష లిల నేర్పడువేష
ము లేనుదాల్చితిఁగా, గనుఁగొనిమెచ్చితేని మది
కాంక్షలొసంగుము మెచ్చకున్న, వద్దనుమనియం
చు శ్రీహరి... 105

చ. పుడమిని తాడెపల్లికులముఖ్యుఁడ విప్రుఁడపాన
కాలురాయఁడ భవదంకితమ్ముగశతోత్పలచంపక
వృత్తములీముదం, బడర రచించినాఁడను దయా
మతిఁ గైకొని ధన్యుఁ జేయవే తడయక యంచు
శ్రీహరి... 106

చ. సకలపురాణసారరససంగ్రహ మీశతకంబుగాపు
నన్, బ్రకటముగావినన్ జదువ వ్రాయఁగవా
రలు తత్త్వవేత్తలై, ప్రకృతినిదాఁటిబ్రహ్మమయ
జ్ఞానముగాంచుట కేమివింత సా, ధకమిదెయం
చు శ్రీహరి... 107

చ. మంగళ మద్రిజాభినుత మంగళ మంబుదనీలవి
గ్రహా, మంగళ మంబుజాక్ష హరి మంగళ మా
శ్రితకల్పభూరుహా, మంగళమచ్యుతా యని ర
మారమణీశుని కానతిచ్చినం, తంగరుణించు శ్రీ
హరిపదమ్ములు కోరిభజించు చిత్తమా. 108

చిత్తబోధశతకము సమాప్తము.

పీ ఠి క.

ఆంధ్రనాయకశతకమును కాసుల పురుషోత్తమ కవి రచించెను. ఇతఁడు బందరు సమీపమునందున్న శ్రీకాకుళమునందలి ఆంధ్రవిష్ణునిగూర్చి యీశతకమును రచించెను పురుషోత్తమకవి భట్టురాజు కులమువాఁడనుటకు శతకములోని "రట్టు సేయుదుఁ గనుము నాబట్టుతనము" అనుపద్యభాగము సహాయము చేయుచున్నది. ఈకవినివాసము శ్రీకాకుళముచెంతఁ గల పెదప్రోలు. ఇతఁడు కాశ్యపగోత్రుఁడు. అప్పలరాజు రమణాంబల కుమారుఁడు. అద్దంకి తిరుమలాచార్యులశిష్యుఁడు. ఈయంశమీకవిరచించిన హంసలదీవి గోపాలశతకములోని యీక్రిందిపద్యమువలనఁ దెలియును.

సీ. కాశ్యపగోత్రుఁడఁ గాసులవంశచం
    ద్రముఁడ నప్పలరాజు రమణమాంబ
కార్తితనూజుండ గురువులౌనద్దంకి
    తిరుమలాచార్య శ్రీచరణపద్మ
భక్త్యతీర్థమరందపానద్విరేఫాయ
    మానమానసుఁడను మాన్యహితుఁడ
పురుషోత్తమాఖ్యుఁడ భూదండవలె నీకు
    శతకంబుఁ గూర్చితి శాశ్వతముగ

తే. చిత్తగింపుము మీపాదసేవకుఁడను
భావజవిలాస హంసలదీవివాస
లలితకృష్ణాబ్ధిసంగమస్థలవిహార
పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవ.

దేవరకోట సంస్థానములో సుప్రసిద్ధమైయున్న ఆంధ్రనాయకాలయము పూజాపురస్కారశూన్యమై హీనదశయందున్నపుడు పురుషోత్తమకవి మిగులఁ బరితపించి సుప్రసిద్ధుఁడు ప్రత్యక్షరూపుఁడగు దేవున కిట్టి విపరీతస్థితి చేకూరుటకుఁ గినిసి నిత్యోత్సవములు చేయించికొనక చేతఁగానివానివలె నూరకుంటఁ బ్రతిష్ఠగాదనియుఁ బూర్వకీర్తి నిలుపుకొమ్మనియు నిందాస్తుతులతో నీశతకమును ఆంధ్రనాయకుని కర్పించి రచించెను. ఇతఁడు మానసబోధశతకము. హంసలదీవి గోపాలశతకము భక్తకల్పద్రుమశతకము ప్రకృతాంధ్రనాయకశతకము వ్రాసినాఁడు. "మనసా హరిపాదములాశ్రయింపవే"యని యీకవి మానసబోధశతకము రచించితినని చెప్పుకొనుచున్నాఁడు. ప్రకృతము మానసబోధశతకమొకటి తాడేపల్లి పానకాలరాయకవికృతము కనఁబడుచున్నది. పానకాలరాయకవి చిత్తబోధశతకము వ్రాసెనుగదా! ఇఁక మానసబోధశతకమేల వ్రాయవలసివచ్చెను? పురుషోత్తమకృతికే యెవరేని కర్తృత్వము మార్చి

రా యని మేమూహించుచున్నారము. లేక పురుషో త్తముని మానసబోధశతక మంతరించినదేమో! నిశ్చయ మెఱుంగరాదు.

కాసుల పురుషోత్తమకవి దేవరకోట (చల్లపల్లి) సంస్థానమునకు క్రీ. శ 1791-లోఁ బట్టాభిషిక్తులైన శ్రీమంతు రాజా అంకినీడు బహద్దరువారి యాస్థాన కవి. కవిముని మనుమ లిపుడున్నారు గావున నీకవినూటపాతికసంవత్సరములక్రిందట జీవించియుండును.

పురుషోత్తమకవికవిత మృదుమధురముగా శ్రావ్యముగా సాధ్యమగునంతవఱకు నిర్దుష్టముగా నుండును. ప్రవాహపాతమున నాలయము చెడి పూజా పురస్కారము లంతరింప నాంధ్రవిష్ణుని గూర్చి యీ కవి శతకము వ్రాసి ప్రభువగు అంకినీడుగారికి భక్త్యుత్సాహములుగల్గించి యాలయ పునర్నిర్మాణమునకుఁ బ్రేరేచెను. కవులకవితాసహాయమునఁ జేయరాని పనులుండవనుట కిది యొక నిదర్శనము.

నందిగామ.	ఇట్లు, భాషాసేవకులు,
1-1-25	శేషాద్రి రమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

కాసుల పురుషోత్తమకవి విరచిత

ఆంధ్ర నాయకశతకము.

సీ. శ్రీమదనంతలక్ష్మీయుతోరస్స్థల!
  చతురాననాండపూరితపిచండ!
దరచక్రఖడ్గగదాశరాసనహస్త!
  నిఖిలవేదాంతవర్ణితచరిత్ర!
సకలపావనసరిజ్జనకపాదాంభోజ!
  రమణీయఖగకులోత్తమతురంగ!
మణిసౌధసత్ఫణామండలోరగతల్ప!
  వరకల్పకోద్యానవనవిహార!
గీ. భానుసితభానునేత్ర! సౌభాగ్యగాత్ర!
యోగిహృద్గేయ! భువనైకభాగధేయ!
చిత్రచిత్రప్రభావ! దాక్షిణ్యభావ!
హతవిమతజీవ! శ్రీకాకుళాంధ్రదేవ!. 1

సీ. వైజయంతీదామ! వర్ణితసుత్రామ!
  శోభననామ! లోకాభిరామ!
కువలయశ్యామ! వికుంఠపట్టణధామ!
  శ్రుతిహితనామ! దైవతలలామ!

కృతదైత్యసంగ్రామ! గీతార్థపరిణామ!
యదుకులాంబుధిసోమ! యఘువిరామ!
సంగరజితభీమ! రంగద్గుణస్తోమ!
త్రిభువనక్షేమ వర్ధిష్ణుకామ!
గీ. దాసులము గామ నీపేరుఁ దలఁచుకోమ?
కొసరితిమి ప్రేమ కోరినకోర్కు లీవు. చిత్ర.

సీ. మానుషవార్యక్ష! మార్తాండసోమాక్ష!
త్రిభువనాధ్యక్ష! కౌంతేయపక్ష!
మదనకోటివిలాస, మంజులదరహాస!
శ్రీహృన్నివాస! కౌశేయవాస!
శార్ఙ్గకోదండ! పిచండభృతాజాండ!
వినుతవేదండ! రవిప్రచండ!
దీనశరణ్య! విద్వేష్ఛేదనైపుణ్య!
భక్తానుగణ్య! దిక్పతిభువరేణ్య!
గీ. సిద్ధసంకల్ప! యవికల్ప! శేషతల్ప!
నిష్కళంక! నిరాతంక! నిరుపమాంక!. చిత్ర.

సీ. గోవింద! ముచికుంద సేవితపాదార
వింద! నిత్యానంద! విశ్వతుంద!
శ్రీమంత! విజయలక్ష్మీకాంత! నిర్మల
స్వాంత! భక్తోద్యానవనవసంత!

యఘనాశ! కోటిసూర్యప్రకాశ! పరేశ!
విజితాశ! పన్నగాంబుజనివేశ!
సద్గుణగేహ! వాసవనీలసమదేహ!
బంధురోత్సాహ! సుపర్ణవాహ!
గీ. పండితస్తోత్రచారిత్ర! పద్మనేత్ర!
మధురమంజులభాష! సమస్తపోష! చిత్ర.
సీ. శ్రీకాకుళము భక్తలోకచింతామణి
శ్రీకాకుళము సుకృతాకరంబు
శ్రీకాకుళము మహాలోక వైకుంఠంబు
శ్రీకాకుళము సత్క్రియాసేవితంబు
శ్రీకాకుళము వేదసిద్ధాంతమహితంబు
శ్రీకాకుళము హతవ్యాకులంబు
శ్రీకాకుళము మహాక్షేత్రసత్తమంబు
శ్రీకాకుళము సర్వసిద్ధికరము
గీ. తెలియ శ్రీకాకుళంబు నీదివ్యదేశ
మాంధ్రనాయక! నీవె శ్రీ హరివి నిజము. చిత్ర.
సీ. ఇంద్రనీలచ్ఛాయ లీనునెమ్మేనిపైఁ
గనకాంబరప్రభ గ్రందుకొనఁగఁ
బక్షసుధాంశుశోభాసముజ్జ్వలవక్త్ర
మున నూర్ధ్వపుండ్రము ముద్దుగుల్కఁ
నెగుభుజంబుల నగద్ధగితాంగదద్యుతుల్
మూర్ధరత్నకిరీటమునఁ జెలంగ

వర్ణితోరస్థలిపై జయంతిక కౌస్తు
భాంతరశ్రీదేవియంద మమర
గీ. రమ్ము దర్శన మిమ్ము ఘోరములఁ జిమ్ము
మభయ మిమ్ము భవత్త్వ మానతిమ్ము. చిత్ర.

సీ. కలిగినప్పుడె కన్నతలిదండ్రు లెన్న నే
నిసువు మాటాడంగ నేర్చె జగతి
బయలిజగంబు లంబకు నిజోదరమునం
దేబిడ్డ చూపించె నిద్ధరిత్రిఁ
దొడలపై ముద్దుగా నిడుకొన్న జనని కే
పసిపిల్ల కొండంతబరువు దోఁచెఁ
దల్లిచెంగటనుండి యిల్లిల్లుఁ జొచ్చి యే
కుఱ్ఱఁ డింతుల బల్మిఁ గూడ నేర్చె
గీ. నాబుడుత వీవెరా యబ్బ! యబ్బురంపు
కతలమారివి నీ వెఱుంగనివి గలవె? చిత్ర. 7

సీ. వరమిచ్చినట్టిశంకరుని కెగ్గు దలంచు
భస్మాసురుని పేరుఁ బాపినావు
తనయిల్లుఁ గాచునుగ్రుని బోరుటకుఁ బిల్చి
బాణుచేతులు తెగఁ బఱికినావు
తొలుమిన్ను లజుని మ్రుచ్చిలి గొన్న సోమకుఁ
జంపి విద్యలు ధాత కంపినావు
బలిమి దైత్యులు సుధాకలశము న్గొన వారి
వంచించి సురలకుఁ బంచినావు

గీ. నిఖిలదైవతకార్యముల్ నిర్వహించు
నీకు నిజకార్యము భరంబె నిర్వహింప?. చిత్ర. 8

సీ. అచటలేవని కదా యజుచేతఁ జజిచెఁ గ్రు
ద్ధత సభాస్తంభంబు దానవేంద్రుఁ
డచటలేవని కదా యస్త్రరాజం బేసె
గురుసుతుం డుత్తరోదరమునందు
నచట లేవని కదా యతికోపి చనిచెఁ బాం
డవు లున్నవనికిఁ గౌరవకులేంద్రుఁ
డచట లేవనికదా యాత్మీయసభను ద్రౌ
పదివల్వ లూడ్చె సర్పధ్వజుండు

గీ. లేక యచ్చోటులను గల్గలేదె ముందు
కలవు కేవల మిచ్చోటఁ గల్గు టరుదె?. చి. 9

సీ. అంచితాఖండదీపారాధనలచేత
దీపించు నెప్పుడు దేవళంబు
అగరుసాంబ్రాణిధూపార్పణంబులచేత
భవనం బదెప్పుడుఁ బరిమళించు
నతినృత్యగీతవాద్యస్వరంబులచేత
నెప్పుడుఁ గోవెల యొప్ప మెసఁగు
నఖిలోపచారసమర్పణంబులచేత
మొఱయు నెప్పుడుఁ బిరుమేను కళల

గీ. నిపు డోకించుక లోభిత్వ మెనసినట్లు
శోఁచుచున్నాఁడ విట్టియద్భుతము గలదె?. చి

సీ. భక్తిఁ జేసిన శిలాప్రతిమమాత్రమె గాని
హరి యిందుఁ గలుగునా యనెడువారు
స్వామి యిందుండిన సత్యంబుఁ జూపక
యుండునే యని పల్కుచుండువారు
బుద్ధావతారంబుఁ బూనినాఁ డఖిలంబుఁ
గని కనన ట్లుండు ననెడువారు
దేవతామహిమంబుఁ దెలియునో యేమేమి
నడుప నున్నదో యని నుడువువారు
గీ. నీకు నిత్యోపచారముల్ లేక యున్న
లోకు లిట్లాడుకొందు రపరాకి దేమి?. చిత్ర.

సీ. ధరనూట యెనిమిది తిరుపతులందు శ్రీ
కాకుళం బరయఁ బ్రఖ్యాత మేని
యాంధ్రనాయకుఁ డవం చఖిలదేశంబుల
నెన్నఁ గీర్తించుటే నిజమ యేని
వైఖానసోక్తికి వంచన రాకుండ
నెలలు చూపినమాట నిజమ యేని
వైకుంఠుఁడవు స్వయంవ్యక్తిగా నర్చావ
తార మొందినమాట తథ్యమేని
గీ. వివిధపూజోత్సవములు నిర్విఘ్నములుగఁ
జేసికొనకున్న నీకుఁ బ్రసిద్ధి గలదె. చిత్ర.
సీ. మానితంబుగ గరుత్మద్ధ్వజారోహణం
బెప్పు డొనర్తువో చెప్పుమయ్య!

గరిమతో నీ తిరుక్కల్యాణసంభ్రమం
బెప్పుడెప్పుడొ వేగ చెప్పుమయ్య!
రమతో మహోన్నతరథ మెక్కి తిరువీథు
లెప్పు డేతెంతువో చెప్పుమయ్య!
ధరణి నభ్యాగతవాసప్రజాబృంద
మెప్పుడు బలియునో చెప్పుమయ్య!
గీ. వత్సరోత్సవవీక్షణవాంఛ జనుల
కెపుడు ఫలియించునో యాన తీఁగదయ్య! చిత్ర.

సీ. తగునట్లు తిరుమేను తా నామతింపుచు
మిన్న పీతాంబరం బున్న దనుచుఁ
గమలతోఁ బుట్టినకౌస్తుభం బక్షపోవఁ
దక్కు పొమ్మది నీకుఁ దక్కె ననుచు
లలితరత్నద్యుతి మొలచినట్లు కిరీట
ముత్తమాంగముఁ బాయకున్న దనుచు
మండితమాణిక్యకుండలంబులు కర్ణ
యుగళితోఁ బుట్టిన ట్లున్న దనుచు
గీ. నిందుకొన్నావు గడియించు నేరుపరివె
ప్రాఁతలువ బ్రోఁగువాణముల్ బ్రాఁతిరేమి? చిత్ర.

సీ. వంచన గాదె దివ్యక్షేత్రపతులలో
మంత్రార్థకృత్యము ల్మానియున్న?
నపకీర్తి గాదె లోకాలోకములయందు
వత్సరోత్సవములు వదలియున్న?

నగుబాటు గాదె యన్యమతస్థజనులలో
నిజదాసకోటి మన్నింపకున్నఁ?
బరిపాటి గాదె యల్పజ్ఞానమతులలో
దేవతామహిమంబుఁ దెలుపకున్న?
గీ. నేఁటిదా నీప్రతిష్ఠ? వర్ణించి చూడఁ
బాడి దప్పిన బలునింద పాలు గావె? చిత్ర. 15

సీ. తిరునాళ్ళుతఱి వచ్చెఁ బహుపరివిధముల
నెలమి సామగ్రిఁ జేయింప వేమి?
సేవకులందఱు సేవింప భావింపఁ
దిరువీథుల రథంబుఁ ద్రిప్పవేమి?
పూజిత మెల్లఁ దొలంగు నిజ మంచుఁ బ్రజ లెంచు
పరమప్రసాదంబుఁ బంచ వేమి?
దివ్యదేశం బది తీర్థంబు పార్థంబు
చక్రతీర్థము కృప సలుప వేమి?
గీ. హరము గావించి నీ యన్వయంబు లెత్తి
కీర్తినిండఁగ వర్ణించి గేలిపజుతు. చిత్ర. 16

సీ. చెల్లింపఁ దగునె వ్రేపల్లెలోఁ గలవెల్లి
గొల్లయిల్లాండ్రను గొల్లగొనఁగ?
మెక్కంగఁ దగునె ము న్నెక్కిండ్లలో నుట్ల
కెక్కి పాల్వెన్నలు డొక్కనిండ?
త్రుప్పఁ దగునె మ ఖ్ఖుచ్చి జలక మాడు
మచ్చెకంటులకోక లిచ్చకముగ?

మ్రొక్కంగఁదగునె ముం దొక్కపువ్వనకుఁడాఁ
    గక్కసించిన యాలి కక్కజముగ?
గీ. నిట్టి నగుబాటుపనుల నీ వెన్ని కలుగఁ
    జేసినాఁడవు పంచిప్రసిద్ధకుఁడవె. చిత్ర.   17

సీ. అబ్బురోఁ గలవా కాయక్లేశ మొఁనరించు
    దేవాసుర లటుండ దివ్యరమను
దోఁచుకోఁ గలవా చేసాచి లోకము లాఁచి
    బలిమహాదాతవైభవము లెల్ల
రాఁదీయఁ గలవా సత్రాజిత్తుఁ డీకున్న
    మణిశమంతక మొక మమతఁ గొల్పి
నాటించఁ గలవా. సన్నకసన్నె వనంబు
    పెట్టు ప్రాస్వకరించి పెరటిలోనఁ
గీ. దెచ్చుకొని వేమి వస్త్రాన్న దీపధూప
    గంధతాంబూలములకైన గడన దెలిసె. చిత్ర.

సీ. తలను బింఛెపుదండ ధరియించవలెఁ గాని
    మణికిరీటముఁ బెట్ట మనుజపతివె?
గళమున వనమాలికలు పూనవలెఁ గాని
    హారము ల్వేయ దేశాధిపతివె?
కరమున మురళి చక్కఁగఁ బూనవలెఁ గాని
    శాతాసిఁ బూనంగ క్షత్రియుఁడవె?
తనువు గోక్షీరవాసన గుప్పవలెఁగాని
    చందనం బలఁద రాజవె తలంప?

గీ. నెల్ల లోక మెఱింగినగొల్లవాఁడ
వేది కులమింత రాజస మేమి నీకు?. చిత్ర. 19

సీ. కన్నవారల ముస్నుఁ గారాగృహంబున
విడిచి పాఱితివి నీ కడిమి యేమి?
పగవాఁడు పురిటిలోఁ బట్టి సెత్తుకపోఁ
దపుకిఁచుచున్న నీధైర్య మేమి?
ముద్దుమన్నని గోప్యముగ నొండు బంధింపఁ
దెలియన ట్లున్న నీ తెగువ యేమి?
వైరిఘాటికి నోడి వనధిమధ్యమునందు
నిలు గట్టుకొన్న నీబలిమి యేమి?

గీ. విఱిగి తిరి గెన్నఁడెన్నఁడో తఱి యెఱింగి
యొరుల నడఁచితి వది యేమి భరము నీకు ?చిత్ర.

సీ. భిల్లాంగనాదంతపీడితఫలభుక్తి
హేయంబు దోఁచలే దింత నీకు
సంక్రందనాత్మజస్యందవపారథ్య
మెరుసుగాఁ దోఁచలే దింత నీకు
గోపాలకానేకగోవత్సపాలనం
బెగ్గుగాఁ దోఁచలే దింత నీకు
వ్రజబాలికాముక్తవస్త్రాపహరణము
హీనమై తోఁచలే దింత నీకు

గీ. నుచ్చనీచంబు లెఱుఁగక యిచ్చఁజేయు
చేష్ట లివి భక్తహితమతిఁ జేసి తంద్రు. చిత్ర.

సీ. విమతభూపతు లెట్లు విముఖులై పాఱిరో
　　రాజపీఠం బెక్కరానినీకుఁ
గుంభిసింధవు లెట్లు కోంతుండ్ర నిచ్చిరో
　　కుల మొల్లకయె నీకు గోపకునకు
సుందరీమణు లెట్లు చూచి మోహించిరో
　　కప్పగు మైఛాయ గలుగునీకు
దాసజనం బెట్లు దాస్యంబు సలిపిరో
　　తిరియువానిని మాఱుతిరియునీకు
గీ. మమత నీలీల లటు చూచి భ్రమసిరేమొ
　　తగుదు వే యిట్టివైభవతకు దంభరూప. చిత్ర. 22

సీ. విక్రమాక్రాంతభూచక్రుండొ హేమాక్షుఁ
　　బొంగణంచుటలు కోణంగితనము
కనకశామృతకుంభగర్వితాసురకోటిఁ
　　దూలఁగొట్టుటలు గయ్యాళితనము
కుచపూర్ణవిషదుగ్ధకుటిలయౌ పూతన
　　వేరుమాయించుట పిల్లతనము
కంసపురీద్వారగమనావరోధి యౌ
　　మదకరి సిద్మృట మకురుతనము
గీ. వడిగలతనంబులా యివి? గడన యేమి
　　కొద్దిపను లివి నీ కిది పెద్దతనమె? చిత్ర.　　23

సీ. కెరలి కంసుఁడు నిన్ను నలుకఁ గాచిన వాని
　　శౌరి సోదరిఁ ద్రోచి పాఱినావు

సరిపోర నరకు నోంచఁగలేక చేతివి
ల్లాలిచే నిడి దండ నలరినావు
తెగడి బంధువు లాజిఁ దిట్టికొట్టఁగ నోర్చి
వైదర్భిఁ జేపట్టి వచ్చినావు
దర్పకోద్ధతి కెంతొ తత్తరపడి నిజ
స్త్రీపదాబ్జములఁ జే మోపినావు
గీ. నీపరాక్రమ మిట్టిది నిఖిలజగము
రాజ్ఞ మీఱక నిల్చుట యద్భుతంబు. చిత్ర. 24

సీ. వ్రేపల్లెలో గొల్ల వెలఁదులు గొట్టరా
దొడిదొడి యిల్లిల్లుఁ దూఱలేదా!
రాసకేళికయందు రమణులా యెందఱో
చుట్టిపట్టినఁ బాఱఁజూడలేదా!
పదియాఱువేలభూపకుమారికలు తేరి
పాఱఁ జూచిన మతి భ్రమయలేదా!
ప్రణయవాదంబున భార్యలా యెనమండ్రుఁ
గసరివేసినఁ గూర్మిఁ గొసరలేదా!
గీ. తలిరుబోఁడులయెదుటః దత్తరము గలుగ
నీవు పరరాజముఖమున నిలువఁ గలవె? చిత్ర.

సీ. ఆలు నిర్వాహకురాలు భూదేవియై
యఖిలభారకుఁ డనునాఖ్యఁ దెచ్చె
నిష్టసంపన్నురా లిందిర భార్యయై
కామితార్థదుఁ డన్న ఘనతఁ దెచ్చెఁ

గమలగర్భుఁడు సృష్టికర్త తనూజుఁడై
  బహుకుటుంబకుఁ డన్నబలిమిఁ దెచ్చెఁ
గలుషవిధ్వంసిని గంగ కుమారియై
  పతితపావనుఁ డన్నప్రతిభఁ దెచ్చె
గీ. నాంధ్రు బిడ్డలు దెచ్చుప్రఖ్యాతి గాని
  మొదటి నుండియు నీవు దామోదరుఁడవె. చిత్ర.

సీ. కడలిరాయనిముద్దుకన్నియఁ బెండ్లాడి
  యూఁచఁగా సిల్లట ముందు పేమి?
సహజ నొక్కర్తెను షండపాండవులకుఁ
  బెండ్లిఁ జేసితి వీవు పెద్దవేమి?
చిరరతిప్రౌఢను జిన్న బిడ్డని కిచ్చి
  కూర్చితి వారీతి గూడు నేమి?
యుగములనాఁటిపెన్మగుడను ముసలన్న
  కొగిఁ జేసితివి తగుం దగు మతేమి?
గీ. తెలియ నవ్యక్తుఁడవు గావు తెలిసికొన్న
  నిట్టివాఁడవని తెలియలే దెవ్వరికిని, చిత్ర. 27

సీ. నీజ్యేష్ఠపుత్త్రుఁ డెన్నికకురానియశాశ్వ
  తపుఁ బనుల్సేయు సంతతము జగతి
వేరొక ముద్దుకుమారుఁ డంపటిమోహా
  లతలస్త్రీపురుషుల లంకెఁ బెట్టు
నీతలోదరి లోకమాత పతాపతక
  దృష్టిఁ జంచలవృత్తిఁ దిరుగుచుండు

నీ వనన్యకృతాదినిబిడమాయావిధా
నులఁ జేయు దెవ్వరిఁ దోలఁగనీక
గీ. నొకరికంటె గుణాఢ్యు లొకరు మీరు
ఇంతచక్కన దెలిసె మీయింటివరుస. చిత్ర. 23
సీ. సకలంబు నీవయై యొకమఱ్ఱియాకుపై
నిచ్చఁ బరుండునాఁ డెంత గలవొ!
తన బిడ్డఁ డని యశోదాదేవి పొత్తుల
నిడుక ముద్దాడునాఁ డెంత గలవొ!
తక్కులమారత్త దక్కించుకొనఁగ ని
న్నెత్తుక పెంచునాఁ డెంత గలవొ!
భయలేశ మెఱుఁగక బల్పాముపడగపై
గంతులు వైచునాఁ డెంత గలవొ!
గీ. పరువు గలవాఁడ వేమి ప్రాఁబల్కులందుఁ
దెలియ పరిముక్కు ముల్లంతగలవొ లేవొ! చిత్ర.
సీ. కల్లరు ల్గాని ప్రేపల్లెవారంవఱు
హర్షింప నచట నీయాట సాగె
మధురాపురీపరమనుజు లామోదించి
మన్నింప నచట నీమాట సాగె
ద్వారకాపట్టణధన్యులు నినుఁ గోరి
కొల్వఁగా నచట నీకొల్వు సాగెఁ
గరిపురధర్మజుం డురురాజసభ నిన్ను
భూషింప నచట నీమురువు సాగె

గీ. నెఱుకమాలినవారు నీపరుసఁ దలఁతు
రేమి నీపాంకములు సాగు నేమి యచట?. చిత్ర.

సీ. దూడలలోఁ జెఱదూడ మేయఁగఁ జూచి
యచ్చె పట్టుక చావఁగొట్టవలెనె
పొడవడావేగ నాఁబోతుకొమ్ములు పట్టి
విడువక దానిపై రుదుపవలెనె
ముక్కుతోఁ జెనకినకోక్కెరాయనిఁ బట్టి
వెరవొప్పఁగా మెడ విఱువవలెనె
తన్నుఁబోతని మృగాధము నుంచు నెంచక
తోడరి గార్దభమును ద్రుంపవలెనె

గీ. యేమి ఘనకార్యములు చేసి తిద్ధరిత్రి
నెన్నటికి నీ వాచర్చిన విక్రమము లె చిత్ర. 81

సీ. కవ్వడి కెంత చక్కఁగబోధ చేసిన
వితరహింసాకర్మ మిష్టపడుప
రాయబారం బెంతరసికత నడపిన
నవికి భారతుల నాయత్తపడుప
విశ్వరూపం బెంత విమలతఁ జూపిన
నోర్వనికురురాజు నులుకుపడుప
విలుఁ బట్టనని యెంతో చెలిమిఁగఁ బలికిన
నవల సుయోధను నాసపడుప

గీ. బోరు చంపక చుట్టముల్ పోర నిల్లఁ
జూచుచుంటివి యేనాఁటిచుట్ట మిూర. చిత్ర.

సీ. శ్రీమద్వికుంఠపురీవరేశుఁడ వయ్యు
గొల్లపల్లెల నుండఁ గోరుటేమి
యక్షీణలక్ష్మీకటాక్షవీక్షుఁడ వయ్యుఁ
ద్రోవలే కింటింటఁ దోఁచ నేమి
భూరిచతుర్దశభువనావనుఁడ వయ్యుఁ
గడువేడ్కఁ దొట్టెలఁ గాయ నేమి
సన్మునిదేవతాసంభావితుఁడ వయ్యు
నాలగాపరులతో నాడ నేమి?
గీ. గొప్పలో గొప్పవాఁడవు కొలఁదిలోనఁ
గొలఁదివాఁడవు నిన్నెట్లు గొలువవచ్చు.? చిత్ర.
సీ. దుర్యోధనుం డవధ్యుఁడ వంచు మానెఁ గా
కలుక బంధింపఁగాఁ దలఁప లేదె?
గోపాలుఁడవు పూజఁగొందువే రాయని
సభ నిన్నుఁ దిట్టఁడే చైద్యుఁ డెదిరి?
నీలాంఛనంబులఁ బోలుచిహ్నాలు దాల్చి
తానె నే వనఁడె యుద్ధతినిఁ బౌండ్రుఁ?
డెవ్వరుఁ బట్టలేరేను బట్టెద నంచు
యవనుండు దఱుమఁడే యాహవమున
గీ. నృపులు కొందఱు వెఱచిరే నీకు మున్ను
ప్రాణముల కాసపడరేని భండనమున. చి. 34
సీ. రాజు లెవ్వరుఁ బక్తిభోజన మిడకున్న
దాసునింట భుజించి తనియలేదా?

బంధువు లెవ్వరు గంధ మీకుండిన
 ముప్పుంగలిగిన పూయ ముకియ లేదా?
దొర లెవ్వరును బూలసరము లీకుండినఁ
 దెలిసి మాలికుఁ డీఁగ వలకలేదా?
ప్రభువు లెవ్వరు వస్త్రబహుమానముల మీకున్నఁ
 దెచ్చియిచ్చెదచాకి మెచ్చలేదా?
గీ. పాటి సేయంగ నేరాజు బంధుగుఁడవొ?
 మున్నె నీపస దెలిసిన దెవ్వ రేమి?, చిత్ర. 85
సీ. నాఁగలి రోఁక లన్నకు నిచ్చి శంఖాది
 పంచాయుధము లీవు పట్టినావు
తాటిపక్కెంబు కోల్తలపెద్ద కెత్తించి
 గరుడధ్వజం బీవు గట్టినావు
వెలరాని కలవోనిఁవలువ జ్యేష్ఠున కిచ్చి
 కనకాంబరం బీవు గట్టినావు
మద్య మగ్రజునకు మత్తిలఁ ద్రావించి
 జున్నుబాల్ పెరుఁగీవు జుఱ్ఱినావు
గీ. తగవరివె యన్నదమ్ముల ధర్మమీవె
 తీర్పవలెఁగాని వంతు యొండుతీర్పఁగలఁడె?, చిత్ర.
సీ. అప్పనంబులు గాను సకలదిక్ప్రాంతలో
 శ్వరులచే వేంకటాచలనివాసుఁ
డరుదుగా నలువదా అవసరంబులు మహా
 భోగంబుఁ గానునీలభూధ్రవరుఁడు

పానకంబాలు సాఁబాలు భక్తుల కిచ్చి
 మెసఁగును మంగళాద్రీశ్వరుండు
పుట్టకోలంది మైపూఁతఁగాఁ గొను మంచి
 గంధంబు సింహాచలప్రభుండు
గీ. సాటిసాములరీతి నిచ్చోట నీవు
 మూర్తిమంతంబుఁ జూపక కీర్తి గలదె?, చిత్ర. 27

సీ. బొచ్చుచేఁపకు నైన మచ్చరం బున్నది
 తాఁజేటి కైన సత్త్వంబు గలదు
డీకొన్న నడవిపందికిఁ గల్గు రోసంబు
 తెఱవోటినరుఁ డైనఁ దెగువ సేయుఁ
బొట్టివానికి నైన దిట్టతనం బుండు
 బాఁపని కైన దర్పంబు గలదు
చుంచురాజున కైన శూరత్వ మున్నది
 ముసలికి నైనఁ జేవుష్టి గలదు
గీ. సిద్ధ మాభీరుఁడవు నీవె బుద్ధి నెంచఁ
 గల్కి వై యేమి సేయంగఁ గలవొ కాని?, చిత్ర.

సీ. మును నందగోవత్సములఁ గాయునప్పుడు
 ననునయించిరె కంజజాదిసురలు ?
విటచోరచేష్టల వ్రేపల్లెఁ దిరుగునీ
 దగుమ్రొక్కల నచ్చర లాడినారె ?
వరరథాశ్వముల సంగరవీథిఁ దోలునాఁ
 డెంచి దిక్పతులు భావించినారె?

మగధేశుదాడికి మథుర వీడిననాఁడు
దేవర్షు లెల్లఁ గీర్తించినారె?
గీ. యల్పునిగ నెంచినారె లోకైకనాథ
నాథునిగ నెంచినారె ముగ్ధజనుఁ డెపుడు?, చిత్ర.

సీ. పూతనాకుచకుంభపూర్ణవిషస్తన్య
పాయివై బ్రదికినభాగ్యమేమి?
కాళియాశీవిషగ్రసనప్రమాదంబు
గడచి జీవించిన ఘనత యేమి?
చాణూరమల్లదోస్తంభ ఘట్టన కోర్చి
లబ్ధజయుఁడ వైన లాభ మేమి?
సాల్వరాజామోఘశక్తిప్రయోగంబు
మరలించుకొనిన సామర్థ్య మేమి?
గీ. బడుగుదాసరివలె నన్నవస్త్రములకుఁ
బరుల కాశించి యిచట నీవుంట యేమి?, చిత్ర.

సీ. పట్టి గొల్లది రోటఁ గట్ట నోపిననీకు
రోసంబు లేదన్న నీసు గలదె?
జారచోరాదిచేష్టలఁ బ్రవర్తిల్లునీ
కపకీర్తి యన్న భయంబు గలదె?
భార్యచేఁ దన్నులుఁ బడ్డవానికి నీకు
లజ్జ లేదని యన్న లాఘవంబె?
కుడుంటు లేదని కొసరి మెక్కిన నీకు
హీనత లెంచిన న్యూన మగునె?

గీ. శౌరి దాసులు నిన్నెంత దూఱుచున్నఁ
బంత మున్నదె నీ కిసుమంత యైన ?, చిత్ర. 41

సీ. కడు దొంగతనమునఁ గని తల్లి వైచినఁ
దనబిడ్డనిగఁ బెంచె నిను యశోద
జనని గర్భము దించుకొనిన వేఱొకతల్లి
కడుపుఁజేసికొనంగఁ గలిగె నన్న
తండ్రివివాహయత్నము సేయ నొల్లక
తగులుక వచ్చె నీధర్మపత్ని
యన్న రారాజుకీనున్న సీసోదరి
యింటికి జోగిరా నంటుకొనియె

గీ. నిట్టినీసంప్రదాయంబుగుట్టు బెట్టు
రట్టు సేయుదుఁ గనుము నాభట్టుతనము, చిత్ర.

సీ. పక్షంబు గల దంచు పాండుపుత్త్రులయందుఁ
బాండవుల్ పడినట్టిపాటు లేమి!
పూర్వజన్మమునందుఁ బూజించె గజ మంచు
గజరాజు పొందినగాసి యేమి!
యలకుచేలునకు బాల్యస్నేహితుఁడ వంచు
నెటుఁ గుచేలుఁడు పడ్డనెవ్వ లేమి!
ప్రహ్లాదుఁ డాజన్మభక్తియుక్తుం డంచు
ప్రహ్లాదుఁ డొందినబాధ లేమి!

గీ. యెంత యాలస్యమున వారి నేలినాఁడ
విట్టిదే నీదయారసం బెంచి చూడ, చిత్ర. 43

సీ. అనఘమౌ విప్రసత్రాన్న మెంగిలిఁ జేసి
తీవె ముక్తి గ్రతుభోక్త నేనె యనుచు
సవతితల్లికొమాళ్ళ సమయించి తండ్రిఁ
దఱుగని రాజ్యసాంతకుఁడ ననుచు
బంధువు లన్యోన్యవైరానుహతులుగా
నడచితి భూభారహారి ననుచు
బలిమి నన్యస్త్రీలఁ బట్టితి వెండఱి
నష్టలద్బ్రహ్మచర్యమతి ననుచు
గీ. లోకమున నడ్డ మెవ్వరు లేక యునికి
హద్దు లేకిట్లు నడచితి నళికుమాళి, చిత్ర. 44

సీ. ఆదియోగ్యంతరంగాలానబంధంబు
వదలించుకొన నీకు వశముగాదొ!
వేదాంతసకృదచుంబితులమంత్రావర్ణ
నల గుహానుండి రా నలవిగాదొ!
నిమిషార్ధనిమిషాదినిత్యవేళాచక్ర
గతి నిరోధించి రాఁ గ్రమము గాదొ!
నక్రకంటకపంకవత్కూత్రిరజవమనః
కాపథంబులను గా ల్మోపరాదొ!
గీ. యేమి యాలస్య మిది నీకు నేల సకల
జంతుసంతానరక్షావిచక్షణునకు, చిత్ర. 45

*సీ. కఠిన స్తనంబుల ఘట్టించి దట్టించి
జడలచే మోది సున్నాడల నదిమి

పలుగంట్లు చేసి గోరుల నాటి దోమ్మిగా
యువతీసహస్రంబు లుపరతాది
బంధనంబుల నిన్నుఁ బైకొని తమిరేఁచి
రమియింప నిదురింప రాక నాఁటి
బడలిక దీఱ నాపఁగరాని సుఖనిద్రఁ
బవళించియున్నట్టి భావ మిచటఁ
గీ. దోఁచుచున్నది సంఫుల్లతోయజాక్ష!
మేల్ బళా! యింక జాగేమి మేలుకొనవె, చిత్ర.
సీ. నీబొడ్డుదమ్మిలోనికిఁ జొచ్చి చూచిన
నలువకు నీలోఁతు దెలియకున్నె?
బహుసహస్రాంగనాగృహముల నినుఁ గన్న
మునిరాజు నీమాయఁ గనకయున్నె?
నీవిశ్వరూప మెన్నికఁ జేసి పొడఁగన్న
నరుఁడు నీయురువుదా నెఱుఁగకున్నె?
తనమనఃపీఠి ని న్ననిశ మారాధించు
హరుఁడు భవత్తత్త్వ మరయకున్నె?
గీ. గరువ మేటికి నీమర్మ మెఱుఁగ రనుచుఁ
దెలిసిన మహాత్ములకు నైనఁ దెలియకున్నె?, చిత్ర.
సీ. పురుషాకృతిగ నిన్ను గుఱుతుఁబట్టఁగరాదు
స్త్రీమూర్తి వనుచును జెప్పరాదు
పరగ నపుంసకభావ మెన్నఁగరాదు
రూపంబు గల్గ దెఱుంగరాదు

గుణవంతుఁడ వటంచు గణుతింపఁగా రాదు
మర్యాద దెలియ నేమతికి రాదు
కులజుఁడ వనుచు నిక్కువముఁ జెప్పఁగ రాదు
స్థల మెక్కడనొ కాని తెలియరాదు
గీ. వస్తునిర్దేశ మొనరింప వశము గాని
నిన్ను వర్ణింపరాదయా నిశ్చయముగ, చిత్ర.

సీ. నమ్ముదు రేరీతి నారదు నాత్మజు
మానినిఁ జేసినమాయవాని?
నలఁతు రేరీతి నల్లనలలయశ్వము నోర్చి
బోద్ధువమ్మునిఁ గన్న పురుషమణిని?
భూషింతు రేరీతి పుష్పబాణుని తోఁడి
విషయభ్రమితుఁ జేయువేషధారి?
భాషింతు రేరీతి బ్రహ్మాదిమశకప
ర్యంతంబు గలిగినవింతవాని?
గీ. నిన్నెఱిఁ గెఱింగి యందఱు సన్నుతింతు
రెవ్వరికి నీవు కావలె నెంచిచూడ!, చిత్ర. 49

సీ. ఎక్కడ నీకన్న దిక్కు లేనట్లని
న్నర్చింతు రజ్ఞగణ్యాదిసురలు
మఱి యొండు గతిలేనిమాడ్కి మహాముని
ల్నీయందె లక్ష్యము నిల్పుకొందు
రిలఁ దరణోపాయ మొండుఁ లేనట్లు
సజ్జనుల్ నీకథల్ చదువుకొంద్రు

పగతుర మెయ్యెడ బ్రతికెద మన్నట్లు
దునిసిరి నీచేత దనుజు లెల్లఁ
గీ. దత్త్వమరసిన శుద్ధబుద్ధస్వరూప
మింత యధికార మెన్నటిదేమి చెపుమ?, చిత్ర.

సీ. ఆడించెదవు బొమ్మలాటవాఁడునుబోలె
సర్వచరాచరజంతువులను
గనుకట్టుఁ గట్టెదు గారడీఁడునుబోలె
మిథ్యాప్రపంచంబు తథ్యముగను
వేర్వేఱఁ దోఁతువు వేషధారియుఁబోలె
బహువిధదేవతాభద్రకళలఁ
దెలివి మాన్పుదువు జక్కులవానిచందానఁ
బ్రజల సంపద్రంగ సల్లిఁ జేర్చి
గీ. ఇట్టివేకద నీవిద్య లెన్నియైన
నింక నేమిట ఘనుఁడవో యెఱుఁగరాదు, చిత్ర.

సీ. కూరిమి నల తంకెగొట్టుసన్న్యాసితో
ముచ్చటించెద వేమి పుణ్యమూర్తి
సాటిగా వెలిగొండపేటిజంగము చెల్మిఁ
బచరింతు వేనాఁటిబాంధవుండు
వెలిపాఁపపాన్పుపై పేడ్కతోఁ బవళింతు
వది యేమి భోగిభోగాంతరంబు
పొరుగిండ్ల కేప్రొద్దుఁ బోవఁ దలఁచునింతిఁ
బాయ కుండెద వేమిభాగ్యలక్ష్మి

గీ. మంచిసహవాసములు గల్గె నెంచి చూడ
నీకె తగ నట్టివారితో నెనరు నెఱప, చిత్ర. 52

సీ. అఖిలపోషకుఁడవ న్నాఖ్యమాత్రమె కాని
కర్తవు నీవె భోక్తవును నీవె
యక్షరుండ వనుప్రఖ్యాతిమాత్రమె కాని
చర్చింప వేఱొండు సాక్షి గలఁడె
సుగుణాబ్ధివని నిన్ను స్తుతి యొనర్పుటె కాని
నిర్గుణుం డెవ్వఁడు నీకు మించ
విశ్వాత్ముఁడ వటంచు వినుతించుటయె కాని
చొచ్చి నిన్నెవ్వఁడు చూచినాఁడు

గీ. వినికిడియెగాని నిన్ను నీ విశ్వమునను
మొదలెఱుంగుదురే నిజంబునకుఁ బిల్వ, చిత్ర.

సీ. ఒకగుణంబున నీవె సకలప్రపంచంబుఁ
గల్పించితి వభూతకల్పనముగ
వేఱొకగుణముచే విశ్వవిశ్వప్రాణ
రక్షణం బొనరింతు వక్షయముగ
మఱియొండు గుణముచే మండలంబులు గూడఁ
జెఱిపి వేయుదువు నిశ్శేషముగను
నిర్గుణంబున నీవె నిరవకాశంబుగాఁ
బట్టకయుందువు బయలు మెఱసి

గీ. గుణ మొకటిగాదు తెలిసిన గుణము లేదు
చేరి నినుఁ గొల్వరాదు వచింపరాదు, చిత్ర. 54

సీ. జీవిని జీవి భక్షింపఁ జేసితి వింతె
కొనిపెట్టినావె చేతనుల కెల్లఁ?
జేసినంత భుజింపఁ జేసినా వింతెకా
కెక్కువ లెవ్వరి కిచ్చినావు?
కర్మసూత్రంబునఁ గట్టి త్రిప్పెదవుగా
కిచ్చు సౌఖ్యనిఁ బోవ నిచ్చినావె?
వెసఁ బృథక్ప్రకృతుల వేఱుఁ బెట్టితివి గా
కందఱి కైకమత్య మిడినావె?
గీ. తెలిసె నీ రక్షకత్వంబు దేవదేవ!
వేఱె గతిలేక నిన్ను సేవింపవలసె, చిత్ర. 55

సీ. నీరుపట్టుగ నుంట నారాయణుఁడ వండ్రు
నారాయణాఖ్యాధికార మేమి?
బలిసి యంతట నీవె గలుగ విష్ణుఁడ వందు
రావిష్ణునామప్రభావ మేమి?
ముగురు నీవై వెలుంగఁగఁ గేశవుఁడ వండ్రు
కేశవాభిఖ్యాప్రకాశ మేమి?
సిరికి మగండవై మెఱయ శ్రీపతి వండ్రు
శ్రీపతినామప్రసిద్ధి యేమి?
గీ. పెట్టుపేరు లనేకముల్ పుట్టుపేరు
గుఱుతెఱింగిన నీమూల మెఱుఁగవచ్చు, చిత్ర.

సీ. వేఁడవి చూడక విపినవహ్నిజ్వాలఁ
ద్రావెదో తేనియఁ ద్రావినట్లు

భారమం చనక గోవర్ధనపర్వతం
బెత్తెదో పూబంతి యెత్తినట్లు
విషపుంజ మనక నాభీలాజగరజిహ్వఁ
జింపెదో ప్రాఁబట్టఁ జింపినట్లు
వెస నసాధ్యం బని వెఱువక నరకుని
నఱికెదో పార్వేఁట నఱికినట్లు
గీ. భక్తసంరక్షణత్వాపవశతను
జేసినావేమొ యూరక సేయఁగలవె?, చిత్ర. 57

సీ. వస్త్రాపహరణగర్వము మాని యజ్ఞుఁడు దా
నపరాధి ననుచు సాష్టాంగ మెఱఁగె
భక్తుఁడు బాణున కాజి బాసటమై వచ్చి
భక్తునిఁ బట్టిచ్చి ప్రణుతిఁ జేసె
నద్రి శిలావృష్టి వర్షించి లజ్జించి
తప్పుఁ జేసితి నంచు దండ మిడియె
సమవర్తి ప్రీతి నంజలిఁ జేసి యాత్మలో
కస్థితు గురుపుత్త్రుఁ గాను కిచ్చె
గీ. క్షోణిఁ బుట్టుకమాలినగొల్లవాని
నిన్ను నావేల్పు లోడింప నేక రేమి?, చిత్ర. 58

సీ. కొనముట్ట పొచ్చుతగ్గుల ప్రాతముద్దుల
తాతపుస్తక మొకఁ డాతకాయి
మ్రుచ్చిలి నీటిలోఁ జొచ్చి డాఁగిన వాని
పావన మేమి! వెంబడిగఁ బెద్ద

కోఁటమీనంబవై యాఁటోండుసంద్రము
 ల్నిమునసంబులో నీఁది నెమకి వాని
డొక్క వ్రక్కలు గాఁ గఱుక్కున బరిఁ గోసి
 కడలేనినుడువు లెక్కటికి నోట
గీ. మాట వెళ్లనివానికి మగుడ నిచ్చి
 యింతపనికిని నవతార మెత్తితేవు, చిత్ర. 59

సీ. అబ్ధిపయఃపాత్ర మద్రిరాణ్మంథాన
 మహిరాజగుణము దా రమరఁ గూర్చి
యమృతాభిలాష దేవాసురల్ మథియింప
 గిరి మున్గఁ గచ్ఛపాకృతి వహించి
నిర్వహించుట గాని సర్వకార్యములలోఁ
 బక్షభేదముఁ జేసి పల్మ తాన
కొల్పి దైత్యులనోరఁ గొట్టి యాదిత్యుల
 కమృతాన్న మిడితి వాయమరులందుఁ
గీ. బక్షపాతివి గావె? యభక్తిఁ బడిరి
 నమ్ముదురె యానిశాటు లెన్నటికి నిన్ను?, చిత్ర.

సీ. ఉక్కునఁ బసిఁడికఱరక్కసుఁ డొకఁడు ప
 ల్దిక్కులోరిచి బొల్లిపక్కిమావు
నెక్కరా లెక్కడఁ జిక్కెడు నంచునీ
 యిక్కువ లరయంగఁ గిక్కురించి
నక్కితి విలక్రిందఁ జొక్కపుఁ బందివై
 కొక్కరింపుచు నాతఁ డక్కడికిని

మొక్కఁ బూరింపఁగఁ జొరఁ బొక్కి లేకట వాని
  ప్రొక్క గఱుక్కునఁ జెక్కి పట్టి
గీ. నొక్కి పుడమింతసేటిపై కెక్కఁ దీయ
  మక్కువ దనర్ప నది యేమి రక్కరింపు?, చిత్ర.
సీ. అయవారు చదివించినట్లుగాఁ జదువక
  మఱికొట్టి తిట్టఁగ వెఱపుఁ గొనక
తనయుఁ డెంతో పరధ్యానంబుగా నున్నఁ
  దండ్రి వద్దని చెప్పఁ దగఁడె ధాత్రి
నీకుఁ గోపం బేమి నృహరిరూపంబున
  స్తంభంబులోఁ బుట్టి చటులనేత్ర
దంష్ట్రానఖప్రభ వహ్నికీలలఁ బోలి
  భగ్గు రనంగఁ బైఁ బడి హిరణ్య
గీ. కశిపుఁ దునుమాడి ప్రహ్లాదుఁ గరుణ నేలి
  తండ్రి కసహ్యమయ్యెనివ్వ పుడె కనఁగ, చిత్ర.
సీ. కశ్యపుఁ డదితి నిన్గన్నవారలు గారె
  పెంచిరే మఱుగుజ్జుబిడ్డ వనుచుఁ
గుండిక దండంబు గోఁచితో వచ్చిన
  కపటవటుండవు నిక్కముగ భూమి
నడుఁడు గాఁ డని యాత్మ గురుఁ డీయ వలదనఁ
  గరుణించి బలిదాత కామితార్థ
మొసఁగంగ నభివృద్ధి నొంది మే లోర్వక
  ధర్మంబు నాల్గుపాదముల జరుపు

గీ. నట్టిదాతను దిగఁ ద్రొక్కి యతనిసిరులు
దెచ్చి కులగోత్రభేది కీ నిచ్చకంబొ, చిత్ర. 63

సీ. జపతపోనిష్ఠుఁడౌ జమదగ్ని కుదయించి
కరము దారుణవృత్తిఁ గత్తి గట్టి
కినుక రాజద్రోహమునకు శంకింపక
సకలభూపతులగొంతుకలు గోసి
కార్తవీర్యార్జునుకరసహస్రంబు బొందు
తఱి గండ్రగొడ్డంట నఱికి వైచి
వసుధపై రక్తప్రవాహంబు లొనరించి
తజ్జలంబులఁ బితృతర్పణములు

గీ. సేసి యిల విప్రులకు ధారఁ బోసినట్టి
కీర్తియే కాని బ్రాహ్మణకృత్య మగునె?, చిత్ర.

సీ. తా వచ్చెద నటంచు ధైర్యలక్ష్మి మహీజ
వెంట రా నడవికి వెడలినావు
సుగ్రీవుఁడున్నచో సౌమ్యుఁ డా నిడ సీత
యాజాడ నతనిపొం దతికినావు
ముందు జానకి లంక మూర్ఛించి చొచ్చి నిజ
దెచ్చినరిపుల సాధించినావు
వైదేహి భవదంకవసతిఁ గూర్చున్నచో
భువనసామ్రాజ్యముల్ పొందినావు

గీ. గట్టిగా మైథిలినిఁ జెట్టఁ బట్టి నట్టి
పౌరుషము లబ్బె నేనాఁటిపూరుషుఁడవొ, చిత్ర.

సీ. ధర్మవిఘాత మిద్ధర నీ వొనర్చిన
మూఁడులోకంబులు మ్రోసె నపుడె
జనకునికూఁతు నిచ్చెను పెండ్లియాడంగ
నరనాథకోటులు నవ్వె నపుడె
పుణ్యజనంబులఁ బోరి బాధింపంగ
సుర లద్భుతము నొంది చూచి రపుడె
సంతతాశ్రితవిభీషణు రాజుఁ జేయంగ
నల రవీందులు సాక్షి నిలిచి రపుడె
గీ. మంచినడవడి నడిచినా వెంచిచూడఁ
గీర్తి గలమూర్తివే యిట్టివార్త లరయ, చిత్ర.

సీ. సన్ముని నధ్వరసాఫల్యుఁ గావింప
జానకీపరిణయోత్సవము గలిగె
రవినందనునిఁ గపిరాజ్యాధిపతిఁ జేయ
సేతుబంధనకీర్తిఁ జెందఁగలిగె
బహుదేవతాస్త్రీల బందిగంబులఁ బాపఁ
జెఱ నున్నవైదేహిఁ జెందఁ గలిగె
నలవిభీషణుని లంకాధినాథునిఁ జేయ
నెలమి నయోధ్య నీ వేలఁ గలిగె
గీ. నబ్బె నీకుఁ బరోపకారైకఫలము
లంతియే కాక నీచేత నైన దేమి?, చిత్ర. 67

సీ. ఒకపినతల్లి మే లోర్వలే కనిచిన
విపినంబులకుఁ బోవువెఱ్ఱి గలఁడె?

తండ్రి మృతుం డైనఁ దనరాజ్య మత్తఱి
నేల రాకుండని బేలఁ గలఁడె?
యనుజుండు పలదన నాలిమాటలు విని
చెడుగిత్తఁ బట్టఁ బోవెడఁగు గలఁడె?
పరదేశముననుండి బలవద్విరోధంబు
బలిపించుకొన్న వెంగలియుఁ గలఁడె?
గీ. నీవు సేసినపను లిట్టి సేరుపరివె
జగదుపద్రవమెట్లు పోఁ జఱచినావొ, చిత్ర. 68
సీ. నినుఁ గోరి కన్నతండ్రిని నీనిమిత్తమై
చింతించి మృతిఁ బొందఁ జేసినావు
నిను వని స్సేవింప ననుజు నాఁకటి కేమి
యొసఁగ కీవే పండ్లు మెసఁగినావు
నినుఁ గవు ల్గొల్చి తల్చినకార్య మీడేర్పఁ
బిదప వారలఁ జెట్లఁ బెట్టినావు
నినుఁ బాయ కడవికిఁ జనుదేర నిల్లాలి
నొరుపంచఁ గొన్నాళ్లు లుంచినావు
గీ. రాజకళఁ జూచి ని న్నొకరాజు వనిన
మానుషం బేది? యిదియంత మాయగాని, చిత్ర.
సీ. కులగురుద్వేషి నొజ్జలుగ వెన్కొని కాచి
నిమ్మరమంత్రము ల్నేర్చినావు
పూర్వదేవతలు కాపుర మున్నపురియందు
వంచించి యగ్గిఁ బెట్టించినావు

తాతలతరముఁ ద్రక్షించినపయోధి
పేరుగాఁ గొంత ప్రాపించినావు
మోసమౌ టెఱుఁగక మోహించి వచ్చిన
యెలనాగముక్కుఁ గోయించినావు
గీ. బళిర ! నీవంటిధార్మికుఁ బ్రస్తుతింపఁ
గొదువ లింకేమి కైవల్య మెదుటవచ్చు, చిత్ర.
సీ. శౌర్య మెక్కించి విశ్వామిత్రుఁ డూరకఁ
దాఁడరింపఁ దాటకఁ దునిమినావు
వైదేహి వాక్యనిర్బంధంబుఁ ద్రోయలే
కటిముటి మారీచు నఱకినావు
వెనుకంజ వైచిన విడువక వైకిరా
నరుడుగా ఖరుతలఁ దఱిగినావు
మొఱ్ఱో యనుచు దేవమునులు వారెన్నాళ్లొ
యనుసరింప దశాస్యుఁ దునిమినావు
గీ. కాని రోసంబు గలదె నిక్కముగ నీకు?
మనసు మెత్తనివాఁడ వేమనఁగ వచ్చు?, చిత్ర.
సీ. కొంచెపుఁబని దాసి సించుకదండింపఁ
బగఁబట్టి యది యెన్ని పాట్లు పెట్టె
బలిమినిఁ బట్టి శూర్పణఖ నాసికఁ గోయ
నది నీకుఁ బిరప నెంత తలఁతఁ దెచ్చెఁ
చిన్నతనంబునఁ జెనకి పోఁ దోలిన
మారీచుఁ డొనరించె మాయ లెన్ని

నిరపరాధునివాలి సురశరాహతిఁ గూల్చి
వానియిల్లా లెంత వగచి తిట్టె
గీ. స్వామివై యేమి యెఱుఁగవు స్వల్పకార్య
కారణంబున నెన్నెన్ని కతలు పుట్టె, చిత్ర.
సీ. నీపేరు వినుటకే యోపక చెవి గంటఁ
గట్టుకున్నాతనిఁ గావనేమి?
కలన నీతోఁ గత్తిఁ గట్టుకపోరాడు
వాని సోదరునిఁ బ్రోవఁగఁ బనేమి?
బాధింపఁ దగుమహాపాతకుం డటు చేరి
నీవాఁడ నంటె మన్నింప నేమి?
మాయవేసముల నీమర్మ మారయుచున్న
విమతదూతలఁ బట్టి విడువనేమి?
గీ. పతితశరణాగతావనప్రకటదీక్ష
లోకముల కబ్బురంబుగ నీకె కలదొ?, చిత్ర.
సీ. పఱపిన శస్త్రంబె బహుముఖంబుల దైత్య
వాహినీమర్మము ల్వ్రచ్చి వెడల
ముందు దూసిన బాణమునకన్న సరిమించి
వెనుకమ్ము దైత్యుల విఱుగఁ బొడువ
నేసినమార్గణం బెదు రెక్కి యితరాస్త్ర
మడఁచి క్రవ్యాదుల మగుడఁ జేయ
నిగిడించినశరంబె నిర్జరారులఁ ద్రుంచి
తోడితోడిఁ దనకుఁ దా దొనకుఁ జేరఁ

గీ. దొలఁగి రసురులు కొంత నీబలిమి దెలిసె
ముష్టి నీకెంత నీయస్త్రములదె వింతె, చిత్ర. 74

సీ. అడవిలోఁ జెరువన్న నుడుగక తినుచున్న
యాఁడుదాని వధించు టర్హ మగునె?
చిక్కనవారికిఁ జేతు లెంతయుఁ జాఁచు
మొండివాని వధింప ముఖ్య మగునె?
యెక్కడెక్కడ నైన నేలుక తినుకాకి
కన్నుబోఁ బొడుచుట ఘనగుణంబె?
కడు ప్రేమఁ బడి గడ్డి కఱచినమారీచుఁ
దఱిమి బాధించుట నెఱతనంబె?

గీ. యెన్ని రేరాజు లానరించి క్షిప్తపనులు?
చేసితివి యింక నెద్దేని సేయఁగలవు!, చిత్ర. 75

సీ. రాజకార్యపరుండు తేజోబలాధికుఁ
డాంజనేయుఁడు భృత్యుఁ డగుటఁజేసి
యమితశౌర్యుఁడు ప్లవంగమకులేశుఁ డినజుఁ
డఱలేనిస్నేహితుఁ డగుటఁజేసి
విమతమర్మజ్ఞుండు విశ్వాసభరితాత్ముఁ
డల విభీషణుఁ డాప్తుఁ డగుటఁజేసి
సుమనస్కు లమనస్కు లమృతవాక్యంబులఁ
బొసఁగ నాశీర్వచింపుటనుజేసి

గీ. లంక సాధించితివి గాని లావుచేత
నిర్జరారుల గెలువంగ నీతరంబె?, చిత్ర. 76

సీ. నడుమఁజూల దని జానకి నెత్తుకొని ముందు
    నడచు విరాధుని నఱకు టేమి?
చనవున వైదేహిచను బిడ్డవలె నోటఁ
    బట్టిన యైంద్రి కన్నొట్టు టేమి?
సీత సంతోషింపఁ జిత్రవేషముఁ దాల్చి
    తిరుగు మారీచుని నఱకు టేమి?
తల్లినివలెఁ దెచ్చి ధరణిజను నశోక
    వని నిల్ప రావణుఁ దునుము టేమి?
గీ. కోప మింటు లేమి? వారు మహాపరాధు
    లైన ముక్తిప్రసాదార్హు లగుట యేమి?, చిత్ర. 77
సీ. పరరాజ్యకాంతలోఁ బట్టకుండెద వైన
    సుగ్రీవునగరంబుఁ జూడరాదె?
పరధనంబున కాస పడకయుండెద వైన
    నాలంక నొకటాయి యంటరాదె?
పరమోహపై నిచ్చఁ బాయకుండెద వైన
    నలశూర్పణఖముక్కు నిలుపరాదె?
పరదానవులఁ ద్రుంపఁ బంతగించెద వైన
    మూల దైత్యులఁ దోలి పుచ్చరాదె?
గీ. చేసిన ప్రతిజ్ఞలో నొండు వీస మైనఁ
    దప్పిపోకుండ నడచినధార్మికుఁడవొ!, చిత్ర. 78
సీ. నిర్దయాత్ములె కాని నిత్యాగ్నిహోత్రాది
    కర్మనైష్ఠికు లైనఘనులు గారె?

శుచిశూన్యులే కాని శ్రుత్యాదిపాఠక
ప్రకటవేదార్థబోధకులు గారె?
సత్యహీనులె కాని చంద్రశేఖరపాద
పద్మపూజానందపరులు గారె?
మాయికులే కాని మంత్రప్రయోగోప
సంహారణక్రియాచణులు గారె?
గీ. కులము బ్రాహ్మణ్య మగు దైత్యకులము నెల్లు
గూల్చితివి బ్రహ్మహత్యకుఁగొంక కహహా!, చిత్ర.

సీ. ఒక్కవ్రేటునఁ గూలునో వాలి బలశాలి
చెట్టుమాటొగ్గి వేసితివి గాని
మొనసి నీల్గునె పక్షిముఖుఁడు తన్నాభికా
మృతకుంభ మగలఁ గొట్టితివి గాని
కుంభకర్ణుఁడు రణక్షోణిలోఁ దీఱునే
తీఱని నిద్ర నెదిర్చెఁ గాని
చిక్కునే యింద్రజిత్తుక్కున సోదరుం
డశనని ద్రలు మాని యడఁచెఁ గాని
గీ. యింత ఱాయంబు లెఱుఁగుదు వందువలన
మడిసి రసురులు నీచేత మడియువారె?, చిత్ర. 80

సీ. మొసలిఁ బెట్టినక స్తి మొఱఁబెట్టినహస్తి
రక్షించితి నన్న రమ్య మేమి?
తులువ పల్వురిలోన వలువ విప్పఁగఁ బాన
సిగ్గుఁ గాచితి నన్న పగ్గె యేమి?

బలువు శాపముచేత బండపాటిననాతి
అంకుఁ బాపితి నన్ను బింకమేమి?
పెద్దమోదినభీతి బెగడివచ్చిన కోఁతి
కండఁ జేసితి నన్ను యందమేమి?
గీ. భవభయంబున నిన్నెంత ప్రస్తుతింపఁ
గరుణఁ జేపట్టలేని నీఘనత యేమి?, చిత్ర. 81

సీ. నీచువాసనచేత నీటిలో నుండుట
యెక్కు వప్పులను కాయెత్తుకొనుట
కడుపాఁకటికిఁ దుంగకాయలు మెక్కుట
యని నోరు దెఱచి పెల్లఱచుచుంట
సిరి గల్గి బిచ్చపుఁజిప్పఁ జేపట్టుట
చేకత్తి పరరాజుచేతి కిడుట
పట్టణప్రజకుఁ జెప్పక పాఱిపోవుట
కలుద్రావి నిను నీవె తెలియకుంట
గీ. ప్రాసువై యుంట గుఱ్ఱపుమనిసివంట
పుడమినాడిక సేయక విడువ నిన్ను, చిత్ర. 82

సీ. ఖరు నాజిలోఁ జొచ్చి శర ముచ్చి పో నేయ
వెనుకకు లంఘించి వెఱచె ననిరి
యనిఁ బాఱునో కోఁతి యని ప్రాసిమాటున
నేయ వాలినిఁ బొంచి యేసె ననిరి
గరుడధ్వజుం డన్న గుఱుతుఁ దెల్పుట కున్న
బలభీతి శస్త్రాహి బద్ధుఁ డనిరి

బలినిఁ జంపఁగరానివరమున యాచింప
వృత్తి నాతని భిక్షు మెత్తె ననిరి
గీ. యశ మదెంతొ ప్రయాసలభ్యంబె కాని
యెంతలో వచ్చునపకీర్తి యెఱుఁగ వేమి!, చిత్ర.
సీ. ఘోరకబంధుదీర్ఘోరుదోర్దండముల్
దరిగి వచ్చిన మాట తథ్య మేని
పఙ్క్తికంఠాత్మజఫణిరాజబంధమో
చనుఁడవై వచ్చుట సత్య మేని
మైరావణాభేద్యకారాగృహముఁ గూల్చి
బ్రదికి వచ్చినపల్కు భద్ర మేని
మారీచుదుస్తరమాయాభ్రమతఁ బాసి
విజయ మొందినసుద్ది నిజము యేని
గీ. కలితరాజోపచారభోగములఁ గీర్తి
శాలివై యిందు మెఱయుట సాక్షి జగతి, చిత్ర.
సీ. నీశాంతి యంభోధినిర్భరాంబువులు బా
ణముఖంబునకుఁ దెచ్చునాఁడె తెలిసె
నీకోప మరిరావణైకానుజన్మునా
నగరి రాజుగఁ జేయునాఁడె తెలిసె
నీకీర్తి కపటదుర్నీతుఁడౌ ధ్వాంక్షవా
నవుతప్పుఁ గాచిననాఁడె తెలిసె
నీయభిజ్ఞత యపినిందిత నీతస్వ
నగ్నినిఁ జొరు మన్నయపుడె తెలిసె

గీ. నెంచరానిగుణాఢ్యుఁడ వీవె యనుచుఁ
దెలిపి మ్రొక్కెద నితర మౌ దిక్కు లేక, చిత్ర

సీ. జనకువాక్యమున రాజ్యవిసర్జనమె కాని
యడరుశౌర్య మొకింత విడిచినావె?
దీక్ష నాభరణము ల్దివియుమాత్రమె కాని
వర ధనుర్బాణము ల్వీగలినావె?
వ్రత మని కాంచనాంబరముఁ గట్టవు గాని
బిగువు వజ్రాంగిమై విడచినావె?
ప్రతినఁ బదార్థమే యితర మొల్లవు గాని
యభిమానధనముపై నలిగినావె?

గీ. నిఖిలరక్షోవిదారణనిర్భరైక
వేషధారివి నీ మునివృత్తి యేమి?, చిత్ర. 86

సీ. వెలిపింపఁగలవా చేవిలు నీ కొసంగి తా
విగతరోషండై నవిప్రవరునిఁ
గట్టింపఁ గలవా సాగరముపై సేతువు
మలలఁ గోఁతులమూఁక లలరఁ బట్టి
ఘనత నీఁ గలవా యన్నను గొట్టి తమ్మున
కారాజ్య మాచంద్రతారకముగ
వేంచేయఁ గలవా విభీషణుఁ దేరఁగ నున్న
పుష్పకం బెక్కి నీపురికి మరల

గీ. జగతి నిటు సంతతోత్సాహచరణమునకు
యుక్తిసేయుదు వోహో నీశక్తి దెలిసె, చిత్ర.

సీ. నిన్నెదుర్కొనరాని నెపమునఁ గోపించి
కోపితపితృసూతుఁ గొట్టవలెనె?
సంబంధినోటఁ గొంచపుమాట రా వాని
కరిపురం బలుకఁ బెకల్పవలెనె?
నిను జూచి వేశ్య నొందిన గర్వముగ నెంచి
నిండిపాఱెడునేఱు నిలుపవలెనె?
చెలికానివలె నొద్దఁ జేరి నొత్తుకొనంగ
గినుకఁ బ్రలంబునిఁ దునుమవలెనె?
గీ. ఎంతరోషంబు గలవాఁడ వేమిసీక్ష
తెలివికాఁడవె బలరామ! తెలిసె నిందు, చిత్ర.

సీ. పరపురుషాకృతి గుఱుతుగాఁ జూడక
త్రిపురపతివ్రతాతిలకములను
విటపయుక్తి భ్రమించి విఫలభ్రమతఁ జేసి
తత్పతిపతుల దుర్దాంతబలుల
హతము సేయించితి గల మహాశనటునిచే
రథరథాంగాశ్వసారథిశరాది
గుణనిషంగాస్త్రము లొక్కటినట్లుండునే
సమకూర్చి యసురుల సంహరించి
గీ. సాహసుఁడ వైతి నిన్నుంచి శంకరుండు
త్రిపురసంహారుఁడనునాఖ్యఁ దెచ్చుకొనియె, చిత్ర.

సీ. సకలవర్ణంబులు సంకరంబులు సేసి
యఖిల ధర్మములు శూన్యములు సేసి

భూతలంబును బాపభూయిష్ఠముగఁ జేసి
పరగఁ బ్రపంచంబు భ్రష్టు సేసి
కలి విజృంభించినకడపటనా నీవు
తురగవాహనుఁడవై దోర్బ్బరాజి
ఖడ్గచంచద్ధారఁ గలుషాత్ముల వధించి
శిష్టసంరక్షణ సేయు ఠల్ల
గీ. ననిశము చరాచరాదిజీవావనైక
జాగరూకుఁడవా నీవు జాగు దెలిసె, చిత్ర. 90

సీ. భువనమోహన! కృష్ణమూర్తివి నీవేని
నాలీల లిచ్చట నాడవలదె?
బలసముజ్జ్వల కామపాలుఁడ వీవేని
దీపించి యాబల్మిఁ జూపవలదె?
వీరనృసింహావతారుఁడ వీవేనిఁ
దత్తేజ మింతైనఁ దాల్పవలదె?
సత్యవిక్రమ! రామచంద్రుఁడ వీవేని
నాపౌరుష మొకింత చూపవలదె?
గీ. యెంచ దేవర దైవమో యీవె కాని
చూపఱకు నీదుమహిమను జూపవలదె?, చిత్ర.

సీ. ఆలగాపరివాఁడ వనక నిన్నఖిలవే
దాంతమార్గవిహారి వందు నేమి?
హాలముఁ బట్టినవాఁడ వనక నిన్బ్రహ్మవిధా
జాండనిర్వాహుఁడ వందు నేమి?

యల్లసారథివాఁడ వనక నిన్ను సమస్త
సాస్త్రప్రపూర్ణుఁడ వందు నేమి?
యడవి ద్రిమ్మరివాఁడ వనక ని న్నకలలో
కాపన్నివారుఁడ వందు నేమి!
గీ. పుడమి నీదగుకొంచెపునడత లెంచ
కభినుతింతునె లోకైకవిభుఁడ వనుచు, చిత్ర.
సీ. మామయింటికిఁ బోవ మంచితీర్థము పుట్టె
దతఁ డంత కారువాఁ డతఁడె సుమ్ము
పునుకకంచము తోలుపుట్టంబు గలమిత్రుఁ
డెందు నన్నముఁ బెట్టు నేమి గప్పు
మాటమాత్రం బైన మగువ నోరాపదు
కొడుకువెట్టునె తలఁగొట్లమారి
యన్న ది మేషాండ మున్న దిచ్చేదొక్క
తొజ్జీగొడ్డది నీకుఁ దోలు నేమి
గీ. ఎవ్వరింటికిఁ బోయిన నేమిఫలము
ఉన్నచోనుండి సిరులఁ బెంపొందుమయ్య, చిత్ర.
సీ. దుర్జనభంజనోద్యుక్తసుదర్శన
ధారివే నీవు యథార్థముగను
శాత్రవభయదనిస్వనపాంచజన్యభూ
షితకరాంబుజుఁడవే సిద్ధముగను
మత్తారిభేదనాయత్తకౌమోదకీ
నిజకరభరితమే నిశ్చయముగ

ఘోరవిద్విడ్రక్తధారార్ద్రనందక
సంధానపాణివే సత్యముగను
గీ. సన్నుతామోఘబాణైకశార్ఙ్గచక్ర
శయుఁడవే నమ్మవచ్చునే స్వామి! నిన్ను, చిత్ర.
సీ. ఇల్లు రత్నాకరం బెన్నాళ్ళకును జాలు
జీవనం బొరుల యాచింపవలెనె?
యింట మహాలక్ష్మి యెప్పుడుఁ దాండవం
బొనరించు నొకఁడు నీ కొసఁగవలెనె?
స్థిరత లోలోన నిక్షేపించుధనము నెం
చఁగరాని దొకరిఁ జేఁ జూపవలెనె?
పంటపైరుల కాఁపు కంటఁ గాయుచునుండు
కోరికఁ బెఱసొమ్ముఁ గోరఁగవలెనె?
గీ. ధాత్రి నెవ్వరి రక్షింపఁ దలఁచినావొ
కోరువారలచేఁ బూజఁ గొందు వింతె, చిత్ర.
సీ. అబ్ధికన్యావివాహమహోత్సవము నాఁడుఁ
జూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె
జానకీకళ్యాణసంభ్రమం బానాఁడుఁ
జూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె
భోజసుతోద్వాహభూరివైభవమంతుఁ
జూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె
రేవతీపరిణయశ్రీవిలాసం బప్డు
చూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె

గీ. ననుచు నిట రాజ్యరమఁ బెండ్లియాడ నిన్నుఁ
ప్రజలు సేవించి సంతోషభరితులైరి, చిత్ర. 96

సీ. అఖిలలోకస్థాపనాచార్యమణి వయ్యు
నిజభక్తగురునిచే నిలుపుకొన్న
గర్భస్థితానేకకమలజాండుఁడ వయ్యు
నొండుకోవెలను జెల్వొందుచున్న
బహుచరాచరభూతపరిపాలకుఁడ వయ్యు
భక్తార్పితార్థము ల్బట్టుచున్న
హరచతుర్ముఖదేవతాగోచరుఁడ వయ్యు
నెప్పుడు దర్శనం బిచ్చుచున్న

గీ. నిన్ను సేవింప నెవ్వరో పెన్నిధాన
మెదుటనుండంగఁగనుమూసియేగువారె?, చిత్ర.

సీ. కైలాసమేరుసంకాశనాగాశన
స్కంధంబుపై రథోత్సవము గల్గఁ
జందనమందారసంతానకల్పక
వనముల మృగయోత్సవమ్ము గల్గ
రంగత్పయఃపయోరాశివీచికలపై
వర్ణింప డోలోత్సవంబు గల్గ
బహుఫణారత్నశుంభద్భుజంగమభోగ
వసతిఁ బర్యంకోత్సవంబు గల్గఁ

గీ. బరకృతోత్సవ మిచ్చుట భ్రాంతె నీకు
భక్తజనులకు నేత్రోత్సవంబె కాని, చిత్ర. 98

సీ. కోరిక లీనువైకుంఠంబులోనిలో
నగరిలో నామూల నవ్యదివ్య
సౌధంబుదాపలిసరసమందారవ
నాంతరామృతసరఃప్రాంతచంద్ర
కాంతోపలోత్పలకల్పితపర్యంక
సకలసౌభాగ్యలక్షణనివాస
లక్ష్మీమనోజ్ఞవిలాసవశీకృత
సంభోగసామ్రాజ్యసంతతాభి
గీ. రామమూర్తికి వాంఛేతరప్రపంచ
మేమి గావలె లీలార్థ మింతె కాని, చిత్ర.

సీ. గుఱుతుగ సద్భక్తకోటి కీనాఁటికి
విడరానిబహుబుణస్థుఁడవు నీవు
సేవకు లెన్నెన్ని త్రోవలఁ జనుచున్న
వదలక యనుసరించెదవు నీవు
నిజదాసు లాత్మేచ్ఛ నిలిపి రెచ్చోఁ నిన్నుఁ
దొలఁగ కచ్చోటనే నిలచె దీవు
శ్రితు లంబలియు నైనఁ జేఁ జూప నది యెంత
యమృతభోగంబుగా నలరె దీవు
గీ. జగము లన్నియు నీకు వశ్యము లటంటి
వీవు నిజదాసవశ్యుఁడ వెంత ఘనత?, చిత్ర.

సీ. వెనుక వేసికొని యుర్వీనాథకోటులు
సైంధవుఁ గావంగఁ జాలినారె?

ధర నేయుతనసుతు శిర మెవ్వఁ డతఁ డీల్గ
శాపించి సింధురా జోపినాఁడె?
పాటించునాసర్వసైన్యంబు లని కర్ణు
చే శక్తి నరు నేయఁ జెప్పినారె?
పరులచే నొవ్వనిపంతంబు గలభీష్ముఁ
డర్జునాస్త్రంబుల కాఁగినాఁడె?
గీ. మనుజయత్నంబు లవెంతమాత్ర మీవు
నిజము కరుణించునాతఁడే విజయుఁడరయ, చిత్ర.
సీ. జనితరంగాపారసంసారాబ్ధిమే
తత్రేఁ దరింపఁగలేక రొఁజు గలిగెఁ
జేపట్టి దరిఁ జేర్తు వాపదుద్ధారి వీ
వనుచుఁ గుయ్యిడు చున్న నభయదాన
మీక యుపేక్షించె దింతదయాబ్ధివి
యితరకార్యభరంబ దెంత యున్న
శరణాగతులఁ బ్రోచు బిరుదు నీకున్న దే
కరిరాజుఁ బ్రోవ నిందిర రమాన్న
గీ. కేళిసంవార్కి తాంతరంగికుఁడ వయ్యు
రమను జేకొని వేంచేయు అవ్వ యేమి?, చిత్ర.
సీ. ఆగామిసంచితప్రారబ్ధము లటుండ
నిజజన్మమందు నే నెల్లవేళ
నఘములే చేసితి నన్నియుష్మత్సునాథా
సదృశనిర్హేతుకజాయమాన

కరుణాకటాక్షవీక్షణ మెంచ కెప్పుడో
ప్రసరింపవలె నే నపారదురిత
వారిధిఁ దరియింపవలెఁ గాని గతి యితః
పర మెఱుంగను భ క్తపాలనాంక !
గీ. శేషపర్యంక! రాజ్యలక్ష్మీసహాంక!
ప్రధననిశ్శంక! యదుకులాంబుధిశశాంక!, చిత్ర.
సీ. ప్రాణులకర్మము ల్వరికింపఁ బదునల్గు
రఁట ధర్మదేవత లవి లిఖించి
చిత్రగుప్తులు లెక్క సేయుదురఁట యవి
ధర్మరాజాదుల దండ నునిచి
చేసినవారిచేఁ జెప్పించి భటులచే
బాధించి నరకకూపములయందుఁ
ద్రోయింతురఁట యట్టి దుర్గతిఁ దప్పింప
దక్షుఁడ వాపన్నరక్షకుఁడవు
గీ. కలవు కలవని నీపాదకమలములకు
శరణుశరణంటి నభయం బొసంగుమయ్య!, చిత్ర
సీ. పూర్వకవీంద్రులు పుణ్యఫలం జేమి
సాక్షాత్కరించి యస్మత్వరంబు
గా గద్యపద్యముల్ గల్పించు మనిన వే
వర మొసంగితి వందు వాంఛఁ జేసి
నేర్చినట్లుగఁ గూర్చి నేఁటి కవిత్వంబు
నీ కంకితముఁ జేసి నెనరు దోఁపఁ

జేదోయి యొగ్గినశ్రీపాదరజ మింత
నామీఁదఁ జాలు నీ సేవ సామి!

గీ. కృపకుఁ బాత్రముఁ జేయుము మత్క్షీణభాగ్య
లక్షణాంచితపాదపల్లవకరాబ్జ!, చిత్ర. 105

సీ. కావ్యదోషము లెఱుంగనిమూర్ఖచిత్తాంబు
విద్వన్మతంబుఁ గావించినావు
బహిరంతరింద్రియ పరిశుద్ధి లేని నా
తలఁపులోపల వచ్చి నిలిచినావు
పుణ్యకర్మ మొకింత పూని సేయనివన్నుఁ
బెద్దలచేత మెప్పించినావు
పురుషప్రయత్నంబు గుఱుతెఱుంగనివన్ను
భుక్తి గల్గఁగఁ జేసి ప్రోచినావు

గీ. పతితుఁ జేపట్టినావు చేపట్టినావె
యన్యగతిఁ బోవనీయకు మార్తరక్ష!, చిత్ర.

సీ. శబరి యెంగిలిపండ్లు చవిఁ జూచు ననుకంప
కుబ్జగంధము పూఁతఁ గొన్నకరుణ
పాంచాలికూర సాపడినదయారతి
గోపమ్మ యుగ్గుఁ బాల్ ద్రోలుకృపను
మాలికుఁ డొసఁగుతో మాలెఁ దాల్చినప్రేమ
ద్విజుని కొంగటుకులు దిన్నకూర్మి
గుహుఁడు పాదములు గట్టుట కుబ్బునెనరును
నుడుత దాస్యమునకుఁ బొడముప్రేమ

గీ. శతక మంగీకరింపుము జగతి జనకుఁ
డర్భకావ్యక్తభాషల నలరినట్లు, చిత్ర. 107

సీ. శతక మొకటి మనసా! హరిపాదము
లాశ్రయించవె యని యల్లినాఁడఁ
గరిమ రామా! భక్తకల్పద్రుమా! యని
యొప్పుగా శతకంబుఁ జెప్పినాఁడ
నలరులదండ మీకనఁగ హంసలదీవి
గోపాలశతకంబుఁ గూర్చినాఁడ
యుష్మదంకితముగా నూహించి శతక మే
నంచితంబుగ రచియించినాఁడ

గీ. భవదనుగ్రహకవితచేఁ బ్రబలువాఁడ
నవనిఁ గాసుల పురుషోత్తమాఖ్యవాఁడఁ
జిత్రచిత్రప్రభావదాతృత్వభావ!
హతవిమతజీవ శ్రీకాకుళాంధ్రదేవ!. 108

శ్రీమదాంధ్రనాయకశతకము

సంపూర్ణము.

పీ ఠి క.

ఈ ప్రసన్నరాఘవశతకము వ్రాసినది నరసింహా కవియను నామాంతరముగల వంగూరి ముద్దునరస కవి. ఇతని తండ్రిపేరు లక్ష్మయ్య; ఈశతకమునందు రామాయణకథయంతయు నిముడ్పఁబడియున్నది.ఇం దు రెండువందలపద్యములుంటచేఁ గవి దీనినొకమా ఱు శతకద్వయమనికూడ వ్యవహరించియున్నాఁడు.

రాక్షసులచేఁ బీడింపఁబడి దేవతలు తమదుర వస్థలు శ్రీమహావిష్ణువితో విన్నవించుట మొదలు కొని రాముఁడు సీతాసహితుఁడై పట్టాభిషిక్తుఁడగు నంతవఱకుఁ గలకథప్రధానాంశములు పోషనిక యీ శతకమున నిముడ్పఁబడియున్నవి.

ఇక్కవి తాను సరసులు మెచ్చునట్లు వ్రాయు చుంటిననియు వరకవిననియుఁ జెప్పుకొనెనుగాని యీవిశేషణములకుఁ బుస్తకమునందుగల రచన మునకు సంబంధములేదు. పద్యములలోఁ జాలతా వుల యతిగణప్రాస లేకున్నవి. ధారయు తృప్తికర ముగలేదు. గణనియమమునకు లోనై శబ్దములనే తారుమాఱుఁజేసి పద్యములలో నిమిడ్చికొనియు న్నాఁడు.శతకకవులలోఁ గొందఱు లాక్షణికులయ్యు రసపారవశ్యమున వ్యాకరణ నియమము ఉల్లంఘిం చుటచే వారికవితకది యలంకారముగనె చూపట్టు చున్నది. ఈకవి యట్లుగాక భాషావిషయమున సా

మాన్యపరిచయముగలవాఁడగుటచేఁ బద్యములలో భావలోపములు, శబ్దలోపములు, వ్యాకరణలోపములు విరివిగాఁ గనుపడుచున్నవి. సామాన్య జనులకు రామాయణకథ నెఱుంగఁజేయుట కీశతక ముపకరించును.

కవినివాసము కాలము కులము నిరూపింపఁదగిన యాధారము లీశతకమున లేకుంటచే శాఖాచంక్రమణము చేయవలసివచ్చినది. ఇతఁడాధునికుఁడయియుండవచ్చును. "రాఘవేశ్వరు చారిత్రము నెందఱెన్నిగతులన్ వర్ణించినన్ గ్రాలదే" యన్నటుల పావనమగు రామకథ నెవరెటుల వ్రాసినను బఠనయోగ్యమనుటలో నపవర్గదాయక మనుటలో ఆస్తికులు సంశయింపరు.

"ఛందము లక్షణం బెఱుఁగఁ జక్కఁగ ధైర్యముతోడఁ జెప్పితిన్, దొంవరలేదు తప్పులనితోఁచిన" యని కవి తనశక్తిసామర్థ్యములు ధైర్యస్థైర్యములు స్వయముగఁ జెప్పికొనెను తప్పులతడకగానుండి పఠనయోగ్యముగాని పూర్వముద్రితప్రతుల సంస్కరించిముద్దులొలుకునటు లీశతకము ముద్రించిన వావిళ్లవారు ఆంధ్రసోదరులకు స్మరణీయులు

నందిగామ.
3-3-26

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.

వంగూరి ముద్దునరసకవిప్రణీత

ప్రసన్నరాఘవశతకము.

ఉ. శ్రీహరి జానకీరమణ శ్రీరఘునాయక నీమహ
త్త్వముఁ, బాహుబలంబు శౌర్యమును భాను
కులంబునఁ బుట్టురీతియుం, బోహణఁజేసి రాము
కథ పూర్వులు చెప్పఁగ విన్నయంత నా, దాహ
ముతీఱె సూక్ష్మముగఁ దల్చెద నేను ప్రసన్నరా
ఘవా. 1

ఉ. మానవజన్మమెత్తి బహుమాయలతోఁ బచరించు
మాటకే, కానల కేఁగి జానకిని గానక తంత్రముఁ
బన్ని ప్రాపుగా, వానరసేనఁ గూర్చుకొని వాలిని
జంపి పయోధిదాఁటియుం, దానవులంతఱిం దుని
మి ధన్యుఁడ వైతి ప్రసన్న... 2

ఉ. రామునిపుట్టుపూర్వమును రాముఁడు వచ్చుట
సీతఁ దెచ్చుటల్, రాముఁడు కానకేఁగుటలు రా
క్షసులంతఱి సంహరించుటల్, రాముఁ డయో
ధ్య నేలుటయు రాజ్యముఁజేసి సుఖానుండు
టల్, రాముకథంతఁ జెప్పెదను రంజిలు వేడ్కఁ
బ్రసన్న... 3

ఉ. బాలురరీతి నల్వురును బాలును నేయియుఁ
బండ్లు దేనెలన్, జాలఁగఁ దృప్తినొందుచును
సారెకు స్తన్యములానుచున్ గడున్, మూలము
దెల్ప కేమిగుల మోహము వారికిఁ బుట్టఁ జేయు
చున్, లీలగనుండి రయ్యెడను లీల నటించి
ప్రసన్న... 12

ఉ. అద్దును ముద్దుఁజూపి జనులందఱుఁ జూడఁగ
గంతులేయుచున్, బొద్దునలేచుచున్ నగుచు
పూర్ణశశాంకముఖుండు వేడుకన్, ముద్దుగఁ
దల్లులందఱును మోహమునొందుచు భ్రాంతి
నొందఁగా, వద్దను బాయకుండుదురువారని
ప్రేమఁ బ్రసన్న... 13

ఉ. అన్నిటఁ గీర్తిమించి విలునమ్ములు చాలధరించి
తేజము, న్నెన్నెలకన్న మించి విలువిద్యఁ బ్రతా
పమునందు మేటినై, యున్న జగద్గురుం గనియు
నుబ్బుచు దేవతలెల్ల నాత్మలో, నిన్ను స్మరించి
గాంచిరిల నీటుసుఖంబు ప్రసన్న... 14

ఉ. లంకలో సీతపుట్టె యిది లక్షణయుక్తమె
కీడొ యంచు బ, ల్లంక మెలంగి రావణుఁడు
చయ్యన విప్రులఁ బిల్వఁబంచి యీ, పంకజగంధి
యున్న మనపట్టణమందిఁక నెగ్గురాదుగా, శంకను
వీడి పల్కుఁడనె సాదరదృష్టిఁ బ్రసన్న... 15

ఉ. చెప్పిరి పెద్ద లప్పుడును సీతయు లంకను బుట్టిన
ప్పుడే, ముప్పగు లంక కంచు మఱి మోసము
నీకును బ్రాణహానియుఁ, దప్పక రాక్షసావళికిఁ
దత్పరత న్వధియింపఁ బాపమా, నిప్పు డుపాయ
మిద్దియని యెంచరె చెప్పఁ బ్రసన్న... 16

ఉ. చెందుగలోన బెట్టి యది సాగరమందున లోఁతు
నీళ్లలో, ముందుగ నుంచుమంచు మునుమున్న
గఁ దెల్పిరి పెద్ద లింతలో, సుందరసీతరాఁగ నల
సొంపుగఁ జందుగ నుంచి యెంతయుఁ, సంపడి
లేక నిల్పి యట సాఁగఁగఁజేసెఁ బ్రసన్న... 17

ఉ. పెట్టె మునుంగనీక తనబిడ్డయటంచు సముద్రుఁ
డప్పుడుఁ, గట్టున దెచ్చి పెట్టినను గ్రక్కున
నెత్తుక భూమి దేవి తా, గట్టున గర్భమం దునిచి
*కొన్ని దినంబులు దానివేడ్కతో, మట్టియు
మీఁదఁగప్ప సుఖమగ్నతనుండెఁ బ్రసన్న... 18

ఉ. యాగము సేయఁబూని భువి యందెది మంచిదో
చూడుమంచుఁ దా, వేగమె వెంట వచ్చియును
విశ్రమమై బయలున్న దియ్యెడఁ, నాఁగలి గట్టి
చూడుఁడని నాథుఁడు సెప్పఁగ దున్నుచుండఁ
గాఁ, గాఁగలకార్య మున్నగతిఁ గానఁగవచ్చె
ప్రసన్న... 19

ఉ. కట్టిను దాఁకి మందసము కంగుమనం జనకుండు చూడఁగా, మిట్టిన ద్రవ్య లోఁతునను మేదిని లోపల నున్న పెట్టెయుం, బుట్టినఁ దెచ్చి కాను కగ భూపతి ముందఱఁ బెట్టి వారికిన్, గుట్టము లిచ్చె తాఁ దొడుగఁ గోకలనిచ్చెఁ బ్రసన్న...20

ఉ. తాళముతీసి చూడఁగనె తామరసాననమేనికాం తియున్, చాలభయమ్మున న్మతియు సంభ్రమ మున్ మెలివేసినట్లుగా, బాలను జూచిచూచి తనభాగ్యముకున్ దలయూఁచి యూఁచియున్, జాలునటంచు సంతసిలె సంతతిఁగాంచి ప్రసన్న.

ఉ. స్వామికటాక్ష మావఱకుఁ జక్కఁగఁజూడఁ గొ మాత్రెగల్గె యీ, భూమిజ యాదిలక్ష్మి ననుఁ బూజ్యునిజేయఁ బ్రసన్నఁజేయఁగా, నేమిట నాకుఁదక్కువిఁక నిందునిభానన సీతయుండఁగాఁ, గామిత మైనవస్తువులు కావలె నంచుఁ బ్రసన్న.

ఉ. శ్రీకర మైనయాజనక శేఖరుఁడున్ సుతపుట్టి వేగ మే, భీకరశాలితమ్మునికి బిడ్డలు నిర్వురు గల్గినంత కున్, ప్రాకటవస్తుసంపదలు భాగ్యములున్ మితి లేనివేడ్కలున్, ఆఁకలి దప్పి దీఱె విభుఁ డాత్మ సుఖంచెఁ బ్రసన్న... 23

ఉ. సీతను గూడి నల్వురను జిన్నికుమార్తెనుజూచి

యాత్మలోఁ, బ్రీతిమెలంగి యాకులుకు బిక్షలకు
న్నిఁకఁ బెండ్లికావలెన్, ఖ్యాతిగ నొక్కనిర్ణయ
ము కట్టడఁజేతునటంచుఁ బెద్దలన్, బ్రీతినిఁ బిల్వఁ
బంచి వినిపింతునటంచుఁ బ్రసన్న... 24

ఉ. మూఁడుపురంబుల న్గెలిచి మూర్ఖులనందఱి సంహ
రించి యా, వాఁడు హరుండు దా విలును నా
పురిలోపల వేసె నద్ది యీ, వాఁడు తొడంగఁ
జాలునరనాథునకిచ్చెద నాదుబిడ్డ నే, నాడిన
మాటతప్పనిఁక నమ్ముఁడనంగ ప్రసన్న... 25

ఉ. రామునిరూపురేఖయును రాజసమున్నతి ప్రీతి
భక్తియున్, రామునికీర్తి శౌర్యమును రాజగు
ణంబుల నన్నిచూచియున్, రామ గుణాభిరామ
రఘురామునికేతగు నంచు నాత్మలో, రామునిఁ
జూడ తండ్రిమది రంజిలుచుండెఁ బ్రసన్న... 26

ఉ. దేహము కోటిసూర్యకళదీప్తియుఁ జూచి మహా
ద్భుతంబుగా, సాహస మెంచిచూచినను సాధ్యుఁ
డు కాఁడు సురారికేనియున్, బాహుబలుండు
నేండ్లకును బాలుఁడు భక్తులపారిజాతమున్,
శ్రీహరి నాకుమారుఁడని చెప్పఁగనేల ప్రసన్న.

ఉ. తమ్ములయందుఁ బ్రేమయును తథ్యముగాఁ దివ
యందు భక్తియున్, తమ్ములు దాను నొక్కటిగఁ

దాల్చిరి రూపును నల్లురై తగన్ ;దమ్ములఁ గూడి
రాఘవుఁడు ధారుణిలో జనియించి వారు క్రొ,త్త
మ్మలసేవసేయుదురు తప్పక వారు ప్రసన్న...

ఉ. తప్పకయన్నమాట విని దాసులరీతిగ సేవఁజే
యుచున్, ఎప్పుడు పిల్చునోయనుచు నేమప
చారముసేతునోయటం,చొప్పుగఁ బిల్చునప్పటికి
నోరిమి ముగ్గురు గొల్చుచుండఁగా, నప్పుడు
చూచువార లతియబ్బురులైరి ప్రసన్న... 29

ఉ. ఇక్కడ రామభద్రుఁ డోకయిాశ్వరుఁడై జగ
మంత యేలఁగా, నక్కడ సీత లక్ష్మియయి యం
దఱికి నృభుతాప్తి నొందఁగా, గ్రక్కున రామ
చంద్రునకుఁ గ్రన్న ప్రయత్నముఁ జేసి తండ్రి
యున్, జక్కనిసీతపెండ్లి యని చాటిరి వారు
ప్రసన్న... 30

ఉ విల్లును దెండి పొండియన వేగమ తెచ్చిరి కోటి
మందియున్, దల్లడమంద దేవతలు దానవరుద్ర
పయోధియంచు భీ,తిల్లఁగ రాజవల్లభుఁడు తెచ్చి
టు విల్చిరి యజ్ఞశాలలో, నెల్లవిధంబుల న్విలువ
నేరికిఁగాదు ప్రసన్న... 31

ఉ. కౌశికు ధర్మయాగమును గావఁగఁ దెచ్చెనటంచు
రామునిన్,కౌశికుఁ డప్పుడు న్మదిని కాఁగలయర్థ

ముచూచి యందఱ౯, కౌశికుఁడంత యోధ్యకును
గ్రక్కునవచ్చియు రాముఁ దెమ్మన౯, కౌశికు
రాజుచూచి భయకంపితుఁడయ్యెఁ బ్రసన్న. 32

ఉ. రాముఁడు సీతకే తగును రామునికే తగు సీత
యంతకు౯, రామునిసీత యందు రఘురాముని
దేవి యటంచు దేవతల్, రాముడు మోదమంది
యును దత్పరత౯ మదిసంభ్రమంబున౯, రాముని
సీతఁ జేకొనును రాజిలుమాకుఁ బ్రసన్న... 33

ఉ. బాలుఁడు రామభద్రుఁడన బాణము చక్కఁగఁ
బట్టలేఁడు నీ, కేలను నేను వచ్చెదను కీర్తిని యా
గము నేను కాచెద౯, కాలఖరాసిఁ దాటకిని ఖం
డనచేసి జయించి వచ్చెద౯, జాలదళంబుకూడి
యిదె చయ్యనవత్తుఁ బ్రసన్న.... 34

ఉ. అందుకుఁ గౌశికుండు గడు నాగ్రహావృష్టిని
జూచి రాజ నీ, వెందుకువచ్చి నీబలము నెందుకు
పంపవు రాముఁ బంపుచుం, ఇందుమతీసుతు న్వ
లుక నిష్ఫడ యోర్చెద రాక్షసాలి నా, చందమె
ఉుంగవా యనుచుఁ జక్కఁగఁబల్కె ప్రసన్న.

ఉ. కంపమునొంది రాజు గడు గౌరవదృష్టిని రాము
లక్ష్మణు౯, దెంపునొనర్చి పంపె నతిదీక్షతరంబగు
దారిలో జనుల్. సంవాదమటను తలు లతిబార

ముగా మదిఁ జింతిలంగ నా, శాంతయశోవిరాజి
ఘనశక్తి యెటింగి ప్రసన్న... 36

ఉ. రాముఁడు మ్రొక్కెఁ దల్లులకు రామ లొసం
గిరి దీవనల్ గడుఁన్, రామప్రసాదమంది యల
రామునితమ్ముఁడు లక్ష్మణుండు దా, మోమున
కౌశికార్యుఁ డతిమోదము గన్పడ నిచ్చె నస్త్ర
ముల్, కామితవా బలాతిబలకార్ముకవిద్య ప్రసన్న. 37

ఉ. దూరము లేదు రాక్షసులదుందుడు కిచ్చట మీా
రు బాలు రే, నారయ మానిసర్యుఁడను నారజనీ
చరు లేమి చేయ లే, రారయ మమ్మనన్ ఋషివరా
తమసద్దయయున్నయంతటన్, వైరులు ముట్టలే
రనుచు వారకయంటి ప్రసన్న... 38

ఉ. దేవర యేలచింతిలఁగ దీనపువాక్యము లాడసే
టికిన్, కావరపడ్డరాక్షసులగర్వమడంచెదఁ గార్ము
కంబులన్, దేవులు దానవావళులు దెంపుగ సా
యమువచ్చి రేనియున్, భావములోన వే వెఱచి
పాఱనటంటి ప్రసన్న... 39

ఉ. బాలురుచూడ నివ్విధిని భద్రములాడుటఁ జూ
చితిచ్చటన్, బాలురు కారు మీారు గుణభాసుర
లంచు నుతించి మానిస, చ్ఛీలురు మిమ్ము నేఁబో
గడఁ జెప్పఁగ శక్తుఁడఁగాను శ్రీరమా, లోలుఁడ
వీవు శేషుఁ డితఁడు నననంచుఁ బ్రసన్న... 40

ఉ. ముందఱ రామలక్ష్మణులు ముచ్చటలాడుచు
మౌనివెంటయుణ్, సందడిఁ జేయుచు న్నడువఁ
జయ్యనవచ్చెను రాక్షసాలి న,య్యెందఱుఁ గూ
ల్చె లక్ష్మణుఁడు నందఱు మెచ్చి నుతించుచుం
డఁగా, జిందరవందరణ్ సలిపి శీఘ్రము చంపె
ప్రసన్న... 41

ఉ. రామునిపాదపద్మములు రాతికి సోఁకినయంత
మాత్రమే, రామునిబాణమో యనఁగఁ గంజద
ళాక్షి స్వకీయరూపవై, ప్రేమను మ్రొక్కి నిల్చి
తనపేరును గౌతముఁ డిచ్చుశాపముణ్, ఖాము
వచించె మేటి తన భాగ్యమటంచుఁ బ్రసన్న.

ఉ. కోపముఁబూని యామునియుఁ గొండశిలాకృతిఁ
దాల్చి పొమ్మనణ్, శాపముకుణ్ బ్రతిక్రియను
సాగిలి మ్రొక్కి వచించుమంచనణ్, బాపముపోవు
రాఘవునిపాదరజంబది యంటినప్పుడే, శాపవి
మోక్ష మం చనెను నన్నుతి తొల్లి ప్రసన్న. 43

ఉ. అంతయు విన్నవించుటకు నాజ్ఞ యొసంగెను
రాముఁ డింతికిణ్, అంతయుఁజూచి యామునియు
నచ్చెరువుణ్ భయమంది యప్పుడే, సంతసమంది
యామునియు సర్వజగత్ప్రభుఁడంచు నమ్మి తా
నంతట యజ్ఞశాలకడ కాతఁడు నేఁగెఁ బ్రసన్న.

ఉ. రాక్షసబాధ లేక యల రాముకటాక్షము చేత యా
గముఁ, రక్షణగా నొసర్పఁబడె రామునికిచ్చె
సదస్త్రపంక్తిఁ దా,రాక్షసులన్ జయింపుమని రాజి
తకీర్తిమునీశ్వరుండు ప్రత్యక్షములైరి యస్త్రము
ననా సురలెల్ల ప్రసన్న... 45

చ. మిథిలకు నేలికైన యల మేటిప్రతిజ్ఞలఁ జేసియుం
డినన్, బృథివిని బ్రోచు రామునకుఁ బెంపుగ నె
ట్లయినన్ స్వకన్యకన్,విధిగ నొసంగ నెంచికొనె
వేయివిధంబుల విఘ్న మొచ్చినన్,మధుహారుభక్తి
చేత నిఁకమాఱునె బుద్ధి ప్రసన్న... 46

ఉ. వేగమె రామలక్ష్మణులు వెంటను గొల్వఁగ నమ్ము
నీంద్రుఁడున్,రాఁగనె రాజుఁదోడుకొని రమ్యము
రాజ్యముపూజ్యమాయటం, చాగతిఁబల్కె మైత్రి
క్కె యలయర్థము కావలెనంచుఁ బల్కె సం,యో
గము చేయమంచనె †జనావళిలోనఁ బ్రసన్న.47

చ. దశరథ రాజపుత్రులును ధర్మపరు ల్మహాధీరశౌర్యు
లున్,విశదము నీకుఁ దెల్పెదను విల్లుప్రభావము
నీప్రతిజ్ఞయున్,దశదిశలందుఁ జెప్పఁగను దాము
ను జూచెదమంచు వచ్చిరీ,విశదసుకీర్తివంతులనె
విశ్వము మెచ్చ ప్రసన్న... 48

† జనౌఘములోన.

ఉ. వాలిని నాతిఁ జేసి బలురాక్షసులంబ్రతి సంహరిం
చి పి,ఖ్యాతిగ నాదుభాగ్యముగఁ గాచె మహాత్ముఁ
డటంచుఁ బల్కఁగాఁ, బ్రీతిఁ జెనంగి నాకులకుబి
డ్డలకుఁ దగఁ బెండ్లిఁ జేసెఁ గదా, రాముఁడె యల్లుఁ
డైనఁ గడురంజిలు నంచు ప్రసన్న...   49

ఉ. సీతనుజూచి సమ్మనుచుఁ జెప్పెను లక్ష్మణుతోడ
రాముఁడుఁ, భూతదయాపరుం డయినభూనుతకీ
ర్తి మునీంద్రుఁడెంతయుఁ, దేశములోన సమ్మతి లె
సీతను సజ్జనపూతఁ జూడఁగా, నాత్రఁడు సమ్మతిం
చెఁ జనె లక్ష్మణుఁ డంత ప్రసన్న...   50

ఉ. రాముని జూచి రమ్మనుచు సఖ్యసఖీజన మంపె
సీతయుఁ, రాముని వారు సీత నలరాజసుతుండు
ను దెల్ప రాముఁడుఁ, బ్రేమమునింగె సీతయును
బెంపుగ సంతసమందె భూమిలోఁ, రామునకుద్ది సీ
తయని రామలుపల్క ప్రసన్న...   51

ఉ. చూచియు రాముఁడమ్మగువ చోద్యముగాఁ దన
పూర్వపుణ్యమం, చాచెలినోముపంట యనియాత
ని నెమ్మది మెచ్చె నంతలోఁ, దోఁచెను సూచనం
బులవి తోడనె మంగళచిహ్నితంబులై, లేచిరి
యమ్ముహూర్తమది వేగమెయాటఁ బ్రసన్న. 52

ఉ. తల్లడమంద దేవతలు దానవులుఞ్ రఘురాముఁ డి
ప్పుడుఞ్,విల్లవలీలఁగాఁదునిమె వేడుకమెచ్చ నృ
పాలుఁ డాత్మలో, నల్లుఁడు రామభద్రుఁడన నాది
సురేశ్వరుఁడంచు సీతయుఞ్,బల్లవపాణి యాత్మఁ
దనభాగ్యము మెచ్చెఁ బ్రసన్న... 53

ఉ. శ్రీమదయోధ్యయేలికకుఁ జెన్నుగఁ గమ్మలిఖించి
పంపెనా,భూమిసుతాసుతుండు తమపుత్త్రునకిచ్చె
దనాదుపుత్త్రికఞ్,గామితవస్తుజాతములగౌరవదృ
ష్టిని గైకొనంగ మీా,కామినులు న్సుబంధుహిత
కారు లటంచుఁ బ్రసన్న... 54

ఉ. సంతసమంది పెండ్లికని సంభ్రమలీలఁ బెనంగి రా
జు దా, నింతులు ముగ్గురున్సుతులు నిష్టజనంబును
బంధువర్గము,ల్దంతితురంగవాద్యములు తప్పెట భే
రిమృదంగవాద్యముల్,మంతన మాడుచు న్వెడ
లె మంత్రులతోడఁ బ్రసన్న... 55

ఉ. పున్నమనాఁటి లగ్నమునకుఁ బోవలెనంచు ససంభ్ర
మంబునఞ్, వెన్నెలలోఁ బ్రయాణముల వేడుక
మీాఱఁగఁ జేయుచుఞ్గడు,న్వెన్నెలమీారు వార
జనవారము వారకసేవఁ జేయ నా,సన్నశరణ్యు
రాముపయి భక్తిని గూడి ప్రసన్న... 56

ఉ. వచ్చిరి పెండ్లివారనిన వార్తల నాజనకుండు తా

ను మున్ముచ్చటగా నెదుర్కొనుచు మ్రొక్కుచు
నారఘువంశనాయకుఁ, గ్రుచ్చి కవుంగలించు
కొనఁ గోరికమీరఁగ రాముతండ్రియుఁ, మె
చ్చి కవుంగలించుకొనె మిక్కిలి ప్రేమ ప్రసన్న.

చ. విడిదులుచూపి వారలకు విందులఁ బెట్టఁగ మో
దమంది యా, కొడుకులఁ దోడుకొంచు ముని
గొబ్బునరాఁగ ససంభ్రమంబున, న్విడిదిని వారిఁ
గూడికొని వేడుకమీరఁగ మ్రొక్కె మౌనికిన్,
బడి సుఖవార్తలన్ బలికి భద్రము గాంచెఁ
బ్రసన్న... 58

చ. వరుస మునీంద్రులుం గొలువ వచ్చె వసిష్ఠమునీ
శ్వరుండు దా, నరుదుగ ఋష్యశృంగుఁడును
నత్రిమునీశ్వరుఁడాది పెద్దలున్, బరువడి రాఁగఁ
జూచి తనభాగ్యమటంచు నిజాత్మజాతుఁడున్,
గురునకు వచ్చినట్టిమునికోటికి మ్రొక్కె ప్రసన్న.

ఉ. రాముని పెండ్లిసంభ్రమము రాజులు కాంతలు
వారకాంతలున్, బ్రేమను జూడ వచ్చి రిలఁ
బెంపుగ మేటిసుగాయకోత్తము, ల్నాములు
నర్తకుల్ విటులు చేటులు బీదలు భాగ్యవంతు
లుం, గోమలవందిపాఠకులు కూర్మిసభాలి ప్ర
సన్న... 60

ఉ. అంగనలెల్లఁగూడి తలలంటిరి వేడ్కను రామ
చంద్రుకున్, మంగళహారతిచ్చి తగ మజ్జన మా
డఁగఁ జేసి రప్పుడున్, పొంగుచుఁ బట్టువస్త్ర
ములు భూషణస్రగ్వరచందనంబులున్, రంగు
గఁ దాల్పఁజేసి రలరాముని వేడ్కఁ బ్రసన్న.

ఉ. పెండ్లికుమారుఁ డంచుఁ దగఁ బెట్టిరి బొట్టును
కండ్లఁ గాటుకన్, బెండ్లికుమారు రామ యని
వేడ్కను బిల్చిరి పెద్ద లందఱున్, బెండ్లికుమా
ర్తెఁ జేసి కడుఁ బెట్టిరి సొమ్ములు చాల సీతకున్
బెండ్లి కలంకరించియును బేరిమిఁజూచి ప్రసన్న.

చ. మదగజయానసీతకును మంగళసూత్రము గట్టి
రాముఁడున్, మదనునితండ్రికిన్ వగువ మచ్చి
కతోఁ దలఁబ్రాలువోసె యా, ముదితశిరంబున
న్బ్రియుఁడు ముత్యములన్ దగ నిల్పి యప్పుడీ,
మదవతి కండ్లుచేతులును మాటికిఁ జూచె
ప్రసన్న... 63

ఉ. దేవతలెల్ల రక్తిని దివ్యసుమావళి జల్లుసే
యఁగా, భావజరూపుఁ బెండ్లికయి వచ్చినబంధు
జనంబు మెచ్చి రా,భావజమాతసీత తనభావము
లో రఘురాముమెచ్చి సద్భావముతోడఁ గో
ర్కులను బాగుగఁగోరి ప్రసన్న... 64

చ. ముదమున రాముఁ డప్పెండ్లి ముద్దియఁ గైకొనె
నంతఁ దమ్ములున్, పదపల నూర్మిళన్ విదప
సాధ్విని మాండవి నత్యుదాత్తమై, గెలుమహా
నుభావ శ్రుతకీర్తిని సాధ్విని సజ్జనావనన్, విదిత
సుకీర్తులన్ జనము వేడుకఁజూడఁ బ్రసన్న...

ఉ. కల్గెను నాకుమూర్తులకు గౌరవమై సటునంటియ
ల్లురున్, గల్గెను నామభాగ్యమున గంజదళా
క్షునివంటిప్రాపు మున్, గల్గెను పక్తిముక్తి
యును గర్మవిమోచన మాయె నేఁటికిన్, గల్గె
నటంచు బిడ్డలను గ్రక్కున నంప ప్రసన్న...

ఉ. వారికి వీడు వీడ్కిని వారు నొసంగిరి యన్నివస్తు
వుల్, కూరిమితోడ వియ్యములు కోరికగా బిగి
కౌఁగిలింతలున్, దారకమూర్తి రాఘవుఁడు
తమ్ములుఁ దండ్రియుఁ బల్లులు వ్వగన్, జేయక సీత
వచ్చె (నంత) తన *మిత్రులుగోల్వ ప్రసన్న...

ఉ. భార్గవరాముఁ డంతఁ గని భంగముఁ జేతునటం
చు నుగ్రుఁడై, మార్గము గాచియుండెఁ బలు
మాఱును రాముఁడు రాముఁజేసియన్, భార్గ
వుగర్వమున్గణించి బాహుబలంబునుజూపి వేగ
మే, మార్గముఁబట్టెయోధ్యకును మత్తవిలోక
ప్రసన్న...

ఉ. పట్టణమందునున్న పరివారము లందఱుఁ దోడ్తొ
సంగ డాఁ, బట్టముఁ జొచ్చి రాఘవులు భార్యలు
గూడను రాఁగ రాఘవు, ల్పట్టముఁ జూచుచుం
జనకుపట్టియుఁ దాను రథంబునెక్కి రాఁ, బట్ట్ణ
వాసు లంగనలు పాటలు బాడ ప్రసన్న... 69

ఉ. వీథులు తోరణంబులును విప్రజనంబులు వేద
మంత్రముల్, వీథులలంకరించి తగ వేడుక
లన్నియుఁ జేయుచున్నయా,వీథుల వారకన్య
కలు వేడుక నాడిరి పాడి రంత నా, వీథుల
నన్నిఁ జూచుచును వేడ్కను వచ్చెఁ బ్రసన్న.

ఉ. మేళములున్ మృదంగములు మిక్కుట మైనటు
వంటిబూరగల్, తాళముతప్పెటల్ మిగుల తద్ధి
మిలాడెడు వారకాంతలున్, వీళవిచిత్రనాట్య
ములు వింతవినోదపుటాటపాటలున్, గేళికలా
డుచున్ మిగులఁ గేళులఁగూడెఁ బ్రసన్న...

ఉ. ద్వారమునందు రాముఁడును *సీతయు తేరును
డిగ్గి రెంతయున్, ధీరులు తమ్ములందఱును దేరుల
నుండి డిగంగఁ జూచియున్, వారును వారిభా
ర్యలును వచ్చిరి మంత్రిపురోహితావళుల్,
గూరిమి గొల్వఁగా నృపుఁడు కోర్కులమీఱఁ
బ్రసన్న... 72

---

* ధాత్రిజ.

ఉ. సీతను వెంటఁబెట్టుకొని శీఘ్రముగా రఘురా
ముఁ డప్పుడుర్, ఖ్యాతిగ నిల్లుఁ జొచ్చి కనకా
సనులై రఘురామ సీతలుర్, ప్రీతిగనుండి రిద్ద
ఱును ప్రేమయు మిక్కుటమై చెలంగఁగా, శా
తతకీర్తిశాలు రతియానదరమొప్పఁ బ్రసన్న...

చ. సకలగుణాభిరాముఁడగు సారసనేత్రుఁడు రా
ముఁడు సుమిత్రకుఁ దనయుఁడు లక్ష్మణుఁడు
రాజితకీర్తియుఁ గైకపుత్రుఁడుర్, ప్రకటగు
ణుండు నా భరతరాజు జఘన్యుఁడు శత్రులంప
టిర్, బ్రకటితభక్తిఁ గొల్వ సుఖభావమునందె
ప్రసన్న... 74

చ. భరతసుమిత్రనందనులు భాషితులై తనమేనమా
మల, న్నరుదుగఁ జూడఁ బోయి మఱి యక్కడి
నుండి ప్రమోదలీలల, న్నిరవు నయోధ్య పట్ట
ణము నిష్టజనంబులతోడ రాజులుం, బరువడి
రామభద్రునికిఁ బట్టముఁగట్ట ప్రసన్న... 75

ఉ. రాజపు డానతిచ్చె రఘురాముని రాజును
జేయ నంతలో, రాజును జూచి కైకయును రా
జ్యము నాసుతుకిచ్చి రామునిర్, రాజిగఁబంపు
కానలకు రంజిలునామదిలోన వేగమే, రాజుగఁ
జేయవే భరతు రాజ్యముఁగట్టి ప్రసన్న... 76

చ. పిడుగులవంటిమాటలకుఁ బిమ్మటఁ బో యటు రాజశేఖరుం, డుడుగక తాఁ జలించె మఱి యొప్పఁగ నిప్పులఁ గ్రాఁగురీతిగా, నడవడివింటు రాఘవుఁడు నాకిది ధర్మము నీతిమార్గముల్, బడి యడవిం జరింప నగుపద్ధతి యంచుఁ బ్రసన్న.

ఉ. తల్లికి ముందుగాను బినతల్లికి దండము పెట్టి కన్నులన్, గొల్లున నేడ్వఁగా నపుడు ఘూర్ణిలుచున్నది యేమిసేతు నే, నొల్లను రాజ్యభోగముల నోరిమి వచ్చెదఁ బాయలేను నా, తల్లడమంద నాకొడుక తాళఁగఁ జాల ప్రసన్న... 78

ఉ. సత్యము దప్పరాదు జనసంఘనుతా మఱిచింత యేల నా, నిత్యపరాక్రముండు మదినిశ్చలతన్ వరమిచ్చినప్పుడే, సత్యము తండ్రివాక్యముకు సమ్మతినొందినవాఁడె పుత్త్రుఁడుల్, సత్యము శీలమా పురుషసన్నిధినుండఁ బ్రసన్న... 79

ఉ. ఒక్కఁడె రాముఁ డావనము నొందుటఁ జూచియు లక్ష్మణుండు దాఁ, గ్రక్కున తర్లగా మఱియుఁ గంజదళాక్షియు సీత పైనమై, యిక్కడ నేమి నాకుఁ బతి యెక్కడనుండిన నక్కడుండెదన్, జక్కనివార్త కాంతుకడ సాధ్వి మెలంగ ప్రసన్న... 80

ఉ. తెమ్మని రాముఁడుం గక్షము తెచ్చిన సూతుఁ
డు నల్వురెక్కినన్, సమ్మతి పట్నముం వెడలి
చయ్యన తర్లి గుహాశ్రమంబునన్, సామ్మసిలంగఁ
జేరి రిఁక సూతుఁడు నీవు రథంబు దీసికో,సా
మ్మని పంపవచ్చెఁ బురి*జొచ్చుట కేడ్చె ప్రసన్న.

ఉ. రాముఁడు తర్లిపోయెనని రాజుకు సూతుఁడు
వచ్చి చెప్పినన్, భామల మాటవింటి నెడఁ బా
సితి రాము గుణాభిరాముసిన్, రాముని దల్చి
తల్చి మది అంపముగాఁ డెగఁ గోసినట్లుగాఁ
బ్రేమను జీవము న్విడచిపెట్టెను రాజు ప్రసన్న.

ఉ. సంగతి రాత్రియు న్నిలిచి చయ్యన నాగుహాఁ
గూడి వేడుక, న్గంగయుదాఁటి తా జడలు గ్ర
క్కునఁ దాల్చియు రాముఁజూచియు, న్గంగన
చాలదుఃఖపడె నందుకు లక్ష్మణుతోడఁ నైక హా
భంగముచేసె నిట్టిరఘుపట్టముఁ గట్ట ప్రసన్న.

ఉ. అక్కడినుండి రాఘవుఁడు నంగనఁ జూచి విచా
రమంది తాఁ, గ్రక్కునఁ జెట్టుఁ బట్టుకొని కంజద
ళాక్షిని గారవించియు,న్మక్కువ నూఱడించి పలు
మాఁటను మోమున మోముఁ జేర్చె నా,చక్క
రబొమ్మ కాల్నడలఁ జయ్యనవచ్చె ప్రసన్న. 84

ఉ. వచ్చి భరద్వాజాశ్రమము వద్దనుజేరి మునీంద్రుఁ

గాంచి తా, మచ్చటఁజేరి రాత్రి సుఖమందియు
వేడుక దర్శిలేచియుఁ, ముచ్చట లాడుచు న్న
డువ ముందరజూచియుఁ జిత్రకూటము, న్నచ్చ
ట పర్ణశాల నొకఁ డప్పుడు గట్టె ప్రసన్న... 85

చ. భరతుని వేగరమ్మనుచుఁ బంపిరి లేఖలువ్రాసి వేగ
ముఁ, వరుసను దమ్ముఁడు న్గొలువ వచ్చుటఁ
జూచి రయోధ్య పట్నముఁ, సిరి తొలఁగింది
యేమొయని చింతిలుచుండిన నాడకాడకుఁ,
గులుతులు చెప్పఁగాను విని గొబ్బునవచ్చె
ప్రసన్న... 86

ఉ. తల్లినిఁ జూడరోసి తమతండ్రికి నగ్నిమఖంబుఁ
జేసియుఁ, సల్లలితంబులైన నృపసాధ్వులకాంతు
లు మాయఁజూచియుఁ, మెల్లఁగ రాముఁ దెత్తు
మని మిక్కిలిప్రేమను మంత్రివర్గముఁ, వెళ్లిరి
రామమార్గమున వేడుకనంత ప్రసన్న... 87

ఉ. వచ్చినమూకఁ జూచి గుహుఁ *డోడయువేయక
యున్ననాతనిఁ,సచ్చరితుండునౌ భరతసాధుఁడు
సంగమమైత్రిఁ జూపియుఁ, వచ్చె భరద్వాజుంగ
నియు వార్తల నెల్ల నెఱింగి యంతటఁ,వచ్చిరి
చిత్రకూటముకు వారిని జూచి ప్రసన్న... 88

చ. భరతుఁడు రాముపాదములఁ బట్టుకయేడ్చియుఁ

గన్నతండ్రియున్, పరమపదంబు కేగెనని పల్కఁగ
రాముఁడు శోకచిత్తుఁడై, పరక్రియలగ్నిఁ జేసి తన
పాదుకలిచ్చియుఁ బంపెఁ దమ్మునిన్, భరతుఁడు
రామపాదుకల భక్తిని వెచ్చె ప్రసన్న... 89

చ. భరతుఁడు దీక్షఁ జేసి యలపట్టముఁ జేరక తాను
తాపసై, భరము వహింపఁ దమ్ముఁడును భాతపా
దము గొల్వసాగె నా, భరతుఁడు రాముపాదు
కలె భద్రమటంచును సేవఁజేసె నా, భరతునిఁ
బంపి రాఘవుఁడు పైనముఁ జేసె ప్రసన్న...90

ఉ. అత్రిమహామునీశ్వరుని యాశ్రమముం దగఁజేరి
వేడుకన్, శ్రోత్రియుఁ డాతఁడిచ్చిన సుశోభితమా
సరసంపుటన్నమున్, పాత్రగఁ బొంది యాయతిథి
భాగము రాముఁడు సీత లక్ష్మణుల్, శ్రోత్రియవర్గ
మంపఁ జనె సొంపుగ నెప్డు ప్రసన్న... 91

ఉ. చొచ్చిరి దండకాటవిని జూచి విరాధుని జంపి
యంత భీ, మచ్చరశూన్యులైన మునిమండలి
నాశరభంగుఁ డాదిగా, ముచ్చటలాడవచ్చు ముని
ముందు నగస్త్యమునీంద్రుఁ గాంచి యా, సచ్చరి
తాత్ములన్ గొలిచి శస్త్రములందె ప్రసన్న...92

ఉ. మాయమృగంబుఁ జూచి పలుమారును సీతయుఁ
బట్టి తెమ్మనెన్, బాయక దానివెంబడిని బట్టెవనం

చును బోవుచుండఁగా, మాయయటంచు రాఘ
వుఁడు మర్మ మెఱింగియుఁ గోపచిత్తుఁడై, సాయ
కమేయ లక్ష్మణుఁడ చచ్చితినంచు ప్రసన్న...

ఉ. రాముఁడు నిన్నుఁ దల్చె మఱి రాక్షసులందఱు
నేమొ లక్ష్మణా,తామసమేల వేగచను *వేగము
వేగమటంచుఁ బల్కెనట,ఏమిభయంబులే దనఁగ
నించుకమాటల నాడె సీతయుఁ, రామునిజేర
లక్ష్మణుఁడు రావణుఁ డంత ప్రసన్న... 94

చ. కపటముచేసి వచ్చుటయుఁ గంజదళాక్షియు
జూచి వేడుకన్, దపసియటంచు వచ్చుటయు
దగ్గఱవచ్చిన రూపుఁజూపుటన్, విపదమునొంద
సీత తన వేడుకగాలికథంబునం దిడెన్, చప
లుఁడు తిన్నఁగా జనెను సాగరలంకఁ బ్రసన్న.

ఉ. పాటలగంధి సీతయును బాష్పజలంబులుగా
స్రవించుచున్,మాటికిమాటికిం దలఁచు మాన
సమందున రామరామ ఘో, రాటజటాయువంత
విని రావణుగుఱ్ఱపుఁగ్రొందలంబునున్, వాటము
పేర్చి తన్నె మఱి వాఁడునుఁ గూలె ప్రసన్న.

ఉ. లంకకుఁ గొంచుఁబోవ తన లక్షణయుక్తము
లైన సొమ్ములన్, బంకజగంధి తీసికొనిపైఁటచె
ఱంగునఁ గట్టివేసినన్, శంకయులేక రావణుఁడు

సాగరు దాఁటి వనంబులోపల, వృంకజగంధి నుం
చెఁ దనపాలిటిమృత్యు ప్రసన్న...　　97

ఉ. వచ్చినఁజూచి తమ్మునిని వారిజనేత్రుడు సీతడించి
యే,వచ్చితివన్న నావకినె యాడనిమాటల నాడి
పొమ్మనెన్,వచ్చితినంచు నిద్దఱును వార్తలనా
డుచు నున్నచోటికిన్, వచ్చిన సీతగానకను వార
లునేడ్చె ప్రసన్న...　　98

చ. అడవిని జాడల న్వెదక నక్కడఁబక్షజటాయుఁ
జూచి నీ,వెవఁడ వటంచుఁబల్క నపు డేర్పడఁ
జెప్పెను సీతజాడలన్,వడివహంబుఁ జేయుఁడని
వారిజనాభుని వానిగాల్చి తా,కడపటత్న రాతు
నుం గ*బంధునిఁ జంపె ప్రసన్న...　　99

ఉ. వచ్చిరి పంపతీరమున వాసముకున్ శబరుండు
వేగమే, వచ్చియు పండ్లుఁదెచ్చియును వారిజ
నాభుని కిచ్చి భక్తితో, నచ్చటనుండి తర్లియును
నప్పుడు చూచిరి ఋష్యమూకము, న్వచ్చెడి
వాయుపుత్రు నినివారణఁజూచె ప్రసన్న...

ఉ. ఎక్కడినుండివచ్చితిరి యెవ్వరుమీరు కులంబు
నెద్ది యే,దిక్కులనేలు మీమహిమ లేటఁగ
దెల్పుఁడు రాకకుం గతం, బిక్కడి కన్న లక్ష్మ
ణుఁడు సీతఁడు రాముఁడటంచు సర్వమున్,

జక్కఁగ స్త్రీయమహాకథను చాటి వచించె ప్రసన్న... 101

చ. ధరణి నయోధ్య నేలునృపు ధర్మపుటాజ్ఞకు బద్ధుఁడై విభుండు రయముతోడ దండకను దొడ్డఁగ నిల్చి ఖరాదివీరులన్, బోరిగొనవచ్చి యిచ్చటను పూతచరిత్రను సీత రావణుండు రహిని గొంచు నేఁగఁ గను దోరపుదృష్టి ప్రసన్న...

ఉ. తమ్ముఁడ నేను లక్ష్మణుఁడ దాసుఁడ సేవ యొనర్పవచ్చితిన్, మమ్ముడుగంగఁ దెల్పితిమి మాన్యుఁడ నీచరితంబుఁ దెల్పవే, యిమ్మహి నన్ను మ్రొక్కి యుదె యేర్పడఁ దెల్పెద వాయుపుత్రుఁడ, న్నమ్మతి సూర్యపుత్రునకు సన్నిధిబంటు ప్రసన్న.

ఉ. అంజనదేవిపుత్రకుఁడ నాప్తుఁడ నీకును బంట నేను మీ, కంజదళాక్షిఁ జూపెదను గ్రక్కున రం డిఁక ఋష్యమూకమున్, మంజులవాణి సీతగనుమార్గము సేతు నటంచుఁ బల్కినన్, రంజితమైన ప్రేమయది రాజిలఁబోయె ప్రసన్న...

ఉ. అందుకు రామలక్ష్మణులు నాతఁడు సంతసమంది రప్పుడే, కొందలమందు నాతఁ డిఁకఁ గొంకక సర్వచరిత్ర దెల్పినన్, ముందుప్రయోజనం

బనఁగ మోదముతో నలవాలిఁ గోడుటన్, గొం
దఱితోడ ఋష్యగిరి కూడుట దెల్పె ప్రసన్న.

ఉ. అంజనిపుత్రుఁ డాపిదప నారవిహానుఁ గన్ని దెల్పి
యున్, రంజితమైనచిత్తమున రాఘవుఁ జేర్చెను
సూర్యపుత్రునిన్, మంజులరీతి రామునకు మా
టికి మ్రొక్కెను వానరేశుఁడున్, రంజితమైన
వాక్యములఁ జేరిచె నంత ప్రసన్న... 106

ఉ. వాలికి నీకు నిద్దఱికి వాదమదేలనువచ్చె నన్న
నా, యాలిని లోనవేసికొని నన్నపు జట్టులఁ
జంపవచ్చినన్, జాలక నాదుబల్మి యగచాట్లను
బొంది టు డాఁగినాఁడ నా,పాలిటిదైవ మీ
వనుచుఁ బల్కెను ప్రేమ ప్రసన్న... 107

ఉ. మంచిది వాలిఁ జంపెదను మర్కటనాథ యటం
చుఁ బల్కినన్, సంచితమైనసొమ్ములను సామికిఁ
జూపిన మోహతాపమున్, మించియు మూర్ఛ
పోయె మఱి మెల్లన తాఁ దెలివొంది లేచియు,
న్నించుక సేపు దుఃఖపడి యింతిదలంచె ప్రసన్న.

ఉ. వాలియు నీవు నిద్దఱును వాదములాడుచుఁ
బోరుచుండినన్, వాలిని సంహరించెదను వచ్చెద
వెంటను దర్శిపొమ్మనెన్, వాలినిఁ బిల్వ రోషపడి

వచ్చియు యుద్ధముసేయునప్పుడున్, వాలినిఁ
గూల్చి సూర్యసుతు వైరముదీర్చె ప్రసన్న.109

ఉ. వాలినిజూచి తారయును వారకమాటికి మోదు
కొంచుఁ దా,వాలి ప్రతాపశాలియని వర్ణనసే
యుచు నెట్లుతాళుదున్,బాలుఁగఁ బ్రేమఁ జూచి
నను సారెకుసారెకు గారవించి నీ,బాలునిఁ
జూడు మంగదుని భద్రునినంచు ప్రసన్న... 110

ఉ. రామునియాజ్ఞచేత కపిరాజ్యము నా రవిపుత్రు
కిచ్చినన్,ప్రేమను తారఁగూడి యతిప్రీతి యొన
ర్చుచునుండి వేడుకన్, వేమఱు వానకాలమును
వెళ్లఁగ రాముఁడు పిల్వఁబంపినన్, భూమిని
నున్న వానరులు బోరునమ్రోయ ప్రసన్న. 111

ఉ. వానరకోటి గొల్వఁగను వచ్చె దివాకరపుత్రుఁ
డప్పుడున్, వానరులందఱం గనియు వారిజనా
భుఁడు సీతఁజూడఁగా, నానయుఁజేసె సీతగని
యచ్చటివార్తలఁదెల్ప నంగదుం,బూనెను మారు
తాత్మజుఁడు *నుంగ్రముఁబట్టి ప్రసన్న... 112

చ. పడమర తూర్పు నుత్తరము బంపఁగఁబోయిరి
వానరాధిపుల్,వడి తనచేతిముద్రికయు వాయు
తనూజునిచేతి కిచ్చినన్,దడయకపోయె వానరు

లతండము నప్పుడు దాటిరంబుగన్, బుసపెసి
జాడల నెవ్వరుకఁ బోయిరి వారు ప్రసన్న...113

ఉ. వచ్చి సముద్రతీరమున వానరులు న్వసించి
యప్పుడున్, జచ్చుజటాయువాక్యములు సాకెకుఁ
జెప్పఁగ దుఃఖమంది తా, వచ్చి జటాయువన్న
మతి వారితోఁ జెప్పెను సీతపోకకల్, మెచ్చుగ
లంకమార్గమును మేటిగఁ జెప్పె ప్రసన్న...114

ఉ. ప్రొద్దునలేచి వానరులు పోయి సముద్రపుఁదీర
మంతయున్, దద్దయుఁజూచి యంగదుఁడు దాఁ
టఁగలేమని చెప్పుచుండఁగాఁ, బద్దుకు నాంజనే
యుఁడును బర్వతమెక్కె మహాద్భుతంబుగాఁ
బెద్దయుఁ బెంచి వాలమును బకరమంద ప్రసన్న.

ఉ. పాదములూని బిట్టెగసి పావనిదాఁటి సముద్ర
మప్పుడున్, మోదమునొంది రాఘవుల మూర్తి
మహత్త్వమటంచు వేగము,న్పాదుగలంకఁజొచ్చి
యును బల్లవపాణిని సీతఁగానకన్, లేదని నిశ్చ
యించియును లేకటురాత్రి ప్రసన్న... 116

ఉ. రావణుభోగమున్ సుఖము రాజ్యవిలాసము
రూపురేఖయున్, భావజుకేళిముచ్చటయు భామ
లుచేసెడు మంగళార్తియున్, భావములోనఁ

జూచి యిఁక భాగ్యములు న్బైడఁబాయు పీనికిఁ
గావరమంది రాఘవులకాంతను దెచ్చె ప్రసన్న.

చ. తెలతెలవాఱవచ్చినను ధీరుఁడునౌ హనుమం
తుఁడప్పుడుఁ, కలవరమంద సీత నటుగానక రావ
ణుఁ డేమిచేసెనో, తెలియ దిఁకేమిసేతు నని దీన
తతో వనమంతఁ జూడఁగా, నెలఁతనుఁ గాంచె
నొక్క తెను నేడ్చుచునుండ ప్రసన్న... 118

ఉ. అన్నిట రూపురేఖలును నందముచందము మో
ముకాంతియుఁ, నన్నియు నానవాలులును నక్క
డ రాముఁడు చెప్పినట్లుగా, నున్నవి సీతయేయ
నుచు నుబ్బుచు భూజము నెక్కుచుండఁగాఁ
గన్నులఁగప్ప రావణుఁడు గ్రక్కునవచ్చె ప్రసన్న.

ఉ. వచ్చినవానిమాటలును వారిజనాభునిదేవిమాట
లుఁ, మెచ్చియు రాతసాధముఁడు మేలుగ నా
శది దీఱ కేగుటల్, ఇచ్చట సీత యేడ్చుటయు
నింతులు కావలియున్న చందముఁ, ముచ్చట
దీఱఁజూచి యులముద్రిక నిచ్చెఁ బ్రసన్న...

ఉ. రామునిచేతిముద్రికను రామకు నిచ్చి శుభంబుఁ
జెప్పియుఁ, భామశిరస్సునందుఁ గలభాసురరత్న
ముఁ దాల్చి పిమ్మటఁ, వేమఱు నాజ్ఞఁదీసికొని

వేగమె తా వనమంతయు గాల్చి —, తా మరలి రాముని
రామునకు దానయంతయు బలికె ప్రసన్న... 121

ఉ. వచ్చినరాక్షసావళిని వాలముచే దెగటార్చి
వైచి తా, నిచ్చక వచ్చినట్లుగను నెల్ల వనంబును
బాడు జంపె నా, నచ్చినయక్షకుమారుని దునిమె
వారక వానికిన్ బెద్దవాడు నై, ప్రచ్చునిన్
నింద్రజిత్తు నొకమూలకు జేర్చె ప్రసన్న...122

ఉ. ఏమిర వానరాధముడ నెవ్వడవంచు దశాస్యు డిట్లు
తన్నడిగె, భూమిజ గాంచ వచ్చితిని రాముని దూత
నినుజూచి రావణా, భామిని సీత నిప్పుడె యొసంగు బ్రాణ
ము నెంచక యంపుడన్న నవ్వీ మీసము పలుకుచుండ
వినిపించెనురీతి ప్రసన్న... 123

ఉ. తోకయు గాల్చిన న్నగరి పాఱి యగ్ని దుమ్ముగా
జేసె మెడలన్, వీకను వట్టి మంతయును వే
ముగా దహనంబు జేసి నిశ్శంకప్రవృత్తి జూచి
యల భీతమృగాక్షిని రాముపత్ని సుప్రోక్ష విధాన
మూని యలతో యధి దాటి ప్రసన్న... 124

ఉ. వచ్చినవాయుపుత్త్రు గని వానరు లుప్పతిలి ప్రీతి
నొందగా, వచ్చటివార్తలం దెలిపి మోదకబుద్ధి
వారి గూడి మేలచ్చుపడంగ నంగదుని యాజ్ఞను

వానరపంక్తిఁ గూడియుఁ, మెచ్చుచు నా మధూ
పవనమిత్తులరైరి ప్రసన్న.... 125

ఉ. అంతకుమున్న వానరులు నందఱువచ్చిరి సీతఁ
గాన కత్యంతవుఁ బ్రేమనుండిరి ఘనాత్ములు
రాముఁడు లక్ష్మణుండు ప్రత్యంతమునందునున్న
యలయార్యుల పల్కులచేత వీరికై, ప్రాంతము
లం గనుంగొనఁగ వారునువచ్చెఁ బ్రసన్న...126

ఉ. సీతనుఁ జూచివచ్చితిమి శ్రీరఘునాయక లంక
లోపలన్, బ్రీతిగ ముద్రికిచ్చితిమి ప్రేమనొసం
గఁగఁ దెచ్చినార మా,నాతి యొసంగురత్నము
ను నాతి మిముం దలపోయుచుండు బ్రఖ్యా
తిగ లంకఁగాల్చితిమి కాంచితి మిమ్ము ప్రసన్న.

ఉ. వచ్చి సముద్రతీరముకు వానరు లారఘురాము
నాజ్ఞచే, నచ్చటఁ దెచ్చి పర్వతములన్నియు
నీలుని చేతి కిచ్చినన్, మెచ్చుగఁ గట్టిగట్టి యల
మేటిపరాక్రమశాలి వేడుకన్, ముచ్చటతోడ
వానరులు మూఁకలుగాంచె ప్రసన్న... 128

ఉ. అంతవిభీషణుండు తనయన్నకుఁజెప్పెను రామ
సీత నీ, వింతటనిచ్చినన్ బ్రతుకు నిష్టజనంబుల
టన్న సుగ్రీవుఁడై, యంతటఁ దన్నెఁ దమ్మునిని

నప్పుడె లంకయుఁ బాసె నాతఁడు, న్యాప్రింతము
నందు రాముదరి ఛత్రముగాంచె ప్రసన్న...

ఉ. రమ్ము విభీషణా యనుచు రాఘవుఁడుం దయఁ
జేసినప్పుడే, హమ్మనువానరావళియు నొక్కుమ
జెందెను లంకపట్టముల్, పమ్మతిఁగట్టి రాఘవుఁడు
సైన్యముతోడను బంపె లంకపై, యమ్మహితుం
డు వానరుల నంపఁజాలఁగాఁడె ప్రసన్న... 180

ఉ. ఉత్తరగోపురంబునకు నొప్పుగఁబోయెను దాన
వుండు దా, నుత్తరుఁబట్టి ఛత్రములు నాకసమం
దునఁదోఁచె నెండకుఁ, బత్తునఁబోయె వానరులు
సారెకు వానిని గొట్టఁబోవఁగా, నుత్తరి కోట
టం జేసియె నాసురవైరి ప్రసన్న... 181

ఉ. చూడు విభీషణా యనుచు సుస్థిరుఁడై రఘు
రాముఁ డప్పుడుఁ, వేడుకబాణ మొక్కటియు
వేసినతోడ ననేకమస్త్రముల్, కూడియు ఛత్ర
సంఘములఁ గుంభినిఁ గూల్చునఁ జూచి రావణుం
డాడెను రాముసాటి యెవరంచును దాన
ప్రసన్న... 182

ఉ. రావణుతోడ నంగదుఁడు రామునికీతను బుచ్చి
లంకయుఁ, కావఁగ నేలుకొమ్మనినఁ గావర
మందియు రావణుండు తా, భావములోన నంగ

దని * జంపెదనంచుఁ దలంచ రావణా, చావది
నీకు సిద్ధమనె సాగుచు నంత ప్రసన్న... 133

ఉ. అండజయాన రావణుని యంగన సీతను బుచ్చు
మంచనెన్, మండుచు రావణాధముఁడు మాని
ని వేగమె లేచి పొమ్మనెన్, దండధరుండు నా
యెదుటఁ దాళఁగ లేఁ డిఁక పీరు లెక్క యే,
పొండనె రాక్షసాధములఁ బోయిరి పోర ప్ర
సన్న... 134

ఉ. వచ్చినరాక్షసావళిని వాలమునం దెగటార్చు
చుండినన్, జచ్చుచు రాక్షసావళులు సారెకు
సారెకు వచ్చుచుండఁగా, జచ్చితి రింక మీర
లని చయ్యన మూలబలంబుతోడుగా, వచ్చెను
రావణాసురుఁడు వాసవవైరి ప్రసన్న... 135

ఉ. రావణుఁ డివ్విధంబునను రాజితమాబలపంక్తిఁ
బోఁగఁగా, రావణుపైకిఁబోయె నలరావణుతమ్ముఁ
డు రామునాజ్ఞచే, రావణుఁ డాగదన్ విడచె
రాముఁడు చూచుచునుండినంతలో, రావణు
తమ్ముఁ డాగద ధరాతలిఁ జేర్చె ప్రసన్న...

చ. తరలసిశక్తినేసి యిఁక తప్పకపాపుము నాఁగ
నంతలో, మెఱుపులు గ్రుమ్ముబాణముల మ్రిం
గుచు వచ్చెడిశక్తిఁ జూచియు, న్గరుణదలిర్ప

లక్ష్మణుఁడు గ్రక్కున నద్దము వచ్చి నిల్చినఁగా
బోరలుచు దాఁటె లక్ష్మణుఁడు మూర్ఛను
బోయె ప్రసన్న... 13

ఉ. తమ్ముని జూచి రాఘవుఁడు [illegible]
బట్టియేడ్చియు, [illegible]
[illegible] నంచు [illegible], [illegible]
నను [illegible] లేక [illegible],
[illegible] లేక [illegible] జప్పితి [illegible] ప్రసన్న... 1[illegible]

ఉ. సంజీవి [illegible]
[illegible], యాజనముద్ధరిద్ధన [illegible]
[illegible], [illegible]
మొప్పఁగ [illegible], [illegible]
జనసాహసమొప్పఁ ప్రసన్న.... 1[illegible]

ఉ. ఆక్షణమందు సంజీవియు [illegible] యం[illegible]
లోపలఁ, [illegible] జేయుచుండఁగనె వేగవె
లక్ష్మణుఁ [illegible] ప్రత్యక్షము [illegible]
దెల్పఁగను *[illegible] [illegible] నా
రాక్షసమూఁకచింత[illegible] [illegible]
ప్రసన్న... 1[illegible]

ఉ. లంకయు [illegible] కెక్క[illegible]
రాక్షసుల్, [illegible] యేడ్వఁగ [illegible]

ణుఁ డంతలోపలన్, శంకయుఁదక్కి వానరులు
సారెకు రాక్షసపంక్తిఁ దున్మఁగా, లంకను బ్రోచు
రావణుఁడు లజ్జ వహించె ప్రసన్న... 141

ఉ. రాతిరి నింద్రజిత్తు రఘురాముని తమ్ముని సేననం
తయున్, ఖ్యాతిగ నాగపాశములఁ గట్టియుఁ
బ్రీతిని లంకఁజొచ్చియున్, సీతది దక్కెఁగా
యనుచుఁ జెప్పఁగ మిక్కిలిప్రీతిఁజెందె ది,వ్యా
తతకీర్తిరావణుఁడు నాతఁడు పోయె ప్రసన్న.

చ. గరుడుఁదలంప రాఘవుఁడు గ్రక్కునవచ్చినఁ బా
ఱిపోయె నా,ఖరతరసర్పసంచయము కాంక్షను
గొన్నిఁటి జంపి రాముచే, సరగున నాజ్ఞఁ
గైకొనుచు సాగె నతండును వానరాళియున్,
బరువడి తొల్లియున్నయటు భాసురులైరి ప్రసన్న.

చ. భయముఖులైనరాక్షసుల భగ్నముఁ జేసిరి వాన
రాధిపుల్, చెలువతనంబడంగఁగను చింతవహిం
చెను రావణుండు తా, బలమదిపోవ రోయు
చును బంపెను పుత్త్రుల లక్షమంది నా,బలము
నుజచ్చె వానరులు భద్రము గాంచె ప్రసన్న.

ఉ. అంతట రావణాసురుఁడు నాత్మవిచారము నొం
దుచుండఁగా, నింతవిచార మొంది యిటు లేల
కృశించెదు భూమిలోన నీ, యంతటివాఁడె

చింతిలఁగ నానాఁగ కార్యములంచు నింద్రజి,
త్తంతరథంబు నెక్కి ఘనతంతయుఁ జూపె
ప్రసన్న... 145

చ. కొడుకులు చచ్చిపోయిరని కోపముతోడను
రావణుండు తా, నడలుచునుండఁగా నవుడు
నగ్రసుతుండగు మేఘనాదుఁడు, న్వడివడి నూఱ
డించియును భర్గునిగూర్చి తపంబుఁజేసి యా,
గడియనువచ్చుతద్రథము గ్రక్కుననెక్కె ప్ర
సన్న... 146

ఉ. గుంపులరాక్షసావళులఁ గూల్చిరి వానరు లంత
వేగమున్, దెంపుగ రావణాసురుఁడు దీనతనొం
దియు నావలించియున్, గంపముచేతవచ్చె నల
*కోటలనేడిటి దాఁటి రాము పై, నంపలగుంపు
లేయుచును నంవఱేఁగూల్చి ప్రసన్న... 147

ఉ. ఇక్కడివార్తయంత విని యింద్రవిజేతయు నీక్ష
ణంబునన్, గ్రక్కున వారిసంగరముఖమ్మున ఖండ
నఁజేసి వచ్చెదన్, జక్కనఁ జూడు తండ్రియని
చాపముచేతనె పూని తేరునుం, గ్రక్కునఁ
దోలె యుద్ధమునకై చనె నయ్యు ప్రసన్న...

ఉ. వాఁడు మహోగ్రకోపమున వానరులం దిగ
మ్రింగ నార్చుచు, న్నేఁడువధింతు రాముఁ డతఁ

డెచ్చటనుండె నటంచు రాఁగ నా, వేఁడిమిఁ
జూచి రాఘవులు వీఁడు విభీషణ యెవ్వఁడన్న
దా, వాఁడనె కుంభకర్ణుఁ డని వాఁడనిచెప్పె.
ప్రసన్న... 149

చ. బలమగుదివ్యబాణములఁ బాపునిపై నటుపంప
నంతలో, బలమును వానిమాయలును భగ్నము
లయ్యెను బ్రహ్మబాణముఁ, దలఁచియు వాని
పైఁ బనుపఁ దత్క్షణమే యది వాని ద్రుంచె నా,
కులగిరికూలినట్లుగను గూలెను వాఁడు ప్రసన్న.

ఉ. వచ్చెను గుంభకర్ణుఁడన వ్వాంతమెఱుంగక మూ
ర్ఛవోయి తా, నచ్చట లేచి రాఘవుల నందఱుఁ
జంపెద నంచు సుగ్రీవుఁడై, మచ్చరకొంతదీర్చు
మని మానక నయ్యతి కాయుఁ బంపెఁ దా, వచ్చె
ను రాముఁ డే డనుచు వానిని జూచి ప్రసన్న.

ఉ. కోపముచేత లక్ష్మణుఁడు కూల్చిననాయతికాయుఁ
డప్పుడుఁ, బాపము మేఘనాథునకు భగ్నము
చేయఁగ హోమమంతయుఁ, గోపముఁ బూని
వచ్చె నలఘూర్ణిలు హోమము నవ్విభీషణుం
డోపికఁ జెప్ప వానరులు నొద్దికఁజేరె ప్రసన్న.

ఉ. అంగదవాయుపుత్రకులు నప్పుడు దెచ్చిరి ధాన్య
మాలినీఁ, రంగుగ యజ్ఞవిఘ్నమును రక్తిగఁ

జేయఁగ నెంచి యంతలో, మ్రింగుచు వానరా
వళుల మ్రింగఁగ నాజ్ఞ యొసంగి సేనకున్, భం
గముసేయఁగాఁ బిలిచి వచ్చెను వాఁడు ప్రసన్న.

ఉ. ముందల రావణాసురుఁడు మూలబలంబు లనేక
రాక్షసుల్, కొందలమందఁ బంపిచ్చియును గూయు
చునుండ విభీషణుండు తాఁ, జిందులు ద్రొక్కు
మూఁకలను జెప్పెను రావణు సేనయందు నా,
చందమునంతయు న్వినిమె సారెకు నవ్వ
ప్రసన్న... 154

ఉ. ఒక్కొక రాక్షసాధముఁడు నొక్కొక రాముఁ
డనంగ నవ్వుడు, స్రుక్కు నిథంబులం బలిసి భీకర
మూర్తివితానమైనటా, నెక్కడఁజూడ రాఘ
వుఁడు నేటిమహత్త్వమొ రాక్షసాధము, ల్గి
క్కునఁగూడిరందఱును గయ్యముదీఱె ప్రసన్న.

చ. రథమును నెక్కి రావణుఁడు రాఁ గని యింద్రుఁ
డు రామచంద్రుకు, న్రథమును మాతలిం
బనుప రాఘవుసన్నిధి కొచ్చి నిల్పినన్, రథమది
యెక్కి రాఘవుఁడు రంజిల నాకపులంత వేడు
కన్, రథముల రామరావణులు రాజిలఁజూచె
ప్రసన్న... 156

ఉ. రాముఁడు గెల్చునంచు సురరాజును వానరు
లంత వేడుకన్, వేమరు గెల్చు రావణుఁడు వేగ
మటంచు పిశాచరాక్షసుల్, భూమిని జూచు
చుండఁగను బోరిరి సింహము నేనుచాడ్పునన్,
రాముఁడు రావణుండు నలరాక్షసమూఁక
ప్రసన్న... 157

ఉ. అంతట రామలక్ష్మణులు నస్త్రములం దగఁ బోరి
పోరియు, న్నంతటఁ బోక నిద్దఱును నయ్యిరువాఁ
గులవారుఁ బూన్కితో, వింతగఁ జూచుచు
న్నిగుల విభ్రమమూనియుఁ బోరుచుండఁగా, నం
తట రావణాసురుని యాయువు దీతె ప్రసన్న...

చ. పదియుశిరంబులు న్దునిమి బాహులు నిర్వదిద్రుం
చివేసిన, న్నదరిపడంగ నంతటను నప్పుడె మా
టికిఁ బుట్టుచుండఁగా, మదిదలపోసి రాముఁగని
మర్మముఁ జెప్పి విభీషణుండు నా, సదయుఁడు
నగ్ని బాణమున సత్తువ దీసె ప్రసన్న... 159

ఉ. దేవతలుం బిశాచములు దిక్కులుకొండలు వాన
రాధిపుల్, భావజవైరియున్ మఱియు బ్రహ్మలు
నందఱు భీతినొందఁగా, భావములోన నస్త్రమున
బాహులదీసియుఁ దీవ్రముష్టిచే, జావుము రావ
ణా యనుచు జయ్యన నేసె ప్రసన్న... 160

ఉ. అంతట కూలె రావణుఁడు నద్భుతసంతస మంది
దేవతల్, వింతగఁ బుష్పవర్షములు వేసి రాఘవు
ముంచి దేవ మా, కెంతసుఖంబుఁ జేసితివి కేశవ
రామ యటంచు మ్రొక్కుచున్, గాంతలు మంగ
ళార్తులను గౌరవమిచ్చె ప్రసన్న... 161

ఉ. రాముఁడు విల్లునంబులును రంజిలు తమ్ముని చేతి కి
చ్చినన్, భామయు వచ్చి రావణుని భామిని బొమ్మ
జలంబు కారఁగాఁ, బ్రేమను బ్రాణవల్లభుని పేర్మి
యుఁ జూచుచు మీఁద వ్రాలియున్, గామిని యే
డ్చె రాముఁడును గాంచెను దాని ప్రసన్న...

ఉ. అన్నకు రావణాసురుని కగ్నివిధానము నాచ
రించి యా, సన్నుతగా త్రిసంపె నలసద్వ్రజనంబుల
తోడ లంకకున్, సన్నుతులైన వానరుల జాగ్రతఁ
జెప్పెను రాఘవుండు నా, సన్నులఁ జూచి యిట్టు
లనె నారెకుఁ బ్రేమ ప్రసన్న... 163

ఉ. భీకరలంక నిప్పుడు విభీషణుఁ బట్టముఁ గట్టి రమ్మ
నెన్, బ్రాకటవానరాధిపులఁ బావని ముఖ్య గువా
రలన్ గడున్, భీకరమొప్పఁ దోడ్కొనుచు
ఘేరిమ్ర వంగములుం జెలంగఁగా, శ్రీకరమైన రాజ్య
మును జెల్వొగఁగట్టె ప్రసన్న... 164

ఉ. అప్పుడు సీతఁ దెమ్మనుచు నాజ్ఞ యొసంగెను

రాఘవుఁడు నా,కప్పురగంధి దోడుకొని గ్రక్కు
నవచ్చె విభీషణాదులుఁ, జెప్పఁగఁజూచి రాఘ
వులు తెంపుగమాటలనాడె లక్ష్మణా, చెప్పుము
సీతనన్నిఁజూర సీతయుఁబూనె ప్రసన్న... 165

ఉ. రామునిచిత్తముం దెలిసి రంజిలునగ్నిని సీతచొ
చ్చియుఁ, భామను వీతిహోత్రుఁడును బట్టిఁ
గరంబులఁ దెచ్చి యప్పుడే, స్వామికి నప్పగించి
నను సంభ్రమమందిరి దేవదానవుల్, ప్రేమతోఁ
గన్నతండ్రి మునిపీతముఁ జొచ్చె ప్రసన్న...

ఉ. వచ్చినవారికందఱికి వందనమప్పుడు చేసె రాముఁ
డు, వచ్చినవారు సీతకును వారకబుద్ధులుసెప్పి
రెంతయుఁ,ముచ్చటదీఱ నామదిత మోదము
నందరిఁజేర్చి యప్పుడే,సచ్చరితుండు రాఘవుఁడు
సమ్మతి నుండె ప్రసన్న... 167

ఉ. వేగమయోధ్యఁ జూడవలె వేకువలేచియు మూఁ
డునాళ్లకుఁ,ఏగతిఁ జేరవచ్చు నన నిష్టముతోడ
విభీషణుం డనుఁ, పోఁగలయట్టిపుష్పకము పూ
ర్వమునుండియు నున్నదిచ్చుటఁ, శ్రీగలభాగ్య
శాలియది శీఘ్రముచేరు ప్రసన్న... 168

ఉ తెమ్మనె రామచంద్రుఁడును దెచ్చె విభీషణుఁ
డంతవేడుకఁ, సమ్మతి సీత రాముఁడును సైన్య

ము లక్ష్మణుఁడేగ నంతయుఁ, గొమ్మయుఁ జూ
చుచుండఁగను కోరికదీఱఁగ రాముఁ డంతనే,
గమ్మున వార్తలందెలుపఁ గాంచెను సీతప్రసన్న.

ఉ. లేచటుతర్లెఁ బుష్పకము లెక్కఁగను లేచటుపంటి
దూరముఁ, బూచినవృక్షముల్ వదలు పూర్వ
మువచ్చినయత్త్రిమార్గముఁ, జూచియు దాను
నాతికిని జూపుచు రాముఁడు వేడ్కలన్నియుఁ,
యోచనఁజేసి రందఱును యోధులుఁగూడి
ప్రసన్న... 170

ఉ. చేరిరి చిత్రకూటమును జెల్వుగ రాముఁడు
మున్నుగాఁగ నా, ధీరుఁడునై నతమ్మునకుఁ దెల్పఁగ
మారుతి నాతఁడేగి యా, భారత రాజ్యభూమికిని
భద్రములన్నియు కేకయాత్మజుం, గూరిచి చెప్పె
నాతఁ డతికూర్మి వహింప ప్రసన్న... 171

ఉ. తల్లుల దమ్ములం గనియు దండములం బిగికౌఁగి
లింతలఁ, జల్లఁగఁగ్లె సీతకును జక్కఁగ మ్రొ
క్కినరాష్ట్ర పుంజనుల్, చల్లనిచూపులం గనిపె
జానకి వారల నంత దేవతా, వల్లభుఁడాదిగా జను
లు వారక మెచ్చె ప్రసన్న... 172

ఉ. వచ్చి రయోధ్యపట్నముకు వాద్యములుం జెలఁ
గంగ వేడుక, న్వచ్చిరి యిష్టభృత్యులును వానర

సేనలు గొల్వఁగా మఱి,న్వచ్చియు నిల్లుఁజొచ్చి
యును వారిజనాభుఁడు కొల్వుదీర్పఁగా, వచ్చిరి
దేవసంఘములు వర్ణనఁజేయ ప్రసన్న... 173

ఉ. రాముఁడు సీతఁ గూడుకొని రంజిలుచు న్మణిపీ
ఠమందునన్, బ్రేమతోనున్న నందఱును బ్రీతి
యొనర్పుచుఁ గొల్చుచుండఁగా,రామునిఁ జూడ
వచ్చిరటు రాజకుమారులు బంధువర్గమున్,భూ
మినిగల్గు నాప్రజలు పొందుగ రాఁగఁ బ్రసన్న.

చ. గురువువసిష్ఠుఁ గౌశికుఁడు కూరిమిబంధుఁడు ఋ
ష్యశృంగుఁడున్, వరుసమునీంద్రవర్గములు వచ్చి
రి వేడ్కను రాముఁజూడఁగా,సరసులు రాజవల్ల
భులు సత్కులజాతులు బంధువర్గమున్, గరుణ
తోవచ్చి యాజనకుఁ గ్రక్కున జూడఁ బ్రసన్న.

చ. పరువడి బ్రహ్మనారదులు పార్వతిఁగూడి సదాశి
వుండును,మఱి శశిదేవి యింద్రుఁడు విమాన
ములెక్కియు వేడ్కఁజూచుచున్, మెలువడిరం
భయూర్వశియు మేనకముందుగ నాట్యమాడఁ
గాఁ, దరుణులుచూచి వేడుకలఁ దర్లకఁ జూచె
ప్రసన్న... 176

ఉ. కిన్నరయక్షముఖ్యు లొకగీతముఁ బాడఁగ నష్ట
దిక్కులున్, జెన్నుగ మండలాధిపులు సిద్ధులు

సూర్యశశాంకు లెల్లరుఁ, †సన్నను నావిమాన
ములఁ జక్కఁగఁ జూచుచునుండ నెల్లరుఁ,
‡తన్నట వేడ్కఁ జూచు టది తప్పకయుండె
ప్రసన్న... 177

ఉ. ఇంట మృదంగనాదములు మిక్కుటమై చెలఁ
గంగ నిక్కడఁ, దంటబలీయ మేళములఁ దప్పె
టబూరలు పిల్లఁగ్రోవులఁ, ఇంటనె గప్పి వు
ష్పముల మేదిని నాముని వేషభూషలఁ, అంప
చెలంగుభూషణుల నూతటనవ్వ ప్రసన్న... 178

ఉ. వీథు లలంకరించిరటు విప్రులు రాజులు వైశ్యశూ
ద్రులుఁ, వీథుల తోరణంబులును వింతవినోద
ము లైనచోద్యముల్, వీథులఁ బచ్చికస్తురియు
వేడుకగా మఱి మేళవాద్యముల్, వీథులవీథు
లం బ్రజలు వేడ్కలు సేయఁ బ్రసన్న... 179

ఉ. ఏనుఁగులు న్రథంబులును నెక్కుడుగుఱ్ఱములు
న్మహోష్ట్రముల్, మానుగ మంత్రివర్గమును
మంచిపదాతులు సర్వసేనలుఁ, వానరసేనలు
న్మఱియు వారలభేదము భల్లుకంబులుఁ, దాన
వముఖ్యకలుం గదిసి తర్లకయుండెఁ బ్రసన్న...

---

† సరగున. ‡ తరుణులు.

ఉ. అప్పు డయోధ్యపట్ణమున నన్నియునొప్పెను రా
జధానిమై, యెప్పుడు చూచినన్ భ్రమసి
యెవ్వరినెవ్వరితాముచూచుచున్, అప్పురమం
దుఁ గాంతలను నందముఁజూచిన జందమూమ
నున్, దప్పులఁబట్టువారు పరతంత్రులుకారె
ప్రసన్న... 181

ఉ. అందు వసిష్ఠకౌశికులు నత్రిమహామును లాదిఁ
బెద్దలు, న్నందఱుఁగూడి రామునకు నన్నిట మం
చిదినంబుఁ జూచియున్, బొందుగ జైత్రశుద్ధ
మగుపూర్ణిమ నుత్తమవేళ వేడుకన్, అందముఁ
జూచి పట్టమును నప్పుడు గట్టె ప్రసన్న... 182

ఉ. తెచ్చి సముద్రతీరమున ధీరతతోడుత నాంజనే
యులున్, ముచ్చటఁ బూర్ణకుంభముల ముంద
అగా మునులంతగూడియున్, అచ్చట సీతరా
ములకు నందఱుగూడియుఁ దానమార్చిరా,
నెచ్చుగఁ జేయువేడుకల నెంతనిచెప్ప ప్రసన్న.

ఉ. కట్టిరి బాసికంబులను గంజదళాక్షికి రామచం
ద్రునకున్, బెట్టిరి చేతముద్రికను భీకరమై జగ
మంత వెల్గఁగాఁ, బట్టిరి ఛత్రచామరము ప్రాంత
ములందునఁ దమ్ములున్ హితుల్, కట్టిరి చేత
కంకణము కాపువహించుఁ బ్రసన్న... 184

చ. భరతుఁడు లక్ష్మణుండు రిపుబాలుఁడు శత్రుస
హంత భక్తితో, నిరవుగనిల్చి రాఁ బిలప నెంత
యు రాముఁడు సత్కటాక్షముల్, పఱపెను వారి
యందు సతిపంకజనేత్రులఁ జూచెఁ బ్రేమతో, సం
సముతోడ నిష్టముల సాగఁగఁజేసి ప్రసన్న...

ఉ. సన్నిధినున్న యట్టియల సాధ్వికి కోసలరాజపుత్త్రి
కిన్, పన్నుగ నాసుమిత్రకును బాగుగ దండసాఁ
బెట్టి రంపఱున్, అన్నము భక్ష్యభోజ్యములు
నందఱుకూడియు నారగించిరా, యన్నిట సౌఖ్య
మందిరి రలమాప్తులుకూడి ప్రసన్న... 186

చ. గురువులకున్ సువిప్రముఖకోటికి రాముఁడు
మ్రొక్కి నిల్చియున్, అరయఁగ మీకటాక్ష
ముల నన్ని శుభంబులుగల్గె వేడుకన్, దిరముగ
దివ్యవస్త్రములు దివ్యసుమాళులు కోర్కెతీఱఁ
గా, సరగునఁ బంచె నందఱికి సారెకు రాజా
ప్రసన్న... 187

చ. గురువు వసిష్ఠుఁ డత్రిమునికూటము లెల్లను వేద
మూర్తులై, పరగెడువారి రాఘవుఁడు భక్తిని
మ్రొక్కిన యంతలోపలన్, వరమునివర్గ మెల్లఁ
గృప వర్ధిలుమంచును దీవనంబిడన్, సురుచిర
మందహాసమున శోభిలె నంత ప్రసన్న... 188

ఉ. సీతనుగూడి రాఘవుఁడు చిత్తజుకేళిని నోలలా
డుచుం, బ్రీతిగనుండి రిద్దఱును బ్రేమను మించి
సమానరూపులై, ఖ్యాతిగఁ దమ్ములందఱును
గాంతలుగూడి సుఖంబునొందియుండ్రా, సీతకు
రామచంద్రులకు సేవలుచేయు ప్రసన్న... 189

చ.దయగలవాఁడు రాఘవుఁడు ధన్యుఁడు రాముఁడు
రాజ్యమేలఁగా, భయమును లేదు కల్మి యెడఁ
బాయదు సర్వవిధంపుభాగ్యముల్, ప్రియమును
ధర్మము న్గలిగి ప్రేమఁ బెనంగి మహావిభూతులై,
ప్రియసఖులుండ్రా సఖిజనులు పేర్మిని గూడి ప్ర
సన్న... 190

ఉ. అట్టిదయాపరుండవని యంజలిఁజేసితి నన్నుఁ గా
వుమీ, గట్టిగ లేదుపొమ్మనక కంజదళాక్ష కటా
క్షముంచుమా, పట్టిననాదుదుర్దశలఁ బాఱఁగఁ
గొట్టి భయంబుదీర్చుమా, చుట్టములేదు నిన్వి
డువఁ జుట్టము నీవె ప్రసన్న... 191

ఉ. దాసజనానుపోష ఫలదాయక పాయక రావె
కావవే, యీసమయాన నీకరుణ యించుక
నిల్పుము జాగుసేయకన్నా, దాసులదాసదాసుఁ
డను ధన్యునిగా నన్నుఁజేయువేగమే, మాసరివా
రిలో మిగుల మన్నన నిమ్ము ప్రసన్న... 192

ఉ. కీడొనరించిన న్మతియుఁ గ్రిందికిఁ ద్రోయక
నన్నుఁగావవే, వేఁడఁగ నీవె కాక మఱివేఱెవ
రింకను దిక్కు దేవ నా,తోడ వసించి యెప్పటికిఁ
దోడును గావఁగదయ్య దేవ నా, పోఁడిమిఁ
దీర్చి బంధువునిపూనిక దీప్ప ప్రసన్న... 193

ఉ. కింకరులెల్లఁ గూడి యొకకీడు దలంచక వేసియు
న్నయియా, సంకెలలూడఁదీసి నను జక్కఁగ మొ
క్కలివీడ్చి తెచ్చి యో, పంకజనాభ నీకృపకుఁ
బాత్రుఁడ నే గరుణించి యేలి యో, వేంకట
శైలనాథ కృపవేడుకఁగావు ప్రసన్న... 194

ఉ. ఇంతట మ్రొక్కిన న్వికచియాప్తితముఙ్ రఘు
నాథుఁ డిచ్చె నే, సంతసమంది యాసుకవి సన్ను
తుఁడైన ప్రసన్నరాఘవుం, డెంతమహాత్ముఁడైన
మఱి యెంతటివారయినఙ్ మహాత్మునిఙ్, బంత
ముతోడ గొల్చియును భద్రములందు ప్రసన్న.

ఉ. శ్రీకరమైనరామునకు సీతకుఁ బ్రీతిగఁ బద్యవా
క్యముల్, బ్రాకటమైనవైభవము భాష్యముగో
రికఁ జెప్పికొంటిఁ దాఁ, జేకొని చిత్తగించు మిఁక
చెల్వముగా నెడబాయకుండుమీ, లోకము
లోన నీవె గతి లోలుఁడ ప్రోవు ప్రసన్న...

ఉ. మంగళమౌను రామునకు మంగళమౌ ననుఁగన్న
తల్లికిన్, మంగళమౌను లక్ష్మికిని మంగళమౌ
మముఁగన్న సీతకున్, మంగళమౌను జానకికి
మంగళమౌ ననుబాయకుండుమిూ, మంగళ
మౌను నిద్ధరికి మమ్మునుగావు ప్రసన్న... 197

ఉ. ఛందము లక్షణంబెఱుఁగఁ జక్కఁగ ధైర్యము
తోడఁ జెప్పితిన్, తొందరలేదు తప్పు లనితోఁ
చినఁగాని రఘూత్తమాది మిూ, యందరిపాద
భక్తుఁడను లక్ష్మణపుత్రుఁడ నారసింహుఁడన్,
వందన మాకవీంద్రులకు వారిజనాభ ప్రసన్న.

ఉ. రాజులమేటి రాజు రఘురాజమహాత్మకు రాజ
మాన్యుఁడై, రాజితకీర్తిశాలి యగురాముఁడు
రాజ్యపుప్రేమయుక్తుఁడై, యీజగమేలురాజు
లకు నిష్టజనంబులు నింపొనర్చె మా, భూజన
భక్తరతుఁడయి భూతిఁదలంచె ప్రసన్న రాఘవా.

ప్రసన్న రాఘవశతకము సంపూర్ణము.

పీఠిక.

రామతారకశతకము రచించినకవిపేరు నివాసము కాలము తెలుఁగినగునాధారము లీశతకమున లేవు. ఈశతకములో తొంబది తొమ్మిది పద్యములు మాత్రమె కనుపించుటవలన నింకను గొన్ని పద్యములు లభింపవలసియున్నవనియుఁ బ్రత్యంతర సహాయమునఁ బరిశోధించిన కడమపద్యముల తోఁబాటు కవిచరిత్రముగల పద్యముకూడ లభించునేమో యని తోఁచుచున్నది. భాషాభిమానులగు సోదరులలో నీశతకమాతృకలు గలవారు మిగిలినపద్యములనుజూచి పంపుదురేని కృతజ్ఞతాపూర్వకముగఁ బరిగ్రహించి ప్రకటించెదము.

ఈశతకము వ్రాసినవాఁడొక పరమభక్తుఁడు. శ్రీరామనామామృతపానముపై మక్కువచేతకవనపు వచ్చిరానికవితతో నీశతకమురచించి కృతార్థుఁడయ్యెను. ఈశతకకర్త కవితానైపుణ్యము గలవాఁడు కాఁడు. భావములగ్రహించి సుశబ్దముల సమకూర్చి కవితాసుందరి నలంకరించుటయే కవికర్తవ్య

యుక్తియు బుద్ధియు నూహ దాసున కిచ్చి
భక్తితో మీపాద భజనయందు
నాసక్తి బుట్టించి యమృతసారం బెల్లఁ
దారకశతకంబు త్వరితముగను
గీ. బలుకు పలుకించు వేవేగ పరమపురుష
యింపుగఁ బఠించువారికి నిహము పరము
దాతవై యిచ్చి రక్షించు ధన్యచరిత...
సీ. నరులార సేయుఁడీ నారాయణజపంబు
మ్రొక్కి సేవించిన మోక్షకారి
జనులార పల్కుఁడీ జయరామనామంబు
కార్యార్థములకెల్లఁ గల్పవల్లి
ప్రజలార సేయుఁడీ పంకజాక్షునిపూజ
సాయుజ్యపదవికి సాయకారి
మానవబుధులార మఱువక దలఁచుఁడీ
పరమాత్మశబ్దంబు పాపహారి
గీ. పెక్కుమార్గంబులను బోక ప్రేమచేత
భక్తితో రామమంత్రంబు పఠనజేసి
మ్రొక్కి సేవించి చెందుఁడీ మోక్షపదవి...
సీ. తలఁచుఁడీ జనులార తారకనామంబు
గోవిందనామమే కొల్లగొనుఁడి
కృష్ణనామం బెపుడు కీర్తనజేయుఁడీ
మాధవనామంబు మఱువకండి

శ్రీరామతారకశతకము.

హరినామకీర్తన లందందు సేయుఁడీ
వాసుదేవస్మృతి వదలకండి
విష్ణుసంకీర్తన విడువక సేయుఁడీ
నరసింహనామంబు నమ్ముకొనుఁడి
గీ. కలియుగంబున జనులార కష్టపడక
నామకీర్తనపరులౌట నయమునుండి
మఱలజన్మంబు గాంచరు మహిని వీరు.
సీ. ఓపిరోపకనైన నొక్కసారైనను
వెఱచి వెఱవు లేక వేడ్కనైన
'హా రామ! హా కృష్ణ! హా యచ్యుతా!
భయముతోనైనను భక్తినైనఁ
బ్రేమతోఁ బుత్త్రులపేరు బెట్టియునను
జిలుకను బెంపైన చెలిమినైన
భువిలోన కీర్తికిఁ బురము గట్టియునను
వనతటాకములుంచి వాంఛనైన
గీ. నీదునామంబు బలుకుట నిఖిలసుఖము
గలుగు వర్ధిలు పురుషుండు ఘనత మెఱ
జన్మకర్మంబు లతనికిఁ జెప్పనేల...
సీ. నీనామమే కదా నిఖిలశాస్త్రము లెల్ల
పరలోకప్రాప్తికిఁ బట్టుకొమ్మ
నీనామమేకదా నిఖిలజీవుల కెల్ల
నఖిలవైభవముల కాలయంబు

నీనామమేకదా నిర్మలాత్ముల జేయ
　　నజ్ఞానజీవుల కౌషధంబు
నీనామమేకదా నిశ్చలభక్తుల
　　కార్యసిద్ధికి నాదికారణంబు
గీ. తునిమి ఛేదించు దారిద్ర్యదుఃఖమెల్ల
వాసికెక్కించు సంసారవార్ధి గడుప
శాశ్వతం బైనపదవిచ్చు జగతియందు...
సీ. హరిరామ నీవు నాయంతరంగమునందు
　　సాక్షివై యుండుట సత్యమైనఁ
బావనంబాయెను బాంచభౌతికమెల్లఁ
　　గాయంబు జలముల గడుగ నేల
మమకార ముడిగిన మానును కర్మంబు
　　వేధించువేల్పుల వెదుక నేల
విత్తు క్షీణం బైన పీడును గర్మంబు
　　మోహంబు లుడిగిన మోక్ష మదియె
గీ. నిష్ఠ యీరీతి నిజముగా నిలిచెనేని
మనసు గట్టిన చాలదా మాయ గెల్వ
భ్రాంతు లుడిగిన బ్రహ్మంబు బట్టబయలు...
సీ. కామితార్థము నిచ్చు కామధేనువుగల్గ
　　వెలవెట్టి గోవుల వెదక నేల
మరణంబు లేకుండ మందు దాఁ గల్గఁగా
　　సభయులై యమునికి జడియ నేల

కల్యాణ మొసఁగెడి కల్పవృక్షము గల్గ
వనపుష్పఫలముల వాంఛ యేల
అమరుల కబ్బని యమృతంబు సేవించి
మధురసంబుల మీఁద మమత లేల
గీ. తారతమ్యంబు లేనీతి తథ్య మనుచు
భజనజేతురు మిమ్ముల బ్రహ్మవిదులు
స్తుతులు జేయుదు రెప్పుడు సురలు గూడి... 8

సీ. భూపతి యైపుట్టి భూమి యేలఁగవచ్చు
శత్రుసంహారంబు సల్పవచ్చు
చౌషష్టివిద్యలు చదివి చెప్పఁగవచ్చు
బహుమంత్రసిద్ధులఁ బడయవచ్చు
కోటికిపడిగెత్తి కోట్ల బెట్టఁగవచ్చు
సకలమంత్రంబులు చదువవచ్చు
గంగాదినదులకుఁ గ్రక్కునబోవచ్చు
నుత్తమాశ్రమముల కుఱకవచ్చు
గీ. మగుడ జన్మంబు రాకుండ మాయగెలుచు
విద్య సాధించి శత్రుల విఱిచికట్టి
అరసి బ్రహ్మంబు గనుగొను టంతెగాక... 9

సీ. సతమని దేహంబు సంతసిల్లఁగనేల
నిలుచునా యిది వట్టి నీరుబుగ్గ
కాయంబు నిలువదు కడు బ్రహ్మకైనను
ప్రాణంబు నిలుచునా భ్రాంతిగాక

విభవంబు జూడకు విశ్వంబులోపల
సంపద లెప్పుడు సతముగావు
పరులు నావారని పాటింపఁజెలదు
వెళ్లంగఁ దనవారు వెంటరారు
గీ. అనుచు తలపోసి బుధులెల్ల యాశ లుడిగి
మోహజాలంబు లోఁబడి మోసపోక
నిన్ను సేవించుచుందురు నీరజాక్ష...
సీ. ఆవేళ యమునిచే నాపదబడలేక
జడిసి యిప్పుడ మిమ్ము దలఁచుకొంటి
అపరాధి నపరాధి నపరాధి నని మ్రొక్కి
యాశ్రయించితి మిమ్ము నప్రమేయ
శరణన్నమాత్రాన శంకలన్నియు మాని
భయనివారణమాయె భజనచేత
నింత సులభుఁడగు టెఱుఁగనైతినిగాక
యేమరియుందునా యెఱిఁగియున్నఁ
గీ. దెలిసె మీకృప నాకెల్ల తేటపఱచె
మర్మమెఱిఁగితి మీకీర్తి మహిమ వింటి
గట్టుదాఁటితి నీవె నాగతియటంటి...
సీ. పరము దప్పక ధర్మవర్తన వర్తించి
వేదోక్తమర్మముల్ వెదకి చూచి
శిష్టశీలుర యొక్క శుశ్రూషణము చేసి
సర్వప్రదానంబు సంగ్రహించి

కాంతవయాగురుస్వాముల పది నుంచి
　హరిజేరు మార్గంబు సరవి నడిగి
వారిచేఁ బడసిన వరమంత్రరాజంబు
　పరచిత్తుఁడనుగాక పఠనజేసి
గీ. మఱచి యేమియుఁ గోరక మర్మమెల్ల
　హరికి నర్పించినట్టి యా యధికపుణ్యు
　మరసి రక్షించు టదియెల్ల నంతెగాక... 12

సీ. హరినామకీర్తన లానాఁడుచేసిన
　నా వేదనత్రయ మంటకుండు
నీక్షించి మదిలోన నినకులోత్తమయన్న
　నీషణత్రయములు నీడ్వకుండు
దశరథాత్మజుఁ గూర్చి ధ్యానంబు జేసిన
　దారిద్ర్యదోషముల్ తలఁగియుండు
జానకీపతిమంత్రజపము నొనర్చిన
　జన్మకర్మంబులు చెందకుండు
గీ. భక్తిపుష్పంబు పక్వమై పండుఁగాక
　అమితకాలంబు లిన్నాళ్లు హరణమయ్యెఁ
　బాలకుఁడ నన్ను రక్షించు పరమపురుష... 13

సీ. మఱిమఱి జిహ్వకు మాధుర్యమైయుండు
　మనసు మీస్మరణకు మఱిగియుండు
వీనులు మీకథ లీవినవేడ్క లయియుండుఁ
　జూడ్కులు మీరూపు చూచుచుండు

బుద్ధి మీాతత్త్వంబు పొందఁగోరుచునుండుఁ
బూజింప హస్తము ల్వొంగుచుండు
గామ్యంబు మోక్షంబు కాంక్షజేయుచు నుండు
భక్తి యీారీతిని బ్రబలుచుండు
గీ. వితరనామంబు పలుకుట కింపుగాదు
సతతమును నీదు నామంబు సంస్తుతింప
హర్ష మానందమగుచుండు ననుదినంబు... 14
సీ. నీప్రభావంబులు నిగమంబులేకాని
పలికి వర్తింప నాబ్రహ్మవశమె
నీనామమధురుచి నీలకంఠుఁడెగాని
వేయికన్నులుగల వేల్పువశమె
నీపాదనఖముచే నిర్భిన్నమయినట్టి
బ్రహ్మాండకటక మెవ్వరికి వశమె
నీకీర్తిగొనియాడ నిశ్చలులయినట్టి
నారదాదులుగాని నరులవశమె
గీ. యెన్నఁగూడనితారల నెన్నవచ్చు
జలధికణముల గణుతించి చెప్పవచ్చు
పరమతారకమంత్రంబు పలుకవశమె... 15
సీ. నిన్నాశ్రయించితి నీవాఁడ ననియంటిఁ
బాహి మాం కోదండపాణి యంటి
రఘుకులదీపక రక్షించు మనియంటిఁ
గరుణసాగర నన్ను గావుమంటి

దైవము నీవని దిక్కు నీవనియంటి
దుష్కృతకర్మముల్ ద్రుంచుమంటి
అఖిలలోకారాధ్య యభయమిమ్మనియంటి
నీప్సితార్థము లివ్వ డియ్యవంటి
గీ. అడుగ నెంతయు నితరుల నమరవంద్య
పరుల యాచింప నాకేల పరమపురుష
దాతలకు నెల్ల దాతవో దైవరాయ... 16
సీ. యెచ్చోట హరికథ లచ్చోట సిద్ధించు
గంగాదితీర్థముల్ గన్నఫలము
ఎచ్చోట సత్యంబు లచ్చోట నిత్యంబు
లక్ష్మీసరస్వతు లమరియుండు
రెచ్చోట ధర్మంబు లచ్చోట దైవంబు
జయము నెల్లప్పుడు జెందుచుండు
నెచ్చోట భక్తుండు నచ్చోట హరియుండు
నిధులఫలంబిచ్చు నింటనుండు
గీ. నీదుభక్తునిగుణములు నిర్ణయింప
ఫలముభాగ్యము నింతని ప్రస్తుతింప
వశమె యెవ్వరికైనను వసుధలోన... 17
సీ. పదివేలగోవులు ప్రతిదినం బొసఁగిన
పంచభక్ష్యాన్నము ల్వారగనిడిన
గ్రహణపర్వములందు గజదాన మొసఁగిన
నశ్వదానంబులు నమితమైనఁ

చెక్కుయాగంబులు ప్రేమతోఁ జేసిన
 నితరధర్మంబులు నెన్నియైనఁ
గీ. దుల్యమగునట్టి మీనామతుల్యమునకు
హస్తిమశకాంతరముసాటి యవునుగాక
యింతఫలమని వర్ణింప నెవ్వఁడోపు...
సీ. నాపాలిదైవను నామనంబున నిన్నుఁ
దలఁచి సేవించెద దండ్రివనుచు
నామూల ధనమని నమ్మి యుప్పొంగుచు
దండ మర్పించెద దాతవనుచు
నాతోడు నీవని నవ్వుచుఁ జేరుచు
రంజిల్లుచుండెద రాజవనుచు
నాకును గురుఁడవై నాతప్పు లెన్నక
కాచి రక్షింపఁగఁ గర్తవనుచుఁ
గీ. బెంచి పోషించు కాపాడు పెద్దవనుచుఁ
బుత్రుపై ప్రేమ తండ్రికిఁ బుట్టినట్లు
కృపకు పాత్రునిగాఁ జేసికొనుము దేవ...
సీ. బహుజన్మములనెత్తి బాధనొందఁగనేల
పరమపురుషునిగొల్చి బ్రతుకవలయు
శేషవాసనచేతఁ జిక్కి వగవ నేల
శ్రీనివాసునిపూజ సేయవలయు
విషయభోగంబుల విఱ్ఱవీఁగఁగనేల
విష్ణుచరిత్రంబు వినఁగవలయు

ఆస్మదాదులకొఱ కన్నృతమాడఁగనేల
హరినామకీర్తన లాడవలయుఁ
గీ. దనువు తథ్యంబు గాదని తత్వవిదులు
సంతతధ్యానులై మిమ్ము సంస్మరించి
నిరతమును గొల్చుచుందురు నీరజాక్ష... 20

సీ. ఈప్సితార్థము లిచ్చి యిహమందు రక్షించి
పరమందు మీసేవప్రాప్తి జేసి
అగణితం బైనవీయాశ్రయవంతుల
గణుతించి గ్రక్కున గారవించి
భక్తుని కృపజేసి పరిపూర్ణముగ నుంచి
నిజముగా దాసుల నిర్వహించి
ప్రియముతో బిలిచినఁ బ్రేమతోఁ బొడచూపి
యభయహస్తము లిచ్చి యాదరించి
గీ. యొరుల యాచింప సేవింప నోర్వలేక
వెదకి కనుగొంటి నాపాలివేల్పువనుచు
మగుడ జన్మంబు లేకుండ మందుగోరి... 21

సీ. మూఢులరక్షించి మోక్షమిచ్చుట కీర్తి
ద్రోహులఁ గాచుట దొడ్డకీర్తి
పాపకర్ములకెల్ల పదమిచ్చు టదికీర్తి
ఆత్మసంరక్షణ యమితకీర్తి
నీవాఁడవనియంట నిర్వహించుట కీర్తి
ప్రేమ దీనులఁ బ్రోవఁ బెద్దకీర్తి

సామాన్యజీవుల సంతసించుట కీర్తి
మునుల రక్షించుట ఘనతకీర్తి
గీ. పెద్దలైనట్టి సంసారపామరులకు
నరసి సాయుజ్యపదమిచ్చు టంతెకాక
యనుచు సేవింతు రీరీతి ననుదినంబు...
సీ. జంతుజాలమునందె జన్మించి కొన్నాళ్లు
ఇతరజన్మంబుల నెత్తియెత్తి
మానవదేహంబు మఱిమఱి యెత్తుచు
నన్నిజన్మంబుల నరసిచూచి
యేపుణ్యవశమున నీజన్మ మెత్తితి
విప్రదేహం బిప్డు విమలచరిత
ఈజన్మమందైన నిప్పుడు నీసేవ
మానక జేసెద మౌనివంద్య
గీ. వేదశాస్త్రంబులన్నియు వెదకిచూచి
తప్పుగాకుండ నడువ నాతరముగాదు
శరణుజొచ్చితి నింక నాకు శంకయేమి...
సీ. దశరథాత్మజ నీకు దండంబు దండంబు
వైదేహిపతి నీకు వందనంబు
కౌసల్యసుతనీకుఁ గలుగుఁ గల్యాణంబు
జానకీపతి నీకు జయము జయము
అమరవందిత నీకు నాయురారోగ్యముల్
శరధనుర్ధర నీకు శరణుశరణు

నీలమేఘశ్యామ నీకుసాష్టాంగంబు
    సురరాజపూజిత శుభముశుభము
గీ. అనుచు వర్ణించి భజియించి యాత్మదలఁచి
నిలచి సన్మార్గవంతుండు ని న్నెఱుంగు
నతని గనుగొన్న ఫల మెన్న నావశంబె... 24

సీ. భానువంశమునందుఁ బ్రభుఁడవై జన్మించి
    యఖిలవిద్యల నెల్ల నభ్యసించి
తాటకి మర్దించి తపసియాగముగాచి
    శిలను శాపముమాన్పి స్త్రీని జేసి
శివునిచాపము ద్రుంచి సీతను బెండ్లాడి
    పరశురాముని ప్రాణ భంగపఱచి
తండ్రివాక్యమునకై తమ్మునితోఁ గూడి
    వైదేహితోడను వనముకరిగి
ఖరదూషణాదుల ఖండించి రాక్షస
    మారీచమృగమును మడియ జేసి
రాక్షసరాజగు రావణుఁ డేతెంచి
    సతిగొనిపోవంగ శాంత మలర
సుగ్రీవుగనుగొని సుముఖుఁడై యప్పుడు
    వాలిని వధియించి వరుసతోడ
రాజ్య మాతనికిచ్చి రాజుగాఁ జేపట్టి
    కిష్కింధ యేలించి కీర్తివడసి

గీ. వాయుసుతుచేత జానకివార్త దెలిసి
తర్లి సేతువు బంధించి త్వరను దాఁటి
రావణానుజు కభయంబు రయమునొసఁగి
ఘోరరణమందు రావణుఁ గూలఁ జేసి
యతనితమ్ముని రాజుగా నమరఁజేసి
సతిని జేకొని సురలెల్ల సన్నుతింప
రాజ్యమేలె తయోధ్యకు రాజ వగుచు... 25

సీ. దేహంబు విడుచుట దినము తా నెఱుఁగఁడు
కర్మంబువచ్చుటఁ గానలేఁడు
మూఁడవస్థలలోన మునిఁగి తేలఁగలేఁడు
ఆఱువైరుశత్రుల నణఁచలేఁడు
మగువల రతులందు మమతమానఁగలేఁడు
వాఁడు పీఁడనిపల్కు వదలలేఁడు
అభిమానరహితుఁడై యాసలాపఁగలేఁడు
ఇంచుకహరిమాయ యెఱుఁగలేఁడు

గీ. నందు బ్రహ్మంబు తానగు టరయలేక
బుద్ధిహీనులకడకేఁగి పొందుఁజేసి
యుదరభరణంబు గానక యుర్విలోన... 26

సీ. నీతి యెఱుంగవు నిందకు నోడవు
చంచలం బెప్పుడు చెడ్డగుణము
వాయువేగముకంటె వడిగలవాఁడవై
పాతెద వెప్పుడు పడుచుతనము

వేరువేరొక్కటి పిలుచుట యొక్కటి
చేరువకర్మంబు చెప్పలేక
పుత్రమిత్రాదులే పుణ్యలోకం బని
సద్గతి నొందుఁగవు జడుఁడ వగుచు
గీ. మనసు నీరీతి వర్తించు మందమతివి
నడచి నగరంబు కేగుట నయమె నీకు
ముందు తెలియక విహరించి మోసపోక... 27

సీ. యమునిచే బాధల నెట్లోర్వఁగావచ్చు
నగ్నికంబంబున నంటఁగట్టి
పాపంబు నాపోటఁ బల్కించి యొప్పించు
చిత్రగుప్తునిబిలచి చెప్పుమనుచుఁ
దప్పక వారు నాతప్పులన్నియుఁ జెప్ప
నుగ్రుఁడై దూతల కొప్పగించి
బాధించువేళ నాబ్రతు కేలాగొ యని
యేడ్వంగ నెవ్వరు నచటరారు
గీ. తెలిసి వర్తించు మిప్పుడే తెలివి గలిగి
యనుదినంబును శ్రీరాము నాశ్రయించి
మ్రొక్కి సేవించి కనుగొంటి మోక్షపదవి...
సీ. మఱిమఱి నాయొక్క మర్మకర్మంబులు
ప్రఖ్యాతిజేసెద నపహరణ
ధరశీలుఁడయినట్టి ధన్వంతరిద్వారక
దేహారోగం బెల్ల దెలిపినట్లు

గురుశిష్యుఁడయినట్టి గురువును గనుగొని
ముక్తిమార్గమునకై మ్రొక్కినట్లు
రక్షింపఁదలఁచిన రాజులఁ గనుగొని
యార్తుఁడై యన్నంబు నడిగినట్లు
గీ. విన్నవించెద నావార్త విమలచరిత
అగణితంబైన కలుషంబు లణఁగఁజేసి
నిర్మలాత్మునిగాఁ జేయు నిగమవేద్య... 29

సీ. ఎన్నిజన్మంబుల నెత్తితి నేనని
తప్పక బలుకు నాతపసి యొకఁడు
శత్రులమిత్రుల సమముగాఁ జూచుచు
శ్రీహరి నమ్మిన సిద్ధుఁ డొకఁడు
సకలేంద్రియంబులు సాధకంబునఁ బట్టి
ముక్తుఁడై యుండు నా మునియు నొకఁడు
గీ. బ్రహ్మ యీరీతివాఁడని పలుకవచ్చుఁ
గాని యితరులు నేర్తురే కనుగొనంగ
సకలవేదాంతములగల్గు సార మిదియ... 30

సీ. జపము దేవార్చన చెందనట్టి మతంబు
తామసంబునఁ జేయు తపసితపము
పతిభక్తి లేనట్టి పడఁతుల వ్రతములు
యజమానుగూర్చనియాగములును
గురుభక్తి లేనట్టి గూఢమంత్రంబును
విత్తమార్జించెడి వేదములును

కాసులార్జించెడి కన్యకాదానంబు
ధనము వాటునగొన్న ధర్మములును
గీ. నెంచిచూచిన నవి యెల్ల నేమిఫలము
ఫలము దెలియంగ నేరక పాటివప్పి
నడచి నరకంబు కేఁగుట నయమె నీకు... 31

సీ. అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయక నీవు
ముచుకుందునకు మోక్ష మిచ్చినావు
ఆకు చేలుని చేతి యటుకులు భక్షించి
యింపైన సంపద లిచ్చినావు
శరణాగతత్రాణ శబరి దెచ్చిన పండ్లు
అంచితంబుగ నారగించినావు
వేదవేదాంగ యావిదురుని యన్నంబు
కోరి వేడుకతోను గుడిచినావు
గీ. జానకీనాథ మీదాసజనులయింట్లఁ
దులసిదళమైన మాజిహ్వ తృప్తిఁబొందు
నచ్యుతానంద గోవింద హరి ముకుంద... 32

సీ. ఆశ్రమధర్మమం దాసనొందనివాఁడు
పాపవాక్యం బెప్డు పలుకువాఁడు
శ్రీరాము నర్చించి సిరియుఁ గోరినవాఁడు
మమకారబుద్ధియు మానువాఁడు
లబ్ధపదార్థంబు లాభంబులనువాఁడు
పరులకు హితముగాఁ బలుకువాఁడు

పరులద్రవ్యమునకై పరుగులెత్తనివాఁడు
చెడుగుచేష్టల కొడఁబడనివాఁడు
గీ. యోగసంసారి కీగుణ మెంచవలయుఁ
గాక కడుభక్తివేషంబు గణనజేయ
వలదు సంసారబుద్ధుల వాంఛగాక... 3
సీ. విష్ణుప్రసంగముల్ విడువక విని గడు
పులకాంకురంబులు పొడమువాఁడు
హరి గానములయందు నాసకల్గినవాఁడు
సకలోపచారముల్ సలుపువాఁడు
అతనికర్పించి తా ననుభవించెడివాఁడు
సుమతునికై వడిఁ జూచువాఁడు
సాధులమాన్యుల సౌఖ్యపెట్టెడివాఁడు
మనసులో శ్రీరామ యనెడివాఁడు
గీ. పుణ్యపురుషుండు భక్తుండు పూజితుండు
ధర్మమార్గుండు ధన్యుండు ధార్మికుండు
కలఁడు వేయింట నొక్కఁడు కడమ లేఁడు... 3
సీ. తల్లిదండ్రులఁ గన్న తాతముత్తాతలు
తర్లిపోయినవార్త తాను దెలిసి
జీవించు పెక్కండ్రు జీవకోట్లను జూచి
జననమరణముల జాడ లెఱిఁగి
సర్వకాలము నిల్చి సంపదనుండు నా
విభవంబు రాజులవింత జూచి

పారంబు లేనట్టి పాపపుసంసార
మూవేదనలచేత ననుభవించి
గీ. కనియుఁ గానంగజాలరు కర్మవశులు
అస్థిరం బెల్ల స్థిరమన కవనిబుధులు
సన్నుతింతురు నీమ్మును సంతతంబు... 35
సీ. ఈషణత్రయమును నీక్షించి మదిలోన
మేలు లేదని నీడు మేటి యొకఁడు
సద్గుణంబు తనకు సామాన్య మని యెంచి
స్వస్థుఁడై యుండు నా సాధుఁ డొకఁడు
అష్టభోగంబుల నాభాసమని యెంచి
తుచ్ఛంబుగాఁ జూచు దొడ్డ యొకఁడు
విషయంబులనుబట్టి విరహింపఁజాలక
సూటి దప్పకజూచు సుముఖుఁ డొకఁడు
గీ. వనము పురమని శోకక వాన యనక
యెండ మంచు లటంచును నెఱుక లేక
యుండు నీరీతి యవధూత యుర్విలోన... 36
సీ. జన్మదాల్చుఫలము జగదీశ్వరుని మేటి
భవ్యంపుగుణకథల్ బలుకనైతి
బుద్ధిగల్గుఫలము బుధులచెంతనుఁ జేరి
హరిజేరుమార్గంబు లడుగనైతి
కాయ మొందుఫలమ్ము కర్మసంసారినై
నీయందు చిత్తంబు నిలుపనైతి

బహువత్సరంబులు బ్రతికిన బ్రతుకుకు
సకలతీర్థపు సేవ సలుపనైతి
గీ. బాల్య కౌమార యౌవన భ్రాంతిచేత
వ్యర్థమాయెను గాలంబు వాసవనుత
త్రాహి శరణంటి ననుఁ గావ దొడ్డఘనత... 8

సీ. సంభ్రమించుఫలము సంసారరహితుఁడై
భజియించి నిశ్చలభక్తుఁ డగుచు
భక్తివాత్సల్యంబు భావంబున నెఱింగి
యేటుమీఁద సంతాన మమరఁజేయ
సంతానమార్గంబు సతమని నెఱనమ్మి
యమృతస్వరూపుఁ డై యలరుచుండు
నిన్నది నెంచక నిత్యంబునై చాల
దుష్కర నరకమందునను పడక
గీ. చదువుఫల మిది జగమున నరులకెల్ల
కోటివిద్యలు నవియెల్ల కూటికొఱకు
కోన భేదించి యెలుకను గొనఁగవలెనె... 9

సీ. మధుశర్కరక్షీరదధిఘృతంబులకంటె
రామనామామృతరసము రసము
పనసజంబూద్రాక్షఫలరసంబులకంటె
రామనామామృతరసము రసము
కదళికామకరందఖర్జూరములకంటె
రామనామామృతరసము రసము

నవసుధాపరమాన్న నవనీతములకంటె
రామనామామృతరసము రసము
గీ. రామనామంబునకు నేమి రాదు సాటి
రామనామంబు సేవించి *నారదుండు
బ్రహ్మఋషియయ్యె నిహమందుఁ బరవినొందె.
సీ. శ్రీమంతుఁ డగురామచంద్రుని దలఁచిన
నజుచేత మోక్షంబు నందినట్లు
జయరామనామంబు జపము గావించిన
జీవాత్మకును ముక్తి జెందినట్లు
కాకుత్థ్సతిలకుని గన్నులఁ జూచిన
బహుపేదలకు ధనం బబ్బినట్లు
శ్రీరామచంద్రుని సేవింపఁగలిగిన
నష్టభోగంబులు నమరినట్లు
గీ. గరుణగలయట్టి సద్గురు గలిగినట్లు
జీవనదులందు స్నానంబు జేసినట్లు
కుటిలమది లేక జ్ఞానంబు కుదిరినట్లు... 40
సీ. ఓరాఘవా! యని యొకసారి దలఁచిన
దురితావళు లవన్ని దొలఁగిపోవు
ఒనర రెండవసారి యోరాఘవా! యన
బహుభోగభాగ్యసంపదలు గల్గు
చెలఁగి మూఁడవసారి శ్రీరామ! యన్నను
ముక్తుఁడై వైకుంఠమున వసించు

రమణ నాలవసారి రామచంద్రా! యన
నతిని బ్రుణస్థుఁడ వయ్యె నీవు
గీ. అల్పసంతోషసులభుఁడ వగుదువయ్య
యెలమి యాజీవపర్యంత మరయ మిమ్ము
దలఁచువారికి నాపదల్ దొలఁగు టరుదె...
సీ. కీడు మేలని రెండు క్రిందటిజన్మంబు
సంగ్రహించినయట్టి సంచితంబు
అనుభవించుచు నరు లాత్మతథ్యము లేక
మేనెల్ల తమ దని మెచ్చుకొనుచుఁ
గీడువచ్చినవేళ క్రియ కోర్వఁజాలక
పాపంబుదలఁతురు భ్రాంతిచేత
నట్టిపాపంబు తా ననుభవించుచునుండుఁ
బాయనిసంసారపాశములను
గీ. బద్ధులై యుండు దుర్జనుల్ పందలగుచుఁ
బాపఫలములు భాసుర భ్రాంతిగాక
వలదు యితరులవలె వట్టివాంఛగోర...
సీ. కర్మశేషమ్మునఁ గల్గుజన్మంబును
జన్మహేతువుచేతఁ జెడు నతండు
మూఢుఁడై ముందటి ముచ్చటఁ దెలియక
బద్ధుఁడై యుండును భ్రాంతితోడఁ
దనువు సంసారంబు తథ్యం బని తలంచి
హరినామభజన నాసక్తిలేక

అనుదినంబును నరుఁ డాసక్తుఁడై నట్టి
పుత్రమిత్రాదులే పుణ్యమనుచుఁ
గీ. బరుల యాచించి పీడించి పాపమొంది
పుట్టు నెరితి కాలంబు పృథ్విలోన
నిన్ను చింతింపఁ జేయూవు నీపదంబు... 43

సీ. రామ రామాయని రంజిల్ల నావంతు
నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
అపరాధి నని పల్కి యాచింప నావంతు
నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
నీపాదపద్మంబు నెఱనమ్మ నావంతు
నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
ఒరుల సేవింపక యోర్చుట నావంతు
నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
గీ. నేను వంతంబు దప్పక నిన్ను గొలుతు
నీవు వంతంబు దప్పక నిర్వహించు
వంత మిది నీకు నాకును పరమపురుష... 44

సీ. గోవుమందల కోటిగోదాన మొసఁగిన
సరిరావు మీనామసంస్మరణకు
కాశీప్రయాగయు గంగాదితీర్థముల్
సరిరావు మీనామసంస్మరణకు
బహుయజ్ఞములుచేసి ప్రస్తుతికెక్కిన
సరిరావు మీనామసంస్మరణకు

వేదశాస్త్రంబులు వెదకిచూచినగాని
సరిరావు మీనామసంస్మరణకు
గీ. ఎంచఁగా నిన్ను వశమె బ్రహ్మేంద్రులకును
బుధజనస్తోత్ర సద్గుణపుణ్యచరిత
అఖిలసురవంద్య దివ్యపాదారవింద...
సీ. అల్పులమాటల కాసపడఁగ నేమి
ఫలము బూరుగఁజూచి భ్రమసినట్లు
నీచులమాటలు నిశ్చయింపఁగ నేల
నీరుగట్టినమూట నిలిచినట్లు
గుణవిహీనునిమాట గుఱిసేయఁగా నేల
గొడ్డుగోవులపాలు గోరినట్లు
కపట ఘాతకుమాట కాంక్ష సేయఁగ నేల
కలలోను మేలు దాఁ గన్నయట్లు
గీ. పామరునిమాట నెంతైన పాటిజేసి
అడుగఁగోరెడివారిదే యల్పబుద్ధి
నీతిమంతుల కివి యెల్ల నిశ్చయములు...
సీ. శ్రీరామనామంబు చిత్తాబ్జముననిల్పి
ఫాలలోచనుఁ డిల బ్రణుతికెక్కెఁ
గాకుత్స్థతిలకుని కరుణారసంబునఁ
గల్పాంతరస్థితి కపివహించె
ఖరవైరిపదరేణుకణములు సోఁకినఁ
గలుషము ల్బాసెను గాంత కిపుడు

పులుగురాయఁడు రఘుపుంగవు నుతియించి
నిర్వాణపదమందు నిలచె వేడ్క
గీ. హాటకాంబరు లక్ష్మీశు నాత్మ దలఁచి
కార్తి నరులార మోక్షంబు గొల్లకొనుఁడి
రామనామామృతంబున క్షేమము... 47
సీ. సకలభూతవ్రాత సంఘనిధ్వంసంబు
రామతారకమంత్రరాజ మరయ
సకలరక్షోనికర జాలనిర్మూలంబు
రామతారకమంత్రరాజ మరయ
సకలత్రిస్థామ్నాయ సారసంగ్రహవేది
రామతారకమంత్రరాజ మరయ
సంతత ఘోరాఘసంఘవినాశంబు
రామతారకమంత్రరాజ మరయ
గీ. సకలమునిజనచిత్తాబ్జసారభృంగ
మైన శ్రీరామనామంబు ననుదినంబు
స్మరణసేయుఁడి జనులార సత్త్వలంబు... 48
సీ. గాధినందనుయజ్ఞకార్యంబు సమకూర్పఁ
బ్రకటితంబయిన యాప్రాభవంబు
వాసవతనయుని వసుధపైఁ బడవైచి
వర్ణనకెక్కిన వైభవంబు
రావణుఁ డాదిగా రాక్షసావలినెల్ల
నాశమొనర్చిన నైపుణంబు

... ...

... ...

గీ. నిట్టికార్ముకదీక్షాధురీణుఁ డయిన
భూమిజాధిప మిమ్మును బుద్ధియందుఁ
దలఁచి కైవల్యమందిరి తత్త్వవిదులు...

సీ. నాముద్దులయ్యను నాదేవదేవుని
నాపిన్నయన్నను నామురారి
నారత్నమును బట్టి నాబంగరయ్యను
నానిధానము రాము నాదువిష్ణు
నాకూర్మిశౌరిని నాబ్రహ్మతండ్రిని
నాదీననాథుని నాదువిభుని
నామనోనాథుని నానోముఫలమైన
నాజానకీధవు నామహాత్ము

గీ. వెదకి కీర్తించి వార్షించి వేఁడుకొనిన
నఖిలసంపద లిప్పుడు నమరినట్లు
తప్పుత్రోవలఁ బోయిన ధన్యుఁడౌనె...

సీ. చెడిపోక నామాట చిత్తమం దుంచుఁడీ
దేవాధిపుని మహాదేవుజపము
నియమంబుతోనైన నిష్ఠతో నైనను
భయముతోనైనను భక్తినైన
శక్తితోనైనను యుక్తితోనైనను
శాంతంబుతోనైన సరసనైన

రాకపోకలనైన రమ్యాంబుగానైన
నాటపాటలనైన నలసినైన
గీ. సొక్కియైనను మిక్కిలిసోలినైన
సుకృతినైనను భక్తుని జూచినైన
జేసి కైవల్య మందుడి సిద్ధముగను... 51

సీ. శ్రీజానకీనాథ శ్రీరామ గోవింద
వాసుదేవ ముకుంద వారిజాక్ష
శ్రీరంగనాయక శ్రీవేంకటేశ్వర
ప్రద్యుమ్న యనిరుద్ధ పంకజాక్ష
శ్రీరుక్మిణీశ్వర శ్రీహృషీకేశవ
నారాయణాచ్యుత నారసింహ
శ్రీరమావల్లభ శ్రీజగన్నాయక
శ్రీధర భూధర శ్రీనివాస
గీ. రామ జయరామ రఘురామ రామరామ
యనుచుఁ దలఁచిననామము లాత్మయందుఁ
గష్టములుదీర్చి రక్షించు గారవించు... 52

సీ. కడవాఁడనా నీవు కన్నులఁజూడవు
నీబంటుబంటును నీరజాక్ష
చెడ్డవాఁడని నన్ను సరకుసేయవదేమొ
పతితపావనకీర్తి పద్మనాభ
వీఁడెవ్వఁడని నన్ను విడనాడి బాయకు
కరుణాసముద్ర యోకమలనయన

వేఱుజేసియు నన్ను వెరవుగాఁ జూడకు
గోపాల భూపాల గోపవేష
గీ. ఆదిదేవ పరంధామ యవ్యయాత్మ
శ్రీరమానాథ శ్రితపోష శ్రీనివాస
కాచి రక్షించు మిఁక నన్నుఁ గామజనక... 53

సీ. చిన్నముద్దులయన్న చిన్నారిపొన్నారి
సురభూజమా రార సుందరాంగ
నన్నుగన్నయ్య నీ కన్యుఁడఁగాను వే
నవ్వులుసేయకు నాగశయన
దిక్కుమాలిన నన్ను దేవర బ్రోవుమీ
చక్కని నాపాలి చక్రపాణి
అక్కఱతో నన్ను ఆదరింపుము వేగ
నిక్కంబు నీవాఁడ నీలవర్ణ
గీ. అనుచు వేఁడితి రక్షింపు మరసి నన్ను
నెంతలేదని నీమది నెంచవలదు
కరుణజూడుము నామీఁద కామజనక... 54

సీ. ఎంతనివేఁడుదు నెంతనిదూరుదు
నెంతనిభాషింతు నేమిసేతు
నెంతనిచింతింతు నెంతనిభావింతు
నెంతనిసేవింతు పంతమలర
నెంతెంతనగవశ మిందిరారమణ నీ
సచ్చిదానంద సౌం*దర్యమహిమ

చెప్పను చూడను చెవుల వినంగను
శక్యమెవ్వరికి నా స్వామినీదు
గీ. వేషభాషలు వర్ణింప వేయినోళ్ల
శేషునకునైన వశమౌనె శ్రీనివాస
గాన మనుజుండ వర్ణింపఁగా నెఱుంగ... 55

సీ. మాయలవాఁడవే మాయలన్నియు జూడ
జలధులన్నియు మాయ జనులు మాయ
సూర్యుండు నీమాయ చుక్కలు నీమాయ
యింద్రుండు మాయ చంద్రుండు మాయ
మెఱయ నగ్నియుమాయ మేఘంబులునుమాయ
యురుములు నీమాయ మెఱవు మాయ
వర్షధారలు మాయ వానకాలము మాయ
చలికాలమును మాయ చలియు మాయ
గీ. యిట్టిమాయలు గట్టిగా నుర్వినిలిపి
జనులకెల్లను గర్వము గ్గలుగఁజేసి
జగతినడుపుదు నీకీర్తి శాశ్వతముగ... 56

సీ. నీచమీనములోన నీచవృత్తినిజొచ్చి
సోమకుజంపిన సుభగరామ
తల లేనివాఁడవై తగకొండమోసిన
పతితపావననామ పద్మనాభ
మిట్టరోమంబుల మేదిని మూతితో
ద్రొబ్బుచు విహరించు దుష్టహరణ

సగము సింగంబవై జగదపకారుని
యుదరంబు ఛేదించు సురగళయన
తిరిపెంపువాఁడవై మురియుచు గొడ్డంట
తిరుగుచు హాలివై తివిరి గొల్ల
గీ. తనువు గైకొని వ్రతములు తలఁగఁజేసి
గుఱ్ఱమెక్కిన శతకోటి కోటిమదన
మోహనాంగ దయానిధి ముద్దులయ్య...

సీ. కేశవదేవుని కీర్తనానలముచేఁ
గలుషాటవులనెల్లఁ గాల్చవచ్చు
దామోదరునిస్మృతి తరణిచే సంసార
వార్ధి దాఁటఁగవచ్చు వసుధలోన
శ్రీరామదేవుని చింతనజేసినఁ
బాపసంఘముల భంజింపవచ్చుఁ
బద్మనాభస్తోత్ర భవ్యగొడ్డలిచేత
దురితవనాటులఁ ద్రుంచవచ్చుఁ
గీ. గాన గుమతులు మిమ్మును గానలేక
వెఱ్ఱిత్రోవలబోదురు వెఱపులేక
తెలిసి సేవించువారికి దివ్యపదవి...

సీ. మహిలోనఁ బొట్టకై మానవిహీనుని
వెంటనే దిరుగుచు వెఱ్ఱిబట్టి
నటువలె రాత్రసి యంటినకైవడి
గ్రహముబట్టినరీతి కష్ట మతని

నడుగఁబోయినవార లదలించి పొమ్మన్న
　　గద్దించి తలవంచి కండ్లనీళ్లు
గ్రక్కుచు మదిలోన స్రుక్కుచు నటుమీఁద
　　నినుజేరు కొందఱు నిజముగాను
గీ. దీనజనమందిరాంగణదేవభూజ
వెనక కడతేరఁజూతురు వేడ్కతోడ
నట్టి నిన్నను సేవింతు నహరహంబు... 59
సీ. ఎందులకేగిన నేపనిచేసినఁ
　　జలముచేనైనను శాంతినైన
బంగారుపనినైన శృంగారములనైన
　　సుద్దులనైనను ముద్దునైన
యాత్రలనైనను రాత్రులనైనను
　　ఉపవాసములనైన నుబ్బినైన
జపములనైనను తపములనైనను
　　కలుగదు నీదివ్యఘనపదంబు
గీ. భక్తిచే నిన్నుఁదలఁచు ఘనభాగ్యవంతు
లెందు నందును వేడ్కతో నెనయుచుండి
ప్రబలుదురుగాన ననుగావు పంకజాక్ష... 60
సీ. రావణుజంపిన రామభూపాలుని
　　సేవించుఁడీ మీరు సిద్ధులార
సేతుబంధనురాము చేరిమెచ్చుఁడి మీరు
　　తలఁప రదేటికో ధన్యులార

ఘనజటాయువు కిచ్చె గాంభీర్యపదమని
విని యెఱుంగ రదేమి విమతులార
యొక్క బాణంబున వాలిని బడవేసి
సుగ్రీవుబ్రోచెను సుజనులార
గీ. యట్టిత్రిలోక్యనాథుని నాదరమునఁ
దలఁప రదియేమిపాపమో ధన్యులార
భూమిజానాథుఁ డొసఁగును బుణ్యపదము...

సీ. పద్మనాభునిమీఁద పాటలుపాడుఁడీ
భవబంధములు మాయ భద్ర మగును
కమలామనోనాథుఁ గన్నులజూడుఁడీ
నేత్రఫలంబయి నెగడియుండు
శ్రీగదాధరుసేవఁ జేయుఁ డెల్లప్పుడు
రోగముల్ దొలఁగి నీరోగి యగును
కోదండరాముని కోరి భజించుఁడీ
శత్రునాశనమగు సమ్మతముగ
గీ. నిట్టిలీలావతారుని నీశు హరిని
బలునితమ్ముని గోపాలబాలవిభుని
బరగ నుతియించి సంపూర్ణపదవిగొనుఁడి...

సీ. పాతెడిపాతెడి బాపమటంచికి
బండిదోలినయట్టి పరమచరితు
గొల్లముద్దుల చిన్న గుబ్బెతలను గూడి
విహరించు గోపికావినుతకృష్ణ

అడవియెంగిలిమేత యాపంతబోకుండ
యెత్తితిమ్రింగినయట్టి దేవుకాని
దనపాటివారల తగుబాలురను గూడి
పాముమర్దించు భవ్యచరితు
గీ. దేవు నాశ్రితధేనువు దేవదేవు
జగములన్నియుఁ బుట్టించి సంహరించి
పోషఁగ రక్షించువాని నాబుద్ధి గలఁతు... 63

సీ. కౌసల్యసుతు రాముఁ గరుణాసముద్రుని
గంగాదినదిపాదకమలయుగళు
ఖండేందుధరచాపఖండను జగదేక
మండను బ్రహ్మాది మౌనివంద్యుఁ
దాటకాంతకు రాము దైత్యసంహారుని
మునియాగరక్షుని మోహనాంగు
బరశురాముని గర్వభంజను లోకైక
రంజను రఘురాము *ఘనతమశాలి
గీ. నెందు సేవింతు కీర్తింతు నేర్పుతోడ
బుద్ధిగల్గిన నీపగుపుణ్యపదము
గని ప్రమోదింపవలయును గష్టపడక... 64

సీ. ఏల సేవింపరో యేలభావించరో
శ్రీరామనామంబు చిత్తమందు
మాటలాడుచునైన మఱచియునైనను
మెలుకనైన దినంబు నెఱుఁగలేరు

దినమునందైనను తివిరి రాత్రులనైన
సంధ్యవేళలనైన సంజనైన
భ్రమతచేనైనను భయమునొందైనను
నోపకనైనను నోపిరైన
గీ. సకలలోకాధినాథుని సర్వసాక్షి
యాదిదేవుని జిన్మయానందమూర్తి
బుద్ధిదలఁచిన దురితము లోర్వుపటరుదె... 65
సీ. తెలిసితెలియఁగలేరు తెల్విచేనొల్లరో
మాయలఁబడి లోకమమతతోడ
రామభూపాలుని రమ్యాక్షరంబులు
నేవేళనైనను నెప్పుడైనఁ
బనిసేయువేళైనఁ బనిలేక యున్నను
జనువేళనైనను జదువునైన
భయమునొందైనను భ్రమతోడనైనను
గలయిక యందుల కలిమినైన
గీ. పరమకల్యాణపరిపూర్ణభద్రమూర్తి
వెన్నదొంగను గోపాలవిభుని ఘనుని
బుద్ధిదలఁచిన కనులకుఁ బుణ్యపదవి... 66
సీ. పరకాంతలనుగూడి భంగంబునొందక
పరధనంబులఁ గోరి పట్టుపడక
పరులను వేఁడక పరిహాస మెంచక
పరుల నిందింపక భయములేక

పరులయిండ్లను జేరి పాపముల్సేయక
పరదారలనుబట్టి భ్రమలఁబడక
సిరుల కాశింపక పరులవెంటను బోక
పర సేవ సేయక పట్టుగాను

గీ. మన్మథుని గన్నవానిని మాయకాని
శంఖచక్రాబ్జములవాని శౌరి నెపుడు
వర్ణనను జేసి పల్కుఁడీ వందనముగ... 67

సీ. మీనమై జలధిలో మేనును వడియక
వేదముల్ దెచ్చిన వేల్పువాని
తాఁబేటిరూపున తగ మందరాద్రిని
వీఁపుననిల్పిన విభుఁ శౌరి
పందిరూపంబునఁ బరిపంథిఁ బరిమార్చి
కోఱమీఁదను నిల్పు గోత్రధరుని
మెకములసామియై మేటిదైత్యుని బట్టి
చించి చెండాడిన సింహమూర్తి

గీ. పొట్టితనమున బలిదైత్యు భూమి ద్రొక్కి
రామ రఘురామ బలరామ *బౌద్ధ కలికి
రీతులను నుతిసేయు మిరీతిగాను... 68

సీ. రుక్మిణీనాథుని రూపవర్ణన జేసి
సత్యభామను గూడు శౌరి గనుఁడి
జాంబవతీవన సంచారు వేఁడుఁడీ
సూర్యవంశేశుని సుభగమూర్తి

మిత్రవిందావిభు మేటికీర్తించుఁడీ
భద్రపుత్రానాథు పాదుఁ దెలిమి
శ్రీశుభాత్రీశుని చెలువుగ్గడించుఁడీ
లక్ష్మణాగ్రజు జగద్రక్షణాఢ్యు
గీ. నట్టి శృంగారవంతుని నట్టిఘనుని
నిట్టివీరుని దలఁచిన నెవ్వఁడైన
చెలఁగి కైవల్యపదవిని జెందవచ్చు...
సీ. అంధుని చేతికి నద్దంబునిచ్చినఁ
జూచునా తనమోముసుందరంబు
కుంటివానికి నొక్కగుఱ్ఱంబు నిచ్చిన
నెక్కునా తనశక్తి నెన్నఁడైన
షండునకు యువతి సమకూర్పఁగల్గిన
కామంబుతీర్చునా కాంతకోర్కె
అల్పుల కొక వేళ నర్థంబు గలిగినఁ
దెలివితో నిచ్చునా తెగువతోడ
గీ. తనను తెలిసికొనఁగ తగు*శక్తి లేక
ధరణి సంపదలన్నియు తనవటన్న
లేదు లాభంబు తన కొక లేశమైన...
సీ. శ్రీరామజయరామ సింధుబంధనరామ
కారుణ్యసింధుగంభీరరామ
వారిజోదరరామ వైకుంఠపతిరామ
దీననాయక దేవ దేవ దేవ

కౌసల్యసుతరామ కాకుత్స్థకులరామ
కంసమర్దన శుభాకార రామ
మాధవధావరరామ మానవేశ్వరరామ
యాదిత్యకులజ సర్వాత్మ రామ
గీ. కర్మభంజన లోకలోకాభిరామ
నిర్మలాత్మక సదయోక్షనిలయ రామ
నీవె గతి మాకు రక్షించు నిగమవినుత... 71

సీ. ఎన్ని జన్మంబులు నెత్తితినో కాని
మాధవుఁ దలఁపక మందమతిని
అతిహీనుఁడనైతి నవనిమీఁదను నిట్టి
కాకుత్స్థుఁ గానక గర్వమతిని
గాయంబు లన్నియు మాయంబు లాయెహో
గోపాలు నుతిలేక కూలుతుంటిని
యెందఱు తలిదండ్రు లేమైరి యిప్పుడు
రాఘవు దలఁపక రట్టుపడిరి
గీ. ఇంకనైనను రఘురాము నెప్పు మదిని
బుద్ధిలో నవ్యమార్గంబు బోడమనీక
యనుదినంబును శ్రీరాము నాత్మఁ దలఁతు... 72
సీ. ఓర్పుగాంచఁగ నెంచి యోరసి చూచెదవేమొ
పట్టదగినకొమ్మ పట్టినాను
వదలంగవలె నని వాదంబులాడిన
మేల్కాని గట్టిగా మెదలువాఁడ

నాలాగుగాదని యాయాసపెట్టిన
ముకుళితహస్తుఁడై మ్రొక్కువాఁడ
మొగి నన్నుఁ గైకోక మోస మిచ్చెద నంటె
పాదారవిందము ల్పట్టువాఁడఁ
గీ. దల్లివయినను నీవె నాతండ్రివైన
దాత మ్రొక్కితి నిన్ను నాదైవ మనుచు
పాహి మా మని పలుమారు పలుకువాఁడ...

సీ. వాసుదేవునిపూజ వదలక జేసిన
వైభవంబులు గల్గు వసుధలోన
గోవిందు నెప్పుడు గొల్చి సేవించిన
సంపద లెప్పుడు చాలగల్గు
నారాయణస్మృతి నమ్మకముండిన
భుక్తిముక్తియు రెండు పొసఁగ నిచ్చు
విష్ణుసంకీర్తన విడువక జేసిన
దారిద్ర్యదుఃఖముల్ తలఁగియుండు
గీ. నరుల కెల్లను హరిసేవ నయము నమ్మి
యఖిలసంపదలును గల్గు నాశ్రితులకు
సకలదురితము లెల్లను సమసిపోవు... 74

సీ. పంకజాసనవంద్య బ్రహ్మాండనాయక
పంకజలోచన పరమపురుష
శంకరవందిత సంకర్షణావతార
పంకజాక్షవిలోల పద్మనయన

లక్ష్మీశ యోగీశ లక్ష్మణాగ్రజ రామ
ధాత్రీశ యోగీశ ధర్మహృదయ
సకలలోకాతీత సర్వగుణాతీత
సుప్రభానూర్కకోటిప్రకాశ
గీ. సకలజీవదయాపర సార్వభౌమ
క్షీరసాగరశయన రక్షింపవయ్య
నిన్ను నే నమ్మియున్నాను నీరజాక్ష... 75

సీ. నీలమేఘశ్యామ నిగమగోచర రామ
ఫాలలోచననుత పరమపురుష
దశరథనందన తాటకిమర్దన
ఇందీవరేక్షణ యినకులేశ
అయోధ్యపురవాస యాశ్రితజనరక్ష
కల్యాణగుణహార కంసహరణ
విధిశివరక్షక విష్ణుస్వరూపక
బుధజనపాలక పుణ్యపురుష
గీ. జానకీనాథ మీకును జయము జయము
సకలబ్రహ్మాండనాయక శరణు శరణు
కాచి రక్షించు నన్నును గామజనక... 76

సీ. రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
ము న్నజామిళ్ళుఁడు తా ముక్తుఁడగుట
రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
మునిపత్ని శాపవిముక్త యగుట

రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
యపవర్గమందె ఖట్వాంగుఁ డిలను
రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
యొప్పుగా మోక్షంబు నొందె శబరి
గీ. రామనామామృతంబును రక్తిఁ గ్రోల
ముక్తిమార్గంబు గలుగును మూఢులకును
రామనామామృతంబున రసికుఁడగును...

సీ. పంకజాక్షునిపూజ పలుమాఱు చేయక
పరుల నిందించుట పాటియగునె
విష్ణుసంకీర్తన ల్వీనుల వినకను
బరుల మెచ్చుట నీకుఁ బ్రాతియగునె
శేషశయను చాల చెలఁగి కీర్తింపక
పరుల కీర్తించుట భవ్యమగునె
నారాయణస్మృతి నమ్మిక యుంచక
పరదేవతల గొల్వఁ బాటియగునె
గీ. శ్రీరమానాథుఁ డెప్పుడు జిహ్వయందు
పుణ్యపరులైననరులెన్నఁ బొందుమీఱి
తలఁచువారికి మోక్షంబు తథ్య మరయ..

సీ. సాకేతపురిరామ శరణు జొచ్చితి నీకు
రక్షింపవే నన్ను రామచంద్ర
దయతోడ బ్రోవవే దశరథాత్మజ నన్ను
కరుణతోఁ బ్రోవవే కమలనయన

కౌసల్యసుత నన్ను గావ రక్షింపవే
మన్నింపవే నన్ను మహిజ జనక
జానకీపతి చాల సన్నుతింతు నాదు
విజయంబు చేయవే దేవదేవ
గీ. పరమపదరామ గోవింద పద్మనాభ
భక్తవత్సల లోకేశ రామచంద్ర
ధర్మచరితాత్మ మట్టి దారిఁ జూపర... 79

సీ. నేత్రముల్ గల్గియు నెమ్మితో మీచూపు
సుస్థిరత్వంబునఁ జూడనైతి
జిహ్వ గల్గియు నోట శ్రీరామనామము
తాల్మితోడుత నెప్డు దలంపనైతి
శిర మది గల్గియు శ్రీవిష్ణు సాష్టాంగ
ముగఁ జక్కఁగా వంగి మ్రొక్కనైతి
కర్ణముల్ గల్గియు ఘనమైన మీకథ
ల్వివరించి నే నెప్డు వినఁగనైతి
గీ. హస్తములు గల్గి మిము చాల ననుదినంబు
శాంత మొనరంగ పూజలు సలుపనైతి
చిత్తశుద్ధిని మీ సేవ జేయనైతి... 80

సీ. నాస మున్నందుకు నయముగా నీపాద
తులసి వాసనజూచి చెలఁగనైతి
సంసారమను మహాసాగరంబున మున్గి
శ్రీరామభజన నే జేయనైతి

బాల్యంబునను చోరబాధకత్వముజెంది
నీయనుభక్తియు నిలుపనైతి
యౌవనంబునఁ గామ్యమానసమును నొంది
కూహారంబున బుద్ధి కుడుపనైతి
గీ. నెంతపాపినో గాకున్న నెన్నఁడైన
దేవుఁడని నీవెదిక్కని దెలియఁదగనె
గాన దుష్కృతమెంచక కావునన్ను.... 81

సీ. శ్రీరామ వినుము నేతిఁతిని జన్మించిన
విధము నెవ్వరితోను విన్నవింతు
తల్లిదండ్రుల నాత్మతనయుల బంధుల
నతులసోదరదేహానుతుల సఖుల
అక్కల చెల్లెండ్ర నాప్తుల హితులను
నితరబంధువులను నిష్టసఖులఁ
బరుల నావారని బాటించి యెప్పుడు
జనము లోకము నెల్ల సత్యమనుచు
గీ. భార్యరతికేళిసంబంధభరిత మమర
దీనికన్నను గల్గునె దివ్యమైన
బంధ మన్యంబు ద్రుంచ నీపదమె చాలు... 82

సీ. ఇలను బుట్టినవార లెంతేసిబుషు లైరి
వీరితో నెటువలె విన్నవింతు
తల్లి తండ్రి సుతుండు దాతవు భ్రాతవు
ప్రభుఁడవు గురుఁడవు బాంధవుఁడవు

నీవుదక్కఁగ నింక నెవ్వరితో నేని
బల్కుట దెట్టుల పరమపురుష
ఆత్మరక్షక నిన్నె యాశ్రయించితి దేవ
కాచి రక్షించుమీ కమలనయన
గీ. నీదులాసంబు గోరిన నిక్కముగను
గోర్కెలెల్లను నాకు చేకూరుచుండు
దీనరక్షక భువి నాకు దిక్కునీవె.... 83
సీ. తోఁచి తోఁచక నేను తొలఁగి మీ చింతన
చేయక సంసారజలధి మున్గి
యణఁగని తృష్ణల నాహారవాంఛలఁ
బడపడి మోహసంభ్రాంతిఁ జెంది
తెలిసియు తెలియక దేహవాసనఁ జెంది
తరిగోరి మిమ్ములఁ దలఁచనైతి
మఱచి సర్వేశ నిత్యమార్గంబులను మిమ్ముఁ
దల్చక యింద్రియతతులఁ దగిలి
గీ. నట్టిపాపాత్ముఁడను నన్ను నెలమి నెట్లొ
కాచి రక్షించు మన్నించు ఘనతమీఱ
కృపకుఁ బాత్రునిగాఁ జూడు కువలయేశ.... 84
సీ. జననిగర్భమునందు జన్మించినది మొదల్
బాల్యంబునను గొంత ప్రబలుచుండి
యటమీఁదఁ గౌమరప్రాయంబునఁ గొన్నాళ్లొ
తల్లిదండ్రులప్రేమ దనరియుండి

యౌవనప్రాయంబునందు సతిక్రీడ
 నింద్రియంబుల ప్రేమ నెప్డు దగిలి
ముసలితనంబున మునుఁగుచుఁ గొన్నాళ్లి
 కార్పణ్యములచేతఁ గష్టపడుచు
గీ. నింతకాలంబులను నిన్ను నెఱుఁగలేక
 వృద్ధిబొందితి ప్రకృతిచే విశదముగను
 గరుణజూడుము నన్ను దుష్కర్మి యనక.... 85

సీ. శ్రీరామ నామీఁద చిత్తంబు రాదాయె
 నాతల్లిదండ్రని నమ్ముకొంటి
దశరథాత్మజ నీకు దయయింతలేదాయె
 నాయిలువేల్పని నమ్ముకొంటి
సత్యసంధుఁడ నీదు చనువింత లేదాయె
 నాప్రాణవిభుఁడని నమ్ముకొంటి
భక్తవత్సల నీకు భావంబు లేదాయె
 నామూలధనమని నమ్ముకొంటి
గీ. దొరవు గావున బ్రోవుము దురితహరణ
 నిందలేకుండ చేపట్టి నిర్వహించు
 పరుల నిందింప నాకేల పరమపురుష... 86

సీ. మూఢుఁడు మూర్ఖుఁడు ముచ్చటాడఁగ వింత
 దీనులకల్పు లదొక్కవింత
కోతికోణంగులు గూడియుండఁగ వింత
 కుక్కనక్కలు గూడి కూయ వింత

కోపితోఁ గుటిలుండు కూర్మి జేయుట యింత
కపటఘాతకు లెవ్వ గలయ వింత
మంత్రులతో మంత్రి మచ్చరించుట యింత
కీడు మే లెఱుఁగని కీర్తి యింత

గీ. యెంతవారికి లబ్ధంబు లంతెగాక
ననుభవింపఁగ నేర్తురె యర్థములెల్ల
కలుగు జ్ఞానసంగతి ఘనతరయశము... 87

సీ. శ్రీరామ నీవు నాచిత్తమందే యిప్పు
రక్షింపవయ్య నన్ను క్షయముగ
నన్ను రక్షింపను నాకు లెవ్వరు లేరు
నాస్వామి నీవని నమ్మినాను
తల్లివైనను నీవె తండ్రివైనను నీవె
వేదాంతవేద్య ని న్వేఁడినాను
అయోధ్యవాసా యనంతస్వరూపక
ఈవేళ నీవు నన్నేలుకొనుము

గీ. వేగ రక్షించుమని నిన్ను వేఁడినాను
నమ్మఁగాఁజాల నెవ్వరి నెమ్మితోడ
నీకుఁ బ్రియుఁడను మ్రొక్కితి నీరజాక్ష... 88

సీ. దీనదయాకర దీనరక్షణ నీవు
కావవే నన్నిప్డు కమలనయన
పరమాత్మ పరమాత్మ పలుకుఁ బోంకించకు
పనులకు మీపాదపద్మసేవ

కమలేశ కమలాక్ష కరుణతో రక్షింపు
వరములియ్యవె నాకు వరద ఈశ
లక్ష్మీశ లక్ష్మీశ లలిమీఱంగను నాత్మ
దలఁచి రక్షింపవే నీరజాక్ష
గీ. పద్మలోచన పరమాత్మ పారిజాత
స్వామి రక్షించు మిఁక నన్ను సార్వభౌమ
నిన్ను నెప్పుడు సేవింతు నీలవర్ణ... 89

సీ. నిను గొనియాడితి నీకృప గనుగొంటి
నిజముగా రక్షింప నీవె యంటి
నీప్రాపు గలదని నీదులోకంబులఁ
గొనియాడ నేవేళఁ గోరియుంటి
బ్రహ్మాంబు నీవని పలుమాఱు నిన్ను నే
బ్రస్తుతిసేయుదుఁ బరమపురుష
దాసుండనని యంటి దయకుఁ బాత్రుఁడ నంటి
నీకు నే వశుఁడను నేర్పుగంటి
గీ. తల్లితండ్రియు నీవని తలఁచి యుంటి
నేను నీవాఁడనై యుండి నిన్ను గొల్తు
కాచి రక్షించు మిఁక నన్ను కరుణతోడ... 90

సీ. ఆనాఁడె తెలియక యాయాసమందితి
నెన్నఁడు మీసేవ యెఱుఁగనైతి
ముక్తికి మొదలని మూలంబు తెలిసిన
నీపాదకమలంబు నెమ్మిఁగొల్తు

నింతసులభుఁడని యున్నాళ్లెఱిఁగిన
నానాఁడె మిమ్ము నే నాశ్రయింతు
కర్మంబు లెడబాపి కరుణతోఁ దుత నన్ను
నరసి రక్షించుమీ యాదిపురుష
గీ. తలఁపులో జాలి నమ్మితిఁ జంద్రవదన
పుత్రవాత్సల్యమును నుంచి పొందుమీఱ
నిలిపి రక్షించు వేఁక నన్ను నీరజాక్ష... 91

సీ. హారామ హాకృష్ణ హాయచ్యుతా యని
కోరి కొల్చెద నిమ్ము కోర్కె లలర
యీవేళ నావేళ నేవేళనైనను
బ్రాపు దాపని నేను బ్రస్తుతింతు
నారాయణస్మృతి నామది నెప్పుఁడు
కట్టివేసియునుండు కరుణతోడ
వామన శ్రీధర వసుధపాలక నన్ను
కాచి రక్షించుమీ ఘనతమీఱ
గీ. నాకు నిష్టుఁడవని చాల నమ్ముకొంటి
నీవు కాపాడకున్న నింకెవరు దిక్కు
నీకు భక్తుఁడ మ్రొక్కెద నీరజాక్ష... 92

సీ. రామకీర్తన లెప్డు లాలించి వినువాఁడు
వైకుంఠపురమున వదలకుండు
కృష్ణనామం బెప్డు కీర్తించి వినువాఁడు
మధ్యమపురమందు మరగియుండు

మధుసూదనా యని మఱువక దలఁచిన
మర్మకర్మంబులు మాయమౌను
గోవిందనామంబు కోరి నాదముజేయ
దోషపాపంబులు తొలఁగిపోవు
గీ. అచ్యుతానంత గోవింద హరి ముకుంద
పదవి నాకిమ్ము నిన్నునే బాయకుందు
పద్మలోచన నాపంక్తి పరమపురుష... 9

సీ. నీభక్తులగువారి నిఖిలలోకంబుల
నిజముగాఁ బ్రోతువు నీలవర్ణ
నీకీర్తి పొందుగా నీకు సేవలుజేయు
పరమపుణ్యులకెల్ల భవ్యపదము
కోరి నీకీర్తిని గొనియాడి కీర్తించు
మనుజుల కొసఁగవు నీమందిరంబు
భక్తుండనై యీరీతి భజనచేయఁగ నీవు
సుఖ్యాంగి యిచ్చెద నొప్పుతోడ
గీ. నిట్టిసేవలు గొనినీవు నిహపరములు
నాదరంబున నాకిమ్ము మోదమూని
గట్టిగా నీవు నన్నుఁ జేపట్టవయ్య... ౬

సీ. యోగమార్గంబున నెగసెద నంటినా
యోగంబునగలు నాయొద్దలేవు
గగనమార్గంబునఁ గదలెదనంటినా
కవచభూషణమేది కమలనయన

ఆత్మమార్గంబున నెగసెదనంటినా
  యాత్మనమ్మినబంధు వరయ లేదు
అభ్రమార్గంబున నరిగెదనంటినా
  యశ్వవాహనములు నాకుగావు
గీ. నీదుదయ యది నాయందు నిలిచియున్న
నఖిలలోకంబులగును నాకల్పమిపుడు
కుతుకమున నన్ను బ్రోవుము కువలయేశ... 95

సీ. చిరకాలమున నేను స్థిరపడియుంటినా
  జన్మకర్మంబులు జెప్పనేల
శ్రీకృష్ణనామంబు స్థిరమనియుంటినా
  భయనివారణమౌను పరమపురుష
మనమారమిమ్ము నాహృదయంబులో నిల్పఁ
  గరుణతోఁ గాతువు కమలనయన
మురహార నీకు నే ముకుళితహస్తుఁడై
  మ్రొక్కి సేవింపఁగ మోక్షపదవి
గీ. సన్నుతించెద నిన్ను కౌసల్యతనయ
చిత్తగింపుము నాయన్న శ్రీనివాస
శరణుఁజొచ్చితి నీకును శరణు శరణు... 96

సీ. కైవల్యపదమును ఘనముని యంటినా
  కైవల్యమది మముఁ గన్నచోటు
బ్రహ్మలోకం బాడిపదమనియంటినా
  బ్రహ్మాదులును నిన్నె ప్రస్తుతింత్రు

ఇంద్రలోకమె నాకు నిష్టంబటంటినా
అష్టదిక్పతులు మిమ్మాశ్రయింత్రు
పదవి పదవిగాదు పరమాత్మ నీపాద
కమలపదవి యదియ కంసహరణ
గీ. ఇట్టిపదవులు నాకేల యినకులేశ
కష్టపెట్టక యేవేళ కరుణజూడు
నిష్ఠతో నన్నుఁగావుము నీలవర్ణ...
సీ. కమలనాభుఁడ నిన్ను కన్నులఁజూచిన
సంభవించు ఫలమ్ము స్వామినాథ
జలజలోచన నిన్ను శరణనివేఁడిన
చేపట్టి రక్షించు శేషశయన
పరమాత్మ పరమేశ పద్మలోచన నిన్ను
గొనియాడ నేఁజాల గోరినాను
నారాయణ ముకుంద నరహరి నిన్నునే
నెప్పుడు సేవింతు నీలవర్ణ
గీ. యిటకు రావయ్య నాతండ్రి యినకులేశ
తడవుజేయక నన్నేలు ధర్మనిపుణ
నిలువకను వేగ రావయ్య నీరజాక్ష...
సీ. ధర్మంబు దలఁచిన దనకును జయమిచ్చు
కర్మంబు దలఁచిన కాదు జయము
శాంతంబు నుంచిన శాశ్వతపదమొందు
శత్రుత్వమున మహాచేటు నొందు

కుటిలత్వమునను దుష్కృతమొందు మనుజుఁడు
కుటిలత్వమే చేటు కువలయేశ
బద్ధులైనటువంటి బంధులగూడిన
తనవెంట నొక్కరైన తర్లి రారు
గీ. ఇట్టివారలు నాకేల యినకులేశ
కరుణ నాపయి గట్టిగాఁ గలుగఁజేసి
పరమపదమిచ్చి నన్నుఁ జేపట్టవయ్య... 99
సీ. ఆవేళ యమునిచే నాయాసపడలేక
నీవేళనే నిమ్ము నెలవుతోడ
నాతల్లిదండ్రని నమ్మి నీపాదము
లొట్టి సేవించెద పద్మనాభ
శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ యని నిమ్ము
స్మరణచేసెదనయ్య చక్రపాణి
కోదండ కోదండ కోదండరాముని
కొలిచి సేవించెదఁ గోర్కెదీఱ
గీ. పద్మసంభవముఖసంతపరమపురుష
నన్ను గాచియు రక్షించు నయముతోడ
కరుణతోడుత ననుజూడు కమలనయన
రామతారక దశరథరాజతనయ. 100

శ్రీరామతారకశతకము సంపూర్ణము.

N. B.—ఈశతకపీఠికయందు 99-పద్యములున్నవని పొరపాటున ముద్రితమయినది.

పీఠిక.

ఈ రామరాఘవశతకమును పల్లి పార్వతీశము
గారు రచించిరి. ఈయన నివాసస్థానము గుంటూరు
జిల్లా పల్నాడుతాలూకాలోని గుత్తికొండ యనుగ్రా
మము. వీరి దారపుత్త్రాదులు గుత్తికొండలోనే
యున్నారు. 1908-వ సం॥న నేను తాళపత్త్రగ్రంథా
న్వేషణప్రయత్నములో నున్నతఱిఁ బార్వతీశము
గారి కుమారులు వారింట నున్న గ్రంథముల నా
కొసఁగిరి. వానిలో నీశతకముకూడ నుండెను.
పార్వతీశముగారితండ్రిపేరు నరసింహముగారు. నర
సింహముగారుకూడఁ బద్యరచన చేయుచుండినట్లు
కన్పట్టుచున్నది. శబ్దాలంకారములకొఱకుఁ బాటు
పడినస్థలములఁ దప్పఁ దక్కినచోటులనీశతకమునదో
షము లంతగా లేవు. అందందు వ్యాకరణవిరుద్ధప్ర
యోగములు కన్పట్టుచునే యున్నవి. గ్రంథ మొ
క్కటి రచింపవలెనను సంకల్పముచేతమాత్రమే ప్రే
రేపింపఁబడినవారు వ్రాసినగ్రంథము లనేకములు
మనకుఁ గలవు. పార్వతీశముగారు శతకము వ్రాసిన
కాలమునఁ బద్యరచనయందలి వేలమువెఱ్ఱి యిప్పు
డున్నంత లేదు.

యాచనకుఁ బద్యరచనయే యప్పటికిని ప్పటికిఁ బర మసాధనముగా నున్నది. కాకునూరి అప్పయ్యలాక్షణికుల వారికతమున మా పల్నాటిసీమయే పద్యరచనామార్గమును విశాలపఱచెను. తిట్టుపద్దెము లల్లి వ్యాపింపఁజేయుదురనుభయముకవిబిరుదధారులయెడఁ బూర్వకాలమునుండి వచ్చుచున్నది. ఈభయమువలన నేమి, పద్యరూపస్తోత్రాపేక్షనేమి, యాచించినప్పుడు వైదికావధానులకు, (వేదమును వల్లించు నవధానులు) శాస్త్రులకు, సోమయాజులకుఁ, బాకయాజులకు నిచ్చినదానికంటె జను లిప్పటికిఁ గవీశ్వరబిరుదధారులకే యెక్కువగానిచ్చుచున్నారు. కవీశ్వరబిరుదమును ధరించిన యాచకులు వేలకువేలు గడించితి మని విఱ్ఱవీగుటయు సంభవించుచున్నది. ఈ యాచకులవలనఁ గవిశబ్దమునకు గౌరవము పోయినదని చెప్పవచ్చును. ఈయాచకులు ఘనమైన కవిశబ్దమును బాడుసేయుచుండఁగా దానిని గమనింపక వారికి నూటాలు లిచ్చు నిప్పటిప్రజల యజ్ఞానమునుగూర్చి మిక్కిలి చింతింపవలసియున్నది. కవీశ్వరబిరుదమును ధరించి చేసినయాచనయే మహోగౌరవకర మని తలంచి యాత్మస్తుతులు గావించికొనుచు, మాకంటె ఘనులు లేరని చెప్పుకొనుచు గర్వపర్వతశృంగము నధిష్ఠించి యుండుసజ్జులకు నట్టివారి

కిచ్చు ప్రజలకుఁ బైపద్ధ్యు లన్వయించుచు. విద్వాం
సులు, శాస్త్రజ్ఞులు, సత్కవులు సంతతవాఙ్మయపరిశ్ర
మము చేయుచుందురు. వారు రాజుల యొక్కయుఁ
బ్రజల యొక్కయు నాదరణమును బొందుట యవస
రంబై యగును. ప్రజలు భరింపకపోవుదురుగాక! రాజు
లాదరింపకపోవుదురు గాక! ఉదరపూరణార్థము సేవ
కణంబులోలుక శరీరమును గష్టపెట్టవలసి యున్నను,
నపారదారిద్ర్యంబునఁ గడగండ్ల నందుచున్నను నాత్మ
గౌరవంబు, స్వాతంత్ర్యంబు వదలక యుత్తమమా
ర్గమునఁ బ్రవర్తించిన బమ్మెరపోతరాజు నెయ్యాది
కవులు చల్లగాఁ గనెనో మహా యాంధ్రదేశమునకు
జయము. పాక్షీకముగారో వారితంత్రి నరసింహా
ముగారో కొందఱుఁ బొగడుచుఁ గొందఱుఁ దెగడుచు
వ్రాసినపద్యములు కొన్ని తాళపత్రముల మీఁదఁ
గాన్పించినవి. ఆపద్యముల నుదాహరించుచున్నాను.

క. ఉత్తముల కీయనేర్చిన
యుత్తములను నడుగనేల యుత్తలపడమా
కిత్తఱిని వేడనేటికిఁ
జిత్తము మీ రెఱుఁగరయ్య చింతితఫలదా. 1

క. విత్తేశ్వరాంశసంభవ
విత్తాఢ్యుం డైన శ్రీత వేంకటనరసా
యుత్తమలోకము కేగెను
జిత్తము రంజిల్ల మోక్షచింతాపరుఁ డై. 2

క. అంతట మంత్రాగ్నిక్రియ
సాంతముగా నిత్యకర్మసంస్కారచయం
బెంతందుశాస్త్రధర్మం
బెంతయుఁ జేసితివి నీవ యందఱు నుతులే. 3

శా. ఈరీతిన్ బితృయజ్ఞమిలలో నేవర్తకుల్ చేసిరీ
దారిం బ్రాభిమమీఱ షోడశమహాదానాది గోదానముల్
సారోదారకనూతనాంబర జలస్థాలీలతో నిచ్చితా
వీరాగ్రేసర క్రొత్తబస్వయసుధీ విఖ్యాతభాగ్యోన్నతీ! 4

క. అడుగక యిచ్చెడు దాతల
నడుగుదురా క్రొత్తబస్వయంతటివాఁడై
నడుపక నడచెడిదానము
కడువడి సత్కావులఁ దన్ను గాదే భూమిన్. 5

ఈ పద్యములలోని "క్రొత్త" వారు గుత్తికొండలోను, దానికి సమీపమున నున్న జూలకంటిలోను నున్నవారు. వీరు వైశ్యులు.

క. అలఁగుచు రేపల్లెంగల
బలవంతులచుట్టు నిన్ను బలిద్రిప్పుచు మీ
పొలిమేరయొద్దఁ బెట్టెద
వెలయఁగ పువ్వాడ మొండివేంకటరెడ్డీ! 1

క. భూసురులు నర్థవాదులు
భాసురు లవనీశులంత భావింపంగా
శ్రీసహితు లెల్లవైశ్యులు
వాసిగ రేపల్లెఁ బొగడవశమే మాకున్. 2

క. ఇలలో దాతల నెన్నఁగ
ఫల మే మింక విన్నుఁ జూడఁ బొల్పుగఁ దెలిసి వా
బల మెఱుఁగ వేమి చెప్పుదు
వెలయఁగ ప్రవ్వాడమొందె వేంకటరెడ్డీ!

క. బలిముఖులైవడి వినుఁ గొని
చలమున నూహూకఁ బాత చెప్పకకలచే
నలగఁగఁ గొట్టుచుఁ ద్రిప్పిన
వెలయఁగ ప్రవ్వాడమొందె వేంకటరెడ్డీ!

ఈపద్యములలోని "వేంకటరెడ్డి" యనువారు రెడ్డికులజాలనంతిభ్రాంతిగలుగఁజేయునుగాని వైశ్యులే యని తెలియంగనగును. ఈరెండు దూషణపద్యముల వంగాని భూషణపద్యములుగాని విలువ యేమాత్ర ముండునో వేఱుగఁ జెప్ప నక్కఱలేదు. వీనిని జల్పములలోఁ జేర్పవచ్చును. పార్వతీశముగారు సంస్కృతముకూడఁ గొంత చదివినట్లు కాన్పించుచున్నది. వీరు సంస్కృతభాషలో రామలింగాష్టకము, రామచంద్రాష్టకము నని రెండష్టకములు వ్రాసిరి. వీరు స్మార్తులు. వీరి శివభక్తిని విష్ణుభక్తిని దులయందిడి తూచ విష్ణుభక్తివైపునకే ముల్లు చూపును. ఈ రీతి శివభక్తి, విష్ణుభక్తి యొక్కరియందుండుట మన మతచరిత్ర నెఱుఁగనివారికి విచిత్రముగా నుండును. అద్వైతమతవ్యాప్తిచేఁ గలిగిన ఫలమిది. పార్వతీశముగారు స్వగ్రామాభిమానసూచకముగా

గుత్తికొండలో నివసించు రామలింగమును భజించు చున్నా నని చెప్పికొనినాఁడు. వారియష్టకముల దిగువ నుదాహరించుచున్నాను.

రామచంద్రాష్టకము.

శ్లో. శ్రీజానకీశం రవికోటిరూపం
హేమాంబరం భక్తజనాళిపోషం,
మోక్షప్రదం దానవదర్పభంగం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

2. పంకేరుహాక్షం దురితౌఘనాశం
కామప్రదం రత్నకిరీటభాసం,
కోదండపాణిం మునియాగరక్షం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

3. సాకేతవాసం గిరిజేశమిత్రం
పల్యాంశుకం కౌస్తుభసద్విభూషం,
సురేంద్రసంపూజితపాదపద్మం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

4. జీమూతగాత్రం దశకంఠలుంఠం
గ్రైవేయసద్భూషణరాజితాంగం,
కల్యాణదం వానరబృందవంద్యం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

5. కుందేందుహాసం గహసేవిహారం
తార్క్ష్యధ్వజం కాయజకోటిభాసం,
శ్రీకంఠకోదండహరం శుభాంగం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

6. మారీచగర్వోపహరం మునీశం
మున్యంగనాశాపవిమోచనంచ,
పాపౌఘతూలాగ్నిశిఖాత్మరూపం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

7. వేదాంతవేద్యం ఋషిదూషణఘ్నం
శాఖామృగేంద్రాప్తఫలప్రదానం,
కారుణ్యసింధుం కమలాయతాక్షం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

8. నాగేంద్రతల్పం పితృవాక్యపాలం
మార్తాండవంశార్ణవశీతభానుం,
సౌమిత్రిసీతామానసపంకజమిత్రం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

9. శ్రీవల్లభాంశాద్విబుధాకరేణ
శ్రీభాష్యటీకాభ్యుదితేశ్వరేణ,
రామాష్టకం యఃపఠతే మనుష్యః
కృతం స మోక్షం లభతే హి సత్యం.

రామలింగాష్టకము.

గౌరీనాథ మనంగదర్పహరణం శ్రీకంఠమిందూజ్జ్వల
న్మౌళిం చంద్రదివాకరాగ్నినయనం నాగేంద్రభూషోజ్జ్వలం,
సారంగాంచితపాణిపద్మమనఘం దేవౌఘసంపూజితం
శ్రీ*గుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
గంగాశుభ్రతరంగ చంచలజటాజూటం త్రిశూలాన్వితం
నాగేంద్రాజినసంవికత్కటితటం నాగోజ్జ్వలత్కుండలం,

* గుచ్ఛాద్రి = గుత్తికొండ.

కారుణ్యాంచితలోచనం పురహరం కందర్పకోటిప్రభం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

3. గౌరీమానససారసోష్ణకిరణం రుద్రాక్షమాలాధరం
శ్రీనారాయణచిత్తపద్మనిలయం పద్మాసనాద్యర్చితం,
సంసారాబ్ధిపతజ్జనోరుతరణీం సంగీతలోలం శివం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

4. సంధ్యాకాలవిలాసనృత్యచతురం భక్తేష్టకామప్రదం
నందీశాదిగణేంద్రబృందవినుతం నాకేశసంపూజితం,
లక్ష్మీనాథదృగబ్జపూజితపదం యక్షేశ్వరాభ్యర్చితం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

5. శ్రీమద్భక్తజనాళిరక్షణపరం భస్మోజ్జ్వలద్విగ్రహం
కైలాసాధిపమప్రమేయమభవం సోమంసురేంద్రార్చితం,
శార్దూలాజినధారిణం క్రతుహరం వేదాంతవేద్యంవిభుం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

6. గౌరీభూషితవామభాగమసురప్రధ్వంసినంభాసితం
శౌర్యేద్ధత్తసుదర్శనం భవహరం ముక్తిప్రదం శంకరం,
కంజాతాక్షశరంపయోధిశరధిం జ్యాభూతసర్వాధిపం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

7. సూర్యాగ్నీందురసాసదాగతినభోం వ్యాత్మానిరూపానిమాన్
ధృత్వాయోసతతం విరాజతిముదా తందేవ వంద్యం సదా,
కోదండీకృతకాంచనాద్రి వృషరాడ్వాహాదిరూఢం భవం
శ్రీగుచ్ఛాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగం భజే.

8. వ్యాసాత్రిప్రముఖర్షిచిత్తమధువిట్సేంసేవ్యపాదాంబుజం
కుందేందూజ్జ్వలమందహాసలహరీ రాజన్ముఖాబ్జం హరం,

భక్తామంగళ శైలభేదన మహాదంభోళిధారావహం
శ్రీగుహ్యాద్రిపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగం భజే.

9\. శ్రీమత్సత్కులార్ణవేందువిలసచ్ఛ్రీనారసింహాఖ్యస
త్పుత్రేణేహ దుపాద్యతీశకవినా ప్రోక్తం శివస్యాష్టకం,
శ్రీగుహ్యాద్రినివాసశోభనమహం శ్రీరామలింగస్య యే
భక్త్యాష్టకతం పఠంతిమనుజాస్తేయాంతి మోక్షం ధ్రువం.

పైరి సీసపద్య కొయ్యూరి పురికొల్పెనో యది విచా
ర్యము. ఘనభావములు గాని, భక్తపరుల హృదయ
సీమలయందుఁ బ్రతిఫలించు దివ్యతేజస్సుయొక్క
ఛాయగాని, కవిత్వాజ్వలనము యొక్క వేడిమిగాని,
దృశ్యప్రపంచయవనికాంతర్గత లీలావర్ణనవిలాసంబు
గాని శతకంబున వెదకవలసి యున్నది. అనంతాశ్రు
లక్ష్మీహాసములు, చాంచల్యము, సంస్తంభనము, వాక్య
తీతముగాని కవస్త్రాభేదము కలిగించినట్లు తోఁచదు.
పురాణగాథల నుల్లేఖించువిశేషణములు, సంబోధన
ములు మొదలగువానితోఁ బద్యములను వీరు నింపి
రి. "విరచించుకొ క్కి పుట్టని పురుషుని చదువులు ప్ర
కాశములుగావు." అని కాకుమాని అప్పయ్యాలాక్ష
ణికులవారు చెప్పినవాక్యములను వీరు దృఢముగా
మనస్సునం దుంచుకొనియుందురు. చుట్టును గొం
డలచేతను నడవులచేతను గృష్ణానదిచేతను నావరిం
పఁబడి తక్కినదేశమునుండి వేఱైయున్న మాపల్నా
టిసీమలోఁ బద్యరచనచేఁ బ్రజలయాదరమునుగాని.

గౌరవమునుగాని పొందలేనికాలమునం దీదృశకృషి సల్పినందుకు పార్వతీశముగారినిఁ గొనియాడఁదగును. పార్వతీశముగారిశైలి ధారాళముగా నున్నది. వీరు శబ్దాలంకారప్రియులు. యమకమును దఱచుగ వాడుదురు. పద్య మెట్లురచించినఁ జదువుట కింపుగా నుండునో వీరికిఁ దెలియును. వీరిరచనయందు దఱచు గానట్టుండదు. †పార్వతీశముగారి కుమారులు వేంకటనారాయణగారును, హనుమయ్యగారును, నాకుఁ దాళపత్రగ్రంథము లొసఁగినప్పు డీశతకము నచ్చువేయించెదరాయని యడిగిరి గాని వేయించెదనని చెప్పఁజాలక పోయితిని. తాళపత్రగ్రంథము లిచ్చువారంద ఱిట్లే యడుగుదురు. అచ్చువేయింతుమని యెవరికని చెప్పఁగలము? ఔదార్యముతో నచ్చొత్తించిన శ్రీయుతులు శ్రీవావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రులు గారికిని, నీవిషయమున శ్రమపడిన శ్రీమజ్జుందారురామారావుపంతులుగారికిని పార్వతీశముగారి కుటుంబపక్షమునఁ గృతజ్ఞతను దెల్పుచున్నాను.

52. ఆఫీసు వేంకటాచలమొదలివీధి, తిరువల్లిక్కేణి, చెన్నపురి. 18—9—13.	అక్కిరాజు ఉమాకాంతం.

---

† ఈకవి యేబదిసంవత్సరముల క్రిందనీశతకము రచించి యుండును.

శ్రీరస్తు.

పల్లి పార్వతీశకృత

శ్రీరామరాఘవశతకము.

ఉ. శ్రీమహిజాకుచస్తబకసంగళితస్ఫుటపీతకుంకుమో
ద్దామ! మృగీమదాగరుసుయుక్తసుగంధవిశేష
వాసిత, ప్రేమమదాంతరస్థితపవిత్ర మణీమయ హార
వల్లికా, స్తోమ! రమాభిరామ! పటువాక్పటులైవిక్ర
మరామ రాఘవా. 1

ఉ భానుకులాబ్ధిసోమ! జనకాగ్రజరామ సమాశ్రితా
మ! సజ్జనపరీతబాహుస్తృతచాపవిముక్తశరాళి
గర్వయుద్దానవనాథయూథ మదఖండన భీమ!
సమస్తయోగి సన్మానిత దివ్యనామ! రిపుమర్దన
విక్రమరామ... 2

ఉ. శ్రీధర కాళిదాసులను జిత్తమునం దిడి సన్ను
తించి శ్రీనాథకవీంద్రముఖ్యులకు నమ్రుడనై
నుతియించి భక్తినామోదక చంపకోత్పల స
మున్నతమౌ శతకం బొనర్చెద, న్నాఘులు మె
చ్చు నిచ్చెదను సత్కృప గైకొను రామ... 3

చ. దశరథరాట్కుమార! భవతాపనిరాకరణప్రచా
ర! సత్కుశికతనూజ బోధిత సుగోప్యతరోజ్జ్వల
మంత్రవార! శ్రీపశుపతికార్ముకాస్ఫటనభాసుర
బాహుయుగప్రసార! దుర్వశదశకంఠదోర్బల
నివార! దయాకరరామ... 4

ఉ. శ్రీరఘువీర! భక్తజనచిత్తసరోజవిహార! దీన
మందార! విరోధిదానవవితానవిదూర! మనోజ
సుందరాకార! ఓనీల నీరదవికాసశరీర! విపత్సు
యూధకాంతారకుఠార! దుర్జనవిదార! గుణా
కర రామ... 5

ఉ. రామ! విరోధిరాక్షసవిరామ! విరాజితనీలకంధర
శ్యామ! కృపాభిరామ! కలుషవ్రజమోచనామ!
సద్గుణస్తోమ! మహీలలామ! రిపుసూదనకామ!
దశాస్యఖండనోద్దామ! సరోజమిత్ర సమధామ!
పరాక్రమధామ... 6

చ. జలరుహపత్రనేత్ర! రిపుశాసన సుందరవేత్ర! హా
టకోత్కలన కటిప్రసూత్ర! ఖరదైత్యమహావన
వీతిహోత్ర! దుష్కలుషలతాలవిత్ర! సుర
సంఘహృదంబుజమిత్ర! మేచకోజ్జ్వల ఘనగా
త్ర! యోగివనచైత్ర! జనస్తుతరామ... 7

చ. అసురమదప్రభేద! యమరేంద్రసమర్చితపాద!భ

క్త హృద్విసజవినోద! దుష్టరిపువీర శౌర్యతాపిత
చాపనాద! రాత్రిచరపతిచిత్తఖేద! రవిజాత విభీ
షణ సుప్రసాద! తాపసజనహృద్వినోద! నిజ
భక్త ఫలప్రద! రామ... 8

ఉ. రామ! కకుత్స్థవంశజలరాశిసముజ్జ్వలసోమ! నీ
రద, శ్యామ! త్రిలోకధామ! త్రిదశద్విషదీశ
వినాశనక్రమోద్దామ! నిజాంఘ్రిభక్త జనతావ
నకామ! కృపాభిరామ! సుత్రామముఖప్రణామధగిత
ధామ! సుధీత్తమ రామ... 9

ఉ. సుందరజానకీ హృదయశుభ్రచకోరసుధాకరేశ!
సద్వందితపత్ప్రదేశ! బలవద్రిపునాశ! కోసల
వారిధిపూర్ణచంద్రసకాశ! నిర్ధళితైకదుష్కృత
జన్మపాశ! రాకేందుయశఃప్రకాశ! దనుజేంద్ర
గజాంకుశ! రామ... 10

చ. వనజదళాయతాక్ష! భవబంధవిమోచనదీక్ష!
ఘోరదుర్జనతతిశిక్ష! బాహుబలశౌర్య నిశాట
విపక్ష ఖండనా, ర్జునభుజపంచకద్విశతసూదనభా
ర్గవరామగర్వశా, పనకృతిదక్ష! దీనమనుజప్రజ
రక్షక! రామ... 11

ఉ. మండితభోగిరాట్శయన! మర్దితపాపవితాన! చం
డకోదండకళాప్రధాన! రిపువారణశౌర్యవిరాజ

మాన! దో,ర్దండభరావనీన! ఖగరాజసమాహిత
యాన! పూతమా,ర్తాండకులీన! భక్తజనతావన
పావన! రామ. 12

చ. అతులితభక్తపోష! పరమార్థవిశేష! మణీమయ
ప్రభా, వితతవిభూష! సర్వ్యకపివీరదయాపరితో
ష! నామవ్యా,రితసకలప్రదోష! శబరీలలనామ్మృ
తదాభిలాష! వ్యా,కృతిహృదయాబ్జపూష! రిపు
భంజనపౌరుష! రామ... 13

చ. అతులితభాగధేయ! జలజాప్తతనూజసహాయ!
భక్తసం,తతవరదాయ! దీనజనదానవిధేయ! సు
వర్ణకుండల,ద్యుతి సముదాయ! మేచకపయో
ధరకాయ! కబంధదైత్యసం,హృత సదుపాయ!
తాపససుహృత్ఫలదప్రియ! రామ... 14

చ.పవనతనూజరక్షణ! భవవ్రజశిక్షణ! దీనపోషణా!
ప్రవిమలకుంతలాభరణ!పద్మదళేక్షణ! సత్యభాష
ణా! రవికులభూషణా! త్రిదశరాట్ హృదయాం
బుజపూషణా! మునీ, ట్సవనవిఘాతరాక్షసవిదా
రణకారణ! రామ... 15

ఉ. అండజరాట్తురంగ! దనుజాధిపదర్పవిభంగ! యో
గి హృ,త్కాండజభృంగ! వానరవితానలసత్క
రుణాంతరంగ! కో,దండశరప్రసంగ! దురితాట

విపావకవిస్ఫులింగ! మా,ర్తాండజమానసాంబుజ
పతంగ! భుజాంగద రామ... 16

ఉ. నారదగానలోల! మునినాథసమాజమనోనుకూ
ల! దు,ర్వారవిరాజదండధరఖేల! నిరంతర ధర్మ
శీల! శృంగారసువర్ణ చేల! మణిశోభనకుండల
కాంతిజాల! సు,స్మేరముఖాంబుజాల! రిపుసంఘ
నవానల రామ... 17

ఉ. అంబుజనేత్ర నీదుపదాబ్జయుగంబులు నాదు
మానసా,బ్జంబున నిల్పి సాధుజన సన్నుతిగా రచి
యించు కవిత్వ,స్తోత్రంబుల నమ్ముచుండిన పవిత్ర
పవిత్రు దోలంగిపోవ దం,కాంబుజ పిల్లవిత్తుచ
నవామణిమైరటు రామ... 18

ఉ. అండజవాహనుండు కనకాంబరశోభితుడు దివ్య
యుండు వే,దండకరప్రదాయుడు దరితండదవా
నలుడు దద్రిజేశకో,దండవిఖండనుండు నగు దైవ
ము నీవని నమ్మియుంటి బ్రహ్మాండ సహస్రనా
యక! హారాబ్జజ సన్నుత! రామ... 19

ఉ. శ్రీమహనీయమూర్తికి, విశేషవచః పరిపూర్తికి,
న్మహా, ద్దామదయానువర్తికి, సుసంచితకీర్తికి,
రామమూర్తికి,న్వేమరు సాటిలేకనుచు వేడుక
ఘంటికమ్రోతలొప్పనీ, నామముదిక్కులవ్వినగ
నంగ నొనర్చెద రామ ... 20

ఉ. గ్రక్కునఁ గాలకింకరనికాయముడాయఁగ నం
తలోన ము,న్మిక్కిలి వాతపైత్యములు మించఁగ
నప్పుడు నీకు దలంపఁగా, నెక్కడనదాత్మ మిాస్మర
ణ నే నొనరించెద నిప్పుడే మది,న్మక్కువతోడఁ
బ్రోవు మిఁక నారదవందిత రామ... 21

ఉ. కుక్షి నజాండపంక్తు లొనఁగూర్చి జనంబులఁ
బ్రోది సేయఁగా, దక్షుఁడవీవప్రోచుటకుఁ దండ్రివి
సీతనయుండ నన్ను సం,రక్షణ చేసి జన్మజలరాశి
తరింపఁగఁజేయుదంచు నే,దీక్షవహించినాఁడఁ గడ
తేరఁగఁజేయుము రామ.... 22

చ. బలమదగర్వభావమున బాహుయుగోజ్జ్వలదు
ష్టకర్ముఁడై, జలనిధిడాఁగియున్న శ్రుతిచౌర్యవినీ
తుని రాక్షసేంద్రునిం,జెలఁగివధించి వేదములుచే
కొని బ్రహ్మకు మత్స్యమూర్తివై, వెలయఁగనిచ్చి
ప్రోచితివి వేడుకమీాఱఁగ రామ... 23

చ. మహితసుధాబ్ధిభాండముగ మందరశైలము మం
థనంబుగా,నహి తరిత్రాడుగాఁగొని సురాసురసం
ఘము వార్ధిఁదర్వ ని,మ్మహి చలియింప దిక్కరులు
మానుగ భీతివహింపఁ గూర్మమై, విహితముగా
ధరాధరము వేడుకనెత్తవెరా మ.... 24

చ. ప్రబలమదాతిరేకమున బాహుయుగోద్ధతి పెం

పుడమిం జుట్టఁగ, న్విబుధవైరిఁ బట్టి పటువేగనచే
నలయించి క్రూరత, న్నిబిడధారాతలంబు కడు
నేర్పునఁ జుట్టిన హేమనేత్రునిన్, సబలతఘూర్
ణితవై తుదిన్ సంభ్రమమొందవె రామ.... 25

చ. శుంభదసద్విక్రమబలశోభిత పిరన్నృసింహమూర్తివై
స్తంభమునందున న్వెడలి దారుణవిక్రమశౌర్యా
శక్తిను, జృంభణచే మదాన్వితకుచేష్టుని దుష్టు
నిఁ బుత్రఘాతుకు, స్తంభనమొప్పఁ ద్రుంచి నుతు
కోర్కెలొసంగెదె రామ... 26

ఉ. పాదయుగంబు భూగగనభాగముల న్బరికింపఁ
జేసి స, త్పాదమున న్బలీంద్రుని నమోఘపదము
నీకృతితో నణంచి దేవాదిమునీంద్రులెల్లఁ గొ
నియాడఁగ ధారుణి శక్రుకిచ్చి సం, పాదితదివ్య
కీర్తివగు వామనమూర్తివి రామ... 27

ఉ. వీరభుజప్రతాపపృథివీశుల నిర్వదియొక్కమారు
న్నే, పారఁగఁ ద్రుంచి పార్థివజనావళి రక్తముచేఁ బి
తృక్రియల్, సార మొనర్పఁ జేసి త్రిదశవ్రజ
మెన్నఁగ విప్రకోటికిన్, ధారుణిధారవోసితివి
తథ్యము భార్గవరామ... 28

చ. తరణికులంబునన్ దశరథక్షితిభర్తకుఁ బుట్టి జాన
కి, న్బరిణయమొంది కాననివాసముచేసి విరాధ

దైత్య సం, హారణ మొనర్చి వానరసహాయము
గైకొని పంక్తికంఠుని, న్గురమునఁ బట్టిత్రుంచితివి
తోయజలోచన రామ... 29

చ. వెఱువక నా ప్రబలంబుఁ డొగి వెన్నుననిన్ను ధరించి
యాడఁగా,నరుగఁగవానిమాయఁగని హస్తతలం
బునఁ దద్దురాత్ముని, న్నిరమఁ బగిల్చినావు కురు
సింహునిగర్వమణంగ నాఁగటఁ, గరిపుర మెత్తి
సీరివి జగన్నుతదైవమ రామ... 30

చ. యదుకులదుగ్ధసాగరసుధాకరుఁడై దగుకృష్ణ
మూర్తివై,ముదమున లోకబాధకుల మూర్ఖబక
ప్రముఖాసురాదుల, న్గదనమున న్వధించి శిశు
ఘాతుకుదుష్టునిఁ గంసుఁద్రుంచి పెం, పొదవఁగ
నుగ్రసేనునకు నుర్వినొసంగిన రామ... 31

చ. త్రిపురములం దహింపఁగ సతీశునికస్త్రమ వౌచు
నంతపైఁ, ద్రిపురసతు ల్పతిమల్ గొనఁగఁ దేజు
న రావిని యావరించి త, ద్విపులసతీవ్రతంబు వి
డిపింపఁగ నీవిటుబుద్ధరూపుదా, ల్చిపుడిల నెన్న
శౌర్యమతి నీవె మురాంతక రామ... 32

చ. ధరణినిఁ గల్కిరూపమును దాల్చిజగంబుల దుష్ట
వర్గసం, కరమనుజాళిఁజూచి తురగంబును నెక్కి
దురంతదంభము, ష్కరుల హరించి బాహుబల

శౌర్యసముజ్జ్వలదుగ్రశక్తిని, స్ఫూర్జదహీంద్ర స
జ్జనులఁ బ్రోతువు నీవెక రామ... 33

చ. పరమపదాంబుజాతనిను: బల్మల మాయకమా
వసంబునన్, నిరతము సన్నుతించెదను నిత్యము
సన్నుపఁజూచి ప్రోవుమీ, శరణని వేఁడితి స్వీయల
సారసనాథ సురేంద్ర సేవితా, తరణశశాంక
లోచన శతాధ్వరస్తుత రామ... 34

ఉ. నూతనజానకీపాల! మణిశోభితకుండలకాంతిజాల!
యుక్త్రాయమనోనుకూల! శరసంధపరీక్షాజ్ఞయశో
విశాల! బృందారక పాప్యదిక్లోల! విబుద్ధరక్షణ
దీక్షవిశాల! పావనం, దారవిధకుశాల! మురనా
శ్లాఘనినాదరామ... 35

ఉ. తల్లివి తండ్రివీవ! పరతత్త్వము నీవ! సఖుండవీవ! నా,
తొల్లిగురుండవీవ! హితబోధకుఁడవీవ! వరుండ
వీవ! సం, ఫుల్లసరోజనేత్ర! పరిపూర్ణదయాం
బుధి వీవ! మేదినీ, వల్లభదైవమీవ! యపవర్గశు
భప్రదరామ... 36

ఉ. పూరిశరంబుగా విడువ భూరిభయంబున మూఁడు
లోకముల్, చేరి చరింప రక్షకుఁడు చిక్కక
యున్నఁ గలంగి త్రాతగాఁ, గోరిన కాక దానవుని
కోర్కు లొసంగితివయ్య నీదు దు, ర్వారమ
హత్త్వ మెన్నఁగ సురాళికి శక్యము రామ... 37

ఉ. పొంచి రఘూద్వహుండు ధనువు న్గుణరావమొ
నర్చి లక్ష్యము, న్గాంచి మహోగ్రదివ్యవిశిఖం
బున భూస్థలిఁ గూల వాలిఘం, జించి పతంగపుత్రు
కునిఁ జేకొని రాజ్యమొసంగి వానికి, భృంచిత
లీలఁ గామిత వరాళినొసంగవె రామ... 38

చ. కడువడితోడ మీపనులఁ గాంక్షజనింప సమీ
హితేచ్ఛచే, నుడుగక వాలమం దిడి మహో
ర్జితసైకతజాల మంబుధి, న్విడువక వేయున
య్యుడుత పీపు పయిం దొరలాడఁ జేతితోఁ,
దడయక దువ్వి బ్రోచితివి దైత్యవిభంజనరామ.

ఉ. వాచవిఁగొన్న తియ్యని నవాయతపక్వఫలంబు
లాత్మకుఁ, నీచము గాఁ దలంపకయ నిస్తులలీల
భుజించి ప్రీతిచే, గాచఁ దలంచి యిష్ట శుభకా
మఫలంబు లొసంగి వేడ్కతోఁ, గాచవె సత్కృ
పన్ శబరి కామినిని నీవిల రామ... 40

ఉ. శ్రీకర పుణ్యమూర్తి వని చిత్తమునందు మునీంద్రు
లెల్ల నీ, రాకను గోరియుండి మదిరంజిలుచున్
వినతాంతరంగు లై, చేకొనఁ బూర్ణశీతకరుఁ
జేరు చకోరనికాయమట్ల నీ, ప్రాకట సత్కృ
పోన్నతికిఁ బాల్పడియుండరె రామ... 41

ఉ. నక్రమవక్రవిక్రమమునం జలమందుఁ బదంబుపట్టి

ని, న్వక్రతతోఁ బెనంగఁగను వారణరాజతిభీత
చిత్తుఁడై, చక్రిహరీ! రమేశ! నను సత్కృప
నేలు మటన్న నక్రమును, జక్రముచే వధించి
గజసత్తముఁ బ్రోచినరామ... 42

ఉ. లేఁగల గోపబాలకుల లీల హరించి వసింప వే
ల్పుచే, దాఁగఁ బాలుర౯ బకుల బ్రహ్మల సృష్టి
యొనర్ప తిలోకి, దూఁకఁగ ధాత మ్రొక్కిన
విదోషునిఁ జేసితి పట్టి సన్నుతిన్, శ్రీగమె నాపయిం
బడసి వేమఱుప్రోవుము రామ... 43

ఉ. గోవుల గోపబాలకుల గోపికల౯ వెసఁ జుట్టి
ముట్టుచు౯, దావమహాగ్ని బొదివి కాఁపురా
గల్ గుమికూడ భీతులై, కావుము కృష్ణకృష్ణ
యనఁగ మ్రింగి దవాగ్ని హరించి సత్కృపం, బ్రోచితి
మున్ను వారల నిరూఢిగ సంభ్రమ రామ...

ఉ. అండలఁ జేరకుండ భుజగాధిపు పైఁ బవళించి వెం
టరా, కుండ ఖగేంద్రవాహనము గూడి వసించెడి
పట్టు చూడరా, కుండఁ బయోధిమధ్యమునఁ
గార్మిసించితి వింక నెట్లు నీ యండకుఁ జేరుటో
ప్పు నీక దైత్యవిభంజనరామ... 45

చ. పరమదయార్ద్రమూర్తి వని ప్రస్తుతిచేయఁగఁ
బల్కవేమయో, సరసిజనేత్ర! మీచరణపారస

భక్తుని నార్తచిత్తునిఁ, గరుణ యొకింతలేక యి
టుఁ గావకయున్నను జూచి నిన్ను నిర్ధరణిఁ గృ
పామయుండ వని దల్తురె భక్తులు రామ... 46

ఉ. వేదచతుష్టయంబునను విశ్రుతమైన భవత్ప్రతా
పము, న్వాదన చేయఁజాల మీము వాసిగ నమ్మితి
నయ్య దాసులన్, వేదనసేయనేల దయ వేడుక
వుట్టదె యింకనేమొకో, యాదరమొప్పఁ బ్రోచు
టకు నర్హతలేదొకో రామ... 47

ఉ. దాసుఁడనంటి మీకథ లుదారత నేను దలంచు
చుంటి నేఁ, గాసుసుగవ్వకైనఁ గొఱగాని మను
ష్యుఁడ సంతతంబు నే, వేసటలేక నిన్ను మొఱవె
ట్టుచు వేఁడిన రావదేమయా, భాసురచిద్విలాస
గతిఁ బాటిల నీవిఁక రామ... 48

ఉ. సారథివై సదాప్రియ విశాలుఁడవై హితబాం
ధవుండవై, తారకమూర్తివై పరమధన్యుఁడవై
కరుణారసుండవై, భూరిగుణాబ్ధివైనను విముక్త
నిఁ జేయుమఁటన్నఁ బార్థునిం, బూరఁగఁ బ్రోచి
తీవె పురుషోత్తమ నీవిఁక రామ... 49

ఉ. ఎంతని యెంతు నిన్ను మఱియెంతని దూరుదు
సాధువృత్తిచే, నెంతని విన్నవింతు నిఁక నెంతకు
నిన్నినుతిప్రసంగమే, నెంతగఁ జేసినన్ మనస దేల

కరంగదదేమి భారమో, శాంతదయాపయఃప్ర
జలజాతవిలోచన రామ... 50

చ. పతితుఁడఁ బాపమానసుఁడ భక్తివిహీనుఁడఁ
బాపకర్ముఁడ, స్మృతిరహితుండ లాలసుఁడ మానవి
దూరుఁడ మత్తచిత్తుఁడ,న్వ్రతమత ప్రదూషకుఁడ
విప్రత సజ్జన వంచకుండ దుష్కృతుఁడను నన్ను
సత్కృపను శీఘ్రము ప్రోవవె రామ.... 51

చ. నలినదళాయతాక్ష! కవినంపదవారిధిసుధారాజసాక్ష!
పృత్కులిత విశాలవక్ష! నిముశాఖల మానవనాథ
శిక్ష! దుష్టులపవినాశకదక్ష! జలశాయివిరాధ
విపక్ష! యోగిరాట్ప్రలలితకల్పవృక్ష! సుసద్గుణ
లక్షణ రామ.... 52

ఉ. శ్రీరఘువంశతోయనిధి శీతమయూఖుఁడవైన
కామద,త్యోరుపాలుఁ డక్రిబాణయుతచాప విఖం
డనుఁ డప్రమేయుఁడవు, సారసనాభుఁడవే కృపను
సారెకుఁ బ్రోచుచుంటివి మహాపదాం, ఘోరపా
ముల్ మరిం దలఁతు భూమిసుతావర రామ.

ఉ. శారదనీరదేభరిపుశర్వసుపర్వగజాశ్వహారకీర్తి,
తారతుషారహీరకలధౌతమహీధరనాకవాహినీ,
పారదమరాళ దేవవృషపుంగవకామగవీసుధాబ్ధి
మం,దారఫణీంద్ర శుంభదవదాత యశస్ఫుర
రామ.... 54

చ. మనవి వినంగరాదె పరమార్థవిశేషముచూప
రాదె నీ,మనమున నిల్పరాదె సుకుమారసుల
క్ష్యము చూపరాదె నా,వినయము చూడరాదఁ
టవె పీనులకు న్వినింపురాదె యో,ననజదళా
యతాక్ష ననువారకప్రోవవె రామ... 55

ఉ. యవ్వనవేళలందున మదాంధుఁడనై కుజనోరు
సంగతిఁ,నవ్వులఁజేరి దుర్విషయ తత్పరతం గడు
దుష్టబుద్ధిచే, నవ్వుచు రౌరవాదుల ఘనంబుగఁ
గూలెదు దుర్మనీషినై, క్రొవ్వుచు నీపదంబు మ
దిఁగోరకయుంటిని రామ... 56

చ నిరతము నీపదాబ్జములు నిక్కముగా మదిలోన
నిల్పెదఁ, పరమదయాసముద్ర నను పాలనసే
యఁగ నీవె సుమ్ము భా,సురగతినాదు నేరములు
శ్రోత్రపథంబునఁబెట్ట కిప్పుడే,ధరధరధీర! పోషిత
మదావళ నాయక రామ... 57

ఉ. దానవవైరులందఱును దైత్యులకై త్రిదివంబుఁ
బాసి యో, దీనశరణ్యమూర్తియని దీనత నిన్గో
నియాడ వారికిం, ఫూర మహాదరంబున సముజ్జ్వ
లమోదముతోడ దైత్యరా,ట్సేనలఁజంపి దైవము
ని సిద్ధులఁబ్రోచిన రామ... 58

ఉ. నే భవదాశ్రయుండ ఘననిర్మలదాతవు నీవె యం

చు ని, న్నేభజియింతునయ్య మఱి యేగతికైన
ను సాక్షి నీవయో, శోభనసంపద నిమ్ముగులఁ జొప్ప
డఁ జేయను నీవె గాక్రన్, లాభ మొసంగ నమ్మి
తిని లంపట దీర్పుము రామ... 59

చ. తనయులఁ బెంచు తల్లి వలెఁ బాలిమి గల్గిన తండ్రి
వైనరిన్, ఘనముగ బెనుపఁగుమలఁ గాచు కృపా
లను రీతి నీవు న, న్ననవరతంబు బాముఁ డని యెం
చిత భక్తి విలాసవైఖరి, న్మనమున సంఘటించి
దయమానుగఁ బ్రోవవె రామ... 60

ఉ. ఏనిసపాధికుండ నని యెంతయు వేఁడినఁ బ్రోవ వెం
తటం, బూనికతోడ నన్నుఁ బరిపూర్ణ దయాకర
దృష్టిఁ జూడవే, మానితకీర్తిసాంద్ర! మనమాన
పరాక్రమ! భక్తపన్నగా, ధీనయశౌర్యభవ్య! జ
గతీతనయేశ్వర రామ... 61

ఉ. చూచితి గౌతమీ నదినిఁ జూచితి భద్రనగాధి
రాజము, న్జూచితి జానకీపతినిఁ జూచితి వాయు
తనూజముఖ్యులం, జూచితి నిన్ను లక్ష్మణునిఁ జూ
చితి శత్రునిషూదనాదులం, జూచితి పూర్ణభావ
మున మాటిగ నిన్నును రామ... 62

ఉ. కామముఁ గోరి సంతతవికారమున న్బడి క్రోధయు
క్తులై, వేమఱు లోభమున్విడక వెంటనె మోహ
మదాతిమత్తులై, యేమన కిన్న బాధములు హె

చ్చుగుమత్సరభావలోలురై, నీమఱుఁగందరట్ల
గుట నేను భజింతును రామ... 63

ఉ. పూసల సూత్రముండు గతిఁబూని జగంబున నీదు
రూపముఁగాఁ, దాసులకబ్బుఁగాక మఱితావకలీల
లుచెప్ప శక్యమా, వాసిగ నీపదంబుఁ గనువారికిఁ
జింతన వేఱెలేదయా, రోసితి యీకళేబరము
రొంపినిఁ ద్రోయకు రామ... 64

ఉ. అండజగర్భజాదిబహుళాంగములన్నియునీటిపైఁ
గడుం,దండిగబుద్బుదాకృతులుదాల్చిన నచ్చుఁద
లంచి సూక్ష్మమై, యుండుటగాంచు దెల్విఁగ
ను నుత్తములెవ్వరో వారె నీవయా,పండితులైన
వారలిటు ప్రస్తుతిసల్పరె రామ... 65

ఉ. దీనదయాలవాల! భవదీపితభంజనశీల! యార్త
స, మ్మానప్రమోదలీల! మునిమానసనృత్యవి
నోదఖేల! దు,ర్మానవరాడ్విఫాల! గజరాజహృద
బ్జసదానుకూల ! ప్రాచీనమునీంద్రసంచయవిశేష
సుపాలనరామ... 66

ఉ. ఘోషజనానుమోద! ముచుకుందముఖార్చిత
పాద ! భక్తిసం, తోషవచోవినోద ! రిపుదోర్బ
లశౌర్యవిభేద ! సత్యసం, భాషణవాద ! దుష్టశి
శుపాలవిఖండనచక్రనాద ! దు, ర్దోషఖరాసుర
ప్రముఖదుష్టనిషూదన రామ... 67

. అతిదురవస్థలంబడి సహార్తుఁడనై మొఱవెట్టుచు
న్న మిా, పతికఱఁగంగబోవదిది మంచిగుణంబె?
భవత్కృపారసా, మృతజలబిందుసేచనము మి
క్కిలి దీర్చఁ దైన నాపయిన్, సతతముగల్గఁజే
యుమిఁక సాధుజనావనరామ... 68

ఉ. అన్యసుఖోపభోగములకాశలనొందుచు ముందు
గానకే, ధన్యుఁడనంచు దుస్తరప్రయత్నపరంగడు
హీనబుద్ధినై, యన్యపతాపలాపకుల యాశ్రయ
మొంది పరోపకృత్తిచే, మాన్యతభిన్నమాయహీ
నమ మర్త్యుఁడెఱుంగఁడు రామ... 69

ఉ. పావనమౌ భవత్కథలఁ బాల్పడి నే వినలేదు
ప్రీతిచే, భావములోన మిా చరణపద్మయుగం
బులు గొల్వలేదు నం, భావనచేయలేదు నిను
స్వాంతమునం దతిశిష్టభక్తిచే, సేవ యొనర్పలే
దు ననుఁ జేకొని గావుము రామ... 70

ఉ. కామసుఖోపభోగములఁ గాముకులై యిహా
సౌఖ్యసంగులై, పామరచిత్తులై భవముఁబాయ
నుపాయము గానలేకయు, న్వేదుఱుమోహవా
ర్థిఁబడి వేదనలం బడి తాపయుక్తులౌ, సోమరిపో
తులేగతినిఁ జూతురు నిన్నిల రామ... 71

ఉ. శ్రీమహనీయచిత్తపరిరంభసాంద్రచరిత్ర! జానకీ,
రామధరాధినాథ! రవికోటిసమానవిరాజమాన!

సు, త్రామసనందనాదినుత! దైత్యవిలుంఠనబాణ
తూణ! సం, గ్రామమహోగ్రదివ్యమణి కంకణ
భూషణ రామ... 72

ఉ. నీపదభక్తిగల్గి కడునిర్మలులై నరకాదియాతన, ల్దీప్తి
తయుక్తిచే నణఁచి ధీయుతులై విలసిల్లువార లే,
తాపములొందరీవు భవతారకమూర్తివి నిన్నుఁ
గొల్తుఁ జి, ద్రూపభవత్పదాబ్జములు రూఢిగఁజూ
పవె రామ... 73

ఉ. నారదశౌనకాబ్జజసనందన మానసపద్మలోల డిం,
డీరశశాంకపారద పటీరసితాబ్జయశోవిశాల! దు,
ర్వారమృగాసురప్రముఖ వర్గవిఘాల! కుచేలర
క్షణా, పారకృపాలవాల! పరిపంథిదవానల! రామ.

చ. సనకసనందనాద్యమరసన్నుత! భాస్కరవంశజాత!
కాం, చననవరత్నసంఘటితచారువిభూషణభూషి
తా! ప్రభం, జనసుతభానుజార్జిత! నిశాచరసం
హృత! నిర్జరేంద్రనం, దన! జితఘోరపాతకవితా
ననివారిత! రామ... 75

చ. చిలువనశించెఁగానమునఁ జిక్కి మదేభము మైన
సంబుకు, న్బొలుపుగ మీనువాచవికిఁ బోయియ
ణంగెఁ గృశానుదీప్తికిం, బొలసెనుసిల్లితావికినిఁ
బోయిచెడెన్భ్రమరంబుగానసీ, ఖలగుణపంచకం
బులను గడ్చుటశక్యమె రామ... 76

ఉ. వంచన సేయనేల! యనివారితసత్కృపఁగావవేల!
నన్నెంచుకచూడవేల! మదినెంచిన నీకకఁ దెల్లఁ
జాల! నీ వంచనచిత్తమేల! ననువారిగఁ జూడని
వాదమేల! మిమ్మెంచఁగ నేనుచాల మది నెంచు
చునుంటిని రామ... 77

చ. సతతము మీపదాబ్జముల సన్నిధిఁ గోరుచు సంప్ర
మోదులై, వితతసమస్తదోషముల వృత్తి నణంచి
యకల్మషాత్ములై, హితమగు రామమంత్రమును
నిష్టమున స్మరియించువాఁడనే, యతులితభక్తి
నిన్నుఁ గొనియాడరె యుర్విని రామ... 78

ఉ. ఎంతనిదూరువాఁడ నికనెంతకు నే నిరసించు
వాఁడ మీ, కెంతనిదెల్పువాఁడ నిపుడెంతకు
యాచనసేయువాఁడ నే, నెంతనియెంచువాఁడ
మతియెంతగ నే మొఱవెట్టువాఁడ నా, చింత
భవన్మనంబున వహింపఁగఁ జేయుము రామ...79

చ. ముదమలరంగ సద్గురునిబోధనచేఁ బరిపూర్ణచి
త్తులై, వదలక నీదునామరసపానమున న్ముదితాం
తరంగులై, సవమలభక్తిచే సతతశాంతితిరస్కృ
తఖేదమోదులై, చెదరనిబుద్ధిభక్తు లిల సేవయొ
నర్తురు రామ.... 80

ఉ. దారసుతాళిరక్షణకుదారమహీశులసద్దఁ జేరి వే
సారక మాటిమాటికిని సంస్తుతిచేసిన పాపసం

రతమార్కమూర్తి వై, ప్రవిమలమౌ భవత్ప
దముఁ బ్రాపుగఁ జేరెద నన్నుఁబ్రోవుమీ, శివకర
భక్తపాలన విశేషయశోజ్జ్వల రామ... 90

ఉ. నిన్ను నిశంబునుం బొగడనేరని నోరొకపాడుబొం
దఁగా, నెన్నదగుం దలంచుటకు నిత్యముగాని
కళేబరంబు పెం, పెన్నగఁ గొల్మితిత్తియన నెన్నఁ
బడుక్ నినుఁజూడనట్టి యా, కన్నులు కుడ్యరం
ధ్రములుగావఁటె గన్గొన రామ... 91

చ. రయమున నీదుపూజను గరంబుగఁజేయని చేతు
లేల స, న్నయముగ నిన్నుఁగోరని మనంబది
యేల వినోదలీలల, న్నియతిగ నిన్ను నెంచని
మనీషయదేల దలంప నన్నియుక్, నియతము
గావు భక్తులకు నెమ్మది కెక్కవు రామ... 92

ఉ. కారణజీవకోటులకుఁ గాయములో వెలి మధ్య
మందు నిం, డారగనుండు దైవమని హర్షమునం
దగ నీదునామముల్, ధీరులకే నుతింపనగు దివ్య
తరాకృతివైన నిన్ను వే, మాఱుగ శాస్త్రజాల
ములు మానుగఁబల్కవె రామ... 93

ఉ. నీపదపద్మ రేణువుల నేరుపహల్య యెఱుంగుఁగాని
నీ, తాపభయానకంబు లొగి దాసుల కెన్నఁడు
పెట్టరాదు నీ, ప్రాపునఁజేరి నిన్నెపుడు ప్రస్తుతి

చేయుచునున్న యట్టి నా, యాపదలెల్లఁ దోలు
టకు సర్వముగాదఁటె రామ... 94

ఉ. నీపదపద్మరేణువులనేరు పహల్యయెఱుంగుఁగాని
నీరూపము రావణానుజుఁ డెఱుంగునుగాని
భవత్ప్రభావమ, గ్గోపతి నారదుండెఱుఁగు
క్రూరుఁడ నేఁ దెలియంగఁజాల నా, తాపము
లెల్లఁ దీర్చుటకు దాతవు నీవిఁక రామ... 95

ఉ. ఇష్టముతోడ మిమ్ము భజియింపఁగ నింతపరాక
దేల నా, యిష్టముదీర్ప మీమది కభీష్టముగాదె
భరించువారలే, కష్టముగాఁ దలంపనిఁక గావఁగ
నేరిఁక నిట్టికష్టముల్, నష్టమొనర్చి ప్రోవుమిఁక
నన్నుఁ బ్రసన్నత రామ... 96

చ. తనయుఁడవై దయారసతఁదారకమంత్రమునాశి
సంగవే, యనవిని దేవహూతికి సమంచితమంత్ర
రహస్యమంతయున్, మనమున నిండఁజెప్ప కడు
మానితమోక్ష మొసంగినట్లనా, మనమునఁ గో
ర్కిదీర్చి నను మన్ననచేయవె రామ... 97

చ. నినుమదిఁ గోరినమ్మినను నేరము లెంచిన నేమిచే
యువాఁ, డను గృప నన్ను వేడుకను డాయఁగఁ
రావె యవస్థలన్నియు, న్మనుకొని మీకుఁ
దేటపడ ముందుగ నేఁ దగవిన్నవించితిన్, గనుఁ
గొని కావకున్న ననుఁ గావఁగ నెవ్వరు రామ.

చ. దొరవని నిన్ను నేఁగొలిచి దోసముఁ బాసితి
నింక నీవు నా, మొర వినవేల మాధవ! సము
జ్జ్వలభూరికృపారసంబుచే, నరయవదేల ఘోర
దురితాంబుధియందు మునుంగఁజాల నీ, మఱుఁ
గునఁ జేరినాఁడ మటుమాయలఁ బెట్టకు రామ.

ఉ. నారదగాన లీన! ఖగనాయకయానవిభాసమాన!
వి,స్తారమహోగ్రదుష్కృత వితానవిదారణస
న్నిధాన బృం,దారకనాథవహ్ని హరిదశ్వసు
తాస్రపజీవనాధిరా, ణ్మారుతరాజరాజ శివనారద
రక్షణ రామ... 100

చ. పరమయాసముద్ర భవబంధవిమోచన బాణ
తూణ వి, స్ఫురదరవిందనేత్ర సురపూజిత
కంఠలసద్విభూషణో, త్కరదశకంఠలుంఠ మగు
తావకకీర్తిలతాంగికంబురు, ట్సరములుగాఁగ
నాకవితసారె కొసంగెద రామ... 101

ఉ. శ్రీయుతకాశ్యపాన్వయ సరిద్వర శీతకరుండు
పల్లివం, శీయుఁ డనంగ నొప్పు నరసింహకవీంద్రు
న కాత్మజుండనే, నోయతులప్రభావ లసదుత్పల
మాలలు నీకొసంగెదఁ, బాయక పార్వతీశుఁ
డను భక్తుఁడఁ బ్రోవుము రామ... 102

శ్రీరామరాఘవశతకము సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈరామప్రభుశతకము వ్రాసినకవి కాశ్యపగోత్రుఁ
డనియు కామేశ్వరాఖ్యుఁడనియు నిందలి మూఁడవ
పద్యమువలనఁ దెలియుచున్నది. ఇందలిపద్యములు
మనోహరమగుశైలిలో ధారాశుద్ధిగలిగి కేవల భక్తి
రసోద్దీపకములుగా నలరారుచున్నవి. ఇతరపద్యా
నుకరణము లీశతకమునఁ గొలఁదిగాఁ గలవు. కవి
తానువయోఽతిరేకంబునఁ గామాంధతచే వర్తిం
చితిననియు జీవితమంతయు రాజసేవచే గడిపితి
ననియు బాల్యమున నార్జించిన విద్యావివేకాది
కములను బరమార్థచింతనమున నుపయోగింపనైతి
నని పశ్చాత్తాపము నొందుచుఁ బలవించుచుఁ బద్య
ములు వ్రాసినటుల నాయాతావులఁ గలపద్యములు
బోధించుచున్నవి.

శ్రీమన్నారాయణుని లీలావిశేషంబుల మాన
వులు పెక్కువిధంబుల వర్ణించుట సహజంబు. అందు
నెక్కువఁగ శతకరూపముగ లోకంబున భక్తివర్ణనం
బగపడుచున్నది. ఎందఱెన్నివిధంబులఁ గొల్చినను బర
మేశ్వరుండు సర్వాంతర్యామియేగాన సముండయి
యందఱఁ బ్రోచుచుండు.

ధారాశుద్ధియుఁ బరితాపవిధము జూడ నీగ్రం
థము కవికిఁ దుదిపొత్తమనియే తోఁచును. పలుతా
వుల వ్యాకరణదోషములు గానవచ్చుచున్నవి. కేవల
భక్తిపారవశ్యమునఁ బశ్చాత్తాప మొందుతఱిగూడ

ఛందోవ్యాకరణాదినిర్బంధశృంఖలలకు లోనుగావ లెనా యని కవి స్వతంత్రించినటుల నిందలివ్యాకరణదోషములు తెలుపుచున్నవి. మొదటినుండి కడమ వఱకీశతకము కవికీ దుదిగ్రంథమనియే తెలుపుచున్నది. ఈకవి యౌవనమునగోపాలలీలాసుధాలహరి యనుప్రబంధము మూఁడాశ్వాసములుగ వ్రాసెను. ఈతనియింటిపేరు ప్రయాగవారనియు, వైదికబ్రాహ్మణుఁడనియు, సర్వేశ్వరపుత్త్రుఁడనియు నాప్రబంధమునఁ గలదు. గోపాలలీలాసుధాలహరి కేవలశృంగారరసముతోఁ దులతూఁగుచున్నది. గోపాలలీలాసుధాలహరి రామతీర్థస్వామి కంకితము గావింపఁబడుటవలనను కవివంశావతారాదికమువలనను ఇతఁడు విశాఖపట్టణమండలమునకుఁ జెందినవాఁడని యూహ చేయ వీలుకలుగుచున్నది. ఈశతకలిఖితప్రతిమాడుగులలోఁ జిక్కుటయుఁ గవి విశాఖపట్టణముమండలమువాఁడనుట కొకతార్కాణము. ఈకవి యిప్పటికి నూటయిఱువదిసంవత్సరములక్రిందనున్నటులఁ జెప్పుచున్నారు.

ఈశతకము వ్రాతప్రతి మాకంపిన విశాఖపట్ణము జిల్లా మాడుగులవాస్తవ్యులు శ్రీయుత బీ. సీ. వై. నారాయణశర్మగారు వందనీయులు.

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్.

శ్రీ ర స్తు.

ప్రయాగ కామేశ్వరకవికృత

శ్రీ రా మ ప్ర భు శ త క ము.

శా. శ్రీమత్తారకనామ రామ జయలక్ష్మీధామ నీలాం
బుద, శ్యామా వైదివిధాన రూపలలితశ్యామా
వళీకామ సం, గ్రామోద్దామ రచింతు వృత్తశత
కగ్రంథంబు నీ పేర ని, ష్కామాసక్తిని సావ
ధానమతి నాకర్ణింపు రామప్రభో. 1

శా. నానామహానిజనాప్ప్రసియ మగు నీనామంబు
సస్మృత్తిని స, న్నానోపారసలక్షణాంచితలసన్మత్తేభ
శార్దూలవృ, త్తాదిస్థిత సూత్ర సూచితసువర్ణా
లంకృతప్రాప్తి సం, ధానాస్మత్స్వవచనాళి హారగత
రత్నంబయ్యె రామప్రభో. 2

శా. శ్రీమత్కాశ్యపగోత్రసంభవుఁడ నుర్వీదేవవం
శ్యుండ ని, ష్కామాసక్తుఁడ సత్కవిప్రియ
సుతిం గామేశ్వరాభిఖ్యుఁడన్, ప్రేమ న్నీకొక
వృత్తసత్కృతి సమర్పింతు న్వచోదోషముల్,
స్వామీ సత్కృపచే క్షమింపు హరి నీలశ్యామ
రామప్రభో. 3

మ. తరుణీలోలసుఁడైన లోభమదమాత్సర్యాదిమో
హక్రియా, పరుఁడైనఁ ఖలుఁడైన దీనివినిర్
బాపౌఘవిద్వేషియై, పరమార్థైకవిశేషయుక్తి
మదినాపాదించి సుజ్ఞానత, త్పరుఁ డౌ నిక్కము
నీకృపామహిమచేత న్మించి రామప్రభో. 4

మ. నరుఁడై పుట్టినవానికెల్లను భవన్నామంబు పాపా
ర్ణవో, త్తరణంబై ధరణిం జెలంగఁగ ననంత
వ్యాప్తి నీనామసం, స్మరణం బెన్నఁడుఁ జేయ
లేని నరజన్మం బేమిజన్మం బయా, పరికింప న్బశు
వైన మేలు కృతసద్భావంబు రామప్రభో. 5

శా. సంతాకూటముగాదె యంతయును సంసా
రంబుఁ జింతింప లో, నంతా దుర్మలినాకులంబె
కద మే నంతా మహారోగభీ, సంతాపాన్వితమే
కదా జగము నశ్యంబేకదా దీనికై, యెంతో
వ్యాప్తులఁ బొర్ల నేమిటి కయా యీజీవి రామ
ప్రభో. 6

మ. తనువు న్నమ్మగలేదు సంపదలపై తాత్పర్యముఁ
లేదు దు, ర్జనసాంగత్యము గోరలేదు మది
సంసారంబుపై లేదు కాం, చనకాంతాదుల
ప్రేమ లే దితరవాంఛఁ లేదు నీపాదసే, వనమే

కోరుచు నుంటి నమ్ము మిఁక దైవం బౌన రామ
ప్రభో. 7

శా. బంధువ్రాతము నమ్మలేదు సుతసంపత్ప్రీతియున్
లేదు సం, బంధంబుల్ మఱిఁ గోరలేదు మది
సంపర్కంబులున్ లేవు నీ, సంధానం బది నెమ్మది
న్నిలిపితిన్ సందేహమున్ లేదయా, గ్రంథం
బుల్ పఠివే లిఁకేల నవమేఘశ్యామ రామ
ప్రభో. 8

శా. చేరన్ రాని మనుష్యులం గొలిచితిన్ సేవించితి
న్నీచులన్, గోరన్ రాని యభీష్టకామములఁ
బెక్కు ల్గోరితిన్ జాలు సం, సారవ్యాప్తులు
నీపదాంబురుహదాస్యం బాత్మఁ గైకొంటి న,
న్నేరీతిం దరిఁ జేర్చెదో గుణనిధీ యిన్నేల
రామప్రభో. 9

శా. స్త్రీలోలైకవిశేషమత్తులు ధరిత్రీపాలు రామీఁద
వి, ద్యాలాలిత్యము లేక యున్న తఱి తత్సాంగ
త్యమున్ గీడగుం, శీలంబూడ్చు దురాశ వారి
ఖినము ల్సేవించి సేవించి నే, జాలిం బొందితి
నిన్ను జెందితి దయాసంకల్ప రామ ప్రభో. 10

మ. కరిరాజుం గరుణించినా వెలమి గంగానందనుం
బ్రోచినా, వరవిందాతుని ద్రౌపదిన్ మనిచినా

వాధర్మరాజాదులం, బరమప్రీతులఁ జేసినావు
విదురు న్పాలించినా వింక న, న్గరుణం బ్రోవఁగ
దయ్యె మ్రొక్కెదను మేఘశ్యామ రామప్రభో.

మ. మునిదారం గరుణించినావు శబరి న్మోక్షంబుఁ
జెందించినా, వినజుఁ రాజుఁ జేసినావు ధరణిఁ
బృందారకస్వామివి, త్రుని జీవింపఁగ జేసినావు
పదభక్తు న్గుంభకర్ణానుజ, న్ముని లంకాధిపుఁ
జేసినావు దయ నన్నుఁ బ్రోవు రామప్రభో.

శా. ఏనాఁడా ఖగేంద్రుఁడు పక్షిరాజు కవిరా జేనాఁటిచు
ట్టంబు లం, కానాథానుజుఁ డెన్ని నాళ్లు హితుఁ
డాకంఠీరవాఖ్యాత్మజుం, డేనాఁ డాత్మకిరాత నేఁ
డవనిలో నేనాటిచుట్టం బయా, నేనే యన్యుఁ
డనైతినా పరసతీనిష్కామ రామప్రభో. 13

శా. నేరంబు ల్పరికించకయ్య వినుమా నేనేమియు
న్బల్కనఁ, భారంబు న్మదినుంచకయ్య యిఁక నీ
పాదంబె దిక్కయ్య నీ,వారిం జేర్పఁగదయ్య బంధ
ములఁ ద్రోవం జెందనీకయ్య నఁ, గారుణ్యంబునఁ
బ్రోవవయ్య నవమేఘశ్యామ రామప్రభో. 14

శా. నీవే తల్లివి తండ్రివి న్గురుఁడవు న్నిన్నేతవుఁ
ధాతవుఁ, దైవంబు న్పతియు న్సదాగతియు
నానాబంధుమిత్రాదులు, న్నీవే భాగ్యము భోగ్య

ము న్నిఖిలము న్నితోత్సేత్ప్రవ్రాతముల్, భావిం
పఁ డ మతివేత్తలేవు నతశుంభత్ప్రీమ రామ
ప్రభో. 15

శా. కాంతారత్నము సీతపై గుహునిపై కౌసల్యపై
వల్ల శ్రా,కుంతాదేశునిపై సుమిత్రసుతుపై కుం
భశ్రవోభ్రాతపై, కంతుద్వేషివధూటిపై భరతు
పై కారుణ్యమున్నట్టి శ్రీ,కాంతా నాపయి ప్రేమ
నిల్పు మిఁక మేఘశ్యామ రామప్రభో. 16

శా. ఏమంత్రంబు జపించె పతీకపిరా జేతంత్రముం
జూచి తా, నేమఃఖ్యాగమ మభ్యసించెను గిరా
తేశుండు నేశాస్త్రముల్, ప్రేమ సైంచిత నేర్చె
ము క్తిపదవిశ్రీ దంబు నీపాదసే, వామాత్రంబె
సమస్తజీవులకు దైవస్వామి రామప్రభో. 17

శా. వేదంబుల్ నిజమైన ముఖ్యముగ నీవే దైవమైన
న్భువ,శాస్త్రవంబుల్ శుభదంబులైనను భవన్మం
త్రంబు పాపౌఘవి, చ్ఛేదం బైనను నీదునా
మము శుభశ్రీతారకంబైన యెం, దేదీ ముక్తికి
సంక్రియంబు సకలోర్వీశేంద్ర రామప్రభో.

మ. సతులంచు న్సుతులంచు మాతలనుచుం జామా
తలంచు న్నిజా, శ్రితులంచుల్ హితులంచు
భ్రాతలనుచుల్ చెల్లెళ్లటంచుల్ కుల, స్థితు

లంచుఁ జనకాదులంచును మహిఁ జీవా
త్మకుఁ బంధసం, తతి సంపర్కములెన్నిగూ
ర్చితి వయా కంజాక్ష రామప్రభో. 19

శా. రేతోబిందువు కాంతగర్భగతమై వృద్ధిఁ జరా
యుస్థితిఁ, జైతన్యంబు వహించి పాదముఖనా
సాహస్తముఖ్యాంగసం, పేతంబై తనుబాల్య
యౌవనజరావేషంబులం జెంది వి, ఖ్యాతిం
బొంది చరించు నీమహితమాయం గాదె రామ
ప్రభో 20

మ. ఉరుబీజంబు మహీగతంబయి పయోయోగం
బుచే నూకరా, కరరూపంబు వహించి పత్రఫల
శాఖాపుష్పసంశోభియై,తరువై నిల్చిఖగాదిజంతు
నివహాధారైకసంస్థాయియై,ధరణింబొల్చుట
నీమహామహిమచేతం గాదె రామప్రభో. 21

మ. జననీగర్భమునందు గొన్నిదినముల్ సంతాప
మొందించి చ, య్యన జన్మింపఁగఁజేసి శైశవము
బాల్యంబుఁ వయోవృద్ధతా, దినదీనాకృతులం
ఘటించి నిజమా దేహంబులోఁ బ్రాణికిఁ, ఘన
వేషంబు లివెన్నిఁ గూర్చితి వయా కంజాక్ష
రామప్రభో. 22

శా. హావోదోద్యోగకళా విలాసముల బోధఁ

బాల్యభావం బయ్యో, ప్రాయం బెల్లను కామినీ
సురతదుర్వ్యాపారతన్ నిష్ఫలం, బాయెన్
బోయెను కాయపాటవము మిథ్యామోహ
ముల్ హెచ్చెనే, యేయోగంబులుఁ జాలు
చాలు నిఁక నీవేదిక్కు రామప్రభో. 23

శా. ఆయుర్దాయములోన నర్ధము చనెన్ వ్యర్థం
బుగా నిద్రచే, బోయెన్ బాల్యముచేత కొంత
తరుణీభోగేచ్ఛచే యౌవన,ప్రాయం బెల్లను
వోయె దుర్భరజరాభారంబుచే వార్ధకం, బా
యాసప్రదమయ్యె సత్క్రియలు చేయంజాల
రామప్రభో. 24

మ. మదనద్వారవిలాససౌఖ్యములు ప్రేమం జూచితిన్
రోచితిన్, మదిరాక్షీకుచపర్వతోపగతశ్రీమా
వాసముం జేసితిన్, వదలెన్ మోహము నీత
నూభవుఁడె నానావ్యాప్తులం బెట్టెనె, మ్మది
నెవ్వారి భజింప నీవెగతి శ్రీమన్నామ రామ
ప్రభో. 25

మ. యువతీనాభిబిలంబు సత్కుచపదంబో నాతి
నూఁగారు నా, గవధూటీతిలకంబొ నెమ్మొగము
పొంకంబో సహస్రారమో, చవియా మోవిర
సంబు చెన్నగు సుధాసారంబొ కాంతామణిన్,

గవయన్ యోగికి ముక్తికాంత యగునా కాంక్షింప రామప్రభో. 26

మ. తరుణీపీనపయోధరోద్ధతులచేతన్ రాపడన్ పెన్మురం, బు రతిశ్రాంతినిశాతబాణహతి నెమ్మున్ గుంకఁ బింకమెయ్యు నుం, నరులం జెందినసౌఖ్యమింతె సరి మీఁదం గీడదే మున్నదో, దరిలే నాపద బొందఁ జాల గతి మీఁదన్ నీవె రామప్రభో.

శా. నానాదుర్వ్యసనంబులం దిరుగుచు న్నాళీకపత్రేక్షణా, ధీనవ్యాప్తులఁగాలమెల్లఁ గడచెందెన్ మేనువట్రిల్లె వృద్ధానారీపతిదేవతా యనెడుశాస్త్రంబన్న చందంబునన్, జ్ఞానం బిప్పుడు గల్గె మున్పున దయాసంకల్ప రామప్రభో. 28

శా. వేదాభ్యాసము చేసిశాస్త్రముల నుద్వేలంబుగా నేర్చి దు,ర్వాదనంబుల్ సఫలంబుఁ జేయుచు నృపద్రవ్యంబులం గోరుచున్, గాదంచు న్నవనంచు ధిక్కరణముల్ గావించు విద్వాంసులం, దేదీ భూతదయాళుతాసమత వాక్శోకాక రామప్రభో. 26

మ. వ్యసనాసక్తి వధూటికాజనముపై వాగ్వృత్తి విత్తంబుపై, పసగా నెమ్మెయి భక్తిచిహ్నములు దోఁపన్ నోరుతోడేలు నె, న్నొసలున్ భక్తుఁ

డటన్న చందమున నెంతో కైతవాకారులై,
పాసఁగన్ గాలము బుచ్చు మాదృశులతప్పుల్
సైపు రామప్రభో. 30

శా. నానాయోనులయందు దూఱితిని నానాగర్భ
ముల్ జేరితిన్, నానావస్తువులన్ గ్రహించితిని
నానాదేశముల్ సూచితిన్, నానాజాతులఁ
జెందితిన్ ఓసికితిన్ నామీఁద కారుణ్యమున్,
రానిమ్మా యిఁకనైన గర్భగుహా దూరంజాల
రామప్రభో. 31

శా. నీమంత్రంబె జపించి నిన్నె మదిలో నిత్యంబు
భావించి నీ, నామంబే స్మరియించి నీపదములన్
సద్భక్తిఁ బూజించి ని, ష్కామాసక్తి భవత్క
థాశ్రవణమున్ గావించు ధన్యాత్ము లీ,
భూమిన్ బావనమూర్తు లాఘనులనే పూజింతు
రామప్రభో. 32

మ. హరుపైనైనను దైత్యసంహారునిపైనైనన్ సదా
భక్తిను, స్థిరవృత్తిన్ ఘటియించి తత్పదములన్
సేవించి సద్వృత్తిత, త్పరులై దూషణమాని
యీషణలపైఁ దప్పించి వర్తించు స, త్పురుష
శ్రేష్ఠుల నీగతిం దలఁచి నే పూజింతు రామ
ప్రభో. 33

మ. చలమౌ నాయువు యౌవనంబు మృగతృష్ణానీ
రపానీయకాంతులు సంసారసుఖంబు లంగనల
సాంగత్యంబు లంతర్విషో, జ్జ్వలమృష్టాన్నము
లంబుబుద్బుదము లీచాంచల్యమౌ సంపదల్,
కలలోనైనను వీని నమ్మఁదగునా కంజాక్ష
రామప్రభో. 34

మ. ధనగర్వంబున కొందఱుం గమహితవిద్యాగర్వులై
కొందఱుం, ఘనరాజోన్నతి కొందఱుం గుల
బలఖ్యాతిప్రభారూపయౌ, వనగర్వంబునకొంద
ఱుం గనిను భజింపనేకమౌఢ్యంబునం,జననంబుల్
విఫలంబు చేయుదురు భాస్వద్ధామ రామప్రభో.

మ. ఉదయం బస్తమయంబటంచును మహాదోర్యో
గంబు చే వాసరం, బిదిమాసం బిదివత్సరంబనుచు
దుర్వృత్తిం బరిభ్రాంతులై, యిది రాత్రిందివమం
చుమూఢమతినింతే కాని కాలాహిచే,తుదినాయు
క్షయమౌట కానరు మహాదోస్సార రామప్రభో.

మ. తమపూర్వుల్ మును జావఁగా వినిరో లేదో
మృత్యు వెవ్వారికిం, యముఁ డెవ్వారికిఁ జుట్ట
మౌ తనువపాయాభావమా! దేహగే, హము
లుం శాశ్వతమా! నరాధము లిఁకేలా గొల్తు
రుర్వీశులం, సుమసామ్యంబగు లక్ష్మిఁగోరి తను
వుల్ శోషింప రామప్రభో. 37

శా. ఎందుంజూచిన కాయమెల్ల మలినంబే లోనిసా
రభ్య మే, మందుఁ దుస్సహార క్తమాంసమల
మూత్రాసహ్యామే దానితోఁ, బొందైనఁ సత
మా! గదాన్వితము రేపో నేఁడో పోనున్న దీ,
బొందిన్ నమ్మఁగరా దిఁకేటికిదరిపై భూజంబు
రామప్రభో. 38

శా. ఎన్నాళ్లుండుదు రేమిచేయుదు రొకో యేసౌ
ఖ్యముల్ గాంతురో, నిన్న మొన్నను జచ్చువారిఁ
గనరో నిర్మోహముం జెంద ర, న్నన్నా మానవు
లెంతమూఢమతు లన్నా నిన్ను సేవింప రా, పన్న
త్రాణధురీణ! శాశ్వతమొకో! భాగ్యంబు రామ
ప్రభో. 39

శా. మందు ల్మాకులు వేల్పు వైద్యులు మణుల్ మం
త్రంబులున్ దంత్రముల్, బొందిన్నిల్పఁగఁ జా
లునా! యమునితోఁ బోరాడునా! ధాతవ్రా, తం
దప్పించునా యాయువొక్క క్షణమాత్రంబైన
యెక్కించునో, మందాత్ముల్ గనఁ జాల రీగతుల
శ్రీమన్నామ రామప్రభో. 40

మ. తనుగర్భంబున నున్నవాఁడు మలమూత్రస్విన్నుఁ
డై శైశవం, బున సంతాపము నొందునాఁడు క
నుకమ్ముల్ మూసి నిద్రించు వే, ళను నేపుణ్యుఁడు

ప్రోచినాఁడో యతఁ డేలాగుండిన న్బ్రోవఁడా,
మనుజుం డన్యుని జేరి వేఁడినను క్షేమంబౌనె
రామప్రభో. 41

మ. నృపులం గొల్చుట బేరమాడుట మహీభృద్వా
సముల్ నీచసే, వ పరావాసము జ్ఞాతివైరము
మహావారాసిపై నేఁగుటల్, కపటత్వంబున వే
షధారియగుటల్ సంసారి కీకృత్యముల్, కృప
ణత్వంబున సేయునీతి యివి భుక్తింగోరి రామ
ప్రభో. 42

శా. ఏదేశంబున కేఁగిన న్నృపులఁ దా నెన్నాళ్లో
సేవించినఁ, లే దింతైనఫలంబు పూర్వకృత మో
లిందప్ప దవ్వేళకున్, పాదాయాసము దూర
యానము మహీపాలాతిసేవా ప్తి నా, నాదోషం
బు లపారసౌఖ్య మటఁ గానన్ రాదు రామ
ప్రభో. 43

మ. తనపూర్వార్జితమైన పాపములచేతం దుఃఖసం
తాపమౌ, ఘనపుణ్యంబులచేత భోగసుతభాగ్య
శ్రీమహాసౌఖ్యముల్, గను నింతే తనకెవ్వరున్
సుఖముదుఃఖంబైన సేయంగలే, రనయంబు న్బరు
నాశ్రయించుట వృథాయాసంబు రామప్రభో.

శా. సప్తద్వీపమహాధికారమున నాశాతృప్తులై రే నృ

పుల్, సప్తార్చిర్ముఖ నేత సర్వభువనేశత్వంబు దా
నాత్మలో, వ్యాప్తిం బొందుట మానెనే యితరు
ఁ డాత్మప్రజ్ఞఁగా నేటికిఁ, దృప్తిం బొందఁగరా
దు భోగసుఖసమృద్ధిం గోరి రామప్రభో. 45

మ. కరుణం బ్రోవఁగ నేర్తురో శుభములం గావింపఁ
గా నేర్తురో, వరముల్ గూర్పఁగ నేర్తురో దురి
తము లార్పింపఁగా నేర్తురో, పురుషార్థంబు లొ
సంగ నేర్తురో భవాంభోరాశి దాఁటింతురో, ధ
రణీపాలురఁ గొల్వనేల మది సంతాపింప రా
మప్రభో. 46

మ తనవారంచును డాచటంచుఁ దనసత్త్వంబంచుఁ
దా శక్తుండం, చును దుర్మానత మానవుండు వి
హరించున్మోహవిభ్రాంతుఁడై, తనవారెవ్వరో దా
నెవండో తనసత్వం బెద్దియో శక్తినె, వ్వనిలోఁ
గానఁడు మూలకారణము దైవం బెన్న రామ
ప్రభో. 47

మ. ధనమెందైన నృపాగ్ని చోరులకు సంతానంబులం
జెందుఁ జెం, దును గాయంబు చితాగ్ని యందుఁ
దిరమై దుష్కీర్తియుం గీర్తియూ, యనిదై నిల్చు
మహీతలంబునను ధర్మాధర్మముల్ వెంట నే, చను
దెంచుం జనుఁ డెంతఁ జేసిన విశేషం బెంత రామ
ప్రభో. 48

మ. తనపూర్వార్జితపుణ్యపాపఫలముల్ తన్నొందు నెన్నాళ్లకుఁ, దనకై వండిన వంటకంబుఁ దినకున్నంబోవదే వేళకుఁ, మనుజుల్ దుఃఖసుఖైక హేతుగతిమర్మంబైన కర్మంబుఁ గ, న్గొనఁగాలేరు మనీషతోఁ దెలిసి నిన్నుంజెందు రామప్రభో. 49

శా. ఏయేజన్మము లెత్తెనో మునుపు నేయేజన్మముల్ పొందునో, యాయాకృత్యము లేమియుం దెలిసెనా యాబాంధవస్నేహ మే, మాయెఁ దీనికి నింతవింతవలెనా యాచందమేకాదయా, కాయంబు ల్పరికించి చూచినఁ ద్రిలోకస్వామి రామప్రభో. 50

శా. దాయాదుల్ధనచోరులా ఖలులబాధల్ మాధురీఖడ్గముల్, మాయామోహనిదానదానిచపలోన్మాదక్రియావారిద, చ్ఛాయ స్త్రైల్లవు సంకెలల్ సుతులు పుష్పస్యూతపాశంబు లీ, యాయాసంబుల వాఁడు నిన్ను నుతిఁ జేయఁ లేఁడు రామప్రభో. 51

శా. ఎన్నో జన్మము లెత్తియెత్తి కడగా లెన్నో మును నొంది యె, న్నెన్నో నారకదుఃఖముల్ గుడిచి తా నిన్నాళ్లకుం జీవలో, కౌన్నత్యాస్పదవిప్రదేహాకులవిద్యాయుక్తుఁడై జ్ఞానసం, పన్నత్వంబు వహింపకున్న నరజన్మం బేల రామప్రభో. 52

శా. నిన్నుం గొల్చిన భాగ్యసంపదలు రానీవేమి రా
నీ సమ, స్తోన్నత్యంబులు గల్గనీ గలుగనీ హైన్యం
బు సంజ్ఞానసం, పన్నత్వంబు లభింపనీ జడమతి
ప్రాయంబు సిద్ధింపనీ, యెన్నైనా యవి మాకు
సమ్మతమయా యిన్నేల రామప్రభో. 53

మ. మతిలో నాశోకయాసపుట్టె వినుమా మాయ
య్యా విద్వజ్జనుల్, పతితవ్రాతము నీవు బ్రోతు
వనుచున్ బాషింతు రెల్లప్పుడున్, శ్రుతివాక్యం
బులచేత ధర్మవిలసత్సూక్తుల్ నిజంబైనచో, గతి
మాకుంబరికింప నీవెకదలోకస్వామి రామప్రభో.

మ. కరము ల్గల్గుటకున్ ఫలంబు కడువేడ్కన్ నిన్ను
బూజించుటే, చరణద్వంద్వఫలంబు తావకనివా
సంబు ల్గనం బోవుటే, పురుషార్థంబులఁ జెందు వా
క్సరణి నీపుణ్యాభిధానస్తుతిన్, వరలున్ వీనులు
నీకథ ల్వినిన భావ్యంబౌచు రామప్రభో. 55

శా. పాషాణంబు భవత్పదాంబురుహసంపర్కంబుచే
శుద్ధమై, యోషారత్నము నీనె నీవిమలనామో
ద్దేశయుక్తిన్ మహా, దోషంబుల్ విడనాడి నాకు
భవుఁ డెంతో మానియై మించఁడే, భాషావల్ల
భుఁ డైన నీమహిమ దెల్పన్ లేఁడు రామప్రభో.

శా. దానంబుల్ వ్రతహోమము ల్క్రతువులున్

ధర్మక్రియాతంత్రముల్, నానాతీర్థజలావగాహ
నములు న్నానాఁటికి న్సేయఁగాఁ, బోనానే భవ
దీయనామము భవాంభోరాశికిన్ నావచం, దాన
న్దాఁ గనుపింప వార్షికపయోదశ్యామ రామ
ప్రభో. 57

శా. క్షీరంబు ల్గుడనీరముల్ మధువు లక్షీణామృతా
సారఖ, ర్జూరిగోస్తనసద్రసాలపనసేక్షుస్వాదు
మాధుర్యముల్, సారోదారము నీదునామసుధ
నాస్వాదించు నాజిహ్వకున్, తీరంబై గనుపిం
చు నీలమణిమేఘశ్యామ రామప్రభో. 58

మ. గురుశుశ్రూష యొనర్చి వేదములు పెక్కుల్
నేర్చి దండాజినాం, బరముల్ గైకొని భైక్షము
ల్గొనుచుఁ బ్రేమం బ్రహ్మచర్యవ్రతం, బరుదారన్
ధరియించి నిత్యమును సాయంప్రాతరగ్నిక్రియా,
పరిచర్యం జరియింపలేదు జనియెన్ బ్రాహ్మ్యంబు
రామప్రభో. 59

మ. నిజకాంతాఋతుకాలసంగతుఁడనై నిత్యంబు స
త్సంచయ, జ్ఞజపాద్యాపరహోమదైవపితృయ
జ్ఞస్మార్తకర్మక్రియా,వ్రజమున్ శ్రౌతవిధిం జరిం
పుచును గార్హస్థ్యంబు వేదక్రియా, భజనీయం
బుగ సేయలేదు జనియెన్ బ్రాహ్మ్యంబు రామ
ప్రభో. 60

మ. కులభారంబు కుమారుపై నిలిపి యగ్నుల్ గొం
చుఁ గాంతారభూ, ములకుఁ ధర్మసతీసమేత
ముగ సమ్మోదంబుతో నేఁగి కా, నలఁ జాంద్రా
యణకృచ్ఛ్రితత్పరత వానప్రస్థదీక్షావిధిఁ, సలు
పఁ లేదు నిరర్థకంబుగఁ జనెఁ జన్మంబు రామ
ప్రభో. 61

మ. గతవిద్వేషహితక్రియాపరుఁడనై కాషాయకం
డంబు లా,యతరీతిఁ ధరియింపుచు న్ప్రణవసు
ధ్యానైకపారీణతఁ, వ్రతముల్సల్పుచు నీషణల్
విడివడఁ గ్రామైకరాత్రస్థితిఁ, యతినై యుం
డుట లేదు బ్రహ్మ మతిగమ్యం బయ్యె రామ
ప్రభో. 62

శా. నాసాగ్రంబున దృష్టినిల్పి జగమంతా బ్రహ్మసద్భా
వమై, భాసిల్లంగను సన్నివృత్తి సమతాభ్యాసం
బుఁ గావించి శ్రీ, వ్యాసాదిప్రముఖప్రణీతగతి
నాత్మారామతఁ హంసవ, ద్వైతసంగంబు వహిం
పలే దెచటన్కైవల్యంబు రామప్రభో. 63

శా. ఆధారస్థితవాయుపూర్వగతిగా నంకించి రేచించి
స, ద్బోధానందఘనప్రకాశమహిమఁ బూరించి
కుంభించి స, ర్వాధారంబులు మూసి నిశ్చలస

హస్రా రామృతం బాని యో, గాధీనస్థితి నుండ
లేదు భవద్దైక్యం బెట్లు రామప్రభో. 64

మ. ధరణిఁ దీర్థము లెల్ల నీరములెకా దైవంబులె
ల్లఁ శిలాం, తరమృద్ధూపము లేఁదా విమలను
ధ్యానైకపారీణుఁడౌ, వరయోగీంద్రున కిన్ని యేల
నిజభావం బందుపై నంతటఁ, తిరమై నిల్చిన
నిన్ను జూచుకొను చింతే కాక రామప్రభో.

మ. అణుమాత్రంబో మహత్తరంబో హృదయం బ
త్యాంతమానో బహిర్గణనీయంబో దృగంతగోచ
రమొ యీతాభావృత్తికిం దూరమో; గుణియో
నిర్గుణియో వికోశమొ లసత్కోశంబొ నీరూప
ముఁ, గణుతింపం దరమా రఘురీనిలయవద్గణ్యం
బు రామప్రభో. 66

మ. యమునాసంగముఁ జూడనేటికి సుషుమ్నాసం
గముం జూచుచోఁ, గమలాసంగము గోరనేటి
టికి షట్కంజాప్తుఁడై యున్నచో, నమృతాంధ
త్వము గోరనేటికి సహస్రారామృతం బానుచోఁ,
దమిరైమె యుండిన సన్మునీంద్రున కసాధ్యంబెద్ది
రామప్రభో. 67

మ. మతభేదంబులు సేయనేల యతికి న్మాయాప్రపం
చంబు న, మ్మతిఁయ్యుం గడు సేయనేల వ్రతము

క్షాత్రస్వర్యశూన్యుండు నై, సతులం గోరఁగ నేల
ము_క్తితరుణీసౌఖ్యంబుసర్వేషణా,యుతమై యుం
డఁగ మానిలోకసుకలోకా రామ రామప్రభో.

మ. వసుధాతల్ప మనల్పసౌఖ్యకరమై స్వాధీనమై
యుండ న, భ్యసనాయాసము తూలికామృదుల
తల్పం బేల బాహ్యాపథా, వసుధాసంగము చెం
త నిల్పను బ్రధానం బేలప్రణ్యాంగనా, వసతిక్
భిక్షులుగల్గ నేల నృపసేవావృత్తి రామప్రభో. 69

మ. సముద్రై భూతదయాళుతాగుణవిశేషంబున్న
చో బంధుబృం,దము లేలా వమ ముస్న పుత్రబ
హుమానం బేల సుజ్ఞానికిక్, శమముస్నక్ నృప
భోగభాగ్యసుఖవాచావర్తనం బేల సం,యమిన్రాయై
నక్ ధనమేల మానిజనదైవాధీశ రామప్రభో.

మ. సరిదాఘుంబులు లేవె నీరములు "భిక్షాందేహి
మే" యన్న భూ, సురపుణ్యాంగన లన్న మివ్వరె
తరుస్తోమంబులం ఫామవా, సరసామోదము గ
ల్గదే వసుమతీశయ్యాసుఖం బొప్పదే, వరము
ల్గూర్పఁగ నీవు నేల నృపసేవావృత్తి రామ
ప్రభో. 71

శా. అంతాసమ్మతమే జగన్నటన మాత్మారాముఁడౌ
యోగికిక్, చింతాశూన్యము దేహసంగము న

ధూనిర్మోహముఁ శాంత మ, త్యంతాహ్లాదవః
సంతతాగమశిఖాంతాలోపనభ్యాంతరం, బిం
నిత్యము నీపదాంబురుహచింతే వృత్తి రావ
ప్రభో. 7

శా. ఆచార్యుండయి వీగవచ్చు నయగా రై శిష్యులఁ
గూర్చి మి, థ్యాచారంబులు చెప్పవచ్చు నుః
సేయింపంగ వేదాంతముల్, వాచాలుండయి
ల్పవచ్చు నిగమవ్యాఖ్యార్థసంవేద్య నీ, ప్రాచ
ర్యాదిమతత్త్వ మజ్ఞులకు లభ్యంబౌనె రావ
ప్రభో. 7

మ. జననవ్యాధినివారకంబు భవసంసారాబ్ధికిం దార
కం, బనఘశ్రీపదవీపదంబు నిగమవ్యాపారపారం
బు న, స్మునిదిష్టంబగు రామతారకము వీనుల్ చే
న ర్తింపకఁ, జనులేలా యమకింకరార్భటికి సం
తాపింప రామప్రభో. 74

మ. కరు లశ్వంబులు కాంత లందలములుఁ గంధ
ప్రసూనంబు లం, బరముల్ రత్నవిభూషణం
బులు గృహప్రాకార మారామభా, స్వరశయ్యా
సనవస్తుజాలములు మోక్షం బివ్వఁగాఁజాలునా,
నరులయ్యో నినుగొల్వ రీభ్రమలలోనం జిక్కి
రామప్రభో. 75

శా. రాజన్యుట్టిపదంబు ధర్మతనయుఁ డ్రాముఁడ్ హరి
శ్చంద్రునిఁ, భోజుం జేరె యశోదయానయక
శాపుణ్యత్వమాయు క్తమై, తేజోహీనులు నేటి
రాజులు యశోధీరాజు లీరాజులఁ, ధీజాఢ్యంబున
గొల్వఁ గష్టఫల మింతే సుమ్ము రామప్రభో.

మ. కళ లశ్వత్థదళంబు లర్థములు మేఘచ్ఛాయలుఁ
బ్రాణవృ, త్తులు విద్యుల్లత లెండమావు లిల
ఖద్యోతంబులుఁ బుద్బుదం, బులు దంతావళ
కర్ణ రీతులు నభగిపుష్పంబు లుల్కారుచుల్, చల
సంపత్తుల నుబ్బువాఁడు నిను గొల్వఁ డేఁడు
రామప్రభో. 77

శా. ఆధివ్యాధులకౌషధంబు గ్రహపీడారణ్యదావం
బు చి, ద్బోధానందఘనప్రదీపికలికాపూర్ణీకృత
స్నేహమో, పాథారాధరమారుతంబు భవదీ
యోదగ్రనామంబు జి, హ్వాధీనంబయి నిల్వ సం
శయ మిఁకేలా మాకు రామప్రభో. 78

మ. తరుణీబాహులతోగ్రపాశ వలయాంతర్వర్తినై
మోహాద్భు, స్తరవారాశి తరింపలేక తిరుగఁ దా
తీణ్యశీలుండవై, కరుణాలోకనరాశిగోచరలస
త్కల్యాణసంధాయి నీ, చరణద్వీపము చేరితిఁ
సుఖనివాసంబయ్యె రామప్రభో. 79

శా. కాంతానాభికుచోరువక్త్రములు వేడ్కన్ జూ
చితిన్ రోసితిన్, కంతుప్రాజ్యవిలాస కేళి మదికె
క్కన్ గూడితిన్ బ్రేమమై, సంతాపం బొకయింత లేక కులటాసంయోగినై యోగినై, రంతుల్
మానితి నిన్ను జేరితి కృపన్ రక్షింపు రామప్రభో.

శా. రాజద్వారము నాశ్రయించి భటదుర్వారైక
హుంకారతిన్, తేజోభంగము జెంది కుంది మద
వృత్తిన్ మన్మథద్వారసే, వాజాడ్యంబున లోక
నిందఁ బరితాపం బందితిన్ జెందితిన్, జేజే స్త్రీ
నృపసేవ చాలునిఁక లక్ష్మీధామ రామప్రభో.

శా. సంసారం బనుసాగరంబు దరిగాంచన్ శక్యమా
యేరికిన్, హింసాకృత్యములందుఁ జెప్పదరమా
యేనాఁటికిం గామముల్, సంసర్గంబున హెచ్చుఁ
గాని యొకలేశంబైన శాంతింప నీ, సంసారాం
బుధిదాఁట నావ విను నీసంసేవ రామప్రభో.

శా. నామాటల్ భవదీయసన్నుతులుగా నా చేయు
సంచారముల్, నీమాంగల్యతనుప్రదక్షిణముగా
నిద్రాసమాధిస్థితిం, గా మావల్లభ! భోజనాదివి
షయాభ్యాసంబు నీపూజగా, నేమేఁ జేసిన నీస
పర్య విధిగా నీక్షింపు రామప్రభో. 83

మ. ఉపవాసంబులు చేసినన్ దివసమధ్యోర్వీస్థలీవా

స్సులై, జపముల్జేసిన యాగవైదికమహాచారం
బులం జేసినన్, పపముల్జేసినఁ బూజఁజేసిన మహా
దానంబులం జేసినన్, విపరీతంబగు నీకొసంగని
క్రియాపేక్షాస్థితి రామప్రభో. 84

శా. నీకే యెంగిలిపెట్టఁజాలను దయన్ నీరొమ్ముపైఁ
దన్నఁగా, నా కాలాడదు వ్యర్థ్యయంబు గను
నీనామంబుఁ జింతింపఁగా, నేకాగ్రస్థిరబుద్ధి
నిల్వ దకటా యేలాగు నీరూపమున్, నాకున్
గానఁగవచ్చు భక్తి యిసుమంతన్ లేక రామ
ప్రభో. 85

శా. శ్రౌతస్మార్తవిధానయజ్ఞముఖదీక్షావృత్తులే జాడవో,
జ్ఞాతృజ్ఞేయము లెట్టివో విమలమంత్రాచారపూ
జాతపస్, ప్రాతస్స్నానవిధాన మేవిధమొ జీవ
బ్రహ్మ లేచందమో, యీతాత్పర్యము లేనె
యుంగనిఁక నీవే దిక్కు రామప్రభో. 86

శా. అన్నల్దమ్ములు నాలుబిడ్డలు ధనంబార్జింపు చున్నం
తకున్, దన్ను న్మన్ననఁ జేతు రెంతయును వృద్ధ
త్వంబునన్ ఖిన్నుఁడై, యున్న న్గన్నులఁ జూడ
రీవిఫలసంయోగంబు లే సౌఖ్యముల్, దున్నల్
మానరుగాక మానవులు పొందుల్ కీడు రామ
ప్రభో. 87

మ. పరకాంతారతిఁ గోరు నన్యధనముల్ ప్రాపింపఁగాఁ జూచు నొ, క్కరి భాగ్యోన్నతికి న్విషాదపడి లెక్కల్ పెట్టు పైదోషముల్, మఱియు న్నా నొనరించు దోషముల నస్మత్తంబు నాచిత్త మెవ్వరి మన్నింపదు దీనిగర్వ మకటా వారింపు రామప్రభో. 88

శా. వీడీవీడదు దుష్టసంతతి వధూవిస్రంభలీలారతుల్ కూడీకూడదు భక్తసాధుజనసద్గోష్ఠిం భవత్కీర్తనల్, పాడీపాడదు నాదుచిత్త మధికౌన్నత్యంబు సత్యంబు తా, నాడీయాడదు దీని యుబ్బడపవయ్యా వేగ రామప్రభో. 89

మ. కొడుకేతప్పులు చేసినన్ బరులతోఁ గొట్లాటపైఁ దెచ్చినన్, చెడుజాడ న్విహరించిన న్జనకుఁడాక్షేపింప కాపుత్రునిన్, కడులాలించి యభీష్టభోగముల వేడ్కల్ గూర్చి రక్షించుకై, వడి భక్తావళి నీవుప్రోతు వట దైవస్వామి రామప్రభో. 90

శా. పుత్రుల్ మోక్షదులన్నచో శుకమరుత్పుత్రాపగాపుత్రులే, పుత్రుల్గాంచిరి యాగదీక్ష నుమనోభోగాస్పదం బన్నచో, పత్రీశుండు కిరాతుఁడేముఖములం భావించి గావించిరో, సుత్రామా

ర్చిత నిన్నుఁగొల్చిన లభించుఁ ముక్తి రామ
ప్రభో. 91

మ. జననంబాదిగ నేను జేసిన సుదుష్కర్మంబు లెన్న
య్యె ప్రాక్తన జన్మార్జితకర్మసంఘము లసంఖ్యా
తంబు లీకర్మబంధన మెన్నాళ్లకు దీఱదెన్నఁడు
చిదానంబు సిద్ధించునీ, జననం బేవిధిఁ బోవు
బ్రోవఁగదవే సద్వంద్య రామప్రభో. 92

మ. ధనమందుం బ్రియదారకాంతలపయిం దారాత్మ
జశ్రేణిపై, ఘనగ్రీవాదులమీఁద గేహము
పయిన్ గావేయమున్న ట్లిప్పా, వనచారిత్ర
భవత్పదాబ్జములపై వాంఛాలతల్ గూర్పవే,
నిను సేవింపదు నామనం బకట! దీని న్బంచు
రామప్రభో. 93

మ. పరదోషంబుల నుద్ఘటించుతఱి జిహ్వల్ రెండు లే
కంతఁ బెం,పర నాత్మీయగుణంబులం బొగడుచో
వక్త్రంబులు న్వేయునా, పరకాంతావళిఁ జూచు
చోనయనముల్ భావింపఁగా రెండువే, లరయం
గానగు మూఢచిత్తుల కహల్యావంద్య రామ
ప్రభో. 94

మ. ధరణీరేణువులు న్తుషారగణము ల్తారాగణశ్రే
ణులున్, తరగల్ చిమ్మినబిందువు ల్తఱుచు

వానఁ వారిధారావళుల్, సరవిఁ సంఖ్య
యొనర్పవచ్చు మును నాజన్మంబు లెన్నయ్యె
నో, పరికింపం దరమా విధాతకయిన న్భావింప
రామప్రభో. 95

మ. కలపంబంతటఁ బూసినఁ సహజదౌర్గంధ్యంబు
తామానునా, చెలిమి న్బ్రాతపదంబు దెచ్చినను
దుశ్చేష్టల్ విడఁ జూచునా, మలభూయిష్ఠము
మేను దీని సుఖను ల్మాయామయాల్పస్థితుల్,
పలుగుఁజాడలు దీనియున్నగతి జెప్పఁ రోఁత
రామప్రభో. 96

మ. భరితగ్రాహజలాశయంబు తృణముఁ పైఁగప్పు
కూపంబు తస్కరసంక్రాంతవనంబు లీనభుజగాగా
రంబు సింహస్థకం, దగ మంభోధివిహారిజీర్ణతరి
యంతశ్శకీటభూజంబు దుర్భరసంసారము దీని
సౌఖ్యములు గోరఁ రాదు రామప్రభో.

మ. అవలోకించితి వేదశాస్త్రములు మంత్రామ్నా
యము ల్చూచితిఁ, వివరింపంబడె సాంఖ్యయోగ
గములు నన్వేషించితిఁ దంత్రముల్, లవమా
త్రంబును జ్ఞాన మబ్బ దిఁక నేలా యన్యథాచిం
తనల్, దివిజాధీశ్వరవంద్య నీస్మరణమే దిక్కయ్యె
రామప్రభో. 98

మ. తనభావంబునఁ దన్నుఁ జూచుచు సమస్తప్రాణి
సంతానమం, దునఁ దన్నుం గనుఁగొంచు భూత
ములయందుం బ్రీతిరెట్టించి ప్రా, క్తనకర్మంబుల
కోర్చి భావిఫలముల్ దానంటకున్నట్టి ధ, న్యున
కంసస్థితి ముక్తికాంతయగు ధీరోదాత్త రామ
ప్రభో. 99

మ. వరుసం జేసినపాపము ల్దలఁపఁ ద్రోవఁగా రాని
దుఃఖంబులో, మరణాయాసము దల్చుకొన్న
భరియింపఁగా రాని సంతాపమో, నరకావాసదు
రంతఖేదములు విన్నఁ భీతిరెట్టిల్లు నీ, పరితా
పంబు హరించు బంధువ్రుఁడ వీవా కావె రామ
ప్రభో. 100

మ. దయ భూతంబులయందుఁ జిత్తము భవత్పాదా
బ్జయుగ్మంబుపై, భయ మంహశ్చరితంబులఁగా
వ్యసనముల్ బ్రహ్మైక్యవిజ్ఞానమం, ద యశోవృత్తి
ననూయ సజ్జనసమూహాత్యంతసాంగత్యముఁగా,
దయచేయంగదవయ్య వారిదపయోదశ్యామ
రామప్రభో. 101

మ. పదము ల్భాజయొనర్తునో కరములఁగా భావించి
పూజింతునో, హృదయం బర్చయొనర్తునో
భుజయుగం బేవేళపూజింతునో, వదనాలంకృతిఁ

జేతునో శిరము గ్రీవాపీఠిఁ బూజింతునో, సద
యాంతరికరణా సమర్చనవిశేషంబెంతు రామ
ప్రభో. 102

మ. తులసీకోమలదామ ముంచవలయుఁ దోరంత
ముఁ జూపుమా, విలసద్రత్నకిరీటముంచెద శి
రోవీథిఁ దయంజూపుమా,జలజాతంబులఁ బూ
జఁజేసెదఁ బదాబ్జాతంబులం జూపుమా,కలమా
న్నం బమృతోపహార మిదిగో కైకొమ్ము రామ
ప్రభో. 103

శా. మందారంబులొ కుందమాలికలొ శామంతీల
తాంతంబులో, యిందుశ్వేతదళారవిందకరవీ
రేందీవరశ్రేణులో,ఛందోవందిత పారిజాతతులసీ
చాంపేయదామంబులో, యిందేదీ ప్రియ
మిందిరారమణ నీ కేనిత్తు రామప్రభో. 104

మ. కలధౌతాంబర ముత్తరీయము లసద్గంధానులే
పంబు కో, మలమందారలతాంతమాలికలు
శ్రీమద్రత్నకేయూరమం, డలమంజీరకిరీటహా
రములు నానాసౌధశయ్యాసనో,జ్జ్వలభోగ్యం
బు లొసంగెదఁ గొనుము శశ్వత్ప్రీమ రామ
ప్రభో. 105

మ. చరణన్యాసవిలాసయోగ్యమగులాక్షారాగముం

జందనా, గురుకస్తూరమృగీమదాంజన లసద్గో
రోచనాకుంకుమా, దిరసామోదవిలేపనాభర
ణముల్ ధీచాతురిన్ సీతవ, స్నె రుచింపం
గయిసేతు చేతులలరన్ నీవెన్న రామప్రభో.

మ. తరుణార్కాంశునిభోత్తరీయపట మంతర్వస్త్ర కౌ
శేయభా, సురకూర్పాసవిచిత్ర సత్కనకవాసో
వాసనావాససం, వరణంబుల్ పరిధేయభూష
ణము దేవా దేవి కర్పించెదన్, సరసాలోకసు
ధారసోల్లహారి నాచారింపు రామప్రభో. 107

శా. మందారాంబుజహారి జాతసుమశామంతీజపామం
జరీ, కుందేందీవర కేతకీవకులసద్గుచ్ఛప్రసూనావ
ళుల్, పొందొప్పన్ గచధార్యభూషణములన్
భూజాని గై సేసెదన్, వందారుప్రియ ప్రేమc
గైకొనుము సేవావృత్తి రామప్రభో. 108

మ. మణిమంజీర సువర్ణ కింకిణిరణన్మాణిక్యవన్మేఖలా,
గుణ రత్నాంచితకర్ణపూర మణిమత్కోటీరకే
యూర కం,కణహారాదిశరీరధార సదలంకారం
బులన్ భక్తపో, షణ సంపీతమొనర్చెదన్
గనుము శశ్వత్ప్రీమ రామప్రభో. 109

శా. దీనం దప్పులు గల్గినన్ బుధజనుల్ ధిక్కారము
ల్మాని బో, ధానందస్థితి నీకృతిన్ గరుణచే నంగీ

కృతిం జేసినఁ, దానఁ సత్కృతిఁ గాంచి సర్వ
జనమాన్యంబౌను దుత్తారముఁ, జానొందఁ
నుతిగాంచి మించదె భువిఁ సర్వజ్ఞరామప్రభో.

శా. శ్రీరామప్రభునామనిహ్నుతము భూరిజ్ఞానశాం
తిక్షమా, వైరాగ్యప్రద మాత్మబోధకము
దుర్వ్యాపారవిచ్ఛేదవా, శ్సారోదారము నీకృ
తిం జదువ నాకర్ణించినఁ వ్రాసినఁ, శ్రీరామ
ప్రభుఁ డిచ్చు నవ్యయపద శ్రీభోగసౌభాగ్య
ముల్. 111

శ్రీ రా మ ప్ర భు శ త క ము
సం పూ ర్ణ ము.

పీ ఠి క.

ఈశతకము వ్రాసిన పావులూరిమల్లన రాజరాజన రేంద్రుని కాలమునుండి పావులూరిగణితము వ్రాసిన మల్లనయే యని తొల్లి వ్రాసినవ్రాతలు ప్రమా దములని తోఁచుచున్నది. గణితశాస్త్రములోని

''పావులూరివిభుఁ డను
గార్గ్యగోత్రోద్భవుఁడన్''
''శివ్వనపుత్త్రుఁడ మల్లనాఖ్యుఁడన్''

అనుపద్యభాగములవలన గణితశాస్త్రము వ్రాసిన మల్లనకవి శివన్నపుత్త్రుఁ డనియు గార్గ్యగోత్రుఁ డని యుఁ దెలియుచున్నది. భద్రాద్రిరామశతకము వ్రాసి నకవియో ఇందలి 102, 103, 104 పద్యములవలన వాసిష్ఠగోత్రుఁ డనియు రామమంత్రికుమారుఁ డని యుఁ దెలియుటవలన నిరువు రొకటిగా భావించుట నామసామ్యమువలనఁ గలిగినభ్రాంతియేగాని వేఱు గాదు.

భద్రాద్రిరామశతకమునందలి కవితాధార యంత ప్రౌఢముగా లేదు. ఇందలిపద్యములన్నియు మకార ప్రాసతో రచింపఁబడుట యొకవిశేషము. ఇటుల రచించుటకుఁ గారణము మకుటమంతయు నొకపా దము నాక్రమించుటయే యై యున్నది. ఇందలిపద్య

ములలో మనోహరములగు కల్పనములుగాని రమణీయములగు భావములుగాని లేవు. పురాణములకు సరిపోలు శ్రీరామునివిశేషణముల కూరుపుమాత్రము ప్రతిపద్యమున నిముడ్పఁబడియున్నది. శ్రీరామనామ చింతనాపరుల కీశతకము రామస్మరణము గావించుపట్టున మిగులనుపయోగకరముగా నుండును.

ఈకవి పావులూరినివాసినని చెప్పికొనినాఁడు. పావులూరులు పెక్కులుంటవలనఁ గవినివాసమగు † పావులూరేదియో తెలిసికొనఁదగిన యాధారములు కానరావు. ఇంకనిపద్యములయందు రామనామము పెక్కుమాఱు లిముడ్పఁబడియుంట వలన నీశతకకర్త రామనామామృతపాన ప్రమత్తుఁడుగనుండి భక్తుల కీశతకరూపమున రామనామామృతమును బ్రసాదించెనేమో యని తోఁచెడిని.

కవి యీశతకమును మిగుల బాల్యావస్థలో వ్రాసినటులఁ బదప్రయోగలాఘవమునుబట్టి ధారాలోపమునుబట్టి యూహింపవచ్చును. శతకము సులభము సుబోధమునై యున్నది.

నందిగామ.
1-1-25.

ఇట్లు భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

---

† వంగవోలు తాలూకా పావులూరు కవినివాసమని కొందఱందురు.

శ్రీ ర స్తు.

పావులూరి మల్లనకవిప్రణీత

శ్రీభద్రాద్రిరామశతకము.

క. శ్రీమద్రఘువంశార్ణవ
సోమా శ్రీరామనామ సువ్రతకామా
కోమలదేహశ్యామా
శ్రీమద్భద్రాద్రిధామ శ్రీరఘురామా. 1

క. వామాంకమందు సీతా
భామయు సౌమిత్రి కుడిని భరతుఁడు గొల్వన్
సామీరితోడ నొప్పిన, శ్రీ... 2

క. స్వామీ నీదేభారము
పామరుఁడను బాతకుఁడను బలితుఁడ సీతా
రామా నీపదములె గతి, శ్రీ... 3

క. రామ ద్వయాక్షరమంత్రము
నామనమున నిల్వనిమ్ము నారాయణ హా
శ్రీమంతుఁడ స్మితవక్త్రుఁడ, శ్రీ... 4

క. ఏమయ రామబ్రహ్మా
నీమహిమోక్తులను నెన్న నీశునితరమా
తామరసగర్భుతరమా, శ్రీ.... 5

క. రామా నీదయ రాదుగ
నామీఁదను నాదిదేవ నారదవినుతా
మోమైనఁ జూపవైతివి, శ్రీ... 6

క రామా దైవశిఖామణి
సామజరాడ్వరద సత్యసంధవ్రతుఁడా
యేమని పొగడుదు నిన్నుౘ, శ్రీ... 7

క. రామా నీస్మర ణెప్పుడు
నేమఱకౘ సర్వకాల మేర్పడఁ దలఁచే
నామనవి చిత్తగింపుము, శ్రీ... 8

క. రామ యభిరామ రాఘవ
తామరసదళాయతాక్ష తాపసరక్షా
కామారిధనుగిఖండన, శ్రీ... 9

క. రామా రఘుకులతిలకా
కామాదులఁ గడకుఁ జిమ్మి కడతేర్చెడి శ్రీ
స్వామి వని నిన్ను నమ్మితి, శ్రీ... 10

క. రామ యనువర్ణయుగ్మము
నేమముతోడను జపించునియతాత్ములకుౘ
గామితమోక్షము లిత్తువు, శ్రీ... 11

క. భీమప్రస్తుతనామా
హైమవతీజప్యనామ యచ్యుతరామా
కోమలమేఘశ్యామా, శ్రీ... 12

క. రామా రమణీయగుణ
స్తోమా సమరజితరామ సుందరరామా
భీమపరాక్రమ దివ్య, శ్రీ... 13

క. శ్రీమంతం బగుతారక
నామజపం బనిలసుతుఁడు నాగాంతకుఁడున్
వేమఱు నెదురుగఁ జేతురు, శ్రీ... 14

క. రామ యనుమంత్రరాజము
నా మాధుర్యము మృదుత్వమాయద్భుతమున్
ఏమహనీయుల కబ్బునొ, శ్రీ... 15

క. రామా యనునీనామము
ప్రేమన్ బఠియించినట్టి ప్రీతాత్ములకున్
శ్రీమత్పదగతి యిత్తువు, శ్రీ... 16

క. రామా కల్యాణాంచిత
ధామా శ్రీరంగధామ దశరథరామా
భూమిసుతాధిప రామా, శ్రీ... 17

క. రామ యహల్యాశాపవి
రామా వైకుంఠధామ రవిపుత్రబల
స్తోమ రణరంగభీమా, శ్రీ... 18

క. శ్రీమ జ్జితవిద్యార్ధణ
ధామా దుర్మదవిరామ తాపసరామా
హేమహరిణమును ద్రుంచిన, శ్రీ... 19

క. రామా కల్యాణప్రద
నామా కోదండరామ నవ్యభుజంగో
ద్దామ దశకంఠలుంఠన, శ్రీ... 20

క. రామా రక్షక మ్రొక్కెద
రామా నన్నేలుకొనుము రాజకుమారా
శ్రీమహనీయ దయానిధి, శ్రీ... 21

క. రామా నీదగునామము
సామప్రియ శివునిపత్ని సరవిన్ జపమున్
గామితమతి నొనరించెను, శ్రీ... 22

క. రామా యెల్లప్పుడు మీ
రామతో నా వెంట నంటి రమ్మా విలస
త్ప్రేమను మోక్షం బిమ్మా, శ్రీ... 23

క. రామయ్య రామ సీతా
రామా పట్టాభిరామ రాఘవరామా
శ్రీమృత్యుంజయపూజిత, శ్రీ... 24

క. శ్రీమహిత రామభద్రా
కామితకరుణాసముద్ర కార్ముకహస్తా
హేమశరాసన వందిత, శ్రీ... 25

క. రామ శ్రీమదయోధ్యా
రామా రాజీవనాభ రవికులసోమా
హేమమణికాంచిదామా, శ్రీ... 26

క. రామా రాజాధిరాజ
శ్రీమణినూపురపదాబ్జ శ్రీరవితేజా
వామన వరకుశేశయనా, శ్రీ... 27

క. రామ జగదేకవీరా
శ్రీమదయోధ్యావిహార శివజపితగుణా
సామోద సార్వభౌమా, శ్రీ... 28

క. రామా రాతిరి వేకువ
జామున నినుఁ బ్రస్తుతింతు జన్మఫలముకై
రామా రాక్షసనిగ్రహా, శ్రీ... 29

క. రామా నను విడనాడకు
రామా నను గన్నతండ్రి రఘుకులముఖ్యా
రామా నను రక్షింపుము, శ్రీ... 30

క. రామా రవిసుతపాలక
రామా భక్తాంతరంగ రమ్యశుభాంగా
చామరఛత్రాలంకృత, శ్రీ... 31

క. రామా రాజకులాగ్రణి
రామా నాచక్కనయ్య రఘునాథయ్యా
రామా నాప్రియదైవమ, శ్రీ... 32

క. రామాభరతాగ్రజ నీ
నామము నాజిహ్వయందు నటియించుత శ్రీ
రామ రాజ్యాభిరామా, శ్రీ... 33

క. రామా సకలామరనుత
ధీమణి శ్రీరామదేవ దివిజస్తుత్యా
నామొఱ మది నాలింపుము, శ్రీ... 34

క. రామా రాజానన రఘు
రామా నాతోడుసీడ రారా రామా
శ్రీమహితసింధుబంధన, శ్రీ... 35

క. రామా దశరథనందన
రామా రాజీవనేత్ర రాఘవ రామా
శ్రీమించునీచరిత్రలు, శ్రీ... 36

క. రామా పరమదయాకర
రామా రాకేందుముఖవిలాసా భాస
చ్ఛ్రీమకరాబ్జశ్రీపద, శ్రీ... 37

క. రామా సీతావల్లభ
రామా దాశరథి వాసరాధిపభాసా
శ్రీముఖచంద్రచకోరా, శ్రీ... 38

క. రామా మీాతిరువడిఘులు
చామంతిసుపుష్పములను చంపకములచేఁ
గామించి పూజఁ జేసెద, శ్రీ... 39

క. రామా దాసజనార్చిత
రామా రంజితపదాబ్జరతి నాకిమ్మా
శ్రీమహిళామానసహర, శ్రీ... 40

క. రామా పవనజవాహన
రామా లోకాభిరామ రాజవరేణ్యా
శ్రీమాధవ శ్రీరామా, శ్రీ... 41

క. రామ రాజేంద్ర రాఘవ
రామా నాగారితురగ రాక్షసభంగా
శ్రీమత్ఫణీంద్రశయనా, శ్రీ... 42

క. రామా త్రిభువనరక్షక
రామా దీనజనబంధు రఘుకులసింధూ
స్వామి దయాపరమూర్తీ, శ్రీ... 43

క. రామా నాయిలు వేలుప
రామా హరి రామ ఘోరరావణహరణా
రామ సాకేతరామా, శ్రీ... 44

క. రామా శ్రీజగతీధవ
యేమిర శ్రీరామచంద్ర యిల నీవాడన్
నీమీఁదితలఁపు నిమ్మా, శ్రీ... 45

క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామాత్మారామ లోకరక్షణ రామా
రామ కౌసల్యనందన, శ్రీ... 46

క. రామా రఘునందన శ్రీ
దామోదర తార్క్ష్యవాహ తాటకహరణా
రామ ఖరదూషణాతంక, శ్రీ... 47

క. రామా శాశ్వతబాంధవ
రామా నను గన్నతండ్రి రామనృపాలా
రామ నాపెన్నిధానము, శ్రీ... 48

క. రామా నను మన్నింపఁగ
రామా నీకన్నఁ బ్రోచురాజిక నేడీ
రామా రాజలలామా, శ్రీ... 49

క. రామా యిదిగో సమయము
రామా రక్షించు నన్ను రామ దయాళూ
రామార్తదీనపోషక, శ్రీ... 50

క. రామా సుందరమందిర
శ్యామాంగా హేమవర్ణచక్రాసిధరా
కోమలగురుపదయుగళా, శ్రీ... 51

క. రామ గోవింద కృష్ణా
వామన పరవాసుదేవ వసుధారమణా
కామశతకోటిరూపా, శ్రీ... 52

క. భీమభయంకరబాణ
స్తోమా సాకేతవాస సూనృతవాక్యో
ద్దామా నిను నెంచెద విను, శ్రీ... 53

క. నీమహిమ లెన్ని పురుషులు
ఈమని వి త్తంబు లడుగ నియవేమి హరీ
నే ముఖ్యుఁ డౌట యెట్లను, శ్రీ... 54

క. రామా నాస్వాంతములో
నేమముగా నిరత మేను నిన్నర్చింతుఞ
హేమకుసుమములచేతను, శ్రీ... 55

క. రామా వాలిని గూల్చిన
రామా సుగ్రీవరక్ష రాజేంద్రసుతా
ప్రేమను వందన మిదిగో, శ్రీ... 56

క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామా శ్రీపుండరీక రాజితచరణా
రామాంజలి నేఁ జేసెద, శ్రీ... 57

క. రామా రావణుతమ్ముని
రామా లంకాధిపతిగ రమ్యతఁ జేయఞ
సామర్థ్యము నీకేతగు, శ్రీ... 58

క. భూమిజవర పురుషోత్తమ
నామది నెడ బాయకుండు నలినదళాక్షా
వేమఱు వినుతించెద నిను, శ్రీ... 59

క. రామా విశ్వామిత్రుని
కామితయజ్ఞంబు ఘనతఁ గాచిన దేవా
నీమహిమ లెన్న శక్యమ, శ్రీ... 60

క. కోమలవర్ణము గలిగిన
భూమిజఁ గైకొనినభూరిభుజబలసాంద్రా
శ్యామలకోమలకరపద, శ్రీ... 61

క. రామ శ్రీరంగనాయక
యీమహిలోపలను గోర్కు లింపున నిచ్చే
రాముఁడని కోరి వేఁడితి, శ్రీ.... 62

క. కోమలశ్యామలతులసీ
దామము ధరియించినట్టిదశరథసుత శ్రీ
రామ మదాత్మారామా, శ్రీ... 63

క. శ్రీమన్మంగళవిగ్రహ
నీమంగళవర్ణనీయనిచయము మదిలో
నేముందుగ సేవించెద, శ్రీ... 64

క. కామితఫలదుఁడ వంచును
నే మిమ్ముల నాశ్రయించి నిరుపమభక్తిన్
నామోచ్చారణఁ జేసెద, శ్రీ... 65

క. రామా నీదయచేతను
రామా నీపాదభక్తి రంజిలుచుండున్
రామా ననుఁ బోషించుమ, శ్రీ... 66

క. స్వామీ నీవే ప్రభుఁడవు
స్వామీ నీనామజపము సర్వసుపర్వుల్
వేమఱు సన్నుతిఁ జేతురు, శ్రీ... 67

క. రామా నాకలుషంబులు
నామోచ్చారణముచేత నాశము నొందుఙ్
నామనమునఁ జింతించెద, శ్రీ... 68

క. రామా త్రిభువనపూజిత
రామా నీపాదపద్మరజమును మదిలో
రామా యెపుడు స్మరించెద, శ్రీ... 69

క. రామ విమలాత్మ సీతా
భామానవమదన కదనభంజితదైత్య
స్తోమ ఘనశ్యామా యో, శ్రీ... 70

క. రామా నినుఁ గొనియాడెద
నీమృదుపదములును మోము నీమస్తకముఙ్
దామరలఁ గేరు కరములు, శ్రీ... 71

క. రామ కపురంపుహారతి
నామక్కువ పళ్లెరమున నంచితభక్తిఙ్
నే మీకిచ్చెదఁ గైకొను, శ్రీ... 72

క. రామేంద్ర నీలనీరద
శ్యామా గుణరుచిరరామ చంపకనాసా
ఆమోదకర విహారా, శ్రీ... 73

క. రాముఁడు తండ్రియు సీతా
రామయు తల్లియని మదిని బ్రస్తుతిఁ జేతుఙ్
నామనవి వినుము రామా, శ్రీ... 74

క. శ్రీమత్పరమేశ్వరకరు
ణామధురస యురగలోకనాయక కృష్ణా
ప్రేమను నిను నమ్మితిరా, శ్రీ... 75

క. శ్రీమత్పరమదయానిధి
శ్రీమత్పంకేరుహాక్ష శ్రీయుతవక్షా
శ్రీమానినీమనోహర, శ్రీ... 76

క. శ్రీమధురాపురి వెలసిన
శ్రీమృదుశ్రీపాదములను జెన్నలరంగా
నామనమున సేవించెద, శ్రీ... 77

క. భీమనకులధర్మార్జున
స్తోమము పరిపాలనమున సొంపువహించెన్
సామివనిఁ బ్రస్తుతించెద, శ్రీ... 78

క. శ్రీమధుసూదన ధర్మ
శ్రీమద్వ్యాసుదేవతనయ శ్రీకర కృష్ణా
యేమిర యిఁక ననుఁ బ్రోవర, శ్రీ... 79

క. శ్రీమురళీధర హేలా
శ్రీమద్గోపాల భక్తసేవితశీలా
శ్రీమునిరా డర్చితపద, శ్రీ... 80

క. సోమకుఁడు వార్ధిలోపల
ధీమతితో నుండువానిఁ ద్రెంచి శ్రుతుల నా
తామరసగర్భు కొసఁగవె, శ్రీ... 81

క. ప్రేమతో నమృతము దరచఁగ
నీమంబుగ కమఠరూపు నీవెత్తవె యా
భీమమహీధ్రముకొఱకై, శ్రీ... 82

క. కామమున హిరణ్యాక్షుం
డామహిఁగొని వెళ్లినప్పు డాతని ద్రుంపన్
బ్రేమ వరాహమ వైతివి, శ్రీ... 83

క. భీమబలోద్ధతి విజయ
స్తోమా నరసింహరూప సురవైరిబలో
ద్దామా జయవిక్రమ నయ, శ్రీ... 84

క. వామనరూపముతోడుత
భూమంతయు నేలుచున్న భూరిబలీంద్రున్
నీమాయచేతఁ ద్రొక్కవె, శ్రీ... 85

క. ప్రేమ ముయ్యేడు మాఱులు
భూమిం జరియించి రాజపుత్రుల ద్రుంచా
భూమి బుధకోటి కిచ్చిన, శ్రీ... 86

క. భూమిజను పంక్తికంఠుఁడు
ప్రేమం గొనిపోవ నతనిపృథుతరశిరముల్
భీమముగఁ ద్రుంచి మించిన, శ్రీ... 87

క. భూమిజనసస్యవృద్ధికి
నేమముతో హాలము వట్టి నేతలఁ బ్రోచే
యామహిమ నీకెతగునయ, శ్రీ... 88

క. నీమహిమ లెన్న శక్యమె
యీమహిలోఁ ద్రిపురవిజయులై తగుస్త్రీఁ
గామితులఁ జేసి వెలసిన, శ్రీ...

క. భూమీంద్రులెన్న జగముం
ధీమతిఁ బాలించి యవనధీరులఁ జంపన్
గామముతోడుత వెలసిన, శ్రీ...

క. శ్రీమందిర వరరమణా
కామితకమనీయ గరుడగమన మురారీ
నే మీకు మ్రొక్కెద నహో, శ్రీ...

క. రామ నవమోహనాంగా
రామా సీతాంతరంగ రమ్యశుభాంగా
రామ భవవర్గభంగా, శ్రీ...

క. రామానుజ నన్నేలిన
స్వామీ శ్రీకృష్ణదేవ సదమలనామా
రామా జనకామ జయ, శ్రీ...

క. రామా కస్తురిరంగా
శ్యామ శరచ్చంద్ర గాంగ శుభ్రయశశ్శ్రీ
కామా నను గరుణింపుము, శ్రీ...

క. రామ మిము సన్నుతించెద
నామానసవీధియందు నగధర కృష్ణా
దామోదర యని సతతము, శ్రీ...

క. రామ కరుణాలవాలా
శ్యామలరుచిజాల భక్తజనయోగీంద్రా
ధ్యామరసన్మునిపాలా, శ్రీ.... 96

క. రామ సామ్రాజ్యధురార్య
ధీమహిత సుమేరుధైర్య దితిజావార్యా
స్తోమామరగణవర్యా, శ్రీ... 97

క. రామునికన్నను రెండవ
సామియు లేఁడనుచు నీవె సర్వం బనుచున్
వేమాఱు విన్నవించెద, శ్రీ... 98

క. రాముఁడునువినా దైవము
భూమిన్ లేఁడనుచు మదిని బొందుగ నేనీ
నామామృతంబుఁ గ్రోలెద, శ్రీ... 99

క. శ్రీమదయోధ్యానాయక
కోమలనీలాభ్రదేహ గోధ్వజవినుతా
శ్రీమారుతసుతు నేలిన, శ్రీ... 100

క. రామ వరప్రాపులూరి
స్వామివి నీవనుచు నమ్మి శతకము భక్తిన్
ప్రేమ రచియించితిని గొను, శ్రీ... 101

క. శ్రీమహితప్రాపులూరి సు
ధాముఁడు రామన్న మంత్రితనయుఁడఁ గవిసు
త్రాముఁడ మల్లనసచివుఁడ, శ్రీ... 102

క. సోమార్కనేత్ర విను నే
నీమహి వాసిష్ఠగోత్రహిమకరుఁడను సు
శ్రీమీఱ నిన్నుఁ గొల్చెద, శ్రీ... 103

క. స్వామీ ధర బాపమకుఁ
రామనకుం బుత్త్రకుఁడను రమణీయగుణో
ద్దాముఁడ నాపస్తంబుఁడ, శ్రీ... 104

క. ఈమహిలో నీశతకం
బేమనుజుఁడు వ్రాయుఁ జదువు నీప్సితఫలముల్
క్షేమ నొసంగుము దయచే
శ్రీమద్భద్రాద్రిధామ శ్రీరఘురామా. 105

భద్రాద్రిరామశతకము

సంపూర్ణము.

పీ ఠి క

మారుతిశతకము భక్తిరసప్రధానమై ఆంజనే యుని బలపరాక్రమస్థైర్యాదికములను గొనియాడు చున్నది. అప్పకవీయమునం దుదాహరింపఁబడిన మరున్నందనశతకమునకు నీమారుతిశతకమునకు సంబంధములేదు. మరున్నందనశతకమునుండి తీసి యుదాహరింపఁబడిన యప్పకవీయములోని పద్య మిది-

శా. "శోపాటోపము కుప్పిగంతులు భవ
త్కుంఠీభవచ్చాతుర్యశే
షాపాండిత్యమయారె నీకును నమ
స్కారంబు లంకాపురీ
పాపగ్రంథికులాంగనా కుచతటీ
పైఠాపతద్ద్రోహ్యబా
హాపాటచ్చరరామదాస తవదా
సోహం మరున్నందనా."

ప్రకృతశతకము మారుతిని సంబోధించున దగుటచేతను ఉదాహృతశతకము మరున్నందనుని సంబోధించునదగుటచేతను రెండు నొకటే యనుప్రవాదము విశ్వాసపాత్రముగ లేదు.

ఈమారుతిశతకమును రచించినకవి కొటికలపూడి కోదండరామయ్య. ఇతఁడు జ్యోతిశ్శాస్త్రపారంగతుఁ

డు. ఈశతకమునఁ గవి తనగోత్రము తండ్రిపేరు చెప్పుకొనకపోవుటచేతనఁ గవినిగూర్చిన విశేషాంశములు గురుతింప వీలుకలుగుటలేదు. కొటికలపూడి వారిలో నందవరీకులు వైదికులు గలరు. రెండుకుటుంబములయందును బూర్వకవులు కలరుగాని మారుతిశతకకర్త గోత్రము చెప్పుకొనకపోవుటచే నేశాఖీయుఁడో నిర్ణయింప వీలులేకపోయినది. ఈశతకము వ్రాసిన కోదండరామకవి ఉభయభాషలలో మంచిపండితుఁడును నిరర్గళకవితాధారగలవాఁడని యీ శతకమును బఠించినవా రెఱుంగఁగలరు.

మారుతిశతకము మృదుమధురధారతో నుండుటచేఁ బఠనీయముగా నున్నది. ఆంజనేయుని దివ్యలీల లుత్ప్రేక్షించుచు రామాయణమునకు సంబంధించినచర్యలను వర్ణించుచు వాలాద్యవయవములను గొండాడుచు నొక్కొక్కపద్య మొక్కొక్కనూతనభావముతో నలంకరించి కవి మనోహరముగా శతకము రచించియున్నాఁడు. క్రొత్తపోకడలతో నిండియున్న యీశతకము పఠనీయమైయున్నది.

నందిగామ. } ఇట్లు భాషాసేవకులు,
1-1-25. } శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు.

కొటికలపూడి కోదండరామకవిప్రణీత

మారుతిశతకము.

శా. శ్రీమద్రామకథాసుధారసము లేసేమం బ్రవర్తిం
చుః దద్భూమిన్ హర్షపయఃపరీతనయనంబుల్
కంటకాంచత్తను, శ్రీమీఱన్ దృఢభక్తితోడ
శిరమున్ జేదోయి జోడించి నా, నామౌనీం
ద్రులు మెచ్చ నిల్చి తగు నిన్ వర్ణించెదన్
మారుతీ! 1

శా. కంజాప్తాన్వయదుగ్ధవారినిధి రాకాచంద్రు సద్వా
క్యముల్, కంజాక్షీమణి యైనసీతకును దత్కాం
తా మతల్లీవచః, పుంజంబుల్ రఘుభర్తకున్
దెలుపుచున్ బుత్త్రాకృతిన్ వారిచెంతం జెల్వారఁ
జరించి మించిననినున్ ధ్యానించెదన్ మారుతీ!

శా. సీతారాముల కగ్రనందనుఁడు కిష్కింధాపుర
స్వామికిన్, జేతశ్శుద్ధికరుండు లక్ష్మణునకున్
జీవానుసంధాత దుర్దైతేయాళికి దండపాణి
యపవర్గశ్రీకి నాథుం డనా, భాతిన్ భాసిలుభ
వ్యభవ్యు నిను సంభావించెదన్ మారుతీ! 3

శా. రామస్వామి నినుఁ స్వకీయపరివారంబందు
నగ్రేసరుం, గా మన్నించుటఁగాదె ముందు భవ
దాఖ్యం బల్కి సీతాసతిఁ, సౌమిత్రిఁ భరతా
దులఁ బిదప నెన్నంజొత్తు రుర్విజను, ల్నీ మా
హాత్మ్యముఁ దెల్పపాటినరు లేరీ భూస్థలిఁ
మారుతీ. 4

శా. పారావారము గోష్పదంబు చుళకప్రాయు ల్నిశా
టుల్ హీమా, నీరూపంబులు వాలవహ్నిశిఖ
లున్నిద్రాలి దివ్యాస్త్రముల్, పూరేకుల్ జయ
లక్ష్మి భార్య సమరంబుల్ కేళు లర్కాన్వయా,
ధారుఁ గొల్చుట కృత్య మై తగు నినుఁ
ధ్యానించెదఁ మారుతీ! 5

శా. శైలోన్మూలనలోహపాశము రణోత్సాహిద్విష
త్ప్రాణివా, తూలవ్యాళము భానునందనచమూ
దుర్గంబు ధూమ్రాక్షకం, తాలోలాయస చండవా
గురుదశాస్యాంచత్పురీదాహకో, త్తాలాంలాత మ
సంగభాసిలు భవద్వాలం బహో మారుతీ! 6

శా. భీమాకారభుజంగరాజవపురాభీలంబు దుర్దాంత
సం,గ్రామత్సూరితశౌర్యమూలము హతాత్మప్రాణ
వాతూల ము,ద్దామశ్రీయుత పంక్తికంఠపురసద్మ
ప్రేషితాగ్నిచ్ఛటా, దామోద్దీప్తదిగంతరాళము
భవద్వాలం బహో మారుతీ! 7

మ. సరసీజాప్తకులావతంసుని యశస్సమ్యక్సుధాపూ
రమం, బరభాగంబున దిక్తటంబులను శుంభద్వ్యా
ప్తితోఁ బూయ నిర్ఝరసంఘంబులు గూర్చుకా
ర్చకరణిన్ రాజిల్లుయుష్మన్మహా, గరభృత్సన్ని
భవాల మెంచి పొగడంగా శక్యమే మారుతీ!

మ. జలజాతాప్తకుమారసైన్యపటలీ జాతార్భటీ
కోటిచేఁ, జలితం బైన సతారకాగ్రహవిరాజ
ద్వ్యోమభాగంబు భూ, స్థలిమీఁదం బడకుండ
రాఘవుఁడు సంస్థాపించు మేలైనబం, గరుకంబం
బన నీదువాల మమరున్ గాఢవ్రతీ మారుతీ!

శా. గూఢపవ్యోపమానశరకోటుల రావణముఖ్య
దైత్యులన్, గాఢగతిన్ వధించి తగఁ గంజ
హితాన్వయుమ్రోల వానరుల్, ప్రౌఢిమ నిల్వఁ
బో గెలుపుగాటగతిన్ భవదీయవాల మా,రూ
ఢవియత్పథం బగుచు రూఢి వెలుంగుఁగదయ్య
మారుతీ! 10

శా. లంకావల్లభుతోడ రాముఁడు రణారంభంబుఁ
గావించుచోఁ, బొంకంబొప్పఁగ నీవు వాహనము
వై పొల్పారి తద్వేళ ని, శ్శంకన్ నీదగువాల
శుభ్రపటలీచంచత్పటోపేతతా, ర్క్ష్యాంకం బౌచు
వెలింగె నిన్బొగడ శక్యం బెరికా మారుతీ! 11

శా. శ్రీరామాంఘ్రిసరోజభక్తిభరితుఁ డీ సీతాంగనా
స్తుత్యసం, చారుఁడు రావణసైన్యదావదహనుండ
సౌవర్ణధాత్రీధరా, కారుఁడు భానుతనూజమం
త్రివరు లంకాపట్టణధ్వంసకుండ, వీరుఁడ నిన్ను
భజింతు నన్ను దయతో వీక్షింపుమీ మారుతీ!

శా. వ్యాళాధీశ్వర భోగసన్నిభ లసద్వాలాగ్రబద్ధా
సురీ, చేలగ్రాసవివర్ధమాన ఘనరోచిష్కేశ నిర్ద
గ్ధలం, కాలంకారుని జంబుమాలిముఖదైత్యాగ్రా
వవజ్రాయుధుండ, ఫాలాక్షస్తుతు నిన్నుఁ గొల్చె
ద ననుఁడ బాలింపుమా మారుతీ! 13

శా. మైనాకాచలతుంగభంగచయ సమ్మర్దోత్థితాంభో
నిధి, ధ్యానగ్రాసవివృద్ధకంఠనినదధ్వస్తాఖిలక్రవ్య
భు, క్సేనాకర్ణుని హేమవర్ణుని దమక్షేమక్షమా
కీర్ణ సీ,తానాథాశ్రమపూర్ణు నిన్నుఁ గొలుతుండ
ధన్యాకృతీ మారుతీ! 14

మ. కటిసూత్రంబును జన్నిదంబు జడలుఁడ గౌశేయ
కౌపీనముల్, పటుశృంగారపలాశదండములు
సారంగాజినంబుల్ శిఖో, ద్భటదర్భాంకురము
ష్టియుఁడ భసితలేపం బెంతయుఁడ భాసిలఁడ,
వటురూపంబున రాముని ఁడ గనినని న్వర్ణించెదఁడ
మారుతీ! 15

మ. అపశబ్దంబు నిరర్థకంబు విపులం బన్యాయ
మాక్రోశ మ,వ్యపదేశం బనిమిత్త మత్యధిరవం
బస్పష్ట మప్రాప్తకా, ర్యపరం బైననికృష్టవాక్కు
భవదాలాపంబునఁ లేమి ని, ప్కపటస్ఫూర్తి
నుతిం చెనిఁ జనకజాకాంతుం డహో మారుతీ!

మ. హితముఁ సత్యము సాధువాక్యవినుతం బిష్టం
బు విస్పష్ట మం,చితకంఠస్వర మల్పవర్ణ మఖిలశ్రే
యస్కరం బర్థవి, స్తృతముఁ బ్రస్తుతకార్య
కారి యగుచుఁ శోభిల్లు నీవాక్యసం, తతికిఁ
రాముఁడు సంతసించెను భళీ! ధర్మాకృతీ!
మారుతీ! 17

మ. తపనాకారఘనద్యుతీ! నగధృతీ! దైతేయకాలా
కృతీ!, జపహోమాధికృతీ! బృహస్పతిమతీ!
సంతుష్టసీతాసతీ!, కపిరాజాప్తనుతీ! మహాగుణ
తతీ! కాకుత్స్థసేవారతీ!, విపులానందయుతీ!
ప్రభంజనగతీ! విశ్వోన్నతీ! మారుతీ! 18

మ. అవితాశేషకపీంద్రసైన్యవితతీ! హర్యక్షతుల్యా
కృతీ!, దివిజవ్రాతకృతస్తుతీ! మహానాదిబ్రహ్మచ
ర్యవ్రతీ!, జవనిర్ధూతసదాగతీ! దివసకృత్సంప్రా
ప్తసర్వస్మృతీ!, స్తవనీయాహవహార్షితామరపతీ!
శాంతిక్షితీ! మారుతీ! 19

ఉ. సత్యము దానముం దపము శౌచము శాంతము
రామభక్తి సాం, గత్యము బ్రహ్మచర్యము సుఖ
స్థితి మార్దవ మార్జవంబుఁ బాం, డిత్యము శ్రద్ధ
నీతి దయ ధీరత ధర్మముఁ బుణ్యకర్మముల్, నిత్య
ము నీకడం నిలుచు నిన్ను నుతింపఁ దరంబె
మారుతీ! 20

చ. విరతి వివేకముం సమత వేదసమాదరణంబు
యోగముం, గరుణ దమంబు మైత్రి మురఘుస్మ
రుపూజన మార్గనం బుపా, యరుచియు కామమో
రిమి మితాశన మాదిగ సత్త్వధర్మముల్, నిరత
ము నిన్నుఁ గొల్చుటను నీకు సమానులు లేరు
మారుతీ! 21

మ. విలసత్థైర్యము విక్రమక్రమము ప్రావీణ్యంబు
గాంభీర్య ము, జ్జ్వలశౌర్యంబు జవంబు నీతి
ప్రతిభాసాంగత్యదాక్షిణ్యముల్, బలముం
ధైర్యము సాహసంబు విజయోపాయంబు నీయం
దు నిర్మలవృత్తిం నసియించె నిన్నుఁ బొగడం
మాశక్యమే మారుతీ! 22

మ. పరుషత్వంబు మదంబు నాస్తికత దంభం బీర్ష్య
మోహంబు మత్సర మన్యాయము కామలోభ
ములు దౌర్జన్యంబు రోషంబు దర్పరుజల్ భీతి

దురాశ నిర్దయ వివాదం బార్తి జాడ్యంబు
ము, పరతన్ నీభటునైనఁ జెందవు నినున్
గాంక్షించునే మారుతీ! 23

చ. విపులతపోధనుండవు పవిత్రచరిత్రుఁడ వాహవ
క్రియా, నిపుణుఁడ వబ్జనాభపదనీరజభక్తియు
తుండ వాగమాం, తపటురహస్యవేదివి దృఢ
వ్రతశాలివి బ్రహ్మచర్యవి, ఘనపతివి మృత్యు
శూన్యుఁడవు గర్వవిహీనుఁడ వీవు మారుతీ!24

మ. గణనాతీతము లైనసద్గుణతతుల్ కంజాతమిత్రా
న్వయా, గ్రణియందుం బలె నీకడన్ గలుగు
టన్ రాముఁన్ బలెన్ నిన్నిచ, తుఁ లర్చించి
యనిష్టవర్జనము లిష్టప్రాప్తులం బొంది యు, ల్బ
ణసౌఖ్యంబులఁ బండియుండెదరు భూభాగంబు
నన్ మారుతీ! 25

శా. శ్రౌతస్మార్తపురాణ పాశుపతదీక్షాపాంచరాత్రా
గమ, ద్వైతాద్వైతకథాశ్రుతిస్మృతులు వార్తా
దండనీతిత్రయీ, జ్యోతిర్దర్శనసాంఖ్యయోగ
†వచసోయుక్న్యాయశాస్త్రాదులున్, సీతానాథు
దయన్ భవద్రసన రంజిల్లుంగదా! మారుతీ! 26

శా. క్రూరాకారచమూవృత ప్రచురరక్షోరాజధానీ

† సూవచోయుక్న్యాయ.

మహా,వీరంబందు నిశాటశోణితఝరావిక్షీర
ముల్ వేల్చు దు,ర్వారాగ్నేయశిఖల్ సృజించి
సమ రారంభప్రవర్గ్యక్రియన్, శ్రీరామేశ్వరుఁ
దృప్తుఁజేసితివి కర్మిష్ఠాగ్రణీ! మారుతీ! 27

శా. అక్షాద్యప్రభుగంగరక్తసమిధాజ్యాదుల్ ప్రతా
పాగ్నిలోఁ, బ్రక్షేపం బొనరించి రావణపురప్రా
గ్వంశశాలాదులన్, దక్షత్వంబునఁ గాల్చి వేల్పు
లఁ బ్రమోదస్వాంతులం జేసి వి, శ్వక్షేమం బొ
నరించునీక్రతువు మెచ్చన్ శక్యమే మారుతీ!

చ. గరుడునికంటె మారుతముకంటెఁ దటిల్లతకంటె ని
ర్జరే, శ్వరుభిదురంబుకంటె హరిచక్రముకంటె
శరంబుకంటె భా, స్కరుహరికంటెఁ గృష్ణమృగి
కంటె విమానముకంటె జారసుం, దరిచలదృష్టి
కంటె బలితంబు భవజ్జవ మెన్న మారుతీ! 29

మ. జలధిధ్వానము భేరికాధ్వనులు గర్జానాదముల్
ఝల్లరీ, విలసద్రావము వజ్రపాతభవగంభీరస్వనం
బుల్ జగ, త్ప్రళయారంభవిజృంభమాణపురజి
ద్భవాట్టహాసార్భటుల్, బలిమిన్ నీవు రణం
బులోఁ గొలుపుబొబ్బం బోలునే మారుతీ! 30

మ. హిమవంతంబు మహేంద్రమున్ మలయమున్
హేమాద్రియుం జక్రవా, ళముఁ గైలాసము

మందరంబును మొదల్ గాఁ గల్గుశైలేంద్రముల్,
సమరాభీలవిజృంభమాణవిపులోత్సాహప్రవృద్ధ
త్రివి, క్రమదేవోపమతావకాంగముల నెంచం
బోలునే మారుతీ! 31

మ. భుజగాధీశ్వర భోగిభోగనిభముల్ భూభాగ
ధౌరేయది,గ్గజతుండప్రతిమానముల్ దనుజదు
ర్గద్వారబద్ధాదర, వ్రజవృత్తార్గళరూపముల్ దివి
జసాలప్రాజ్యశాఖాభముల్, త్రిజగత్స్తుత్యము
లైననీభుజము లర్థిఁ గొల్చెదఁ మారుతీ! 32

శా. మేరూన్మూలనయోగ్యశక్తియుతముల్ మిత్రాత్మ
జస్తుత్యముల్, వైరానీకనిశాటకోటిదళనావా
ర్యంబు లార్తార్తిసం, హారోదారము లుజ్జ్వల
త్కనకభూషాంతస్థరత్నప్రభా, పూరాపూర్ణము
లైననీకరములఁ భూషించెదఁ మారుతీ! 33

మ. ఘనకాఠిన్యసమేతముల్ జలజరాగచ్ఛాయముల్
సాయకా, సనచక్రాంబుజశంఖమత్స్యముఖ
భాస్వత్సౌమ్యరేఖావళుల్, వనజాప్తాన్వయపా
దపద్మయుగసేవాజాతవైదగ్ధ్యముల్, జనసంస్తు
త్యము లైననీదుకరముల్ వర్ణించెదఁ మారుతీ!

ఉ. రావణువక్షముం బొడిచి రాక్షసులఁ వధియిం
చుదార్ఢ్యముఁ, శ్రీవరుఁడైనరాముపదసేవ యో

నర్చెడిమార్దవంబు భ, క్తావళిదైన్యదుఃఖముల
నన్నిటిఁ బాపెడిభూరిశక్తియుఁ, దావకపాణిప
ద్మముల దట్టములై వసియించె మారుతీ! 35

మ. చటులధ్వానము భీషణాననముఁ జంచద్భూరివా
లంబు వి, స్ఫుటదంష్ట్రాంకురముల్ మహోగ్ర
నఖముల్ సూక్ష్మావలగ్నంబు ను, ద్భటశౌర్యం
బు మనోజవం బతులసత్త్వం బొప్పుచున్నట్టిమ,
ర్కటసింహు న్నిను విన్న భీతిలుఁ జుమీ! రక్ష
స్తతు ల్మారుతీ! 36

మ. తనకుఁ శక్రుఁ డుపాయనం బొసఁగుముక్తాహార
మారామఁ డి, చ్చెను సీతాసతి కాసతీతిలకమి
చ్చె స్నీకు నీవప్డు డా, ఘనహారంబు ధరించి దే
వతటినీకల్లోలపంక్తి ష్టకాం, చనశైలంబువలెఁ వె
లింగితివి భాస్వద్భారతీ! మారుతీ! 37

మ. మణిహారంబులు రత్నకుండలములుఁ మాణిక్య
కోటీరకం, కణముల్ కాంచనమేఖలల్ జలజరా
గస్ఫారమంజీరముల్, ప్రణుతాశేషవిభూషణా
వళులు దీప్యచ్చేలముల్ రాఘవా, గ్రణిచేఁ గై
కొని తాల్చుని న్గనుఁగొనఁ గాంతుంచెదఁ
మారుతీ! 38

చ. కనకముకంటె మానికముకంటె హుతాశనుకంటె

బాలసూ, ర్యనిరుచికంటెఁ బల్లవసరోరుహపాల్ల
కపం క్తికంటె భూ, తనయునికంటె సాంధ్యజలదం
బులకంటెను శోణకాంతులన్, దనరెడినీముఖా
బ్జము గనన్ మది వేడుకపుట్టె మారుతీ! 39

ఉ. మండితరత్నకుండలసమంచితగండయుగంబు బా
లమా, ర్తాండనిభారుణచ్ఛవియుతంబు విలోలవి
శాలనేత్ర మా, ఖండలరత్నరాజదలకంబు సు
ధాంశునిభంబుఁ జంద్రికా, పాండురమందహాస
మయి భాసిలు నీవదనంబు మారుతీ! 40

మ. కమలాప్తాన్వయమంత్రరాజపద దీక్షాస్పందదూ
ర్ధ్వాధరో, ష్ఠము నాసాగ్రగతావలోకనము సం
ధ్యాకాలపంకేరుహ, క్రమయుక్తార్థనిమీలితాక్షి
యుగ మారమ్యస్మితాంకూర ము, త్తమతేజం బ
గునీముఖంబు సరి పద్మం బెట్లగున్ మారుతీ! 41

మ. భరితక్రోధవిఘూర్ణమాననయనా బ్జాతంబు భీభత్స
రా, ద్రరసాకీర్ణము వజ్రివజ్రనిభదంష్ట్రాదుర్నిరీ
క్ష్యంబు దు, ర్ధరనిర్హ్రాదవిభయంకరం బగుభవద్వ
క్త్రంబు వీక్షించి సం, గరభూభాగముఁ బాసి
పర్వ్వెదు రహో క్రవ్యాశనుల్ మారుతీ! 42

చ. అనిలునకుం గుమారుఁడ వహర్పతిసూతికిఁ బెద్ద
మంత్రి వం, జనకుఁ దనూభవుండవు నిశాచరవీరు

ల కంతకుండ వ, ర్జునునకుం గేతనస్థుఁడవు సూర్య
కులాగ్రణికిఁ భటుండవై, తన రెడిసీకు వందన
ముదంచితభక్తినొనర్తు మారుతీ! 43

చ. భ్రమణము సేయువేళ మురభంజనుచక్రమురీతి
నభ్రభా, గమునకు నెత్తువేళ లయకాలునిదండ
ముమాడ్కి నంసదే, శమున ధరించువేళ విలసజ్జ
లధీశుని పాశమట్లు నీ, విమలినవాల మొప్పుఁ బ్ర
తిపీరభయంకర మౌచు మారుతీ! 44

మ. దనుజశ్రేణికిఁ గర్ణ†శల్యములు సీతాదేవికిఁ జా
టువా, క్యనిరూఢుల్ రఘుభర్తకుఁ విజయవా
ద్యధ్వానము ల్కేశవా, హీని కాహ్వానరవంబు
లర్కజునకుఁ హేలాస్పదంబుల్ భవ, ద్ఘనసాం
గ్రామికసింహానాదము లహెూ ధన్యాకృతీ!
మారుతీ! 45

శా. మైనాకాచలవర్యశీర్షమునకుఁ మాణిక్యకోటీర
మై, నానామహనీహృదంబుజాతములకుఁ మా
ర్తాండబాలాతపం, బై నిర్నిద్రసరోజహల్లకనిభం
బై సౌమ్యరేఖావళీ, స్థానంబై తగు నీదుపాద
ములకుఁ దండంబు లోమారుతీ! 46

ఉ. పాపములం దొలంచు బహుబంధము లూడ్చును

† మంత్రములు.

రామభక్తికిఁ, బ్రాపగు దైన్యదుఃఖములఁ బాపు
సమగ్రసమస్తసంపదల్, చేపడునట్లు సేయు రణ
సీమ జయంబు లొసంగుఁ దావక, శ్రీపదపద్మసేవ
యిఁకఁ జెప్పెడిదేమిటివీర! మారుతీ! 47

ఉ. కలనం దావకముష్టిఘాత మఖిలక్రవ్యాశిరాణ్మ
స్తకా,వళికిం బైఁబడువజ్రపాత మిఁక నీవాలంబు
దైత్యాంగక, స్థలులం జుట్టిన కాలపాశము భవ
త్సంవర్ణనంబు ల్సురా, రులకున్ యామ్యభటప్ర
దర్శనములై రూఢిఁ దగున్ మారుతీ! 48

ఉ. యమసంబంధిగుణప్రపూర్తి నియమవ్యాపార
మున్ బ్రాణసం, యమనం బక్షనిరోధమానసగ
తుల్ న్యాసాధ్వమున్ ధారణ, క్రమమున్
భూరిసమాధినిష్ఠయును సంగంబుల్ దగం గల్గు
యో, గము భాగంబుగఁ గొన్న నిన్నుఁ గని లో
కం బెన్న దే మారుతీ! 49

శా. ద్రోణాద్రీంద్రమహౌషధుల్ పెరటిమందుల్
భూరిలంకాపుర, క్షోణీచక్రము హోమకుండ
ము దినేశుం డొజ్జధాత్రీధ్రముల్, పాణిం బూ
నినపుష్పగుచ్ఛములు శ్రీరాముండు జంభారిపా,
షాణస్యూతకిరీట మైననిను మెచ్చన్ శక్యమే
మారుతీ! 50

మ సరసీజా ప్తవిభావిభాసితనవాబ్జశ్రీలకుం దావు
లై, యరవిందాంకుశశంఖచక్రముఖరేఖానేక
దీప్తంబు లై, దురితవ్రాతమదేభమర్దనచణస్తుత్య
ర్హాసింహాంబు లై, తరుణప్రాయము లైననీచరణ
ముల్ ధ్యానించెదఁ మారుతీ! 51

మ. పటుభూమీరుహా †కంకపత్రములు శుంభద్బా
హుశాఖాగదల్, కుటిలాకుంచితపాదచాపము
నఖక్రూరాసిపుత్త్రుల్ సము, ద్భటదంష్ట్రోగ్రకు
ఠారముల్ పదతలప్రాసంబు లొప్పఁ విశం, కట
వృత్తిఁ రణభూమిఁ ద్రుంచితివిగాక్రవ్యాదులఁ
మారుతీ! 52

ఉ. పాణితలోరుతాడనము బ్రహ్మ్యాశరంబుగఁ దన్ను
టఁ జగ, త్ప్రాణిశిలీముఖంబులుగ దంతనిక్రం
తన మెంచ హావ్యభు, గ్బాణము గాఁగ ముష్టి
హతి పాశుపతాస్త్రము గాఁగ దానవ, శ్రేణుల
యుద్ధభూమి జముఁజేర్చి వెలింగితి వీవు మారుతీ!

ఉ. మౌక్తికతుల్యకల్యనఖమండలముల్ తరుణారు
ణాంగుళీ, యుక్తము లూర్మి కాగతసమున్నత
రత్న మరీచిజాలసం, యుక్తము లబ్జరాగమణి
సంయుతనూపురనాదవంతముల్, రక్తరుచు ల్దవ్వ
దంఘ్రులు తిరం బగుభక్తి భజింతు మారుతీ.54

† గార్ధ్రిపక్షములు.

చ. తరువులకెల్లఁ బల్లవవితానములౌచు మహేంద్ర
ముఖ్యభూ, ధరములకెల్ల ధాతుసముదాయము
లౌచు దశాస్యప్రోలికిన్, సురుచిరవహ్ని కీల
లగుచుఁ దగుత్వావకపావదీధితుల్, మఱువక
మన్మనోగతతమం బణఁగించును గాక మారుతీ!

ఉ. బంధుర మైనభీతిఁ గొని పర్వతకందరడాఁగు త
జ్జగ, ద్బంధుకుమారవర్యునకు భానుకులాగ్రణి
బాంధసంబు వే, సంధిలఁ గూర్చి వాలిని విసం
జ్ఞునిగాఁ బొడిపించి మించి కిష్కింధకు రాజుఁ
జేసితివి కీర్తిఘనుండవు నీవు మారుతీ! 56

చ. అడవులఁ గొండలం దిరిగి యాకులుఁ గాయలుఁ
గోసి తించు నే, ర్పడ నదులం గొలంకుల జలం
బులు గ్రోలుచు నున్నక్రోఁతులం, జడులను భాను
జుండు గొని చక్కఁగఁ ద్రిప్పుచుఁ గార్యసిద్ధు
లం, బడయుట చూడ నీదుప్రతిభామహిమం
బునఁ గాదె మారుతీ! 57

శా. సౌమిత్రిప్రబలప్రతాపశిఖచేఁ జాకుండ సుగ్రీ
వునిన్, గామాంధున్ రఘునాథుపాదముల
వేడ్కన్ వ్రాలఁగాఁ జేసి త, త్ప్రేమాధిక్యము
చేతఁ బ్రాణసహితున్ శ్రీమంతుఁ గావింపవే,
నీమంత్రిత్వము వర్ణనీయము గదా నిత్యోన్నతీ!
మారుతీ! 58

శా. నీవొక్కండవు తక్క భానుఁ డయినన్ దేవే
ద్యుఁ డైనన్ మహా, దేవుం డైనను బ్రహ్మదేవుఁ
డయినన్ దేవేశ్వరుం డైన సం, భావింపంబడు
రామముద్రిక ధరింపంజాలరా దాట నీ, ప్రావీ
ణ్యాదులు విశ్వతోధికము లై భాసిల్లు
నో మారుతీ! 59

శా. లంకాపట్టణదుర్గపాలనసముల్లాసాన్వితన్ గీక
సా, లంకారాన్విత నీలతుందిలశరీరప్రోజ్జ్వలన్
లంకిణిన్, శంకాతంకము లేక ముష్టిహతిచే
శాసించి కార్యార్థి వై, పొంకం బొప్పఁగ లంకఁ
జొచ్చితి వనిన్ భూషించెదన్ మారుతీ! 60

మ. జలధిప్రేరితుఁ డై హిమాద్రిసుతుఁ డుత్సాహం
బుతో వచ్చి నీ, జలజాతప్రతిమానపాదములు
శీర్షంబందుఁ గోటీరముల్, బలె భక్తిన్ ధరి
యించి తత్క్షణమె జంభద్వేషికిన్ మాన్యుఁ
డై, యలరెన్ నీభజనంబు రాజభజనం బట్లే
కదా మారుతీ! 61

మ. గగనాధ్వంబున వార్ధిమీఁదఁ జనుచోఁ గ్రద్దండ
ఖేరుండవై, త్ర్యగణాదిత్యవిమానసంఘముల ఛా
యం బట్టి భక్షించుచో, యగుణగ్రాహిణి
యైనసింహికను వజ్రాంచన్నఖశ్రేణిచే, జగ

మెన్నఁ బదియించునీబలము మెచ్చఁ శక్యమే
మారుతీ! 62

శా. క్షోణీచక్రము దిర్దిరం దిరుగ నాస్ఫోటించి
రాముఁ జగ, త్ప్రాణుఁ సన్నుతి చేసి భూరి
తనుపర్థాకుంచితం బై తగఁ, బాణిద్వంద్వము
సాచి భూధరముపైఁ బాదంబులం బూని
గీ, ర్వాణాధ్వంబున వార్ధిపై కెగయు నిన్
వర్ణించెదఁ మారుతీ! 63

మ. స్వతనూత్పాదిత మారుట రావణు పురస్థానంబుఁ
జూడఁ వియ, ద్గతితో మేరువు సత్త్వణాశమున
జనంగాఁబోలు నంచుఁ సుర, ప్రతతుల్ చూడ
నిజాంగపింగళరుచిభ్రాజద్ఘనాళీకృతో, త్థితరఘుం
సాచయ మొప్ప దాఁటితి వహో! యామార్గం
బుధిఁ మారుతీ! 64

ఉ. కాంచనపక్షములబ్బలె స్వకాయరుచిస్థగితాభ్రకో
టిరాణించఁగఁబాదసంగతఫణిప్రభువై ఖరిఁబుచ్ఛ
మొప్పఁగాఁ, జంచువు లట్లసాచినభుజంబులు
మీఱఁగ వైనతేయున, ట్లుంచితశక్తితోడ లవ
ణాంబుధి దాఁటితి వీర మారుతీ! 65

శా. రంగద్భంగతురంగముల్ ఘనరథగ్రామంబు జీ
మూతమా, తంగంబు ల్మకరోగ్రనీరతతి రత్న

స్వర్ణముల్ గల్గుటన్, నింగిన్ ముట్టి యెదుర్చు
సింధువిభునిన్ నీకంటె నన్యుండు దాఁటంగా
శక్తుఁడు లేఁడటంచు నిను వేడ్కన్ మెచ్చెదన్
మారుతీ! 66

ఉ. రావణు పేరు చెప్పిన సురప్రభుఁడైన వడంకు
దుష్టస, త్త్వావిలగర్భ మైనలవణాంబుధిఁ జూచిన
భీతిపుట్టు నీ, వావనరాశి దాఁటి దనుజాధిపుగే
హముఁ జొచ్చి జానకీ, దేవిని గాంచి వచ్చుట
మదిం దలపోసితి నిట్టిసాహసం, బీవిధ మైనధై
ర్యము మహిం గలదే యొరునందు మారుతీ!

శా. ఫాలాక్షోద్భృతచాపఖండనకలాప్రౌఢిన్ విజృంభిం
చు నీ, తాలోలారుణపాణిపద్మమున నిత్యం బుం
డి భాస్వన్మయూ, ఖాళిం గేరెడివజ్రకాంతుల న
మూల్యంబైన శ్రీముద్రికన్, గేలం బట్టిన రామ
భక్తుని నినున్ గీర్తించెదన్ మారుతీ! 68

ఉ. రావణు నిష్కుటంబున ధరాతనయం దగఁ జూచి
రామగో, త్రావరుఁ డానవా లొసఁగురత్నము
మూర్మిక భక్తినిచ్చి యా, దేవుని మంజువాక్య
ములఁ దెల్పి తదంబుజనేత్ర చేత మే, ల్దివన లొం
దినాఁడ విది దివ్యులకైనఁ దరంబె మారుతీ! 69

చ. అతులితరామముద్రిక ధరాత్మజకిచ్చి తదీయమూ

ళిసం, గతరమణీయరత్నముఁ దిరంబగు భక్తిని
గొంచు రాఘవ, క్షితిపతి కింపుతో నొసఁగు కీశ
వరుం డితఁడంచు దేవతల్, నుతు లొనరింప నొ
ప్పితి వనూనచరిత్రుఁడ వీవు మారుతీ! 70

ఉ. స్యందనవాజిదంతిభటసంగసమేతు విసీలభూమి
భృ, త్తుందిలదేహు సింహనిభదోర్బలు శక్రము
ఖాఖిలామరా, క్రందనకారి దివ్యశరగర్వితు నక్ష
కు నొక్క గుద్దుచే, మ్రందఁగఁ జేసినాఁడ వతిమా
నము తావకశక్తి మారుతీ! 71

ఉ. రావణుమంత్రిపుత్త్రుల పరాక్రమసింహుల భూ
రిగర్వితో, పావిలచిత్తులన్ సమవయస్కుల
ఘోరచమూసమేతులన్, బావకతుల్యశస్త్రయు
తపాణుల నేడ్వుర నాహవస్థలిన్, దేవత లెన్న
వాలనిహతిన్ వధియించితి వీర మారుతీ! 72

ఉ. జంభవిరోధికిన్ హృదయశల్యము రావణుపీటి
కిన్ జయ, స్తంభము దైత్యవాహిని కుదంచితదు
ర్గము సంగరక్రియా, రంభమునన్ మృగేంద్ర
మన రాజిలుచున్న నరాంతకున్ సమి, త్కుంభినిఁ
గూలఁజేసితివి ఘోరపదాహతి నోర! మారుతీ!

చ. అశనిసమానసాయకు దవానిలసన్నిభసైన్యసం
యుతున్, బ్రశమితదేవతాస్మయుఁ బ్రభంజనవే

గు నృసింహావిక్రముఁ, దశముఖనందనుఁ
విపులధైర్యవినిర్జితమందరాచలుఁ, త్రిశిరుని
నొంటిగ్రుద్ధున వధించితి వౌర!మహాత్మ మారుతీ!

ఉ. రావణు నెమ్మనంబునఁ దిరంబుగ నున్న జయాశ
బ్రుంగ సు, గ్రీవనలాంగదద్వివిదకేసరిముఖ్యకపు
ల్చెలంగ దే, వావళు లెల్లఁ బొంగ దివిజారిబ
లంబు కలంగ సాంపరా, యావని నయ్యకంపనుఁ
బదాహతిఁ గూల్చితి వౌర! మారుతీ! 75

శా. శంభుఁ జంభరిపుఁ జయించి శమనుఁ శా
సించి యక్షేశు సం, రంభం బూడ్చి జలేశపావక
మరుత్క్రవ్యాదచంద్రార్కులఁ, శుంభద్వృత్తి
జయించి మించినదశాస్యుఁ ఘోరయుద్ధక్రి
యా, రంభం బందుఁ గఠోరముష్టిహతి మూర్ఛం
బుచ్చితౌ మారుతీ! 76

శా. క్షోణీనాథుల గెల్చి యక్షతతులం జూర్ణంబు గా
వించి గీ, ర్వాణవ్రాతము నొంచి కింపురుషులఁ
వారించి విద్యాధర, శ్రేణిం బాఱఁగఁ దోలి భో
గివరులఁ శిక్షించి దైత్యాళికిఁ, బ్రాణం బైనని
కుంభునిఁ రణములో ద్రుంచితౌ మారుతీ!

మ. జలధుల్ రొంపి యొనర్పు శీతకరభాస్వద్బింబ
ముల్ మ్రింగ భూ, తల మాకాశముఁ గేలఁ బట్టి

కడిమిన్ దాళంబు వాయింపఁ గొం, డలు
పాదంబుల గుండసేయఁ గను నుద్యత్తేజు ధూ
మ్రాక్షునిన్, గలనన్ ద్రుంచిననీకు మ్రొక్కితి
ననున్ గావన్ వలెన్ మారుతీ! 78

మ. మయునిన్ శంబరు నింద్రజిత్తు నముచిన్ మారీచు
వైరోచనున్, రయమొప్పన్ గెలువంగఁ జాలు
కుహనారాశిన్ మహామానివే, మయుతున్ ధీరు
ని గ్రాలనేమిఁ గని వజ్రక్రూరవాలాహతిన్, లయ
మున్ జేసిననీకు మ్రొక్కెద ననున్ రక్షింపుమీ
మారుతీ! 79

మ. అనలాధానము సోమమున్ జయన బార్హస్పత్య
ముల్ వైశ్రవం, బును సౌత్రామణి రాజసూయ
సవనంబున్ బౌండరీకంబు నా, గనివాసంబుఁ దు
రంగమేధము మొదల్గాఁ గల్గుయజ్ఞంబు లె, ల్ల
ను నీసేవకు సాటిగావని బుధుల్ వాక్రుత్తు రో
మారుతీ! 80

శా. గంగన్ గౌతమి నర్మదన్ జలనిధిన్ గావేరిఁ జర్మ
ణ్వతిన్, దుంగన్ భద్రను గండకిన్ సరయువున్
దోషాపహన్ శోణభ, ద్రం గాళిందిని గృష్ణవేత్ర
వతి శిప్రన్ మున్గుకంటెన్ భవ, న్మాంగళ్యాన్విత
పాదసేవ బుధసంభావ్యం బగున్ మారుతీ! 81

మ. సుమదానంబు సువర్ణదానమును వాసోదాన
మున్ రౌప్యదా,నము గోదానము గేహదాన
మును గన్యాదానమున్ ధాన్యదా,నము భూ
దానము రత్నదాన మనిదానంబాదిగాఁగల్గుదా,
నములన్ జేరుఫలంబు నిన్ గొలిచినంతన్ వచ్చు
నో మారుతీ! 82

మ పటువేగంబును వజ్రసారనఖముల్ భర్మప్రభా
దేహము,ద్భటశౌర్యంబు ‡ముకుందపాదయుగ
సేవాభారమున్ జాలఁ గల్గుటకున్ నీసరి గాన
భక్తులకు మేల్గూర్పంగఁ బక్షీంద్రుఁ డా,నట
నిన్ బోలఁ డటంచుఁ జూచెదను మద్భావంబునన్
మారుతీ! 83

మ. ప్రణవోపేతనమఃపదంబు మొద లాపైపైచతు
ర్థ్యంతప,ద్గుణవన్మాషక వాయునందను లోగిన్
గూర్పన్ ద్రివేదర్తుసం,గణనన్ వర్ణము లొప్పు
మంత్రమగుచున్ గన్పట్టు దానిన్ విచ, క్షణు
లెల్లన్ జపియించి కోరెదరు నీకారుణ్య మో
మారుతీ! 84

మ. ఘనసేనాచరణోత్థితోరురజ మాకాశంబునన్ నిం
డఁ దూ,ర్యనినాదంబుల దిక్తటంబు లదరన్ రాజ

---

‡ ముకుందుజాటనుటవియస్సంభారమున్.

ద్రథారూఢుం డై, ధనురాద్యాయుధపాణి యై
సమరగోత్రం జేరుతజ్జంబుమా,లిని లీలన్ వధి
యించు నిన్నుం బొగడన్ లే రెవ్వరున్ మారుతీ!

మ. కరిసింహాదులు నీరుం ద్రావుటకునై కాసారమున్
జేరుచో, గరిమం బట్టి వధింపుచుండెడిమహా
గ్రగ్రాహిణిన్ వజ్రబం,ధురదృప్యన్న ఖకోటి చేతమ
దశార్ధూలంబు లేడిం బలెన్,స్థిరశక్తిన్ విదళించి
మించు నిను నర్థిం గొల్చెదన్ మారుతీ! 86

మ. మురజిద్భృత్యాముం దాంకి సంగరములో ము
క్కాంకలం దీటి ని,ర్జరసేనం బలుమాఱులాలము
లం బాఱందోలి శార్దూలదు,ర్ధరతేజుం డగుమాల్య
వంతు ననిలో లాంగూలవిక్షేపవి,స్ఫురణన్ వారి
ధివైచి నాగభవనంబున్ జేర్చితౌ మారుతీ! 87

శా. ఖరాఖర్వచమూసమేతు లయి వేగన్ జిత్రసే
నాదిగం,ధర్వ ల్ద్రోణనగంబునన్ని ధినిన్ దాంకం
గ వారందఱిన్,గర్వం బొప్పంగ వాలతాడనము
లన్ బాహాప్రహారంబులన్,బర్వంజేసి జయంబుం
గొన్న నిను సంభావించెదన్ మారుతీ! 88

చ. సమరములో నిశాచరులం జంపుతఱిన్ లయరు
ద్రుపోలికన్,గ్రమమున వేదము ల్చదువు కాలము
నన్ బరమేష్ఠికై వడిన్,శమయుతు లైన భక్తులకు

సంపద లిచ్చెడివేళ జానకీ,రమణునివైఖరిఁ జగతి
రాజిలునిన్ను భజింతు మారుతీ! 89

ఉ. ధైర్యముచేత మేరుగిరి దానముచేత ఘనాఘనం
బు గాం,భీర్యముచేత వారినిధి భీషణతేజము
చేత సూర్యుఁడుఁ, స్థైర్యముచేత భూమిసతి ధ
ర్మముచేత జముండు నుజ్జ్వల, చ్చౌర్యముచేత
సింహమును సామ్యమువత్తురు నీకు మారుతీ!90

ఉ. వాలము గల్గుమేరుగిరి వాక్కుటఁ బల్కెడిమత్త
దంతి యా,భీలము దాల్చు సింహము విచిత్ర
గతిఁ రణమాచరించు శా,ర్దూలము క్రోఁతిరూపు
గొనురుద్రుఁ డితండని వేల్పు లెన్నఁగా,నాలము
లో వెలింగి దనుజావళిఁ ద్రుంచితి వీవు మారుతీ!

శా. నీకుఁ మామకమంత్ర మిచ్చెదను దీనిఁ నిత్య
ముఁ బల్కుచోఁ, గాకుత్థాన్వయుమంత్రరా
జముగతిఁ గళ్యాణసంధాత వై, శోకంబు ద్రో
లఁగించు స్వర్గ మిదునంచుం జెప్పి స్వప్నంబులోఁ,
నా కామంత్ర మొసఁగునిన్ను మదిలోనం గొ
ల్చెదఁ మారుతీ! 92

మ. కదళీభూరుహషండమండితవనిం గళ్యాణగేహం
బులోఁ, ద్రిదశాధీశ్వరరత్నసంఘటితవేదిఁ నిల్చి
సీతాధిపుఁ, హృదయాబ్జంబున నుంచి సంయ

మిచయం బెన్నంగఁ బూజించి తత్ప్రదభక్తిన్
దగునీకు మ్రొక్కెద ననున్ బాలింపుమీ మా
రుతీ! 93

శా. లీలానిర్జితమన్మథుండ వగువర్ణిశ్రేష్ఠు విన్నెన్నుబో
కాలుంబిడ్డలు గేహముం గలిగి హేమాశన్
సమస్తావనీ, పాలవ్రాతము నాశ్రయించుజనులన్
బల్కింప నేమంచు నే, నాలోచించి వచించినాఁ
డ నిది నీ వాలింపుమీ మారుతీ! 94

మ. మును దాక్షాయణి కైకొనెన్ బిదప జీమూతా
త్మజన్ బెండ్లియా, డెను గంగాసతి దారతం గల
సెఁగం తేకాలుఁ డవ్వేల్పు కా, ముని నిర్జించుట దె
ట్టిదో తెలియ దామూఢాంగజున్ బ్రహ్మచర్యని
రూఢిం గగునీవు గెల్చుట యథార్థంబౌఁ జుమీ
మారుతీ! 95

ఉ. కావు నపుంసకుండవును గావు జడుండవు వృద్ధ
దేహివిం, గావు గదా ర్తు లెవ్వియును గల్గవు భామ
లలోన నుండిస, ర్వావసగంబులుం గనుచు నస్ఖలితం
బగు బ్రహ్మచర్యసం, సేవన మెట్లుసల్పితి విచిత్రము
నీచరితంబు మారుతీ! 96

చ. పలుక నసత్యవాక్యములు పావనమూర్తివి బ్రహ్మ
చర్యని, ర్దళితమనోభవుండవు నితాంతదయామతి

వాశ్రితావనోజ్జ్వలఘనశక్తిశాలివి ప్రసన్నము
ఖాంబురుహంబుండ వైననిఁ దలఁచినుతించినాఁడఁ
బ్రమదంబునఁ గావుము నన్ను మారుతీ! 97

ఉ. దండము చండముష్టిహతిఖండితదానవచక్రవర్తి
కిన్, దండము వేదచోదితవిధానసమర్చితరామ
మూర్తికిన్, దండము భానుసూనుసముదంచితసై
న్యచయాగ్రవర్తికిన్, దండము భర్జితాశ్రితజనప్ర
కరార్తికి నీకు మారుతీ! 98

చ. అరినివహంబుచేతను గదార్తులచేతను లేమిచేతఁ
దస్కరతతిచేతఁ బన్నగపిశాచగణంబులచేతదుర్జ
నోత్కరములచేత నేఁటియధికారులచేత్తను గల్గు
బాధలన్, గురుతుగఁ బాపి బ్రోవు మిదె కోరి
భజించితి నిన్ను మారుతీ! 99

చ. జయజయ హేమకూటనిభసన్నిభదేహ నిశాట
వాహినీచయఘనగంధవాహ జవసత్వజితాంబుజ
బంధువాహ దుర్ణయయుతరావణాసురపురస్థగి
తోజ్జ్వలహవ్యవాహ నిర్భయభరితోహ రామ
పదభక్తిసమంచితగేహ మారుతీ! 100

శా. సీతాభర్తకు మన్మనీషితములన్ జిత్తంబులో
జాలి సంజాతంబయ్యెడురీతిఁ దెల్పుచుఁ దదా
జ్ఞన్ ముందుగాఁ బొంది కంజాతస్ఫీతతదీయపా

దయఁగలీసద్భక్తియుఁ ముక్తియుఁ, బ్రీతిఁ
కూర్పఁగదయ్యా నీశరణ మర్థిఁ బొందితిఁ
మారుతీ! 101

మ. హరిపాదాంబుజభక్తిసంయుతుఁడ దీవ్యజ్జ్యోతి
షామ్నాయవి,ద్గురుఁడఁ గోట్కలపూఁడివంశభ
వుఁడఁ గోదండరామాఖ్యుఁడఁ,విరతిజ్ఞానయు
తుండ నన్నుఁ గరుణఁ వీక్షించి తాపత్రయ,స్ఫు
రణంబుల్ తొలఁగించి బ్రోవు మరుణాంభోజ
ద్యుతీ మారుతీ! 102

మారుతీశతకము సంపూర్ణము.

చెన్నపురి: 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1926